ಸಾಮವೇದ ಸಂಹಿತೆ

ಋಕ್, ಪದ, ಗಾನ, ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯ
ಕನ್ನಡ ಭಾವಾನುವಾದ, ಪದ್ಯಾನುವಾದ ಸಹಿತ

ಸಂಪುಟ ೪

ಪಾವಮಾನಕಾಣ್ಡಮ್

ಋಕ್ ೪೬೭ ರಿಂದ ೫೮೫

ದ್ರಾಹ್ಯಾಯಣ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾನ ಪ್ರಕಾಶನ

ಸಾಮವೇದ ಸಂಹಿತೆ

ಋಕ್, ಪದ, ಗಾನ, ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯ
ಕನ್ನಡ ಭಾವಾನುವಾದ, ಪದ್ಯಾನುವಾದ ಸಹಿತ

ಸಂಪುಟ ೪

ಪಾವಮಾನಕಾಣ್ಡಮ್

ಋಕ್ ೪೬೭ ರಿಂದ ೫೮೫

ದ್ರಾಹ್ಯಾಯಣ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾನ ಪ್ರಕಾಶನ

ಸಾಮವೇದ ಸಂಹಿತೆ

ಚತುರ್ಥ ಸಂಪುಟ

ಪಾವಮಾನಕಾಣ್ಡಮ್

ಋಕ್ ೪೬೭ ರಿಂದ ೫೮೫

ಸಂಪಾದಕರು ಮತ್ತು ಪ್ರಕಾಶಕರು

ದ್ರಾಹ್ಯಾಯಣ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾನ

ನಂ ೮೦೧, ೩ನೆಯ ಮುಖ್ಯ ರಸ್ತೆ,

೪ನೆಯ ಬ್ಲಾಕು, ರಾಜಾಜಿನಗರ, ಬೆಂಗಳೂರು ೧೦

ದೂರವಾಣಿ ೨೩೧೫೩೨೪೮

ದ್ವಿತೀಯ ಮುದ್ರಣ ೨೦೧೫

ಬೆಲೆ ರೂ ೨೫೦/-

ದ್ರಾಹ್ಯಾಯಣ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾನ – ಪರಿಚಯ

ಸಾಮವೇದದ ಅಧ್ಯಯನ ಆಧ್ಯಾಪನ ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಬೆಳೆಯಲು ಅನುಕೂಲವಾಗುವಂತೆ ಸಾಮವೇದ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಸಂಪಾದಿಸಿ ಯಥಾಶಕ್ತಿ ಪ್ರಕಟಿಸಿ ಪ್ರಚಾರಮಾಡಬೇಕೆಂಬ ಅಭಿಲಾಷೆಯುಳ್ಳ ಸಾಮವೇದಾಧ್ಯಯನ ಆಸಕ್ತರಿಂದ 'ದ್ರಾಹ್ಯಾಯಣ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾನ'ವೆಂಬ ಸಂಸ್ಥೆ ರೂಪುಗೊಂಡಿದೆ. ಸಾಮವೇದದಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತಿ ಇರುವವರೆಲ್ಲರೂ ಯಾವ ಶುಲ್ಕವೂ ಇಲ್ಲದೆ ಈ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಸದಸ್ಯರಾಗಿ ಯಥಾಮತಿ ವೇದ ಪುರುಷನ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸಬಹುದು.

ಕನ್ನಡ ನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಪರಂಪರೆಯಿಂದ ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿರುವ ಸಾಮವೇದದ ಓಲೇಗರಿ ಹಾಗೂ ಹಸ್ತ ಲಿಖಿತ ಗ್ರಂಥಗಳು ನಾಗರಿ ಲಿಪಿಯಲ್ಲಿರುವುದೇ ಒಂದು ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯ. ಈಗೀಗ ಪ್ರಯೋಗ ಕರ್ತೃಗಳು ಕೆಲವರು ತಮ್ಮ ಸ್ವಂತ ಉಪಯೋಗಕ್ಕಾಗಿ ಕನ್ನಡಲಿಪಿಯಲ್ಲಿ ಬರೆದಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿರುವ ಪೂರ್ವಾಪರ ಪ್ರಯೋಗ ಗ್ರಂಥಗಳು ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತವಾಗಿದ್ದು ವೈದಿಕ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳ ಪರಿಚಯವಿಲ್ಲದ, ಹೊಸದಾಗಿ ಕಲಿಯ ಬಯಸುವವರಿಗೆ ಉಪಾದೇಯ ವಾಗಿಲ್ಲ. ಸಾಮವೇದದ ಸಮಗ್ರ ಅಧ್ಯಯನ ಅಧ್ಯಾಪನ ಮಾಡಲಾಶಿಸುವವರು ದೇವ ನಾಗರಿ ಲಿಪಿಯಲ್ಲಿರುವ / ಗ್ರಂಥಾಕ್ಷರದಲ್ಲಿರುವ ಮುದ್ರಿತ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನೇ ಆಶ್ರಯಿಸ ಬೇಕಾಗಿದೆ.ಈ ಗ್ರಂಥಗಳು ಕನ್ನಡ ಲಿಪಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾಗಿಲ್ಲದಿರುವದೂ ಕನ್ನಡಿಗ ಸಾಮ ವೇದಿಗಳು ಅಧ್ಯಯನ ಅಧ್ಯಾಪನಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ಸಾಹ ತಾಳದಿರುವುದಕ್ಕೆ ಒಂದು ಕಾರಣ ವಾಗಿದೆ.ಈ ಕೊರತೆಯನ್ನು ತುಂಬಬೇಕೆಂಬುದೇ ದ್ರಾಹ್ಯಾಯಣ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾನದ ಆಶಯ ವಾಗಿದೆ.

ಈ ಹಿನ್ನಲೆಯಲ್ಲಿ ನಮಗೆ ಸಿಕ್ಕಿರುವ ನಾಗರೀ ದೇವನಾಗರೀ ಗ್ರಂಥಾಕ್ಷರಗಳ ಓಲೇಗರಿ, ಹಸ್ತಲಿಖಿತ ಹಾಗೂ ಮುದ್ರಿತ ಸಾಮವೇದ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವ ಪಾಠಾಂತರಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ, ವ್ಯತ್ಯಯಗಳನ್ನು ವಿದ್ವಾಂಸರ ಗಮನಕ್ಕೆ ತಂದು, ಅವರ ಸಲಹೆಯಂತೆ ಆಧಾರ ಗ್ರಂಥಗಳ ಸ್ಥಳ ನಿರ್ದೇಶಿಸಿ ಖಚಿತ ಪಾಠವನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸ ಲಾಗುತ್ತದೆ. ನಿರ್ಧರಿಸಲಾಗದ ಅಂಶಗಳು ಆಯಾಗ್ರಂಥಗಳ ಪರಿಶಿಷ್ಟದಲ್ಲಿ ಚರ್ಚೆಗಾಗಿ ಮಂಡಿಸಲ್ಪಡುತ್ತವೆ. ಈ ಪೂರ್ವಸಿದ್ಧತೆಯ ನಂತರ ವೈದಿಕ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳ ಆನುಪೂರ್ವಿಯ ಪರಿಚಯವಿಲ್ಲದೆಯೂ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಸಾಮವೇದ ಸಂಹಿತೆಯನ್ನು ಋಕ್ ಪದ ಗಾನ ಭಾಷ್ಯ ಅರ್ಥ ವಿಶೇಷ ವಿಷಯಗಳನ್ನೂ ಅಭ್ಯಾಸಮಾಡಲು ಪ್ರಯೋಗಗಳನ್ನು ಕಲಿಯಬಯಸು ವವರಿಗೆ ಅನುಕೂಲವಾಗುವಂತೆ ಮನ್ತ್ರ, ತನ್ತ್ರ, ಅನುಷ್ಠಾನ ಕ್ರಮಗಳನ್ನೂ ಯಥಾಮತಿ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತವಾಗಿ ಮನ್ತ್ರಾರ್ಥಗಳನ್ನೂ ಪ್ರತೀಕಗಳ ಪರಿಚಯವನ್ನೂ ಸೂಕ್ತ ಟಿಪ್ಪಣಿಗಳನ್ನೂ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಬರೆದು ಯಥಾನುಕೂಲವಾಗಿ ಪ್ರಕಟಿಸುವ ಕೈಂಕರ್ಯವನ್ನು ದ್ರಾಹ್ಯಾಯಣ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾನ ನೆರವೇರಿಸುತ್ತಿದೆ.

ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಪ್ರಥಮವಾಗಿ 'ಸಾಮವೇದ ಪರಿಚಯ', 'ನಿತ್ಯಾಹ್ನಿಕ', 'ಪೂರ್ವ ಪ್ರಯೋಗ', ದ್ರಾಹ್ಯಾಯಣ ಶ್ರಾದ್ಧ ಪ್ರಯೋಗ', 'ಅಪರ ಪ್ರಯೋಗ', 'ಸಾಮವೇದ ಸಂಹಿತೆ – ಮೂರುಸಂಪುಟ' ಗ್ರಂಥಗಳು ೧/೮ರ ಆಕಾರದ ಪುಟಗಳಲ್ಲಿ ವಿಭಕ್ತವಾಗಿ ೧೯೯೬ ರಿಂದ ಇದುವರೆಗೆ ಪ್ರಕಟವಾಗಿವೆ. ಈ ಗ್ರಂಥಗಳು ಶಾಸ್ತ್ರೀಯವಾಗಿ ಸಂಪಾದಿಸಲ್ಪಟ್ಟು ಮನ್ತ್ರ ಅರ್ಥ ಆಧಾರ ವಿವರಣೆ ಟಿಪ್ಪಣಿಗಳೊಂದಿಗೆ ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾಗಿರುವದನ್ನು ವಿದ್ವಾಂಸರೂ ವಿದ್ಯಾಸಂಸ್ಥೆಗಳೂ ಸಂಶೋಧನಾನಿರತರೂ ಅಧ್ಯಯನ ಅಧ್ಯಾಪನನಿರತರೂ ಪ್ರಯೋಗಕರ್ತೃಗಳೂ ವೇದದ ಬಗ್ಗೆ ಆಸಕ್ತಿ ಕುತೂಹಲ ವುಳ್ಳವರೂ ಸ್ವಾಗತಿಸಿ ಆದರದಿಂದ ಬರಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಇದೀಗ ಸಾಮವೇದ ಸಂಹಿತೆಯ ಚತುರ್ಥ ಸಂಪುಟವಾಗಿ ಪಾವಮಾನ ಕಾಂಡವನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿ ನಮ್ಮ ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಬಹುನಮ್ರತೆಯಿಂದ ಅರ್ಪಿಸಲಾಗಿದೆ.

'ಯಜ್ಞಾರ್ಥಾತ್ ಕರ್ಮಣೋನ್ಯತ್ರ . . . । 'ಕರ್ಮಬ್ರಹ್ಮೋದ್ಭವಂ ವಿದ್ಧಿ . . . । 'ಕರ್ಮಣ್ಯೈವ ಹಿ ಸಂಸಿದ್ಧಿಮ್ . . . ' – ಛಾಂ.ಉ. ೫.೧೦.೬–೮, ಬೃ.ಉ ೬.೨.೧೬, ಭ.ಗೀ. ೩.೯, ೧೫.೨೦ ॥ ಇತ್ಯಾದಿ ಉಪದೇಶಗಳನ್ನು ಸ್ಮರಿಸಿ, ಮನ್ತ್ರಾರ್ಥಗಳನ್ನು ತಿಳಿದು, ಶ್ರದ್ಧಾ ಭಕ್ತಿಗಳಿಂದ ವಿಧ್ಯುಕ್ತವಾಗಿ ಆಚರಿಸುವ ಕರ್ಮ ವೀರ್ಯವತ್ತಾಗಿ ಸಮೃದ್ಧ ಫಲವನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಕರ್ತೃವಿಗೆ ನೆರವಾಗುವುದೇ ದ್ರಾಹ್ಯಾಯಣ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾನದ ಧ್ಯೇಯವಾಗಿದೆ.

ಯುಗಾದಿ
ಶ್ರೀ ಖರ ಸಂವತ್ಸರ
೪–೦೪–೨೦೧೧

ಟಿ. ಗೌರೀಪತಿ
ಅಧ್ಯಕ್ಷರು
ದ್ರಾಹ್ಯಾಯಣ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾನ

ಸಂಪಾದಕರ ಬಿನ್ನಹ

ಇದೀಗ ಸಾಮವೇದ ಸಂಹಿತೆಯ ಪಂಚಮ ಸಂಪುಟವಾಗಿ ಆರಣ್ಯ ಕಾಂಡವನ್ನು ನಮ್ಮ ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಅರ್ಪಿಸಲು ಸಂತೋಷವಾಗುತ್ತಿದೆ. ನಮ್ಮ ಹಿಂದಿನ ಸಂಪುಟಗಳಂತೆಯೇ ಋಕ್ ಪದ ಗಾನ ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ವಿಶೇಷ ವಿಷಯಗಳು ಭಾವಾರ್ಥ ಕನ್ನಡದ ಪದ್ಯ ಸಹಿತ ಈ ಸಂಪುಟಗಳಲ್ಲಿ ರೂಪುಗೊಂಡಿವೆ. ಹಿಂದಿನ ಸಂಪುಟಗಳನ್ನು ಬೆಳಕಿಗೆ ತರಲು ಸಹಕಾರ ನೀಡಿರುವ ಮಹಾನುಭಾವರೆಲ್ಲರೂ ಅದೇ ಭಕ್ತಿ ಶ್ರದ್ಧೆ ಉದಾರತೆಯಿಂದ ಈ ಸಂಪುಟದ ಕೈಂಕರ್ಯವನ್ನೆಸಗಿದ್ದಾರೆ. ಹಿಂದಿನ ಸಂಪುಟದಲ್ಲಿನ ಮನ್ತ್ರಗಳ ಸಾರಸರ್ವಸ್ವವನ್ನು ಕನ್ನಡ ಪದ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದಿಟ್ಟಿರುವ ಶತಾವಧಾನಿ ಡಾ. ಆರ್. ಗಣೇಶ್‌ರವರೇ, ಈ ಸಂಪುಟದ ಮನ್ತ್ರಗಳ ಪಿರಿದರ್ಥಗಳನ್ನೂ ಪುಟ್ಟ ಪುಟ್ಟ ಕನ್ನಡ ಪದ್ಯಗಳೆಂಬ ನಕ್ಷತ್ರಪುಂಜಗಳಲ್ಲಡಗಿಸಿ ಕನ್ನಡಿಗರ ಮನೆಯಂಗಳದಲ್ಲಿ ಪ್ರಪ್ರಥಮವಾಗಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿಸಿ ವೇದಪುರುಷನ ಆರಾಧನೆಗೆ ಅನುವು ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಋಷಿಸ್ವರೂಪವಾದ ಈ ಎಲ್ಲಾ ಮಹಾಮನಸ್ಸಿನವರಿಗೆ ವೇದ ಪುರುಷನು ಶಾಂತಿಸಮೃದ್ಧಿಯನ್ನು ನೀಡಿ ತನ್ನ ಕೃಪೆಯನ್ನು ಮಳೆಗರೆಯುತ್ತಲಿರಲೆಂದು ಮುಡಿಬಾಚಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತೇವೆ.

ಶಂಕರ ಜಯಂತಿ
ಶ್ರೀ ಖರ ಸಂವತ್ಸರ
೮-೦೫-೨೦೧೧

ಸಂಪಾದಕ ಮಂಡಲಿ
ದ್ರಾಹ್ಯಾಯಣ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾನ

॥ ಓಮ್ ನಮಃ ಸಾಮವೇದಾಯ ॥

ಅಥ ಪಾವಮಾನಂ ಕಾಣ್ಡಮ್

ಋಕ್ – ೪೬೭

॥ ಅಮಹೀಯುರಾಙ್ಗಿರಸಃ ಗಾಯತ್ರೀ ಪವಮಾನಸ್ಸೋಮಃ ॥

೩ ೧ ೨ ೩ ೧ ೨೦ ೩ ೧ ೨೦
ಉಚ್ಚಾ ತೇ ಜಾತಮನ್ಧಸೋ ದಿವಿ ಸದ್ಭೂಮ್ಯಾ ದದೇ ।
೩ ೨ಉ ೩ ೨ ೩ ೧ ೨
ಉಗ್ರꣳಶರ್ಮ ಮಹಿ ಶ್ರವಃ ॥ ೧.೪೬೭ ॥

೩ ೨ ೩ ೨ ೩ ೨ ೧೨೦ ೩ ೨ ೧ ೨೦ ೩
ಉಚ್ಚಾ–ಉತ್–ಚಾ–ತೇ–ಜಾತಮ್–ಅನ್ಧಸಃ । ದಿವಿ–ಸತ್–ಭೂಮಿ–ಆ–ದ
೨ ೧೨೦ ೧ ೨೦ ೧೨೦
ದೇ ॥ ಉಗ್ರಮ್–ಶರ್ಮ–ಮಹಿ–ಶ್ರವಃ ॥ ೧.೪೬೭ ॥

॥ ಆಜಿಗಮ್ । ಆಜಿಗೋ ಪ್ರಜಾಪತಿರ್ವಾ ಗಾಯತ್ರೀ ಸೋಮಃ ॥

೫ ೪ ೨೦ ೦ ೧ ಅ ೧ ೦ ೦
೧. ಉಚ್ಚಾ ॥ ತೇಜಾಽಇತಾಮನ್ಧಾಸಾಽ೨ಃ । ದಿವಿಸದ್ಭೂಮ್ಯಾದ
೨ ೧ ೨ ೧ ೩ ೫೦
ದಾಇ ॥ ಉಗ್ರꣳಶಾಽ೨ಇರ್ಮಾಽಇ ॥ ಮಾಽ೨ಹಾಽ೨ಇಳಔ
೦ ೨^ ೩ ೫
ಹೋವಾ ॥ ಉಪ್ । ಶ್ರಾಽ೨ಇಳವಾಃ ॥

ದೀ – ೬ । ಪ – ೭ । ಮಾ – ೫ । ಋ ॥ ೧.೮೧೪ ॥

॥ ಆಭೀಕಮ್ ॥ ಅಙ್ಗಿರಸೋ ಗಾಯತ್ರೀ ಸೋಮಃ ॥

೨ ೧೦ ೫ ೨ ೧ ೫ ೨ ೧
೨. ಉಚ್ಚಾತೇಽ೨ಇಳಜಾ । ತಮನ್ಧಾಽ೨ಇಳಸಾಃ । ದಿವಾಇಸಾಽ

೫ ೨ ೧ರ ೨ ೧ ೨

೨೩೪ದ್ಭೂ ॥ ಮಿಯಾದದಾಇ ॥ ಉಗ್ರಂ\ಶಾಽ೨೩೪ರ್ಮಾ ॥

೧ ೨ ೧ ೩ ೫ರ ರ ೩ ೧೧೧

ಮಹಾಯೇಽ೩ । ಶ್ರಾಽ೨ವಾಽ೨೩೪ಔಹೋವಾ ॥ ವಾಽ೨೩೪೫

ಇ ॥ *ದೀ – ೪ । ಪ – ೮ । ಮಾ – ೫ । ದು ॥ ೨.೮೧೫ ॥*

॥ ಋಷಭಃ ಪಾವಮಾನಮ್ । ಋಷಭೋ ಗಾಯತ್ರೀ ಸೋಮಃ ॥

೫ರ ರ ರ ರ ೨ ೨ ೧

೩. ಹಾಹಾಉಚ್ಚಾತೇಜಾ ॥ ಹಾಽ೩ । ಹಾಽ೩ಇ । ತಾಮಾಽ೨

೩ ೫ ೨೧ ರ ೨ ೨ ೨

ನ್ಧಾಽ೨೩೪ಸಾಃ । ದಿವಿಸದ್ಭೂಮಿಯಾಽ೧ದಾಽ೩ದೇ ॥ ಉಗ್ರಜ್

೩ ೫ ೧ ೨ ೪ ೫ ೪

ಶಾಽ೨೩೪ರ್ಮಾ ॥ ಓಮೋಽ೩ । ಮಹೋವಾ ॥ ಶ್ರಾಽ೫

॥ ೫

ವೋಽ೬ಹಾಇ ॥ *ದೀ – ೫ । ಪ – ೯ । ಮಾ – ೪ । ಭೀ ॥ ೩.೮೧೬ ॥*

॥ ಆಭೀಕಮ್ । ಅಂಗಿರಸೋ ಗಾಯತ್ರೀ ಸೋಮಃ ॥

೧ ರ ರ ರ ೪ ೫ ೨೧

೪. ಊಽ೨೩೪ಚ್ಚಾತೇಜಾಽ೫ । ತಮೌಹೋನ್ಧಾಸಾಃ ॥ ದಿವಿಸ

ರ ೨ ೨ ೨ ೩ ೫ ೧

ದ್ಭೂಮಿಯಾಽ೧ದಾಽ೩ದೇ ॥ ಉಗ್ರಜ್ಶಾಽ೨೩೪ರ್ಮಾ ॥ ಮಾ

ನ ೨ ॥ ೫

ಹಾಽ೩೨ಉವಾಽ೩೪೩ । ಶ್ರಾಽ೩೪೫ವೋಽ೬ಹಾಇ ॥

ದೀ – ೪ । ಪ – ೬ । ಮಾ – ೩ । ತಿ ॥ ೪.೮೧೭ ॥

॥ ಬಾಭ್ರವೇ ದ್ವೇ । ದ್ವಯೋಃ ಬಭ್ರುರ್ಗಾಯತ್ರೀ ಸೋಮಃ ॥

೫ ರ ರ ೨೧ ೧ರನ ೨

೫. ಉಚ್ಚಾತೇಜಾ ॥ ತಮ । ಧಾಸಾಽ೨೩ಃ । ಓಮೋಽ೩ವಾ ।

೧ ೨ರ ೧ ೨ ೧ರನ ೨ ೧

ದಿವಿಸದ್ಭೂ । ಮಿಯಾದಾಽ೧ದೇಽ೨೩ ॥ ಓಮೋಽ೩ವಾ ॥ ಉ

೨ ೧೦ನ ೨ ೧ ^ ೩
ಗ್ರಾಜ್ಶಾಽ೧ರ್ಮಾಽ೨೩ ॥ ಓಮೋ೭ಽ೩ವಾಽ೩ ॥ ಮಾಽ೨ಹಾಽ

೫೦೦ ೨ ೧ ೧೧೧
೨೩೪ಔಹೋ೭ವಾ ॥ ಶ್ರವಾಽ೩ಈಽ೨೩೪೫ ॥

ದೀ - ೮ / ಪ - ೧೧ / ಮಾ - ೩ / ಟಿ ॥ ೫.೮೧೮ ॥

೫ ೦ ೦ ೨೧ ೨ ೧ ೨೦ ೧೦
೬. ಉಚ್ಚಾತೇ೭ಜಾ ॥ ತಮನ್ಧಾಽ೨೩ಸಾಃ । ದಿವಿಸದ್ಭೂ । ಮಿಯಾ

೨ ೧ ೨ ೨ ೧ ೨ ೨
ದಾಽ೨೩ದಾ೪ ॥ ಊಗ್ರಾಽ೩೮ಹಾ೪ । ಶಾರ್ಮಾಽ೩ಹಾ೪ ॥

೩ ೨ ೧ ೨ ೧ ^ ೩ ೫೦೦ ೩
ಮಹಾಽ೩ಹೋ೭ಯೇ೭ಽ೩ । ಶ್ರಾಽ೨ವಾಽ೨೩೪ಔಹೋ೭ವಾ ॥ ಗ್ವಾಽ

೫
೨೩೪ಭೀ೭ಃ ॥ *ದೀ - ೬ / ಪ - ೯ / ಮಾ - ೬ / ಘೂ ॥ ೬.೮೧೯ ॥*

॥ ಇಂದ್ರಾಣ್ಯಾಃ ಸಾಮ । ಇಂದ್ರಾಣೀ ಗಾಯತ್ರೀ ಸೋಮಃ ॥

೫ ೪೦ ೫೦ ೦ ೪ ೧ ೧೦ನ ೨ ೧
೭. ಉಚ್ಚಾತೇ೭ಜಾತಮಾ ॥ ಧಾಸಾಽ೨೩ಃ । ಓಮೋ೭ಽ೩ವಾ । ದಿ

೨ ೦ ೧ ೨ ೧೦ ನ ೨ ೧
ವಿಸದ್ಭೂ । ಮಿಯಾದಾಽ೧ದೇ೭ಽ೨೩ । ಓಮೋ೭ಽ೩ವಾ ॥ ಉ

೨ ೧೦ ನ ೨ ೧ ೨
ಗ್ರಾಜ್ಶಾಽ೧ರ್ಮಾಽ೨೩ । ಓಮೋ೭ಽ೩ವಾ ॥ ಮಹಾಯೇ೭ಽ೩ ।

೧ ೩ ೫೦೦ ೩ ೨ ೫
ಶ್ರಾಽ೨ವಾಽ೨೩೪ಔಹೋ೭ವಾ ॥ ಊಽ೩೨೩೪ಪಾ ॥

ದೀ - ೯ / ಪ - ೧೧ / ಮಾ - ೨ / ತ್ಲಾ ॥ ೭.೮೨೦ ॥

॥ ಶೈಶವೇ ದ್ವೇ । ದ್ವಯೋಃ ಶಿಶುರ್ಗಾಯತ್ರೀ ಸೋಮಃ ॥

೫ ೦ ೦ ೦ ೪ ೫ ೨೧ ೦ ೦ ೨
೮. ಉಚ್ಚಾತೇ೭ಜಾತಮನ್ಧಾಸಾಃ ॥ ದಿವಿಸದ್ಭೂಮ್ಯಾದದಾ೪ ॥ ಉ

ಗ್ರ೧\ಶಾಽ೨೩ಳರ್ಮಾ ॥ ಮಹಾಽ೩ಇಶ್ರಾಽ೫ವಾಽ೬೫೬ಃ ॥

ದೀ - ೫ । ಪ - ೪ । ಮಾ - ೪ । ಭೀ ॥ ೮.೮೨೧ ॥

೯. ಉಚ್ಚಾತೇಜಾತಮನ್ಧಾಽ೬ಸಾಃ ॥ ದಿವಿಸದ್ಭೂ । ಮ್ಯಾದಾಽ೨೩ದಾಇ । ಉ । ಗ್ರ೧\ಶಾಽ೨೩ರ್ಮಾ ॥ ಮಹಾಽ೨ । ಹಾಽ೨ಇ । ಔಽ೩ಹೋಽ೩೧ಇ । ಶ್ರವಾಽ೨ಃ । ಹಾಽ೨ಇ । ಔಽ೩ಹೋಽ೩೧ಇ ॥ ಇಯಾಽ೩ಹೋಇ । ಇಯೋಽ೨೩ಳ೫ವಾಽ೬೫೬ ॥ ಊಽ೨೩ಳ೫ ॥ ದೀ - ೫ । ಪ - ೧೪ । ಮಾ - ೮ । ಭೌ ॥ ೯.೮೨೨ ॥

॥ ದೋಹಸಾಮನೀ ದ್ವೇ । ದ್ವಯೋಃ ಪ್ರಜಾಪತಿರ್ಗಾಯತ್ರೀ ಸೋಮಃ ॥

೧೦. ಉಚ್ಚಾಽ೩ಳಔಹೋವಾ ॥ ತೇಜಾಽ೨ । ತಮಾಽ೩ಳ೫ । ಧಾಽ೨೩ಳಸಾಃ । ದಿವಿಸದ್ಭೂಮ್ಯಾದದೇ ॥ ಊಗ್ರ೧\ಶಾಽ೨೩ರ್ಮಾ ॥ ಮಹಿಶ್ರವಾ । ಔಽ೩ಹೋವಾ । ಹೋಽ೫ಇ ॥ ಡಾ ॥

ದೀ - ೫ । ಪ - ೧೦ । ಮಾ - ೩ । ಮಿ ॥ ೧೦.೮೨೩ ॥

೧೧. ಉಚ್ಚಾತೇಜಾತಮನ್ಧಸೋದೋಹಾಇದೋಹಾಽ೬ವಿ ॥ ದಿವಿಸದ್ಭೂಮ್ಯಾದದೇ । ದೋಽ೩ಹಾಇ । ದೋಽ೩ಹಾಽ೩ವಿ ॥ ಉಗ್ರ೧\ಶಾಽ೨೩ರ್ಮಾ । ದೋಽ೩ಹಾಇ । ದೋಽ೩ಹಾಽ೩ವಿ ॥

೧ ೨ ೧
ಮಹಿಶ್ರಾಽ೨೩ವಾಽ೩೪೫ಃ । ಓಽ೨೩೪೫ಇ ॥ ಡಾ ॥

ದೀ – ೧೦ / ಪ – ೧೦ / ಮಾ – ೮ / ಮೈ ॥ ೧೧.೮೨೪ ॥

॥ ಇನ್ದ್ರಾಣ್ಯಾಃ ಸಾಮ । ಇನ್ದ್ರಾಣೀ ಗಾಯತ್ರೀ ಸೋಮಃ ॥

೩ ೨^ ೩೦ ೪೦ ೫ ೨೧ ೫ ೨
೧೨. ಉಚ್ಚಾತೇಜಾತಮನ್ಧಸಾಃ ॥ ದಿವಾಇಸಾಽ೨೩೪ದ್ಭೂ । ಮಿ
— ೧ ೨೦ ೧೦ ನ ೨ ನ ೨ ೧
ಯಾಽ೨ದದೇ । ಓಮ್ । ಓಽ೩ವಾ । ಓಽ೩ವಾ । ವವಾಽ೨೩
೧ ೨೧ ೨ ನ ೨ ನ ೨ ೧
ಹೋಽಇ ॥ ಉಗ್ರಂ\ಶಾಽ೨೩ರ್ಮಾ । ಓಽ೩ವಾ । ಓಽ೩ವಾ । ವ
೧ ೨ ೩ ೨ ೧ ೩ ೫೦ ೦
ವಾಽ೨೩ಹೋಽಇ ॥ ಮಹಿಶ್ರವೋಽ೨ । ಯಾಽ೨೩೪ಔಹೋಽವಾ ॥
೨ ೩ ೧ ೧ ೧
ಯಯುರೇಽ೨೩೪೫ ॥

ದೀ – ೬ / ಪ – ೧೪ / ಮಾ – ೬ / ಘೂ ॥ ೧೨.೮೨೫ ॥

॥ ಆಮಹೀಯವಮ್ । ಅಮಹೀಯುರ್ಗಾಯತ್ರೀ ಸೋಮಃ ॥

೫ ೦ ೨ ೪೦ ೫ ೨ ೧ ೨ —
೧೩. ಉಚ್ಚಾತಾಽ೩ಇಜಾತಮನ್ಧಸಾಃ ॥ ದಿವಾಇಸಾಽ೧ದ್ಭೂಽ೨ ।
೧ ೨ ೧ ೨ ೧ ೨
ಮಿಯಾಽ೨೩ದದಾಇ ॥ ಉಗ್ರಞ್ಶರ್ಮಾ ॥ ಮಹಾಽ೨೩ಇಶ್ರವಾ
೨೦ ೧ ೧ ೧
ಉ । ವಾಽ೩ ॥ ಸ್ತೌಷೇಽ೩೪೫ ॥

ದೀ – ೩ / ಪ – ೭ / ಮಾ – ೬ / ಶೂ ॥ ೧೩.೮೨೬ ॥

ಅಧಿಕಾರಿಯಾದ ಪ್ರಸ್ತೋತೃವು ಪವಮಾನಗಳ ಗಾನವನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸುವ ಮೊದಲೇ – ಅಸತೋ ಮಾ ಸದ್ಗಮಯ ತಮಸೋ ಮಾ ಜ್ಯೋತಿರ್ಗಮಯ ಮೃತ್ಯೋರ್ಮಾಽಮೃತಂಗಮಯ – ಮನ್ತ್ರವನ್ನು ಲಕ್ಷಣ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸಿರುವ ಸ್ವರಗಳನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳದೆ ಜಪಿಸಬೇಕು. ಈ ಜಪಕರ್ಮದಿಂದ ತನ್ನನ್ನು ದೇವಭಾವಕ್ಕೆ

ಅಭಿಮುಖವಾಗಿ ಏರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನಾದುದರಿಂದ ಈ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ಅಭ್ಯಾರೋಹವೆನಿಸಿದೆ – ಬೃ.ಉ ೧–೩–೨೮ – ಶಂಕರಭಾಷ್ಯ ॥

ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯ – **ಹೇ ಸೋಮ ತೇ** ತವ ಸಂಬನ್ಧಿನಃ **ಅನ್ಧಸಃ** ರಸಸ್ಯ **ಉಚ್ಚಾ** ಉಪರಿ **ಜಾತಂ** ಜನ್ಮ । ಅಪಿ ಚ **ದಿವಿ** ದ್ಯುಲೋಕೇ **ಸತ್** ವಿದ್ಯಮಾನಮ್ **ಉಗ್ರಮ್** ಉದ್ಗೂರ್ಣಂ **ಶರ್ಮ** ಸುಖಂ **ಮಹಿ** ಮಹತ್ **ಶ್ರವಃ** ಅನ್ನಂ ಚ । **ಭೂಮ್ಯಾದದೇ** ಇತಿ ಪದತ್ರಯಮಾಮನನ್ತಿ । ವಿಸರ್ಜನೀಯಲೋಪಃ ಸಾಂಹಿತಿಕಃ । ಭೂಮಿರ್ಭೌಮೋ ಜನಃ । ಅಸ್ಮಾದೃಶಃ । ಭೂಮಿಷ್ಠೈರಾದೀಯತೇ ಇತ್ಯರ್ಥಃ ॥

ಹೇ ಸೋಮ ಸೋಮದೇವನೇ **ತೇ** ನಿನ್ನಿಂದ **ಅನ್ಧಸಃ** ಸೋಮಲಕ್ಷಣವಾದ ಅನ್ನಕ್ಕೆ ದೇವತೆಗಳ ಅನ್ನಕ್ಕೆ ಭೋಜನಕ್ಕೆ ಅನ್ನರೂಪಿರಸಕ್ಕೆ **ಉಚ್ಚ** ಉತ್ತಮವಾದ ಉನ್ನತವಾದ ಸ್ಥಾನ–ಉಚ್ಚೈಃ ಅನ್ಯೈಶ್ಚ ಬಹುಭಿಃಕ್ರತುಭಿಃ ಬಹುಸ್ಥಾನತ್ವಾತ್ ಉಚ್ಚಾಃ ॥ ಅನ್ಯಕ್ರತುಗಳಿಗಿಂತ ಉತ್ಕೃಷ್ಟವಾದ **ಜಾತಮ್** ಯಥೇಚ್ಛವಾಗಿ ಉತ್ಪನ್ನವಾಗಿದೆ. **ಉಗ್ರಂ** ಅತಿಶಯವಾದ ಪ್ರಭಾವಶಾಲಿಯಾದ, ಬಲಯುಕ್ತವಾದ **ಶರ್ಮ** ಸುಖವನ್ನು **ದಿವಿಸತ್** ಸ್ವರ್ಗದಲ್ಲಿ ಮೋಕ್ಷಧಾಮದಲ್ಲಿ – ತ್ರಿಪಾದಸ್ಯಾಮೃತಂದಿವಿ ಋ. ಸಂ. ೧೦–೯೦–೩ ॥ ನೀನು ದ್ಯುಲೋಕಸ್ಥನಾಗಿದ್ದರೂ ಸಹ **ಮಹಿ** ಮಹತ್ತರವಾದ **ಶ್ರವಃ** ಅನ್ನವನ್ನೂ ಯಶಸ್ಸನ್ನೂ **ಭೂಮ್ಯಾದದೇ** ಭೂಮಿಃ ಆ ದದೇ – ಎಂದು ಮೂರು ಪದಗಳನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗಿದೆ. **ಭೂಮಿಃ** ಈ ಪೃಥ್ವಿಯಲ್ಲಿರುವ ಪ್ರಜೆಗಳು. **ಆ ದದೇ** ಸ್ವೀಕರಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಅತ್ಯುತ್ಕೃಷ್ಟವಾದ ದ್ಯುಲೋಕಸ್ಥನಾಗಿರುವ ಸೋಮದೇವನೇ ನೀನು ಅನು ಗ್ರಹಿಸುವ ಸೋಮ ಲಕ್ಷಣವಾದ ಅನ್ನವನ್ನೂ ಜ್ಯೋತಿಷ್ಟೋಮಾದಿ ಮಹಾಯಜ್ಞಗಳ ಫಲವನ್ನೂ ಭೂಲೋಕದ ಪ್ರಜೆಗಳು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಯಥೇಚ್ಛವಾದ ಸುಖ ಭೋಗಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಾ ಮಹತ್ತರವಾದ ವಿಸ್ತಾರವಾದ ಯಶಸ್ಸನ್ನೂ ಪಡೆಯುತ್ತಾರೆ.

ಸೂನ್ನತದ್ಯುಪದ ! ಸೋಮನೇ ! ನಿನ್ನ ಕೃಪೆಯಿಂ ।
ಯಜ್ಞಫಲವಾಂತು ಮೋದದಿಂ ಮಣ್ಣಿಮಕ್ಕಳ್
ಭೋಗಯೋಗಮಂ ಕೀರ್ತಿಯಂ ಪಡೆವರಲ್ತೆ ॥

ಋಕ್ – ೪೬೮

॥ ಮಧುಚ್ಛನ್ದಾ ವೈಶ್ವಾಮಿತ್ರಃ ಗಾಯತ್ರೀ ಪವಮಾನಸ್ಸೋಮಃ ॥

೧ ೨ ೩ ೧ ೨ ೩ ೧ ೨ ೩ ೧ ೨
ಸ್ವಾದಿಷ್ಠಯಾ ಮದಿಷ್ಠಯಾ ಪವಸ್ವ ಸೋಮ ಧಾರಯಾ ।

೧ ೨ ೩ ೧ ೨ ೩ ೨
ಇನ್ದ್ರಾಯ ಪಾತವೇ ಸುತಃ ॥ ೨-೪೬೮ ॥

೧ ೨ರ ೧ ೨ರ ೧೨ರ ೩ ೧ ೨ರ
ಸ್ವಾದಿಷ್ಠಯಾ–ಮದಿಷ್ಠಯಾ । ಪವಸ್ವ–ಸೋಮ–ಧಾರಯಾ ॥
೧೨ರ ೧ ೨ರ ೩ ೨
ಇನ್ದ್ರಾಯ–ಪಾತವೇ–ಸುತಃ ॥ ೨-೪೬೮ ॥

॥ ಆಜಿಗಮ್ । ಆಜಿಗೋ ಗಾಯತ್ರೀ ಸೋಮೇನ್ದ್ರೌ ॥

೧ರ ೨ ೧ ೨ ೧ ೨ರ ೧
೧. ಸ್ವಾದಾಇಷ್ಠಾಯಾ । ಮದಾಇಷ್ಠಾಯಾ ॥ ಪವಸ್ವಸೋ । ಮಾ
೨ ೨ ೧ ೨ ೧ ೨
ಧಾಽ೧ರಾಽ೨೩ಯಾ ॥ ಇನ್ದ್ರಾಯಾಪಾ । ತವಾಇಸೂಽ೨೩ತಾಽ
೧
೩೪೫ಃ । ಓಽ೨೩೪೫ಇ ॥ ಡಾ ॥

ದೀ – ೨ । ಪ – ೮ । ಮಾ – ೫ । ಜು ॥ ೧೪.೮೨೭ ॥

॥ ಸುರೂಪೇ ದ್ವೇ । ದ್ವಯೋಃ ಸುರೂಪೋ ಗಾಯತ್ರೀ ಸೋಮೇನ್ದ್ರೌ ॥

೨ರ ೧ — ೧ —೧ ೨ ೧ —
೨. ಸ್ವಾದಿಷ್ಠಯಾಽ೨ । ಇಯಾಽ೨ಇಯಾ । ಮದಿಷ್ಠಾಯಾಽ೨ ॥
೧ — ೧ —೧ ೨ ೦ ೧ — ೨
ಪವಸ್ವಸೋಽ೨ । ಇಯಾಽ೨ಇಯಾ । ಮಧಾರಾಯಾಽ೨ ॥ ಇ
೦ ೧ — ೧ —೧ ೨ ೧ ೨
ನ್ದ್ರಾಯಪಾಽ೨ । ಇಯಾಽ೨ಇಯಾ ॥ ತವಾಇಸೂಽ೨೩ತಾಽ೩
೧
೪೫ಃ । ಓಽ೨೩೪೫ಇ ॥ ಡಾ ॥

ದೀ – ೩ । ಪ – ೧೧ । ಮಾ – ೬ । ಟೂ ॥ ೧೫.೮೨೮ ॥

೨ರ ೧ — ೧ ೨ ೧ —
೩. ಸ್ವಾದಿಷ್ಠಯೌಹೋಽ೨ । ಇಯಾ । ಮದಿಷ್ಠಾಯಾಽ೨ ॥
೧ — ೧ ೨ ೦ ೧ — ೨ರ ೧
ಪವಸ್ವಸೌಹೋಽ೨ । ಇಯಾ । ಮಧಾರಾಯಾಽ೨ ॥ ಇನ್ದ್ರಾಯ

— ೧ ೨೧ ೨ ೧
ಪೌಹೋೕಽ೨ । ಇಯಾ ॥ ತವಾಇಸೂಽ೨೩ತಾಽ೩೪೫ಃ । ಓಽ೨

೩೪೫ಇ ॥ ಡಾ ॥ *ದೀ - ೩ / ಪ - ೧೧ / ಮಾ - ೩ / ಟಿ ॥ ೧೬.೮೨೯ ॥*

॥ ಜಮದಗ್ನೇಃ ಶಿಲ್ಪೇ ದ್ವೇ । ದ್ವಯೋಃ ಜಮದಗ್ನಿರ್ಗಾಯತ್ರೀ ಸೋಮೇನ್ದ್ರೌ ॥

೨ ೩ ೫ ೨ ೦ ೧ ಅ ೨^ ೩
೪. ಓಇಸ್ವಾಽ೨೩೪ದೀ ॥ ಷ್ಠಯಾಽ೩ಮಾದಿಷ್ಠಯಾ । ಓಽ೨೩೪
೫ ೧ ೨೦ ೧೦ ೨ ೨^ ೩ ೫ ೧
ವಾ । ಪವಸ್ವಸೋೕಮಧಾರಯಾಽ೩ ॥ ಓಈಽ೨೩೪ನ್ದ್ರಾ ॥ ಯಾಽ
೩ ೫೦೦ ೨೦ ೩ ೨
೨ಪಾಽ೨೩೪ಔಹೋೕವಾ ॥ ತವೇೕಸುತಾಽ೧ಃ ॥

ದೀ - ೬ / ಪ - ೭ / ಮಾ - ೪ / ಖೀ ॥ ೧೭.೮೩೦ ॥

೩ ೨^ ೩ ೫ ೨ ೦ ೧ ಅ ೨^
೫. ಉಹುವಾಇ । ಸ್ವಾಽ೨೩೪ದೀ ॥ ಷ್ಠಯಾಽ೩ಮಾದಿಷ್ಠಯಾ ।
೩ ೫ ೧ ೨೦ ೧೦ ೨ ೨
ಓಽ ೨೩೪ವಾ । ಪವಸ್ವಸೋೕಮಧಾರಯಾಽ೩ ॥ ಉಹುವಾಇ ।
೪ ೧ ೩ ೫೦೦ ೩
ಇನ್ದ್ರಾಽ೫ಯಪಾ ॥ ತಾಽ೨ವಾಽ೨೩೪ಔಹೋೕವಾ ॥ ಸೂಽ೨೩೪
೫
ತಾಃ ॥ *ದೀ - ೫ / ಪ - ೯ / ಮಾ - ೪ / ಭೀ ॥ ೧೮.೮೩೧ ॥*

॥ ಸಂಹಿತಮ್ । ಸಂಹಿತಃ ಸಾಧ್ಯಾದೇವ ಗಾಯತ್ರೀ ಸೋಮೇನ್ದ್ರೌ ॥

೪೦ ೫ ೨ ೧ ೨ ೪ ೫
೬. ಸ್ವಾದಾಇಷ್ಠಯಾ ॥ ಮದಿಷ್ಠಯಾಽ೩ । ಪಾವಾಽ೩ಸ್ವಾಸೋೕ ।
೨ ೦ ೧ ೨ ೪ ೫ ೫ ೪
ಮಧಾರಯಾಽ೩ ॥ ಆಇನ್ದ್ರಾಽ೩ಯಾಪಾಽ೬ । ಹಾಉ ॥ ತವಾಽ

೫ಇಸುತಾಉ ॥ ವಾ ॥ *ದೀ- ೨ / ಪ- ೮ / ಮಾ- ೫ / ಜು ॥ ೧೯.೮೩೨ ॥*

॥ ಶಕುಲಃ । ವಸಿಷ್ಠೋಗಾಯತ್ರೀ ಸೋಮೇನ್ದ್ರೌ ॥

೮. ಸ್ವಾದಿಷ್ಠಯಾಮದಿಷ್ಠಯಾಪವಸ್ವಸೋಮಧಾರಯಾಇ । ದ್ರಾ
ಇಯಪಾ ॥ ತವಾऽ೨ಇ । ಊऽ೨ ॥ ತವಾऽ೨ಇ । ಊऽ೨ ॥
ತವಾऽ೩ಳಔಹೌವಾ ॥ ಸೂऽ೨೩ಳತಾಃ ॥

ದೀ – ೮ । ಪ – ೮ । ಮಾ – ೫ । ಡು ॥ ೨೦.೮೩೩ ॥

॥ ಗಂಭೀರಮ್ । ಜಮದಗ್ನಿರ್ಗಾಯತ್ರೀ ಸೋಮೇನ್ದ್ರೌ ॥

೯. ಔಹೋಽಹಿಮ್ ಸ್ಥಿ ಹಾಏಹಿಯಾ । ಹಾऽ೩ಹಾಇ । ಸ್ವಾದಾ
ಇಷ್ಠಾಯಾ । ಮಾऽ೨೩ಳದೀ ॥ ಓಇಮಾऽ೨೩ಳದೀ ॥ ಔಹೋ
ಹಿಮ್ ಸ್ಥಿ ಹಾಏಹಿಯಾ । ಹಾऽ೩ಹಾಇ । ಷ್ಠಯಾಪಾವ । ಸ್ವಾऽ
೨೩ಳಸೋ । ಓಸ್ವಾ೨೩ಳಸೋ ॥ ಔಹೋಽಹಿಮ್ ಸ್ಥಿ ಹಾಏಹಿ
ಯಾ । ಹಾऽ೩ಹಾಇ । ಮಧಾರಯಾ । ಈऽ೨೩ಳನ್ದ್ರಾ । ಓಈऽ
೨೩ಳನ್ದ್ರಾ ॥ ಔಹೋಽಹಿಮ್ ಸ್ಥಿ ಹಾಏಹಿಯಾ । ಹಾऽ೩ಹಾಇ ।
ಯಪಾತವಾಇ । ಸೂऽ೨೩ಳತಾಃ । ಓಇಸೂऽ೨೩ಳತಾಃ । ಔ
ಹೋಽಹಿಮ್ ಸ್ಥಿ ಹಾಏಹಿಯಾ । ಹಾऽ೩ಹಾऽ೩ಳ । ಔಹೋವಾ ॥
ಈऽ೨೩ಳ೫ ॥ *ದೀ – ೨೩ । ಪ – ೨೪ । ಮಾ – ೨೧ । ಥ್ರ ॥ ೨೧.೮೩೪ ॥*

॥ ಸತ್ವಹಿತಃ । ಸಾಧ್ಯಾದೇವಾ ಗಾಯತ್ರೀ ಸೋಮೇನ್ದ್ರೌ ॥

೧೦. ಸ್ವಾದಿಷ್ಠಯಾಮ । ದಾऽ೫ಇಷ್ಠಯಾ ॥ ಪವಾऽ೨ । ಸ್ವಾऽ೨೩

೨ ೧ ೧ ೨ ೧
ಸೋ । ಮಧಾऽ೨ರಾಯಾ ॥ ಆऽ೨೩ಇನ್ದ್ರಾ ॥ ಯಾऽ೨ ಪಾ ।
ಅ ೨ ೫
ತವಾऽ೨೩ ॥ ಹಾಉವಾऽ೩ ॥ ಸೂऽ೨೩ಳತಾಃ ॥

ದೀ - ೨ । ಪ - ೧೦ । ಮಾ - ೪ । ಇೀ ॥ ೨೨.೮೩೫ ॥

ಹೇ ಸೋಮ ಇನ್ದ್ರಾಯ ಪಾತವೇ ಪಾತುಂ ಸುತಃ ಅಭಿಷುತಸ್ತ್ವಂ ಸ್ವಾದಿಷ್ಠಯಾ ಸ್ವಾದುತಮಯಾ ಮದಿಷ್ಠಯಾ ಅತಿಶಯೇನ ಮಾದಯಿತ್ರ್ಯಾ ಧಾರಯಾ ಪವಸ್ವ ಕ್ಷರ ॥

ಹೇ **ಸೋಮ** ಸೋಮ ದೇವತೆಯೇ **ಇನ್ದ್ರಾಯ** ಇನ್ದ್ರಭಗವಂತನ **ಪಾತಾಯ** ಜ್ಯೋತಿಷ್ಟೋಮ ಯಾಗದಲ್ಲಿ ಪಾನಾರ್ಥವಾಗಿ **ಸುತಃ** ಶಾಸ್ತ್ರವಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಹಿಂಡಿ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿರುವ ನೀನು **ಸ್ವಾದಿಷ್ಠಯಾ** ಅತ್ಯುತ್ಕೃಷ್ಟವಾದುದೂ **ಮದಿಷ್ಠಯಾ** ಅತಿಶಯ ಆನಂದದಾಯಕವಾದುದೂ ಆದ **ಧಾರಯಾ** ನಿಲ್ಲದ ಧಾರಾ ಪ್ರವಾಹವಾಗಿ **ಪವಸ್ವ** ದಶಾಪವಿತ್ರದ ಮೂಲಕ ದ್ರೋಣಕಲಶಕ್ಕೆ ಹರಿಯುವವನಾಗು.

ಇನ್ದ್ರಭಗವಂತನ ಪಾನಾರ್ಥವಾಗಿ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸಿರುವ ವಿಧಿಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ಸಿದ್ಧಮಾಡಿರುವ ರಸರೂಪಿಯಾದ ಸೋಮದೇವತೆಯೇ ಅಕ್ಷುಣ್ಣ ಧಾರಾಪ್ರವಾಹವಾಗಿ ದಶಾಪವಿತ್ರದ ಮೂಲಕ ಸೋಮರಸವನ್ನು ತುಂಬಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವ ವಿಶಿಷ್ಟಪಾತ್ರೆಯಾದ ದ್ರೋಣಕಲಶದೊಳಕ್ಕೆ ಬಿಜಯಮಾಡು.

ಇಂದ್ರನೀಂಬಲ್ಕೆ ಸಜ್ಜಾದ ಸೋಮರಸವೇ !
ಸವಿಯನೂರ್ಜೆಯಂ ತಳೆದ ನೀಂ ಧಾರೆಯಾಗಿ
ದ್ರೋಣಕಲಶದೊಳ್ ದಯಗೆಯ್ವುದೊಳಿತಿಗಾಗಿ ॥

ಋಕ್ - ೪೬೯

॥ ಭೃಗುರ್ವಾರುಣಿರ್ಜಮದಗ್ನಿರ್ಭಾರ್ಗವೋ ವಾ ಗಾಯತ್ರೀ ಪವಮಾನಸ್ಸೋಮಃ ॥

೧ ೨ ೩ ೧ ೨ ೩ ೧ ೨ ೩ ೨
ವೃಷಾ ಪವಸ್ವ ಧಾರಯಾ ಮರುತ್ವತೇ ಚ ಮತ್ಸರಃ ।
೨ ೩ ೧ ೨ ೩ ೧ ೨
ವಿಶ್ವಾ ದಧಾನ ಓಜಸಾ ॥ ೩-೪೬೯ ॥

೧ ೨ರ ೩ ೧ ೨ರ ೩ ೧ ೨ ೩ ೨ ೧ ೨ರ ೧ ೨ರ ೧
ವೃಷಾ-ಪವಸ್ವ-ಧಾರಯಾ । ಮರುತ್ವತೇ-ಚ-ಮತ್ಸರಃ ॥ ವಿಶ್ವಾ-ದಧಾನಃ-ಓ
೨ರ
ಜಸಾ ॥ ೩-೪೬೯ ॥

॥ ಸೋಮಸಾಮನೀದ್ವೇ । ದ್ವಯೋಃ ಸೋಮೋ ಗಾಯತ್ರೀನ್ದ್ರಸೋಮೌ ಇನ್ದ್ರೋ ವಾ ॥

೫ ೦ ೨ ೦ ೧ — ೧
೧. ವೃಷಾಪವಾ ॥ ಸ್ವಧಾರಾಯಾಽ೨ । ಮರುತ್ವತಾ೩ । ಚಮ
೨ ೧ ೧ ^ ೩ ೫೦ ೦
ತ್ಸಾಽ೨೩ರಾಃ ॥ ವಾ೩ಶ್ವಾಽ೨೩ ॥ ದಾಽ೨ಧಾಽ೨೩೪ಔಹೋವಾ ॥
೨೧೦ ೩ ೧೧೧
ನಓಜಸಾಽ೨೩೪೫ ॥ ದೀ -೫ । ಪ - ೭ । ಮಾ - ೫ । ಘು ॥ ೨೩.೮೩೬ ॥

೪ ೫ ೩ ೫ ೨ ^ ೩ ೫
೨. ವೃಷಾಹಾಉ ॥ ಪಾಽ೨೩೪ವಾ । ಸ್ವಾಧಾರಾಽ೨೩೪ಯಾ ।
೩ ೫ ೩ ೫ ೨ ^ ೩ ೫
ಮಾಽ೨೩೪ರೂ । ತ್ವಾಽ೨೩೪ತಾ೩ । ಚಾಮತ್ಸಾಽ೨೩೪ರಾಃ ॥
೧ ೨ರ ೧ ೧ ^ ೩ ೫ರ ೦ ೩
ವಾ೩ಶ್ವಾದಧಾಽ೨೩ ॥ ನಾಽ೨ಓಽ೨೩೪ಔಹೋವಾ ॥ ಜಾಽ೨
೫
೩೪ಸಾ ॥ ದೀ - ೩ । ಪ - ೯ । ಮಾ - ೬ । ಥೂ ॥ ೨೪.೮೩೭ ॥

॥ ಆಶುಭಾರ್ಗವಮ್ । ಭೃಗುರ್ಗಾಯತ್ರೀನ್ದ್ರಸೋಮೌ ಇನ್ದ್ರೋವಾ ॥

೪ ೫ರ ೪ ೫ ೦ ೫ ೧ ೨ ೧
೩. ವೃಷಾಪವ । ಸ್ವಧಾರಾಽ೬ಯಾ ॥ ಮಾರುತ್ವತಾಽ೩೩ । ಚಾ
^ ೩ ೫ ೧ ೨ ^ ೩ ೨ ೧
ಮಾಽ೨ತ್ಸಾಽ೨೩೪ರಾಃ ॥ ವಿಶ್ವಾದಾಽ೧ಧಾಽ೨ ॥ ನಓಽ೩ । ಜಾಽ
೫ ೫
೨೩೪ಸೋಽ೬ಹಾ೩ ॥

ದೀ - ೨ । ಪ - ೭ । ಮಾ - ೪ । ಥೀ ॥ ೨೫.೮೩೮ ॥

॥ ವೈಶ್ವದೇವೇ ದ್ವೇ । ದ್ವಯೋರ್ವಿಶ್ವೇದೇವಾ ಗಾಯತ್ರೀನ್ದ್ರಸೋಮೌ ಇನ್ದ್ರೋ ವಾ ॥

೪ ೫ ೪ ೨ ೧ ೩ ೨ ನ ೨ ೧೦
೪. ಆಇವೃಷಾ ॥ ಪವಾ । ಇಹಾ । ಔಽ೩ಹೋ । ಸ್ವಧಾರಾಽ
೫ ೨ ೧ ೨ ೨ ೧ ಅ
೨೩೪ಯಾ । ಮ । ರೂ । ತ್ವತೇಽ೩ಹಾಇ । ಚ । ಮಾ । ತ್ಸ
೨ ೫೦ ೦ ೦ ೦
ರಾಽ೨೩ಹಾಽ೩೪ಇ ॥ ವಿಶ್ವಾದಧಾಹಾಉ । ನಓಜಸಾಹಾಉ ॥
೨೦ ೨ ೨೧೦ ೦ ವಿ ೧
ಓವಾಽ೩೪೩ಓಽ೩೪೫ವಾಽ೬೫೬ ॥ ಅಸ್ಮೇರಾಯಾಽ೨ಉತಶ್ರವಾಽ
೧೧೧
೨೩೪೫ಃ ॥ *ದೀ – ೯ । ಪ – ೧೫ । ಮಾ – ೯ । ನೋ ॥ ೨೬.೮೩೯ ॥*

೫ ೦ ೩ ೨ ೪ ೫ ೨ ೧ ^ ೩ ೨
೫. ವೃಷಾ । ಪವಾಽ೩ । ಏಹಿಯಾ ॥ ಸ್ವಧಾಽ೨ । ರಯಾಽ೩೪
೩೦೪೦ ೫ ೧ ೨ ೩೦೪೦ ೫ ೧ ೦ ೨
ಔಹೋವಾ । ಮಾರೂಽ೩೪ । ಔಹೋವಾ ॥ ತ್ವತೇಚಮಾಽ೧
೨ ೨ ನ ೨ ೨ ೦
ತ್ಸಾಽ೩ರಾಃ ॥ ಔಽ೩ಹೋಽ೩೧ಯೇಽ೩ । ಔಹೋಽ೨೩೪೫
೧೨೦ ೧೨೦ ೧೦ ೩ ೧೧೧
ವಾಽ೬೫೬ ॥ ವಿಶ್ವಾದಧಾನಓಜಸಾಽ೨೩೪೫ ॥

ದೀ – ೧೦ । ಪ – ೧೧ । ಮಾ – ೩ । ಪಿ ॥ ೨೭.೮೪೦ ॥

॥ ಇನ್ದ್ರಸಾಮನೀ ದ್ವೇ । ದ್ವಯೋರಿನ್ದ್ರೋಗಾಯತ್ರೀನ್ದ್ರ ಸೋಮೌ ಇನ್ದ್ರೋವಾ ॥

೧ ೧೦ ೨ ೧೧೧
೬. ವೃಷಾಪಾವಾಽ೨೩ । ಹೌಹೋಇ । ಔಽ೩ಹೋಽ೨೩೪೫ ।
೧ ೧೦ ೨ ೧೧೧
ಸ್ವಧಾರಾಯಾಽ೨೩ । ಹೌಹೋಇ । ಔಽ೩ಹೋಽ೨೩೪೫ ॥
೧ ೧೦ ೨ ೧೧೧
ಮರೂತ್ವಾತೇಽ೨೩ । ಹೌಹೋಇ । ಔಽ೩ಹೋಽ೨೩೪೫ ।
೧ ೧೦ ೨ ೧೧೧
ಚಮಾತ್ಸಾರಾಽ೨೩ಃ । ಹೌಹೋಇ । ಔಽ೩ಹೋಽ೨೩೪೫ ॥

೧ ೧೦ ೨ ೧೧೧
ವಿಶ್ವಾದಾಧಾಽ೨ಇ । ಹೌಹೋ೯ಇ । ಔಽಇಹೋ೯ಽ೨ಇಳಅ ॥

೧ ೧೦ ೨ ೨ ೧
ನಓಜಾಸಾಽ೨ಇ । ಹೌಹೋ೯ಇ । ಔಽಇಹೋ೯ಽಇಳಇ ॥ ಓಽ೨

ಇಳಅಇ ॥ ಡಾ ॥ *ದೀ – ೬ / ಪ – ೨೦ / ಮಾ – ೯ / ಜೇ ॥ ೨೮.೮೪೧ ॥*

೨ ೧ ೨^ ೩೦೦ ೫ ೨ ೧ ೨^ ೩೦
೭. ವೃಷಾಪಾವಾ । ಔಹೌಹೋ೯ಽ೨ಇಳವಾ । ಸ್ವಧಾರಾಯಾ । ಔ
೦ ೫ ೨ ೧ ೨^ ೩೦೦ ೫
ಹೌಹೋ೯ಽ೨ಇಳವಾ ॥ ಮರೂತ್ವಾತಾ ॥ ಔಹೌಹೋ೯ಽ೨ಇಳವಾ ।
೨ ೧ ೨ ^ ೩೦೦ ೫ ೨ ೧ ೨^ ೩೦ ೦
ಚಮಾತ್ಸಾರಾ । ಔಹೌಹೋ೯ಽ೨ಇಳವಾ ॥ ವಿಶ್ವಾದಾಧಾ । ಔಹೌ
೫ ೨ ೧ ೨^ ೩೦೦ ೫
ಹೋ೯ಽ೨ಇಳವಾ । ನಓಜಾಸಾ । ಔಹೌಹೋ೯ಽ೨ಇಳವಾ ।
೪
ಹೋ೯ಽಅಇ ॥ ಡಾ ॥

ದೀ – ೧೨ / ಪ – ೧೪ / ಮಾ – ೨ / ಝೂ ॥ ೨೯.೮೪೨ ॥

॥ ಯೌಕ್ತಾಶ್ವೇ ದ್ವೇ । ದ್ವಯೋರ್ಯುಕ್ತಾಶ್ವೋಗಾಯತ್ರೀ ಸೋಮಃ ಇನ್ದ್ರೋ ವಾ ॥

೫೦ ೪ ೫ ೪ ೫ ೨ ೧ ೨
೮. ಔಹೋ೯ಹೋ೯ಹಾಇ । ವೃಷಾ ॥ ಪವಸ್ವಾಽಇಧಾರಾಯಾಽಇ ।
೧ ^ ೩ ೫ ೧ ೭ ೧ ^
ಮಾರೂಽ೨ತ್ವಾಽ೨ಇಳತಾಇ । ಓಇ । ಚಮಾಽ೨ಇ । ಚಮಾಽ೨
೩ ೫ ೦ ೪ ೫ ೪ ೫ ೧ ^ ೩
ತ್ಸಾಽ೨ಇಳರಾಃ ॥ ಔಹೋ೯ಹೋ೯ಹಾಇ । ವಿಶ್ವಾ ॥ ದಧಾಽ೨ನಾಽ
೫ ೨^ ೩ ೫೦ ೦ ೨ ೩ ೨
೨ಇಳಓ । ಜಾಸಾಽ೨ಇಳಔಹೋ೯ವಾ ॥ ಓಇ । ಜ್ವರಆ ॥
ದೀ – ೪ / ಪ – ೧೩ / ಮಾ – ೯ / ದೋ ॥ ೩೦.೮೪೩ ॥

೯. ವೃಷಾಔಹೋಹೋಹಾಇ ॥ ಪವಽಇಸ್ವಾಧಾಽ೧ರಾಯಾಽಇ । ಮಾರೂಽ೨ತ್ವಾಽ೨ಇಳತಾಇ । ಚಮಾಽಇ । ಓಇ । ಚಮಾಽ೨ತ್ವಾಽ೨ಇಳರಾಃ ॥ ವಿಶ್ವಾಔಹೋಹೋಹಾಇ ॥ ದಧಾಽ೨ನಾಽ೨ಇಳಓ । ಜಾಽ೨ಸಾಽ೨ಇಳಔಹೋವಾ ॥ ಓಇ । ಜೂಽ೨ಇಳವಾ ॥

ದೀ – ೬ । ಪ – ೧೧ । ಮಾ – ೧೦ । ಕೌ ॥ ೩೧.೮೪೪ ॥

॥ ಇತಿ ಗ್ರಾಮೇಗೇಯಗಾನೇ ದ್ವಾದಶಃ ಪ್ರಪಾಠಕಃ ॥

ಹೇ ಸೋಮ ತ್ವಂ ವೃಷಾ ಸ್ತೋತೄಣಾಮಭಿಮತಸ್ಯ ವರ್ಷಕಃ ಸನ್ ಧಾರಯಾ ತ್ವದೀಯಯಾ ಪವಸ್ವ ದ್ರೋಣಕಲಶಮಾಗಚ್ಛ । ಪವತಿರ್ಗತಿಕರ್ಮಾ। ಆಗತಸ್ತ್ವಂ ಯದಾ ಅಸ್ಮಾಭಿರಿನ್ದ್ರಾಯ ದೀಯತೇ ತದಾ ಮರುತ್ವತೇ ।

ಸಹಾಯಾ ಮರುತೋ ಯಸ್ಯ ಸನ್ತಿ ತಸ್ಮೈ ಇನ್ದ್ರಾಯ । ಮತ್ಸರಃ ಮದಕರಶ್ಚ ಭವ । ಕೀದೃಶಃ ವಿಶ್ವಾ ವಿಶ್ವಾನಿ ಸರ್ವಾಣಿ ವ್ಯಾಪ್ತಾನಿ ವಾ ಧನಾನಿ ಓಜಸಾ ಆತ್ಮೀಯೇನ ಬಲೇನ ಯುಕ್ತಃ ಸನ್ ಸ್ತೋತೃಭ್ಯಸ್ತಾನಿ ಪ್ರಯಚ್ಛನ್ ತ್ವಂ ಮಾದಯಿತಾ ಭವೇತಿ ಸಮನ್ವಯಃ ॥

ವೃಷಾ ಸಮಸ್ತ ಕಾಮವರ್ಷಕನಾದ ಇಷ್ಟಾರ್ಥಪ್ರದನಾದ ಸೋಮದೇವನೇ ವಿಶ್ವಾ ಸಮಸ್ತ ಧನಾದಿ ಐಶ್ವರ್ಯದಿಂದಲೂ ಓಜಸಾ ಅಗಾಧ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದಿಂದಲೂ ಆತ್ಮಪ್ರಭಾವದಿಂದಲೂ ದಧಾನಃ ಕೂಡಿರುವ ನೀನು ಮರುತ್ವತೇ ಸ್ನೇಹಿತರಾದ ಮರುತ್ತುಗಳೊಡಗೂಡಿರುವ – ಪ್ರಾಣೋ ವೈ ಮರುತಃ ಐ ೩–೧೬ ॥ ಇನ್ದ್ರನಿಗೆ ಸವನ ಭಾಗಿಗಳಾದ ಸಮಸ್ತ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಮತ್ಸರಃ ಚ ಸಂತೋಷಾನಂದಗಳನ್ನುಂಟು ಮಾಡುವಂತೆ ಧಾರಯಾ ಎಡೆಬಿಡದೆ ಅಕ್ಷುಣ್ಣವಾಗಿ ಧಾರಾಕಾರವಾಗಿ ದಶಾಪವಿತ್ರದಿಂದ ಸೋಮವನ್ನು ತುಂಬಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವ ವಿಶಿಷ್ಟಪಾತ್ರೆಯಾದ ದ್ರೋಣ ಕಲಶದೊಳಕ್ಕೆ ಪವಸ್ವ ಪ್ರವಹಿಸು.

ಸಮಸ್ತ ಇಷ್ಟಾರ್ಥಗಳನ್ನೂ ನೆರವೇರಿಸುವ ಸೋಮರಸ ರೂಪದಲ್ಲಿರುವ ಸೋಮ ದೇವನೇ ಬಹು ಐಶ್ವರ್ಯಶಾಲಿಯೂ ಅಗಾಧ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವಂತನೂ ಆದ ನೀನು ಸವನ ಭಾಗಿಗಳಾದ ಮರುತ್ ಆದಿ ಸಮಸ್ತ ದೇವತೆಗಳಿಗೂ ಸಂತೋಷ

ವಾಗುವಂತೆ ಎಡೆಬಿಡದೆ ಪ್ರವಾಹರೂಪವಾಗಿ ದಶಾಪವಿತ್ರದ ಮೂಲಕ ದ್ರೋಣ ಕಲಶದೊಳಕ್ಕೆ ಪ್ರವಹಿಸು.

ಬಯಕೆಯಂ ಸಲಿಪ ಸೋಮ ! ನೀಂ ಶ್ರೀಮದೂರ್ಜಾ-
ಲಲಿತ ! ಮರುತಂ ನೇಹದಿಂ ಕೂಡಿಕೊಂಡು ।
ಬರ್ಪುದೀದ್ರೋಣಕಲಶದೊಳ್ ಬಲ್ಮೆಯಿಂದಂ ॥

ಋಕ್ - ೪೭೦

॥ ಅಮಹೀಯುರಾಂಗಿರಸಃ ಗಾಯತ್ರೀ ಪವಮಾನಸ್ಸೋಮಃ ॥

೨ ೩ ೨ ೩ ೧ ೨ ೩ ೧ ೨ ೩ ೧ ೨
ಯಸ್ತೇ ಮದೋ ವರೇಣ್ಯಸ್ತೇನಾ ಪವಸ್ವಾನ್ಧಸಾ ।
೩ ೧ ೨ ೩ ೨
ದೇವಾವೀರಘಶ೦ಸಹಾ ॥ ೪-೪೭೦ ॥

೨ ೩ ೧ ೨ರ ೧೨ರ ೧೨ರ ೩ ೧೨ರ ೩ ೨ ೩
ಯಃ-ತೇ-ಮದಃ-ವರೇಣ್ಯಃ । ತೇನ-ಪವಸ್ವ-ಅನ್ಧಸಾ ॥ ದೇವಾವೀಃ-ದೇವ-
೨ ೩ ೨ ೩ ೨
ಅವೀಃ-ಅಘಶ೦ಸಹಾ-ಅಘಶ೦ಸ-ಹಾ ॥ ೩-೪೬೯ ॥

॥ ಭಾಸಮ್ । ಅಗ್ನಿರ್ಗಾಯತ್ರೀ ಸೋಮಃ ॥

೧. ಯಾಸ್ತಾ೩ ॥ ಮಾದೋ । ವಾರಾಽ೨೩೪ವಾ । ಣೀಽ೨೩೪ಯಾಃ । ತಾ೩ನಾ ॥ ಪಾವಾ । ಸ್ವಾಽ೩ಆಽ೨೩೪ವಾ । ಧಾಽ೨೩೪ಸಾ ॥ ದಾ೩ವಾ ॥ ವಾ೩ರಾ । ಘಾಶಾಽ೨೩೪ವಾ ॥ ಸಾಽ೨೩೪ಹಾ ॥

ದೀ - ನಾಸ್ತಿ । ಪ - ೧೨ । ಮಾ - ೯ । ಯೋ ॥ ೧.೮೪೫ ॥

॥ ಸೋಮಸಾಮ । ಸೋಮೋ ಗಾಯತ್ರೀ ಸೋಮಃ ॥

೨. ಯಸ್ತೇಮದಾಃ ॥ ವರಾಇಣಿಯಾಃ । ತಾಇನಾಪಾವಾऽ೩ಿಸ್ವಾऽ

೩ । ಅನ್ಧಸಾ ॥ ದಾಇವಾವಾಇರಾऽ೩ಿ೪ । ಹಾಉ ॥ ಘಶಾऽ

೫೮\ಸಹಾ । ಹೋ೬ऽ೫ಇ ॥ ಡಾ ॥

ದೀ – ನಾಸ್ತಿ / ಪ – ೯ / ಮಾ – ೮ / ಲೈ ॥ ೨.೮೪೬ ॥

॥ ಪ್ರಾಜಾಪತ್ಯಮ್ । ಪ್ರಜಾಪತಿರ್ಗಾಯತ್ರೀ ಸೋಮಃ ॥

೩. ಯಸ್ತಾऽ೩ಿ೨ಇಮಾऽ೨೩ಿ೪ದಾಃ ॥ ವರಾಇಣಾಯಾ । ಓऽ

೨೩ಿ೪ವಾ । ಹಾ । ಓऽ೨೩ಿ೪ವಾ । ಹಾಇ । ತಾಇನಾಪವ । ಸ್ವ

ಆನ್ಧಾಸಾ । ಓऽ೨೩ಿ೪ವಾ । ಹಾ । ಓऽ೨೩ಿ೪ವಾ । ಹಾಇ ॥

ದಾಇವಾವಾಇರಾ । ಓऽ೨೩ಿ೪ವಾ । ಹಾ । ಓऽ೨೩ಿ೪ವಾ ।

ಹಾऽ೩ಿಇ ॥ ಘಾऽ೨ಶಾऽ೨೩ಿ೪ಔಹೋವಾ ॥ ಸಹೋರಯಿऽ೩ಿ

ಷ್ಠಾऽ೨೩ಿ೪೫ಃ ॥ *ದೀ – ೪ / ಪ – ೧೯ / ಮಾ – ೧೨ / ಧಾ ॥ ೩.೮೪೭ ॥*

॥ ಸೋಮಸಾಮ । ಸೋಮೋಗಾಯತ್ರೀ ಸೋಮಃ ॥

೪. ಯಸ್ತಾಇಮಾऽ೨೩ಿದೋವರೇಣಿಯಾಃ ॥ ತಾಇನಾಪವ । ಸ್ವಆ

ನ್ಧಾऽ೧ಸಾऽ೨ ॥ ದಾಇವಾऽ೨ವಾಇರಾऽ೨೩ಿ ॥ ಘಶೋऽ೨೩ಿ೪

ವಾ । ಸಾऽ೫ಹೋ೬ऽ೬ಹಾಇ ॥ *ದೀ–೩/ ಪ–೬/ ಮಾ–೭/ ಟೇ ॥ ೪.೮೪೮ ॥*

॥ ಭಾಸಮ್ । ಅತ್ರಿರ್ಗಾಯತ್ರೀ ಸೋಮಃ ॥

೫ ೦ ೨ ೪ ೫ ೪ ೫ ೧ ೨
೫. ಯಸ್ತೇ । ಮಾऽ೩ದೋ । ವಾ । ಈಯಾ ॥ ರಾ೩ಣಾऽ
೧ ೦ ೨ ನ ೨೦^ ೩೦ ೨ ೧
೧ಯಾऽ೨ಃ ॥ ತಾ೩ನಾಪವ । ಸ್ವ । ಔऽ೩ ಹೋ । ವಾಹಾ । ಧ
೧ ^ ೩ ೫೦೦
ಸಾऽ೨ ॥ ದಾ೩ವಾऽ೨೩ ॥ ವಾऽ೨೩ರಾऽ೨೩೪ಔಹೋವಾ ॥
೨ ೩ ೨
ಘಶಜ್ಸಹಾऽ೧ ॥ *ದೀ – ೬ / ಪ – ೧೩ / ಮಾ – ೬ / ಗೂ ॥ ೫.೮೪೬ ॥*

॥ ಅಧ್ಯರ್ಧೇಡ(೦)ಸೋಮ ಸಾಮ । ಸೋಮೋ ಗಾಯತ್ರೀ ಸೋಮಃ ॥

೫ ೦ ೦ ೦ ೫ ೨೦೧೦ ೦
೬. ಯಸ್ತೇಮದೋವರೇಣಿಯಾऽ೬ಏ ॥ ತೇನಾಪವಸ್ವಾನ್ಧಸಾ ॥
೨೦೧೦ ೦ ೨ ೧ ೨ ೧ ೨
ದೇವಾವೀರಾऽ೨೩ । ಹಾ೩ ॥ ಘಾಶಾಉವಾ । ಸಾಹಾಉ
೨ ೫
ವಾऽ೩ ॥ ಊऽ೩೨೩೪ಪಾ ॥

ದೀ – ೯ / ಪ – ೭ / ಮಾ – ೪ / ಥ್ಲೀ ॥ ೬.೮೫೦ ॥

ಹೇ ಸೋಮ ತೇ ತವ ದೇವಾವೀಃ ದೇವಕಾಮಃ ಅಘಶಂಸಹಾ ರಾಕ್ಷಸಾನಾಂ ಹನ್ತಾ ವರೇಣ್ಯಃ ಸರ್ವೈರ್ವರಣೀಯಃ ಮದಃ ಮದಕರಃ ಯಃ ರಸೋ ವಿದ್ಯತೇ ತೇನ ರಸೇನ ಅನ್ಧಸಾ ಆದರಣೀಯೇನ ಪವಸ್ವ ಕ್ಷರ ॥

ಸೋಮದೇವನೇ ತೇ ನಿನ್ನ **ದೇವಾವೀಃ** ದೇವತೆಗಳನ್ನೂ ತೃಪ್ತಿಪಡಿಸುವ **ಅಘಶಂಸಹಾ** ಪಾಪವನ್ನೂ ಪಾಪಿಷ್ಠರನ್ನೂ ದುಷ್ಟರನ್ನೂ ನಾಶಮಾಡುವ **ವರೇಣ್ಯಃ** ಅತ್ಯುತ್ಕೃಷ್ಟವಾದ **ಮದಃ** ಹರ್ಷದಾಯಕವಾದ **ಯಃ ತೇನ ಅನ್ಧಸಾಃ** ಆದರಣೀಯ ವಾದ ಹವಿರ್ಲಕ್ಷಣಯುಕ್ತವಾದ ಅನ್ನರೂಪೀ ಸೋಮರಸದಿಂದ **ಪವಸ್ವ** ಧಾರಾ ರೂಪವಾಗಿ ದಶಾಪವಿತ್ರದ ಮೂಲಕ ದ್ರೋಣಕಲಶದೊಳಕ್ಕೆ ಪ್ರವಹಿಸು.

ದೇವತೆಗಳನ್ನು ತೃಪ್ತಿಪಡಿಸುವಂತಹ ಪಾಪ ನಾಶಕವಾದ ಅತ್ಯುತ್ಕೃಷ್ಟವಾದ ಹರ್ಷದಾಯಕವಾದ ಹವಿರ್ಲಕ್ಷಣಯುಕ್ತವಾದ ಸೋಮದೇವತಾರೂಪೀ ಸೋಮ ರಸವೇ ದ್ರೋಣಕಲಶದೊಳಕ್ಕೆ ಪ್ರವಹಿಸು.

ದಿವಿಜರಂ ತೋಷಗೊಳಿಸುವನೆ ಸೋಮದೇವ !
ಪಾಪನಿರ್ವಾಪಣನೆ ! ವರೇಣ್ಯನ್ನೆ ! ಮದಿಷ್ಠ !
ಹವಿಯ ಹೃದಯನೇ! ಬಾರೆಲ್ಲೆ ದ್ರೋಣದೊಳಗೆ !

ಋಕ್ – ೪೭೧

॥ ತ್ರಿತ ಆಪ್ತ್ಯಃ ಗಾಯತ್ರೀ ಪವಮಾನಸ್ಸೋಮಃ ॥

೩ ೨ಉ ೩ ೧ ೨ ೩ ೧ ೨ ೩ ೧ ೨
ತಿಸ್ರೋ ವಾಚ ಉದೀರತೇ ಗಾವೋ ಮಿಮನ್ತಿ ಧೇನವಃ ।
೧ ೨ ೩ ೧ ೨
ಹರಿರೇತಿ ಕನಿಕ್ರದತ್ ॥ ೫–೪೭೧ ॥

೩ ೨ ೧ ೨ರ ೩ ೧ ೨ರ ೩ ೧ ೨ ೧ ೨ರ ೩
ತಿಸ್ರಃ–ವಾಚಃ–ಉತ್–ಈರತೇ । ಗಾವಃ–ಮಿಮನ್ತಿ–ಧೇನವಃ ॥ ಹರಿಃ–ಏತಿ–
೧ ೨ರ
ಕನಿಕ್ರದತ್ ॥ ೫–೪೭೧ ॥

॥ ವೈಷ್ಟಮ್ಭೇ ದ್ವೇ । ದ್ವಯೋರ್ವಿಷ್ಟಂಭೋ ಗಾಯತ್ರೀ ಸೋಮಃ ॥

೫ ೦ ೦ ೧ ೨ ೨
೧. ತಿಸ್ರೋವಾಚಾಃ ॥ ಉದಾಇ । ಉದಾಽ೩೧ಉ । ವಾಯೇಽ೩ ।
೫ ೦ ೦ ೨ ೧ ೨
ರಾಽ೨೩ಳತೇ ॥ ಗಾವೋಮಿಮಾ ॥ ತಿಧಾಇ । ತಿಧಾಽ೩೧ಉ ।
೨ ೫ ೦ ೨ ೧ ೨
ವಾಯೇಽ೩ । ನಾಽ೨೩ಳವಾಃ ॥ ಹರಿರೇತೀ ॥ ಕನಾಇ । ಕ
೨ ೫
ನಾಽ೩೧ಉ । ವಾಯೇಽ೩ ॥ ಕ್ರಾಽ೨೩ಳದಾತ್ ॥

ದೀ – ೫ । ಪ – ೧೫ । ಮಾ – ೯ । ಮೋ ॥ ೭೮೫೧ ॥

೫ ೦ ೦ ೧ ೨ ೨ ೧೦೦ ೨
೨. ತಿಸ್ರೋವಾಚಾಃ ॥ ಉದಾಇರಾಽ೩ತೇ । ಗಾವೋಮಿಮನ್ತಿಧಾಽ
೨ ೨ ೦ ೩ ೫ ೧ ^ ೩
೧ಇನಾಽ೩ವಾಃ ॥ ಹರಿರೇತೋಽ೨೩ಳಹಾಇ ॥ ಕಾಽ೨ನಾಽ೨೩

೫೦ ೦ ೩ ೫
೪ಔಹೋವಾ ॥ ಕ್ರಾಽ೨೩೪ದಾತ್ ॥

ದೀ – ೭ । ಪ – ೬ । ಮಾ – ೭ । ಚೇ ॥ ೮.೮೫೨ ॥

॥ ಪಾಷ್ಠೌಹೇ ದ್ವೇ । ದ್ವಯೋಃ ಪಷ್ಠವಾಡ್ಗಾಯತ್ರೀ ಸೋಮಃ ॥

೨೦ ೧ ೫ ೨ ೦ ೧ ೨೦೦
೩. ತಿಸ್ರೋವಾಚೋಽ೨೩೪ಹಾಇ ॥ ಉದೀರತಾಇ । ಗಾವೋ
೧ ೫ ೨ ೦ ೧ ೨ ೧ ೫
ಮಿಮಾಽ೨೩೪ಹಾ ॥ ತಿಧೇನವಾಃ ॥ ಹರಿರಾಇತೋಽ೨೩೪ಹಾ
೨೧ ೨ ೧ ^ ೩ ೫೦೦ ೨೧ ೨
ಇ ॥ ಕನಾಯೇಽ೩ । ಕ್ರಾಽ೨ದಾಽ೨೩೪ಔಹೋವಾ ॥ ಅಸ್ಮಭ್ಯಂ
೦ ೧೨೩ ೧೧೧
ಗಾತುವಿತ್ತಮಾಽ೨೩೪೫ಮ್ ॥

ದೀ – ೮ । ಪ – ೮ । ಮಾ – ೭ । ಡೇ ॥ ೯.೮೫೩ ॥

೫೪೦ ೦ ೫ ೪ ೫೦ ೪ ೫ ೨೦೦
೪. ತಿಸ್ರೋವಾಚಉದೀರತೋ । ವಾಹಾಇ ॥ ಗಾವೋಮಿಮಾಽ೩ ।
೧ ೨ ^ ೩ ೫ ೪ ೫ ೪ ೫ ೧ ^ ೩ ೫೦
ತೀಧೇನಾಽ೨೩೪ವಾಃ ॥ ಹಾರೀರಾಇತೀ ॥ ಕಾಽ೨ನಾಽ೨೩೪ಔ
೦ ೩ ೫
ಹೋವಾ ॥ ಕ್ರಾಽ೨೩೪ದಾತ್ ॥

ದೀ – ೭ । ಪ – ೭ । ಮಾ – ೬ । ಝೂ ॥ ೧೦.೮೫೪ ॥

॥ ಕ್ಷುಲ್ಲಕ ವೈಷ್ಟಂಭಮ್ । ವಿಷ್ಟಂಭೋಗಾಯತ್ರೀ ಸೋಮಃ ॥

೪೩ ೦ ೪ ೨ ೩೦ ೫ ೧ ೦ ೨
೫. ತಿಸ್ರೋಽ೫ವಾ । ಚಾಽ೩ಉದೀರತಾಇ ॥ ಗಾವೋಮಿಮ ।
೧ ೨ ೧ ೨ ೨ ೧ ೨
ತಿಧಾಇನಾಽ೧ವಾಽ೨೩ಃ । ಹೋವಾಽ೩ಹಾಇ ॥ ಹರಾಇರಾಽ೧
೧ ೨ ೨ ೧ ೨ ೧ ^ ೩
ಇತೀಽ೨೩ । ಹೋವಾಽ೩ಹಾಇ ॥ ಕನಾಯೇಽ೩ । ಕ್ರಾಽ೨ದಾಽ

೨೩ಳಔಹೋವಾ ॥ ದೀऽ೨೩ಳಶಾಃ ॥

ದೀ - ೫ । ಪ - ೧೦ । ಮಾ - ೧೦ । ಮಾ ॥ ೧೧.ಲಖಿ ॥

॥ ಪಾಷ್ಟೌಹಮ್ । ಪಷ್ಠವಾಡ್ಗಾಯತ್ರೀ ಸೋಮಃ ॥

೬. ತಿಸ್ರೋವಾಚಾऽಇಉದೀರತಾಇ ॥ ಗಾವೋಮಿಮನ್ತಿಧೇನವಃ । ಹರಿರಾऽ೨೩ಇತೀ ॥ ಕನೌऽ೨ । ಹುವಾಇ । ಹೋऽ೩ವಾऽ೩ ॥ ಕ್ರಾऽ೨ದಾऽ೨೩ಳಔಹೋವಾ ॥ ಹಾಓವಾ । ಓವಾऽ೨೩ಳಶಿ ॥

ದೀ - ೯ । ಪ - ೯ । ಮಾ - ೭ । ಧೇ ॥ ೧೨.ಲಖಿ ॥

ತಿಸ್ರೋವಾಚಃ ಋಗಾದಿಭೇದೇನ ತ್ರಿವಿಧಾಃ ಉದೀರತೇ ಸ್ತುತಿಃ ಪ್ರೋದ್ಗ ಮಯನ್ತಿಋತ್ವಿಜಃ । ಧೇನವಃ ಆಶಿರೇಣ ಪ್ರೀಣಯಿತ್ರ್ಯಃ ಗಾವಃ ಮಿಮನ್ತಿ ಶಬ್ದಾಯನ್ತಿ ದೋಹಾರ್ಥಮ್ । ಹರಿಃ ಹರಿತವರ್ಣಃ ಸೋಮಶ್ಚ ಕನಿಕ್ರದತ್ ಶಬ್ದಂ ಕುರ್ವನ್ ಏತಿ ಗಚ್ಛತಿ ಕಲಶಮ್ ॥

ತಿಸ್ರೋ ವಾಚಃ ಋಗ್ವೇದ ಯಜುರ್ವೇದ ಸಾಮವೇದ ಮನ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಅಕಾರ ಉಕಾರ ಮಕಾರ ಯುಕ್ತವಾದ ಓಮ್ ಎಂಬ ಪ್ರಣವ ಮನ್ತ್ರವನ್ನು ಪದ್ಯ ಗದ್ಯ ಗಾನ ರೂಪಗಳಲ್ಲಿರುವ ಸ್ತುತಿಗಳನ್ನು - ಯಾ ಪೃಥಿವ್ಯಾಂ ಸಾಗ್ನೌ ಸಾ ರಥನ್ತರೇ ಯಾನ್ತರಿಕ್ಷೇ ಯಾ ವಾಯೌ ಸಾ ವಾಮದೇವ್ಯೇ ಯಾ ದಿವಿ ಆದಿತ್ಯೇ ಸಾ ಬೃಹತೀ ಸಾ ಸ್ತನಯಿತ್ನೌ ನಿರು. ೧-೮ ॥ ರಥನ್ತರ ವಾಮದೇವ್ಯ ಬೃಹತೀ ನಾಮಕ ಸಾಮಗಾನಗಳನ್ನು ಉದೀರತೇ ಋತ್ವಿಜರು ಪಠಿಸುತ್ತಾರೆ. ಧೇನವಃ ಆಗ ತಾನೆ ಕರು ಹಾಕಿದ್ದು ಕೆಚ್ಚಲಿನಲ್ಲಿ ಹಾಲುತುಂಬಿಕೊಂಡು ಕರುಗಳಿಗೆ ಕುಡಿಸಬೇಕೆಂದು ಆತುರವಾಗಿರುವ ಗಾವಃ ಹಸುಗಳು ಮಿಮನ್ತಿ ಅಂಬಾ ಎಂದು ಕರುಗಳಿಗೆ ಕೇಳಿಸುವ ಅಪೇಕ್ಷೆಯಿಂದ ಶಬ್ದಮಾಡುತ್ತಿವೆ. ಹರಿಃ ಹಸಿರು ಬಣ್ಣದಲ್ಲಿರುವ ಸೋಮರಸವು ಕನಿಕ್ರದತ್ ಜುಳುಜುಳು ಶಬ್ದಮಾಡುತ್ತಾ ಏತಿ ದ್ರೋಣಕಲಶದೊಳಕ್ಕೆ ಹರಿಯುತ್ತಿದೆ.

ಯಜ್ಞಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ಹೀಗೆ ಚಿತ್ರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಋತ್ವಿಜರು ಓಂಕಾರವನ್ನೂ ಋಗ್ಯಜುಸ್ಸಾಮ ವೇದಮನ್ತ್ರಗಳನ್ನೂ ಪದ್ಯ ಗದ್ಯ ಗಾನರೂಪದ ಸ್ತುತಿಗಳನ್ನೂ ಪಠಿಸುತ್ತಾ ರಥನ್ತರ ವಾಮದೇವ್ಯ ಬೃಹತೀ ಸಾಮಗಳನ್ನು ಗಾನಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಕರು ಹಾಕಿರುವ ಹಸುಗಳು ಕೆಚ್ಚಲಿನಲ್ಲಿ ತುಂಬಿರುವ ಹಾಲನ್ನು

ಕರುಗಳಿಗೆ ಕುಡಿಸಬೇಕೆಂದು ಅಂಬಾ ಎಂದು ಶಬ್ದಮಾಡುತ್ತಿವೆ. ಹಸಿರು ಬಣ್ಣದಿಂದ ಕಂಗೊಳಿಸುತ್ತಿರುವ ಸೋಮರಸವು ದ್ರೋಣಕಲಶದೊಳಕ್ಕೆ ಜುಳು ಜುಳು ಶಬ್ದ ಮಾಡುತ್ತಾ ಹರಿಯುತ್ತಿದೆ.

ಋಗ್ಯಜುಸ್ಸಾಮರೂಪದಿಂ ಪದ್ಯ-ಗದ್ಯ-
ಗೀತೆಗಳ್ ವಿವಿಧಸಾಮಂಗಳುಲಿಯೆ, ಗೋಗಳ್
ಕರುಗಳೊಡನಾಡೆ ಪಸಿರ ಸಿರಿ ಪರಿಗುಮುರ್ಕೆ ॥

ಋಕ್ - ೪೭೨

॥ ಕಶ್ಯಪೋ ಮಾರೀಚಃ ಗಾಯತ್ರೀ ಪವಮಾನಸ್ಸೋಮಃ ॥

೧ ೨ ೩ ೧ ೨ ೩ ೧ ೨ ೩ ೧ ೨
ಇನ್ದ್ರಾಯೇನ್ದೋ ಮರುತ್ವತೇ ಪವಸ್ವ ಮಧುಮತ್ತಮಃ ।
೩ ೨ ೩ ೧ ೨ ೩ ೧ ೨
ಅರ್ಕಸ್ಯ ಯೋನಿಮಾಸದಮ್ ॥ ೬-೪೭೨ ॥

೧೨ರ ೩ ೧ ೨ ೧೨ರ ೧ ೨ರ ೩ ೧ ೨ ೧
ಇನ್ದ್ರಾಯ-ಇನ್ದೋ-ಮರುತ್ವತೇ । ಪವಸ್ವ-ಮಧುಮತ್ತಮಃ ॥ ಅರ್ಕಸ್ಯ-ಯೋ
೨ರ ೩ ೧ ೨ ೩ ೧೨ರ
ನಿಮ್-ಆಸದಮ್-ಆ-ಸದಮ್ ॥ ೬-೪೭೨ ॥

॥ ಇಷೋವೃಧೀಯಮ್ । ಪ್ರಜಾಪತಿಃ ಗಾಯತ್ರೀನ್ದ್ರಾಸೋಮೌ ॥

೫ರ ರ ೨ ೧ ೨ ೧
೧. ಇನ್ದ್ರಾಯೇನ್ದಾಉ ॥ ಮರುತ್ವತಾಇ । ಪವಸ್ವಾಮಾ೭೨ ।
೧ ೨ ೧ ೧ ^ ೧ ^ ೩
ಧುಮತ್ತಮಾಃ ॥ ಅರ್ಕಸ್ಯಾಯೋ೭೨ ॥ ನಿಮಾ೭೨೩ । ಸಾ೭೨ದಾ೭
೫ರ ರ ೨೧ರ ೨
೨೩೪ಔಹೋವಾ ॥ ಇಷೋವೃಧೇ೭೧ ॥

ದೀ - ೫ । ಪ - ೮ । ಮಾ - ೪ । ಬೀ ॥ ೧೩.೮೫೭ ॥

॥ ಇನ್ದ್ರಸಾಮ । ಇನ್ದ್ರೋ ಗಾಯತ್ರೀನ್ದ್ರಾಸೋಮೌ ಇನ್ದ್ರೋ ವಾ ॥

೨. ಆಽ೨೩೪ಇನ್ದ್ರಾ । ಯಾಽ೨೩೪ಇನ್ದೋ ॥ ಮರೂತ್ವತೇಽ೩ ।
ಪಾಽ೨೩೪ವಾ । ಸ್ವಾಽ೨೩೪ಮಾ । ಧುಮಾತ್ತಮಾಽ೩ಃ ॥ ಆಽ೨
೩೪ರ್ಕಾ ॥ ಸ್ಯಾಽ೨೩೪ಯೋ ॥ ನಿಮಾಸದಾಽ೨೩೪೫ಮ್ ॥

ದೀ – ೧ । ಪ – ೯ । ಮಾ – ೪ । ಘೀ ॥ ೧೪.೮೫೮ ॥

॥ ವೈಶ್ವದೇವೇದ್ವೇ । ದ್ವಯೋರ್ವಿಶ್ವೇದೇವಾಗಾಯತ್ರೀನ್ದ್ರಾಸೋಮೌ ಇನ್ದ್ರೋ ವಾ ॥

೩. ಇನ್ದ್ರಾಯಾಇನ್ದೋಽ೨೩ । ಹಾ । ಔಽ೩ಹೋವಾ । ಮರುತ್ವಾ
ತೇಽ೨೩ । ಹಾ । ಔಽ೩ಹೋವಾ ॥ ಪವಸ್ವಾಮಾಽ೨೩ । ಹಾ ।
ಔಽ೩ಹೋವಾ । ಧುಮತ್ತಾಮಾಽ೨೩ಃ । ಹಾ । ಔಽ೩ಹೋವಾ ॥
ಅರ್ಕಸ್ಯಾಯೋಽ೨೩ । ಹಾ । ಔಽ೩ಹೋವಾ । ನಿಮಾಸಾದಾಽ
೨೩ಮ್ । ಹಾ । ಔಽ೩ಹೋವಾಽ೩೪೩ ॥ ಓಽ೨೩೪೫ಇ ॥ ಡಾ ॥

ದೀ – ೮ । ಪ – ೨೦ । ಮಾ – ೪ । ಣೀ ॥ ೧೫.೮೫೯ ॥

೪. ಇನ್ದ್ರಾಯೇನ್ದೋ । ಏಽ೫ । ಮರೂ ॥ ತ್ವತಾಇ । ಪವಸ್ವಮ
ಧುಮತ್ತಾಽ೨೩ಮಾಃ । ಹುವಾಇ । ಹೋಽ೩ವಾ ॥ ಅರ್ಕಾಸ್ಯಾಽ
೨೩ಯೋ । ಹುವಾಇ । ಹೋಽ೩ವಾ ॥ ನಿಮಾಸಾಽ೨೩ದಾಽ
೩೪೩ಮ್ । ಓಽ೨೩೪೫ಇ ॥ ಡಾ ॥

ದೀ – ೪ । ಪ – ೧೩ । ಮಾ – ೬ । ದೂ ॥ ೧೬.೮೬೦ ॥

॥ ಆಗ್ನೇಯೇದ್ವೇ । ದ್ವಯೋರಗ್ನಿರ್ಗಾಯತ್ರೀನ್ದ್ರಾಸೋಮೌ ಇನ್ದ್ರೋ ವಾ ॥

೫. ಇನ್ದ್ರಾಯೇನ್ದೋಹಾಉ ॥ ಮ । ರೂ । ತ್ವತೇಽ೩ಹಾಉ । ಪವಸ್ವಮಧು । ಮಾ । ತಮಾಽ೨೩ಹಾಉ । ಅ । ಕಾ । ಸ್ಯಯೋಽ೨೩ಹಾಽ೩ಇ ॥ ನಿಮಾಽ೨೩ । ಹೋಽ೨೩೪ವಾ । ಸಾಽ೫ದೋಽ೬ಹಾಇ ॥ ದೀ – ೩ । ಪ – ೧೩ । ಮಾ – ೫ । ಡು ॥ ೧೭.೮೬೧ ॥

೬. ಇನ್ದ್ರಾಯೇನ್ದೋವಾ । ಓವಾ ॥ ಮರುತ್ವತೋವಾ । ಓವಾ । ಪವಸ್ವಮೋವಾ । ಓವಾ । ಧುಮತ್ತಮೋವಾ । ಓವಾಽ೩ ॥ ಅ ಕರ್ಾಹಾಉ । ಸ್ಯಯೋಹಾಉ ॥ ನಿಮೋವಾಽ೩ಓಽ೨೩೪ವಾ । ಸಾಽ೫ದೋಽ೬ಹಾಇ ॥

ದೀ – ೨ । ಪ – ೧೨ । ಮಾ – ೪ । ಥೀ ॥ ೧೮.೮೬೨ ॥

॥ ವೈಶ್ವದೇವಮ್ । ವಿಶ್ವೇದೇವಾಗಾಯತ್ರೀನ್ದ್ರಾಸೋಮೌ ಇನ್ದ್ರೋ ವಾ ॥

೭. ಇನ್ದ್ರಾಯೇನ್ದೋಮರುತ್ವತೇ । ಓಹಾಇ ॥ ಪವಸ್ವಮಧುಮತ್ತಮಃ । ಓಽ೩ಹಾಽ೩೪೩ । ಓಽ೩೪ಹಾ ॥ ಅರ್ಕಸ್ಯಾಯೋಽ೨೩ ॥ ನಾಽ೨ಇಮಾಽ೨೩೪ಔಹೋವಾ ॥ ಉಪ್ । ಸಾಽ೨೩೪ದಾಮ್ ॥

ದೀ – ೬ । ಪ – ೯ । ಮಾ – ೬ । ಘೂ ॥ ೧೯.೮೬೩ ॥

॥ ಅಗ್ನೇಯಮ್ । ಅಗ್ನಿರ್ಗಾಯತ್ರೀನ್ದ್ರಾಸೋಮೌ ಇನ್ದ್ರೋ ವಾ ॥

೮. ಇನ್ದ್ರಾಯೇನ್ದೋಮರುತ್ವಾ೨ತಾ೩ ॥ ಪವಸ್ವಮ । ಧುಮಾ
ತ್ತಾ೨ಗಮಾ೨೨ಃ ॥ ಅರ್ಕಸ್ಯಯೋನಿಮಾ೨ಹಾಉ ॥ ಸಾ೨ಶಿ
ದೋ೨ಹಾ೩ ॥ *ದೀ – ೪ / ಪ – ೫ / ಮಾ – ೪ / ನೀ ॥ ೨೦.೮೬೪ ॥*

ಹೇ ಇನ್ದೋ ಸೋಮ **ಮಧುಮತ್ತಮಃ** ಅತಿಶಯೇನ ಮಧುಮಾನ್ ತ್ವಮ್ । ತ್ವಮ್ ಅರ್ಕಸ್ಯ ಅರ್ಚನೀಯಸ್ಯ ಯಜ್ಞಸ್ಯ ಯೋನಿಂ ಸ್ಥಾನಮ್ । ಆಸದಮ್ ಉಪವೇಷ್ಟುಂ ಮರುತ್ವತೇ ಇನ್ದ್ರಾಯ ಇನ್ದ್ರಾರ್ಥಂ ಪವಸ್ವ ಕ್ಷರ ॥

ಇನ್ದೋ ಸೋಮರಸರೂಪೀ ದೇವತೆಯೇ **ಮಧುಮತ್ತಮಃ** ಅತ್ಯಂತ ರಸವತ್ತಾದ ಮಧುರವಾದ ನೀನು **ಅರ್ಕಸ್ಯಯೋನಿಮ್** ಪೂಜನೀಯವಾದ ಯಜ್ಞದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ – ಅರ್ಕೈರರ್ಚನೀಯೈಸ್ತೋಮೈಃ ನಿರು ೬–೨೩ ॥ ಯೋನಿ ಗೃಹಮ್ ನಿಘಂ ೩–೪ ॥ ಪೂಜಾಗೃಹದಲ್ಲಿ ಹೃದಯ ಪುಂಡರೀಕದಲ್ಲಿ ದ್ರೋಣಕಲಶದಲ್ಲಿ **ಆಸದಮ್** ಆಸಕ್ತನಾಗಿ ಆಸೀನನಾಗಲು ಪ್ರವೇಶಿಸಲು **ಮರುತ್ವತೇ ಇನ್ದ್ರಾಯ** ಮಿತ್ರರಾದ ಮರುತ್ತುಗಳೊಡನೆ ಇರುವ ಇನ್ದ್ರನಿಗಾಗಿ **ಪವಸ್ವ** ಪ್ರವಹಿಸು.

ರಸವತ್ತಾದ ಮಧುರವಾದ ಸೋಮರಸರೂಪದಲ್ಲಿರುವ ಸೋಮದೇವತೆಯೇ ಮಿತ್ರರಾದ ಮರುತ್ತರೊಡನಿರುವ ಇನ್ದ್ರನ ಪಾನಾರ್ಥವಾಗಿ ಯಜ್ಞವೇದಿಕೆಯಲ್ಲಿ ವಿರಾಜಮಾನವಾಗಿರುವ ದ್ರೋಣಕಲಶದೊಳಕ್ಕೆ ಪ್ರವಹಿಸು.

ಸರಸ ಸುಮಧುರಾ ! ಸೋಮ ! ನೀಂ ಗೆಳೆಯರಪ್ಪ
ಮರುತರೊಡನಿಂದ್ರಪಾನಾರ್ಥಮೆಂದು ಬಂದು ।
ವೇದಿಮಧ್ಯದೀ ದ್ರೋಣದೊಳ್ ಪ್ರವಹಿಸೊಲವಿಂ ॥

ಋಕ್ – ೪೭೩

॥ ಜಮದಗ್ನಿರ್ಭಾರ್ಗವಃ ಗಾಯತ್ರೀ ಪವಮಾನಸ್ಸೋಮಃ ॥

ಅಸಾವ್ಯ೦ಶುರ್ಮದಾಯಾಪ್ಸು ದಕ್ಷೋ ಗಿರಿಷ್ಠಾಃ ।

೩ ೨ಉ ೩೧ ೨
ಶ್ಯೇ ನೋ ನ ಯೋನಿಮಾಸದತ್ ॥ ೭-೪೭೩ ॥

೧೨ರ ೩ ೨ ೧ ೨ರ ೩ ೨ ೧೨ರ ೩ ೨ ೩ ೨ ೩ ೨
ಅ ಸಾವಿ–ಅಂಶುಃ–ಮದಾಯ । ಅಪ್ಸು–ದಕ್ಷಃ–ಗಿರಿಷ್ಠಾಃ–ಗಿರಿ–ಸ್ಥಾಃ ॥ ಶ್ಯೇನಃ
೧ ೨ರ ೩
–ನ–ಯೋನಿಂ–ಆ–ಸದತ್ ॥ ೭-೪೭೩ ॥

॥ ಶೈಶವಾನಿಚತ್ವಾರಿ । ಚತುರ್ಣಾಂ ಶಿಶುರ್ಗಾಯತ್ರೀಶ್ಯೇನಸೋಮೌ ॥

೪ ೫ ೧ ೨
೧. ಆಸಾ ॥ ವಿಯಙ್ಶುರ್ಮಾಽ೩೧ಉವಾಽ೨೩ । ದಾಽ೨೩೪
೫ ೪ ೫ ೪ ೫ ೨ ೨ ೧೧
ಯಾ । ಆಪ್ಸೂದಾಕ್ಷಾಃ । ಗಿರಾಽ೩೧ಉವಾಯೇಽ೩ । ಷ್ಠಾಽ೨೩೪
೧ ೨ರ ೧ರ ೨
೫ಃ ॥ ಶ್ಯೇನೋನಾಽ೨೩ಯೋ ॥ ನಿಮಾಽ೩೧ಉವಾಽ೨೩ ॥
೫
ಸಾಽ೨೩೪ದಾತ್ ॥ *ದೀ – ೨ । ಪ – ೯ । ಮಾ – ೬ । ಝೂ ॥ ೨೧.೮೬೫ ॥*

೪ ೫ರ ೪ ೧ ಅ — ೧ ಅ —
೨. ಅಸಾವಿಯಾ ॥ ಶೂರ್ಮದಾಽ೨ । ಯ । ಆಪ್ಸುದಾಕ್ಷಾಽ೨ಃ ।
೧ ೨ರ ೧ ೨ ೨ ೧
ಗಾಇರಿಷ್ಠಾಃ ॥ ಶ್ಯಾಇನೋಽ೧ನಾಯೋಽ೨೩ ॥ ನಿಮೋಽ೨೩೪
೫ ೪ ॥ ೫
ವಾ । ಸಾಽ೫ದೋಽ೬ಹಾಇ ॥

ದೀ – ೨ । ಪ – ೮ । ಮಾ – ೫ । ಜು ॥ ೨೨.೮೬೬ ॥

೫ರ ೪ ೩ ೫ ೧ ಅ ೨^ ೩
೩. ಅಸಾ । ವಿಯಾಓಽ೨೩೪ವಾ ॥ ಶೂರ್ಮದಾಯಾ । ಓಽ೨
೫ ೧೨^ ೩ ೫ ೧ರ ೨^ ೩
೩೪ವಾ । ಆಪ್ಸಾಓಽ೨೩೪ವಾ ॥ ದಕ್ಷೋಗಿರಾಇ । ಷ್ಠಾಓಽ೨೩
೫ ೨ರ ೧ರ ರ ರ ೨೩ ೧೧೧
೪ವಾ ॥ ಶ್ಯೇನೋನಯೋನಿಮಾಸದಾಽ೨೩೪೫ತ್ ॥

ದೀ – ೬ । ಪ – ೮ । ಮಾ – ೫ । ಗು ॥ ೨೩.೮೬೭ ॥

೫೦ ೩ ೨ ^ ೩ ೫ ೨ ೧ ೨ ^ ೩
೪. ಅಸಾ । ವಿಯೌವಾಓಽ೨೩೪ವಾ ॥ ಶುರ್ಮ್ಮದಾಯೌ । ವಾಓಽ

೫ ೩ ೨ ^ ೩ ೫ ೧ ೨ ^
೨೩೪ವಾ । ಅಪ್ಸೂ । ದಕ್ಷೌವಾಓಽ೨೩೪ವಾ । ಗಿರಾಇ । ಷ್ಠೌವಾ

೩ ೫ ೦ ೩ ೨ ^ ೩ ೫ ೧
ಓಽ೨೩೪ವಾ । ಶ್ಯೇನಃ । ನಯೌವಾಓಽ೨೩೪ವಾ ॥ ನಿಮಾ । ಸಾ

೨ ^ ೩ ೫ ೪
ದೌವಾಓಽ೨೩೪ವಾ ॥ ಹೋಽ೫ಇ ॥ ಡಾ ॥

ದೀ - ೨ । ಪ - ೧೪ । ಮಾ - ೯ । ಥೋ ॥ ೨೪.೮೬೮ ॥

॥ ಚ್ಯಾವನಾನಿ ಚತ್ವಾರಿ । ಚತುರ್ಣಾಂ ಚ್ಯವನೋ ಗಾಯತ್ರೀ ಶ್ಯೇನಸೋಮೌ ॥

೪೫೦ ೪ ೫ ೨ ೧ ೦ ೦ ೦
೫. ಅಸಾ । ವೃಷುವಾಹಾಇ ॥ ಅಜ್ಶುರ್ಮದಾಯಾಪ್ಸುದಕ್ಷೋ

೦ ೧ ೨ ೧ ^
ಗಿರಿಷ್ಠಾಉಹುವಾಽ೨೩ಹೋಇ ॥ ಶ್ಯಾಽ೨೩ಇನೋಽ೩ ॥ ನಾಽ೨

೩ ^ ೫೦೦ ೨೧೦ ೨ ೩ ೧೧೧
ಯೋಽ೨೩೪ಔಹೋವಾ ॥ ನಿವಾಸದಾಽ೨೩೪೫ತ್ ॥

ದೀ - ೮ । ಪ - ೬ । ಮಾ - ೬ । ಟೂ ॥ ೨೫.೮೬೯ ॥

೪೫೦ ೪ ೫೦೪ ೫ ೧ ೨
೬. ಅಸಾವ್ಯಜ್ಶುಃ । ಔಹೋವಾಹಾಇ ॥ ಮದಾಽ೨೩ಯಾ ।

೧ ೨೦ ೦ ೧ ೨ ೨ ೧ ^
ಆಪ್ಸುದಕ್ಷೋಗಿರಿಷ್ಠಾಃ ॥ ಶ್ಯಾಇನೋನಾಽ೩ಯೋಽ೩ ॥ ನಾಽ೨ಇ

೩ ೫೦ ೦ ೨ ^ ೩ ೫
ಮಾಽ೨೩೪ಔಹೋವಾ ॥ ಉಪ್ । ಸಾಽ೨೩೪ದಾತ್ ॥

ದೀ - ೬ । ಪ - ೮ । ಮಾ - ೮ । ಗೈ ॥ ೨೬.೮೭೦ ॥

೩ ೨ ೦ ೫೦ ೪ ೫೦ ೪
೭. ಇಹಾಽ೩೧೨೩೪ । ಇಹಾ । ಸಾವ್ಯಜ್ಶುರ್ಮದಾಯ । ಇ

೨ ೧ ೦ ೨ ೩ ೫ ೨೦

ಹಾ ॥ ಅಪ್ಸುದಕ್ಷೋ॰ಗಿರಿಷ್ಠಾಽ೩೪೫ಃ । ಈಽ೨೩೪ಹಾ ॥ ಶ್ಯೇ

೧೦ ^೩ ೨ ೩ ೫ ೧ ^೩ ೨

ನೋನಯೋ॰ಽ೨ನಿಮಾಽ೩೪೫ । ಈಽ೨೩೪ಹಾ ॥ ಆಽ೨ಸದಾಽ

೩ ೫

೩೪೫ತ್ ॥ ಈಽ೨೩೪ಹಾ ॥

ದೀ – ೬ । ಪ – ೧೦ । ಮಾ – ೨ । ಜಾ ॥ ೨೭.೮೭೧ ॥

೩ ೫ ೩ ೫

೮. ಅಸಾಽ೨೩೪ । ವಿಯಟ\ಶುಃ । ಮದಾಽ೨೩೪ಯಾಽ೬ ।

೫ ೨^ ೩ ೫ ೨೧ ೫

ಹಾಉ ॥ ಆಪ್ಸೂದಾಽ೨೩೪ಕ್ಷಾಃ । ಗಿರಾಇಷ್ಠಾಽ೨೩೪ಹಾಇ ॥

೧ ೨ ೨ ೧ ೨

ಶ್ಯಾಇನೋ॰ನಾಽ೩ಯೋ॰ಽ೩ ॥ ನಾಇಮಾಽ೨೩ಹಾಽ೩೪೩ಇ ।

೧ ೫ ॥ ೫

ಸಾಽ೨೩೪ದೋ॰ಽ೬ಹಾಇ ॥

ದೀರ್ಘಂನಾಸ್ತಿ । ಪ – ೯ । ಮಾ – ೯ । ಲೋ ॥ ೨೮.೮೭೨ ॥

ಗಿರಿಷ್ಠಾಃ ಪರ್ವತೇ ಜಾತಃ । **ಅಂಶುಃ** ಸೋಮಃ । **ಮದಾಯ** ಮದಾರ್ಥಮ್ **ಅಸಾವಿ** ಅಭಿಷುತಃ । **ಅಪ್ಸು** ವಸತೀವರೀಷು **ದಕ್ಷಃ** ಪ್ರವೃದ್ಧಶ್ಚ ಭವತಿ । ಕಿಂ ಚ **ಶ್ಯೇನೋ ನ** ಯಥಾಶ್ಯೇನೋವನಾದಾಗತ್ಯ ಸ್ಥಾನಮಾಸೀದತಿ ತದ್ವತ್ ಅಯಂ ಸೋಮಃ **ಯೋನಿಂ** ಸ್ವಕೀಯಸ್ಥಾನಮ್ **ಆ ಸದತ್** ಆಸೀದತಿ ॥

ಗಿರಿಷ್ಠಾಃ – ಗಿರೌ ಪರ್ವತೇ ತಿಷ್ಠತಿ ಇತಿ । ಪರ್ವತ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯುವ ಮೇಘಮಂಡಲದಲ್ಲಿರುವ – ತೇನ ಗಾರೇಣ ಸಾಮ್ನಾ ಗರಾನ್ ಗೀರ್ಣಾನಪಾಘ್ನತ ತ ಏವೇಮೇಗಿರಯೋಽಭವನ್ ಜೈ ೧–೨೨೩ ॥ **ಸ್ತುತಿಯ ಸಾಧನವಾದ ಸಾಮಗಾನದಿಂದ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರವಾಗುವ ಅಂಶುಃ** ಸೋಮವು – ಪ್ರಜಾಪತಿರ್ವಾ ಏಷ ಯದಂಶುಃ ಶ ೪–೬–೧೧ ॥ ಅಂಶುಃ ಅನನಾಯ ಶಂ ಭವತೀತಿ ॥ ನಿರು ೨–೫ ॥ ಅಧ್ಯಾತ್ಮ ಯಜ್ಞ ನಿರತನಾದವನಿಗೆ ಕಲ್ಯಾಣ ವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವ ಪ್ರಜಾಪತಿಯು **ಮದಾಯ** ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಹರ್ಷವನ್ನುಂಟು ಮಾಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ **ಅಸಾವಿ** ವಿಧ್ಯುಕ್ತವಾಗಿ ಹಿಂಡಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. **ಅಪ್ಸು ದಕ್ಷಃ** – ಆಪೋ ವೈ ಪ್ರಾಣಾಃ ಶ ೩–೮–೨–೪ ॥ ವಸತೀ ವರೀಷು ದಕ್ಷಃ ॥ ವಸತೀವರ್ಯಾದ್ಯುದಕಗಳಿಂದ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾಗಿ ಶಕ್ತಿಯುತವಾಗಿ ವೃದ್ಧಿಯಾಗಿದೆ **ಶ್ಯೇನೋನ** ಶ್ಯೇನ ಪಕ್ಷಿಯಂತೆ ವೇಗವಾಗಿ ಬಂದು –ಶ್ಯೇನಃ ಶಂಸನೀಯಂ ಗಚ್ಛತಿ ನಿರು ೨–೨೪ ॥

ಶ್ಯೇನಃ ಅಶ್ವಃ ನಿಘಂ ೧–೧೪ ॥ ಪ್ರಶಂಸನೀಯ ಗತಿಯುಳ್ಳ ಕುದುರೆಯು ತನ್ನ ನೆಲೆಗೆ ಬಂದು ನಿಲ್ಲುವಂತೆ ಮಿಂಚಿನಂತೆ ಬಂದು **ಯೋನಿಂ** ಯಜ್ಞಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಕಾರಣದಲ್ಲಿ **ಅಸದತ್** ವಿರಾಜಮಾನವಾಗುತ್ತದೆ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸುತ್ತದೆ.

ಸಾಮಗಾನದಿಂದ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರವಾಗುವಂತೆ ಮೇಘಮಂಡಲದಲ್ಲಿರುವ ಮಿಂಚು ಕ್ಷಣಾರ್ಧದಲ್ಲಿ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗುವಂತೆ ಪರ್ವತದ ಮೇಲೆ ಬೆಳೆಯುವ ಸೋಮಲತೆಯು ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ವಿಧ್ಯುಕ್ತವಾಗಿ ಹಿಂಡಲ್ಪಟ್ಟು ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಸೇರಿ ವೃದ್ಧಿಯಾಗಿ ಶ್ಯೇನ ಪಕ್ಷಿಯಂತೆ ಅಥವಾ ಕ್ಷಿಪ್ರಗತಿಯುಳ್ಳ ಕುದುರೆಯು ಓಡಾಡಿದ ನಂತರ ತನ್ನ ನೆಲೆಗೆ ಬಂದು ನಿಲ್ಲುವಂತೆ ಮಿಂಚು ಕ್ಷಣಾರ್ಧದಲ್ಲಿ ಬೆಳಗಿ ತನ್ನ ಕಾರಣದಲ್ಲಿ ಲೀನವಾಗುವಂತೆ ಯಜ್ಞದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿರುವ ದ್ರೋಣಕಲಶದಲ್ಲಿ ವಿರಾಜಮಾನವಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಗಿರಿಗಳೊಳ್ ಬೆಳೆದು, ಸುರಸಂಘಮುದಕೆ ಸಂದು ।
ಸಜ್ಜುಗೊಂಡೆಲ್ಲ ವಿಧಿಯಂತೆ, ಮಿಂಚಿ ಮೆರೆವ ।
ಸೋಮವಿದು ಗರುಡ–ಗಂಧರ್ವರಂತೆ ಸಲ್ವುಂ ॥

ಋಕ್ – ೪೭೪

॥ ದೃಢಚ್ಯುತ ಆಗಸ್ತ್ಯಃ ಗಾಯತ್ರೀ ಪವಮಾನಸ್ಸೋಮಃ ॥

೧ ೨ ೩ ೧ ೨ ೩ ೧ ೨ ೩ ೧ ೨
ಪವಸ್ವ ದಕ್ಷಸಾಧನೋ ದೇವೇಭ್ಯಃ ಪೀತಯೇ ಹರೇ ।
೩ ೧ ೨ ೩ ೨ ೩ ೧ ೨
ಮರುದ್ಭ್ಯೋ ವಾಯವೇ ಮದಃ ॥ ೮–೪೭೪ ॥

೧ ೨೦ ೩ ೧ ೨ ೩ ೧ ೨೦ ೩ ೧ ೨ ೩ ೧ ೨ ೩
ಪವಸ್ವ–ದಕ್ಷಸಾಧನಃ–ದಕ್ಷ–ಸಾಧನಃ । ದೇವೇಭ್ಯಃ–ಪೀತಯೇ–ಹರೇ ॥ ಮ
೧ ೨ ೩ ೧ ೨ ೧ ೨೦
ರುದ್ಭ್ಯಃ–ವಾಯವೇ–ಮದಃ ॥ ೮–೪೭೪ ।

॥ ಪ್ರಾಜಾಪತ್ಯೇ ದ್ವೇ । ದ್ವಯೋಃ ಪ್ರಜಾಪತಿರ್ಗಾಯತ್ರೀಮರುದ್ವಾಯೂ ॥

೪ ೫ ೦ ೪೦ ೫ ೧ ೨೦ ನ ೨
೧. ಪವಸ್ವದೌ । ಹೌಹೋವಾಹಾಇ ॥ ಕ್ಷಾಸಾಧನಾ಼ಽಇಃ । ಔಽಇ

೨ ೦ ೫೦ ೩೦ ೨ ೨೦ ೧೦ ೨ ೧ ೨
ಹೋಽಇಳಾಇ । ಔಹೋ । ವಾಹಾಇ । ದೇವೇಭ್ಯಃಪಾಇ । ತ

೩೦ ೨ ನ ೨ ೨ ೦ ೫೦ ೩೦ ೨
ಯೇಹರಾಽಇಇ । ಔಽಇಹೋಽಇಳಾಇ । ಔಹೋ । ವಾಹಾಇ ॥

೧ ೨೦ ನ ೨ ೨ ೦ ೫೦ ೩೦ ೨
ಮರುದ್ಭ್ಯೋವಾಽಇ । ಔಽಇಹೋಽಇಳಾಇ । ಔಹೋ । ವಾಹಾಽ

೧ ^ ೩ ೫೦೦ ೩ ೫
ಇಇ ॥ ಯಾಽ೨ವಾಽ೨ಇಳಾಔಹೋವಾ ॥ ಮಾಽ೨ಇಳಾದಾಃ ॥

ದೀ - ೧೮ । ಪ - ೧೭ । ಮಾ - ೧೨ । ಠಾ ॥ ೨೮.೮೭೩ ॥

೪ ೫ ೪೦ ೫ ೫ ೨೦ ೧೦ ೦ —
೨. ಪವಸ್ವದಕ್ಷಸಾಧನಃ । ಓಽಓವಾ ॥ ದೇವೇಭ್ಯಃಪೀತಯಾಽ೨

೧ ೨ — ೧ ೨ ೦ — ೧ ೪
ಓಇ । ಹರಾಽ೨ಇ ॥ ಮರುದ್ಭ್ಯೋವಾಽ೨ । ಓಽ೨ಇ ॥ ಯ

೫ ೪ ॥ ೫
ವೋವಾ । ಮಾಽ೫ದೋಽಓಹಾಇ ॥

ದೀ - ೫ । ಪ - ೮ । ಮಾ - ೫ । ಋ ॥ ೩೦.೮೭೪ ॥

ಹೇ ಹರೇ ಹರಿತವರ್ಣ ಪಾಪಹರ್ತರ್ವಾ ಸೋಮ ದಕ್ಷಸಾಧನಃ ದಕ್ಷೋ ಬಲಂ ತಸ್ಯ ಸಾಧಕಃ । ಮದಃ ಮದಕರಶ್ಚ ತ್ವಂ ಪವಸ್ವ ಕ್ಷರ । ಕಿಮರ್ಥಮ್ । ದೇವೇಭ್ಯಃ ಇನ್ದ್ರಾದಿಭ್ಯಃ ಪೀತಯೇ ಪಾನಾಯ ತಥಾ ಮರುದ್ಭ್ಯಃ ವಾಯವೇ ಚ ಪೀತಯೇ ಪಾನಾಯ ಪವಸ್ವ ಕ್ಷರ ॥

ಹರೇ ಹಸಿರು ಬಣ್ಣದ ಪಾಪಪರಿಹಾರಕನಾದ ಸೋಮರಸರೂಪೀ ಸೋಮದೇವತೆಯೇ ದಕ್ಷಸಾಧನಃ ಬಲಸಂಚಯನಕ್ಕೆ ಸಾಧಕವಾದ ಶೀಘ್ರತೆಯ ಸಾಧನವಾದ ಮದಃ ಸಂತೋಷವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವ ನೀನು ಮರುದ್ಭ್ಯಃ - ಮರುತೋ ದೇವ್ಯ ವಿಶಃ ಶ ೨-೫-೧-೧೨ ॥ ಉಪಾಸಕರಾದ ಮುಮುಕ್ಷುಗಳಿಗೆ ಋತ್ವಿಜರಿಗೆ ಇನ್ದ್ರ ಮಿತ್ರರಾದ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ವಾ ಮತ್ತು ವಾಯವಃ ವಾಯು ದೇವತೆಗಳಿಗೆ - ಆಯವಃ ಮನುಷ್ಯಾಃ ನಿಘಂ ೨-೩ । ಸಾಧಾರಣ ಮನುಷ್ಯರಿಗೆ ದೇವೇಭ್ಯಃ ಜೀವನ್ಮುಕ್ತರಿಗೆ ಇನ್ದ್ರಾದಿ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಪೀತಯೇ ಪಾನಾರ್ಥವಾಗಿ ಪವಸ್ವ ದಶಾಪವಿತ್ರದ ಮೂಲಕ ದ್ರೋಣಕಲಶಕ್ಕೆ ಪ್ರವಹಿಸು.

ಬಲಸಂಚಯನಕ್ಕೆ ಸಾಧನವಾಗಿರುವ ಸಂತೋಷದಾಯಕನಾಗಿರುವ ಹಸಿರು ಬಣ್ಣದವನಾಗಿರುವ ಪಾಪವನ್ನುಪರಿಹರಿಸುವ ಸೋಮರಸರೂಪಿ ದೇವತೆಯೇ ಉಪಾಸಕರಿಗೂ ಮುಮುಕ್ಷುಗಳಿಗೂ ಜೀವನ್ಮುಕ್ತರಿಗೂ ಋತ್ವಿಜರಿಗೂ ಇನ್ದ್ರನ ಮಿತ್ರರಾದ ಮರುದ್ದೇವತೆಗಳಿಗೂ ಇನ್ದ್ರವಾಯು ಆದಿ ದೇವತೆಗಳಿಗೂ ಮನುಷ್ಯರಿಗೂ ಪಾನಾರ್ಥವಾಗಿ ದಶಾಪವಿತ್ರದ ಮೂಲಕ ದ್ರೋಣ ಕಲಶಕ್ಕೆ ಪ್ರವಹಿಸು.

ಹಸುರುಬಣ್ಣದೊಳು ಬಿನ್ನಣಂಗೊಳ್ವ ಸೋಮ !
ಸರ್ವಸಮುಪಾಸರ್ಕರ್ಗೆ ಸಂಪ್ರೀತಿಯಪ್ಪ
ತೆರೆದೆ ಬಾರೆಲ್ಯೆ ಮರುತಾತ್ಮ ! ವಜ್ರಿವರಣ ! ॥

ಋಕ್ – ೪೭೫

॥ ಅಸಿತಃ ಕಾಶ್ಯಪೋ ದೇವಲೋ ವಾ ಗಾಯತ್ರೀ ಪವಮಾನಸ್ಸೋಮಃ ॥

೧ ೨ ೩ ೧ ೨ ೩ ೨ ೩ ೨ ೩ ೧ ೨
ಪರಿ ಸ್ವಾನೋ ಗಿರಿಷ್ಠಾಃ ಪವಿತ್ರೇ ಸೋಮೋ ಅಕ್ಷರತ್ ।
೧ ೨ ೩ ೧ ೨
ಮದೇಷು ಸರ್ವಧಾ ಅಸಿ ॥ ೬–೪೭೫ ॥

೧೨೦ ೩ ೨ ೩ ೨ ೩ ೨ ೩೧೨ ೧ ೨೦ ೩ ೧ ೨೦
ಪರಿ–ಸ್ವಾನಃ–ಗಿರಿಷ್ಠಾಃ–ಗಿರಿ–ಸ್ಥಾಃ । ಪವಿತ್ರೇ–ಸೋಮಃ–ಅಕ್ಷರತ್ । ಮದೇ
೩ ೨ ೩ ೨ ೩
ಷು–ಸರ್ವಧಾಃ–ಸರ್ವ–ಧಾಃ–ಅಸಿ ॥ ೬–೪೭೫ ॥

॥ ವೈದನ್ವತಾನಿ ಚತ್ವಾರಿ । ಚತುರ್ಣಾಂ ವಿದನ್ವಾನ್ ಗಾಯತ್ರೀ ಸೋಮಃ ॥

೪ ೫ ೨೦ ೦ ೦ ೧ ^ ೩ ೫
೧. ಪಾರೀ ॥ ಸ್ವಾನೋಗಿರಿಷ್ಠಾಃ । ಪವಾऽ೨ಇತ್ರೇऽ೨೩೪ಸೋ ।
೨೦ ೧ — ೧ ೨ ನ ೨
ಮೋಅಕ್ಷಾರಾऽ೨ಇತ್ ॥ ಮದಾಇಷೂಸಾऽ೩ಇ । ಈऽ೩ಇಯಾऽ೩ಇ ।
೨ ೧ ೫ ೪ ॥ ೫
ವರ್ಧೋऽ೨೩೪ವಾ । ಆऽ೫ಸೋऽ೬ಹಾಇ ॥

ದೀ – ೪ । ಪ – ೮ । ಮಾ – ೬ । ದೂ ॥ ೩೧.೮೭೫ ॥

೪ ೫ ೨ರ ೦ ೦ ೧ ^ ೩
೨. ಪ । ಯೇ೬ಪಾರೀ ॥ ಸ್ವಾನೋಗಿರಿಷ್ಠಾಃ । ಪವಾಽ೨ಇತ್ರೇಽ
೫ ೨ರ ೧ — ೧ ೨ ೨
೨೩೪ಸೋ । ಮೋ೬ಅಕ್ಷಾರಾಽ೨ಇತ್ ॥ ಮದಾಇಷೂಸಾಽ೩ಹಾಽ
೧ ^ ೩ ೫ರ ೦ ೨ ೧ ೩ ೧ ೧ ೧
೩ ॥ ವಾರ್ಽ೨ಧಾಽ೨೩೪ಔಹೋ೬ವಾ ॥ ಏಽ೩ । ಅಸೀಽ೨೩೪೫ ॥

ದೀ – ೬ । ಪ – ೯ । ಮಾ – ೬ । ಫೂ ॥ ೩೨.೮೭೬ ॥

೩ ೦ ೪ ೨ ೪ ೫ ೨ ೧ ೨ರ ೧
೩. ಪಾಽ೫ರಿ । ಸ್ವಾನೋ೬ಽ೩ಗಾಽ೩ಇರಿಷ್ಠಾಃ ॥ ಪವಿತ್ರೇಸೋ೬ ।
೨ರ ೩ ೨ ೧ ೨ ೧ ೨ರ ೧ ೪ ೫ ೧
ಮೋ೬ಅಕ್ಷರಾತ್ । ಪವಿತ್ರೇ । ಸೋ೬ಮೋ೬ಽ೨೩ । ಕ್ಷಾರಾತ್ । ಓ
೨ ೨ ೫ ೪ ೨ ೧ರ
ಇ । ಮದೌ । ವಾಽ೩೪೩ಓಽ೩೪ವಾ ॥ ಷುವಾ ॥ ಸರ್ವಧಾಃ ।
೨ ೧ ^ ೩ ೫ರ ೦ ೨ ೨
ಅಸಾಯೇ೬ಽ೩ । ಮಾಽ೨ದಾಽ೨೩೪ಔಹೋ೬ವಾ ॥ ಏಽ೩ । ಷು
೧ರ ೩ ೧ ೧ ೧
ಸರ್ವಧಾಅಸೀ೬ಽ೨೩೪೫ ॥

ದೀ – ೮ । ಪ – ೧೬ । ಮಾ – ೧೦ । ಟೌ ॥ ೩೩.೮೭೭ ॥

ನ ೨ ೧ ೨ ೩ರ ೨ ೧ ^ ೩ ೫
೪. ಔಽ೩ಹೋ೬ಇ । ಇಹಹಾಹಹಾಇ । ಔಽ೨ಹೋ೬ಽ೨೩೪ವಾ ।
೨ ^ ೩ ೫ ೨ ೩ ೫ ೨ ೩
ಪರಾಇಸ್ವಾಽ೨೩೪ನೋ೬ । ಗಿರಾಽ೨೩೪ಇಷ್ಠಾಃ ॥ ಪಾವಿತ್ರೇಽ೨೩
೫ ೨ ೩ ೫ ೨ ^ ೩ ೫
೪ಸೋ೬ । ಮೋ೬ಅಕ್ಷಾಽ೨೩೪ರಾತ್ ॥ ಮದಾಇಷೂಽ೨೩೪ಸಾ ।
೨ ^ ೩ ೫ ನ ೨ ೧ ೨ ೩ರ ೨ ೧ ^
ವರ್ಧಾಅಽ೨೩೪ಸೀ ॥ ಔಽ೩ಹೋ೬ಇ । ಇಹಹಾಹಹಾಇ । ಔಽ೨
೩ ೨ ೧ ೩ ೧ ೧ ೧
ಹೋ೬ಽ೨೩೪ಹವಾಽ೬೫೬ ॥ ಏಽ೩ಉಪಾಽ೨೩೪೫ ॥

ದೀ – ೨ । ಪ – ೧೪ । ಮಾ – ೧೧ । ಝು ॥ ೩೪.೮೭೮ ॥

॥ ಆಂಗಿರಸಸ್ಯ ರಜೇಃ ಪದಸ್ತೋಭೌ ದ್ವೌ । ದ್ವಯೋಃ ರಾಜಿರ್ಗಾಯತ್ರೀ ಸೋಮಃ ॥

೪ ೫ — — ೧ ೩೦ ೨
೫. ಪ । ರ್ಯೋಸ್ವಾನಾಃ ॥ ಗಾಽ೨ಇ । ರಿಷ್ಠಾಽ೨ಯಾ । ಹಾಹಾಇ ।
೧ ೧ ೨ ೧ ರ ^
ಉವಾಽ೨೩ಹೋಇ । ಪಾವಿತ್ರೇಸೋ । ಮೋಅಕ್ಷಾರಾಽ೨ತ್ ।
೩೦ ೨ ೧ ೧ ^ ೩ ೨ ೩೦
ಹಾಹಾಇ । ಉವಾಽ೨೩ಹೋಇ ॥ ಮದಾಽ೨ಇಷುಸಾ । ಹಾ
೨ ೧ ೧ ೨ ೧ ೫ ೪
ಹಾಇ । ಉವಾಽ೨೩ಹೋ ॥ ವರ್ಧೋಽ೨೩ಳವಾ ॥ ಆಽ೫
॥ ೫
ಸೋಽ೬ಹಾಇ ॥ ದೀ – ೩ । ಪ – ೧೫ । ಮಾ – ೧೧ । ಙ ॥ ೩೫.೮೭೯ ॥

೫ ೦ ೦ ೦ ೦ ೪ ೫ — — ೧
೬. ಪರ್ಯೌಹೋವಾಹಾಇಸ್ವಾನಾಃ ॥ ಗಾಽ೨ಇ । ರಿಷ್ಠಾಽ೨ಯಾ ।
೩ ೩೦ ೨ ೩೦ ೨ ೧ ೨ ೧
ಓಽ೨೩ಳ । ಹಾಹೋಇ । ಹಾಹಾ । ಹೋವಾ । ೨ । ಪಾವಿತ್ರೇ
೨ ೧ ರ ^ ೩ ೩೦ ೨^ ೩೦
ಸೋ । ಮೋಅಕ್ಷಾರಾಽ೨ತ್ । ಓಽ೨೩ಳ । ಹಾಹೋಇ । ಹಾ
೨ ೧ ೨ ೧ ^ ೩ ೨^ ೩ ೩೦
ಹಾ । ಹೋವಾ । ೨ । ಮದಾಽ೨ಇಷುಸಾ । ಓಽ೨೩ಳ । ಹಾ
೨^ ೩೦ ೨^ ೧ ೨ ೧ ೨ ೨ ೧
ಹೋಇ । ಹಾಹಾ । ಹೋವಾ । ಹೋವಾಽ೩ ॥ ವರ್ಧೋಽ
೫ ೪ ॥ ೫
೨೩ಳವಾ । ಆಽ೫ಸೋಽ೬ಹಾಇ ॥

ದೀ – ೧೦ । ಪ – ೨೩ । ಮಾ – ೧೦ । ಬೌ ॥ ೩೬.೮೮೦ ॥

ಅಯಂ ಸೋಮಃ ಪವಿತ್ರೇ ಪರ್ಯಕ್ಷರತ್ ಪರಿಕ್ಷರತಿ । ಸ್ವಾನಃ ಸುವಾನಃ ಅಭಿಷೂಯಮಾಣಃ ಗಿರಿಷ್ಠಾಃ ಗಿರಿಸ್ಥಾಯೀ ಗಿರೌ ವರ್ತಮಾನ ಇತ್ಯರ್ಥಃ । ಸ ತ್ವಂ ಮದೇಷು ಮಾದಕೇಷು ಸ್ತೋತೃಕೇಷು ಸರ್ವಧಾ ಅಸಿ ಸರ್ವಸ್ಯ ಧಾತಾ ದಾತಾ ವಾ ಭವಸಿ । ಸ್ವಾನಃ ಸುವಾನಃ ಇತಿ । ಅಕ್ಷರತ್ ಅಕ್ಷಾಃ ಇತಿ ಚ ಸಾಮ್ನು ಋಚಃ ಪಾಠಾಃ ॥

ಗಿರಿಷ್ಠಾಃ ಪರ್ವತಗಳಲ್ಲಿರುವ ಅಭಿಷವ ಅಂದರೆ ಹಿಂಡುವ ಸಾಧನವಾದ ಕಲ್ಲುಗಳ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿಟ್ಟು ಪವಿತ್ರವಾಣಿಯಿಂದ ಸ್ತುತಿಸಲ್ಪಟ್ಟು ಸ್ವಾನಃ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಹಿಂಡಲ್ಪಟ್ಟು ಪರಿ ಸುತ್ತಲೂ ಅಕ್ಷರನ್ ಸುರಿಯುತ್ತಿರುವ ಸೋಮಃ ಸೋಮರಸರೂಪೀ ಸೋಮದೇವತೆಯೇ ಮದೇಷು ಮದತಿ ಅರ್ಚನ ಕರ್ಮಾ ನಿಘಂ ೩-೧೪ ॥ ನಿನ್ನನ್ನು ಅರ್ಚಿಸಿ ಸ್ತುತಿಸಿ ಸಂತೋಷಗೊಳಿಸುವವರ ಸರ್ವಧಾ ಅಸಿ ಧಾರಣೆ ಪೋಷಣೆ ಮಾಡುವವನಾಗಿದ್ದೀಯೆ. ಇಷ್ಟಾರ್ಥಗಳನ್ನು ನೆರವೇರಿಸುವವನಾಗಿದ್ದೀಯೆ.

ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ವಿಧ್ಯುಕ್ತವಾಗಿ ಹಿಂಡುವ ಅಂದರೆ ಅಭಿಷವಸಾಧನವಾದ ಕಲ್ಲುಗಳ ಮಧ್ಯೆ ಸೋಮಲತೆಗಳನ್ನಿಟ್ಟು ವಿಶಿಷ್ಟ ವೇದಮನ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಪಠಿಸುತ್ತಾ ಜಜ್ಜಿ ಕುಟ್ಟಿ ಹಿಂಡಲ್ಪಡುವ ಸೋಮರಸರೂಪೀ ಸೋಮ ದೇವತೆಯೇ ಸುತ್ತ ಮುತ್ತ ಸುರಿಯುತ್ತಾ ದಶಾಪವಿತ್ರದ ಮೂಲಕ ಹರಿಯುವ ನೀನು ನಿನ್ನನ್ನು ಪೂಜಿಸಿ ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡಿ ಹರ್ಷಗೊಳಿಸುವವರ ಇಷ್ಟಾರ್ಥಗಳನ್ನು ನೆರವೇರಿಸುವವನಾಗಿದ್ದೀಯೆ.

ಗಿರಿಜ ! ಸೋಮ ! ನೀನ್ ಅಭಿಷವಗ್ರಾವದೆಡೆಯೊಳ್
ಸುರಿವೆಯಯ್ ಧಾರೆಯಾಗಿ ಸನ್ಮಂತ್ರದೊಡನೆ ।
ಸಕಲರಿಷ್ಟಾರ್ಥಸಾಧನನ್ನೆ ! ಸಂಸ್ತುತಾತ್ಮ !

ಋಕ್ - ೪೭೬

॥ ಅಸಿತಃ ಕಾಶ್ಯಪೋ ದೇವಲೋವಾ ಗಾಯತ್ರೀ ಪವಮಾನಸ್ಸೋಮಃ ॥

೧ ೨ ೩ ೨ ೩ ೨ ೩ ೧ ೨ರ ೩ಕ೨ರ ೩ ೨
ಪರಿ ಪ್ರಿಯಾ ದಿವಃ ಕವಿರ್ವಯಾಂ\ಸಿ ನಪ್ತ್ಯೋರ್ಹಿತಃ ।
೩ ೧ ೨ ೩೧೨
ಸ್ವಾನೈರ್ಯಾತಿ ಕವಿಕ್ರತುಃ ॥ ೧೦-೪೭೬ ॥

ಸ್ವ-೬ । ಉ-೩ । ಧಾ-೪೨ । ಗಾ ॥

೧೨ರ ೩ ೨ ೩ ೨ ೩ ೨ ೧ ೨ರ ೩ ೨ ೩ ೨ ೩ ೨
ಪರಿ-ಪ್ರಿಯಾ-ದಿವಃ-ಕವಿಃ ॥ ವಯಾಜ್‌ಸಿ-ನಪ್ತ್ಯೋಃ-ಹಿತಃ ॥ ಸ್ವಾನೈಃ-
೩ ೧೨ ೩ ೨ ೩
ಯಾತಿ-ಕವಿಕ್ರತುಃ-ಕವಿ-ಕ್ರತುಃ ॥ ೧೦-೪೭೬ ॥

॥ ೧೦-೪೭೬ ॥ ಆ - ೪೧ । ಆ-೯ । ಪ-೩ । ಧಿ ॥ ದ-೯ ॥

ಇತಿ ನವಮೀ ದಶತಿಃ ॥ ೯ ॥ ಪ್ರಥಮಃ ಖಂಡಃ ॥ ೧ ॥

॥ ಔರ್ಣಾಯವೇ ದ್ವೇ ॥ ದ್ವಯೋರೂರ್ಣಾಯುರ್ಗಾಯತ್ರೀ ಸೋಮಃ ॥

೧. ಪರಿಪ್ರಿಯಾದಿವಃಕಾವೀಃ ॥ ವಯಾಂಸಿನಪ್ತ್ಯೋರ್ಹಿತಃ ॥ ಸ್ವಾನೈರ್ಯಾ೨೩ತೀ ॥ ಆಯಾ೨ ‌। ಇಯಾ೨ಈ೩ಯಾ ॥ ಕವಿಕ್ರತೋ೨ । ಯಾ೨೩೪ಔಹೋವಾ ॥ ಈ೨೩೪೫ ॥

ದೀ – ೭ / ಪ – ೮ / ಮಾ – ೪ / ಜ್ರೀ ॥ ೩೭೮೮೧ ॥

೨. ಪರಿಪ್ರಿಯಾ೫ದಿವಃಕವಾ೩ಃ ॥ ವಯಾ೨ಹೋ೧ವಾಜ್ಸಿ ನಪ್ತ್ಯೋವೋರ್ಹಿತಃ ॥ ಸ್ವಾನೈರ್ಯಾ೨೩ತೀ ॥ ಹವಾ । ಹೋ ವಾ । ಹೋವಾ । ಹವಾ೨೩ । ಈ೩ಯಾ । ಕವಿಕ್ರತೋ೨ । ಯಾ೨೩೪ಔಹೋವಾ ॥ ಈ೩ಯಾ೨೩೪೫ಮ್ ॥

ದೀ – ೮ / ಪ – ೧೧ / ಮಾ – ೬ / ಟೂ ॥ ೩೮.೮೮೨ ॥

ಪ್ರಥಮಃ ಖಣ್ಡಃ ॥ ೧ ॥ ದಶತಿಃ ॥ ೯ ॥

ಇತಿ ಗ್ರಾಮೇಗೇಯಗಾನೇ ತ್ರಯೋದಶಸ್ಯಾರ್ಧಃ ಪ್ರಪಾಠಕಃ ॥

ಕವಿಃ ಮೇಧಾವೀ । ಕವಿಕ್ರತುಃ ಕ್ರಾನ್ತಪ್ರಜ್ಞಃ ಕ್ರಾನ್ತಕರ್ಮಾ ವಾ ಸೋಮಃ ನಪ್ತ್ಯೋಃ ಅಭಿಷವಣಫಲಕಯೋಃ ಹಿತೋ ನಿಹಿತಃ ದಿವೋ ದ್ಯುಲೋಕಸ್ಯ ಪ್ರಿಯಾ ಪ್ರಿಯಾಣಿ ವಯಾಂಸಿ । ವಯನ್ತಿ ಗಚ್ಛನ್ತೀತಿ ವಯಾಂಸಿ । ಗ್ರಾವಾಣಃ । ತಾನಿ । ತಥಾ ಚ ಮನ್ತ್ರವರ್ಣಃ ಶ್ಯೇನಾ ಅತಿಥಯಃ ಪರ್ವತಾನಾಂ ಕಕುಭಃ ಇತಿ । ಸ್ವಾನೈಃ ಅಭಿಷುಣ್ವದ್ಭಿಃ ಅಧ್ವರ್ಯುಭಿಃ ಪ್ರಯುಕ್ತಾನಿ ತಾನಿ ವಯಾಂಸಿ ಪರಿ ಯಾತಿ ಗಚ್ಛತಿ ॥ ಸ್ವಾನೈಃ ಸುವಾನೈಃ ಇತಿ ಸಾಮ್ನ ಋಚಃ – ಪಾಠಃ ॥

ಕವಿಃ ಕ್ರಾನ್ತದರ್ಶಿಯೂ **ಮೇಧಾವಿ** ಶಬ್ದಕರ್ಮಿಯೂ **ಕವಿಕ್ರತುಃ** ಕ್ರಾನ್ತ ಪ್ರಜ್ಞನೂ ಸರ್ವದ್ರಷ್ಟಾರನೂ ಆದ ಸೋಮ ರಸರೂಪೀಸೋಮದೇವತೆಯು **ನಪ್ತ್ಯೋಃ** ಸೋಮರಸದ ಬಳ್ಳಿಗಳನ್ನು ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿಟ್ಟು ಹಿಂಡುವ ಎರಡು ಹಲಗೆಗಳ ನಡುವೆ – **ನಪ್ತ್ಯೌ** ದ್ಯಾವಾ ಪೃಥಿವೀನಾಮ ನಿಘಂ ೩–೩೦ ॥ ದ್ಯಾವಾಪೃಥ್ವಿಗಳ ಮಧ್ಯೆ, ಅಹೋರಾತ್ರಿಗಳ ನಡುವೆ – ದಿವೋ ಲೋಕಾತ್ ದಶಾಪವಿತ್ರಂ ದ್ಯೌಃ ಮಧ್ಯಮೋಽವಕಾಶಃ ಅನ್ತರಿಕ್ಷಮ್ ದ್ರೋಣಕಲಶಃ ಪೃಥ್ವೀ ಇತ್ಯೇವಂ ತ್ರಿಲೋಕ ವ್ಯಾಪ್ತಿಃ ಪವಮಾನಸ್ವ ದ್ರಷ್ಟವ್ಯಃ ಇತಿ । ವಿ ॥ **ಹಿತಃ** ಇಟ್ಟು **ಸ್ವಾನೈಃ** ಋತ್ವಿಜರಿಂದ ಹಿಂಡಲ್ಪಡುವಾಗ **ದಿವಃ** ದ್ಯುಲೋಕಕ್ಕೆ **ಪರಿಪ್ರೇಯ** ಅತಿಶಯಪ್ರಿಯವಾದ **ವಯಾಂಸಿ** ದ್ಯುಲೋಕದ ಪಕ್ಷಿ ಎನಿಸುವ ಪರ್ವತದಲ್ಲಿನ ಕಲ್ಲುಗಳಿಗೆ ಅಂದರೆ ಸೋಮವನ್ನು ಹಿಂಡುವ ಕಲ್ಲುಗಳಿಗೆದುರಾಗಿ **ಯಾತಿ** ಹೋಗುತ್ತದೆ.

ಶಾರೀರಿಕ ಬಲವನ್ನೂ ಬುದ್ಧಿಯ ಕಾರ್ಯಕ್ಷಮತೆಯನ್ನೂ ಅತಿಶಯವಾಗಿ ವೃದ್ಧಿಸುವ ಮೇಧಾಜನಕವಾದದ್ದೂ ಪ್ರಜ್ಞಾಯುತ ಕರ್ಮನಿಷ್ಠೆಯುಳ್ಳದ್ದೂ ಆದ ಸೋಮವನ್ನು ದ್ಯಾವಾ ಪೃಥಿವೀ ಸಂಕೇತವಾದ ಎರಡು ಹಲಗೆಗಳ ನಡುವೆ ಇಟ್ಟು ಋತ್ವಿಜರು ಹಿಂಡುವಾಗ ದ್ಯುಲೋಕಕ್ಕೆ ಪ್ರಿಯವಾದ ಹಿಂಡುವ ಕಲ್ಲುಗಳಿಗಭಿಮುಖವಾಗಿ ಪ್ರವಹಿಸುತ್ತದೆ.

ಪರ್ವತೀಯನೇ ! ಅಭಿಷವಶ್ರೇಷ್ಠಪದದೊಳ್
ವೇದವಾಣಿಯಿಂ ನುತನಾಗಿ ಪೆರ್ಮೆಗೊಂಡು ।
ಸೊಂಪಿನಿಂ ಸುತ್ತಲುಂ ಸುರಿದು ಸಲ್ವೆಯಲ್ತೆ ॥

ಋಕ್ – ೪೭೭

॥ ಶ್ಯಾವಾಶ್ವ ಆತ್ರೇಯಃ ಗಾಯತ್ರೀ ಪವಮಾನಸ್ಸೋಮಃ ॥

೧ ೨೦ ೩ ೨ ೩ ೧ ೨ ೩ ೧ ೨
ಪ್ರ ಸೋಮಾಸೋ ಮದಚ್ಯುತಃ ಶ್ರವಸೇ ನೋ ಮಘೋನಾಮ್ ।
೩ ೨ ೩ ೧ ೨
ಸುತಾ ವಿದಥೇ ಅಕ್ರಮುಃ ॥ ೧–೪೭೭ ॥

೨ ೧ ೨೦ ೩ ೧ ೨ ೩ ೧ ೨೦ ೧೨೦ ೩ ೧ ೨
ಪ್ರ–ಸೋಮಾಸಃ–ಮದಚ್ಯುತಃ–ಮದ–ಚ್ಯುತಃ । ಶ್ರವಸೇ–ನಃ–ಮಘೋನಾ
೩ ೨ ೩ ೧ ೨ ೩
ಮ್ ॥ ಸುತಾಃ–ವಿದಥೇ–ಅಕ್ರಮುಃ ॥ ೧–೪೭೭ ॥

२ ^ ३ ४ २ १ २ १ ० २
೧. ಪ್ರಸೋಮಾऽ೨೩ಳಸಾಃ ॥ ಮದಚ್ಯುತಃ । ಔऽ೨೩ಹೋವಾऽ
१ ^ ३ ४ १ ७ — १
೩ । ಶ್ರವಾऽ೨ಸಾऽ೨೩ಳಇನಾಃ । ಓಇಮಘೋನಾऽ೨ಮ್ ॥ ಸು
१ ^ ३ ४०० २० ३
ತಾऽ೨೩ಃ ॥ ವಾऽ೨ಇದಾऽ೨೩ಳಔಹೋವಾ ॥ ಥೇಅಕ್ರಮೂऽ೨
१ १ १
೩ಳ೫ಃ ॥ *ದೀ – ೪ / ಪ – ೮ / ಮಾ – ೧೧ / ದ ॥ ೧.೮೮೩ ॥*

ಸೋಮಾಸಃ ಸೋಮಾಃ **ಮದಚ್ಯುತಃ** ಮದಸ್ರಾವಿಣಃ **ಸುತಾಃ** ಅಭಿಷುತಾಃ ಸನ್ತಃ **ಮಘೋನಾಂ** ಹವಿಷ್ಮತಾಂ **ನಃ** ಅಸ್ಮಾಕಂ ಸಂಬನ್ಧಿನಿ **ವಿದಥೇ** ಯಜ್ಞೇ **ಶ್ರವಸೇ** ಅನ್ನಾಯ ಕೀರ್ತಯೇ ವಾ **ಪ್ರಾಕ್ರಮುಃ** ಪ್ರಗಚ್ಛನ್ತಿ ॥ **ಮಘೋನಾಂ ಮಘೋನಃ** ಇತಿ ಪಾಠಃ ॥

ಮದಚ್ಯುತಃ ಆನಂದದಾಯಕ ರಸವನ್ನು ಸ್ರವಿಸುತ್ತಿರುವ **ಸೋಮಾಸಃ** ಸೋಮರಸವು – ಬಹುವಚನಮಾದರಾರ್ಥಂ ॥ **ಸುತಾಃ** ವಿಧ್ಯುಕ್ತವಾಗಿ ಹಿಂಡಲ್ಪಟ್ಟು **ವಿದಥೇ** ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ **ಮಘೋನಃ** – ಯಜ್ಞೇನ ಮಘವಾನ್ ಭವತಿ ತೈ.ಸಂ ೪–೪–೫–೧ ॥ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಅರ್ಪಿಸಲು ಹವಿಸ್ಸನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿರುವ ನಮಗೆ ಧನವಂತರೂ ದಾನಿಗಳೂ ಆದ ಯಜ್ಞದ ಯಜಮಾನರಿಗೆ **ಶ್ರವಸೇ** – ಶ್ರವಣೀಯಂ ಯಶಃ ನಿರು ೧೧–೯ ॥ ಅನ್ನವನ್ನೂ ಕೀರ್ತಿಯನ್ನೂ ಒದಗಿಸಿಕೊಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ **ಪ್ರಕ್ರಮುಃ** ಪ್ರವಹಿಸುತ್ತಿದೆ.

ಆನಂದಕಾರಕವಾದ ರಸದಿಂದ ಸೂಸುತ್ತಿರುವ ಸೋಮಲತೆಗಳನ್ನು ವಿಧ್ಯುಕ್ತವಾಗಿ ಕಲ್ಲುಗಳಿಂದ ಜಜ್ಜಿ ಹಿಂಡಿ ಸಿದ್ಧಮಾಡಿರುವ ರಸವು ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಹವಿರಾದಿ ದ್ರವ್ಯಗಳನ್ನರ್ಪಿಸುವ ಧನವಂತರೂ ದಾನಿಗಳೂ ಆದ ಯಜ್ಞದ ಯಜಮಾನರಿಗೆ ಕೀರ್ತಿಯನ್ನೂ ಭೋಗ ಸಂಕೇತವಾದ ಅನ್ನವನ್ನೂ ಒದಗಿಸಿ ಕೊಡಲು ಪ್ರವಹಿಸುತ್ತಿದೆ.

ದೇವತೆಗಳ್ಗೆಂದೆ ನಂದದಿಂ ಸಜ್ಜುಗೊಂಡ
ಸೋಮರಸಮಿದಂ ನೀಳ್ವರ್ಗೆ ಭಾಗ್ಯಮೆಂದುಂ ।
ಸಲ್ವುದೆಂಬಂತೆ ಪರಿಯುತಿರ್ಕುಂ ಸಮಂತು ॥

॥ ತ್ರಿತ ಆಪ್ತ್ಯಃ ಗಾಯತ್ರೀ ಪವಮಾನಸ್ಸೋಮಃ ॥

೧ ೨ರ ೩ ೨ ೩ ೧ ೨ ೩ ೧ ೨
ಪ್ರ ಸೋಮಾಸೋ ವಿಪಶ್ಚಿತೋಽಪೋ ನಯನ್ತ ಊರ್ಮಯಃ ॥
೧ ೨ ೩ ೧ ೨
ವನಾನಿ ಮಹಿಷಾ ಇವ ॥ ೨-೪೭೮ ॥

೨ ೧ ೨ರ ೩ ೧ ೨ ೩ ೧ ೨ರ ೩ ೨ ೩ ೧ ೨
ಪ್ರ-ಸೋಮಾಸಃ-ವಿಪಶ್ಚಿತಃ-ವಿಪಃ-ಚಿತಃ । ಅಪಃ-ನಯನ್ತೇ-ಊರ್ಮಯಃ॥
೧ ೨ರ ೩ ೨ ೩
ವನಾನಿ-ಮಹಿಷಾಃ-ಇವ ॥ ೨-೪೭೮ ॥

॥ ಸೌಭರಮ್ । ಸುಭರಿರ್ಗಾಯತ್ರೀ ಸೋಮಃ ॥

೫ರ ರ ೧ ೨ ೧ ೨
೧. ಪ್ರಸೋಮಾಸಾಃ ॥ ವಾಇಪಶ್ಚಿತಃ । ಆಪೋಽ೧ನಾಯಾಽ೨ ।
೧ ರ ೨ ೧ ೨ ೧ ೨ ೨ ೧
ತಾಊರ್ಮಯಃ ॥ ವಾನಾಽ೧ನಿಮಾಽ೨ । ಆಔಽ೩ಹೋ ॥ ಹಿ
೨ರ ೧ ೨ ೧
ಷಾಇವ । ಇಡಾಽ೨೩ಭಾಽ೩೪೩ । ಓಽ೨೩೪೫ ಇ ॥ ಡಾ ॥

ದೀ - ೪ / ಪ - ೧೦ / ಮಾ - ೮ / ನೈ ॥ ೨.೮೮೪ ॥

ವಿಪಶ್ಚಿತಃ ಮೇಧಾವಿನಃ ಸೋಮಾಸಃ ಸೋಮಾಃ ಪ್ರ ನಯನ್ತೇ ಪಾತ್ರಾಣಿ ಪ್ರತಿಗಚ್ಛನ್ತಿ । ಕಿಮಿವ । ಅಪ ಮೂರ್ಮಯಃ ಅಪ ಇತಿ ಷಷ್ಠೀ ವ್ಯತ್ಯಯೇನ ದ್ವಿತೀಯಾ । ಅಪಾಮೂರ್ಮಯಃ ಅತ ಏವ ಬಹ್ವೃಚಾಃ ಅಪಾನ್ನಯನ್ತೀತಿಪಠನ್ತಿ । ತೇ ಯಥಾ ಸಂತತಮುದ್ಭವನ್ತಿತದ್ವತ್ । ಬಾಹುಲ್ಯೇಽಯಂ ದೃಷ್ಟಾನ್ತಃ । ಅರ್ಥತೋ ಗಮನೇ ದೃಷ್ಟಾನ್ತಾನ್ತರಮಭಿಧೀಯತೇ । ವನಾನಿ ಮಹಿಷಾಃ ಪ್ರವೃದ್ಧಾ ಮೃಗಾ ಇವ । ಅಥವಾ ಸ್ವಾಶ್ರಯಾತ್ ಪ್ರದ್ರವಣೇ ಪ್ರಥಮೋ ದೃಷ್ಟಾನ್ತಃ । ದ್ವಿತೀಯಸ್ತುದಶಾಪವಿತ್ರಾದಧಃಪ್ರದೇಶೇ ॥

ವಿಪಶ್ಚಿತಃ ಸೋಮಾಸಃ ಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ಚುರುಕುಗೊಳಿಸಿ ಪ್ರಾಜ್ಞರನ್ನಾಗಿಸುವ ಸೋಮರಸವು **ಅಪಲೂರ್ಮಯಃ** ನೀರಿನ ಅಲೆಗಳೊಂದಿಗೆ **ಮಹಿಷಾಃ ವನಾನಿ ಇವ** ಮಹಿಷಃ ಮಹನ್ನಾಮ ನಿಘಂ ೩-೩ ಅಗ್ನಿರ್ವೈಮಹಿಷಃ ಶ ೩-೧-೨೩ ವನಮ್ ಉದಕನಾಮ ನಿಘಂ ೧-೧೨ ॥ ಕೋಣಗಳು ನೀರಿಗೆ ಹೋಗಿ ಆನಂದ ಪಡುವಂತೆ ಅಥವಾ ಕಾಡಿಗೆ ಮೇಯಲು ಸಡಗರದಿಂದ ಹೋಗುವಂತೆ ಪ್ರನಯನ್ತ ಉಲ್ಲಾಸಗೊಂಡು ವೇಗವಾಗಿ ಹೋಗಿ ನೀರಿನೊಂದಿಗೆ ಬೆರೆಯುವಂತೆ ಸೇರುತ್ತವೆ.

ಕೋಣಗಳು ಪ್ರಸನ್ನತೆಯಿಂದ ನೀರಿಗೆ ಹೋಗಿ ಉಲ್ಲಾಸದಿಂದ ಸೇರುವಂತೆ ಅಥವಾ ಕಾಡಿಗೆ ಹುಲ್ಲು ಮೇಯಲು ಸಡಗರದಿಂದ ಹೋಗಿ ಸೇರುವಂತೆ ಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ಚುರುಕುಗೊಳಿಸಿ ಉಲ್ಲಾಸಮೂಡಿಸಿ ಪ್ರಾಜ್ಞರನ್ನಾಗಿಸುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವುಳ್ಳ ಸೋಮರಸವು ಸಂತೋಷ ಸಡಗರದಿಂದ ನೀರಿನೊಂದಿಗೆ ವಿಶಿಷ್ಟ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಸೇರುತ್ತದೆ.

ಕೋಣಗಳ್ ನೀರ್ಗೆನಲ್ಮೆಯಿಂ ಧುಮುಕುವಂತೆ
ಕಾಡಿನೊಳ್ ಪುಲ್ಲನೊಲ್ಮೆಯಿಂ ಮೆಲ್ಲುವಂತೆ ।
ಸೋಮಮಿದು ನೀರಿನೊಳ್ ಸೇರಿ ನಲಿಯುತಿರ್ಕುಂ ॥

ಋಕ್ - ೪೭೯

॥ ಅಮಹೀಯುರಾಙ್ಗಿರಸಃ ಗಾಯತ್ರೀ ಪವಮಾನಸ್ಸೋಮಃ ॥

೧೨ ೩ ೧೨ ೩೨ ೩೧ ೨ ೩೨೩ ೧೨
ಪವಸ್ವೇನ್ದೋ ವೃಷಾ ಸುತಃ ಕೃಧೀ ನೋ ಯಶಸೋ ಜನೇ ॥
೩ ೨೩ ೧೨
ವಿಶ್ವಾ ಅಪ ದ್ವಿಷೋ ಜಹಿ ॥ ೩-೪೭೯ ॥

೧೨೦ ೩ ೧೨೦ ೩೨ ೩೨ ೩ ೧೨ ೧೨೦ ೧೨೦ ೧
ಪವಸ್ವ-ಇನ್ದೋ-ವೃಷಾ-ಸುತಃ । ಕೃಧಿ-ನಃ-ಯಶಸಃ-ಜನೇ ॥ ವಿಶ್ವಾಃ- ಅ
೨೦ ೧೨೦ ೩
ಪ-ದ್ವಿಷಃ-ಜಹಿ ॥ ೩-೪೭೯ ॥

॥ ವೃಷಕಮ್ । ಇನ್ದ್ರೋಗಾಯತ್ರೀ ಸೋಮಃ ॥

೪ ೦ ೦ ೪ ೨೧೦ ೦ ೦
೧. ಪವಸ್ವೇನ್ದೋऽಶಿವೃಷಾಸುತಾಃ ॥ ಕೃಧೀನೋಯಶಸೋಜನಾ

೨ ೨ ^ ೩ ೫ ೧ ^ ೩ ೫೦ ೦
ಯೇ೭೩ ॥ ವಾಇಶ್ವಾಆ೭೨೩೪ಪಾ ॥ ದ್ವಾ೭೨ಇಷಾ೭೨೩೪ಔಹೋ

೩ ೫
ವಾ ॥ ಜಾ೭೨೩೪ಹೀ ॥ *ದೀ -೭ / ಪ -೫ / ಮಾ -೫ / ಇ ॥ ೩.೮೮೫ ॥*

ಹೇ ಇನ್ದೋ ಸೋಮ ಸುತಃ ಅಭಿಷುತಃ ವೃಷಾ ಸೇಕ್ತಾ ತಂ ಪವಸ್ವ। ಕ್ಷರ । ಜನೇ ಜನಪದೇಷು ನಃ ಅಸ್ಮಾನ್ ಯಶಸಃ ಯಶಸ್ವಿನಃ ಕೃಧಿ ಕುರು । ವಿಶ್ವಾ ಸರ್ವಾನ್ ದ್ವಿಷಃ ದ್ವೇಷ್ಟೄನ್ ಶತ್ರೂನ್ ಅಪ ಜಹಿ ಮಾರಯ ಚ ॥

ಸುತಃ ವಿಧ್ಯುಕ್ತವಾಗಿ ಹಿಂಡಲ್ಪಟ್ಟಿರುವ **ವೃಷಾ** ಬಲವರ್ಧಕನಾದ ಸಮಸ್ತ ಕಾಮನೆಗಳನ್ನೂ ವರ್ಷಿಸುವ **ಇನ್ದೋ** ಸೋಮರಸರೂಪೀ ಸೋಮದೇವನೇ **ಪವಸ್ವ** ಪ್ರವಾಹರೂಪವಾಗಿ ಹರಿದು ದ್ರೋಣಕಲಶವನ್ನು ತುಂಬು. **ಜನೇ** ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಜನಪದದಲ್ಲಿ **ನಃ** ನಮ್ಮನ್ನು **ಯಶಸಃ ಕೃಧಿ** ಕೀರ್ತಿವಂತರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡು. **ವಿಶ್ವಾಃ** ಸಮಸ್ತ **ದ್ವಿಷಃ** ಶತ್ರುಗಳನ್ನೂ **ಅಪಜಹಿ** ಜಯಿಸಿ ನಾಶಮಾಡು.

ಶಾಸ್ತ್ರ ವಿಧಿಯಂತೆ ಹಿಂಡಿ ಸಿದ್ಧಮಾಡಿರುವ ಬಲವರ್ಧಕನಾದ ಸಮಸ್ತ ಇಷ್ಟಾರ್ಥಗಳನ್ನು ನೆರವೇರಿಸುವ ಸೋಮರಸ ರೂಪೀ ಸೋಮದೇವನೇ ಧಾರಾ ಕಾರಾವಾಗಿ ವೇಗವಾಗಿ ಪ್ರವಹಿಸಿ ದ್ರೋಣಕಲಶವನ್ನು ತುಂಬು. ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ನಾವು ಕೀರ್ತಿವಂತರಾಗುವಂತೆ ಮಾಡು. ಸಮಸ್ತ ಶತ್ರುಗಳನ್ನೂ ಜಯಿಸಿ ನಾಶಮಾಡು.

ಶಾಸ್ತ್ರವಿಧಿಯಂತೆ ಸಜ್ಜಾದ ಸೋಮರಸದ
ರೂಪಿನೊಳ್ ಮೆರೆವ ದೇವನೇ! ಬಲದ! ಫಲದ !
ಕಲಶದೊಳ್ ತುಂಬು, ರಿಪುಗಳಂ ಗೆಲಿದು ಜಸದಿಂ ॥

ಋಕ್ – ೪೮೦

॥ ಭೃಗುರ್ವಾರುಣಿರ್ಜಮದಗ್ನಿಃ ಭಾರ್ಗವೋ ವಾ ಗಾಯತ್ರೀ ಪವಮಾನಸ್ಸೋಮಃ ॥

೨ ೩ ೧ ೨ ೩ ೧ ೨ ೩ ೧ ೨
ವೃಷಾ ಹ್ಯಸಿ ಭಾನುನಾ ದ್ಯುಮನ್ತಂ ತ್ವಾ ಹವಾಮಹೇ ।
೧ ೨ ೩ ೧ ೨
ಪವಮಾನ ಸ್ವರ್ದೃಶಮ್ ॥ ೪-೪೮೦ ॥

೧ ೨ರ ೧೨ರ ೩ ೧ ೨ ೩ ೧ ೨ ೩ ೧೨ರ
ವೃಷಾ–ಹಿ–ಅಸಿ–ಭಾನುನಾ । ದ್ಯುಮನ್ತಂ–ತ್ವಾ–ಹವಾಮಹೇ ॥ ಪವಮಾ
೩೧ ೨ . ೩ ೧೨ರ
ನ–ಸ್ವರ್ದೃಶಮ್–ಸ್ವಃ–ದೃಶಮ್ ॥ ೪–೪೮೦ ॥

॥ ವೃಷಕೇದ್ವೇ । ದ್ವಯೋರಿನ್ದ್ರೋಗಾಯತ್ರೀ ಸೋಮಃ ॥

೪ ೫ರ ೪ ೨೧ರ ೨ ೧ ರ ೨
೧. ವೃಷಾಹಿಯಾ ॥ ಸಿಭಾನೂಽ೨೩ನಾ । ದ್ಯುಮನ್ತನ್ತ್ವಾಹಾವಾಽ
೩ ೨ ೧ ೨ ೧ ೫
೧ಮಾಹಾಽ೨೩೪ಇ ॥ ಪವಾಽ೩ ॥ ಮಾನಸುವೋಽ೨೩೪ವಾ ॥
೩ ೫
ದೃಽ೨೩೪ಶಾಮ್ ॥ *ದೀ –೩ / ಪ –೬ / ಮಾ – ೨ / ಟಾ // ೪.೮೮೬ //*

೪ ರ ರ ೪ ೨ ೧ ೨ರ ೧ ೬
೨. ವೃಷಾಹಿಯಾಽ೫ಸಿಭಾನುನಾ ॥ ದ್ಯುಮನ್ತನ್ತ್ವಾಹವಾಽ೨ಮ
ರ ೧ — ೧ — ನ ೨ ೧ ೨ರ
ಹೇ । ಹಾಽ೨ಇ । ಊಽ೨ । ಹೋಽ೩ವಾ ॥ ಪವಮಾನಸುವ
೧ ೨ ೧ — ೧ — ನ ೨^ ೩ ೨
ರ್ದೃಶಮ್ । ಹಾಽ೨ಇ । ಊಽ೨ । ಹೋಽ೩ವಾ ॥ ಹುವೋಽ
೩೪೫ಇ ॥ ಡಾ ॥ *ದೀ – ೬ / ಪ – ೧೧ / ಮಾ – ೪ / ಕೀ // ೫.೮೮೭ //*

ಹೇ ಸೋಮ ತ್ವಂ ವೃಷಾ ಅಭಿಲಷಿತಫಲಾನಾಂ ವರ್ಷಿತಾ ಅಸಿ ಹಿ ಭವಸಿ ಖಲು । ತಸ್ಮಾತ್ ಹೇ ಪವಮಾನ ಪೂಯಮಾನ ಪುನಾನ ವಾ ಸೋಮ । ಸ್ವರ್ದೃಶಂ ಸರ್ವಸ್ಯ ದ್ರಷ್ಟಾರಂ ಭಾನುನಾ ತೇಜಸಾ ದ್ಯುಮನ್ತಂ ದೀಪ್ತಿಮನ್ತಮ್ । ಅತಿಶಯೇನ ದೀಪ್ತಿಮನ್ತಮಿತ್ಯರ್ಥಃ । ಸ್ತುತಿಮನ್ತಂ ವಾ ತ್ವಾ ತ್ವಾಂ ಹವಾಮಹೇ ಯಜ್ಞೇಷು ಆಹ್ವಯಾಮಹೇ ॥

ಪವಮಾನ ಪಾವನಗೊಳಿಸುವವನೂ ಶುದ್ಧಿಕಾರಕನೂ ಆದ ಸೋಮನೇ **ತ್ವಂ** ನೀನು **ಹಿ** ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿಯೂ **ವೃಷಾ ಅಸಿ** ಕಾಮವರ್ಷಕನೂ ಇಷ್ಟಾರ್ಥಪ್ರದನೂ ಆಗಿರುವೆ. **ಸ್ವರ್ದೃಶಮ್** ಸ್ವಪ್ರಕಾಶನೂ ಸುಖದರ್ಶಕನೂ ಸರ್ವದ್ರಷ್ಟಾರನೂ **ಭಾನುನಾ**

ದೀಪ್ತಿಯಾದ ತೇಜಸ್ಸಿನಿಂದ ದ್ಯುಮನ್ತಂ ಪ್ರಭಾಯುತನಾಗಿ ಹೊಳೆಯುತ್ತಿರುವವನೂ ಆದ ತ್ವಾಂ ನಿನ್ನನ್ನು ಹವಾಮಹೇ ಭಕ್ತಿಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಆಹ್ವಾನಿಸುತ್ತೇವೆ.

ಪವಿತ್ರಕಾರಕನಾದ ಸೋಮದೇವನೇ ನೀನು ಭಕ್ತರ ಇಷ್ಟಾರ್ಥವನ್ನೀಡೇರಿಸುವವನೆಂಬುದು ಪ್ರಸಿದ್ಧವೇ ಆಗಿದೆ. ಸ್ವಪ್ರಕಾಶನೂ ತೇಜಸ್ಸಿನಿಂದ ಹೊಳೆಯುತ್ತಿರುವವನೂ ಆದ ನಿನ್ನನ್ನು ಭಕ್ತಿ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಯಜ್ಞಶಾಲೆಗೆ ಆಹ್ವಾನಿಸುತ್ತೇವೆ.

ಪಾವಮಾನ! ನೀಂ ಭಕ್ತಕಾಮಪ್ರದಾತ !
ಈ ಪ್ರಶಸ್ತಿಯಂ ಶಸ್ತಮಂ ನನ್ನಿಗೊಳಿಸಯ್
ಯಜ್ಞಶಾಲೆಯೊಳ್ ಕರೆವೆವಯ್ ನಿನ್ನನೊಲ್ದು ॥

ಋಕ್ – ೪೮೧

॥ ಕಶ್ಯಪೋ ಮಾರೀಚಃ ಗಾಯತ್ರೀ ಪವಮಾನಸ್ಸೋಮಃ ॥

೧ ೨ ೩ ೧ ೨ ೩ ೧ ೨ ೩ ೨ ೩ ೨
ಇನ್ದುಃ ಪವಿಷ್ಟ ಚೇತನಃ ಪ್ರಿಯಃ ಕವೀನಾಂ ಮತಿಃ ।
೩ ೧ ೨ ೦ ೩ ೧ ೨
ಸೃಜದಶ್ವಂ ರಥೀರಿವ ॥ ೫–೪೮೧ ॥

೧ ೨೦ ೩ ೧ ೨೦ ೩ ೨ ೩ ೨ ೩ ೨
ಇನ್ದುಃ–ಪವಿಷ್ಟ–ಚೇತನಃ । ಪ್ರಿಯಃ–ಕವೀನಾಂ–ಮತಿಃ ॥
೩ ೨ ೧ ೨೦ ೩ ೨ ೩
ಸೃಜತ್–ಅಶ್ವಮ್– ರಥೀಃ– ಇವ ॥ ೫–೪೮೧ ॥

॥ ಬಭ್ರೋಸ್ಸಾಮಾನಿ ತ್ರೀಣಿ ಕೌಮ್ಭಸ್ಯವಾ । ತ್ರಯಾಣಾಂ ಬಭ್ರುರ್ಗಾಯತ್ರೀ ಸೋಮಃ ॥

೩ ೨ ೩ ೦ ೪ ೫ ೪ ೫ ೨ ೧ ^ ೩
೧. ಇನ್ದುರೌಹೋವಾಹಾಇ । ಪಾವೀ ॥ ಷ್ಟಚಾ೨೩ಇ । ತನೋ೨
೫ ೨೦ ೧ ನ ೨ ೧ ೨ ೦ ೧೧
೨೩೪ಹಾ । ಹಾಹೋಇ । ಹೋ೨೩ಹಾ । ಪ್ರಿಯಾಃಕವೀ । ನಾ
೨ ೩ ೫ ೨೦ ೧ ನ ೨ ೧
ಮ್ಮ । ತಿರೋ೨೩೪ಹಾ । ಹಾಹೋಇ । ಹೋ೨೩ಹಾ ॥ ಸೃ

ಇ   ಋ   ೨ೲ   ೧   ನ   ೨
ಜಾऽವಿತ್ । ಅಶ್ವೋऽ೨ಇಳಹಾ । ಹಾಹೋ೯ಇ । ಹೋऽಇಹಾऽ

೧ ^ ಇ   ಋೲೲ   ಇ   ಋ
ಇ ॥ ರಾऽ೨ಥಾऽ೨ಇಳಔಹೋವಾ ॥ ಈऽ೨ಇಳವಾ ॥

ದೀ – ೮ । ಪ – ೧೭ । ಮಾ – ೭ । ಠೇ ॥ ೭.೮೮೮ ॥

ಳ ಋ   ಳೲ ಋ   ಳ   ಋಳ   ನ   ೨
೨.   ಇನ್ದುಃಪವಿಷ್ಟಚೇತನಃಪ್ರಿಯಃಕವಾಇ ॥ ಹಿಮ್ऽಇ ಸ್ಥಿ ಹಿ

^ ಇ   ಋ   ೧   ೨   ನ
ಮ್ । ನಾಮ್ಮಾऽ೨ಇಳತೀಃ ॥ ಸೃಜಾದಾऽ೨ಇಶ್ವಾಮ್ ॥ ಹಿಮ್ऽಇ

೨   ೧ ^ ಇ   ಋೲೲ   ಇ   ಋ
ಸ್ಥಿ ಹಿಮ್ऽಇ । ರಾऽ೨ಥಾऽ೨ಇಳಔಹೋವಾ ॥ ಈऽ೨ಇಳವಾ ॥

ದೀ – ಇ । ಪ – ೭ । ಮಾ – ೮ । ಶೈ ॥ ೭.೮೮೯ ॥

ಳ ಋ   ಳೲ ಋ   ಳ ಋೲ ಳೲ ಋ ಳ ಋ   ಳ
ಇ. ಇನ್ದುಃಪವಿಷ್ಟಚೇತನಃಪ್ರಿಯಃಕವೀನಾಮ್ಮತಿಃಸೃ । ಜಾऽಶಿದ

ಳ   ೧   ೧   ೧ ^ ಇ   ಋೲ
ಶ್ವಾಮ್ ॥ ಓವಾऽ೨ಇ । ಓವಾऽ೨ಇ ॥ ರಾऽ೨ಥಾऽ೨ಇಳಔ

ೲ   ಇ   ಋ
ಹೋವಾ ॥ ಈऽ೨ಇಳವಾ ॥

ದೀ – ಋ । ಪ – ೬ । ಮಾ – ೨ । ಪಾ ॥ ೮.೮೯೦ ॥

ಚೇತನಃ ಪ್ರಜ್ಞಾಪಕಃ ಪ್ರಿಯಃ ದೇವಾನಾಂ ಪ್ರೀತಿಕರಃ । ಇನ್ದುಃ ಸೋಮಃ । ಕವೀನಾಂ ಕ್ರಾನ್ತಕರ್ಮಣಾಂ ಸ್ತೋತೄಣಾಮ್ । ಮತಿಃ ಮತ್ಯಾ ಸ್ತುತ್ಯಾ ಪವಿಷ್ಟ ಪವತೇ । ಅಶ್ವಂ ಹಯಂ ರಥೀರಿವ ರಥೀವ ಊರ್ಮಿಂ ಸೃಜತ್ ಸೃಜತಿ ॥

ಪ್ರಿಯಃ ದೇವತೆಗಳ ಪ್ರೀತಿ ಪಾತ್ರನೂ **ಚೇತನಃ** ಉತ್ಸಾಹವರ್ಧಕನೂ ಆದ **ಇನ್ದುಃ** ಸೋಮದೇವನು **ಕವೀನಾಂ** ದ್ರಷ್ಟಾರರ ಮೇಧಾವಿಗಳ **ಮತಿಃ** ಸ್ತೋತ್ರಗಳಿಂದ ಪ್ರೇರಿತನಾಗಿ **ರಥೀರಿವ** ರಥಿಕನು ಸಾರಥಿಯು **ಅಶ್ವಂ** ರಥದ ಕುದುರೆಗಳನ್ನು ಪ್ರಚೋದಿಸುವಂತೆ **ಪವಿಷ್ಟ ಸೃಜತ್** ಪವಿತ್ರವಾದ ಸೋಮ ರಸವು ಧಾರಾಕಾರವಾಗಿ ದ್ರೋಣಕಲಶಕ್ಕೆ ಪ್ರವಹಿಸುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ.

ಉತ್ಸಾಹ ವರ್ಧಕನೂ ದೇವತೆಗಳ ಪ್ರೀತಿ ಪಾತ್ರನೂ ಆದ ಸೋಮದೇವನು ಮೇಧಾವಿಗಳು ಪಠಿಸುವ ಸ್ತೋತ್ರಗಳಿಂದ ಪ್ರೇರಿತನಾಗಿ – ರಥವನ್ನು ನಡೆಸುವವನು ರಥಕ್ಕೆ ಹೂಡಿರುವ ಕುದುರೆಗಳನ್ನು ಪ್ರಚೋದಿಸುವಂತೆ – ಪವಿತ್ರವಾದ ಸೋಮ ರಸವು ಧಾರಾಕಾರವಾಗಿ ದ್ರೋಣಕಲಶಕ್ಕೆ ಪ್ರವಹಿಸುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ.

ಚೇತನಾಸ್ಪದಂ ಪ್ರೇಮಲಂ ಕವಿಕುಲೇಡ್ಯಂ
ರಥಿಯು ವಾಜಿಯಂ ಪ್ರೇರಿಸುತ್ತಿರ್ಪ ಪಾಂಗಿಂ ।
ದ್ರೋಣಕಲಶದೊಳ್ಗೋಜೆಯಿಂ ಸುರುದು ಬರ್ಪಂ ॥

ಋಕ್ – ೪೮೨

॥ ಕಶ್ಯಪೋ ಮಾರೀಚಃ ಗಾಯತ್ರೀ ಪವಮಾನಸ್ಸೋಮಃ ॥

೧ ೨ ೩ ೨ ೩ ೧ ೨ ೩ ೧ ೨ರ ೩ ೨
ಅಸೃಕ್ಷತ ಪ್ರ ವಾಜಿನೋ ಗವ್ಯಾ ಸೋಮಾಸೋ ಅಶ್ವಯಾ ।
೩ ೧ ೨ ೩ ೧ ೨ರ
ಶುಕ್ರಾಸೋ ವೀರಯಾಶವಃ ॥ ೬.೪೮೨ ॥

೧೨ರ ೩ ೧ ೨ ೩ ೨ ೧ ೨ರ ೩ ೨ ೩ ೧ ೨ ೩
ಅಸೃಕ್ಷತ–ಪ್ರ–ವಾಜಿನಃ । ಗವ್ಯಾ–ಸೋಮಾಸಃ–ಅಶ್ವಯಾ ॥ ಶುಕ್ರಾಸಃ–ವೀರ
೨ ೩ ೧ ೨
ಯಾ–ಆಶವಃ ॥ ೬.೪೮೨ ॥

॥ ಕಾರ್ತವೇಶಸ್ಯ ಸಾಮಾನಿ ತ್ರೀಣಿ ॥ ತ್ರಯಾಣಾಂ ಕೃತವೇಶೋ ಗಾಯತ್ರೀ ಸೋಮಃ ॥

೧. ಅಸೃಕ್ಷಾಽಇತಾಪ್ರವಾಜಿನಾಃ ॥ ಗಾವ್ಯಾಽ೨ಸೋಮಾಽ೨ । ಸೋಽಅ । ಶ್ವಯಾ ॥ ಶೂಽ೧ಕ್ರಾಽ೨ಸೋವೀಽ೨ ॥ ರಯಾಽ೨ಶವಃ । ಓಽ೨೩೪೫ಇ ॥ ಡಾ ॥

ದೀ – ೨ । ಪ – ೮ । ಮಾ – ೪ । ಜೀ ॥ ೬.೮೯೧ ॥

೫ ೦ ೫೦ ೨೧೦ ೦ ೦ ೦
೨. ಅಸೃಕ್ಷತಾಪ್ರಾಽ೬ವಾಜಿನಾಃ ॥ ಗವ್ಯಾಸೋೕಮಾಸೋೕಅಶ್ವಯಾಽ

೧ ೨ ೧೦೦ ೨ ೨ ೧ ೧ ^
೨೩ಹೋೕಇ ॥ ಶುಕ್ರಾಸೋೕವಾಽ೩೧ಇ ॥ ರಯಾಽ೨೩ । ಶಾಽ೨

೩ ೫೦ ೦ ೩ ೫
ವಾಽ೨೩೪ಔಹೋೕವಾ ॥ ಗ್ವಾಽ೨೩೪ಭೀಃ ॥

ದೀ – ೧೦ / ಪ – ೬ / ಮಾ – ೬ / ಪೂ ॥ ೧೦.೮೯೨ ॥

೩ ೪ ೩ ೪೦ ೫ ೨ ೪ ೫೦ ೨
೩. ಅಸೃಕ್ಷತಪ್ರವಾಜಿನಃ । ಏಽ೩ । ಗವ್ಯಾಸೋೕಮಾ ॥ ಸೋೕಽ೩

೧ ೨ ೨ ೧ ^ ೩ ೫ ೨ ೧ ೫
ಆಶ್ವಾಽ೩ಯಾ ॥ ಶುಕ್ರಾಽ೨ಸೋೕಽ೨೩೪ವೀ ॥ ರಯೋೕಽ೨೩೪ವಾ ।

೪ ॥ ೫
ಶಾಽ೫ವೋೕಽ೬ಹಾಇ ॥

ದೀ – ೨ / ಪ – ೭ / ಮಾ – ೩ / ಛಿ ॥ ೧೧.೮೯೩ ॥

ವಾಜಿನಃ ಬಲವನ್ತಃ ಶುಕ್ರಾಸಃ ಶುಕ್ರಾಃ ಉಜ್ವಲಾಃ ಆಶವಃ ವೇಗವನ್ತಶ್ಚ ಸೋಮಾಸಃ ಸೋಮಾಃ ಗವ್ಯಾ ಗವೇಚ್ಛಯಾ ಅಶ್ವಯಾ ಅಶ್ವೇಚ್ಛಯಾ ವೀರಯಾ ವೀರೇಚ್ಛಯಾ ಚ । ಅಸೃಕ್ಷತ ಋತ್ವಿಗ್ಭಿಃ ಪ್ರಕರ್ಷೇಣ ಸೃಜ್ಯನ್ತೇ ॥

ಗವ್ಯಾ ಗೋಕಾಮನೆಯಿಂದಲೂ **ಅಶ್ವಯಾ** ಅಶ್ವಕಾಮನೆಯಿಂದಲೂ **ವೀರಯಾ** ಬಲಶಾಲಿಗಳೂ ಶೂರರೂ ವೀರರೂ ಆದ ಪುತ್ರೇಚ್ಛೆಯಿಂದಲೂ **ವಾಜಿನಃ** ಶಕ್ತಿಯುತವೂ **ಶುಕ್ರಾಸಃ** ಪ್ರಕಾಶಯುತವೂ **ಆಶವಃ** ವೇಗವಾಗಿ ಪ್ರವಹಿಸುವವೂ ಆದ **ಸೋಮಾಸಃ** ಪೂಜ್ಯತೆಯ ಕಾರಣ ಬಹುವಚನದಿಂದ ಕರೆಯಲು ಯೋಗ್ಯವಾದ ಸೋಮರಸವು **ಪ್ರ ಅಸೃಕ್ಷತಃ** ಶಾಸ್ತ್ರ ವಿಧಿಯಂತೆ ಹಿಂಡಲ್ಪಡುತ್ತದೆ.

ಹಸು ಕುದುರೆ ಹಾಗೂ ವೀರಪುತ್ರರನ್ನು ಪಡೆಯುವ ಆಕಾಂಕ್ಷೆಯಿಂದ ಶಕ್ತಿಯುತವೂ ಪ್ರಕಾಶಯುತವೂ ವೇಗವಾಗಿ ಪ್ರವಹಿಸುವ ಗುಣವುಳ್ಳದ್ದೂ ಆದ ಸೋಮರಸವು ವಿಧ್ಯುಕ್ತವಾಗಿ ಹಿಂಡಲ್ಪಡುತ್ತದೆ.

ಗೋಗಳಂ ಘೋಟಕಂಗಳಂ ಗಳಿಸಲೆಂದು
ವೀರಪುತ್ರರಂ ಪಡೆಯಲೆಂಬಿಚ್ಚೆಯಿಂದಂ ।
ಹಿಂಡಿದೀ ಸೋಮಮಂತೆಯೇ ! ಪೆಂಪಿನೆಸೆಗುಂ ॥

॥ ನಿಧ್ರುವಿಃ ಕಾಶ್ಯಪಃ ಗಾಯತ್ರೀ ಪವಮಾನಸ್ಸೋಮಃ ॥

೧ ೨ ೩ ೧ ೨ ೩ ೧ ೨ರ ೩ ೧ ೨
ಪವಸ್ವ ದೇವ ಆಯುಷಗಿನ್ದ್ರಂ ಗಚ್ಛತು ತೇ ಮದಃ ।
೩ ೧ ೨ರ ೩ ೧ ೨
ವಾಯುಮಾರೋಹ ಧರ್ಮಣಾ ॥ ೭೪೮೩ ॥

೧೨ರ ೩ ೨ ೩ ೨ ೩ ೨ ೧೨ರ ೩ ೧
ಪವಸ್ವ-ದೇವಃ-ಆಯುಷಕ್ - ಆಯು-ಸಕ್ । ಇನ್ದ್ರಮ್-ಗಚ್ಛತು-ತೇ-ಮ
೨ರ ೩ ೨ ೩ ೧೨ರ
ದಃ ॥ ವಾಯುಮ್-ಆ-ರೋಹ-ಧರ್ಮಣಾ ॥ ೭೪೮೩ ॥

॥ ಶಾಮ್ಮದೇ ದ್ವೇ । ದ್ವಯೋಃ ಶಮ್ಮದ್ಗಾಯತ್ರೀನ್ದ್ರ ವಾಯೂ ॥

೪ ೫೪ ೫ ೩ ೨ ^ ೧ ^ ೩ ೫ರ ೦
೧. ಪಾವಸ್ವಾದೇ ॥ ವಯಾಽ೩ । ವಾಽ೨ಯಾಽ೨೩೪ಔಹೋ
೩ ೫ ೪ ೫ ೪ ೫ ೩ ೨
ವಾ । ಯೂಽ೨೩೪ಷಾಕ್ । ಆಇನ್ದ್ರಂಗಚ್ಛಾ । ತುತಾಽ೩ಇ ।
೧ ^ ೩ ೫ರ ೦ ೩ ೫ ೨ರ
ತೂಽ೨ತಾಽ೨೩೪ಔಹೋವಾ । ಮಾಽ೨೩೪ದಾಃ ॥ ವಾಯೂ
೨ ೩ ೨ ೧ ^ ೩
ಽ೨೮\ಹೋಽ೧ಇ । ಆಽ೨೩ರೋ ॥ ಹಧಾಽ೩ । ಹಾಽ೨ಧಾಽ
೫ರ ೦ ೩ ೫
೨೩೪ಔಹೋವಾ ॥ ಮಾಽ೨೩೪ಣಾ ॥

ದೀ - ೨ । ಪ - ೧೩ । ಮಾ - ೮ । ಜೈ ॥ ೧೨.೮೬೪ ॥

೩ ೪ ೫ರ ೦ ೦ ೨ ^ ೩ ೫ ೧ರ
೨. ಪವಸ್ವದೇವಐ । ಹೀಐಹೀಽ೨೩೪ಯಾ ॥ ಆಯುಷಾಗ್ಸೈಽ೨
ನ ೧ ೨ ೧ ೦ ೧ ನ
ಹೀಐಽ೨ಹೀಽ೩ಯಾ । ಇನ್ದ್ರಂಗಚ್ಛತುತೇಮದಐಽ೨ಹೀಐಽ೨ಹೀಽ

೨ ೧ ೨ ೨ ೧ ೫
ಇಯಾ ॥ ವಾಯೂಮಾರೋ꣡ಽಇ೧೨೩ ॥ ಹಧೋ꣡ಽ೨ಇಳವಾ ।
೪ ॥ ೫
ಮಾಽಶಿಣೋ꣡ಽಓಹಾಇ ॥

ದೀ - ೪ / ಪ - ೭ / ಮಾ - ೬ / ಘೂ ॥ ೧೩.೮೯೫ ॥

ಹೇ ಸೋಮ ದೇವಃ ದ್ಯೋತಮಾನಸ್ತ್ವಂ ಪವಸ್ವ ಧಾರಯಾ ಕ್ಷರ । ಅಪಿ ಚ ತೇ ತವ ಮದಃ ಮದಕರೋ ರಸಃ ಆಯುಷಕ್ ಆನುಷಕ್ ಇತಿ ಶಾಖಾಭೇದೇನ ಪಠ್ಯತೇ । ಆನುಷಗಿತಿ ನಾಮಾನುಪೂರ್ವಸ್ಯಾನುಷಕ್ತೇ ಭವತಿ। ಇತಿ ವಿವರಣಕಾರಃ ॥ ಅನುಷಕ್ತಂ ಯಥಾಭವತಿ ತಥಾ ಇನ್ದ್ರಂ ಪ್ರತಿಗಚ್ಛತು । ಅಪಿ ಚ ತ್ವಂ ವಾಯುಂ ಧರ್ಮಣಾ ಧಾರಕೇಣರಸೇನ ಆರೋಹ ಪ್ರಾಪ್ನುಹಿ । ದೇವ ಆಯುಷಕ್ ದೇವಾಯುಷಕ್ಇತಿ ಪಾಠೌ ॥

ದೇವ ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾಗಿರುವ ಸೋಮದೇವನೇ **ಪವಸ್ವ** ಧಾರೆಯಾಗಿ ಪ್ರವಹಿಸು **ತೇ** ನಿನ್ನ **ಮದಃ** ಮುದಗೊಳಿಸುವ ರಸವು **ಆಯುಷಕ್** ವರ್ಣವ್ಯತ್ಯಯ ಅನುಷಕ್ ನಿರನ್ತರವಾಗಿ **ಇನ್ದ್ರಂ ಗಚ್ಛತು** ಇನ್ದ್ರನೆಡೆಗೆ ಪ್ರವಹಿಸಲಿ **ಧರ್ಮಣಾ** ಜಗತ್ತನ್ನೇ ಧರಿಸಿರುವ ನಿನ್ನ ರಸದಿಂದ **ವಾಯುಮ್ ಆರೋಹ** ವಾಯುದೇವನನ್ನು ಸೇರು – ಆಯುರ್ವಾ ಏಷ ಯದ್ ವಾಯುಃ । ಐ.ಆ೨-೪-೩ ॥ ಉಪಾಸಕನ ಆಯುಸ್ಸು ವೃದ್ಧಿಸುವಂತೆ ಮಾಡು.

ಪ್ರಕಾಶಮಾನನಾದ ಸೋಮದೇವನೇ ರಸರೂಪದಿಂದ ಧಾರಾಕಾರವಾಗಿ ಪ್ರವಹಿಸು. ಮುದಗೊಳಿಸುವ ಸೋಮರಸವು ಇನ್ದ್ರನೆಡೆಗೆ ನಿರಂತರವಾಗಿ ಹರಿಯಲಿ. ನಿನ್ನ ಉಪಾಸಕನ ಆಯುಸ್ಸು ವೃದ್ಧಿಸುವಂತೆ ಅನುಗ್ರಹಿಸು.

ಕಾಂತಿಮಂತನೇ! ಪ್ರವಹಿಸಯ್ ! ಧಾರೆಯಾಗಿ
ಇಂದ್ರನೆಡೆ ಮುದಂಬೆತ್ತು ನೀಂ ಸಾಗಿ ಸಲಹಯ್ ।
ಲೋಕಮಂ ತಾಳ್ವ ವಾಯುವಂ ಸೇರಿ ನಲಿಯಯ್ ॥

॥ ಅಮಹೀಯುರಾಂಗಿರಸಃ ಗಾಯತ್ರೀ ಪವಮಾನಸ್ಸೋಮಃ ॥

೧ ೨ ೩ ೨ ೩ ೧ ೨೦ ೩ ೨
ಪವಮಾನೋ ಅಜೀಜನದ್ದಿವಶ್ಚಿತ್ರಂ ನ ತನ್ಯತುಮ್ ।
೧ ೨ ೩ ೨ ೩ ೨
ಜ್ಯೋತಿರ್ವೈಶ್ವಾನರಂ ಬೃಹತ್ ॥ ೮.೪೮೪ ॥

೧೨೦ ೩ ೨ ೩ ೨ ೩ ೨ ೧ ೨೦
ಪವಮಾನಃ-ಅಜೀಜನತ್ । ದಿವಃ-ಚಿತ್ರಮ್-ನ-ತನ್ಯತುಮ್ ॥ ಜ್ಯೋತಿಃ-
೩ ೨ ೩ ೨ ೩ ೨
ವೈಶ್ವಾನರಮ್-ವೈಶ್ವ-ನರಮ್-ಬೃಹತ್ ॥ ೮.೪೮೪ ॥

॥ ಜನಿತ್ರೇ ದ್ವೇ । ದ್ವಯೋರ್ವಸಿಷ್ಠೋಗಾಯತ್ರೀ ಸೋಮವೈಶ್ವಾನರೌ ॥

೪ ೫ ೧೦ ೩ ೨^ ೩ ೫ ೨ ೧
೧. ಪಾವಾ ॥ ಮಾನೋ । ಅಜೀಜಾ೨೩೪ನಾತ್ । ದಿವಶ್ಚಿ
೨ ೦ ೧ ೧ ^ ೩
ತ್ರಾಮ್ । ನತನ್ಯತೂಮ್ ॥ ಜ್ಯೋತಿರ್ವೈಶ್ವಾ೨೩ ॥ ನಾ೨ರಾ
೫೦೦ ೩ ೫
೨೩೪ಔಹೋವಾ ॥ ಬೃಾ೨೩೪ಹಾತ್ ॥

ದೀ - ೪ । ಪ - ೮ । ಮಾ - ೫ । ಮ ॥ ೧೪.೮೯೬ ॥

೫ ೪ ೦ ೧ ೨ ೨ ೧ ೨ ೧
೨. ಪವಮಾನಾಃ ॥ ಅಜಾಇಜಾ೨೩ನಾತ್ ॥ ದಿವಶ್ಚಿತ್ರಾ೨೩ಜ್
೨ ೧ ೨ ೩ ೫ ೩ ೫ ೩
ಹಾ೨೩ಇ । ನಾತನ್ಯಾ೨೩೪ತೂಮ್ ॥ ಜ್ಯೋ೨೩೪ತೀಃ । ವಾ೨
೫ ೪ ೫ ೪ ॥ ೫
೨೩೪ಇಶ್ವಾ ॥ ನರೋವಾ । ಬೃಾ೫ಹೋ೬ಹಾಇ ॥

ದೀ - ೧ । ಪ - ೮ । ಮಾ - ೮ । ಗೈ ॥ ೧೫.೮೯೭ ॥

ಪವಮಾನಃ ಸೋಮಃ ಬೃಹತ್ ಮಹತ್ **ವೈಶ್ವಾನರಂ** ವೈಶ್ವಾನರಾಖ್ಯಂ ಜ್ಯೋತಿಃ ತೇಜಃ ದಿವಃ ದ್ಯುಲೋಕಸ್ಯ ಚಿತ್ರಂ ವಿಚಿತ್ರಂ ತನ್ಯತುಂ ನ ಅಶನಿಮಿವ ಅಜೀಜನತ್ ಅಜನಯತ್ ॥

ಪವಮಾನಃ ಪವಿತ್ರನಾದ ಸೋಮನು **ದಿವಃ** ಅಂತರಿಕ್ಷದಲ್ಲಿ **ಚಿತ್ರಂ** ಚಿತ್ರವಿಚಿತ್ರವಾದ ಆಕರ್ಷಕವಾದ **ತನ್ಯತುಂ** ನ ವಿಸ್ತಾರವಾದ ಗಾಢವಾದ ವಿದ್ಯುತ್ ಜ್ಯೋತಿಯನ್ನುಂಟುಮಾಡುವಂತೆ ಮಿಂಚನ್ನುಂಟುಮಾಡುವಂತೆ – ತನ್ಯತುಸ್ತನಿತ್ರೀ ವಾಚಃ ನಿರು ೧೨-೩೧ ॥ ಅದ್ಭುತ ವಾಣಿಯನ್ನು ವಿಸ್ತಾರ ಮಾಡುವ ವಿದ್ಯುತ್ತಿನಂತೆ **ಬೃಹತ್** ಬಹು ಮಹತ್ವದ್ದಾದ **ವೈಶ್ವಾನರಂ** ವೈಶ್ವಾನರ ಸಂಜ್ಞಕವಾದ – ಆತ್ಮಾ ವೈ ವೈಶ್ವಾನರಃ ತೈ ಸಂ ೫-೬-೬-೩ ॥ ಅಹಂ ವೈಶ್ವಾನರೋ ಭೂತ್ವಾ ಪ್ರಾಣಿನಾಂ ದೇಹಮಾಶ್ರಿತಃ ಭ.ಗೀ ೧೫-೧೪ ॥ ವೈಶ್ವಾನರ ವಿದ್ಯೆ ಛಾ.ಉ ೫-೧೧ ರಿಂದ ೨೪ ಖಂಡ ॥ **ಜ್ಯೋತಿಃ** ತೇಜಸ್ಸನ್ನು **ಅಜೀಜನತ್** ಸೃಷ್ಟಿಸಿದನು.

ಪವಿತ್ರನಾದ ಸೋಮದೇವನು ಅಂತರಿಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಮನೋಹರವಾದ ಚಿತ್ರವಿಚಿತ್ರವಾದ ಮಿಂಚು ಆದಿ ವಿದ್ಯುಜ್ಯೋತಿಯನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿರುವಂತೆಯೇ ಪ್ರಾಣಿಮಾತ್ರದಲ್ಲಿ ವೈಶ್ವಾನರ ನಾಮಕ ಆತ್ಮಜ್ಯೋತಿಯನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದ್ದಾನೆ.

ಸೋಮನತಿಪವಿತ್ರಂ ವ್ಯೋಮದಲ್ಲಿ ಮೆರೆದು
ಚಿತ್ರಕಾಂತಿಯಂ ಸೃಜಿಸುತಿರ್ಪಂತೆಯೇ ತಾ-
ನಿಟ್ಟನೀಜೀವರೊಳಗೆ ವೈಶ್ವಾನರನನುಂ ॥

ಋಕ್ – ೪೮೫

॥ ಅಸಿತಃ ಕಾಶ್ಯಪೋ ದೇವಲೋ ವಾ ಗಾಯತ್ರೀ ಪವಮಾನಸ್ಸೋಮಃ ॥

೧ ೨ ೩ ೨ ೩ ೧ ೨ ೩ ೧ ೨ ೩ ೧ ೨ ೩ ೨
ಪರಿ ಸ್ವಾನಾಸ ಇನ್ದವೋ ಮದಾಯ ಬರ್ಹಣಾ ಗಿರಾ ।
೧ ೨ ೩ ೨
ಮಧೋ ಅರ್ಷನ್ತಿ ಧಾರಯಾ ॥ ೬.೪೮೫ ॥

೧೨೦ ೩ ೧ ೨ ೧೨೦ ೧ ೨೦ ೩ ೧ ೨ ೩ ೨ ೧ ೨೦ ೩
ಪರಿ–ಸ್ವಾನಾಸಃ–ಇನ್ದವಃ । ಮದಾಯ–ಬರ್ಹಣಾ–ಗಿರಾ ॥ ಮಧೋ–ಅ
೧ ೨೦
ರ್ಷನ್ತಿ–ಧಾರಯಾ ॥ ೬.೪೮೫ ॥

॥ ಪ್ರಕ್ರೀಡಾಸ್ತ್ರಯಃ ಪ್ರಕ್ರೀಡಮ್ । ತ್ರಯಾಣಾಂ ಮರುತೋ ಗಾಯತ್ರೀ ಸೋಮಃ ॥

೪ ೫ ೨೦ ೦ ೦ ೦ ೧ ^
೧. ಪಾರೀ ॥ ಸ್ವಾನಾಸಇನ್ದವೋಮದಾಯಬ । ರ್ಹಣಾऽ೨೩ಗಿ
೨ ೩ ೨ ೩ ೨ ೨೧ ೫
ರಾऽ೩೪ ॥ ಮಧೋऽ೩೪ಅರ್ಷಾऽ೩ ॥ ತಿಧೋऽ೨೩೪ವಾ ।
೪ ॥ ೫
ರಾऽ೫ಯೋऽ೬ಹಾಇ ॥

ದೀ – ೪ । ಪ – ೬ । ಮಾ – ೩ । ತಿ ॥ ೧೭೮೮ ॥

॥ ಸಂಕ್ರೀಡಮ್ ॥

೪ ೫ ೨೦ ೧೦ ೧ —
೨. ಪಾರೀ ॥ ಸ್ವಾನಾಸಇನ್ದವಾಉವಾऽ೨೩ಹೋವಾऽ೨೩ಹಾऽ೨
೧ ೦ ೦ ೧
ಈಯಾ ॥ ಮದಾಯಬರ್ಹಣಾಗಿರಾಉವಾऽ೨೩ಹೋವಾऽ೨೩
— ೧ ೦ ೦ ೧
ಹಾऽ೨ಈಯಾ ॥ ಮಧೋಅರ್ಷನ್ತಿಧಾರಯಾಉವಾऽ೨೩ಹೋ
— ೧ ^ ೩ — ೫೦ ೦ ೩
ವಾऽ೨೩ಹಾऽ೨ಈಯಾऽ೨ । ವಾऽ೨೩೪ಔಹೋವಾ ॥ ಊऽ
೫
೨೩೪ಪಾ ॥ ದೀ – ೮ । ಪ – ೬ । ಮಾ – ೯ । ಟ್ವೋ ॥ ೧೭೮೯ ॥

॥ ನಿಕ್ರೀಡಮ್ ॥

೪ ೦ ೪ ೨ ೪ ೫ ೧ ೨೦ ೧
೩. ಪಾऽ೫ರಿ । ಸ್ವಾನಾऽ೩ಸಾऽ೩ಇನ್ದವಾಃ ॥ ಮದಾऽ೨ಯಬರ್ಹ
೨೦ ೧ ೨ ೧ ಅ — ನ
ಣಾऽ೨ಗಿರಾ ॥ ಮಧೋऽ೨೩ಷಾ ॥ ಊರ್ಮಿರಿವಾऽ೨ । ಈऽ
೨^ ೩ ೦ ೨ ೧ ೨ ೪ ೫ ೪
೩ಯಾ । ತಿಧಾರಯಾ । ಔऽ೩ಹೋವಾ । ಹೋऽ೫ಇ ॥ ಡಾ ॥

ದೀ – ೪ । ಪ – ೧೦ । ಮಾ – ೩ । ನಿ ॥ ೧೮೦೦ ॥

ಸ್ವಾನಾಸಃ ಸುವಾನಾಃ ಆಭೀಷೂಯಮಾಣಾಃ ಇನ್ದವಃ ದೀಪ್ತಾಃ ಬರ್ಹಣಾ ಮಹತ್ಯಾ ಗಿರಾ ಸ್ತುತಿರೂಪಯಾ ವಾಚಾ । ಮಧೋ ಇತಿ ವಿಭಕ್ತಿವ್ಯತ್ಯಯಃ । ೩-೧-೮೫॥ ಮಧವ್ಯೋ ಮದಕರಾಃ ಸೋಮಾಃ । ಧಾರಯಾ ಸಹ ದೇವಾನಾಂ ಮದಾಯ ತದರ್ಥಂ ಪರ್ಯರ್ಷನ್ತಿ । ದಶಾಪವಿತ್ರಾದಧಃ ಕ್ಷರನ್ತೀತ್ಯರ್ಥಃ ॥ ಮಧೋ ಸ್ತುತಾ ಇತಿ ಸಾಮ್ನ ಋಚಃ ಪಾಠೌ ॥

ಸ್ವಾನಾಸಃ ಹಿಂಡಲು ಸಿದ್ಧಮಾಡಿಟ್ಟಿರುವ **ಇನ್ದವಃ** ದೀಪ್ತವಾದ ಸೋಮವು **ಬರ್ಹಣಾ ಗಿರಾ** ಮಹಾಮಹಿಮೆಯ ಸ್ತೋತ್ರಗಳಿಂದ ಬೃಹತ್ವೇನಯುಕ್ತಾಃ ಗಿರಾ ಬೃಹತ್ಸಾಮಗಾನದಿಂದ **ಸುತಾಃ** ವಿಧ್ಯುಕ್ತವಾಗಿ ಹಿಂಡಲ್ಪಟ್ಟು **ಮದಾಯ** ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಆನಂದವಾಗುವಂತೆ **ಧಾರಯಾ** ಪ್ರವಾಹರೂಪದಲ್ಲಿ **ಪರಿ ಅರ್ಷಂತಿ** ದಶಾಪವಿತ್ರದ ಸುತ್ತಲಿಂದ ದ್ರೋಣಕಲಶಕ್ಕೆ ಹರಿಯುತ್ತದೆ.

ಬೃಹತ್ಸಾಮಗಾನದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಮಹಿಮಾನ್ವಿತ ಸ್ತೋತ್ರಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಹಿಂಡಿರುವ ಸೋಮರಸವು ದಶಾಪವಿತ್ರದ ಮೂಲಕ ಸೋಸಲ್ಪಟ್ಟು ಪ್ರವಾಹವಾಗಿ ದ್ರೋಣಕಲಶಕ್ಕೆ ಹರಿಯುತ್ತದೆ.

ಮಧುರಮಾ ಬೃಹತ್ಸಾಮದಿಂ ನುತಿಯನಾಂತು
ಮಹಿಮೆವಡೆದು ಸಜ್ಜಾದ ಈ ಸೋಮಮೀಗಳ್ ।
ದ್ರೋಣಕಲಶದೊಳ್ ಪರಿಗುಂ ಮುದಂಗೊಳಿಸುತೆ ॥

ಋಕ್ – ೪೮೬

॥ ಅಸಿತಃ ಕಾಶ್ಯಪೋ ದೇವಲೋ ವಾ ಗಾಯತ್ರೀ ಪವಮಾನಸ್ಸೋಮಃ ॥

೧ ೨ ೧ ೨ ೩ ೧ ೨ರ ೩ ೧ ೨ರ ೩ ೨
ಪರಿ ಪ್ರಾಸಿಷ್ಯದತ್ಕವಿಸ್ಸಿನ್ಧೋರೂರ್ಮಾವಧಿ ಶ್ರಿತಃ ।
೩ ೧ ೨ರ ೩ ೧ ೨
ಕಾರುಂ ಬಿಭ್ರತ್ ಪುರುಸ್ಪೃಹಮ್ ॥ ೧೦.೪೮೬ ॥

ಸ್ವ ೧೧ । ಉ.ನಾ । ಧಾ ೪೯ । ಹೋ ॥ ದ ೧೦ ॥

೧೨ರ ೩ ೨ ೧೨ರ ೩ ೨ ೧೨ರ ೩ ೨ ೩ ೨
ಪರಿ–ಪ್ರ–ಅಸಿಷ್ಯದತ್–ಕವಿಃ । ಸಿನ್ಧೋಃ–ಊರ್ಮೌ–ಅಧಿ–ಶ್ರಿತಃ ॥ ಕಾರು
೧೨ರ ೩ ೧ ೨ ೩ ೧೨ರ
ಮ್–ಬಿಭ್ರತ್–ಪುರುಸ್ಪೃಹಮ್–ಪುರು–ಸ್ಪೃಹಮ್ ॥ ೧೦.೪೮೬ ॥

ಆ ೩೭ । ಅ ೬ । ಪ ೧೦ । ಚೌ ॥ ದ–೧೦ ॥

॥ ಇತಿ ದಶಮೀ ದಶತಿಃ ॥ ೧೦ ॥ ದ್ವಿತೀಯಃ ಖಣ್ಡಃ ॥ ೨ ॥

॥ ಇತಿ ಪಂಚಮಪ್ರಪಾಠಕಸ್ಯ ದ್ವಿತೀಯೋऽರ್ಧಃ । ಪಂಚಮಃ ಪ್ರಪಾಠಕಶ್ಚ ಸಮಾಪ್ತಃ ॥

॥ ಔಶನಮ್ । ಉಶನಾಗಾಯತ್ರಿಸೋಮಃ ॥

೫ ೦ ೨ ೧ — ೧೦ ೦ ೦ ೫

೧. ಪರಿಪ್ರಾಸೀ ॥ ಷ್ಯದತ್ಕಾವೀऽ೨ಃ । ಸಿನ್ಧೋರೂರ್ಮಾವಾಧಿಶ್ರಿ

— ೧೦ ೧ ^ ೩ ೫೦ ೦

ತಾऽ೨ಃ ॥ ಕಾರೂऽ೨೩ಮ್ ॥ ಬಾऽ೨ಇಭ್ರಾऽ೨೩ಳಔಹೋವಾ ॥

೨ ೧ ೩ ೧೧೧

ಪುರುಸ್ಪೃಹಾऽ೨೩ಳಶಿಮ್ ॥

ದೀ - ೭ / ಪ - ೬ / ಮಾ - ೬ / ಚೂ ॥ ೧೯.೯೦೧ ॥

ಏಕೋನವಿಂಶತಿ ದ್ವಿತೀಯಃ । ದ್ವಿತೀಯಃ ಖಣ್ಡಃ ॥ ೨ ॥ ದಶತಿಃ ॥ ೧೦ ॥

ಪರಿ ಪ್ರಾಸಿಷ್ಯದತ್ ಪರಿಸ್ಯನ್ದತೇ । **ಕವಿಃ** ಮೇಧಾವೀ **ಸಿನ್ಧೋಃ ಊರ್ಮಾ** **ಅಧಿಶ್ರಿತಃ** ಆಶ್ರಿತಃ ಸನ್ **ಪುರುಸ್ಪೃಹಂ** ಬಹುಭಿಃ ಸ್ಪೃಹಣೀಯಮ್ । **ಕಾರುಂ** ಸ್ತೋತಾರಮ್ **ಬಿಭ್ರತ್** ಧಾರಯನ್ ಸೋಮಃ ಪರಿಸ್ಯನ್ದತೇ ಇತಿ ಸಂಬನ್ಧಃ । **ಕಾರುಮ್-ಕಾರಮ್** ಇತಿ ಪಾಠೌ ॥

ಕವಿಃ ಮೇಧಾವಿಗಳಾದ ಋತ್ವಿಜರಿಂದ ವಿಧ್ಯುಕ್ತವಾಗಿ ಹಿಂಡಲ್ಪಟ್ಟ ಜ್ಞಾನ ವರ್ಧಕವಾದ ಸೋಮರಸವು **ಸಿನ್ಧೋಃ ಊರ್ಮೌ** ಸಿನ್ಧೂನದಿಯ ನೀರು ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಬೆರೆಯುವಾಗಿನ ಅಲೆಗಳಂತೆ ವಿಶಿಷ್ಟ ಸಂಸ್ಕಾರಗಳಿಗೊಳಗೊಂಡು ವಸತೀವರ್ಯು ದಕವೆನಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ನೀರಿನಲ್ಲಿ **ಅಧಿಶ್ರಿತಃ** ಸೇರುವಾಗ **ಪುರುಸ್ಪೃಹಃ** ಬಹುಜನರು ಅಪೇಕ್ಷಿಸುವಂತೆ ಹಿತಕರವಾದ **ಕಾರುಂ ಬಿಭ್ರತ್** - ಕಾರಃ ಸ್ತೋತೃ ನಾಮ । ಕಾರುಃ ಶಂಖಃ । ಕಾರ ಇತಿ ಶಂಖನಾಮ - ನಿಘಂ. ೩-೧೬ । ಕಾರಏವಕಾರುಃ ॥ ದೇವತಾತ್ಮನಾ ಶಂಖಂ ಬಿಭ್ರತ್ ಇತಿ । ಗೋವಿನ್ದುರ್ದ್ರಪ್ಸ ಆಯುಧಾನಿ ಬಿಭ್ರತ್ - ಋ.ಸಂ ೯-೯೬-೧೯ ॥ ಶಂಖನಾದದಂತೆ ಶಬ್ದಮಾಡುತ್ತಾ **ಪರಿಪ್ರಾಸಿಷ್ಯದತ್** ದಶಾಪವಿತ್ರದ ಸುತ್ತಲಿನಿಂದ ವಸತೀವರೀ ಎಂಬ ವಿಶಿಷ್ಟವಾದ ಯಜ್ಞಪಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿರುವ ನೀರಿನೊಂದಿಗೆ ಸೇರುತ್ತದೆ.

ಮೇಧಾವಿಗಳಾದ ಋತ್ವಿಜರಿಂದ ಹಿಂಡಲ್ಪಟ್ಟ ಜ್ಞಾನವರ್ಧಕವಾದ ಸೋಮ ರಸವು ವಿಶಿಷ್ಟಸಂಸ್ಕಾರಕ್ಕೊಳಪಟ್ಟು ವಸತೀವರ್ಯುದಕವೆಂದು ಹೆಸರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುವ ನೀರಿನೊಂದಿಗೆ – ಸಿಂಧೂ ನದಿಯು ಸಮುದ್ರವನ್ನು ಸೇರುವಾಗ ಏಳುವ ಅಲೆಗಳ ಭವ್ಯತೆಯನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸುತ್ತಾ ಮಂಗಳಕರವಾದ ಶಂಖನಾದದಂತೆ ಶಬ್ದಮಾಡುತ್ತಾ ಸೇರುತ್ತದೆ.

ಕವಿಗಳೊಲ್ದು ತಾಮಣಿಗಯ್ದು ಸೋಮಮಿದುದಲ್
ಸಿಂಧುನದಿ ಸಮುದ್ರಂಸೇರ್ವಪಾಂಗಿನಧಟಿಂ ।
ಅಲೆಗಳಂ ಸೃಜಿಸಿ ನೀರಿನೊಳ್ ಮೇಳವಿಸುಗುಂ ॥

ಋಕ್ – ೪೮೭

॥ ಅಮಹೀಯುರಾಙ್ಗಿರಸಃ ಗಾಯತ್ರೀ ಪವಮಾನಸ್ಸೋಮಃ ॥

೨ ೩ ೨ ೩ ೨ ೩ ೨ ೩ ೧ ೨ ೩ ೧ ೨ರ
ಉಪೋ ಷು ಜಾತಮಪ್ತುರಂ ಗೋಭಿರ್ಭಙ್ಗಂ ಪರಿಷ್ಕೃತಮ್ ।
೧ ೨ ೩ ೧ ೨
ಇನ್ದುಂ ದೇವಾ ಅಯಾಸಿಷುಃ ॥ ೧.೪೮೭ ॥

೧ ೨ರ ೩ ೨ ೩ ೨ ೩ ೧ ೨ ೧ ೨ರ ೩ ೨ ೧ ೨ರ
ಉಪ–ಉ–ಸು–ಜಾತಮ್–ಅಪ್ತುರಮ್ । ಗೋಭಿಃ–ಭಙ್ಗಮ್–ಪರಿಷ್ಕೃತಮ್
೧ ೨ರ ೩ ೧ ೨ರ ೩ ೨ ೩
–ಪರಿ–ಕೃತಮ್ ॥ ಇನ್ದುಮ್–ದೇವಾಃ–ಅಯಾಸಿಷುಃ ॥ ೧.೪೮೭ ॥

॥ ಯಾಮಾನಿ ತ್ರೀಣಿ । ತ್ರಯಾಣಾಂ ಯಮೋ ಗಾಯತ್ರೀ ದೇವಾಃ ॥

೨ — ೧ ೦ ೦ — ೧
೧. ಇಹಾऽ೨ಇಹಾ । ಉಪೋಷುಜಾತಮಾऽ೨ಪ್ತುರಾಮ್ ।
೨ — ೧ ೦ — ೧
ಇಹಾ ॥ ಇಹಾऽ೨ಇಹಾ । ಗೋಭಿರ್ಭಙ್ಗಂಪರಾऽ೨ಇಷ್ಕೃತಾಮ್ ।

೨ — ೧ ೦ ೦ — ॥ ೧ ೨

ಇಹಾ । ಇಹಾಽ೨ಇಹಾ ॥ ಇನ್ದುರ್ದೇವಾಅಯಾಽ೨ಸಿಷೋಃ ॥ ಇ

ಹಾಽ೧ ॥ *ದೀ - ೫ । ಪ - ೯ । ಮಾ - ೮ । ಭ್ರೈ ॥ ೨೦.೯೦೨ ॥*

೧ ೦ ೦ — ೧ ೦

೨. ಊಪೋ೯ಷುಜಾತಮಾಽ೨ಪ್ತುರಾಮ್ । ಉಪಾ ॥ ಗೋಭಾಽ

೧ — ೧

೨೩ಇಹೋ೯ಇ । ಭಂಗಮ್ಪುರಾಽ೨ಇಷ್ಕೃತಾಮ್ । ಉಪಾ ॥

೧ ೦ ೦ — ೧ ೨

ಇನ್ದೂಽ೨೩೮\ಹೋ೯ಇ ॥ ದೇವಾಅಯಾಽ೨ । ಸಿಷುರಾಽ೩೧ಉ

೨ ^ ^ ೫

ವಾಽ೨೩ ॥ ಊಽ೩೨೩೪ಪಾ ॥

ದೀ - ೫ । ಪ - ೯ । ಮಾ - ೮ । ಬ್ಲೈ ॥ ೨೦.೯೦೩ ॥

೪ ೫೦ ೪೦ ೫ ೧ ೨ ೨

೩. ಉಪೋ೯ಷ್ವೌ । ಹೋ೯ಇಜಾತಾಮ್ ॥ ಆಪ್ತೂಽ೩ರಾಮ್ ।

ನ ೨ ೨ ೧ ೨೩ ೫ ೧

ಔಽ೩ಹೋ೯ಽ೩ವಾಽ೩ । ಗೋ೯ಭಿರ್ಭಾಽ೨೩೪ಜ್ಗಾಮ್ ॥ ಓಇ

ಅ — ೧ ೦ ೨ ೫೦ ೦

ಪಾರಿಷ್ಕೃತಾಽ೨ಮ್ ॥ ಇನ್ದೂಽ೨೩ಮ್ ॥ ದೇವಾಽ೩೪ಔಹೋ೯

೨ ೦ ೩ ೧ ೧ ೧

ವಾ ॥ ಅಯಾಸಿಷೂಽ೨೩೪೫ಃ ॥

ದೀ - ೬ । ಪ - ೯ । ಮಾ - ೯ । ಘೋ ॥ ೨೨.೯೦೪ ॥

ಸು ಜಾತಂ ಸಮ್ಯಕ್ ಪ್ರಾದುರ್ಭೂತಮ್ । ಅಪ್ತುರಂ ವಸತೀವರೀಭಿಃ ಪ್ರೇರಿತಮ್ । ಭಂಗಂ ಶತ್ರೂಣಾಂ ಭಞ್ಜಕಂ ಗೀರ್ಭಿಃ ಗೋವಿಕಾರೈಃ ಪಯೋಭಿಃ ಪರಿಷ್ಕೃತಮ್ ಅಲಂಕೃತಮ್ ಸಂಸ್ಕೃತಮ್ । ಇನ್ದುಂ ಸೋಮಂ ದೇವಾಃ ಇನ್ದ್ರಾದಯಃ ಉಪಾಯಾಸಿಷುಃ । ಉಪಗಚ್ಛನ್ತಿ ॥

ಸುಜಾತಮ್ ವಿಧ್ಯುಕ್ತವಾಗಿ ಹಿಂಡಿ ಸಿದ್ಧಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟಿರುವ **ಅಪ್ತುರಮ್**- ಅಪ್ತುರಮಿತಿ ಹ್ರಸ್ವಾ ಆಪ್ತ್ಯಾಃ ಶ್ರೇಯಾಂಸಮ್ ಜೈ ೧-೯೦ ॥ ಅಪ್ಸು ಭವತೀತಿ ಅಪ್ತುರಃ । ಅಪ್ತುರಂ ಅಪಾಂ ವಸತೀವರೀಣಾಂ ತರಿತಾರಮ್ । ವಿ ॥ ವಸತೀವರೀ ಎಂಬ ವಿಶಿಷ್ಟ ಯಜ್ಞಪಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧಮಾಡಿಟ್ಟಿರುವ ನೀರಿನೊಂದಿಗೆ ಸೇರಿದ **ಭಂಗಂ**

ಪಾಪಭಂಜಕವಾದ ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ನಾಶಮಾಡಲು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ನೀಡುವುದರಿಂದ ಶತ್ರುನಾಶಕವಾದ **ಗೋಭಿಃ** ಕ್ಷೀರಾದಿ ದ್ರವ್ಯಗಳೊಡನೆ ಸೇರಿ **ಪರಿಷ್ಕೃತಂ** ಸಂಸ್ಕರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುವ **ಇನ್ದುಂ** ಸೋಮ ದೇವನನ್ನು **ದೇವಾಃ** ಇನ್ದ್ರಾದಿ ದೇವತೆಗಳು **ಉಪೋ ಅಯಾಸಿಷುಃ** ಸಮೀಪಿಸುತ್ತಾರೆ.

ವಿಧ್ಯುಕ್ತವಾಗಿ ಹಿಂಡಿ ವಸತೀವರೀ ಎಂಬ ವಿಶಿಷ್ಟ ಪಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿರುವ ನೀರಿನೊಂದಿಗೆ ಬೆರೆತು ಪಾಪ ಭಂಜಕವೂ ಶತ್ರುನಾಶಕವೂ ಆಗಿದ್ದು ಗೋ ಕ್ಷೀರಾದಿ ಹವಿರ್ದ್ರವ್ಯಗಳೊಂದಿಗೆ ಸಂಸ್ಕರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುವ ಸೋಮದೇವನನ್ನು ಇನ್ದ್ರಾದಿ ದೇವತೆಗಳು ಸಮೀಪಿಸುತ್ತಾರೆ.

ನಲ್ಬಗೆಯೊಳುದಿಸಿ ಮೇಣ್ವಸತೀವರಿಯೊಳೇ
ನೀರನೊಲ್ದು ಸೇರ್ದಿ ಸೋಮಮಘರಿಪುಹರಂ ।
ಗವ್ಯಗಂಧಿಲಂ, ದೇವತಾಭೋಗಯೋಗ್ಯಂ ॥

ಋಕ್ – ೪೮೮

॥ ಬೃಹನ್ಮತಿರಾಂಗಿರಸಃ ಗಾಯತ್ರೀ ಪವಮಾನಸ್ಸೋಮಃ ॥

೩ ೧ ೨ ೩ ೨ಉ ೩ ೨ ೩ ೧ ೨
ಪುನಾನೋ ಅಕ್ರಮೀದಭಿ ವಿಶ್ವಾ ಮೃಧೋ ವಿಚರ್ಷಣಿಃ ।
೩ ೨ ೩ ೧ ೨ ೩ ೧ ೨
ಶುಮ್ಭನ್ತಿ ವಿಪ್ರಂ ಧೀತಿಭಿಃ ॥ ೨.೪೮೮ ॥

೩ ೨ ೩ ೨ ೧೨ರ ೧ ೨ರ ೧೨ರ
ಪುನಾನಃ–ಅಕ್ರಮೀತ್–ಅಭಿ । ವಿಶ್ವಾಃ–ಮೃಧಃ–ವಿಚರ್ಷಣಿಃ–ವಿ–
೩ ೧ ೧೨ರ ೩ ೧ ೨
ಚರ್ಷಣಿಃ ॥ ಶುಮ್ಭನ್ತಿ–ವಿಪ್ರಮ್–ವಿ–ಪ್ರಮ್–ಧೀತಿಭಿಃ ॥ ೨.೪೮೮ ॥

॥ ಅಜ್ಞತೇಸ್ಸಾಮ । ವೈರೂಪಮ್ ॥ ಅಂಕತಿರ್ಗಾಯತ್ರೀ ಸೋಮಃ ॥

೫ ೦ ೦ ೨ ^ ೩ ೫ ೧ ^ ೩
೧. ಪುನಾನೋಆ ॥ ಕ್ರಾಮೀದಾಽ೨೩೪ಭೀ । ವಿಶ್ವಾಽ೨ಮಾಽ
೫ ೨ ೩ ೫ ೧ ^ ೩
೨೩೪ರ್ದ್ಧಾಃ । ವೀಚರ್ಷಾಽ೨೩೪ಣೀಃ ॥ ಶುಮ್ಭಾಽ೨ನ್ತಾಽ೨೩೪

೫ ೧ ^೩ ೫೦೦ ೩ ೫
ಇವೀ ॥ ಪ್ರಾಽ೨ನ್ಧಾಽ೨೩೪ಔಹೋವಾ ॥ ತೀಽ೨೩೪ಭೀಃ ॥

ದೀ - ೪ / ಪ - ೭ / ಮಾ - ೬ / ಘೂ ॥ ೨೩.೯೦೫ ॥

ಪುನಾನಃ ಪೂಯಮಾನಃ **ವಿಚರ್ಷಣಿಃ** ದ್ರಷ್ಟಾ ಸೋಮಃ **ವಿಶ್ವಾಃ** ಸರ್ವಾಃ **ಮೃಧಃ** ಹಿಂಸಕಾನ್ ಶತ್ರೂನ್ ಅಭಿ ಅಕ್ರಮೀತ್ । ಅತಿಕ್ರಾನ್ತವಾನ್ । ತಂ **ವಿಪ್ರಂ** ಮೇಧಾವಿನಂ **ಧೀತಿಭಿಃ** ಕರ್ಮಭಿರಭಿಷವಾದಿಭಿಃ ಸ್ತುತಿಭಿರ್ವಾ **ಶುಮ್ಭನ್ತಿ** ಅಲಂಕುರ್ವನ್ತಿ ॥

ವಿಚರ್ಷಣಿಃ ಪಶ್ಯತಿ ಕರ್ಮಸು - ನಿಘಂ ೩ - ೧೨ ॥ ಸಮಸ್ತ ಕರ್ಮಗಳಲ್ಲಿನ ವೈವಿಧ್ಯವನ್ನು ಸಮಸ್ತ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡುವ ದ್ರಷ್ಟಾರನಾದ **ಪುನಾನಃ** ಪವಿತ್ರಕಾರಕನಾದ ಸೋಮನು **ವಿಶ್ವಾಃ ಮೃಧಃ** - ಪಾಪ್ಮಾವೈ ಮೃಧಃ - ಶ ೬-೩-೩-೮ ಎಲ್ಲಾ ರೀತಿಯ ಪಾಪಭಾವನೆಗಳನ್ನೂ ಸಮಸ್ತ ಶತ್ರುಸೇನೆಗಳನ್ನೂ **ಅಭ್ಯಕ್ರಮೀತ್** ಸುತ್ತುವರಿದು ಆಕ್ರಮಿಸಿ ಜಯಿಸುವನು. **ವಿಪ್ರಮ್** ಮೇಧಾವಿಯೂ ಪ್ರಾಜ್ಞನೂ ಆದ ಸೋಮದೇವನನ್ನು **ಧೀತಿಭಿಃ** ಬುದ್ಧಿಪೂರ್ವಕವಾದ ನಾನಾ ಕುಶಲ ಕರ್ಮಗಳಿಂದಲೂ ಸ್ತೋತ್ರಗಳಿಂದಲೂ **ಶುಮ್ಭನ್ತಿ** ಸಂಸ್ಕರಿಸಿ ಅಲಂಕರಿಸಿ ದೀಪ್ತಿ ಯುಕ್ತನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ.

ಸಮಸ್ತ ಪಾಪಗಳನ್ನೂ ಶತ್ರುಗಳನ್ನೂ ಸುತ್ತುವರಿದು ಧ್ವಂಸ ಮಾಡುವವನೂ ದ್ರಷ್ಟಾರನೂ ಪವಿತ್ರಕಾರಕನೂ ಪ್ರಾಜ್ಞನೂ ಮೇಧಾವಿಯೂ ಆದ ಸೋಮದೇವನನ್ನು ಸ್ತೋತೃಗಳಾದ ಋತ್ವಿಜರು ಬುದ್ಧಿಪೂರ್ವಕವಾದ ನಾನಾ ಕುಶಲಕರ್ಮಗಳಿಂದ ಸಂಸ್ಕರಿಸಿ ಅಲಂಕರಿಸಿ ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡಿ ದೀಪ್ತಿಗೊಳಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಸರ್ವಪಾಪವೈರಿವ್ರಾತಮಾರಕಂ ತಾಂ
ವಿಪ್ರನೀ ಪಾವನಂ ಸೋಮನಾವರಿಸುತುಂ ।
ಗೆಲ್ವನೀತನಂ ಋತ್ವಿಜರ್ ನುತಿಸಿ ರಚಿಪರ್ ॥

ಋಕ್ - ೪೮೯

॥ ಜಮದಗ್ನಿರ್ಭಾರ್ಗವಃ ಗಾಯತ್ರೀ ಪವಮಾನಸ್ಸೋಮಃ ॥

೩ ೨ ೩೧೨ ೩ ೨೮ ೩ ೧೨ ೩೧ ೨೦
ಆವಿಶನ್ ಕಲಶ೮\ಸುತೋ ವಿಶ್ವಾ ಅರ್ಷನ್ನಭಿ ಶ್ರಿಯಃ ।

೨ ೩ ೧ ೨
ಇನ್ದುರಿನ್ದ್ರಾಯ ಧೀಯತೇ ॥ ೩.೪೮೯ ॥

೩ ೨ ೩ ೨ ೩೧೨ ೩ ೨ ೧೨೦ ೧೨೦ ೩ ೨ ೧೨೦
ಆವಿಶನ್–ಆ–ವಿಶನ್–ಕಲಶಮ್–ಸುತಃ । ವಿಶ್ವಾಃ–ಅರ್ಷನ್–ಅಭಿ–ಶ್ರಿಯಃ ॥
೧೨೦ ೧೨೦ ೩
ಇನ್ದುಃ–ಇನ್ದ್ರಾಯ–ಧೀಯತೇ ॥ ೩.೪೮೯ ॥

॥ ಔಶನೇ ದ್ವೇ । ದ್ವಯೋರುಶನಾ ಗಾಯತ್ರೀ ಸೋಮೇನ್ದ್ರೌ ॥

೫೦ ೦ ೫ ೧ ೨೦ ೧೨ ೨
೧. ಆವಿಶನ್ಕಾಲಾಽ೬ಶ೮\ಸುತಾಃ ॥ ವಾಇಶ್ವಾಲರ್ಷನ್ । ಅ
೧ ೨ ನ ೨ ೧೨^ ೩ ೫
ಭಾಇಶ್ರಾಯಾಽ೩ಃ । ಓಽ೩ಹಾಽ೩ । ಓವಾ । ಓಽ೨೩೪ಹಾಇ ॥
೧ ೧ ^ ೩ ೫೦೦ ೨ ೦
ಇನ್ದೂಽ೨೩ಃ ॥ ಆಽ೨ಇನ್ದ್ರಾಽ೨೩೪ಔಹೋವಾ ॥ ಯಧೀಯ
೩ ೧೧೧
ತೇಽ೨೩೪೫ ॥ ದೀ – ೬ । ಪ – ೯ । ಮಾ – ೧೦ । ಘಾ ॥ ೨೪.೯೦೬ ॥

೪೦ ೩ ೪ ೫ ೩ ೨ ೪ ೫ ೧ ೨
೨. ಆವಿಶನ್ಕಲಶಮ್ । ಸುತಾಽ೩ಃ । ವಾಇಶ್ವಾಃ ॥ ಅರ್ಷನ್ ।
೧ ೨^ ೩೦೦ ೫ ೧೨೦
ಅಭಾಇಶ್ರಾಯಾ । ಔಹೌಹೋಽ೨೩೪ವಾ ॥ ಔಹೌಹೋಽ೧ಇ ॥
೨ — ೧೦ ^ ೩ ೫೦೦
ಇನ್ದೂರಾಽ೧ಇನ್ದ್ರಾಽ೨ ॥ ಯ । ಧೀಯಾಽ೨ತಾಽ೨೩೪ಔಹೋ
೩ ೫
ವಾ ॥ ಊಽ೨೩೪ಪಾ ॥

ದೀ – ೭ । ಪ – ೧೧ । ಮಾ – ೯ । ಚ್ವೋ ॥ ೨೫.೯೦೭ ॥

ಸುತಃ ಅಭಿಷುತಃ ಸೋಮಃ ಕಲಶಂ ದ್ರೋಣಮ್ ಆವಿಶನ್ ವಿಶ್ವಾಃ ಸರ್ವಾಃ ಶ್ರಿಯಃ ಸಂಪದಃ ಅಭ್ಯರ್ಷನ್ ಅಭಿತೋ ಗಮಯನ್ । ಇನ್ದುಃ ದೀಪ್ತಃ ಸೋಮಃ ಇನ್ದ್ರಾಯ ಇನ್ದ್ರಾರ್ಥಂ ಧೀಯತೇ ದಶಾಪವಿತ್ರೇ ಅಧ್ವರ್ಯುಭಿರ್ನಿಧೀಯತೇ ॥

ಸುತಃ ವಿಧ್ಯುಕ್ತವಾಗಿ ಹಿಂಡಿ ಸಿದ್ಧಮಾಡಿಟ್ಟಿರುವ **ಇನ್ದುಃ** ಸೋಮರಸವು **ವಿಶ್ವಾಃ ಶ್ರಿಯಃ** ದೈವೀಸಂಪತ್ತನ್ನೂ ಪ್ರಪಂಚದ ಎಲ್ಲಾ ವಿಧ ವಿಧವಾದ ಐಶ್ವರ್ಯಗಳನ್ನೂ **ಅಭ್ಯರ್ಷನ್** ಮಳೆಗರೆಯುತ್ತಾ **ಕಲಶಮ್ ಆವಿಶನ್** ದ್ರೋಣ ಕಲಶವೆಂಬ ಯಜ್ಞದ ವಿಶಿಷ್ಟಪಾತ್ರೆಯನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಲು **ಇನ್ದ್ರಾಯ** ಇನ್ದ್ರನಿಗಾಗಿ **ಧೀಯತೇ** ಋತ್ವಿಜರಿಂದ ದಶಾಪವಿತ್ರವೆಂಬ ಸೋಸುಪಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿಸಲ್ಪಡುತ್ತದೆ.

ಶಾಸ್ತ್ರೋಕ್ತವಾಗಿ ಹಿಂಡಿ ಸಿದ್ಧಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟಿರುವ ಸೋಮರಸವು ಸಕಲ ದೈವೀ ಸಂಪತ್ತನ್ನೂ ಪ್ರಪಂಚದ ವಿವಿಧ ಐಶ್ವರ್ಯಗಳನ್ನೂ ಮಳೆಗರೆಯುತ್ತಾ ದ್ರೋಣ ಕಲಶದೊಳಕ್ಕೆ ಪ್ರವಹಿಸಲನುಕೂಲವಾಗುವಂತೆ ಇನ್ದ್ರನಿಗಾಗಿ ಋತ್ವಿಜರಿಂದ ದಶಾ ಪವಿತ್ರದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿಸಲ್ಪಡುತ್ತದೆ.

ಶಾಸ್ತ್ರವಿಧಿಯಂತೆ ಸಜ್ಜಾದ ಸೊಗದ ಸೋಮಂ
ವಿಶ್ವಸಂಪದಕ್ಕಾಗರಂ ನಲ್ಮೆಮಳೆಯಂ ।
ಕರೆದು ಸುರಿಗುಮೀ ಪಾತ್ರದೊಳ್ ಶಕ್ರಗೆಂದು ॥

ಋಕ್ – ೪೯೦

॥ ಪ್ರಭೂವಸುರಾಂಗಿರಸಃ ಗಾಯತ್ರೀ ಪವಮಾನಸ್ಸೋಮಃ ॥

೧ ೨ ೩   ೨ ೩   ೧ ೨   ೩ ೧ ೨   ೩ಕ೨ರ   ೩ ೨
ಅಸರ್ಜಿ ರಥ್ಯೋ ಯಥಾ ಪವಿತ್ರೇ ಚಮ್ವೋಃಸುತಃ ।
೩ ೨   ೩ ೧   ೨
ಕಾರ್ಷ್ಮನ್ ವಾಜೀ ನ್ಯಕ್ರಮೀತ್ ॥ ೪.೪೯೦ ॥

೧೨ರ   ೧೨ರ   ೧ ೨ರ   ೩ ೧ ೨   ೩ ೨   ೩ ೨   ೧ ೨ರ   ೩ ೨
ಅಸರ್ಜಿ–ರಥ್ಯಃ–ಯಥಾ । ಪವಿತ್ರೇ–ಚಮ್ವೋಃ–ಸುತಃ ॥ ಕಾರ್ಷ್ಮನ್–ವಾಜೀ
೩
–ನಿ–ಅಕ್ರಮೀತ್ ॥ ೪.೪೯೦ ॥

॥ ಸೋಮಸಾಮ । ಸೋಮೋಗಾಯತ್ರೀ ಸೋಮಃ ॥

೫   ೨   ೧ರ   ೨   ೧೨ರ   ೧
೧. ಅಸರ್ಜಿರಾ ॥ ಥಿ । ಯೋೕಯಾ೨೩ಥಾ । ಪವಿತ್ರೇ । ಚಾ ।

ಅ ^ ೩ ೫ ೨೦೧ ೨ ೧ ೨
ಮುವ್ರೋಽ೨ಃಸೂಽ೨೩ಳತಾಃ ॥ ಕಾರ್ಷ್ಮನ್ವಾಽ೨೩ಜೀ ॥ ನಿಯಕ್ರ

೧ ೪ ೫ ೪
ಮಾಇತ್ । ಔಽ೨೩ಹೋವಾ । ಹೋಽ೫ಇ ॥ ಡಾ ॥

ದೀ - ೩ / ಪ - ೧೧ / ಮಾ - ೪ / ಟೀ ॥ ೨೬೯೦೮ ॥

ರಥ್ಯೋ ಯಥಾ ರಥಸಂಬನ್ಧೀ ಅಶ್ವ ಇವ ಸ ಯಥಾ ವಿಸೃಜ್ಯತೇ ಯಜ್ಞೇ ತದ್ವತ್ ಚಮ್ವೋಃ ಅಧಿಷವಣಫಲಕಯೋಃ । ಸುತಃ ಅಭಿಷುತಃ ಸೋಮಃ ಪವಿತ್ರೇ ಅಸರ್ಜಿ ಸೃಷ್ಟೋಽಭೂತ್ । ತಥಾಭೂತೋ ವಾಜೀ ವೇಗವಾನ್ ಸೋಮಃ ಕಾರ್ಷ್ಮನ್ । ಕಾರ್ಷ್ಮಣಿ ಯುದ್ಧೇ ಇತರೇತರಾಕರ್ಷಣಾತ್ । ಅತ್ರ ದೇವಾನಾಮಾಕರ್ಷಣವತಿ ಯಜ್ಞಾಖ್ಯೇ ಸಂಗ್ರಾಮೇ । ನ್ಯಕ್ರಮೀತ್ ನಿತರಾಂ ಕ್ರಾಮತಿ ॥

ರಥ್ಯಃ ಯಥಾ ರಥಕ್ಕೆ ಹೂಡಿರುವ ಕುದುರೆಗಳನ್ನು ಬಿಚ್ಚಿದಾಗ ಲಗುಬಗೆಯಿಂದ ಕುದುರೆಗಳು ಹೊರಬರುವಂತೆ **ಚಮ್ವೋಃ ಸುತಃ ಪವಿತ್ರೇ** ಸೋಮ ಲತೆಯನ್ನು ಎರಡು ಹಲಗೆಗಳ ಮಧ್ಯೆ ಇಟ್ಟು ಒತ್ತಿ ಹಿಂಡುವಾಗ ಪವಿತ್ರವಾದ ಸೋಮರಸವು **ಅಸರ್ಜಿ** ನುಗ್ಗಿ ಬರುತ್ತದೆ. **ವಾಜೀ** ಬಹುವೇಗವಾಗಿ ಓಡುವ ಕುದುರೆಯು, ವೇಗವಾಗಿ ಪ್ರವಹಿಸುವ ಸೋಮರಸವು **ಕಾರ್ಷ್ಮನ್** ಯುದ್ಧ ಕರ್ಮದಲ್ಲಿ ಯಜ್ಞಕರ್ಮದಲ್ಲಿ **ನ್ಯಕ್ರಮೀತ್** ನೆಗೆಯುತ್ತಾ ಹೋಗುವಂತೆ ಧುಮುಕುತ್ತಾ ಪ್ರವಹಿಸುತ್ತದೆ.

ಯುದ್ಧಕರ್ಮದಲ್ಲಿ ಕುದುರೆಯ ಚಲನವಲನದಂತೆಯೇ ಯಜ್ಞಕರ್ಮದಲ್ಲಿ ಸೋಮರಸದ ಚಲನೆಯೂ ಇರುವುದನ್ನು ಈ ಮನ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ನಿರೂಪಿಸಲಾಗಿದೆ. ರಥಕ್ಕೆ ಹೂಡಿರುವ ಕುದುರೆಯನ್ನು ಬಿಚ್ಚುತ್ತಿದ್ದಂತೆಯೇ ಲಗುಬಗೆಯಿಂದ ಹೊರಗೆ ಬರುವಂತೆ ಸೋಮಲತೆಗಳನ್ನು ಎರಡು ಹಲಗೆಗಳ ಮಧ್ಯೆ ಇಟ್ಟು ಹಿಂಡಿದಾಗ ಸೋಮರಸವು ನುಗ್ಗಿ ಹೊರಗೆ ಬರುತ್ತದೆ. ಯುದ್ಧಕರ್ಮದಲ್ಲಿ ವೇಗಗಾಮಿಯಾದ ಕುದುರೆಯು ನೆಗೆಯುತ್ತಾ ಹೋಗುವಂತೆಯೇ ಯಜ್ಞಕರ್ಮದಲ್ಲಿ ಸೋಮರಸವು ಧುಮುಕುತ್ತಾ ಪ್ರವಹಿಸುತ್ತದೆ.

ರಥಕೆ ಪೂಡಿರ್ಪ ವಾಜಿ ಮೇಣ್ ಬಿಚ್ಚಿದೊಡನೆ
ಓಡಿಬರುವಂತೆ ಸುತಸೋಮಮುರ್ಕಿ ಬರ್ಕುಂ ।
ಯುದ್ಧದೊಳ್ ಸಪ್ತಿ ನೆಗೆವಂತೆ ಸುರಿಗುಮಿಲ್ಲಿ ॥

॥ ಮೇಧ್ಯಾತಿಥಿಃ ಕಾಣ್ವಃ ಗಾಯತ್ರೀ ಪವಮಾನಸ್ಸೋಮಃ ॥

೨ ೩ು ೩ ೧ ೨ರ ೩ ೨ ೩ ೨ ೩ ೧ ೨
ಪ್ರ್ರಯದ್ಗಾವೋ ನ ಭೂರ್ಣಯಸ್ತ್ವೇಷಾ ಅಯಾಸೋ ಅಕ್ರಮುಃ ।
೧ ೨ ೩ ೨ ೩ ೧ ೨
ಘ್ನನ್ತಃ ಕೃಷ್ಣಾಮಪ ತ್ವಚಮ್ ॥ ೫.೪೯೧ ॥

೨ ೧ ೨ರ ೧ ೨ರ ೩ ೨ ೩ ೧ ೨ ೧೨ರ ೧
ಪ್ರ–ಯತ್–ಗಾವಃ–ನ–ಭೂರ್ಣಯಃ । ತ್ವೇಷಾಃ–ಅಯಾಸಃ–ಅ ಕ್ರ ಮುಃ ॥ ಘ್ನ
೨ರ ೩ ೨ ೧೨ರ ೧೨ರ
ನ್ತಃ–ಕೃಷ್ಣಾಮ್–ಅಪ–ತ್ವಚಮ್ ॥ ೫.೪೯೧ ॥

॥ ಕಾರ್ಷ್ಣೇದ್ವೇ । ದ್ವಯೋಃ ಕೃಷ್ಣೋಗಾಯತ್ರೀ ಸೋಮಃ ॥

೪ ೫ ೨ರ ೧ ೨
೧. ಪ್ರಯದ್ಧಾಉ ॥ ಗಾವೋನಽಇಭೂರ್ಣಾಽ೧ಯಾಽ೨ಇಳಃ ।
೩೧ ೨ ೧ ೨ಂ ೧ ೧ ೨
ತ್ವೇಷಾಽಇಃ । ಆಯಾಽ೨ಸೋಅಕ್ರಮುಃ ॥ ಘ್ನನ್ತಾ೭ಕಾಽ೨ಇಷ್ಣಾ
೧ ೨ ೧ ೧ ^ ೩ ೫೧ ೧
ಮ್ ॥ ಅಪಾತ್ವಚಮ್ । ಔಹೋಽ೨ಹಾಽ೨ಇಳಔಹೋವಾ ॥
೨ ೫
ಊಽಇ೨ಇಳಪಾ ॥ *ದೀ – ೮ । ಪ – ೮ । ಮಾ – ೮ । ಶ್ಲೈ॥ ೨೭.೯೦೯ ॥*

೨ ೧ ೨ ೪೧ ೫೧ ೧ ೧ ೨ ೧
೨. ಪ್ರಯದ್ಗಾಽಇವೋನಭೂರ್ಣಯಾಃ ॥ ತ್ವಾಇಷಾಅಯಾ ।
೧ ಅ ೧ ೧ ೫ ೧ ^ ೩
ಸೋಅಕ್ರಮೂಽ೨ಇಃ ॥ ಘ್ನಾಽ೨ಇಳನ್ತೋಹಾಇ ॥ ಕಾಽ೨ಇಷ್ಣಾಽ
೫೧ ೧ ೧ ೨ ೧ ೩ ೧ ೧ ೧
೨ಇಳಔಹೋವಾ । ಅಪತ್ವಚಾಽ೨ಇಳಿಇಮ್ ॥

ದೀ – ೭ । ಪ – ೬ । ಮಾ – ೮ । ಚೈ ॥ ೨೮.೯೧೦ ॥

ಯತ್ ಯೇ ಭೂರ್ಣಯಃ ಕ್ಷಿಪ್ರಾಃ ತ್ವೇಷಾಃ ದೀಪ್ತಾಃ ಅಯಾಸಃ ಅಯಾಃ ಗಮನಶೀಲಾಃ ಕೃಷ್ಣಾಂ ತ್ವಚಮ್ ಅಪಘ್ನನ್ತಃ ಅಭಿಷವೇಣನಿರಸ್ಯನ್ತಃ । ತ್ವಚಿಃ ಸಂವರಣಕರ್ಮಾ । ಈದೃಗ್ಭೂತಾಃ ಸೋಮಾಃ ಪ್ರಾಕ್ರಮುಃ ಯಜ್ಞಂ ಪ್ರವರ್ತಯನ್ತಿ । ತತ್ರ ದೃಷ್ಟಾನ್ತಃ – ಗಾವೋ ನ ಉದಕಾನೀವ । ತಾನಿ ಯಥಾ ಕ್ಷಿಪ್ರಮಧಃಪತನ್ತಿ ತದ್ವತ್ । ಗಾವ ಏವ ವಾ ಉಪಮೀಯನ್ತೇ । ತಾ ಯಥಾ ಸ್ವಗೋಷ್ಠಮಾಶುಗಚ್ಛನ್ತಿ ತದ್ವತ್ । ಅಥವಾ ಗಾವಃ ಸ್ತುತಿವಾಚಃ । ತಾ ಯಥಾ ಸ್ತುತ್ಯಂ ಪ್ರತಿ ಕ್ಷಿಪ್ರಂ ಪ್ರಾಪ್ನುವನ್ತಿ ತದ್ವತ್ । ಯಜ್ಞಂ ಪ್ರವರ್ತಯನ್ತಿ ತಾನ್ ಸ್ತುವೇ ಇತಿಶೇಷಃ ॥ ಯತ್ – ಯೇ ಇತಿ ಸಾಮ್ನ ಋಚಃ ಪಾಠೌ ॥ ಸಾ.ಋ–೪೩೧ ॥

ಭೂರ್ಣಯಃ ಭ್ರಮಣಶೀಲವಾಗಿದ್ದು ತ್ವರಿತವಾಗಿ **ಅಯಾಸಃ** ಹರಿಯುವ ಸ್ವಭಾವದ **ತ್ವೇಷಾಃ** ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾಗಿ ಹೊಳೆಯುವ **ಯೇ** ಸೋಮರಸವು **ಗಾವೋ ನ** ಮೇಯಲು ಹೋಗಿದ್ದ ಗೋವು ತನ್ನ ಗೋಶಾಲೆಗೆ ಬೇಗ ಬೇಗ ಹೋಗುವಂತೆ ತಗ್ಗು ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ನೀರು ವೇಗವಾಗಿ ಪ್ರವಹಿಸುವಂತೆ ಆಯಾ ಸ್ತೋತ್ರಗಳು ಆಯಾ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ಸಮೀಪಿಸುವಂತೆ ಚಂದ್ರನ ಕಿರಣಗಳು **ಕೃಷ್ಣಾಂ ತ್ವಚಮ್** ಕಾಳ ರಾತ್ರಿಯ ಅಂಧಕಾರವನ್ನು – ಪಾಪ್ಮಾ ವೈ ಕೃಷ್ಣಾತ್ವಕ್ ಜೈ ೩–೩೦ ॥ ಪಾಪಸಮೂಹವನ್ನು **ಘ್ನನ್ತಃ** ನಾಶಪಡಿಸುತ್ತಾ **ಪ್ರ ಅಕ್ರಮುಃ** ವೇಗವಾಗಿ ಪ್ರವಹಿಸುವುದು.

ತ್ವರಿತಗತಿಯಿಂದ ಹರಿಯುವ ಸ್ವಭಾವದ್ದೂ ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾಗಿ ಹೊಳೆಯುವಂತಹದೂ ಆದ ಸೋಮರಸವು ಚಂದ್ರನ ಕಿರಣಗಳು ರಾತ್ರಿಯ ಕತ್ತಲನ್ನು ನಾಶಮಾಡುವಂತೆ ಪಾಪಸಮೂಹವನ್ನು ನಾಶಮಾಡುತ್ತಾ ವೇಗವಾಗಿ ಪ್ರವಹಿಸುವುದು.

ತ್ವರಿತಗತಿಯಿಂದೆ ಸುಳಿಯಾಗಿ ಸುತ್ತಿ ಪರಿದು
ಪೊಳೆದು ಮೆರೆವ, ಬೆಳ್ದಿಂಗಳಂ ಪೋಲ್ವ ಸೋಮಂ
ಸಂಜೆಯಾಕಳೆಂಬಂತೆ ಬರ್ಕುಂ ಪಾಪಹಂ ॥

ಋಕ್ – ೪೯೨

॥ ನಿಧ್ರುವಿಃ ಕಾಶ್ಯಪಃ ಗಾಯತ್ರೀ ಪವಮಾನಸ್ಸೋಮಃ ॥

೩ ೧ ೨ ೩ ೧ ೨ ೩ ೧ ೨ ೩ ೨
ಅಪಘ್ನನ್ ಪವಸೇ ಮೃಧಃ ಕ್ರತುವಿತ್ಸೋಮ ಮತ್ಸರಃ ।
೩ ೧ ೨೦ ೩ ೧ ೨
ನುದಸ್ವಾದೇವಯುಂ ಜನಮ್ ॥ ೬.೪೯೨ ॥

೩ ೨ ೩ ೨ ೩ ೧ ೨ರ ೩ ೨ ೨ ೨ ೩
ಅಪಘ್ನನ್–ಅಪ–ಘ್ನನ್–ಪವಸೇ–ಮೃಧಃ । ಕ್ರತುವಿತ್–ಕ್ರತು–ವಿತ್–ಸೋಮ
೨ ೩ ೧ ೨ ೧ ೨ರ ೩ ೧ ೨ರ
–ಮತ್ಸರಃ ॥ ನುದಸ್ವ–ಅದೇವಯುಮ್–ಅ–ದೇವಯುಮ್–ಜನಮ್ ॥

॥ ಸೋಮಸಾಮ – ವೈಶ್ವದೇವಮ್ । ಸೋಮೋ ಗಾಯತ್ರೀ ಸೋಮಃ ॥

೫ ೪ರ ೫ ೧ ೨ ೧
೧. ಅಪಘ್ನಾ । ಹೋಇಪಾವಾ ॥ ಸಾಇಮಾಽ೧ರ್ದ್ಧಾಽ೨ಃ । ಕ್ರಾ
೨ರ ೧ ೨ ೧ ೧ ^
ತುವಿತ್ಸೋ । ಮಮಾತ್ಸಾಽ೧ರಾಽ೨ಃ ॥ ನುದಾಽ೨೩ ॥ ಸ್ವಾಽ೨
೩ ೫ರ ರ ೨ ೧ ೧೧೧
ದಾಽ೨೩೪ಔಹೋವಾ ॥ ವಯುಞ್ಜನಾಽ೨೩೪೫ಮ್ ॥

ದೀ – ೪ / ಪ – ೮ / ಮಾ – ೬ / ದೂ ॥ ೨೯.೯೧೧ ॥

ಹೇ ಸೋಮ ಮತ್ಸರಃ ಮದಕರಃ ಯಃ ತ್ವಂ ಮೃಧಃ ಹಿಂಸಕಾನ್ ಶತ್ರೂನ್ ಅಪಘ್ನನ್ ಮಾರಯನ್ ಕ್ರತುವಿತ್ ಅಸ್ಮಭ್ಯಂ ಪ್ರಜ್ಞಾಂ ಪ್ರಯಚ್ಛನ್ ಪವಸೇ ಕ್ಷರಸಿ ಸ ತ್ವಂ ಅದೇವಯುಮ್ ಅದೇವಕಾಮಂ ಜನಂ ರಾಕ್ಷಸವರ್ಗಂ ನುದಸ್ವ ಪ್ರೇರಯ ॥

ಸೋಮ ದೇವನೇ **ಮತ್ಸರಃ** ಮದಕಾರಕನೂ ಹರ್ಷಕಾರಕನೂ **ಮೃಧಃ** ಹಿಂಸಕಾರಕ ಶತ್ರುಗಳನ್ನು – ಪಾಪ್ಮಾವೈ ಮೃಧಃ ಶ ೬–೩–೩೮ – ಪಾಪ ಸಮೂಹವನ್ನು **ಅಪಘ್ನನ್** ನಾಶಮಾಡುವವನೂ **ಕ್ರತುವಿತ್** ಕರ್ತವ್ಯ ಪ್ರಜ್ಞೆಯ ನ್ನುಂಟುಮಾಡುವವನೂ **ಪವಸೇ** ಪವಿತ್ರಗೊಳಿಸುತ್ತಾ ಹರಿಯುವ ನೀನು **ಅದೇ ವಯುಂ** ಜನಂ ದೇವತಾ ವಿರೋಧಿಗಳನ್ನು ದುಷ್ಟರನ್ನು **ನುದಸ್ವ** ದೂರಮಾಡು.

ಮದಕಾರಕನೂ ಹರ್ಷಕಾರಕನೂ ಕರ್ತವ್ಯ ಪ್ರಜ್ಞೆಯನ್ನುಂಟುಮಾಡುವವನೂ ಪವಿತ್ರಗೊಳಿಸುತ್ತಾ ಪ್ರವಹಿಸುವ ನೀನು ನಮ್ಮನ್ನು ಹಿಂಸಿಸುವ ಶತ್ರುಗಳನ್ನೂ ನಮ್ಮ ಪಾಪಗಳನ್ನೂ ನಾಶಮಾಡಿ ದೇವತಾ ವಿರೋಧಿಗಳಾದ ದುಷ್ಟರನ್ನು ನಮ್ಮಿಂದ ದೂರಮಾಡು.

ಮದನ ! ಆನಂದವರ್ಧನ ! ಕರ್ಮಕುಶಲ !
ಲೋಕಹಿಂಸಕಾರಿವ್ರಾತಹಿಂಸನಚಣ !
ದೇವವಿದ್ವೇಷಿವೃಂದಮಂ ದೂರಮಿರಿಸಯ್ ॥

ಋಕ್ – ೪೯೩

॥ ನಿಧ್ರುವಿಃ ಕಾಶ್ಯಪಃ ಗಾಯತ್ರೀ ಪವಮಾನಸ್ಸೋಮಃ ॥

೩ ೧ ೨ ೩ ೧ ೨ ೩ ೨ ೩ ೨ ೩ ೧ ೨
ಅಯಾ ಪವಸ್ವ ಧಾರಯಾ ಯಯಾ ಸೂರ್ಯಮರೋಚಯಃ ।
೩ ೧ ೨೦ ೩ ೨
ಹಿನ್ವಾನೋ ಮಾನುಷೀರಪಃ ॥ ೭. ೪೯೩ ॥

೩ ೨ ೩ ೧ ೨೦ ೧ ೨೦ ೧ ೨೦ ೧೨೦ ೩
ಅಯಾ–ಪವಸ್ವ–ಧಾರಯಾ । ಯಯಾ–ಸೂರ್ಯಮ್–ಅರೋಚಯಃ ॥ ಹಿನ್ವಾ
೨ ೧ ೨೦ ೩ ೨
ನಃ–ಮಾನುಷೀಃ–ಅಪಃ ॥ ೭೪೯೩ ॥

॥ ಸೂರ್ಯಸಾಮ – ವೈಶ್ವದೇವಮ್ । ಸೂರ್ಯೋ ಗಾಯತ್ರೀ ಸೂರ್ಯಃ ॥

೫೦ ೦ ೨ ೧ ೨
೧. ಏಅಯಾಪವಾ ॥ ಸ್ವಧಾ೨ ೨ । ರಯಾ೨೩೧ಉವಾ೨೨೨೩ ।
೨ ೫ ೧ ೦ ೦ ೧ ೨
ಊ೨೩ಳಪಾ ॥ ಯಯಾಸೂರ್ಯಮರೋ೨೨ । ಚಯಾ೨೩೧
೨ ೫ ೧ ೦ ೦ ೦
ಉವಾ೨೨೨೩ । ಊ೨೩ಳಪಾ ॥ ಹಿನ್ವಾನೋಮಾನುಷಾ೨೨೩ಇ
೧ ೨ ೨ ^ ೫
ಹೋ೯ಇ ॥ ಆಪಆ೨೩೧ಉವಾ೨೨೩ ॥ ಊ೨೩೨೩ಳಪಾ ॥

ದೀ – ೭ । ಪ – ೧೦ । ಮಾ – ೭ । ಇಶ್ಲೀ ॥ ೩೦.೯೧೨ ॥

ಹೇ ಸೋಮ ಮಾನುಷೀಃ ಮನುಷ್ಯಾಣಾಂ ಹಿತಾನಿ ಅಪಃ ಉದಕಾನಿ ಹಿನ್ವಾನಃ ಪ್ರೇರಯನ್ ತ್ವಂ ಯಯಾ ಧಾರಯಾ ಸೂರ್ಯಮ್ ಅರೋಚಯಃ ಪ್ರಕಾಶಯಃ ತಯಾ ಅಯಾ ಅನಯಾ ಧಾರಯಾ ಪವಸ್ವ ಕ್ಷರ ॥

ಮಾನುಷೀಃ ಅಪಃ ಮಾನವರ ಹಿತಕಾರಕಗಳಾದ ಉದಕಗಳನ್ನು – ಆಪೋ ವೈಪ್ರಾಣಾಃ ಶತ ೩–೮–೨–೪ । ಇನ್ದ್ರಿಯಂ ವಾ ಆಪಃ ಕಾಠ – ೩೨–೨ ॥ ಮಾನವರ ಪ್ರಾಣಗಳನ್ನೂ ಇನ್ದ್ರಿಯಗಳನ್ನೂ ಜ್ಞಾನ ಕರ್ಮಗಳನ್ನೂ **ಹಿನ್ವಾನಃ** ಪ್ರೇರಿಸುವ **ಯಯಾ ಧಾರಯಾ** ಯಾವ ಪ್ರವಾಹರೂಪೀ ಶಕ್ತಿಯಿಂದ **ಸೂರ್ಯಂ ಅರೋಚಯಃ** ಸೂರ್ಯನನ್ನು ಪ್ರಕಾಶಗೊಳಿಸುವೆಯೋ **ಆಯಾ** ಅದೇ ಪ್ರವಾಹ ರೂಪೀ ಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಸೋಮದೇವನೇ **ಪವಸ್ವ** ದಶಾಪವಿತ್ರದಿಂದ ದ್ರೋಣ ಕಲಶದೊಳಕ್ಕೆ ಪ್ರವಹಿಸು.

ಸೋಮದೇವನೇ ಯಾವ ನಿನ್ನ ಪ್ರವಾಹರೂಪೀ ಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಸಮಸ್ತ ಉದಕಗಳೂ ಮಾನವನ ಹಿತಕಾರಿಯಾಗುವಂತೆ ಮಾಡಿ ಮನುಷ್ಯನ ಜ್ಞಾನಕರ್ಮ ಗಳನ್ನು ಪ್ರೇರಿಸುತ್ತಾ ಸೂರ್ಯನನ್ನೂ ಸಹ ಪ್ರಕಾಶಗೊಳಿಸುತ್ತಿದ್ದೀಯೋ ಅದೇ ಪ್ರವಾಹ ಶಕ್ತಿಯಿಂದಲೇ ದಶಾಪವಿತ್ರದ ಮೂಲಕ ದ್ರೋಣ ಕಲಶದೊಳಕ್ಕೆ ಪ್ರವಹಿಸು.

ಇಂದು ! ನಿನ್ನೀಪ್ರವಾಹದಿಂ ಸರ್ವಸಲಿಲಂ
ನಮಗೆ ಹಿತಮಕ್ಕೆ, ಜ್ಞಾನಕರ್ಮಂಗಳುದಿಕೆ !
ಸೂರ್ಯನಂ ಪ್ರೇರಿಸುವ ನೀನೆ ಕಲಶಕಿಳಿಯಯ್ ॥

ಋಕ್ – ೪೯೪

॥ ಅಮಹೀಯುರಾಂಗಿರಸಃ ಗಾಯತ್ರೀ ಪವಮಾನಸ್ಸೋಮಃ ॥

೧ ೨ ೩ ೨ಉ ೩ ೧ ೨ ೩ ೨ ೩ ೧ ೨
ಸ ಪವಸ್ವ ಯ ಆವಿಥೇನ್ದ್ರಂ ವೃತ್ರಾಯ ಹನ್ತವೇ ॥
೩ ೧ ೨ ೩ ೨ ೩೨
ವವ್ರಿವಾಜ್ಸಂ ಮಹೀರಪಃ ॥ ೮.೪೯೪ ॥

೨ ೩ ೨ ೧೨೦ ೧೨೦ ೩ ೧ ೨ ೧೨೦ ೩ ೧
ಸಃ–ಪವಸ್ವ–ಯಃ–ಆವಿಥ । ಇನ್ದ್ರಮ್–ವೃತ್ರಾಯ–ಹನ್ತವೇ ॥ ವವ್ರಿವಾಟ
೨ ೩ ೨ ೩ ೨
ಸಮ್–ಮಹೀಃ– ಅಪಃ ॥ ೮.೪೯೪ ॥

॥ ವಾರ್ತ್ರಘ್ನಮ್ । ಇನ್ದ್ರೋ ಗಾಯತ್ರೀನ್ದ್ರೋ ವೃತ್ರಹಾ ॥

೩ ೨ ೨ ೩ ೫ ೧ ೧ ೨ ೧
೧. ಸಹೋಽ೩ಳ೩ಇ । ಪವಸ್ವ ॥ ಯಆಽ೨ವಿಥಾ । ಇನ್ದ್ರಂವೃ
೨ ೧ ೨ ೩ ೫ ೧ ೨ ೪ ೫ ೨ ೧
ತ್ರಾಽ೩ । ಯಾಹನ್ತಾಽ೨೩ಳವೇ । ಓವಾಽ೩ಓವಾ ॥ ವವ್ರಿವಾಽ
೨ ೧ ೨೦ ೧ ೨ ೪ ೫ ೪
೨೩ಜ್‌ಸಾಮ್ ॥ ಮಾಹೀರಪಾ । ಔಽ೩ಹೋವಾ । ಹೋಽ೫

ಇ ॥ ಡಾ ॥ *ದೀ – ೧ । ಪ – ೧೧ । ಮಾ – ೫ । ಕು ॥ ೩೧.೯೧೩ ॥*

ಹೇ ಸೋಮ ಯಸ್ತ್ವಂ **ಮಹೀಃ** ಮಹತೀಃ **ಅಪಃ** ಮಹಾನ್ತ್ಯುದಕಾನಿ **ವವ್ರಿವಾಂಸಂ** ನಿರುನ್ಧಾನಂ **ವೃತ್ರಾಯ** ವೃತ್ರಂ **ಹನ್ತವೇ** ಹನ್ತುಮ್ **ಇನ್ದ್ರಮ್ ಆವಿಥ** ಅರಕ್ಷಃ ಸ ತ್ವಂ **ಪವಸ್ವ** ಧಾರಯಾ ಕ್ಷರ । ಸೋಮಂ ಪೀತ್ವಾ ಮತ್ತಃಸನ್ನಿನ್ದ್ರೋ ಮಹಾನ್ತ್ಯುದಕಾನಿ ರುನ್ಧಾನಂ ವೃತ್ರಂ ಜಘಾನೇತ್ಯರ್ಥಃ ॥

ಮಹೀಃ ಆಪಃ ಮಹಿಮಾನ್ವಿತವಾದ ಅಪಾರವಾದ ನೀರನ್ನು **ವವ್ರಿವಾಂಸಂ** ತಡೆದಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿರುವ **ವೃತ್ರಾಯ** ವೃತ್ರಾಸುರನನ್ನು – ಪಾಪ್ಮಾವೈ ವೃತ್ರಃ ಶತ ೧೧–೧–೫–೭ ॥ ಪಾಪಭಾವನೆಗಳನ್ನು **ಹನ್ತವೇ** ನಾಶಪಡಿಸಲು **ಇನ್ದ್ರಂ** ಇನ್ದ್ರನಿಗೆ ಜೀವಾತ್ಮನಿಗೆ **ಆವಿಥಾ** ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸುತ್ತಾ ಸಹಾಯ ಮಾಡುವ **ಯಃ** ಸೋಮದೇವನೇ ನೀನು **ಪವಸ್ವ** ದಶಾಪವಿತ್ರದ ಮೂಲಕ ದ್ರೋಣ ಕಲಶಕ್ಕೆ ಪ್ರವಹಿಸು ಪವಿತ್ರಗೊಳಿಸು ರಕ್ಷಿಸು.

ಮಹಾಮಹಿಮೆಯ ಅಪಾರವಾದ ನೀರನ್ನು ತಡೆದಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿರುವ ವೃತ್ರಾಸುರನನ್ನು ನಾಶಗೊಳಿಸಲು ಇನ್ದ್ರನಿಗೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸುತ್ತಾ ಸಹಾಯ ಮಾಡುವ ಸೋಮದೇವನೇ ದಶಾಪವಿತ್ರದ ಮೂಲಕ ದ್ರೋಣ ಕಲಶಕ್ಕೆ ಪ್ರವಹಿಸು. ಉದಾತ್ತವಾದ ಮಹಾ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ತಡೆಯುವ ನಿಷೇಧಾತ್ಮಕ ಪಾಪ ಪ್ರವೃತ್ತಿಗಳನ್ನು ಭಗವಂತನೇ ನಾಶಗೊಳಿಸಿ ಜೀವಾತ್ಮನನ್ನು ಪವಿತ್ರಗೊಳಿಸಿ ರಕ್ಷಿಸು.

ವಿಪುಲವಾರಿಯಂ ಪಿಡಿದಿಟ್ಟ ವೃತ್ರನನ್ನು
ಸದೆಯೆ ಶಕ್ರನಂ ಪ್ರೇರಿಸಲ್ ನೋಂತ ನೀನೇ ।
ಸತ್ತ್ವಚೋದನಾರ್ಥಂ ಬರ್ಪುದೀ ಕಲಶದೊಳ್ ॥

॥ ಅಮಹೀಯುರಾಙ್ಗಿರಸಃ ಗಾಯತ್ರೀ ಪವಮಾನಸ್ಸೋಮಃ ॥

೩ ೨ ೩ ೧ ೨ರ ೩ ೧ ೨ ೩ ೨ ೩ ೨
ಅಯಾ ವೀತೀ ಪರಿ ಸ್ರವ ಯಸ್ತ ಇನ್ದೋ ಮದೇಷ್ವಾ ।
೩ ೧ ೨ ೩ ೧ ೨ರ
ಅವಾಹನ್ನವತೀರ್ನವ ॥ ೯.೪೯೫ ॥

೩ ೨ ೩ ೨ ೧೨ರ ೩ ೨ ೩ ೧ ೨ರ ೩ ೧ ೨
ಅಯಾ–ವೀತೀ–ಪರಿ–ಸ್ರವ । ಯಃ–ತೇ–ಇನ್ದೋ–ಮದೇಷು–ಆ ॥ ಅವಾಹ
೩ ೧೨ರ ೩ ೨ ೧೨ರ
ೕನ್–ಅವ–ಅಹನ್–ನವತೀಃ–ನವ ॥ ೯.೪೯೫ ॥

॥ ಸೋಮ ಸಾಮಾನಿ ತ್ರೀಣಿ । ತ್ರಯಾಣಾಂ ಸೋಮೋ ಗಾಯತ್ರೀ ಸೋಮಃ ॥

೫ ೦ ೦ ೨ರ ೧ ೨ ೧ ೨ರ ೧
೧. ಅಯಾವೀತೀ ॥ ಪಾರಿಸ್ರವಾ । ಯಸ್ತಇನ್ದಾಉ । ಮಾದಾಇ
೨ ೨ ೨೧ ೫ ೪
ಷುವಾ ॥ ಅವಾಹಾ೨ಇನ್ನಾ೨ಇ ॥ ವತೋ೨೨ಇಳವಾ । ನಾ೨ಇ
॥ ೫
ವೋ೨೬ಹಾಇ ॥ *ದೀ – ೪ / ಪ – ೭ / ಮಾ – ೪ / ಧೀ // ೩೨.೯೧೪ //*

೨೧೦ ೦ ೨^ ೩೦೧ ೨^ ೩೦೨ ೨ರ
೨. ಅಯಾವೀತಾ ॥ ಔಹೋವಾ । ಔಹೋ೨ಇಳಇ । ಔ ।
೧ ^ ೩ ೫೦೦ ೧ ೨ ೧ ೨
ಹೋ೨ಇ । ವಾ೨ಇಳ । ಔಹೋವಾ ॥ ಪರಿಸ್ರವ ॥ ಯಸ್ತಇನ್ದಾ ॥
೩೦೧ ೨ ೩೦೨ ೨ರ ೧ ^ ೩
ಔಹೋವಾ । ಔಹೋ೨ಇಳಇ । ಔ । ಹೋ೨ಇ । ವಾ೨ಇಳ ।
೫೦೦ ೧ ೨ಂ ೧೦ ೦ ೨^ ೩೦೧ ೨^
ಔಹೋವಾ ॥ ಮದೇ೨ಇಷುವಾ ॥ ಅವಾಹನ್ನಾ ॥ ಔಹೋವಾ ।

೩೦ ೨ ೨೦ ೧ ^ ೩ ೫೦೦
ಔಹೋಽ೩ಳಇ । ಔ । ಹೋಽ೨ । ವಾಽ೨೩ಳ । ಔಹೋವಾ ॥

೨೧೦ ೧೧೧
ವತೀರ್ನವಾಽ೨೩ಳಃ ॥

ದೀ - ೨೧ । ಪ - ೨೪ । ಮಾ - ೪ । ಘೀ ॥ ೩೩.೯೧೫ ॥

೪ ೩ ೦ ೪ ೨ ೪ ೫ ೧ ೨೦
೩. ಅಯಾಽಶಿವೀ । ತಾಽ೩ಇಪಾಽ೩ರಿಸ್ರವಾ ॥ ಯಾಸ್ತಇನ್ದೋ ।

೧ ೨ — ೧ ೨ ೨^ ೩೦ ೨೧ ೨
ಮದಾಇಷೂಽ೧ವಾಽ೨ ॥ ಅವಾಹಾಽ೩ನ್ನಾ ॥ ವತೀರ್ನವಾ । ಔಽ

೪ ೫ ೪
೩ಹೋವಾ । ಹೋಽಶಿಇ ॥ ಡಾ ॥

ದೀ - ೩ । ಪ - ೯ । ಮಾ - ೪ । ಥೀ ॥ ೩೪.೯೧೬ ॥

ಹೇ ಇನ್ದೋ ಸೋಮ ಅಯಾ ಅನೇನ ರಸೇನ ವೀತೀ ವೀತ್ಯೈ ಇನ್ದ್ರಸ್ಯ ಭಕ್ಷಣಾಯ ಪರಿಸ್ರವ ಪರಿಕ್ಷರ । ಕೀದೃಶೇನ ರಸೇನೇತ್ಯತ ಆಹ । ತೇ ತವ ಯಃ ರಸಃ ಮದೇಷು ಸಂಗ್ರಾಮೇಷು ನವತೀರ್ನವ ನವನವತಿ ಸಂಖ್ಯಾಕಾಶ್ಶಂಬರಪುರೀಃ ಅವಾಹನ್ ಜಘಾನ । ಅಮುಂ ಸೋಮರಸಂ ಪೀತ್ವಾ ಮತ್ತಸ್ಸನ್ನಿನ್ದ್ರಃ ಉಕ್ತಸಂಖ್ಯಾಕಾಃ ಶಂಬರಪುರೀರ್ಜಘಾನೇತಿ ಮತ್ವಾ ರಸೋ ಜಘಾನೇತ್ಯುಪಚಾರಃ ॥

ಮದೇಷು ಯುದ್ಧಗಳಲ್ಲಿ **ನವತೀರ್ನವ** ತೊಂಬತ್ತೊಂಬತ್ತು ಶತ್ರು ಪಟ್ಟಣಗಳನ್ನು ೮೧೦ ಮೇಘಗಳನ್ನು - ನವತೇ ಗತಿಕರ್ಮಾ ನಿ.ಘಂ ೨೧-೧೪ ॥ ಈ ನವತೀರ್ನವ ಪದದ ಹೆಚ್ಚಿನ ವಿವರಗಳು ಸಾ.ಋ-೧೭೯ರ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ಲಭ್ಯ. ಮನ ಬುದ್ಧಿ ಚಿತ್ತ ಅಹಂಕಾರವೆಂಬ ಅಂತಃಕರಣ ಚತುಷ್ಟಯ ಹಾಗೂ ಪಂಚಜ್ಞಾನೇಂದ್ರಿಯಗಳ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯಿಂದುಂಟಾಗುವ ಪಾಪ ಸಮೂಹವನ್ನು **ಅವಾಹನ್** ನಾಶಮಾಡಿದ **ತೇ** ಸೋಮದೇವನೇ ನಿನ್ನ **ಯಃ** ಆ ಪ್ರಭಾವವುಳ್ಳ ಸೋಮರಸವನ್ನು **ವೀತೀ** ಇನ್ದ್ರನ ಪಾನಾರ್ಥವಾಗಿ **ಪರಿಸ್ರವ** ದಶಾಪವಿತ್ರದಿಂದ ದ್ರೋಣಕಲಶಕ್ಕೆ ಪ್ರವಹಿಸು.

ಸೋಮದೇವನೇ ನಿನ್ನ ಸೋಮರಸದ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಉತ್ಸಾಹಿತನಾದ ಇನ್ದ್ರನು ಶತ್ರು ಪಟ್ಟಣಗಳನ್ನು ನಾಶಮಾಡಿದುದಲ್ಲದೆ ಜೀವಿಯು ಅಂತಃಕರಣ ಚತುಷ್ಟಯದಿಂದಲೂ ಜ್ಞಾನೇಂದ್ರಿಯಗಳಿಂದಲೂ ಮಾಡಿದ ಪಾಪನಾಶವಾಗಿ ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಪಡೆಯಿತು. ಇಂತಹ ಮಹಾಮಹಿಮೆಯುಳ್ಳ ಸೋಮರಸವು ಇನ್ದ್ರನ

ಪಾನಾರ್ಥವಾಗಿ ವಿಧ್ಯುಕ್ತವಾಗಿ ಹಿಂಡಲ್ಪಟ್ಟು ದಶಾಪವಿತ್ರದ ಮೂಲಕ ದ್ರೋಣಕಲಶಕ್ಕೆ ಪ್ರವಹಿಸುವಂತೆ ಸೋಮ ದೇವನೇ ಅನುಗ್ರಹಿಸು.

ಸೋಮ ! ಏಕೋನಶತವ್ಯೆರಿಪುರಮನಿಂದ್ರಂ
ಪುಡಿಪುಡಿಗಳಾಗಿಸಲ್ಕೆ ನೀನಲ್ತೆ ನೆರವು ।
ನೀಗಿಸಯ್ ನಮ್ಮ ದೇಹದಧ್ಯಾಸದಘಮಂ ॥

ಋಕ್ - ೪೯೬

॥ ಉಚಥ್ಯ ಆಙ್ಗಿರಸಃ ಗಾಯತ್ರೀ ಪವಮಾನಸ್ಸೋಮಃ ॥

೧ ೨ ೩ ೧ ೨೦ ೩ ೨ ೩ ೧ ೨ ೩ ೧ ೨
ಪರಿ ದ್ಯುಕ್ಷಂ ಸನದ್ರಯಿಂ ಭರದ್ವಾಜಂ ನೋ ಅನ್ಧಸಾ ।
೩ ೧ ೨ ೩ ೨ ೩ ೨
ಸ್ವಾನೋ ಅರ್ಷ ಪವಿತ್ರ ಆ ॥ ೧೦.೪೯೬ ॥

ಸ್ವ-೯ । ಉ-೬ । ಧಾ-೩೫ । ತು ॥

೧೨೦ ೩ ೨ ೩ ೨ ೧೨೦ ೩ ೨ ೧೨೦ ೧ ೨೦ ೩
ಪರಿ-ದ್ಯುಕ್ಷಮ್-ದ್ಯು-ಕ್ಷಮ್-ಸನತ್-ರಯಿಮ್ । ಭರತ್-ವಾಜಮ್-ನಃ-ಅನ್ಧ ಸಾ ॥ ಸ್ವಾನಃ- ಅರ್ಷ- ಪವಿತ್ರೇ- ಆ ॥
೧೨೦ ೩ ೨ ೩ ೩೧೨

ಆ-೪೪ । ಅ-೯ । ಪ । ೧೨೨ । ಧಾ । ದ-೧ ॥

ಪ್ರಥಮಾ ದಶತಿಃ ॥ ೧ ॥ ತೃತೀಯಃ ಖಂಡಃ ॥ ೩ ॥

॥ ಭರದ್ವಾಜಮ್ । ಭರದ್ವಾಜೋ ಗಾಯತ್ರೀ ಸೋಮಃ ॥

೫ ೧ ೧
೧. ಪರಿದ್ಯುಕ್ಷಾಮ್ ॥ ಓಇ । ಸನದ್ರಾಯೀ೭೨ಮ್ । ಓಇ । ಭರದ್ವಾಜಾ೭೨ಮ್ । ಓಇ । ನೋಅನ್ಧಾಸಾ೭೨೩ಳ ॥ ಸ್ವಾನೋ೭೩ಳಅರ್ಷಾ೭೩ ॥ ಪವೋವಾ । ತ್ರಾ೭೫ಯೋ೭೬ಹಾಇ ॥
೧ ೦ ೩೦
೨ ೩ ೨ ೪ ೫ ೪ ೫

ದೀ - ೨ । ಪ - ೧೦ । ಮಾ - ೯ । ಇಊ ॥ ೩೫.೯೧೭ ॥

ಷೋಡಶತೃತೀಯಃ । ತೃತೀಯಃ ಖಂಡಃ ॥ ೩ ॥ ದಶತಿಃ ॥ ೧ ॥ ೧೩ ॥
॥ ಇತಿಗ್ರಾಮೇಗೇಯಗಾನೇ ತ್ರಯೋದಶಃ ಪ್ರಪಾಠಕಃ । ೧೩ ॥

ದ್ಯುಕ್ಷಂ ದೀಪ್ತಂ ಸನತ್ ದೀಯಮಾನಂ ರಯಿಂ ಧನಮ್ । ಸೋಮಃ । ನಃ ಅಸ್ಮಾಕಂ ವಾಜಂ ಬಲಮ್ ಅನ್ಧಸಾ ಅನ್ನೇನ ಸಹ ಪರಿ ಭರತ್ ಪರತೋ ಹರತು । ಪ್ರಯಚ್ಛತು ಇತ್ಯರ್ಥಃ । ಅಥ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಸ್ತುತಿಃ । ಹೇ ಸೋಮ ಸ್ವಾನಃ ಸುವಾನೋಽಭಿಷೂಯಮಾಣಸ್ತ್ವಮ್ ಪವಿತ್ರೇ ಆರ್ಷ ಆ ಭಿಮುಖ್ಯೇನ ಕ್ಷರ । ದ್ಯುಕ್ಷಂ ಸನದ್ರಯಿಮ್ ದ್ಯುಕ್ಷಃ ಸನದ್ರಯಿಃ ಇತಿ ಸ್ವಾನಃ ಸುವಾನಃ ಇತಿ ಚ ಸಾಮ್ನಃಖುಚಃ ಪಾಠೌ ॥

ದ್ಯುಕ್ಷಂ ದೀಪ್ತಿಯಿಂದ ಹೊಳೆಯುತ್ತಿರುವ **ಸನದ್ರಯಿಂ** ದಾನಯೋಗ್ಯ ಧನವನ್ನು ಅನುಗ್ರಹಿಸುವ ಸೋಮದೇವನು **ನಃ** ನಮಗೆ **ಅನ್ಧಸಾ** ಅನ್ನ ಸಂಕೇತವಾದ ಸಮಸ್ತ ಭೋಗಗಳೊಂದಿಗೆ **ವಾಜಂ** ಶಾರೀರಿಕ ಬಲವನ್ನೂ ಮನೋಸ್ಥೈರ್ಯವನ್ನೂ **ಪರಿಭರತ್** ಪರಿಪೂರ್ಣವಾಗಿ ದಯಪಾಲಿಸಲಿ **ಸ್ವಾನಃ** ವಿಧ್ಯುಕ್ತವಾಗಿ ಹಿಂಡಲ್ಪಟ್ಟಿರುವ ಆನಂದರಸವನ್ನು ಸೋಮರಸರೂಪೀ ಸೋಮದೇವನೇ **ಪವಿತ್ರೇ** ದಶಾಪವಿತ್ರದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣಾಪಾನೌ ಪವಿತ್ರೇ ತೈ೩-೩-೪-೪ । ಪ್ರಾಣಾಪಾನಸ್ಥಾನವಾದ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ **ಆ ಅರ್ಷ** ಪರಿಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಸ್ರವಿಸು.

ದೀಪ್ತವಾದ ದಾನಯೋಗ್ಯವಾದ ಧನವನ್ನು ಅನುಗ್ರಹಿಸುವ ಸೋಮದೇವನು ನಮಗೆ ಸಮಸ್ತ ಭೋಗಭಾಗ್ಯಗಳನ್ನೂ ಶಾರೀರಿಕ ಮತ್ತು ಮಾನಸಿಕ ಬಲಗಳನ್ನೂ ಪರಿಪೂರ್ಣವಾಗಿ ದಯಪಾಲಿಸಲಿ. ವಿಧ್ಯುಕ್ತವಾಗಿ ಹಿಂಡಿ ಸಿದ್ಧ ಮಾಡಿಟ್ಟಿರುವ ಸೋಮರಸರೂಪೀ ಸೋಮದೇವನೇ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಆನಂದ ರಸವನ್ನು ಸೂಸಿಸುತ್ತಾ ದಶಾಪವಿತ್ರದಿಂದ ಪರಿಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಸ್ರವಿಸು.

ದೀಪ್ತಮುಂ ದಾನಯೋಗ್ಯಮಿನ್ನೇನಿಪ ಧನಮಂ
ನೀಡಿ, ಕರಣತ್ರಯೋರ್ಜೆಯಂ ನೀಡಿ ಸೋಮಂ ।
ಸುರಿಗೆ ಕಲಶದೊಳ್, ಹೃದಯಪೂರ್ಣಪ್ರಿಯತಮಂ ॥

ಋಕ್ – ೪೯೭

॥ ಮೇಧಾತಿಥಿಃ ಕಾಣ್ವಃ ಗಾಯತ್ರೀ ಪವಮಾನಸ್ಸೋಮಃ ॥

೧ ೨ ೩ ೨ ೩ ೧ ೨ ೩ ೨ ೩ ೧ ೨೦೩ ೨
ಅಚಿಕ್ರದದ್ವೃಷಾ ಹರಿರ್ಮಹಾನ್ ಮಿತ್ರೋ ನ ದರ್ಶತಃ ।

೧ ೨ರ
ಸಮ್ ಸೂರ್ಯೇಣ ದಿದ್ಯುತೇ ॥ ೧.೪೯೭ ॥

೧೨ರ ೧ ೨ರ ೧೨ರ ೩ ೨ ೩ ೨ ೩ ೨ ೩ ೨
ಅಚಿಕ್ರದತ್–ವೃಷಾ–ಹರಿಃ । ಮಹಾನ್–ಮಿತ್ರಃ–ಮಿ–ತ್ರಃ–ನ–ದರ್ಶತಃ ॥ ಸ
೧ ೨ರ ೩
ಮ್–ಸೂರ್ಯೇಣ–ದಿದ್ಯುತೇ ॥ ೧.೪೯೭ ॥

॥ ವಾರ್ಷಾಹರಮ್ । ವೃಷಾಹರಿರ್ಗಾಯತ್ರೀ ಸೂರ್ಯಃ ॥

೨ ೧ ೨ ೪ ೨
೧. ಅಚಿಕ್ರದಾಽ೩ಇತ್ । ಆಚಿಕ್ರದಾಽ೩ಇತ್ । ಅಚಿಕ್ರದಾಽ೫ದೇ ॥ ವೃ
ರ ೧ ರ ೨ ೪ ರ ೨
ಷಾಹರಾಽ೩ಇ । ವಾರ್ಷಾಹರಾಽ೩ಇ । ವೃಷಾಹರಾಽ೫ಏ ॥ ಮ
ರ ^ ೧ ರ ೨ ೪ ರ ೨
ಹಾನ್ಮಿತ್ರಾಽ೩ಃ । ಮಾಹಾನ್ಮಿತ್ರಾಽ೩ಃ । ಮಹಾನ್ಮಿತ್ರಾಽ೫ಏ ॥ ನ
೧ ೨ ೪ ೨
ದರ್ಶತಾಽ೩ಃ । ನಾದರ್ಶತಾಽ೩ಃ । ನದರ್ಶತಾಽ೫ಏ ॥ ಸಮ್
೧ ರ ೨ ೪ ರ
ಸೂರಿಯಾಽ೩ಇ । ಸಾಜ್‌ಸೂರಿಯಾಽ೩ಇ । ಸಜ್‌ಸೂರಿಯಾಽ
೨ ೧ ೨ ೪
೫ಏ ॥ ಣದಿದ್ಯುತಾಽ೩ಇ । ಣಾದಿದ್ಯುತಾಽ೩ಇ । ಣದಾಽ೫ಇದ್ಯು

ತಾಉ ॥ ವಾ ॥ *ದೀ – ೯ । ಪ – ೧೯ । ಮಾ – ೧೮ । ಧೈ ॥ ೧.೯೧೮ ॥*

ವೃಷಾ ಕಾಮಾನಾಂ ವರ್ಷಕಃ ಹರಿಃ ಹರಿತವರ್ಣಃ ಮಹಾನ್ ಪೂಜ್ಯಃ ಮಿತ್ರೋ ನ ಯಥಾ ಸಖಾ ತದ್ವತ್ । ದರ್ಶತಃ ದರ್ಶನೀಯೋ ಯಃ ಸೋಮಃ ಅಚಿಕ್ರದತ್ ಶಬ್ದಂ ಕರೋತಿ ಸೋಽಯಂ ಸೋಮಃ ಸೂರ್ಯೇಣ ಸಹ ದಿದ್ಯುತೇ ದಿವಿ ಪ್ರಕಾಶತೇ ॥ ದಿದ್ಯುತೇರೋಚತೇ ಇತಿ ಸಾಮ್ನಃ ಋಚಃ ಪಾಠೌ ॥

ವೃಷಾ ದುಃಖಾಪಹಾರಿಯೂ ಕಾಮವರ್ಷಕನೂ ಹರಿಃ ಪಚ್ಚೆಯ ಬಣ್ಣದವನೂ **ಮಹಾನ್** ಮಹಾಮಹಿಮನೂ ಪೂಜ್ಯನೂ **ಮಿತ್ರೋ ನ ದರ್ಶತಃ** ನಲ್ಮೆಯ ಮಿತ್ರನಂತೆ ದರ್ಶನೀಯನೂ ಆದ ಸೋಮರಸ ರೂಪೀ ಸೋಮದೇವನು **ಅಚಿಕ್ರದತ್** – ಕ್ರದಿ ಆಹ್ವಾನೇ ರೋದನೇ ಚ – ಭ್ವಾದಿ । ಆಹ್ವಾನೇ ನಮಾಭಾವ

ಶ್ಚಾನ್ದಸಃ ॥ ಆಪ್ಯಾಯಮಾನವಾಗಿ ಸಂಭಾಷಿಸುತ್ತಾ ಶಬ್ದಮಾಡುತ್ತಾ ಸೂರ್ಯೇಣ ಸಂದಿದ್ಯುತೇ ಸೂರ್ಯನೊಂದಿಗೆ ಅಂತರಿಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಿದ್ದಾನೆ.

ಇಷ್ಟಾರ್ಥಪ್ರದನೂ ಪಚ್ಚೆಯ ಬಣ್ಣದವನೂ ಮಹಿಮಾನ್ವಿತನೂ ಆದ ನಲ್ಮೆಯ ಮಿತ್ರನಂತಿರುವ ಸೋಮದೇವನು ಅಂತರಿಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಸೂರ್ಯನೊಡನೆ ಸಂಭಾಷಿಸುತ್ತಾ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಿದ್ದಾನೆ.

ಪಾಪಹರನಿಷ್ಟದಾಯಕಂ ಹರಿತನಪ್ಪ
ಮಹಿತ ಸೋಮನುದ್ಭಾಸಿಪಂ ಸೂರ್ಯನಂತೆ ।
ಅಂತರಿಕ್ಷದೊಳ್; ತಾಂಬರ್ಕೆ ನಮ್ಮ ನುಡಿಗಂ ॥

ಋಕ್ – ೪೯೮

॥ ಭೃಗುರ್ವಾರುಣಿರ್ಜಮದಗ್ನಿರ್ಭಾರ್ಗವೋ ವಾ ಗಾಯತ್ರೀ ಪವಮಾನಸ್ಸೋಮಃ ॥

೨ ೩ ೧ ೨ ೩ ೨ ೩ ೧ ೨ ೩ ೧ ೨
ಆ ತೇ ದಕ್ಷಂ ಮಯೋಭುವಂ ವಹ್ನಿಮದ್ಯಾ ವೃಣೀಮಹೇ ।
೨ ೩ ೧ ೨ ೩ ೧ ೨
ಪಾನ್ತಮಾ ಪುರುಸ್ಪೃಹಮ್ ॥ ೨.೪೯೮ ॥

೨ ೩ ೧ ೨ ೦ ೩ ೧ ೨ ೩ ೧ ೨೦ ೧ ೨೦ ೩
ಆ–ತೇ–ದಕ್ಷಮ್–ಮಯೋಭುವಮ್–ಮಯಃ–ಭುವಮ್ । ವಹ್ನಿಮ್–ಅ
೨ ೩ ೨ ೩ ೧ ೩ ೧ ೨ ೩ ೧ ೨೦
ದ್ಯ–ಅ– ದ್ಯ–ವೃಣೀಮಹೇ ॥ ಪಾನ್ತಮ್–ಆ–ಪುರುಸ್ಪೃಹಮ್–ಪುರು–ಸ್ಪೃಹಮ್
॥ ೨.೪೯೮ ॥

॥ ವಾರ್ಶಾಣೀ ತ್ರೀಣಿ । ತ್ರಯಾಣಾಂ ವೃಶೋ ಗಾಯತ್ರೀ ಸೋಮಃ ॥

೫೦೦
೨ ೧ ೨ ೨ ೧ ೨
೧. ಆತೇದಕ್ಷಾಮ್ ॥ ಮಯೋಭೂಽ೩ವಾಮ್ । ವಹ್ನಿಮ ।
೧ ೫ ^ ೩ ೫ ೧ ೨ ನ
ದ್ಯಾ । ವೃಣೀಽ೨ಮಾಽ೨೩ಳಹಾ೩ ॥ ಪಾನ್ತಮಾಽ೩ । ಈಽ೩

೨ ೧ ೧ ^ ೩ ೫೦ ೦ ೨
ಯಾ ॥ ಪುರೂಽ೨೩ । ಸ್ಪೃಽ೨ಹಾಽ೨೩ಳಔಹೋ೯ವಾ ॥ ಊಽ
೫
೩೨೩ಳಪಾ ।ದೀ – ೪ । ಪ – ೧೦ । ಮಾ – ೪ । ಲ್ಲೀ ॥ ೨.೯೧೯ ॥

೨ ^ ೩ ೫ ೨ ^ ೩ ೫
೨. ಆತೇದಾಽ೨೩ಳಕ್ಷಾಮ್ । ಮಾಯೋಭೂಽ೨೩ಳವಾಮ್ ॥
೩ ೪ ೩೦ ೪ ೫೦ ೩ ೫ ೧ ೨ ೨
ವಹ್ನಿಮದ್ಯಾವೃಣೀ । ಮಹೋಽ೨೩ಳಹಾಇ ॥ ಪಾನ್ತಾಽ೩ಮಾಽ
ನ ೨ ೧ ^ ೩ ೫೦ ೦ ೩
೩ । ಈಽ೩ಯಾಽ೩ ॥ ಪೂಽ೨ರೂಽ೨೩ಳಔಹೋ೯ವಾ ॥ ಸ್ಪೃಽ
೫
೨೩ಳಹಾಮ್ ॥ ದೀ – ೪ । ಪ – ೮ । ಮಾ – ೫ । ಮು ॥ ೩.೯೨೦ ॥

೩೦೪೦ ೩ ೪ ೫ ೩ ೫ ೩ ೪ ೩೦ ೪
೩. ಆತೇದಕ್ಷಮ್ಮಯಃ । ಭುವೋಽ೨೩ಳಹಾಇ ॥ ವಹ್ನಿಮದ್ಯಾವೃ
೫೦ ೩ ೫ ೧ ೨ — ೧ ೨
ಣೀ । ಮಹೋಽ೨೩ಳಹಾಇ ॥ ಪಾನ್ತಾಽ೧ಮಾಽ೨ ॥ ಪೂರುಸ್ಪೃ
೧ ೨ ೧
ಹಮ್ । ಇಡಾಽ೨೩ಭಾಽ೩ಳ೩ । ಓಽ೨೩ಳ೫ಇ ॥ ಡಾ ॥

ದೀ – ೪ । ಪ – ೬ । ಮಾ – ೫ । ಧು ॥ ೪.೯೨೧ ॥

ಹೇ ಸೋಮ ಯಷ್ಟಾರೋ ವಯಂ ತೇ ತವ ಸ್ವಭೂತಂ ದಕ್ಷಂ ಬಲಮ್ ಅದ್ಯ ಅಸ್ಮಿನ್ ಯಾಗದಿನೇ ಆ ಅಭಿಮುಖ್ಯೇನ ವೃಣೀಮಹೇ । ಸಂಭಜಾಮಹೇ । ಕೀದೃಶಮ್ । ಮಯೋಭುವಂ ಸುಖಸ್ಯ ಭಾವಯಿತಾರಮ್ । ವಹ್ನಿಂ ಧನಾದೀನಾಂ ಪ್ರಾಪಕಮ್ । ಪಾನ್ತಂ ಶತ್ರುಭ್ಯೋ ರಕ್ಷಕಮ್ । ಪುರುಸ್ಪೃಹಂ ಬಹುಭಿಃ ಸ್ಪೃಹಣೀಯಂ ಕಾಮ್ಯಮಾನಂ ಬಲಮ್ ॥

ಮಯೋಭುವಂ ಸುಖಪ್ರದವಾದ **ವಹ್ನಿಂ** ಐಶ್ವರ್ಯ ಪ್ರಾಪಕವಾದ **ಪಾನ್ತಮ್** ದುಷ್ಟರಿಂದಲೂ ಶತ್ರುಗಳಿಂದಲೂ ತೊಂದರೆಯಾಗದಂತೆ ಕಾಪಾಡುವ **ಪುರುಸ್ಪೃಹಮ್** ಅನೇಕರಿಂದ ಬಹು ಅಪೇಕ್ಷಿತವಾದ **ತೇ** ಸೋಮದೇವನೇ ನಿನ್ನ **ದಕ್ಷಂ** ಬಲಯುತವಾದ ದಕ್ಷತೆಯನ್ನು **ಅದ್ಯ** ಈಗ ನೆರವೇರಿಸುತ್ತಿರುವ ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ

ಆವೃಣೀಮಹೇ ವಿನಿಯೋಗಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ನಿನ್ನನ್ನು ಆರಾಧಿಸುತ್ತೇವೆ ಆಶ್ರಯಿಸುತ್ತೇವೆ.

ಸುಖಪ್ರದನೂ ಐಶ್ವರ್ಯಪ್ರಾಪಕನೂ ಶತ್ರುಗಳಿಂದ ಕಾಪಾಡುವವನೂ ಬಹು ಜನರು ಅಪೇಕ್ಷಿಸುವ ನಿನ್ನ ಕಾರ್ಯಕುಶಲತೆಯನ್ನೂ ಬಲಯುತವಾದ ದಕ್ಷತೆಯನ್ನೂ ಈಗ ಅನುಷ್ಠಾನ ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ವಿನಿಯೋಗಮಾಡಬೇಕೆಂದು ನಿನ್ನ ಆಶ್ರಯಪಡೆದು ನಿನ್ನನ್ನು ಆರಾಧಿಸುತ್ತೇವೆ.

ಸೊಗಸುಗಾರನೇ ! ಸಿರಿವಂತ ! ವೈರಿಹರನೇ !
ಬಹುಜನಾಪೇಕ್ಷಿತ ! ಪ್ರೀತ ! ಸೋಮ ! ನಿನ್ನ ।
ದಕ್ಷತೆಯನೆಮ್ಮ ಯಾಗದೊಳ್ ಬಯಸಿದಪೆವಾಮ್ ॥

ಋಕ್ – ೪೯೯

॥ ಉಚಥ್ಯ ಆಙ್ಗಿರಸಃ ಗಾಯತ್ರೀ ಪವಮಾನಸ್ಸೋಮಃ ॥

೧ ೨ ೩ ೧ ೨ ೩ ೧ ೨೧ ೩ ೨ ೩ ೧ ೨
ಅಧ್ವರ್ಯೋ ಅದ್ರಿಭಿಃ ಸುತಂ ಸೋಮಂ ಪವಿತ್ರೇ ಆ ನಯ ।
೩ ೧ ೨ ೩ ೧ ೨
ಪುನಾಹೀನ್ದ್ರಾಯ ಪಾತವೇ ॥ ೩.೪೯೯ ॥

೧೨೧ ೧೨೧ ೩ ೨ ೧ ೨೧ ೩ ೧ ೨ ೩
ಅಧ್ವರ್ಯೋ–ಅದ್ರಿಭಿಃ–ಅ–ದ್ರಿಭಿಃ–ಸುತಮ್ । ಸೋಮಮ್–ಪವಿತ್ರೇ–ಆ–ನ
೨ ೧ ೨೧ ೧ ೨೧
ಯ ॥ ಪುನಾಹಿ–ಇನ್ದ್ರಾಯ–ಪಾ ತ ವೇ ॥ ೩.೪೯೯ ॥

॥ ವೈರೂಪೇದ್ವೇ । ದ್ವಯೋರಿನ್ದ್ರೋ ಗಾಯತ್ರೀ ಸೋಮಃ ॥

೨ ೧ ೫ ೨ ೧ ೨ ೨ ೧೧
೧. ಅಧ್ವರ್ಯೋಽ೨೩೪ಳಆ ॥ ದ್ರಿಭಾ೩ಇಸ್ಸೂಽ೩ತಾಽ೩ಮ್ । ಸೋ
^ ೩ ೫ ೧ ೨ ೧
ಮಾಽ೨ಮ್ಪಾಽ೨೩೪ಳವೀ । ತ್ರಾ೪ಽ೧ನಾಯಾಽ೨ ॥ ಪುನಾಽ೨

೧ ೨ ೫೦೧ ೨ ೧೦ ೨ ೩ ೧೧೧
೩ ॥ ಹೀನ್ದ್ರಾ೭೩ಳಔಹೋವಾ ॥ ಯಪಾತವೇ೭೨೩ಳಶ ॥

ದೀ - ೫ । ಪ - ೭ । ಮಾ-೫ । ಘು ॥ ೫೯೨೨ ॥

೪ ೫ ೧ ೪ ೫ ೨ ೧ ನ ೨
೨. ಅಧ್ವರ್ಯೌ । ಹೋಅದ್ರೀ ॥ ಭಿಸ್ಸುತಮ್ । ಔ೭೩ಹೋ೭೩
೨ ೧೦ ^೩ ೫ ೧ ೨
ವಾ೭೩ । ಸೋಮಾ೭೨ಮ್ವಾ೭೨೩ಳವೀ । ಓತ್ರಾಆ೭೧ನಾಯಾ೭೨ ॥
೧ ^ ೧ ^ ೩ ೫೦೧ ೨ ೧೦ ೨ ೩
ಪುನಾ೭೨೩ ॥ ಹಾ೭೨ಇನ್ದ್ರಾ೭೨೩ಳಔಹೋವಾ ॥ ಯಪಾತವೇ೭
೧೧೧
೨೩ಳಶ ॥ *ದೀ - ೫ । ಪ - ೯ । ಮಾ - ೫ । ಘು ॥ ೭೯೨೩ ॥*

ಹೇ ಅಧ್ವರ್ಯೋ ಅದ್ರಿಭಿಃ ಗ್ರಾವಭಿಃ ಸುತಮ್ ಅಭಿಷುತಂ ಸೋಮಂ ಪವಿತ್ರೇ ಆ ನಯ ಪ್ರಾಪಯ । ಏತದೇವ ದರ್ಶಯತಿ । ಇನ್ದ್ರಾಯ ಇನ್ದ್ರಸ್ಯ ಪಾತವೇ ಪಾನಾಯ ಪುನಾಹಿ । ಪುನೀಹಿ ಪಾವಯ ॥ ಪುನಾಹಿ ಪುನೀಹಿ ಇತಿ ಆ ನಯ ಆಸೃಜ ಇತಿ ಸಾಮ್ನ ಋಚಃ ಪಾಠಃ ॥

ಅಧ್ವರ್ಯೋ ಅಧ್ವರ್ಯುವೇ **ಅದ್ರಿಭಿಃ** ಸೋಮಲತೆಯನ್ನು ಜಜ್ಜುವ ಕಲ್ಲುಗಳಿಂದ – ಅದ್ರಿರಸಿ ಶ್ಲೋಕ ಕೃತ್ ಕಾಠ ೧ – ೫ ॥ ಶ್ಲೋಕಃ ವಾಜನಾಮ ನಿಘಂ ೧–೧೧೫ । ಸ್ತೋತ್ರಗಳಿಂದ **ಸುತಂ** ಹಿಂಡಲ್ಪಟ್ಟ **ಸೋಮಂ** ಸೋಮರಸವನ್ನು **ಪವಿತ್ರೇ** ದಶಾಪವಿತ್ರದಲ್ಲಿಗೆ **ಆನಯ** ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬನ್ನಿ **ಇನ್ದ್ರಾಯ ಪಾತವೇ** ಇನ್ದ್ರನ ಪಾನಾರ್ಥವಾಗಿ **ಪುನೀಹಿ** ಪವಿತ್ರಗೊಳಿಸಿ.

ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ಯಜುರ್ಗಣದ ಮುಖ್ಯಸ್ಥರಾದ ಅಧ್ವರ್ಯುವೇ ಪವಿತ್ರವಾದ ವೇದ ಮನ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಪಠಿಸುತ್ತಿರುವಾಗ ಸೋಮ ಲತೆಯನ್ನು ಅದಕ್ಕೆ ವಿಶಿಷ್ಟವಾದ ಕಲ್ಲುಗಳಿಂದ ಜಜ್ಜಿ ಸೋಮರಸವು ದಶಾಪವಿತ್ರದೊಳಕ್ಕೆ ಪ್ರವಹಿಸುವಂತೆ ಮಾಡಿ ಪವಿತ್ರಗೊಳಿಸಿ ಇನ್ದ್ರನ ಪಾನಾರ್ಥವಾಗಿ ದ್ರೋಣಕಲಶದಲ್ಲಿ ತುಂಬಿಸಿಡಿ.

ವೇದಘೋಷಂಗಳೊಪ್ಪಲಧ್ವರ್ಯು ! ಜವದಿಂ
ಕಲ್ಗಳಿಂ ಕುಟ್ಟಿ ಸೋಮಂ ಸೆಳೆದು ತಾರಯ್ !
ಮಂಗಲದಶಾಪವಿತ್ರದೊಳ್ ಶಕ್ರನೀಂಟಲ್ ॥

॥ ಅವತ್ಸಾರಃ ಕಾಶ್ಯಪಃ ಗಾಯತ್ರೀ ಪವಮಾನಸ್ಸೋಮಃ ॥

೨ ೩ ೨ ೩ ೧ ೨ ೩ ೧ ೨ ೩ ೧ ೨೦
ತರತ್ಸ ಮನ್ದೀ ಧಾವತಿ ಧಾರಾ ಸುತಸ್ಯಾನ್ಧಸಃ ।
೨ ೩ ೨ ೩ ೧ ೨
ತರತ್ಸ ಮನ್ದೀ ಧಾವತಿ ॥ ೪.೫೦೦ ॥

೧೨೦ ೩ ೨ ೩ ೧ ೨೦ ೩ ೧೨ ೧೨೦ ೧೨೦ ೩
ತರತ್-ಸಃ-ಮನ್ದೀ-ಧಾವತಿ । ಧಾರಾ-ಸುತಸ್ಯ-ಅನ್ಧಸಃ ॥ ತರತ್-ಸಃ-ಮ
೨ ೩
ನ್ದೀ-ಧಾವತಿ ॥ ೪.೫೦೦ ॥

॥ ತರನ್ತಸ್ಯ ಸಾಮ । ತರನ್ತೋ ಗಾಯತ್ರೀ ಸೋಮಃ ॥

೫ ೨೦ ೧ ೨ ೧೦ ^ ೩
೧. ತರತ್ಸಮಾ ॥ ದೀಧಾವಾಽ೧ತಾಽ೨೩ಇ । ಧಾರಾಽ೨ಸೂಽ೨
೫ ೨ ೧ ೧ ^ ೩ ^ ೫೦೦ ೧
೩ಳತಾ ॥ ಸ್ಯಆಽ೨೩ । ಧಾಽ೨ಸಾಽ೨೩ಳಔಹೋವಾ ॥ ತರ
೦ ೨೦ ೩ ೧೧೧
ತ್ಸಮನ್ದೀಧಾವತೀಽ೨೩ಳ೫ ॥

ದೀ - ೬ / ಪ - ೬ / ಮಾ-೩ / ಕಿ ॥ ೭೯೨೪ ॥

ಮನ್ದೀ ದೇವಾನಾಂ ಹರ್ಷಕಃ ಸಃ ಸೋಮಃ ತರತ್ ಸ್ತೋತೄನ್ ಪಾಪ್ಮನಃ ಸಕಾಶಾತ್ ತಾರಯನ್ ಧಾವತಿ ದ್ರೋಣಕಲಶಂ ಗಚ್ಛತಿ । ಧಾವತೀತಿ ಪುನರಪಿ ತದೇವಾಹ ಅತ್ಯನ್ತಾದರಾರ್ಥಮ್ । ತರತ್ಸಮನ್ದೀ ಧಾವತೀತಿ । ಯದ್ವಾ । ಅಸ್ಯಾ ಋಚೋ ಯಾಸ್ಕೇನೋಕ್ತಾರ್ಥೋ ದ್ರಷ್ಟವ್ಯಃ । ತದ್ಯಥಾ ತರತಿ ಸ ಪಾಪಂ ಸರ್ವಂ ಮನ್ದೀ ಯಃ ಸ್ತೌತಿ ಧಾವತಿ ಗಚ್ಛತ್ಯೂರ್ಧ್ವಾಂ ಗತಿಮ್ । ದಾರಾ ಸುತಸ್ಯಾನ್ಧಸೋಧಾರಯಾಭಿಷುತಸ್ಯ ಸೋಮಸ್ಯ ಮನ್ತ್ರ ಪೂತಸ್ಯ ವಾಚಾ ಸ್ತುತಸ್ಯೇತಿ ನಿ.ರು. ೧೩ - ೩ ॥

ವಿನಿಯೋಗಸ್ಯ ಷಷ್ಠೇಽಹನಿ । ಚತುರ್ಥ್ಯೈಚೋ ಭವತಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಯೈ । ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಯೈ ಯಜಮಾನಾಯ । ಧ್ವಸ್ರೇ ವೈ ಪುರುಷಂ ತೀತರನ್ತ । ಧ್ವಸ್ರಾವೇಭ್ಯಃ ಸ್ತ್ರಿಯಃ ಪುರುಷನ್ತ್ಯೋಃ ಬಹು ಸಂಭಜನ್ತ್ಯೋಃ ಬಹುಪುರುಷಂ ತೀತರನ್ತ । ಪುರುಮೀಢಾಭ್ಯಾಂ ಋಷಿಭ್ಯಾಂ ವೈದದಶ್ವಿಭ್ಯಾಂ ಸಹಸ್ರಾಣಿ ಅದಿತ್ಸತಾಂ ದಾತುಮಿಚ್ಛತಾಮ್ । ತೌತರನ್ತೌ ಪುರುಮೀಢೌ ಈ ಕ್ಷೇತ್ರಾಂ ಮನಸಾ ಗ್ರಾಹ್ಯಮಗ್ರಾಹ್ಯ ಕಥಂ ಕೇನ ಪ್ರಕಾರೇಣ ನೌ ಆವಾಮಿದಂ ಆತ್ತಮ ಪ್ರತಿಗೃಹೀತಂ ಸ್ಯಾದಿತಿ । ತೌ ಪ್ರತ್ಯೇತಾಮ್ । ಚತುರೃಚಃ ಪ್ರತ್ಯರ್ಥಂ ಧ್ವಸ್ರಯೋಃ ಪುರುಷನ್ತ್ಯೋಃ ರಮನ್ತ್ಯೋಃ ಆದದ್ಮಹೇ ಸಹಸ್ರಾಣಿ ಆತ್ತವನ್ತೌ ತರತ್ । ತರತ್ ಪ್ರತಿಗ್ರಹ ದೋಷಃ ಸಃ ಮನ್ದೀಸೋಮಃ । ಧಾವತಿ ಶೋಧಯತಿ । ತರ್ತೌ ವೈಕೃತಯೋಃ ಆತ್ತಂ ಗೃಹೀತಮಪ್ರತಿಗೃಹೀತಂ ಭವತಿ । ಅನ್ಯತ್ರಾಪಿ ಆತ್ತಮಸ್ಯ ಅಪ್ರತಿಗೃಹೀತಂ ಭವತಿ । ಗೃಹೀತಮಪಿ ಯಃ ಏವಂ ವಿಜಾನಾತಿ ವಿನಾಶಂ ಸೋಽನುಭವತಿ । ತರನ್ತ ಪುರಮೀಢೌ ಉಭಯಸ್ಯ ಅನ್ನಾದ್ಯಸ್ಯಾವರುದ್ಧ್ಯಾ । ಮಾನುಷ್ಯಸ್ಯ ಚ ದೈವಸ್ಯ ಚ । ಮಾನುಷ್ಯಸ್ಯ ಚ ಅನ್ನಸ್ಯ ದೈವಸ್ಯ ಚ ಲವನೇ ಧನಾರ್ಥಮ್ । ತಥಾಚ ಗೌತಮಃ ಅಪ್ರತಿಗ್ರಾಹ್ಯಂ ಪ್ರತಿಜಿಘೃಕ್ಷತ್ ಪ್ರತಿಗೃಹ್ಯ ವಾ ಚತುಋಚಂ ತರತ್ಸಮನ್ದೀತ್ಯಪ್ಸು ಜಪೇತ್ । ತರತ್ ಸಃ ಮನ್ದೀ ಸೋಮಃ । ಧಾವತಿ ಗಚ್ಛತಿ ವಾ ಶೋಧಯತಿ ವಾ ಪಾಪಮ್ । ನ ಕೇವಲಂ ಸೋಮಃ । ಧಾರಾ ಅಪಿ । ಸುತಸ್ಯ ಅನ್ಧಸಃ ಅನ್ನಸ್ಯ ಸೋಮ ಲಕ್ಷಣಸ್ಯ । ತರತ್ ತರತಿ । ಸ ಪಾಪಂ ಯಸ್ಯ ಮನ್ದೀ ಧಾವತಿ ಶೋಧಯತಿ । ಉಸ್ರಾ ಮಾಧ್ಯಮಿಕಾ ವಾಕ್ ಧಾರಾ ವಾ । ವೇದ ವಿಜಾನಾತಿ । ವಸೂನಾಂ ಮರ್ತ್ಯಸ್ಯ ದೇವೀ ಅವಸಃ । ಏವಂ ಗುಣ ವಿಶಿಷ್ಟಾಧಾರಾ ಧ್ವಸ್ರಯೋರಿತಿ ವ್ಯಾಖ್ಯಾತೌ । ಆ ಯಯೋಃ ಪುರುಷನ್ತ್ಯೋಃ । ತ್ರಿಂಶತಂ ತ್ರಿಂಶಚ್ಛತಾನಿ ಧನಾನಾಂ ಸಹಸ್ರಾಣಿ ಚ । ಆದದ್ಮಹೇ ತರತ್ ಸ ಮನ್ದೀ ಧಾವತಿ ।

ಅವತ್ಸಾರಃ । ತರತ್ ಅತರತ್ ಪ್ರಾಪ್ನುವನ್ ಲೋಕಾನ್ ತ್ರೀನ್ ಉಕ್ತಂ ಹಿ ಪೂರ್ವಮಸ್ಮಾಭಿಃ – ಪವಿತ್ರಂ ದ್ಯುಲೋಕೋ ವೃಧ್ಯಂ ಅನ್ತರಿಕ್ಷಂ ಕಲಶಃ ಪೃಥಿವೀತಿ । ಅಥವಾ ತರತ್ ತಾರಯತ್ ಪಾಪಾತ್ । ಸ ಸೋಮಃ । ಮನ್ದೀ ಮದಕರಃ । ಧಾವತಿ ಪವತೇ । ಕಥಂ ಸೋಮಃ ಪವತೇ । ಧಾರಾರೂಪೇಣ ಇತ್ಯಾಹ । ಧಾರಾ ಪವತೇ ಸುತಸ್ಯ ಅನ್ಧಸಃ ಅನ್ನಭೂತಸ್ಯ ಸೋಮಸ್ಯ ತರತ್ ಸ ಇತಿ ಪುನರುಕ್ತಿರಾದರಾರ್ಥಾ । ಇತಿ ವಿವರಣಕಾರಃ ॥

ತರಂತ ಮತ್ತು ಪುರಮೀಢರೆಂಬ ಋಷಿವರ್ಯರಿಬ್ಬರು ತಮ್ಮ ಮಹಿಮಾನ್ವಿತ ಸ್ತೋತ್ರಗಳಿಂದ ಸೋಮದೇವತೆಯನ್ನು ಸಂತೋಷಪಡಿಸಿ ಧ್ವಸ್ರ ಮತ್ತು ಪುರುಸಂತಿ ಎಂಬಿಬ್ಬರು ರಾಜರನ್ನು ಪಾಪ ಪ್ರವಾಹದಿಂದ ದಾಟಿಸಿ

ತ್ವರಿತವಾಗಿ ಮೋಕ್ಷಗಾಮಿಗಳನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದರು. ಈ ನಿಮಿತ್ತವಾಗಿ ತಮಗೆ ಅರ್ಪಿಸಿದ ಧನರಾಶಿಯನ್ನು ನೋಡುತ್ತಲೇ ಮಹಾವಿಷವನ್ನು ತಿಂದಂತೆ ಭಾವಿಸಿ ಈ ಬಹುಪರಿಗ್ರಹ ದೋಷದಿಂದ ಪಾರಾಗುವ ಬಗೆಯನ್ನು ಚಿಂತಿಸಿದರು. ಬಹುಕಾಲ ಧ್ಯಾನನಿರತರಾಗಿ ತತ್ಸಮನ್ದೀ ಧಾವತೀ ಎಂಬ ಸಾಮವೇದ ಋಕ್ ಗಳನ್ನು – ೫೦೦/೧೦೫೭, ೧೦೫೮, ೧೦೫೯, ೧೦೬೦ – ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕರಿಸಿಕೊಂಡು ಈ ವಿಷಪ್ರಾಯವಾದ ಬಹುಪರಿಗ್ರಹ ದೋಷದಿಂದ ಮುಕ್ತರಾದರು. ಈ ಮನ್ತ್ರಗಳು ನಾರಾಶಂಸೀ ಗುಂಪಿನ ಮನ್ತ್ರಗಳಿಗೆ ಉದಾಹರಣೆಯಾಗಿವೆ. ತಾಂ.ಮ.ಬ್ರಾ. ೧೩–೭–೧೨ ರಿಂದ ೧೬ ॥

ಬಹುಪ್ರತಿಗ್ರಹ ಅಪ್ರತಿಗ್ರಾಹ್ಯ ಪ್ರತಿಗ್ರಾಹ್ಯ ಅಯಾಜ್ಯ ಯಾಜನ ಹಾಗೂ ಬಹು ಯಾಜನಗಳಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಕುಟುಂಬ ಭರಣ ಅಗತ್ಯಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ದಾನ ಪಡೆಯುವುದರಿಂದ ಒದಗುವ ದೋಷ ಪರಿಹರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತ ರೂಪವಾಗಿ ಗೌಷೂಕ್ತ ಅಶ್ವಸೂಕ್ತ ಶುದ್ಧಾಶುದ್ಧೀಯ ತರತ್ಸಮನ್ದೀ ಧಾವತಿ ಸಾಮಗಾನಗಳ ವಿಧ್ಯುಕ್ತವಾದ ಜಪ ಮಾಡಬೇಕು. ಸಾ.ವಿ.ಬ್ರಾ ೨–೧–೭ ॥

ಸುತಸ್ಯ ವಿಧ್ಯುಕ್ತವಾಗಿ ಹಿಂಡಿ ಸಿದ್ಧಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟಿರುವ **ಅನ್ಧಸಃ** ಹವಿರ್ಲಕ್ಷಣವಾದ **ಸಃ** ಆ ಸೋಮರಸದ **ಧಾರಾ** ಪ್ರವಾಹವು **ಧಾವತಿ** ವೇಗವಾಗಿ ಪ್ರವಹಿಸುತ್ತಾ ಯಜ್ಞದ ಯಜಮಾನರನ್ನು ಪಾಪ ಕಷ್ಟ ಮತ್ತು ದುಃಖಗಳಿಂದ **ತರತಿ** ಪಾರುಮಾಡುತ್ತದೆ. **ಸಃ ಮನ್ದೀ ಧಾವತಿ**–ತರತಿ ಸ ಪಾಪಂ ಸರ್ವಂ ಮನ್ದೀ ಯ **ಸ್ತೌತಿ** ಧಾವತಿ – ಗಚ್ಛತ್ಯೂರ್ಧ್ವಗತಿಮ್ । ನಿರು ೧೩–೬ ॥ ಸ್ತುತಿ ಕರ್ತೃಗಳಿಗೆ ಆನಂದವನ್ನುಂಟು ಮಾಡುತ್ತಾ ಊರ್ಧ್ವ ಲೋಕಗಳಿಗೆ ಒಯ್ಯುತ್ತದೆ.

ಶಾಸ್ತ್ರೋಕ್ತವಾಗಿ ಹಿಂಡಿ ಸಿದ್ಧಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟ ಸೋಮರಸವು ಧಾರಾರೂಪದಲ್ಲಿ ಪ್ರವಹಿಸುತ್ತಾ ಯಜ್ಞದ ಯಜಮಾನರ ಪಾಪ ಪರಿಹರಿಸಿ ಕಷ್ಟಕೋಟಲೆಗಳಿಂದಲೂ ದುಃಖದಿಂದಲೂ ಪಾರು ಮಾಡುತ್ತಾ ಸ್ತೋತೃ ವರ್ಗವನ್ನು ಆನಂದಗೊಳಿಸುತ್ತಾ ಮೇಲು ಮೇಲಿನ ಲೋಕಗಳಿಗೆ ಒಯ್ಯುತ್ತದೆ.

ಶಾಸ್ತ್ರವಿಹಿತಮಪ್ಪಂತೆ ಸಜ್ಜಾದ ಸೋಮಂ
ಧಾರೆಧಾರೆಯಾಗುತ್ತಲಿಳಿಯುತ್ತಿರಲಿದೊ !
ಯಾಜಕನ ಪಾಪರಾಜಿತಾನಳಿಯುತಿರ್ಕುಂ ॥

॥ ನಿಧ್ರುವಿಃ ಕಾಶ್ಯಪಃ ಗಾಯತ್ರೀ ಪವಮಾನಸ್ಸೋಮಃ ॥

೧ ೨ ೩ ೧ ೨ ೩ ೧ ೨ ೩ ೧ ೨
ಆ ಪವಸ್ವ ಸಹಸ್ರಿಣಂ ರಯಿಂ ಸೋಮ ಸುವೀರ್ಯಮ್ ।
೩ ೧ ೨ ೦
ಅಸ್ಮೇ ಶ್ರವಾಂಸಿ ಧಾರಯ ॥ ೫-೫೦೧ ॥

೨ ೩ ೧ ೨ ೩ ೨ ೩ ೧ ೨ ೩ ೧
ಆ-ಪವಸ್ವ-ಸಹಸ್ರಿಣಮ್ । ರಯಿಮ್-ಸೋಮ-ಸುವೀರ್ಯಮ್-ಸು-ವೀ
೨೦ ೩ ೧ ೨ ೨೦ ೩
ರ್ಯಮ್ ॥ ಅಸ್ಮೇಇತಿ-ಶ್ರವಾಂಸಿ-ಧಾರಯ ॥ ೫-೫೦೧ ॥

॥ ಸೋಮಸಾಮ । ಸೋಮೋಗಾಯತ್ರೀ ಸೋಮಃ ॥

೫೦ ೨ ೧
೧. ಆಪವಸ್ವಾ ॥ ಸಹಸ್ರಿಣಾಮ್ । ಹುವಾಇ । ಹುವಾ೩೨೩
೧ ೨ ೧೦ ೨ ೦ ೧
ಹೋ ॥ ರಯಿಙ್‌ಸೋಮಾ । ಸುವೀರಿಯಾಮ್ । ಹುವಾಇ ।
೧ ೨ ೦ ೧ ೨ ೦ ೧
ಹುವಾ೩೨೩ಹೋಇ ॥ ಅಸ್ಮೇಶ್ರವಾ । ಸಿಧಾರಯಾ । ಹುವಾಇ ।
೧ ^ ೩ ೫೦೦ ೩ ೫
ಹುವಾ೩೨೩ಹೋ೩೨ । ವಾ೩೨೩೪ಔಹೋವಾ ॥ ಊ೩೨೩೪ಪಾ ॥

ದೀ - ೭ / ಪ - ೧೪ / ಮಾ-೭ / ಝ್ಞೋ ॥ ೮.೯೨೫ ॥

ಹೇ ಸೋಮ ತ್ವಂ ಸಹಸ್ರಿಣಂ ಬಹುಸಂಖ್ಯಾಕಂ ಸುವೀರ್ಯಂ ಶೋಭನ ವೀರ್ಯಂ ರಯಿಂ ಧನಮ್ ಆ ಪವಸ್ವ ಆಭಿಮುಖ್ಯೇನ ಕ್ಷರ । ಅಪಿ ಚ ಅಸ್ಮೇ ಅಸ್ಮಾಸು ಶ್ರವಾಂಸಿ ಅನ್ನಾನಿ ಧಾರಯ ಸ್ಥಾಪಯ ॥

ಸೋಮ ಸೋಮದೇವನೇ **ಸಹಸ್ರಿಣಂ** ಸಾವಿರಾರು ಸಂಖ್ಯೆಯ ಅಥವಾ ಬಹುಬಗೆಯ – ಪರಮಂ ಸಹಸ್ರಂ ತಾಂ. ಮ. ೧೬–೯–೨ ॥ ಪರಮಪುರುಷಾರ್ಥವಾದ ಪರಮಪದರೂಪವಾದ ಮೋಕ್ಷವೆಂಬ **ಸುವೀರ್ಯಂ** ಸತ್ ಶಕ್ತಿಯುಳ್ಳ ಸತ್ಕಾರ್ಯಗಳಿಗೆ ವಿನಿಯೋಗವಾಗುವ **ರಯಿಂ** ಧನವನ್ನು **ಆ ಪವಸ್ವ** ಪರಿಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಒದಗಿಸು **ಅಸ್ಮೇ** ನಮ್ಮಲ್ಲಿ **ಶ್ರವಾಂಸಿ** ಅನ್ನಲಕ್ಷಣವಾದ ಸಮಸ್ತ ಭೋಗಗಳನ್ನೂ ವಿಪುಲವಾದ ಯಶಸ್ಸನ್ನೂ **ಧಾರಯ** ಹರಿಯಿಸು ವರ್ಷಿಸು.

ಭಗವಂತನಾದ ಸೋಮದೇವನೇ ಸತ್ಕಾರ್ಯಗಳಿಗೆ ವಿನಿಯೋಗಿಸುವಂತಹ ಬಹು ಬಗೆಯ ವಿಧವಿಧವಾದ ಧನವನ್ನು ಸಮಸ್ತ ಭೋಗಭಾಗ್ಯಗಳನ್ನೂ ವಿಪುಲವಾದ ಯಶಸ್ಸನ್ನೂ ಪರಮಪದವನ್ನೂ ಅನುಗ್ರಹಿಸು.

ದೇವ ! ತುಹಿನಾಂಶು ! ಸತ್ಕಾರ್ಯವಿಹಿತಮಪ್ಪ
ಕೋಟಿವಿಧಮಪ್ಪ ಧನಮನೊಲ್ದೆಮಗೆ ನೀಡಯ್;
ಸರ್ವಸೌಖ್ಯಮಂ ಕೀರ್ತಿಯಂ ನೀಡಿ ಬಿಡಿಸಯ್ ॥

ಋಕ್ – ೫೦೨

॥ ಅಸಿತಃ ಕಾಶ್ಯಪೋ ದೇವಲೋ ವಾ ಗಾಯತ್ರೀ ಪವಮಾನಸ್ಸೋಮಃ ॥

೧ ೨ ೩ ೧ ೨ ೩ ೧ ೨ ೩ ೧ ೨ರ
ಅನು ಪ್ರತ್ನಾಸ ಆಯವಃ ಪದಂ ನವೀಯೋಅಕ್ರಮುಃ ।
೩ ೧ ೨ ೩ ೧ ೨
ರುಚೇ ಜನನ್ತ ಸೂರ್ಯಮ್ ॥ ೬–೫೦೨ ॥

೧ರ ೩ ೧ ೨ ೩ ೧ ೨ ೩ ೨ ೧ರ ೩ ೨ ೩
ಅನು–ಪ್ರತ್ನಾಸಃ–ಆಯವಃ । ಪದಮ್–ನವೀಯಃ–ಅಕ್ರಮುಃ ॥ ರುಚೇ–ಜನನ್ತ–ಸೂರ್ಯಮ್ ॥ ೬–೫೦೨ ॥

॥ ಸೂರ್ಯಸಾಮ । ಸೂರ್ಯೋ ಗಾಯತ್ರೀ ಸೂರ್ಯಃ ॥

೫ ೦ ೦ ೫ ೨೧ ೦ ೦
೧. ಅನುಪ್ರತ್ನಾಸಆಯಾ೬ವಾಃ ॥ ಪದನ್ನವೀಯೋಅಕ್ರಮೂಃ ॥

ಅ ೨ ೨ ೧ ೨
ರುಚಾಇಜನಾ ॥ ತಾऽಇಸೂ । ಹಿಮ್ಮಾಯೇऽಇ ॥ ರೀऽ೨ಇಳ

ಇ
ಯಾಮ್ ॥ *ದೀ - ೪ / ಪ - ೬ / ಮಾ-೬ / ತೂ ॥ ೯.೯೨೬ ॥*

ಪ್ರತ್ನಾಸಃ ಪುರಾಣಾಃ ಕೇಚಿತ್ ಆಯವಃ ಗವಾನವನ್ತೋऽಶ್ವಾಃ ನವೀಯಃ ನವತರಂ ಪದಮ್ ಅನು ಅಕ್ರಮುಃ ಅನುಕ್ರಮನ್ತೇ । ರೂಪಕವ್ಯವಹಾರೇಣ ಸೋಮಾಃ ಸ್ತೂಯನ್ತೇ । ರುಚೇ ದೀಪ್ತ್ಯೈ ಸೂರ್ಯಂ ಜನನ್ತ ಜನಯನ್ತಿ ॥

ಪ್ರತ್ನಾಸಃ ಪುರಾತನವಾದ ಪಳಗಿದ ಅಶ್ವಗಳು-ದೇವಾ ವಾ ಪ್ರತ್ನಮ್ ಕಾತ ೭-೪ ॥ ದೇವತೆಗಳು ಜೀವನ್ಮುಕ್ತರು, ಜ್ಞಾನವೃದ್ಧರು **ಆಯವಃ** ಶೀಘ್ರಗಾಮಿ ಕುದುರೆಗಳು-ಆಯವಃ ಮನುಷ್ಯಾಃ ನಿಘಂ ೨-೩ ॥ ಮಾನವರು **ನವೀಯಃ** ಹೊಚ್ಚ ಹೊಸದಾದ **ಪದಮ್** ಪಾದವಿಕ್ಷೇಪವನ್ನು ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಪರಮಪದವನ್ನು **ಅನು ಅಕ್ರಮುಃ** ಅನುಸರಿಸಿಹೋಗುತ್ತಾರೆ, ಪಡೆಯುತ್ತಾರೆ **ರುಚೇ** ಪ್ರಕಾಶಕ್ಕಾಗಿ ಜ್ಞಾನಕ್ಕಾಗಿ- ಅಮೃತತ್ವಂ ವೈ ಶ.ಬ್ರಾ ೯-೪-೨೧೪ ಅಮೃತತ್ವಕ್ಕಾಗಿ **ಸೂರ್ಯಂ** ಸೂರ್ಯನಿಗೆ ಸಮಾನ ತೇಜಸ್ಸುಳ್ಳ ಸೋಮನನ್ನು ಕರ್ಮ ಮತ್ತು ಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ ಪ್ರವರ್ತಿಸುವ ಸೋಮರಸವನ್ನು **ಜನನ್ತ** ಉತ್ಪಾದಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಪಳಗಿದ ಅಶ್ವಗಳ ತ್ವರಿತ ಗತಿಯಂತೆ ಸೋಮರಸವು ವೇಗವಾಗಿ ಪ್ರವಹಿಸುತ್ತಾ ಸೂರ್ಯನಂತೆ ತೇಜಸ್ವಿಯಾಗಿ ಹೊಳೆಯುತ್ತಿದೆ.ಜ್ಞಾನಾಕಾಂಕ್ಷಿಗಳಾದ ಮಾನವರು ಕರ್ಮ ಮತ್ತು ಜ್ಞಾನದ ಪ್ರವರ್ತಕವಾದ ಸೋಮರಸವನ್ನು ವಿಧಿ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಸಿದ್ಧಮಾಡಿ ಕರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರವೃತ್ತರಾಗಿ ಜ್ಞಾನಪಡೆದು ಪರಮ ಪದವನ್ನು ಆಕ್ರಮಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಅಮೃತತ್ವವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾರೆ.

ಪಳಗಿದಶ್ವಂಗಳೆಂಬಿನಂ ವೇಗವಾಗಿ
ಪರಿವ ಸೋಮಮಾ ಸೂರ್ಯನಂತೆ ಸ್ಫುರಿಕ್ಕುಂ ।
ಇದುರುಪಾಸಕರ್ಗಿಹಪರಶ್ರೇಯಮೊಲಿಗುಂ ॥

ಋಕ್ - ೫೦೩

॥ ಭೃಗುರ್ವಾರುಣಿರ್ಜಮದಗ್ನಿರ್ಭಾರ್ಗವೋ ವಾ ಗಾಯತ್ರೀ ಪವಮಾನಸ್ಸೋಮಃ ॥

೧ ೨ ೩ ೧ ೨ ೩ ೧ ೨೦ ೩ ೧ ೨
ಅರ್ಷಾ ಸೋಮ ದ್ಯುಮತ್ತಮೋऽಭಿ ದ್ರೋಣಾನಿ ರೋರುವತ್ ।

೨ ೩೨ ೩ ೨೩ ೨
ಸೀದನ್ಯೋನೌ ವನೇಷ್ವಾ ॥ ೭-೫೦೩ ॥

೧೨೦ ೩ ೧ ೨ ೩ ೨ ೧ ೨೦ ೩ ೧ ೨೦ ೧ ೨೦
ಅರ್ಷ-ಸೋಮ-ದ್ಯುಮತ್ತಮಃ । ಅಭಿ-ದ್ರೋಣಾನಿ-ರೋರುವತ್ ॥ ಸೀದ
೧ ೨೦ ೧೨೦
ನ್-ಯೋನೌ-ವನೇಷು-ಆ ॥ ೭-೫೦೩ ॥

॥ ದಾರ್ಢಚ್ಯುತಾನಿ ತ್ರೀಣಿ । ತ್ರಯಾಣಾಂ ದೃಢಚ್ಯುತಿರ್ಗಾಯತ್ರೀ ಸೋಮಃ ॥

೨ ೧ ೦ — ೧ ೨
೧. ಅರ್ಷಾ ॥ ಇಹಾ । ಸೋಮದ್ಯುಮಾಽ೨ತ್ತಮಾ । ಇಹಾ ॥ ಅ
೧ ೦ ೦ — ೧ ೨೦ ೧
ಭಾಇ ॥ ಇಹಾ । ದ್ರೋಣಾನಿರೋಽ೨ರುವಾ । ಇಹಾ ॥ ಸೀದಾ ॥
೦ ೦ — ೧ ೨
ಇಹಾ ॥ ಯೋನೌವನಾಽ೨ಇಷುವಾ ॥ ಇಹಾಽ೧ ॥

ದೀ - ೬ । ಪ - ೧೨ । ಮಾ - ೨ । ಖಾ ॥ ೧೦.೯೨೭ ॥

೪ ೫ ೧೦ ೦
೨. ಅರ್ಷಾಹಾಉ ॥ ಸೋಮದ್ಯುಮತ್ತಮೋ । ಭಿದ್ರೋಽ೨೩
೨ ೧ ೨ ೨ ೧ ೦ ೨
ಣಾ । ನಿರಾಔಽ೩ಹೋ । ರೂವಾಽ೨೩ತ್ ॥ ಸೀದಾಉವಾ ॥
೧೦ ೨ ೨ ೧ ೨ ೫
ಯೋನೌವಾಽ೩ನೇ । ಹಿಮ್ಮಾಯೇಽ೩ ॥ ಷೂಽ೨೩೪ವಾ ॥

ದೀ - ೪ । ಪ - ೯ । ಮಾ - ೪ । ಧೀ । ೧೧.೯೨೮ ॥

೩ ೪೦ ೫೦ ೩ ೨ ೩ ೪೦ ೫೦
೩. ಅರ್ಷಾಸೋಮದ್ಯುಮ । ತಮಾಃ । ಅರ್ಷಾಸೋಮಾ ॥
೧ ೨ ೧ ೨ ೦ ೧ ೨ ೧೦ ೨
ದ್ಯೂಮತ್ತಮಃ । ಅಭಿದ್ರೋಣಾಽ೨೩ಹಾ । ನಿರೋರುವತ್ ॥
೧ ೨೦ ೧ ೨ ೧ ೨
ಸಾಇದನ್ಯೋನಾಽ೨೩ಉಹಾಇ ॥ ವನಾಇಷೂಽ೨೩ವಾಽ೩೪೩ ।
೧
ಓಽ೨೩೪೫ಇ ॥ ಡಾ ॥ ದೀ-೭ । ಪ-೧೦ । ಮಾ-೮ । ಶ್ಯೈ । ೧೨.೯೨೯ ॥

ಹೇ ಸೋಮ ದ್ಯುಮತ್ತಮಃ ಅತಿಶಯೇನ ದೀಪ್ತಿಮಾನ್ ತ್ವಂ ದ್ರೋಣಾನಿ ಪ್ರಯೋಗಬಾಹುಲ್ಯಾಪೇಕ್ಷಮೇತದ್ಬಹುವಚನಮ್ । ದ್ರೋಣಕಲಶಾನಭಿಲಕ್ಷೀಕೃತ್ಯ ರೋರುವತ್ ಪುನಃ ಪುನರ್ಭೃಶಂ ವಾ ಶಬ್ದಂ ಕುರ್ವನ್ ಅರ್ಷ ಆಗಚ್ಛತು । ದಶಾಪವಿತ್ರಮಧ್ಯಾನ್ನಿರ್ಗತಃ ಸೋಮಃ ಅವಿಚ್ಛಿನ್ನ ಧಾರತಯಾ ಪತನ್ ಶಬ್ದಂ ಕರೋತಿ ಖಲು । ತತ್ರ ದೃಷ್ಟಾನ್ತಃ – ವನೇಷು ವನನೀಯೇಷು ಯಜ್ಞೇಷು ವನಸಂಬನ್ಧಿಷು ಯಜ್ಞಗೃಹೇಷು ವಾ ಯೋನೌ ಸ್ಥಾನೇ ಆಸೀದನ್ । ಯದ್ವಾ । ವನೇಷು ಯೋನೌ ಭೂಮೌ ಆಸೀದನ್ ಪೂರ್ವಂ ಸ್ಥಿತಃ ಸನ್ ಯಜ್ಞಗೃಹಮ್ ಅಭ್ಯರ್ಷತಿ ಇತಿ ಸಂಬನ್ಧಃ ॥ ಸೀದನ್ ಯೋನೌ ವನೇಷ್ವಾಸೀದನ್ – ಶ್ಯೇನೋ ನ ಯೋನಿಮಾ ಇತಿ ಸಾಮ್ನು ಋಚಃ ಪಾಠೌ ॥

ಸೋಮ ಸೋಮದೇವನೇ **ದ್ಯುಮತ್ತಮಃ** – ದ್ಯುಮಾನ್ ದ್ಯೋತನವಾನ್ ನಿರು ೬–೧೯ ॥ ಅತ್ಯಂತ ಕಾಂತಿಯುಕ್ತನೂ ದಿಪ್ತಿವಂತನೂ ಆದ ನೀನು **ಅಭಿ ದ್ರೋಣಾನಿ** – ಮೂರ್ಧಾ – ದ್ರೋಣ ಕಲಶಾಃ ಮೈ ೪–೫–೯ ॥ ಮೇಲು ಮೇಲಿನ ಉತ್ತಮ ಅವಕಾಶಗಳಿಗಭಿಮುಖವಾಗಿ ದ್ರೋಣಕಲಶಗಳಿಗಭಿಮುಖವಾಗಿ **ರೋರುವತ್** ಶಬ್ದಮಾಡುತ್ತಾ **ಅರ್ಷಾ** ದಶಾಪವಿತ್ರದಿಂದ ಪ್ರವಹಿಸು. **ವನೇಷು** **ಕಾಡುಗಳಲ್ಲೂ** **ಯೋನೌ** – ಯೋನಿಃ – ಗೃಹನಾಮ ನಿಘಂ ೩–೪ ॥ ಯಜ್ಞಗೃಹಗಳಲ್ಲೂ ನಮ್ಮ ಹೃದಯದಲ್ಲೂ ಆಸಿದನ್ ವಿರಾಜಮಾನನಾಗಿರುತ್ತಾನೆ.

ದೀಪ್ತಿವಂತನೂ ಕಾಂತಿಯುಕ್ತನೂ ಆದ ಸೋಮದೇವನೇ ಕಾಡುಗಳಲ್ಲೂ ಯಜ್ಞಶಾಲೆಗಳಲ್ಲೂ ನಮ್ಮ ಹೃದಯದಲ್ಲೂ ವಿರಾಜಮಾನನಾಗಿರುತ್ತಾ ನಮ್ಮನ್ನು ಊರ್ಧ್ವ ಲೋಕಗಳಿಗೆ ಒಯ್ಯಲನುಕೂಲವಾಗುವಂತೆ ದಶಾಪವಿತ್ರದಿಂದ ದ್ರೋಣ ಕಲಶದೊಳಕ್ಕೆ ಶಬ್ದಮಾಡುತ್ತಾ ಪ್ರವಹಿಸು.

ಪೊಳೆವ, ಚೆಲುವಾದ ಸೋಮನೆ ! ಕಾನನಗಳೊಳ್
ಜನ್ನವನೆಗಳೊಳ್ ಮೇಣೆಮ್ಮೆರ್ದೆಗಳೊಳೆಂದುಂ
ಬೆಳಗಿ ಮೇಲಕೊಂಡೊಯ್ಯಲೀ ಮಡಕೆಗಿಳಿಯಯ್ ॥

ಋಕ್ – ೫೦೪

॥ ಕಶ್ಯಪೋ ಮಾರೀಚಃ ಗಾಯತ್ರೀ ಪವಮಾನಸ್ಸೋಮಃ ॥

೧ ೨ ೩ ೧ ೨ ೩ ೧ ೨ ೩ ೧ ೨
ವೃಷಾ ಸೋಮ ದ್ಯುಮಾ೦ ಅಸಿ ವೃಷಾ ದೇವ ವೃಷವ್ರತಃ ।

೨ ३ ೧ ೨
ವೃಷಾ ಧರ್ಮಾಣಿ ದಧ್ರಿಷೇ ॥ ೮-೫೦೪ ॥

೧ ೨೦ ३ ೨ ३ ೧ ೨೦ ३ ೧ ೨೦ ೧ ೨೦ ३
ವೃಷಾ–ಸೋಮ–ದ್ಯುಮಾನ್–ಅಸಿ । ವೃಷಾ–ದೇವ–ವೃಷವ್ರತಃ–ವೃಷ– ವ್ರ
೧ ೨೦ ೧ ೨೦ ३
ತಃ ॥ ವೃಷಾ–ಧರ್ಮಾಣಿ–ದಧ್ರಿಷೇ ॥ ೮-೫೦೪ ॥

॥ ವೃಷಕಮ್ । ಇನ್ದ್ರೋಗಾಯತ್ರೀ ಸೋಮಃ ॥

೫ ೦ ೦ ೨ — ೧ — ೧
೧. ವೃಷಾಸೋಮಾ ॥ ದ್ಯುಮಾ೨ಽಇಜ್ಆಸಾ೨ಽಇ । ವೃಷಾದೇ
೨ ೨ ೧ ೨ ३ ೫ ೧ ೨
ವಾ೨ಽಇಹಾ೨ಽಇ । ವಾರ್ಷವ್ರಾ೨ಽ೨೩೪ತಾಃ ॥ ವೃಷಾಧರ್ಮಾ೨ಽ३ ॥
ನ ೨ ೧ ೨೦ ೧ ೨ ೧
ಈ೨ಽ३ಯಾ ॥ ಣಾಇದಧ್ರಿಷೇ । ಇಡಾ೨ಽ೨೩ಭಾ೨ಽ३೪३ । ಓ೨ಽ೨
३೪೫ಇ ॥ ಡಾ ॥ *ದೀ – ३ । ಪ – ೧೦ । ಮಾ – ೬ । ಣೂ ॥ ೧೩.೯೩೦ ॥*

ಹೇ ಸೋಮ ವೃಷಾ ಕಾಮಾನಾಂವರ್ಷಕಸ್ತ್ವಂ ದ್ಯುಮಾನ್ ದೀಪ್ತಿಮಾನ್ ಅಸಿ । ಅಪಿ ಚ ಹೇ ದೇವ ದ್ಯೋತಮಾನ ಸೋಮ ವೃಷಾ ತ್ವಂ ವೃಷವ್ರತಃ ವರ್ಷಣಶೀಲ ಕರ್ಮಾಸಿ । ಕಿಂ ಚ ಹೇ ಸೋಮ ವೃಷಾ ತ್ವಂ ಧರ್ಮಾಣಿ ದೇವಾನಾಂ ಮನುಷ್ಯಾಣಾಂ ಚ ಹಿತಾನಿ ಕರ್ಮಾಣಿ ದಧ್ರಿಷೇ ಧಾರಯಸಿ ॥ ದಧ್ರಿಷೇ ದಧಿಷೇ ಇತಿ ಚ ಪಾಠೌ ॥

ದೇವ ಸೋಮ ಸೋಮದೇವನೇ ವೃಷಾ ಕಾಮನೆಗಳನ್ನು ಮಳೆ ಗರೆಯುವವನೂ ದ್ಯುಮಾನ್ ಕಾಂತಿಯುಕ್ತನೂ ದ್ಯುಮತ್ತಮೇತಿ ವೀರ್ಯವತ್ತ ಮೇತ್ಯೇತತ್ ಶ. ಬ್ರಾ ೬-೨-೧-೩೨ ॥ ವೀರ್ಯವಂತನೂ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವಂತನೂ ಅಸಿ ಆಗಿದ್ದೀಯೆ. ವೃಷಾ ಇಷ್ಟಾರ್ಥಗಳನ್ನೀಡೇರಿಸುವವನೂ ವೃಷವ್ರತಃ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಕರ್ಮಗಳಲ್ಲೇ ನಿರತನಾಗಿರುವ ವ್ರತವುಳ್ಳವನೂ ವೃಷಾ ಧರ್ಮಾಣಿ ದಧ್ರಿಷೇ ದೇವತೆಗಳಿಗೂ ಮಾನವರಿಗೂ ಹಿತಕಾರಿಯಾದ ಬಹುಸಮರ್ಥನಾದ ಸರ್ವರಿಗೂ ಧಾರಕವಾದ ಕರ್ಮಸ್ವರೂಪನೂ ಧರ್ಮಸ್ವರೂಪನೂ ಆಗಿದ್ದೀಯೆ.

ಪ್ರಕಾಶಮಾನನಾದ ಸೋಮದೇವತೆಯೇ ಸಕಲ ಕಾಮನೆಗಳ ಮಳೆಗರೆ ಯುವವನೂ ಕಾಂತಿಯುಕ್ತನೂ ವೀರ್ಯವಂತನೂ ಸಮರ್ಥನೂ ಆಗಿದ್ದೀಯೆ. ಇಷ್ಟಾರ್ಥಗಳನ್ನೀಡೇರಿಸವವನೂ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಕರ್ಮಗಳಲ್ಲೇ ನಿರತನಾಗಿರುವ ವ್ರತವುಳ್ಳವನೂ ದೇವತೆಗಳಿಗೂ ಮಾನವರಿಗೂ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಹಿತಕಾರಿಯಾದ ಕರ್ಮಸ್ವರೂಪನೂ ಧರ್ಮಸ್ವರೂಪನೂ ಆಗಿದ್ದೀಯೆ.

ಬಯಕೆಗಳ ಮಳೆಗರೆವನೇ ! ವೀರ್ಯವಂತ !
ಸೋಮ! ನೀನೇ ಸಮರ್ಥನಯ್; ಕರ್ಮನಿಷ್ಠ –
–ಸುರನರಾಳಿಯಂ ಪೊರೆವ ಸದ್ಧರ್ಮಶರ್ಮ ॥

ಋಕ್ – ೫೦೫

॥ ಕಶ್ಯಪೋ ಮಾರೀಚಃ ಗಾಯತ್ರೀ ಪವಮಾನಸ್ಸೋಮಃ ॥

ಽ೧ ೨ ಽ೧ ೨ ಽ ೧ ೨ ಽ ೧ ೨
ಇಷೇ ಪವಸ್ವ ಧಾರಯಾ ಮೃಜ್ಯಮಾನೋ ಮನೀಷಿಭಿಃ ।
೧ ೨ ಽ ೧ ೨೦
ಇನ್ದೋ ರುಚಾಭಿ ಗಾ ಇಹಿ ॥ ೬-೫೦೫ ॥

ಽ ೨ ಽ ೧ ೨೦ ಽ ೧ ೨ ಽ ೧ ೨ ೧ ೨೦ ಽ ೨
ಇಷೇ–ಪವಸ್ವ–ಧಾರಯಾ । ಮೃಜ್ಯಮಾನಃ–ಮನೀಷಿಭಿಃ ॥ ಇನ್ದೋ–ರುಚಾ–
ಽ ೨ ಽ
ಅಭಿ–ಗಾಃ–ಇಹಿ ॥ ೬-೫೦೫ ॥

॥ ಐಷಮ್ । ಇಷೋ ಗಾಯತ್ರೀ ಸೋಮಃ ॥

೫ ೦ ೨ ೦ ೦ ೦ ೨ ೫೦ ೦
೧. ಇಷೇಪವಾ ॥ ಸ್ವಧಾರಯೌಹೋವಾಽಽಹಾಽಽಳ । ಔಹೋ
೨ ೧ ೨೦ ೦ ೦ ೧ ೨^ ೩ ೨೦ ೩ ೫೦ ೨
ವಾ । ಮೃಜ್ಯಮಾಽ೨ನೋಮನೀಷಿಭಿಃ ॥ ಇನ್ದೋರುಚಾ ॥ ಅಭಿ
೦ ೦ ೨ ೫೦ ೦ ೧ ೨ ೩ ೧
ಗೌಹೋವಾಽಽಹಾಽಽಳ । ಔಹೋವಾ । ಉಪ್ । ಇಹೀಽ೨ಽ
೧ ೧
ಳಽ ॥ *ದೀ – ೧೫ । ಪ – ೬ । ಮಾ – ೨ । ಭಾ ॥ ೧೪.೬೩೧ ॥*

ಹೇ ಇನ್ದೋ ಸೋಮ ಮನೀಷಿಭಿಃ ಋತ್ವಿಗ್ಭಿಃ **ಮೃಜ್ಯಮಾನಃ** ಶೋಧ್ಯಮಾನಸ್ತ್ವಮ್ ಇಷೇ ಅಸ್ಮಾಕಮನ್ನಾಯ ಧಾರಯಾ ಪವಸ್ವಕ್ಷರ । ರುಚಾ ರೋಚಮಾನೇನಾನ್ಧಸಾ ಗಾಃ ಪಶೂನ್ ಅಭೀಹಿ ಅಭಿಗಚ್ಛ ॥

ಇನ್ದೋ ಪರಮೈಶ್ವರ್ಯಶಾಲಿಯಾದ ಸೋಮದೇವನೇ **ಮನೀಷಿಭಿಃ** ಋತ್ವಿಜರಿಂದ **ಮನೀಷಾ** ಮನಸಾ ಈಷಯಾ ಸ್ತುತ್ಯಾ ಪ್ರಜ್ಞಾಯಾ ವಾ । ನಿರು ೯-೧೦ ಮನೀಷೀ ಮೇಧಾವೀ ನಿಘಂ ೩-೧೫ ॥ ಸ್ತುತಿ ಉಪಾಸನೆಗಳಲ್ಲಿ ನಿರತರಾದ ಮೇಧಾವಿಗಳಿಂದ **ಮೃಜ್ಯಮಾನಃ** ಅನ್ವೇಷಿಸಲ್ಪಡುವ – ಮಾರ್ಷ್ಟಿಗತಿಕರ್ಮಾ ನಿಘಂ ೨-೧೪ ॥ ವಿಧ್ಯುಕ್ತವಾಗಿ ಹಿಂಡಿ ದಶಾಪವಿತ್ರದಿಂದ ಶೋಧಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುವ ನೀನು **ಇಷೇ** ಇಷ್ಟಾರ್ಥಗಳನ್ನೀಡೇರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಅನ್ನ ಸಂಕೇತವಾದ ಭೋಗಭಾಗ್ಯಗಳಿಗಾಗಿ **ಧಾರಯಾ** ಧಾರಾ ಪ್ರವಾಹವಾಗಿ ಧ್ಯಾನನಿರತರಾಗಿ ಧಾರಣೆ ಮಾಡುವವರಿಗೆ **ಪವಸ್ವ** ಹರಿದು ಬಾ. ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಅನುಗ್ರಹಿಸು **ರುಚಾ** ರುಚಿಕರವಾದ ಅಮೃತ ಸ್ವರೂಪವಾದ ನಿನ್ನ ಜ್ಞಾನ ಪ್ರಕಾಶದಿಂದ **ಗಾಃ** ಗೋ ಆದಿ ಪಶುಗಳನ್ನು ಗೋ ಸಂಬಂಧಿ ಹಾಲು ಆದಿ ಹವಿರ್ದ್ರವ್ಯಗಳನ್ನು, ನಮ್ಮವಾಣಿಯಿಂದಲೂ ಇನ್ದ್ರಿಯಗಳಿಂದಲೂ **ಅಭೀಹಿ** ಅನುಗ್ರಹಿಸು ಉತ್ತಮ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಪ್ರೇರಿಸು.

ಪರಮೈಶ್ವರ್ಯಶಾಲಿಯಾದ ಸೋಮದೇವನೇ ಋತ್ವಿಜರಿಂದ ವಿದಿಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಸಿದ್ಧಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟಿರುವ ನೀನು ನಮ್ಮ ಅನ್ನಾದಿ ಇಷ್ಟಾರ್ಥಗಳನ್ನೀಡೇರಿಸಲು ಹೊಳೆಯುತ್ತಾ ದ್ರೋಣಕಲಶಕ್ಕೆ ಪ್ರವಹಿಸು. ಪ್ರಕಾಶಮಾನನೂ ತೇಜಸ್ವಿಯೂ ಆದ ಸೋಮದೇವನೇ ಮನನಶೀಲರಾದ ಮನೀಷಿಗಳು ನಿನ್ನನ್ನು ಅನ್ವೇಷಿಸುತ್ತಾ ಧ್ಯಾನಿ ಸುತ್ತಾ ಧಾರಣೆ ಮಾಡುವರು. ನಿನ್ನ ಜ್ಞಾನ ಪ್ರಕಾಶದಿಂದ ಅವರ ವಾಣಿಯೂ ಇನ್ದ್ರಿಯಗಳೂ ಉತ್ತಮ ಕರ್ಮದಲ್ಲಿ ತೊಡಗುವಂತೆ ಪ್ರೇರಿಸು.

ಐಸಿರಿಯಸೋಮ ! ವಿಧ್ಯುಕ್ತಜನ್ಮ ! ಮಿಂಚಿ
ಮೆರೆದು ಪರಿದು ಬಾರೆಮ್ಮನುದ್ಧರಿಸೆ ದಯದಿಂ ।
ನಿನ್ನ ನೋಂತರ್ಗೆನೀಳ್ವುದಯ್ ಭವ್ಯಗವ್ಯಂ ॥

ಋಕ್ – ೫೦೬

॥ ಅಸಿತಃ ಕಾಶ್ಯಪೋ ದೇವಲೋ ವಾ ಗಾಯತ್ರೀ ಪವಮಾನಸ್ಸೋಮಃ ॥

೩ ೧ ೨ ೩ ೧ ೨ ೩ ೧ ೨ ೩ ೨
ಮನ್ದ್ರಯಾ ಸೋಮ ಧಾರಯಾ ವೃಷಾ ಪವಸ್ವ ದೇವಯುಃ ।

೩ ೧ ೨ ೩ ೨
ಅವ್ಯಾ ವಾರೇಭಿರಸ್ಮಯುಃ ॥ ೧೦-೫೦೬ ॥

೩ ೧ ೨ ೩ ೧ ೨ ೦ ೧ ೨ ೦ ೩ ೨ ೧ ೨ ೦
ಮನ್ದ್ರಯಾ-ಸೋಮ-ಧಾರಯಾ । ವೃಷಾ-ಪವಸ್ವ-ದೇವಯುಃ ॥ ಅವ್ಯಾಃ-
೧ ೨ ೦ ೩ ೨
ವಾರೇಭಿಃ-ಅಸ್ಮಯುಃ ॥ ೧೦-೫೦೬ ॥

॥ ಶ್ಯಾವಾಶ್ವಮ್ । ಶ್ಯಾವಾಶ್ವೋ ಗಾಯತ್ರೀ ಸೋಮಃ ॥

೫ ೦ ೨ ೧೦ ೦ ೨
೧. ಮನ್ದ್ರಯಾಸೋ ॥ ಮಧಾರಯಾ । ವೃಷಾಪಾऽ೨೩ವಾ । ಸ್ವ
೧ ೨ ೧ ೧ ^ ೩ ೫೦
ದಾಇವಾऽ೨೩ಯೂಃ ॥ ಅವ್ಯಾऽ೨೩ಃ ॥ ವಾऽ೨ರಾऽ೨೩ಳಔ
೦ ೨ ೩ ೨
ಹೋವಾ ॥ ಭಿರಸ್ಮಯೂऽ೧ಃ ॥

ದೀ - ೫ / ಪ - ೭ / ಮಾ - ೫ / ಘು ॥ ೧೫.೯೩೨ ॥

ಹೇ ಸೋಮ ವೃಷಾ ಕಾಮಾನಾಂವರ್ಷಿತಾ ದೇವಯುಃ ದೇವಕಾಮಃ ಅಸ್ಮಯುಃ ಅಸ್ಮತ್ಕಾಮಶ್ಚ ತ್ವಂ ಅವ್ಯಾಃ ಅವ್ಯೈಃ ಅವಿಮಯ್ಯೈಃ ವಾರೇಭಿಃ ವಾಲೈಃ ಕೃತೇ ದಶಾಪವಿತ್ರೇ ಮನ್ದ್ರಯಾ ಮದಕರಯಾ ಧಾರಯಾ ಪವಸ್ವಕ್ಷರ ॥ ಅವ್ಯಾ ವಾರೇಭಿಃ ಅವ್ಯೋ ವಾರೇಷು ಇತಿ ಪಾಠೌ ॥

ವೃಷಾ ಅಮೃತವರ್ಷಿಯೂ **ದೇವಯುಃ** ದೇವ ಕಾಮನೆಗಳನ್ನೀಡೇರಿಸುವವನೂ ದಿವ್ಯಗುಣದಾತಾರನೂ **ಅಸ್ಮಯುಃ** ಮಾನವರಾದ ನಮ್ಮ ಮನುಷ್ಯ ಕಾಮನೆಗಳನ್ನೀಡೇರಿಸುವವನೂ ಆದ **ಸೋಮ** ದೇವನೇ ನೀನು **ಅವ್ಯಾಃ ವಾರೇಭಿಃ** ದಶಾಪವಿತ್ರದಿಂದ ಶೋಧಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಾ ನಮ್ಮ ಗುಣ ಕರ್ಮಗಳಿಂದೊದಗುವ ಪಾಪ ವಾಸನೆಗಳಿಂದ ನಮ್ಮನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುತ್ತಾ **ಮನ್ದ್ರಯಾ ಧಾರಯಾ** ಮುದವನ್ನು ನೀಡುವ ಆನಂದದಾಯಕ ಧಾರೆಯಿಂದ **ಪವಸ್ವ** ಪ್ರವಹಿಸಿ ನಮ್ಮನ್ನು ಪವಿತ್ರಗೊಳಿಸು.

ಅಮೃತವರ್ಷಿಯೂ ದಿವ್ಯಗುಣದಾತಾರನೂ ಆದ ಸೋಮದೇವನೇ ನಮ್ಮ ದೇವಕಾಮನೆಗಳನ್ನೂ ಮನುಷ್ಯಕಾಮನೆಗಳನ್ನೂ ಈಡೇರಿಸುತ್ತಾ ಗುಣಕರ್ಮಗಳಿಂದು ದಯವಾಗುವ ಪಾಪ ವಾಸನೆಗಳಿಂದ ರಕ್ಷಿಸುತ್ತಾ ದಶಾಪವಿತ್ರದ ಮೂಲಕ ಆನಂದಧಾರೆಯಾಗಿ ಪ್ರವಹಿಸಿ ನಮ್ಮನ್ನು ಪವಿತ್ರಗೊಳಿಸು.

ಅಮೃತವರ್ಷಿ ! ಸದ್ಗುಣಗಣ್ಯಾ ! ಸಕಲನರರ
ಬಯಕೆಗಳನೀವ ಸೋಮನೇ ! ಪೊರೆಯುತೆಮ್ಮಂ ।
ನಲವಿನಮಿತಧಾರಾರೂಪದಿಂದೆ ಪರಿಯಯ್ ॥

ಋಕ್ – ೫೦೭

॥ ಕವಿರ್ಭಾರ್ಗವಃ ಗಾಯತ್ರೀ ಪವಮಾನಸ್ಸೋಮಃ ॥

೩ ೧ ೨ ೩ ೧ ೨ ೩ ೨ಉ ೩ ಕ೨ರ
ಅಯಾ ಸೋಮ ಸುಕೃತ್ಯಯಾ ಮಹಾನ್ತ್ಸನ್ನಭ್ಯವರ್ಧಥಾಃ ।
೩ ೧ ೨ರ
ಮನ್ದಾನ ಇದ್ ವೃಷಾಯಸೇ ॥ ೧೧-೫೦೭ ॥

೩ ೨ ೩ ೧ ೨ ೩ ೧ ೨ ೩ ೨ ೩ ೨ ೩
ಅಯಾ–ಸೋಮ–ಸುಕೃತ್ಯಯಾ–ಸು–ಕೃತ್ಯಯಾ । ಮಹಾನ್–ಸನ್–ಅಭಿ–ಅ
೨ ೩
ವರ್ಧಥಾಃ ॥ ಮನ್ದಾನಃ–ಇತ್–ವೃಷಾಯಸೇ ॥ ೧೧-೫೦೭ ॥

॥ ಅಯಾಸೋಮೀಯಮ್ । ಅಯಾಸೋಮೋಗಾಯತ್ರೀ ಸೋಮಃ ॥

೫ ೪ ೨ ೪ ೫ ೨ ೧ರ ಅ
೧. ಅಯಾ೨೩ಸೋ೭೨೩ಮಸುಕೃತ್ಯಯಾ ॥ ಮಹಾನ್ತ್ಸನ್ನಾ । ಭ್ಯ
^ ೩ ೫ ೧ ೨ರ ೧ ೨ ೨
ವಾ೨ಎರ್ದ್ಧಾ೨೨೩೪ಥಾಃ ॥ ಮಾನ್ದಾನಆಯೇ೭೨೩ತ್ ॥ ವೃಷಾ೨೩
೪
ಯಾ೨೫ಸಾ೨೬೫೬ಇ ॥

ದೀ – ೨ । ಪ – ೫ । ಮಾ – ೪ । ಇೕ ॥ ೧೬೩೩ ॥

ಹೇ ಸೋಮ ಅಯಾ ಅನಯಾ ಸುಕೃತ್ಯಯಾ ಅಭಿಷವಾದಿ ಲಕ್ಷಣಯಾ ಕ್ರಿಯಯಾ ಮಹಾನ್ ಪೂಜ್ಯಮಾನಃ ಸನ್ ದೇವಾನ್ ಪ್ರತಿ ಅಭ್ಯವರ್ಧಥಾಃ ಅಭ್ಯವರ್ಧಯಃ । ಮನ್ದಾನಃ ಇತ್ ಮೋದಮಾನ ಏವ ವೃಷಾಯಸೇ ವೃಷವದಾಚರಸಿ । ಯಥಾ ಮೋದಮಾನೋ ವೃಷಭಃ ಶಬ್ದಂ

ಕರೋತಿ ತಥಾಭಿಷವವೇಲಾಯಾಮ್ ಉಪರವೇಷು ಶಬ್ದಂ ಕರೋಷೀತ್ಯರ್ಥ:। **ಅಭ್ಯವರ್ಧಥಾಃ** – ಅಭ್ಯವರ್ಧತ ಇತಿ **ವೃಷಾಯಸೇ** – ವೃಷಾಯತೇ ಇತಿ ಚ ಪಾಠೌ ॥

ಸೋಮ ಸೋಮದೇವನೇ **ಅಯಾ ಸುಕೃತ್ಯಯಾ** ಉತ್ತಮವಾದ ಹಿಂಡುವ ಮುಂತಾದ ಅಭಿಷವಾದಿ ಶಾಸ್ತ್ರೋಕ್ತ ಕರ್ಮಗಳಿಂದ ಈ ಉಪಾಸನೆಯಿಂದ **ಮಹಾನ್ ಸನ್** ಮಹಾಮಹಿಮನಾಗಿರುವ ನೀನು **ಅಭ್ಯವರ್ಧಥಾಃ** ನಮ್ಮನ್ನೂ ದೊಡ್ಡವರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುವೆ **ಮನ್ದಾನ ಇತ್**-ಮದಿ ಸ್ತುತಿ । ಭ್ವಾದಿ ॥ ಮನ್ದತೇ ಅರ್ಚತಿ ಕರ್ಮಾ ನಿಘಂ ೩–೧೪ ॥ ಕರ್ಮಣಿ ಕರ್ತೃ ಪ್ರತ್ಯಯಃ ॥ ಸ್ತುತಿಗಳಿಂದ ಪ್ರಸನ್ನನಾಗಿ **ವೃಷಾಯಸೇ** ಮೇಘದಂತೆ ಬಲಶಕ್ತಿ ಸುಖಸಮೃದ್ಧಿಗಳನ್ನೂ ಮಳೆಗರೆಯುವೆ.

ಅಭಿಷವಾದಿ ಶಾಸ್ತ್ರೋಕ್ತಕರ್ಮಗಳಿಂದ ಮಹಾಮಹಿಮನಾಗಿರುವ ಸೋಮ ದೇವನೇ ನೀನು ಸ್ತುತಿಗಳಿಂದ ಪ್ರಸನ್ನನಾಗಿ ಸುಖ ಸಮೃದ್ಧಿಗಳ ಮಳೆಗರೆದು ಬಲ ಶಕ್ತಿ ಸಾಮರ್ಥ್ಯಗಳನ್ನನುಗ್ರಹಿಸಿ ನಮ್ಮನ್ನು ದೊಡ್ಡವರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುವೆ.

ಅಭಿಷವಾದಿ ಶಾಸ್ತ್ರೋಕ್ತ ಸತ್ಕರ್ಮವಿಧಿಯಿಂ
ಮಹಿತನೆನಿಸಿರ್ಪ ಸೋಮನೇ ! ನಮ್ಮ ನುತಿಯಂ ।
ಮನ್ನಿಸುತೆ ನೀಳ್ಪುದೆಮಗೆ ಸರ್ವಾಭ್ಯುದಯಮಂ ॥

ಋಕ್ – ೫೦೮

॥ ಜಮದಗ್ನಿರ್ಭಾರ್ಗವಃ ಗಾಯತ್ರೀ ಪವಮಾನಸ್ಸೋಮಃ ॥

೩ ೨ರ ೩ ೧ ೨ರ ೩ ೧ ೨
ಅಯಂ ವಿಚರ್ಷಣಿರ್ಹಿತಃ ಪವಮಾನಃ ಸ ಚೇತತಿ ।
೩ ೧ ೨ರ ೩ ೨
ಹಿನ್ವಾನ ಆಪ್ಯಂ ಬೃಹತ್ ॥ ೧೨-೫೦೮ ॥

೩ ೨ ೧ ೨ರ ೩ ೨ ೧ ೨ರ ೩
ಅಯಮ್–ವಿಚರ್ಷಣಿಃ–ವಿ–ಚರ್ಷಣಿಃ–ಹಿತಃ । ಪವಮಾನಃ–ಸಃ–ಚೇತತಿ॥
೨ ೧ ೨ರ ೩ ೨
ಹಿನ್ವಾನಃ–ಆಪ್ಯಮ್–ಬೃಹತ್ ॥ ೧೨-೫೦೮ ॥

॥ ಆಗ್ನೇಯಮ್ । ಅಗ್ನಿರ್ಗಾಯತ್ರೀ ಸೋಮಃ ॥

೨^ ೩೦೪೦ ೫ ೨ ೧
೧. ಆ । ಔಹೌಹೋವಾಹಾಇ । ಅಯಂವಿಚಾ ॥ ಷಣಾಇರ್ಹಾ

೨^ ೩೦೪೦ ೫ ೦ ೨ ೧ ೨^
ಇತಾ । ಔಹೌಹೋವಾಹಾಇ ॥ ಪವಮಾನಾಃ ॥ ಸಚಾಇತಾತಾ ।

೩೦ ೪೦ ೫ ೦ ೨ ನ ೨ ೪
ಔಹೌಹೋವಾಹಾಇ ॥ ಹಿನ್ವಾನಆ ॥ ಪಿಯೌಽಇಹೌಽಇ । ಹ

೫ ೪ ॥ ೫
ವೋವಾ । ಬೃಾಽಇಹೋಽಓಹಾಇ ॥

ದೀ - ೮ / ಪ - ೧೨ / ಮಾ - ೯ / ಶೋ ॥ ೧೭.೯೩೪ ॥

ವಿಚರ್ಷಣಿಃ ವಿದ್ರಷ್ಟಾ । **ಹಿತಃ** ಪಾತ್ರೇ ನಿಹಿತಃ **ಪವಮಾನಃ** ಶೋಧ್ಯಮಾನಃ **ಅಯಂ** **ಸೋಮಃ** **ಆಪ್ಯಮ್** ಅಪ್ಸುಭವಮ್ । **ಬೃಹತ್** ಮಹತ್ ಅನ್ನಂ **ಹಿನ್ವಾನಃ** ಪ್ರೇರಯನ್ **ಸಃ** **ಚೇತತಿ** ಸರ್ವೈಃ ಸಂಜ್ಞಾಯತೇ ॥

ಅಯಂ ವಿಚರ್ಷಣಿಃ ಸಕಲವನ್ನೂ ಬಹುಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ತಿಳಿದಿರುವ ದ್ರಷ್ಟಾರನೂ **ಹಿತಃ** ಹಿತವೆಂಬ ಯಜ್ಞಪಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿತವಾಗಿರುವವನೂ ಹಿತಕರನಾಗಿ ಅನ್ತರ್ಹಿತನಾಗಿರುವವನೂ **ಪವಮಾನಃ** ಪವಿತ್ರಕಾರಕನೂ ಆದ **ಸಃ** ಸೋಮದೇವನು **ಆಪ್ಯಮ್ ಬೃಹತ್** ನೀರಿನಿಂದ ಉತ್ಪನ್ನವಾದ ಉದಕಸ್ಥವಾದ ಅನ್ನವನ್ನು - ಓಜೋ ವೀರ್ಯಂ ಬೃಹತ್ ಕಾಠಕ ೩೭-೮ ॥ ವೀರ್ಯ ಸ್ಥೈರ್ಯಾದಿ ಅಧ್ಯಾತ್ಮ ಬಲವನ್ನು **ಹಿನ್ವಾನಃ** ಪ್ರೇರಿಸುತ್ತಾ **ಸಚೇತತಿ** ಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ಚುರುಕುಗೊಳಿಸುತ್ತಾ ಸಾವಧಾನ ವಾಗಿರುವಂತೆ ಎಚ್ಚರಿಸುತ್ತಿರುತ್ತಾ ಗೋಚರನಾಗುತ್ತಿರುತ್ತಾನೆ.

ಸಕಲ ದ್ರಷ್ಟಾರನೂ ಪವಿತ್ರಕಾರಕನೂ ಅನ್ತರ್ಹಿತನೂ ಆದ ಪಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿರುವ ಸೋಮರಸರೂಪೀ ಸೋಮದೇವನು ಉದಕಸ್ಥ ಅನ್ನಾದಿ ದ್ರವ್ಯಗಳ ಮೂಲಕ ಕರ್ಮಫಲಗಳನ್ನು ಪ್ರೇರಿಸುತ್ತಾ ಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ಚುರುಕುಗೊಳಿಸುತ್ತಾ ಸಾವಧಾನವಾಗಿ ಎಚ್ಚರಿಸುತ್ತಾ ಗೋಚರಿಸುತ್ತಿರುತ್ತಾನೆ.

ದಾರ್ಶನಿಕನುಂ ವಿಶುದ್ಧನುಂ ಗುಪ್ತಘನನುಂ
ತಾನೆನಿಪ್ಪ ಸೋಮಂ ಸರ್ವವಿಧದನ್ನದಿಂ ।
ಜೀವರಾಶಿಯಂ ಪ್ರೇರಿಸುತ್ತೆ ಪ್ರಕಟಿಪಂ ॥

॥ ಅಯಾಸ್ಯ ಆಙ್ಗಿರಸಃ ಗಾಯತ್ರೀ ಪವಮಾನಸ್ಸೋಮಃ ॥

೧ ೨ ೩ ೧ ೨೦ ೩ ೧ ೨೦
ಪ್ರ ನ ಇನ್ದೋ ಮಹೇ ತುನ ಊರ್ಮಿಂ ನ ಬಿಭ್ರದರ್ಷಸಿ ।
೩ ೨ ೩ ೨ ೩ ೧ ೨
ಅಭಿ ದೇವಾಁ ಅಯಾಸ್ಯಃ ॥ ೧೩-೫೦೯ ॥

೨ ೩ ೨ ೩ ೨ ೧೨೦ ೩
ಪ್ರ–ನಃ–ಇನ್ದೋ–ಮಹೇ–ತುನೇ । ಊರ್ಮಿಮ್–ನ–ಬಿಭ್ರತ್–ಅರ್ಷಸಿ ॥
೨ ೩ ೨ ೩ ೧ ೨
ಅಭಿ–ದೇವಾನ್–ಅಯಾಸ್ಯಃ ॥ ೧೩–೫೦೯ ॥

॥ ಆಯಾಸ್ಯೇ ದ್ವೇ । ದ್ವಯೋರಯಾಸ್ಯೋ ಗಾಯತ್ರೀ ಸೋಮಃ ॥

೩ ೪ ೫ ೦ ೦ ೨ ^ ೩ ೫ ೨ ೧೦
೧. ಪ್ರನಇನ್ದೋಽಇ । ಹೀಽಇಹೀಽ೨೩ಳಯಾ ॥ ಮಹೇತುನಇಽ೨
೧ ನ ೨ ೦ ೧ ೧
ಹೀಽಇಽ೨ಹೀಽ೩ಯಾ । ಊರ್ಮಿನ್ನಬಿಭ್ರದರ್ಷಸಇಽ೨ಹೀಽಇಽ೨
ನ ೨ ೧ ೨ ೧ ^ ೩ ೫೦ ೦
ಹೀಽ೩ಯಾ ॥ ಅಭಾಯೇಽ೩ ॥ ದಾಽ೨ಇವಾಽ೨೩ಳಔಹೋ
೨ ೧೦ ೩ ೧೧೧
ವಾ ॥ ಅಯಾಸಿಯಾಽ೨೩ಳ೫ಃ ॥

ದೀ – ೭ । ಪ – ೭ । ಮಾ – ೧೦ । ಘೌ ॥ ೧೮.೬೩೫ ॥

೩ ೪ ೫ ೦ ೨ ೨ ೫ ೨ ೧೦
೨. ಪ್ರನಇನ್ದೋ । ಇಯಾಽ೩ಳ೩ಈಽ೩ಳಯಾ ॥ ಮಹೇತುನ
ನ ೨ ೦ ೧
ಇಯಾಽ೨ಈಽ೩ಯಾ । ಊರ್ಮಿನ್ನಬಿಭ್ರದರ್ಷಸಇಯಾಽ೨ಈಽ
೧ ೨ ೧ ^ ೩ ೫೦ ೦
೩ಯಾ ॥ ಅಭಾಯೇಽ೩ ॥ ದಾಽ೨ಇವಾಽ೨೩ಳಔಹೋವಾ ॥

೨   ೨ ೧೦ ೨ ೩
ಏsಷಿ । ಅಯಾಸಿಯಾsವಿಷಿಳಾಃ ॥

ದೀ - ೬ / ಪ - ೮ / ಮಾ - ೯ / ಗೋ ॥ ೧೯.೯೩೬ ॥

ಹೇ ಇನ್ದೋ ಕ್ಲಿದ್ಯಮಾನ ಸೋಮ ತ್ವಂ ನಃ ಅಸ್ಮಾಕಂ ಮಹೇ ಮಹತೇ ತುನೇ ಧನಾಯ ಪ್ರಾರ್ಷಸಿ ಪ್ರಗಚ್ಛಸಿ । ನ ಸಂಪ್ರತ್ಯರ್ಥೇ । ಅಯಾಸ್ಯಶ್ಚಾಯಮೃಷಿಃ ತವ ಊರ್ಮಿಂ ಬಿಭ್ರತ್ ಧಾರಯನ್ ದೇವಾನ್ ಯಷ್ಟುಮಭಿಗಚ್ಛತಿ ॥

ಇನ್ದೋ ಅಮೃತ ಸ್ವರೂಪನಾದ ಸೋಮದೇವನೇ **ನಃ** ನಮಗೆ **ಮಹೇ** ಬಹು ಹೆಚ್ಚಿನ **ತುನೇ** - ತು ವೃದ್ಧೌ ಅದಾದಿ ॥ ಸಮೃದ್ಧಿಗಾಗಿ ಧನಕ್ಕಾಗಿ **ಪ್ರಾರ್ಷಸಿ** ದಶಾಪವಿತ್ರದಿಂದ ದ್ರೋಣಕಲಶಕ್ಕೆ ಪ್ರವಹಿಸುತ್ತೀಯೆ. **ಊರ್ಮಿಂ** ನ ತರಂಗಸಮಾನ ಆನಂಧಧಾರೆಯೊಂದಿಗೆ ಅಲೆಗಳಿಂದ ತುಂಬಿ ತುಳುಕುತ್ತಿರುವ ಸೋಮರಸವನ್ನು **ಅಯಾಸ್ಯ** ಅಯಾಸ್ಯನೆಂಬ ಋಷಿಯು ಆಯಾಸವಿಲ್ಲದೆ ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾಗಿಯೇ **ಬಿಭ್ರತ್** ಧರಿಸಿಕೊಂಡು ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು **ದೇವಾನ್** ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಸಂತೋಷಗೊಳಿಸಲು ಯಜ್ಞಶಾಲೆಗೆ **ಅಭಿ** ದಯಮಾಡಿಸುತ್ತಾನೆ.

ಅಮೃತಸ್ವರೂಪನಾದ ಸೋಮದೇವನೇ ನಮ್ಮ ಬಹುಮುಖ ಸಮೃದ್ಧಿಗಾಗಿ ದಶಾಪವಿತ್ರದಿಂದ ಆನಂದಧಾರೆಯಾಗಿ ತರಂಗ ತರಂಗವಾಗಿ ದ್ರೋಣಕಲಶಕ್ಕೆ ಪ್ರವಹಿಸಿರುವ ನಿನ್ನನ್ನು ಅಯಾಸ್ಯ ಋಷಿಯು ಆಯಾಸವಿಲ್ಲದೆ ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾಗಿ ನಿನ್ನನ್ನು ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಸಂತೋಷಗೊಳಿಸಲು ಯಜ್ಞಶಾಲೆಗೆ ದಯ ಮಾಡಿಸುತ್ತಾನೆ.

ಅಮೃತರೂಪಿಯೇ ! ನಮ್ಮೆಲ್ಲರಭ್ಯುದಯಕಂ
ನಲ್ಮೆಮೆಯ್ವೆತ್ತು ಧಾರಾನುಕಾರಿಯೆನಿಸಿ ।
ಬಾರೆಲೈ ಸುರಪ್ರಿಯ ! ಅಯಾಸ್ಯಪ್ರಣೀತ ।

ಋಕ್ - ೫೧೦

॥ ಅಮಹೀಯುರಾಙ್ಗಿರಸಃ ಗಾಯತ್ರೀ ಪವಮಾನಸ್ಸೋಮಃ ॥

೩ ೧   ೨ ೩ ೨ರ   ೩ ೨   ೩   ೧ ೨
ಅಪಘ್ನನ್ ಪವತೇ ಮೃಧೋsಪ ಸೋಮೋ ಅರಾವ್ಣಃ ।

೨ ೩ ೧ ೨ ೩ ೨
ಗಚ್ಛನ್ನಿಂದ್ರಸ್ಯ ನಿಷ್ಕೃತಮ್ ॥ ೧೪-೫೧೦ ॥

ಸ್ವ-೧೫ । ಉ-೨ । ಧಾ-೫೭ । ಘೇ । ದ ೨ ॥

೩ ೨ ೩ ೨ ೩ ೧ ೨೦ ೧೨೦ ೧ ೨೦ ೧೨೦
ಅಪಘ್ನನ್-ಅಪ-ಘ್ನನ್-ಪವತೇ-ಮೃಧಃ । ಅಪ-ಸೋಮಃ-ಅರಾವ್ಣಃ-ಅ-
೩ ೧೨೦ ೧೨೦ ೩ ೨ ೩ ೨
ರಾವ್ಣಃ ॥ ಗಚ್ಛನ್-ಇನ್ದ್ರಸ್ಯ-ನಿಷ್ಕೃತಮ್-ನಿಃ-ಕೃತಮ್ ॥ ೧೪-೫೧೦ ॥

ಆ-೫೧ । ಅ-೧೨ । ಪ-೧೬೩ । ಖಿ । ದ-೨ ॥

ಇತಿ ದ್ವಿತೀಯಾ ದಶತಿಃ ॥ ೨ ॥ ಚತುರ್ಥಃ ಖಣ್ಡಃ । ೪ ॥

॥ ಭಾರದ್ವಾಜಮ್ । ಭರದ್ವಾಜೋಗಾಯತ್ರೀ ಸೋಮೇನ್ದ್ರೌ ॥

೨ ೩ ೫ ೪ ೫ ೨ ೧
೧. ಹೋಈಽ೨೩ಳಯಾ । ೨ । ಇಯಾಹಾಇ । ಅಪಘ್ನಾಽ೨೩
೨ ೧ ೧ ೧ ೨ ೩ ೫ ೪ ೫ ೨
ನ್ವಾಽ೩ಳ೫ ॥ ಹೋಈಽ೨೩ಳಯಾ । ೨ । ಇಯಾಹಾಇ । ವ
೧ ೧ ^ ೩ ೫೦ ೦ ೧ ೦
ತಾಇ । ಮಾಽ೨ । ಧಾಽ೨೩ಳ । ಔಹೋವಾ । ಅಪಸೋ
ವಿಂ ೧ ವಿಂ ೧ ೧ ೧ ೨ ೩ ೫
ಮೋಽ ೨ಅರಾಽ೨ವ್ಣಾಽ೩ಳ೫ಃ ॥ ಹೋಈಽ೨೩ಳಯಾ । ೨ ।
೪ ೫ ೨ ೧ ೨ ೧ ೧ ೧ ೨ ೩
ಇಯಾಹಾಇ । ಗಚ್ಛನ್ನಾಽ೨೩ಇನ್ದ್ರಾಽ೩ಳ೫ ॥ ಹೋಈಽ೨೩ಳ
೫ ೪ ೫ ೨ ೧ ^ ೩
ಯಾ । ೨ । ಇಯಾಹಾಇ । ಸ್ಯನಾಇಃ । ಕಾಽ೨ । ತಾಽ೨೩ಳ ।
೫೦ ೦ ೩ ೧ ೧ ೧ ೦
ಔಹೋವಾ ॥ ಈಽ೨೩ಳ೫ ॥

ದೀ - ೭ । ಪ - ೨೪ । ಮಾ - ೧೮ । ಝೌ ॥ ೨೦.೯೩೭ ॥

ವಿಂಶತಿಶ್ಚತುರ್ಥಃ ಚತುರ್ಥಃ ಖಣ್ಡಃ ॥ ೪ ॥ ದಶತಿಃ ॥ ೨ ॥

ಸೋಮಃ ಮೃಧಃ ಹಿಂಸಕಾನ್ ಶತ್ರೂನ್ ಅಪಘ್ನನ್ ಮಾರಯನ್ ಅರಾವ್ಣಃ ಶಕ್ತೌಸತ್ಯಾಂ ಧನಾನಾಮದಾತೃಂಶ್ಚ ಅಪಘ್ನನ್ ಇನ್ದ್ರಸ್ಯ ನಿಷ್ಕೃತಂ ಸ್ಥಾನಂ ಗಚ್ಛನ್ ಪ್ರಾಪ್ನುವನ್ ಪವತೇ ಧಾರಯಾ ಪತತಿ ॥

ಸೋಮಃ ಸೋಮದೇವನು **ಮೃಧಃ** ಹಿಂಸಕರಾದ ಶತ್ರುಗಳನ್ನು – ಪಾಪ್ಮಾವೈ ಮೃಧಃ ಶ.ಬ್ರಾ ೬–೩–೩–೮ ॥ ಪಾಪಭಾವನೆಗಳನ್ನು **ಅಪಘ್ನನ್** ನಾಶಪಡಿಸುತ್ತಾ **ಅರಾವ್ಣಃ** ಧನವಂತರಾಗಿದ್ದೂ ದಾನ ಮಾಡದ ಲೋಭಿಗಳನ್ನು–ಅರಾವಾಣೋ ವಾ ಏತೇ ಯೇಽನೃತಮಭಿಶಂಸನ್ತಿ । ತಾಂ.ಬ್ರಾ ೬–೧೦–೭ ॥ ಅನೃತಾದಿ ಅಸದ್ಭಾವಗಳನ್ನು **ಅಪ** ನಾಶಪಡಿಸುತ್ತಾ **ಇನ್ದ್ರಸ್ಯ ನಿಷ್ಕೃತಂ ಗಚ್ಛನ್** ಇನ್ದ್ರನನ್ನು ಸೇರಲು – ಯದ್ವೈನಿಷ್ಕೃತಂ । ತತ್ ಸಂಸ್ಕೃತಮ್ । ಐ.ಆ.೧.೧.೪ ॥ ಉಪಾಸಕನಾದ ಜೀವಾತ್ಮನು ಸಂಸ್ಕೃತ ಶುದ್ಧ ಸ್ವರೂಪನಾದ ಆತ್ಮನನ್ನು ಸೇರಲು **ಪವತೇ** ಆನಂದ ಧಾರೆಯಾಗಿ ಪವಿತ್ರ ಮಾಡುತ್ತಾ ಪ್ರವಹಿಸುತ್ತಾನೆ.

ಸೋಮದೇವನು ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ನಾಶಮಾಡುತ್ತಾ ಪಾಪ ಪರಿಹಾರಮಾಡುತ್ತಾ ಲೋಭಿಗಳನ್ನೂ ಅಸದ್ಭಾವನೆಗಳನ್ನೂ ಇಲ್ಲವಾಗಿಸುತ್ತಾ ಉಪಾಸಕನು ಆತ್ಮಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಅನುಕೂಲವಾಗುವಂತೆ ಆನಂದ ಧಾರೆಯಾಗಿ ಶುದ್ಧಗೊಳಿಸುತ್ತಾ ಇನ್ದ್ರನೆಡೆಗೆ ದ್ರೋಣಕಲಶಕ್ಕೆ ಪ್ರವಹಿಸುತ್ತಾನೆ.

ಸೋಮದೇವಂ ವಿರೋಧಿನಿರ್ಮೂಲನಬಲಂ
ಲೋಭಿದುರ್ಬುದ್ಧಿನಾಶನಂ ನೋಂತವರ್ಗಂ ।
ಸ್ವಾತ್ಮರೂಪಕಂ । ಸುರಿವನೀ ಕಲಶದೊಳಗಂ ॥

ಋಕ್ – ೫೧೧

॥ ಸಪ್ತರ್ಷಯಃ ೧. ಭರದ್ವಾಜೋಬಾರ್ಹಸ್ಪತ್ಯಃ ೨. ಕಶ್ಯಪೋಮಾರೀಚಃ ೩. ಗೋತಮೋರಾಹೂಗಣಃ ೪. ಅತ್ರಿರ್ಭೌಮಃ ೫. ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರೋಗಾಥಿನಃ ೬. ಜಮದಗ್ನಿರ್ಭಾರ್ಗವಃ ೭. ವಸಿಷ್ಠೋಮೈತ್ರಾವರುಣಿಃ ॥ ಬೃಹತೀಪವಮಾನಸ್ಸೋಮಃ ॥

೩ ೧ ೨ ೩ ೧ ೨ ೩ ೧ ೨೦
ಪುನಾನಃ ಸೋಮ ಧಾರಯಾಪೋ ವಸಾನೋ ಅರ್ಷಸಿ ।
೧ ೨೩ ೧ ೨೦೩ ೧೨ ೩೧ ೨ ೩ ೧ ೨೩೧ ೨
ಆ ರತ್ನಧಾ ಯೋನಿಮೃತಸ್ಯ ಸೀದಸ್ಯುತ್ಸೋ ದೇವೋ ಹಿರಣ್ಯಯಃ ॥

೩ ೨ ೩ ೧ ೨೦ ೩ ೨ ೧ ೨೦ ೩ ೨ ೩ ೨
ಪುನಾನಃ–ಸೋಮ–ಧಾರಯಾ । ಅಪಃ–ವಸಾನಃ–ಅರ್ಷಸಿ ॥ ಆ–ರತ್ನಧಾಃ

೩ ೨ ೧ ೨೦ ೩ ೧ ೨ ೩ ೧ ೨೦ ೩ ೨
–ರತ್ನ–ಧಾಃ–ಯೋನಿಮ್–ಋತಸ್ಯ–ಸೀದಸಿ । ಉತ್ಸಃ–ಉತ್–ಸಃ–ದೇವಃ–

೩ ^ ೨
ಹಿರಣ್ಯಯಃ ॥ ೧-೫೧೧ ॥

॥ ಆಯಾಸ್ಯಮ್ । ಅಯಾಸ್ಯೋಬೃಹತೀಸೋಮಃ ॥

೫ ೦ ೧ ^ ೩ ೫೦ ೦ ೩
೧. ಪುನಾನಸ್ಸೋ ॥ ಮಾಽ೨ಧಾಽ೨೩ಳಔಹೋವಾ । ರಾಽ೨೩

೫ ೨೧೦ ೨೦ ೦ ೧೦ ೨
ಳಯಾ । ಅಪೋವಸಾನೋಅರ್ಷಸಿ ॥ ಆರಾತ್ನಾಽ೩ಧಾಃ ।

೧೦ ೨ ೨ ೧ ^ ೩ ೫೦ ೦
ಯೋನಾಇಮಾಽ೩ರ್ತ್ತಾಽ೩ । ಸ್ಯಾಽ೨ಸಾಽ೨೩ಳಔಹೋವಾ ।

೩ ೫ ೧ ೨ ೨ ೧ ^ ೩
ದಾಽ೨೩ಳಸೀ ॥ ಉತ್ಸೋದೇಽ೩ವೋಽ೩ ॥ ಹಾಽ೨ಇರಾಽ೨೩

೫೦ ೦ ೩ ೫
ಳಔಹೋವಾ ॥ ಣ್ಯಾಽ೨೩ಳಯಾಃ ॥

ದೀ – ೧೨ । ಪ – ೧೧ । ಮಾ – ೮ । ಚೈ ॥ ೨೧.೯೩೮ ॥

॥ ಮಾಣ್ಡವಮ್ । ಮಣ್ಡುರ್ಬೃಹತೀ ಸೋಮಃ ॥

೧ — ನ ೨ ೧ ೦ ^ ೩ ೨ ^ ೩
೨. ಇಯಾಽ೨ಈಽ೩ಯಾ । ಪುನಾನಸ್ಸೋಽ೨ । ಮಧಾರಾಽ೨

೫ ೨೧೦ ೦ ೨೦ ೧ ೨ ೧೦ ೦
೩ಳಯಾ ॥ ಅಪೋವಸಾನೋಅರ್ಷಾಽ೨೩ಸೀ । ಆರತ್ನಧಾ

೦ ೨೧೦ ೨^ ೩ ೦ ೨೦ ೧ ೧
ಯೋನಿಮೃತಸ್ಯಸೀದಾಽ೨೩ಸೀ ॥ ಉತ್ಸೋದೇವೋಽ೨೩ ॥ ಹಾಽ

^ ೩ ೫೦ ೦ ೨ ೧ ೧೧೧
೨ಇರಾಽ೨೩ಳಔಹೋವಾ ॥ ಣ್ಯಾಽ೩ಯಾಽ೨೩ಳ೫ಃ ॥

ದೀ – ೧೨ । ಪ – ೮ । ಮಾ – ೫ । ಜು ॥ ೨೨.೯೩೯ ॥

॥ ಅಪದಾಸಮ್ । ವಸಿಷ್ಠೋಬೃಹತೀ ಸೋಮಃ ॥

೫ ೦ ೪೫೦ ೪೦ ೫ ೪ ೨೧೦ ೨೦ ೦
೩. ಪುನಾನಸ್ಸೋಮಧಾರಯಾ ॥ ಅಪೋವಸಾನೋಅರ್ಷ ।
ನ ೨ ನ ೨ ೧೦ ೨೧೦ ೦ ೨೧೨೦
ಸ್ಯೋಽ೩ಹಾ । ಓಽ೩ಹಾ ॥ ಆ ರತ್ನಧಾಯೋನಿಮೃತಸ್ಯಸೀದ ।
ನ ೨ ನ ೨ ೧ ೨ ನ
ಸ್ಯೋಽ೩ಹಾ । ಓಽ೩ಹಾ ॥ ಉತ್ಸೋದಾಽ೧ಇವಾಽ೨ಃ । ಓಽ೩
೨ ನ ೨ ೧ ೨ ೧
ಹಾ । ಓಽ೩ಹಾ ॥ ಹಿರಣ್ಯಾಽ೨೩ಯಾಽ೩೪೩ಃ । ಓಽ೨೩೫ಇ ॥

ಡಾ ॥ *ದೀ - ೧೦ । ಪ - ೧೩ । ಮಾ - ೫ । ಋ ॥ ೨೩.೯೪೦ ॥*

॥ ಸೋಮಸಾಮ । ಸೋಮೋ ಬೃಹತೀ ಸೋಮಃ ॥

೪ ೦ ೦ ೪ ೧ ೧
೪. ಪುನಾನಸ್ಸೋಽ೫ಮಧಾರಯಾ ॥ ಆಪೋಽ೨ವಾಸಾಽ೨ ।
೦ ೧ ೧ ೦ ೧
ನೋಅರ್ಷಸೀ । ಆರಾಽ೨ತ್ನಾಧಾಽ೨ಃ । ಯೋನಿಮಾರ್ತ್ತಾಽ೨ ।
೧೦ ೧ ೧ ೨
ಸ್ಯಸೀದಸೀ ॥ ಊತ್ಸೋಽ೨ದಾಇವಾಽ೨ಃ ॥ ಹಿರಣ್ಯಾಽ೨೩ಯಾಽ
೧
೩೪೩ಃ । ಓಽ೨೩೪೫ಇ ॥ ಡಾ ॥

ದೀ - ೫ । ಪ - ೧೦ । ಮಾ - ೬ । ಮೂ ॥ ೨೪.೯೪೧ ॥

॥ ಐಡಮಾಯಾಸ್ಯಮ್ । ಅಯಾಸ್ಯೋ ಬೃಹತೀ ಸೋಮಃ ॥

೪ ೫ ೪ ೧ ೨ ೧೦ ೦ ೨
೫. ಆಇಪುನಾ ॥ ನಾಸ್ಸೋ । ಮಧಾರಯಾ । ಆಪೋವಸಾಽ೩
೨೦ ೧ ೨ ೦ ೨
೧ । ನೋಅರ್ಷಸೀ । ಆರತ್ನಧಾಽ೩೧ಃ । ಯೋನಿಮೃತಾ । ಸ್ಯ

೧೦ ೨ ೨೧ ೨
ಸೀದಸೀ ॥ ಊತ್ಸೋದೇವಾ೨೩೧ಃ ॥ ಹಿರಣ್ಯಾ೨೨೩ಯಾ೨೩

೧
೪೩ಃ । ಓ೨೨೩೪೫ಇ ॥ ಡಾ ॥

ದೀ - ೫ । ಪ - ೧೨ । ಮಾ - ೬ । ಘೂ ॥ ೨೫.೯೪೨ ॥

॥ ಮಾಣ್ಡವಮ್ ॥ ಮಣ್ದುರ್ಬೃಹತೀ ಸೋಮಃ ॥

೫ ೦ ೪೫೦ ೪೦ ೫ ೦ ೦ ೪ ೫ ೧೦
೬. ಪುನಾನಸ್ಸೋಮಧಾರಯಾ । ಪೋವಸೋವಾ ॥ ನೋಅ
೨ ೧೦ ೨ ೧ ೧ ೨ ೨
ರ್ಷಸಿ । ಆರತ್ನ । ಧಾಉವಾ೨೨೩ । ಹೋವಾ೨೩ಹಾಇ ।
೧೦ ೨ ೧೨೦ ೧ ೨೦ ೦ ೧
ಯೋನಿಮೃತಸ್ಯಸೀದಸಿ ॥ ಉತ್ಸೋದೇ । ವಾಉವಾ೨೨೩ ।
೧ ೨ ೨ ೧ ೨ ೧
ಹೋವಾ೨೩ಹಾಇ ॥ ಹಿರಣ್ಯಾ೨೨೩ಯಾ೨೩೪೩ಃ । ಓ೨೨೩೪

೫ಇ ॥ ಡಾ ॥ ದೀ - ೧೧ । ಪ - ೧೩ । ಮಾ - ೭ । ಗೇ ॥ ೨೬.೯೪೩ ॥

॥ ಉದ್ವತ್ಪ್ರಾಜಾಪತ್ಯಮ್ । ಪ್ರಜಾಪತಿರ್ಬೃಹತೀ ಸೋಮಃ ॥

೫ ೦ ೪೫೦ ೪೦ ೪ ೨೧೦ ೦ ೨
೭. ಪುನಾನಸ್ಸೋಮಧಾ । ಹೋ೨೫ರಯಾ ॥ ಅಪೋವಸಾನ
೧ — ೧ — ೧೦ ೦ ೦ ೨೧
ಆಹೋ೨೨ । ಷಾಸೀ೨೨ ॥ ಆರತ್ನಧಾಯೋನಿಮೃತಸ್ಯಸಾಹೋ
— ೧ — ೧ —
೨೨ಇ । ದಾಸೀ೨೨ ॥ ಉತ್ಸಾ೨೨ಹೋ೨೧ಇ । ದಾ೨೨೩ಇ
೨ ೨ ೧ ೫ ೪ ೫
ವೋ೨೩ ॥ ಹಿರೋ೨೨೩೪ವಾ । ಣ್ಯಾ೨೫ಯೋ೨೬ಹಾಇ ॥

ದೀ - ೮ । ಪ - ೧೦ । ಮಾ - ೫ । ಣು ॥ ೨೭.೯೪೪ ॥

॥ ತ್ರೀಣಿಧನಮಾಯಾಸ್ಯಮ್ । ಅಯಾಸ್ಯೋ ಬೃಹತೀ ಸೋಮಃ ॥

೫ ೦ ೦ ೦ ೦ ೪ ೫ ೧ ೨^ ೩
೮. ಪುನಾನಸ್ಸೋಮಧಾಹಾಉಹೋವಾ ॥ ರಾಯಾಆಽ೨೩೪
೫ ೧ ^ ೩ ೨ ೩ ೫ ೧೦ ೨ ^
ಷೋ । ವಸಾಽ೨ । ನಆಽ೩೪೫ । ಷಾಽ೨೩೪ಸೀ ॥ ಆರಾಽ೩೪ ।
೩೦೪೦ ೫ ೧ ೦ ೦ ^ ೩ ೨
ಔಹೋವಾ ॥ ತ್ನಧಾಯೋನಿಮೃತಾಽ೨ । ಸ್ಯಸಾಽ೩೪೫ಇ ।
೩ ೫ ೧ ೨ ೩೦೪೦ ೫ ೧ ^
ದಾಽ೨೩೪ಸೀ ॥ ಉತ್ಸಾಽ೩೪ । ಔಹೋವಾ ॥ ದಾಇವೋಽ೨ ।
೩ ೨ ೩ ೫
ಹಿರಾಽ೩೪೫ ॥ ಣ್ಯಾಽ೨೩೪ಯಾಃ ॥

ದೀ - ೧೧ । ಪ - ೧೫ । ಮಾ - ೬ । ಜೂ ॥ ೨೮.೯೪೫ ॥

॥ ಕಣ್ವರಥನ್ತರಮ್ । ಕಣ್ವೋ ಬೃಹತೀ ಸೋಮಃ ॥

೫೦ ೦ ೪೫೦ ೪೦ ೫ ೪ ೨೧೦ ೨ ೧
೯. ಪೂನಾನಸ್ಸೋಮಧಾರಯಾ ॥ ಅಪೋವಸಾ । ನೋಽ೩ಆ
೨ ೨ ೦ ೦ ೦ ೦ ೩ ೫೦
ರ್ಷಾಽ೩ಸೀ । ಆರತ್ನಧಾಯೋನಿಮೃತಸ್ಯಸೀದಸಾಽ೨೩೪ಐಹೀ ॥
೨ ೧೦ ೫ ೨ ೨
ಉತ್ಸೋದಾಽ೨೩೪ಇವಾಃ ॥ ಹಿರಾಽ೩೧ಉವಾಽ೨೩ ॥ ಏಽ೩ ।
೨ ೩ ೨
ಣ್ಯಯಆ ॥ *ದೀ -೧೧ । ಪ -೮ । ಮಾ -೬ । ಗೂ ॥ ೨೯.೯೪೬ ॥*

॥ ತಿರಶ್ಚೀನದ್ವಿನಿಧನಮಾಯಾಸ್ಯಮ್ । ಅಯಾಸ್ಯೋ ಬೃಹತೀ ಸೋಮಃ ॥

೪ ೦ ೩೪೦ ೩೦ ೪ ೫೦ ೨ ೨ ೪
೧೦. ಪುನಾನಸ್ಸೋಮಧಾರಯಾ । ಏಽ೩ । ಔಽ೩ಹೋಽ೫ವಾ ॥
೧ ೨ ೧ ^ ೩ ೨ ೨ — ೧ ೨
ಆಪೋಽ೩ । ವಸಾಽ೨ । ನಆಽ೩೪೫ । ಷಾಽ೩ಸೀಽ೨ । ಆರತ್ನ
೧ ೨ ೧ ೨ ೧ ೨ ೪
ಧಾಃ । ಯೋನಿಮೃತಾ । ಸ್ಯಾಸಾಽ೩ಆ । ಔಽ೩ಹೋಽ೩ । ದಾಽ

೫ ೨ ೧ ೨ ೨ ೧ ^ ೩ ೨
೨೩೪ಸೀ ॥ ಉತ್ಸಾಔಽ೩ಹೋ ॥ ದಾ೩ವ್ರೋಽ೨ । ಹಿರಾಽ೩೪೫ ॥

೨ ೧ ೧೧೧
ಣ್ಯಾಽ೩ಯಾಽ೨೩೪೫ಃ ॥

ದೀ – ೪ । ಪ – ೧೬ । ಮಾ – ೬ । ತೂ ॥ ೩೦.೯೪೭ ॥

॥ ಸದೋವಿಶೀಯಮ್ । ಪ್ರಜಾಪತಿರ್ಬೃಹತೀ ಸೋಮಃ ॥

೫ ೦ ೦ ೦ ೦ ೦೦ ೦ ೫ ೦೦ ೦
೧೧. ಪುನಾನಸ್ಸೋಮಧಾರಯಾಓಹಾಓಹಾಽ೬ಏ । ಔಹೋಔ

೫ ೨೧೦ ೨೦ ೦ ನ ೨
ಹೋಽ೬ವಾ ॥ ಅಪೋವಸಾನೋಅರ್ಷ । ಸ್ಯೋಽ೩ಹಾ ।

ನ ೨ ೨ ನ ೨ ನ ೨ ೨ ೧೦ ೨
ಓಽ೩ಹಾಽ೩ಏ । ಔಽ೩ಹೋಇ । ಔಽ೩ಹೋಽ೩ವಾ । ಆರತ್ನ

೧೦ ೦ ೨ ೧೨೦ ನ ೨ ನ ೨ ೨
ಧಾಯೋನಿಮೃತಸ್ಯಸೀದ । ಸ್ಯೋಽ೩ಹಾ । ಓಽ೩ಹಾಽ೩ಏ ।

ನ ೨ ನ ೨ ೨ ೧ ೨
ಔಽ೩ಹೋಇ । ಔಽ೩ಹೋಽ೩ವಾ ॥ ಉತ್ಸೋದಾಽ೧ಇವಾಽ೨ಃ ।

ನ ೨ ನ ೨ ೨ ನ ೨ ನ ೨
ಓಽ೩ಹಾ । ಓಽ೩ಹಾಽ೩ಏ । ಔಽ೩ಹೋಇ । ಔಽ೩ಹೋಽ೩

೨ ೧ ^ ೩ ೫೦೦ ೨ ೦ ೧೩
ವಾ ॥ ಹಿರ । ಣ್ಯಾಽ೨ಯಾಽ೨೩೪ಔಹೋವಾ ॥ ಸದೋವಿಶಾಽ

೧೧೧
೨೩೪೫ಃ ॥ *ದೀ – ೨೦ । ಪ – ೨೦ । ಮಾ – ೧೫ । ಮು ॥ ೩೧.೯೪೮ ॥*

॥ ಸ್ವವಾಸಿನೀ ದ್ವೇ । ದ್ವಯೋಃ ಜಮದಗ್ನಿರ್ಬೃಹತೀ ಸೋಮಃ ॥

೧ — ೨ ೧ — ೨
೧೨. ಓಽ೨ಹೋಽ೧ । ವಾಓವಾ । ಓಽ೨ಹೋಽ೧ । ವಾಓವಾ ।

೧ — ೨ ೧ ^ ೩ ೫೦ ೦
ಓಽ೨ಹೋಽ೧ । ವಾಓವಾಽ೩ । ಓಽ೨ವಾಽ೨೩೪ಔಹೋವಾ ।

೨ ೦ ೧೨೦ ೧೦ ೨೦ ೧೦ ೨೦ ೦ ೧೦
ಪುನಾನಸ್ಸೋಮಧಾರಯಾ ॥ ಪೋವಸಾನೋಽಅರ್ಷಸಿ ॥ ಆರ
೨ ೧೦ ೦ ೨ ೧೨೦ ೧ ೨೦ ೦ ೧ ೧—
ತ್ನಧಾಯೋನಿಮೃತಸ್ಯಸೀದಸಿ ॥ ಉತ್ಸೋದೇವಾಃ । ಓಽ೨ಹೋಽ
೨ ೧— ೨ ೧—
೧ । ವಾಓವಾ । ಓಽ೨ಹೋಽ೧ । ವಾಓವಾ । ಓಽ೨ಹೋಽ೧ ।
೨ ೧ ^ ೩ ೫೦ ೦ ೨ ೨ ೧
ವಾಓವಾಽ೩ । ಓಽ೨ವಾಽ೨೩೪ಔಹೋವಾ ॥ ಏಽ೩ । ಹಿರಣ್ಯ
೧೧೧
ಯಾಽ೨೩೪೫ಃ ॥ *ದೀ -೧೭ । ಪ -೨೦ । ಮಾ - ೧೧ । ಞ ॥ ೩೨.೯೪೯ ॥*

೨ ೨ ೨ ೧ ^ ೩ ೫೦
೧೩. ಓಽ೩ । ಹೋಽ೧ । ವಾಓವಾಽ೩ । ಓಽ೨ವಾಽ೨೩೪ಔ
೦ ೨ ೦ ೧೨೦ ೧೦ ೨೦ ೧೦ ೨೦ ೦
ಹೋವಾ । ಪುನಾನಸ್ಸೋಮಧಾರಯಾ ॥ ಪೋವಸಾನೋಽಅ
೧೦ ೨೧೦ ೦ ೨ ೧೨೦ ೨
ರ್ಷಸಿ ॥ ಆರತ್ನಧಾಯೋನಿಮೃತಸ್ಯಸೀದ । ಸ್ಯೋಽ೩ । ಹೋಽ
೨ ೧ ^ ೩ ೫೦೦ ೧ ೨೦ ೦
೧ । ವಾಓವಾಽ೩ । ಓಽ೨ವಾಽ೨೩೪ಔಹೋವಾ ॥ ಉತ್ಸೋದೇ
೧೦ ೨ ೧ ೨ ೧
ವೋಹಿರಣ್ಯಯಃ । ಇಡಾಽ೨೩ಭಾಽ೩೪೩ । ಓಽ೨೩೪೫ಇ ॥

ಡಾ ॥ *ದೀ - ೧೮ । ಪ - ೧೫ । ಮಾ - ೭ । ಣೇ ॥ ೩೩.೯೫೦ ॥*

॥ ಪ್ಲವಃ । ವಸಿಷ್ಠೋ ಬೃಹತೀ ಸೋಮಃ ॥

೨ ೨ ೨ ೨^ ೩
೧೪. ಹಾ । ವೋಽ೩ಹಾ । ವೋಽ೩ಹಾಽ೩ । ಹಾ । ಓಽ೨೩೪
೫ ೨ ^ ೩ ೫ ೨ ^ ೩
ವಾ । ಹಾಇ । ಪೂನಾನಾಽ೨೩೪ಸ್ಸೋ । ಮಾಧಾರಾಽ೨೩೪
೫ ೨^ ೩ ೫ ೨ ೩ ೫ ೨
ಯಾ ॥ ಆಪೋವಾಽ೨೩೪ಸಾ । ನೋಽಅರ್ಷಾಽ೨೩೪ಸೀ ॥ ಆರ

೩ ೫ ೨ ^ ೩ ೫ ೨ ^ ೩

ತ್ನಾಽ೨೩೪ಧಾಃ । ಯೋನೀಮಾಽ೨೩೪ರ್ತಾ । ಸ್ಯಾಸೀದಾಽ೨೩

೫ ೨ ^ ೩ ೫ ೨ ೩ ೫

೪ಸೀ ॥ ಊತ್ಸೋದಾಽ೨೩೪ಇವೋ । ಹಾಇರಣ್ಯಾಽ೨೩೪ಯಾಃ ।

೨ ೨ ೨ ೨^ ೩ ೫

ಹಾ । ವೋಽ೩ಹಾ । ವೋಽ೩ಹಾಽ೩ । ಹಾ । ಓಽ೨೩೪ವಾ ।

೨ ೫೦೦ ೨ ೧೨೧೨೦ ೧೧೦೨೦ ೩

ಹಾಽ೩೪ । ಔಹೋವಾ ॥ ಏಽ೩ । ಅತಿವಿಶ್ವಾನಿದುರಿತಾತರೇಮಾಽ

೧೧೧

೨೩೪೫ ॥ *ದೀ - ೫ । ಪ - ೨೪ । ಮಾ - ೬ । ಭೂ ॥ ೩೪.೯೫೧ ॥*

॥ ರೌರವಮ್ । ರುರುರ್ಬೃಹತೀ ಸೋಮಃ ॥

೨ ೦ ೦ ೧ ೫ ೧೦ ೦

೧೫. ಪುನಾನಸ್ಸೋಮಾಽ೩ಧಾರಾಽ೨೩೪ಯಾ ॥ ಆಪೋವಸಾ

೦ ೦ ೦ ೦ ^ ೩ ೨ ೧ ೨

ನೋಅರ್ಷಸ್ಯಾರತ್ನಧಾಯೋನಿಮೃತಸ್ಯಸಾಽ೨ಇದಸಾಇ । ಓಹಾಽ

೨ ೧೦ ೦ ೦ ೦ ೨ ೧ ೨ ೨

೩ಉವಾ ॥ ಉತ್ಸೋದೇವೋಹಿರಾಽ೨೩ಹಾಇ । ಓಹಾಽ೩ಉವಾ ॥

೧ ೨ ೪ ೫ ೪

ಣ್ಯಯಾ । ಔಽ೩ಹೋವಾ । ಹೋಽ೫ಇ ॥ ಡಾ ॥

ದೀ - ೧೧ । ಪ - ೯ । ಮಾ - ೭ । ಫೇ ॥ ೩೫.೯೫೨ ॥

॥ ಯೌಧಾಜಯಮ್ । ಯುಧಾಜಿದ್ಬೃಹತೀ ಸೋಮಃ ॥

೩ ೨ ೨ ೪ ೫ ೨^ ೩ ೫

೧೬. ಪುನಾಽ೩೧ । ನಾಽ೩ಸ್ಸೋ । ಮ । ಧಾರಾಽ೨೩೪ಯಾ ॥

^ ೨ ೧ ^ ೩ ೨ ೩ ೫ ೨೦೧ ೨

ಆಪೋಽ೩ । ವಸಾಽ೨ । ನಆಽ೩೪೫ । ಷಾಽ೨೩೪ಸೀ । ಆರತ್ನ

೧ ೨೦ ೧ ^ ೩ ೨ ೩ ೫

ಧಾಃ । ಯೋ । ನಿಮೃತಾಽ೨ । ಸ್ಯಸಾಽ೩೪೫ಇ । ದಾಽ೨೩೪ಸೀ ॥

೨ — ೧ ^ ೩ ೨ ೩ ೫

ಉತ್ಸಾಽ೨ಇಃ ॥ ದಾಇವೋಽ೨ । ಹಿರಾಽ೩ಳ೫ ॥ ಣ್ಯಾಽ೨೩ಳಯಾಃ ॥

ದೀ – ೨ / ಪ – ೧೭ / ಮಾ – ೬ / ಘೂ ॥ ೩೬.೯೫೩ ॥

॥ ಇತಿ ಗ್ರಾಮೇಮೇಯಗಾನೇ ಚತುರ್ದಶಸ್ಯಾರ್ಧಃ ಪ್ರಪಾಠಕಃ ॥

ಹೇ **ಸೋಮ ಪುನಾನಃ** ಪೂಯಮಾದಸ್ತ್ವಂ **ಅಪಃ** ವಸತೀವರೀಃ **ವಸಾನಃ** ಆಚ್ಛಾದಯನ್ **ಧಾರಯಾ ಅರ್ಷಸಿ** ಗಚ್ಛಸಿ ದ್ರೋಣಕಲಶಮ್ ಕಿಂ ಚ **ರತ್ನಧಾ** ರಮಣೀಯಾನಾಂ ಧನಾನಾಂ ದಾತಾ ತ್ವಮ್ **ಋತಸ್ಯ** ಸತ್ಯಭೂತಸ್ಯ ಯಜ್ಞಸ್ಯ **ಯೋನಿಂ** ಸ್ಥಾನಮ್ **ಆ ಸೀದಸಿ** ಕಿಂ ಚ । **ದೇವಃ** ದ್ಯೋತಮಾನಃ ಸೋಮಃ **ಉತ್ಸಃ** ಪ್ರಸ್ಯನ್ದನಶೀಲಃ ಸನ್ **ಹಿರಣ್ಯಯಃ** ದೇವಾನಾಂ ಹಿತರಮಣೀಯೋ ಭವಸಿ ಖಲು ॥ **ದೇವೋ** – ದೇವ ಇತಿ ಸಾಮ್ನ ಋಚಃ ಪಾಠೌ ॥

ಸೋಮಃ ಸೋಮದೇವನೇ **ಪುನಾನಃ** ಪವಿತ್ರಗೊಳಿಸುವ ನೀನು **ಅಪಃ** ವಸತೀವರ್ಯಾದಿ ಉದಕಗಳನ್ನು – ಆಪೋ ವೈ ಪ್ರಾಣಾಃ ಶ ೩–೮–೨–೪ ॥ ನನ್ನ ಪ್ರಾಣಗಳನ್ನು ಕರ್ಮ ಮತ್ತು ಜೀವವನ್ನು **ವಸಾನಃ** ಆವರಿಸುತ್ತಾ ರಕ್ಷಿಸುತ್ತಾ **ಧಾರಯಾ** ಧಾರಾರೂಪವಾಗಿ **ಅರ್ಷಸಿ** ದಶಾಪವಿತ್ರಕ್ಕೆ ಪ್ರವಹಿಸುತ್ತೀಯೆ **ರತ್ನಧಾಃ** ಸಂಪತ್ಪ್ರದವಾದ ರಮಣೀಯವಾದ ಭೋಗಗಳನ್ನು ಅನುಗ್ರಹಿಸುವ ನೀನು **ಋತಸ್ಯ ಯೋನಿಂ** – ಯಜ್ಞೋವಾ **ಋತಸ್ಯ ಯೋನಿಃ** ಶತ ೧–೩–೪–೧೬ ॥ ಯಜ್ಞ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ **ಆಸೀದಸಿ** ವಿರಾಜಮಾನನಾಗುತ್ತೀಯೆ **ಉತ್ಸಃ ದೇವಃ** – ಅಸೌ ವೈ ದ್ಯುಲೋಕ ಉತ್ಸೋದೇವಃ ಜೈ ೧–೧೨೧ ॥ ಅಮೃತ ಕೂಪದಲ್ಲಿ ಮೋಕ್ಷಧಾಮದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಾಶಮಾನನಾಗಿ ಹೊಳೆಯುತ್ತಿರುವ ನೀನು **ಹಿರಣ್ಯಯಃ** ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಹಿತಕರನೂ ಆಕರ್ಷಕನೂ ಆಗಿದ್ದೀಯೆ. **ಅತಿ ವಿಶ್ವಾನಿ ದುರಿತಾ ತರೇಮಾ** ಸಾಮ ೯೫೧೮ ಈ ನಿಧನವು ಎಲ್ಲಾ ಘೋರ ಪಾಪಗಳಿಂದಲೂ ಪಾರು ಮಾಡುತ್ತದೆ.

ಸೋಮದೇವನೇ ಪವಿತ್ರಕಾರಕನಾದ ನೀನು ವಸತೀವರ್ಯಾದಿ ವಿಶಿಷ್ಟ ಯಜ್ಞ ಪಾತ್ರೆಗಳಲ್ಲಿನ ನೀರುಗಳೊಂದಿಗೆ ಬೆರೆತು ಧಾರಾರೂಪವಾಗಿ ದಶಾಪವಿತ್ರಕ್ಕೆ ಪ್ರವಹಿಸುತ್ತೀಯೆ. ಸಂಪತ್ಪ್ರದನೂ ಸಮಸ್ತ ಭೋಗದಾತೃವೂ ಆದ ನೀನು ಯಜ್ಞ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ವಿರಾಜಮಾನನಾಗುತ್ತೀಯೆ. ಮೋಕ್ಷಧಾಮದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಾಶಮಾನನಾಗಿರುವ ನೀನು ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಹಿತಕರನಾಗಿರುವ ನಿನ್ನ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ ಸಮಸ್ತ ಘೋರಪಾಪಗಳಿಂದಲೂ ನಾವು ಪಾರಾಗುತ್ತೇವೆ.

ಸುಪವಿತ್ರಸೋಮನೇ ! ಸೇರಯ್ ದಶಾಪವಿತ್ರದಪಾತ್ರೆಯಂ
ಧಾರೆಧಾರೆಗಳಾಗಿ ನೀರಿನೊಡವರಿದು ನೀನು ।
ಸೌಭಾಗ್ಯದಾಯಕನೆ ! ಋತಯಜ್ಞಕಾರಣನೆ ! ಮೇಣ್
ದೇವಹಿತ ! ನಿನ್ನಿಂದೆ ನೀಗಿದಪೆವಾಮ್ ಪಾಪಮಂ ॥

ಋಕ್ - ೫೧೨

॥ ಸಪ್ತರ್ಷಯಃ ಕಶ್ಯಪೋಮಾರೀಚಃ ಬೃಹತೀ ಪವಮಾನಸ್ಸೋಮಃ ॥

೨ ೩ ೧ ೨ ೩ ೨ಉ ೩ ೧ ೨ ೩ ೨ ೩ ೨
ಪರೀತೋಷಿಞ್ಚತಾ ಸುತꣳ ಸೋಮೋ ಯ ಉತ್ತಮಜ್ ಹವಿಃ ।
೩ ೧ ೨೦ ೩ ೨ಕ ೨ಉ ೩ ೨ ೩ ೨ ೩ ೧
ದಧನ್ವಾꣳ ಯೋ ನರ್ಯೋ ಅಪ್ಸ್ವಽ೩ನ್ತರಾ ಸುಷಾವ ಸೋಮಮ
೨
ದ್ರಿಭಿಃ ॥ ೨-೫೧೨ ॥

೧೨೦ ೩ ೨ ೩ ೨ ೧ ೨೦ ೩ ೨ ೩ ೨ ೩
ಪರಿ–ಇತಃ–ಸಿಞ್ಚತ–ಸುತಮ್ । ಸೋಮಃ–ಯಃ–ಉತ್ತಮಮ್–ಹವಿಃ ॥ ದ
೨ ೧೨೦ ೩ ೨ ೩ ೨ ೩ ೧ ೨ ೧ ೨೦ ೧೨೦
ಧನ್ವಾನ್–ಯಃ–ನರ್ಯಃ–ಅಪ್ಸು–ಅನ್ತಃ–ಆ ॥ ಸುಷಾವ–ಸೋಮಮ್–ಅದ್ರಿ
೩
ಭಿಃ–ಅ–ದ್ರಿಭಿಃ ॥ ೨-೫೧೨ ॥

॥ ಅಚ್ಛಿದ್ರಮ್ । ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರೋ ಬೃಹತೀ ಸೋಮಃ ॥

೫ ೦ ೦ ೨ ^ ೫
೧. ಪರೀತೋಷೀ ॥ ಚತಾಽ೩೧ಉವಾಽ೨೩ । ಸೂಽ೨೩ಳತಾ
೧೦ ೭೦ ೧ ೨೧ ೨೧ ೫೦ ೦
ಮ್ । ಸೋಮೋಽ೨ಯಉತ್ತಮಜ್ಹವೀಃ ॥ ಸೋಮೋಯ
೨ ೫ ೨ ೧೦
ಊ ॥ ತಮಾಽ೩೧ಉವಾಽ೨೩ । ಹಾಽ೨೩ಳವೀಃ । ದಧಾನ್ವಾ
೦ ೭೦ ೧ ೨೧೦ ೫ ೦ ೧
ꣳಯೋನರ್ಯೋಽ೨ಪ್ಸುವನ್ತರಾ ॥ ದಧನ್ವಾꣳಯಾಃ ॥ ನ
೭೦ ೧ ೨ ೫
ಯೋಽ೨ । ಆ । ಪ್ಸುವಾಽ೩೧ಉವಾಽ೨೩ । ತಾಽ೨೩ಳರಾ ।

ಸುಷಾವಸೋಮಮದ್ರಿಭೀऽ೨೩ಳಃ ॥ ಸುಷಾವಸೋ ॥ ಮಮಾऽ
೩೧ಉವಾऽ೨೩ ॥ ದ್ರಾऽ೨೩ಳಇಭೀಃ ॥

ದೀ - ೧೫ । ಪ - ೧೭ । ಮಾ-೧೩ । ಫಿ ॥ ೧.೯೫೪ ॥

॥ ರಯಿಷ್ಠಮ್ । ಇನ್ದ್ರೋ ಬೃಹತೀ ಸೋಮಃ ॥

೨. ಪರೀತೋಷಿ ॥ ಚತಾಸೂऽ೩ತಾಮ್ । ಔऽ೩ಹೋऽ೩ವಾ ।
ಔऽ೩ಹೋऽವಾ । ಈऽ೩ಯಾ । ಈऽ೩ಯಾऽ೩ಳ । ಹಾ । ಹಾ
ಉವಾ । ಸೋಮೋऽ೨ಯಉತ್ತಮಙ್‌ಹವೀಃ ॥ ಸೋಮೋಯ
ಊ ॥ ತಮಾಙ್‌ಹಾऽ೩ವೀಃ । ಔऽ೩ಹೋऽ೩ವಾ । ಔऽ೩ಹೋऽ
೩ವಾ । ಈऽ೩ಯಾ । ಈऽ೩ಯಾऽ೩ಳ । ಹಾ । ಹಾಉವಾ ।
ದಧನ್ವಾँಯೋನರ್ಯೋऽ೨ಪ್ಸುವನ್ತರಾ ॥ ದಧನ್ವಾँಯಾಃ ॥
ನರ್ಯೋऽ೨ । ಆ । ಪ್ಸೂऽ೩ಆನ್ತಾऽ೩ರಾ । ಔऽ೩ಹೋऽ೩ವಾ ।
ಔऽ೩ಹೋऽ೩ವಾ । ಈऽ೩ಯಾ । ಈऽ೩ಯಾऽ೩ಳ । ಹಾ ।
ಹಾಉವಾ । ಸುಷಾವಸೋಮಮದ್ರಿಭೀऽ೨೩ಳಃ ॥ ಸುಷಾವಸೋ ॥
ಮಮಾದ್ರೀऽ೩ಭಾಇ । ಔऽ೩ಹೋऽ೩ವಾ । ಔऽ೩ಹೋऽ೩ವಾ ।
ಈऽ೩ಯಾ । ಈऽ೩ಯಾऽ೩ಳ । ಹಾ । ಹಾಉವಾऽ೩ ॥ ಊऽ
೩೨೩ಳಪಾ ॥ ದೀ - ೧೫ । ಪ - ೩೮ । ಮಾ-೧೩ । ಜ್ಞಿ ॥ ೨.೯೫೫ ॥

೫೦೦ ೦ ೦ ೨೦ ೧ ನ ೨^
೩. ಔಹೋ೯ಇಪರೀತೋ೯ಷಿ ॥ ಚತಾಸುತಮ್ । ಔಽ೩ಹೋ೯ಇ ।
೩೦೨ ನ ೨೦ ೨ ೧೦ ೪೦ ೧ ೨
ಔಹೋ೯ಇ । ಆಽ೩ । ಔಹೋ೯ಽ೩ವಾ । ಸೋ೯ಮೋ೯ಽ೨ಯಉತ್ತ
೧ ೨೧ ನ ೨^ ೩೦೨ ನ ೨೦
ಮಜ್ಹವಿಃ । ಔಽ೩ಹೋ೯ಇ । ಔಹೋ೯ಇ । ಆಽ೩ । ಔ
೨ ೧೦ ೦ ೪೦ ೧ ೨೧೦ ನ
ಹೋ೯ಽ೩ವಾ ॥ ದಧನ್ವಾ೮\ಯೋ೯ನಯೋರ್೯ಽ೨ಪ್ಸುವನ್ತರಾ । ಔಽ೩
೨^ ೩೦೨ ನ ೨೦ ೨ ೧೦
ಹೋ೯ಇ । ಔಹೋ೯ಇ । ಆಽ೩ । ಔಹೋ೯ಽ೩ವಾ ॥ ಸುಷಾವ
೦ ೨ ನ ೨^ ೩೦೨ ೧
ಸೋ೯ಮಮದ್ರಿಭಿಃ । ಔಽ೩ಹೋ೯ಇ । ಔಹೋ೯ಇ । ಆಽ೨೩ಳ ।
೫ ೫
ಉಹುವಾ೯ಽ೬ಹಾಉ ॥ ವಾ ॥

ದೀ - ೨೦ । ಪ - ೨೨ । ಮಾ-೧೪ । ಫೀ ॥ ೩.೯೫೬ ॥

೪ ೫ ೨೦ ೧ ೪೦ ೧
೪. ಪ । ಯೇ೯ಪಾರೀ ॥ ತೋ೯ಷಿಙ್ಕ್ತಾ೯ಽ೨ಸುತಮ್ । ಆಉ
೨೦ ೩ ೨೦ ೩ ನ ೨ ೧೦ ೪೦ ೧
ವಾ೯ಽ೨೩ । ಹಾಉಹಾಉ । ಹೋ೯ಽ೩ವಾ । ಸೋ೯ಮೋ೯ಽ೨ಯ
೨೧ ೨೧ ೨೦ ೩ ೨೦ ೩ ನ
ಉತ್ತಮಜ್ಹವಿಃ । ಆಉವಾ೯ಽ೨೩ । ಹಾಉಹಾಉ । ಹೋ೯ಽ೩
೨ ೧೦ ೦ ೪೦ ೧ ೨೧
ವಾ । ದಧನ್ವಾ೮\ಯೋ೯ನರ್ಯೋ೯ಽ೨ಪ್ಸುವನ್ತರಾಉ । ವಾ೯ಽ೨೩ ।
೨೦ ೩ ೨೦ ೩ ನ ೨ ೧೦ ೨ ೨೦
ಹಾಉಹಾಉ । ಹೋ೯ಽ೩ವಾ ॥ ಸುಷಾವಾ೯ಽ೨೩ಸೋ೯ಽ೩ । ಹಾ
೩ ೨೦ ೩ ನ ೨ ೩ ೨ ೧ ೫
ಉಹಾಉ । ಹೋ೯ಽ೩ವಾ ॥ ಮಮ । ದ್ರಾ೯ಽ೨೩ಳಇಭಾಇ । ಉ
೫
ಹುವಾ೯ಽ೬ಹಾಉ ॥ ವಾ ॥

ದೀ - ೧೬ । ಪ - ೨೧ । ಮಾ-೧೭ । ಕೇ ॥ ೪.೯೫೭ ॥

॥ ಆಭೀಶವೇದ್ವೇ । ದ್ವಯೋರಭೀಶುರ್ಬೃಹತೀ ಸೋಮಃ ॥

೫೦ ೦ ೦ ೨೦ ೦
೫. ಪರೀತೋಽಷಿಞ್ಚತಾಸುತಮ್ । ಏ ॥ ಸೋಮೋಽಯಉಽ೩
೧ ರ ೨^ ೩ ೫ ೨ ೧೦ ೦
ತ್ತಾಮಽ೧ಹಾವಿಃ ॥ ದಾಽ೨೩೪ಧಾ । ಹಾಇ ॥ ನ್ವಾಽ೧ಯೋನ
೦ ರ ೨^ ೩ ೫ ೨ ೧ ೦
ಯೋ೯ಅಪ್ಸ್ವಅನ್ತಾರಾ ॥ ಸೂಽ೨೩೪ಷಾ । ಹಾಇ ॥ ವಾಸೋ
೨ ೧ ೫ ೪ ೫
ಮಮೋಽ೨೩೪ವಾ । ದ್ರಾಽ೫ಇಭೋಽ೬ಹಾಇ ॥

ದೀ - ೯ । ಪ - ೧೦ । ಮಾ - ೯ । ನೋ ॥ ೫.೯೫೮ ॥

೫೦ ೦ ೦ ೨೦ ೦
೬. ಪರೀತೋಽಷಿಞ್ಚತಾಸುತಮ್ । ಏ । ಏ ॥ ಸೋಮೋಽಯ
೧ ರ ೨^ ೩ ೫ ೨ ೨ ೧೦
ಉಽ೩ತ್ತಾಮಽ೧ಹಾವಿಃ ॥ ದಾಽ೨೩೪ಧಾ । ಹಾಽ೩ಹಾಇ ॥ ನ್ವಾ
೦ ೦ ರ ೨ ೩ ೫ ೨ ೨
ಽ೧ಯೋನಯೋ೯ಅಪ್ಸ್ವಅನ್ತಾರಾ ॥ ಸೂಽ೨೩೪ಷಾ । ಹಾಽ೩ಹಾ
೧ ೦ ೨ ೧ ೫ ೪ ॥ ೫
ಇ ॥ ವಾಸೋಮಮೋಽ೨೩೪ವಾ । ದ್ರಾಽ೫ಇಭೋಽ೬ಹಾಇ ॥

ದೀ - ೯ । ಪ - ೧೧ । ಮಾ - ೯ । ತೋ ॥ ೫.೯೫೯ ॥

॥ ಮಾಣ್ಡವೇ ದ್ವೇ । ದ್ವಯೋರ್ಮಣ್ಡುರ್ಬೃಹತೀ ಸೋಮಃ ॥

೪೫೦ ೪೦ ೫ ೦ ೪ ೧೦ ೦
೭. ಪರೀತೋಽಷಿಞ್ಚತಾಸುತಮ್ । ಇಹಾ ॥ ಸೋಮೋಽಯಉ
೨ ೧ ೨ ೧ ೨ ೧೦ ೦ ೦
ತ್ತಮಽ೧ಹಾಽ೨೩ವೀಃ । ಇಹಾ । ದಧನ್ವಾಽ೧ಯೋನಯೋ೯
೨ ೧ ೨ ೧ ೨ ೧೦ ೨ ೧ ೨
ಅಪ್ಸ್ವವನ್ತಾಽ೨೩ರಾ । ಇಹಾ ॥ ಸುಷಾವಾಽ೨೩ಸೋ । ಇಹಾ ॥
೧ ೧ ^ ೩ ೫೦೦ ೩
ಮಮಾಽ೨೩ । ದ್ರಾಽ೨ಇಭಾಽ೨೩೪ಔಹೋವಾ ॥ ಈಽ೨೩೪
೫
ಹಾ ॥ ದೀ - ೧೧ । ಪ - ೧೧ । ಮಾ - ೬ । ಕೂ ॥ ೭.೯೬೦ ॥

೮. ಇಹಾ । ಪರೀತೋಷಿಞ್ಚತಾಸುತಮ್ । ಇಹಾ ॥ ಸೋಮೋ
ಯಉತ್ತಮಂ\ಹಾಽ೨೩ವಿಃ । ಇಹಾಉವಾಽ೩ । ಊಽ೩೪ಪಾ ।
ದಧನ್ವಾಂ\ಯೋನರ್ಯೋಽಅಪ್ಸ್ವನ್ತಾಽ೨೩ರಾ । ಇಹಾಉವಾಽ೩ ।
ಊಽ೩೪ಪಾ ॥ ಸುಷಾವಾಽ೨೩ಸೋ । ಇಹಾಉವಾಽ೩ ॥ ಊಽ
೩೪ಪಾ । ಮಮದ್ರ್ಯಾಽ೨೩ಇಭಿಃ । ಇಹಾಉವಾಽ೩ ॥ ಊಽ೩೨
೩೪ಪಾ ॥ ದೀ - ೯ । ಪ - ೧೫ । ಮಾ - ೧೦ । ಸ್ಲೌ ॥ ೮.೯೬೧ ॥

॥ ಅಭಿವಾಸಸಾಮ । ಅಙ್ಗಿರಸೋ ಬೃಹತೀ ಸೋಮಃ ॥

೯. ಪರೀತೋಷಿಞ್ಚತಾಸುತಾಮ್ ॥ ಸೋಮೋಯಉ । ತಮ
ಜ್ಹವಾಇಃ । ದಾಧಾಓಽ೨೩೪ವಾ । ಊಽ೨೩೪ಪಾ । ನ್ವಾಂ\
ಯೋನರ್ಯೋಽಅಪ್ಸ್ವನ್ತಾಽ೨೩ರಾ ॥ ಸುಷಾವಾಽ೨೩ಸೋ ॥
ಮಾಮದ್ರಿಭಿಃ । ಇಡಾಽ೨೩ಭಾಽ೩೪೩ । ಓಽ೨೩೪೫ಇ ॥ ಡಾ ॥
ದೀ - ೯ । ಪ - ೧೧ । ಮಾ - ೮ । ತ್ರೈ ॥ ೯.೯೬೨ ॥

॥ ಪರಿವಾಸ ಸಾಮ । ಅಙ್ಗಿರಸೋ ಬೃಹತೀ ಸೋಮಃ ॥

೧೦. ಪರೀತೋಷಿಞ್ಚತಾಸುತಮ್ । ಓಽ೬ವಾ ॥ ಸೋಮೋಽ೨
ಯಉತ್ತಮಜ್ಹವಿಃ । ದಧಾನ್ವಾಂ\ಯೋಽ೩ । ಹಾಽ೩ಹಾಇ ।

೧ ಏಂ ೧ ೨೧೦ ೨ ೨ ೨
ನರ್ಯೋಽ೨ಪ್ಸುವನ್ತರಾ ॥ ಸುಷಾವಾಸೋಽ೩ । ಹಾಽ೩ಹಾ ॥
೧ ೨ ೧ ೨ ೧
ಮಾಮದ್ರಿಭಿಃ । ಇಡಾಽ೨೩ಭಾಽ೩೪೩ । ಓಽ೨೩೪೫ಇ ॥ ಡಾ ॥

ದೀ – ೭ । ಪ – ೧೨ । ಮಾ – ೬ । ಘೊ ॥ ೧೦.೯೬೩ ॥

॥ ವೈಣವಮ್ । ವೇಣುರ್ಬೃಹತೀ ಸೋಮಃ ॥

೪೫ರ ೪ರ ೫ ೪ ೪ ೧ರ ರ
೧೧. ಪರೀತೋಷಿಞ್ಚ । ತಾಽ೫ಸುತಾಮ್ ॥ ಸೋಮೋಯಉ
— ೧ — ೧ರ ರ ರ
ತ್ತಾಮಾಽ೨೧೨ಮ್ । ಹಾವೀಽ೨ಃ । ದಧನ್ವಾꣳ ಯೋನರ್ಯೋ
— ೧ — ೧ರ ೨ ^ ೨
ಅಪ್ಸುವಾಽ೨೧೨ । ತಾರಾಽ೨ ॥ ಸುಷಾವಾಽ೨೩ಸೋಽ೩ ॥ ಮ
೧ ೫ ೪ ॥ ೫
ಮೋಽ೨೩೪ವಾ । ದ್ರಾ೫ಇಭೋಽ೬ಹಾಇ ॥

ದೀ – ೮ । ಪ – ೯ । ಮಾ – ೭ । ಥೇ ॥ ೧೧.೯೬೪ ॥

॥ ಸೌಮಕ್ರತವೀಯಮ್ ಮಾಣ್ಡವಂ ವಾ ॥ ಸೋಮಕ್ರತುರ್ಬೃಹತೀ ಸೋಮಃ ॥

೧ರ ರ — ೧ ರ — ೧ರ —
೧೨. ಪರೀತೋಷಾಽ೨ಇ । ಚತಾಸುತಾಽ೨ಮ್ । ಐಹೀಽ೨ ।
೧ರ — ೧ರ೨ — ೧ — ನ ೨
ಐಹೀಽ೨ । ಐಹಿಹಾಽ೨ಇ । ಉವಾಽ೨ಇ । ಈಽ೩ಯಾ ॥
೧ರ ರ — ೧ — ೧ರ — ೧ರ
ಸೋಮೋಯಊಽ೨ । ತಮꣳ ಹವೀಽ೨ಃ । ಐಹೀಽ೨ । ಐ
— ೧ರ೨ — ೧ — ನ ೨ ೧
ಹೀಽ೨ । ಐಹಿಹಾಽ೨ಇ । ಉವಾಽ೨ಇ । ಈಽ೩ಯಾ ॥ ದಧ
ರ ರ — ೧ — ೧ರ — ೧ರ
ನ್ವಾꣳ ಯೋನರ್ಯೋಽ೨ । ಪ್ಸುವನ್ತರಾಽ೨ । ಐಹೀಽ೨ । ಐಹೀ
— ೧ರ೨ — ೧ — ನ ೨ ೧ ರ
ಽ೨ । ಐಹಿಹಾಽ೨ಇ । ಉವಾಽ೨ಇ । ಈಽ೩ಯಾ ॥ ಸುಷಾ

— ೧ — ೧೦ — ೧೦ — ೧೦
ವಸೋಽ೨ । ಮಮದ್ರಿಭಾಽ೨೩ । ಐಹೀಽ೨ । ಐಹೀಽ೨ । ಐ
೨ — ೧ — ನ ೨ ^ ೧
ಹಿಹಾಽ೨೩ । ಉವಾಽ೨೩ । ಈಽ೩ಯಾಽ೩೪೩ । ಓಽ೨೩೪
೫೩ ॥ ಡಾ ॥ *ದೀ - ೨೦ / ಪ - ೩೦ / ಮಾ - ೧೪ / ಮೀ ॥ ೧೨.೯೬೫ ॥*

॥ ಗೂರ್ದ್ಧಃ । ಪ್ರಜಾಪತಿರ್ಬೃಹತೀ ಸೋಮಃ ॥

೩ ೨^ ೩ ೫ ೩ ೨^ ೩ ೨^ ೩ ೫ ೨ ೦ ೦
೧೩. ಉಪಾಉಪ । ಉಪಾಽ೩೧ । ಉಪಾಉಪ । ಪರೀತೋಽಷಿ
೩ ೨೦ ೩ ೨ ೩ ೨^ ೩ ೫ ೩ ೨ ೩ ೨^ ೩ ೫
ಇ್ಣ್ತಾಸುತಮ್ ॥ ಉಪಾಉಪ । ಉಪಾಽ೩೧ । ಉಪಾಉಪ ।
೨೦ ೦ ೩ ೨ ೩ ೨ ೩ ೨^ ೩ ೫ ೩ ೨^
ಸೋಽಮೋಽಯಉತ್ತಮಜ್ಹವಿಃ ॥ ಉಪಾಉಪ । ಉಪಾಽ೩೧ ।
೩ ೨^ ೩ ೫ ೨ ೦ ೦ ೦ ೨ ೩ ೨೦ ೩
ಉಪಾಉಪ । ದಧಾನ್ವಾ೮\ಯೋಽನರ್ಯೋಽಽ೩ಪ್ಸುವನ್ತರಾ ॥ ಉ
೨^ ೩ ೫ ೩ ೨^ ೩ ೨^ ೩ ೫ ೨ ೦ ೦ ೩ ೨
ಪಾಉಪ । ಉಪಾಽ೩೧ । ಉಪಾಉಪ । ಸುಷಾವಸೋಽಮಮ
೩ ೨ ೩ ೨^ ೩ ೫ ೩ ೨^ ೩ ೨ ^ ೪
ದ್ರಿಭಿಃ । ಉಪಾಉಪ । ಉಪಾಽ೩೧ । ಉಪಾಽ೩ಊಽ೫ಪಾಽ
೩ ೫
೬೫೬ ॥ ಊಽ೨೩೪ಪಾ ॥

ದೀ - ೧೧ / ಪ - ೨೦ / ಮಾ - ೧೪ / ಜ್ವೇ ॥ ೧೩.೯೬೬ ॥

॥ ಪ್ರತೋದಃ । ಕಶ್ಯಪೋ ಬೃಹತೀ ಸೋಮಃ ॥

೫ ೧೦ ೨ ೦ ೧
೧೪. ಹಾಉಹಾಉಹಾಉವಾ । ಪರೀತೋಽಷಿಇ್ಣ್ತಾಸುತಮ್ ।
೩ ೧೧೧
ಉಪಾಽ೨೩೪೫ ॥

॥ ಅಜ್ಗಿರಸಾಂ ಗೋಷ್ಠಃ । ಅಜ್ಗಿರಸೋ ಬೃಹತೀ ಸೋಮಃ ॥

೫ ೧೦ ೨ ೦ ೧
ಹಾಉಹಾಉಹಾಉವಾ । ಪರೀತೋಷಿಞ್ಚತಾಸುತಮ್ ।
೩ ೧೧೧
ಇಹಾ । ಉಪಾಽ೨೩೪೫ ॥

॥ ಪುಷ್ಟಿಃ । ಅಜ್ಗಿರಸೋ ಬೃಹತೀ ಸೋಮಃ ॥

೫ ೧೦ ೨ ೧ ೦
ಹಾಉಹಾಉಹಾಉವಾ । ಪರೀತೋಷಿಞ್ಚತಾಸುತಮ್ । ಶ್ರವೋ
೨ ೧ ೩ ೧೧೧
ಬೃಹತ್ । ಉಪಾಽ೨೩೪೫ ॥

॥ ಮಹಾರೌರವಮ್ । ರುರುರ್ಬೃಹತೀ ಸೋಮಃ ॥

೫ ೧೦ ೨ ೦ ೧ ೦
ಹಾಉಹಾಉಹಾಉವಾ । ಪರೀತೋಷಿಞ್ಚತಾಸುತಮ್ ॥ ಸೋ
ಏಂ ೧ ೨೧ ೨೧ ೨ ೧೦ ಏಂ
ಮೋಽ೨ಯಉತ್ತಮಜ್‌ಹವಿಃ । ದಧನ್ವಾ೭ಯೋನರ್ಯೋಽ೨
೧ ೨೧೦ ೦ ೩ ೧೧೧ ೫
ಪ್ಸ್ವನ್ತರಾ ॥ ಸುಷಾವಸೋಽ೨೩೪೫ । ಹಾಉಹಾಉಹಾಉ
೨ ೨ ೧ ೩ ೧೧೧
ವಾ ॥ ಏಽ೩ । ಮಮದ್ರಿಭೀಽ೨೩೪೫ಃ ॥

ದೀ - ೨೦ । ಪ - ೧೯ । ಮಾ - ೨೩ । ಭಿ ॥ ೧೪.೯೬೭ ॥

॥ ಮಹಾಯೌಧಾಜಯಮ್ । ಯುಧಾಜಿದ್ಬೃಹತೀ ಸೋಮಃ ॥

೨^ ೩ ೫ ೨^ ೩ ೫ ೨ ೧
೧೫. ಹಾಓಽ೨೩೪ವಾ । ಹಾಓಽ೨೩೪ವಾ । ಹಾಽ೩ಓಽ೨೩೪
೫ ೨ ೧೦ ೦ ೨ ೦ ೧ ೦ ಏಂ
ವಾ । ಹಾಉವಾ । ಪರೀತೋಷಿಞ್ಚತಾಸುತಮ್ ॥ ಸೋಮೋಽ

೧ ೨೧ ೨೧ ೨ ೧೦ ೦ ೨ರ ೧ ೨

೨ಯಉತ್ತಮಜ್ಹವಿಃ ॥ ದಧನ್ವಾ೮\ಯೋನರ್ಯೋ೯ಽ೨ಪ್ಸ್ವನ್ತ

೧೦ ೦ ೦ ೨^ ೩ ೫ ೨^ ೩

ರಾ ॥ ಸುಷಾವಸೋಮಮಾ । ಹಾಓಽ೨೩ಳವಾ । ಹಾಓಽ೨೩ಳ

೫ ೨^ ೧ ೫ ೨ ೨ ೧ ೧

ವಾ । ಹಾಽ೩ಓಽ೨೩ಳವಾ । ಹಾಉವಾಽ೩ ॥ ದ್ರಾಽ೩ಇಭೀಽ೨೩

೧ ೧

ಳಶಃ ॥ *ದೀ – ೧೧ । ಪ – ೧೩ । ಮಾ – ೧೩ । ೧ ॥ ೧೫.೯೬೮ ॥*

ಹೇ ಋತ್ವಿಜಃ ಸುತಮ್ ಅಭಿಷುತಂ ಸೋಮ ಇತಃ ಅಸ್ಮಾತ್ ಕರ್ಮಣಃ ಊರ್ಧ್ವಮ್ । ಅಥವಾ ಪ್ರದೇಶಾದೂರ್ಧ್ವಮ್ । ಪರಿಸಿಂಚತ ವಸತೀವರೀಭಿಃ । ಇತೋ ಷಿಂಚತ – ಇತ್ಯತ್ರ ಸಂಹಿತಾಯಾಂ ಛಾನ್ದಸಂ ರೋರುತ್ವಮ್ । ಆದೇಶ ಪ್ರತ್ಯಯೋರಿತಿ ಷತ್ವಮ್ । ಪಾ ೮–೩–೫೯ ॥ ಯಶ್ಚ ಸೋಮಃ ದೇವಾನಾಮ್ ಉತ್ತಮಂ ಪ್ರಶಸ್ತಂ ಹವಿಃ ಭವತಿ । ಆ ಅಪಿ ಚ ನರ್ಯಃ ಮನುಷ್ಯಾಯ ಹಿತಃ ಯಃ ಚ ಸೋಮಃ ಅಪ್ಸು ವಸತೀವರೀಷು ಅನ್ತಃ ಅಂತರಿಕ್ಷೇ ವಾಲಿನ್ತರ್ ದಧನ್ವಾನ್ ಗಚ್ಛನ್ ಭವತಿ । ತಂ ಸೋಮಮ್ ಅದ್ರಿಭಿಃ ಗ್ರಾವಭಿಃ ಅಧ್ವರ್ಯುಃ ಸುಷಾವ ಅಭಿಷುತಂ ಚಕಾರ । ತಂ ಪರಿಷಿಞ್ಚತೇತಿ ಸಮನ್ವಯಃ ॥

ದೇವತೆಗಳಿಗೆ **ಉತ್ತಮಂ** ಬಹು ಪ್ರಶಸ್ತವಾದ **ಹವಿಃ** ಹವಿಸ್ಸಾಗಿರುವ – ಆತ್ಮಾವೈ ಹವಿಃ ಕಾಠ. ೮ – ೫ ಪ್ರಾಣೋಹವಿಃ ಮೈ ೧–೯–೯ ॥ ಆತ್ಮದಂತೆ ಪ್ರಾಣದಂತೆ ಆಧಾರವಾಗಿರುವ **ಅ** ಮತ್ತು **ನರ್ಯಃ** ಮಾನವ ಮಾತ್ರದವರಿಗೆ ಹಿತವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವ **ಅಪ್ಸು ಅನ್ತಃ** ವಸತೀವರಿ ಆದಿ ಯಜ್ಞ ಪಾತ್ರೆಗಳಲ್ಲಿರುವ ನೀರಿನೊಳಗೆ ಕರ್ಮಗಳಿಗೆ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿರುವ **ದಧನ್ವಾನ್** ಬೆರೆತು ಚಲಿಸುವ **ಅದ್ರಿಭಿಃ** ಸೋಮಲತೆಯನ್ನು ಜಜ್ಜುವ ಕಲ್ಲುಗಳಿಂದ ಅದ್ರಯ – ಆದರಣೀಯಃ ನಿರು ೯–೩ । ಆದರಣೀಯ ಯೋಗಾಭ್ಯಾಸಗಳಿಂದ **ಸುಷಾವ** ಅಧ್ವರ್ಯುವು ಹಿಂಡಿ **ಸುತಂ** ಶಾಸ್ತ್ರೋಕ್ತವಾಗಿ ಸಿದ್ಧಮಾಡಿ ಹಿಂಡಲ್ಪಟ್ಟ **ಯಃ ಸೋಮಃ** ಸೋಮರಸವು ಋತ್ವಿಜರೇ **ಪರಿಷಿಂಚತ** ಸುತ್ತಲೂ ಸ್ರವಿಸಿ ಪ್ರೋಕ್ಷಿತವಾಗಿರುವಂತೆ ಮಾಡಿರಿ.

ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಬಹು ಉತ್ಕೃಷ್ಟ ಹವಿಸ್ಸಾದ ಪ್ರಾಣದಂತೆ ಅಧಾರವಾಗಿರುವ ಮಾನವರಿಗೆ ಹಿತಕಾರಿಯಾದ ವಸತೀವರಿ ಎನಿಸುವ ಯಜ್ಞಪಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿರುವ ನೀರಿನೊಳಗೆ ಬೆರೆತು ಒಂದಾಗುವ ಸೋಮರಸವನ್ನು ಋತ್ವಿಜರೇ ಶಾಸ್ತ್ರೋಕ್ತವಾಗಿ ಹಿಂಡಿ ಸಿದ್ಧಮಾಡಿಟ್ಟು ಸುತ್ತಲೂ ಸ್ರವಿಸಿ ಪ್ರೋಕ್ಷಿತವಾಗುವಂತೆ ಮಾಡಿ.

ವಸತೀವರಿಯೊಳಿಳಿದು ನೀರಿನೊಡವರಿದು ಬರ್ಪ
ಸೋಮಮಿದು ದೇವತಾಪ್ರಾಣಮಿದು ಮನುಜರೊಳಿತು ।
ಜೀವನಮಹಾಧ್ವರದ ದಿವ್ಯಾಹುತಿಯೆನಿಪ್ಪಿದಂ
ಋತ್ವಿಜರೆ ! ಸಜ್ಜುಗೊಳಿಸಿಮ್ ಶಾಸ್ತ್ರವಿಧಿಯಂತೆಯೇ ॥

ಋಕ್ - ೫೧೩

॥ ಸಪ್ತರ್ಷಯಃ ಗೋತಮೋರಾಹೂಗಣಃ ಬೃಹತೀ ಪವಮಾನಸ್ಸೋಮಃ ॥

೧ ೨ ೩ ೧ ೨ರ ೩ ೧ ೨ರ ೩ ೧ ೨
ಆ ಸೋಮ ಸ್ವಾನೋ ಅದ್ರಿಭಿಸ್ತಿರೋ ವಾರಾಣ್ಯವ್ಯಯಾ ।
೨ ೩ ೨ ೩ ೨ ೩ಕ೨ರ ೩ ೨ ೩ ೨ ೩ ೧ ೨
ಜನೋ ನ ಪುರಿ ಚಮ್ವೋರ್ವಿಶದ್ಧರಿಃಸದೋ ವನೇಷು ದಧ್ರಿಷೇ ॥

೨ ೩ ೨ ೧೨ರ ೩ ೨ ೧ ೨ರ ೩ ೧ ೨
ಆ-ಸೋಮ-ಸ್ವಾನಃ-ಅದ್ರಿಭಿಃ-ಅ-ದ್ರಿಭಿಃ । ತಿರಃ-ವಾರಾಣಿ-ಅವ್ಯಯಾ ॥
೧೨ರ ೩ ೨ ೩ಕ೨ ೩ ೧೨ರ ೧೨ರ ೧೨ರ ೩
ಜನಃ-ನ-ಪುರಿ-ಚಮ್ವೋಃ-ವಿಶತ್-ಹರಿಃ । ಸದಃ-ವನೇಷು-ದಧ್ರಿಷೇ ॥

॥ ಆಶ್ವಾನಿ ಚತ್ವಾರಿ । ಚತುರ್ಣಾಂ ಅಶ್ವೋ ಬೃಹತ್ಯಶ್ವಃ ಈಶ್ವರೋ ವಾ ॥

೩ ೫ ೨ ೦ ೦ ೧ ೨^ ೩
೧. ಆऽ೨೩ಳಸೋ ॥ ಮಸ್ವಾನೋऽ೩ಆ । ದ್ರಾ೩ಭಾऽ೨೩ಳ
೫ ೨ ೧೦ ೦ ೨೦ ೧ ೧ ೨^ ೩ ೫
ವಾ । ತಿರೋವಾರಾऽ೨ಣಿಅವ್ಯಯಾऽ೨೩ । ಜಾನಾऽ೨೩ಳವಾ ।
೧ ೨^ ೩ ೫ ೧ ೨೦ ೧ ೧
ನಾಪಾऽ೨೩ಳವಾ ॥ ರಿಚಮುವೋऽ೨ರ್ವಿಶದ್ಧರೀऽ೨೩ಃ ॥ ಸಾ
೨^ ೩ ೫ ೧ ೨^ ೩ ೫ ೪
ದಾऽ೨೩ಳವಾ । ವಾನಾऽ೨೩ಳವಾ ॥ ಷುದಾऽ೫ಧ್ರಿಷಾ೩ ।
೪
ಹೋऽ೫೩ ॥ ಡಾ ॥

ದೀ - ೬ । ಪ - ೧೨ । ಮಾ - ೧೧ । ಖ ॥ ೧೬೯೬ ॥

೫ರ ೦ ೦ ೨ ೩ ೫ ೨^
೨. ಹಾವಾಸೋಮಸ್ವಾ ॥ ನೋಽಅದ್ರಾಽ೨೩೪೫ಭೀಃ । ತಿರೋ
೩ ೫ ೨ ೫
ವಾಽ೨೩೪ರಾ । ಣಿಯಾಽ೩೧ಉವಾಽ೨೩ । ವ್ಯಾಽ೨೩೪ಯಾ ॥
೨^ ೩ ೫ ೨ ^೩ ೫ ೨
ಜನೋನಾಽ೨೩೪ಪೂ ॥ ರಾ೩ಚಾಮೂಽ೨೩೪ವೋಃ । ವಿಶಾಽ
೫ ೨^ ೩ ೫ ೨
೩೧ಉವಾಽ೨೩ । ಹಾಽ೨೩೪ರೀಃ ॥ ಸದೋವಾಽ೨೩೪ನೇ । ಷು
೫
ದಾಽ೩೧ಉವಾಽ೨೩ ॥ ಧ್ರೀಽ೨೩೪ಷೇ ॥

ದೀ - ೩ । ಪ - ೧೨ । ಮಾ - ೯ । ಶೋ ॥ ೧೭.೯೭೦ ॥

೪ರ೫ರ ೦ ೪ರ ೫ ೪ ೨ ೧ರ ೦ ೦ ೨
೩. ಆ ಸೋಮಸ್ವಾನೋಽಅದ್ರಿಭಾ೩ಃ ॥ ತಿರೋವಾರಾಣಿಆವ್ಯಾಽ೧
— ೧ ೦ ೨ — ೧ ೨
ಯಾಽ೨ ॥ ಜನೋನಪುರಿಚಾಮೂಽ೧ವೋಽ೨ಃ । ವಿಶಾದ್ಧಾಽ೧
^ ೩ ೦ ೨ ೧ ^೩ ೨ ೧
ರೀಽ೨ಃ ॥ ಸದೋವನಾ೩ ॥ ಷೂಽ೨ದಧ್ರಿಷೋಽ೨೩೪೫೩ ॥ ಡಾ ॥

ದೀ - ೯ । ಪ - ೧೭ । ಮಾ - ೮ । ಥ್ರೈ ॥ ೧೮.೯೭೧ ॥

೩ರ೪ರ ೦ ೩ರ ೪ ೫ ೦ ೨ ೪ರ ೫ ೪ ೫
೪. ಆ ಸೋಮಸ್ವಾನೋಽಅದ್ರಿಭಿಃ । ತಿರೋವಾಽ೩ರಾಣಿಅವ್ಯಯಾ ॥
೧ ೦ ೦ ೨ ೧ — ೧
ಜನೋನಪುರಿಚಮುವೋರ್ವಿಶದ್ಧರಿಃ । ಔಽ೨ । ಹುವಾ೩ ।
ನ ೨ ೧ ೦ ೦ ೨ — ೧ ನ
ಹೋಽ೩ವಾ ॥ ಸದೋವನೇಷುದೌಽ೨ । ಹುವಾ೩ । ಹೋಽ೩
೨ ೧ ೨ ೪ ೫ ೪
ವಾ ॥ ಧ್ರಿಷಾ । ಔಽ೩ಹೋವಾ । ಹೋಽ೫೩ ॥ ಡಾ ॥

ದೀ - ೧೦ । ಪ - ೧೩ । ಮಾ - ೭ । ಬೇ ॥ ೧೯.೯೭೨ ॥

ಹೇ ಸೋಮ ಅದ್ರಿಭಿಃ ಗ್ರಾವಭಿಃ ಸ್ವಾನಃ ಅಭಿಷೂಯಮಾಣಸ್ತ್ವಮ್ ಅವ್ಯಯಾ ಅವಿಮಯಾನಿ ವಾರಾಣಿ ಬಾಲಾನಿ ಪವಿತ್ರಾಣಿ ತಿರಸ್ ಕುರ್ವನ್ ವ್ಯವಧಾಯಕಾನಿ ಕುರ್ವಾಣಃ ಸನ್ ಆ ಪವಸೇ ಆಭಿಮುಖ್ಯೇನ ಕ್ಷರಸಿ । ಹರಿಃ ಹರಿತವರ್ಣಃ ಸ ಸೋಮಃ ಚಮ್ವೋರಧಿಷವಣಫಲಕಯೋರುಪರಿಸ್ಥಿತೇ ಕಲಶೇ ವಿಶತ್ ಪ್ರವಿಶತಿ । ತತ್ರ ದೃಷ್ಟಾಂತಃ ಜನೋ ನ ಯಥಾ ಜನಃ ಪುರಿ ಪುರೇ ಪ್ರವಿಶತಿ । ಸ ತ್ವಮ್ ವನೇಷು ಕಾಷ್ಠನಿರ್ಮಿತೇಷು ಪಾತ್ರೇಷು ಸದಃ ಸ್ಥಾನಂ ದಧ್ರಿಷೇ ಕರೋಷಿ ॥ ದಧ್ರಿಷೇ-ದಧಿಷೇ ಇತಿ ಸಾಮ್ನು ಋಚಃ ಪಾಠೌ ॥

ಸೋಮ ಸೋಮದೇವನೇ **ಅದ್ರಿಭಿಃ ಸ್ವಾನಃ** ಸೋಮಲತೆಯನ್ನು ಜಜ್ಜುವ ಕಲ್ಲುಗಳಿಂದ ಜಜ್ಜಿ ಹಿಂಡಲ್ಪಟ್ಟ ನೀನು **ಅವ್ಯಯಾವಾರಾಣಿ** ಉಣ್ಣೆಯ ದಾರಗಳಿಂದ ಶೋಧಕದಂತೆ ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟ ಯಜ್ಞಪಾತ್ರೆಯಾದ ದಶಾಪವಿತ್ರವನ್ನು **ತಿರಃ** ದಾಟಿಕೊಂಡು ಶೋಧಿಸಲ್ಪಟ್ಟು **ಆ ಪವಸೇ** ಪ್ರವೇಶಿಸುತ್ತೀಯೆ. **ಪುರಿಃ** ಪಟ್ಟಣಗಳಿಗೆ **ಜನಃ** ನ ಜನರು ಪ್ರವೇಶಿಸುವಂತೆ **ಹರಿಃ** ಪಚ್ಚೆಯ ವರ್ಣದ ಸೋಮರಸರೂಪೀ ಸೋಮದೇವನು **ಚಮ್ವೋಃ** – ಚಮ್ವೌ ದ್ಯಾವಾ ಪೃಥಿವೀನಾಮ್ ನಿಘಂ ೩.೩೦ ॥ ದ್ಯಾವಾಪೃಥ್ವೀ ಸಂಕೇತವಾದ ಎರಡೂ ಹಲಗೆಗಳಿಂದ ಧಾರೆಯಾಗಿ ಪ್ರವಹಿಸಿ ಕಲಶದೊಳಕ್ಕೆ **ವಿಶತ್** ಪ್ರವೇಶಿಸುವನು. **ವನೇಷು** ಮರದಲ್ಲಿ ನಿರ್ಮಾಣವಾಗಿರುವ ಯಜ್ಞಪಾತ್ರೆಗಳ ಮೂಲಕ **ಸದಃ** ಯಜ್ಞಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾನವನ್ನು **ದಧ್ರಿಷೇ** ನಿರ್ಮಿಸಿಕೊಂಡು ರಾರಾಜಿಸುವನು.

ಋತ್ವಿಜರು ಕಲ್ಲುಗಳಿಂದ ಜಜ್ಜಿ ಹಿಂಡಿದ ಪಚ್ಚೆ ಬಣ್ಣದ ಸೋಮರಸವು ದ್ಯಾವಾ ಪೃಥ್ವೀ ಸಂಕೇತವಾದ ಎರಡು ಹಲಗೆಗಳ ಮೂಲಕ ದಶಾಪವಿತ್ರವೆಂಬ ಶೋಧಕ ಪಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಶೋಧಿಸಲ್ಪಟ್ಟು ಪಟ್ಟಣಗಳಿಗೆ ಜನರು ಪ್ರವೇಶಿಸುವಂತೆ ಮರದಿಂದ ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟ ಯಜ್ಞಪಾತ್ರೆಗಳಿಗೆ ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ಯಜ್ಞ ವೇದಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಪಡೆದು ರಾರಾಜಿಸುತ್ತದೆ.

ಕಲ್ಗಳಿಂ ಜಜ್ಜಿ ತೆಗೆದೀ ಪರಿಸ್‌ಬಣ್ಣದ ರಸಂ
ದ್ಯಾವಪೃಥಿವಿಗಳೆಂಬಿನಮಿರ್ಪ ಫಲಕಂಗಳಿಂ ।
ಇಳಿದು ಬರುತಿದೆ ಕಾಣಿಮಿದೊ ! ಊರ್ಗೆ ಜನತೆಯೊಲವಿಂ
ಬರ್ಪಂತೆ ಯಜ್ಞಪಾತ್ರಕ್ಕೆರಗಿ ಮೇಲ್ಮೆವಡೆಗುಂ ॥

ಋಕ್ – ೫೧೪

॥ ಸಪ್ತರ್ಷಯಃ ಅತ್ರಿರ್ಭೌಮಃ ಬೃಹತೀ ಪವಮಾನಸ್ಸೋಮಃ ॥

೧ ೨ ೩ ೧ ೨ ೩ ೨ ೩ ೧ ೨ ೩ ೧ ೨
ಪ್ರ ಸೋಮ ದೇವವೀತಯೇ ಸಿನ್ಧುರ್ನ ಪಿಪ್ಯೇ ಅರ್ಣಸಾ ।
೧೧೨

೩ ೧ ೨ರ ೩ ೧ ೨ರ ೩ ೨ ೩
ಅಂ\ಶೋಃ ಪಯಸಾ ಮದಿರೋ ನ ಜಾಗೃವಿರಚ್ಛಾ
೧ ೨ ೩ ೧ ೨
ಕೋಶಂ ಮಧುಶ್ಚುತಮ್ ॥ ೪-೫೧೪ ॥

೨ ೩ ೧ ೨ ೩ ೨ ೩ ೧ ೨ರ ೩ ೧ ೨ರ
ಪ್ರ-ಸೋಮ-ದೇವವೀತಯೇ-ದೇವ-ವೀತಯೇ । ಸಿನ್ಧುಃ-ನ-ಪಿಪ್ಯೇ-ಅರ್ಣ
೩ ೨ ೧ ೨ರ ೩ ೨ ೧ ೨ರ ೧೨ರ ೧ ೨ರ ೩
ಸಾ ॥ ಅಂಶೋಃ-ಪಯಸಾ-ಮದಿರಃ-ನ-ಜಾಗೃವಿಃ । ಅಚ್ಛ-ಕೋಶಮ್-ಮ
೧ ೨ ೩ ೧ ೨ರ
ಧುಶ್ಚುತಮ್-ಮಧು-ಶ್ಚುತಮ್ ॥ ೪-೫೧೪ ॥

॥ ತ್ರಿಣಿಧನಮಾಗ್ನೇಯಮ್ । ಅಗ್ನಿರ್ಬೃಹತೀ ಸೋಮಃ ॥

೫ರ ೨ ^ ೩ ೫ ೨ ೧
೧. ಪ್ರಸೋಮದಾ ॥ ವಾವೀತಾಽ೨೩೪ಯಾಇ । ಸಿನ್ಧೂರ್ನ್ನಾಪಾ
೨ ೫ ೨ ^ ೩
ಇಪ್ಯಆಽ೩೧ಉವಾಽ೨೩ । ಣಾಽ೨೩೪ಸಾ ॥ ಆಜ್ಶೋಃಪಾಽ೨
೫ ೨ರ ೧ ರ ೨
೩೪ಯಾ ॥ ಸಾಮದಾಇರೋನಜಾಽ೩೧ಉವಾಽ೨೩ । ಗೃೂಽ೨
೫ ೨ ^ ೩ ೫ ೨
೩೪ವೀಃ ॥ ಆಚ್ಛಾಕೋಽ೨೩೪ಶಾಮ್ ॥ ಮಧಾಽ೩೧ಉವಾಽ
೫
೨೩ ॥ ಶ್ಚೂಽ೨೩೪ತಾಮ್ ॥

ದೀ - ೩ । ಪ - ೧೦ । ಮಾ - ೧೦ । ಣೌ ॥ ೨೦.೯೭೩ ॥

॥ ಅಗ್ನೇರ್ವೈಶ್ವಾನರಸ್ಯ ಸಾಮ । ಅಗ್ನಿರ್ಬೃಹತೀ ಸೋಮಃ ॥

೩ ೪ರ ೫ ರ ೪ ೫ರ ೩ ೫ ೩ ೪ ೩ ೪
೨. ಪ್ರಸೋಮದೇವವೀ । ತಯೋಽ೨೩೪ಹಾಇ ॥ ಸಿನ್ಧುರ್ನಪಿ
೫ರ ೩ ೫ ೧ ೨^ ೩ ೫ ೧
ಪ್ಯೇಅ । ಣಸೋಽ೨೩೪ಹಾಇ ॥ ಆಜ್ಶಾಓಽ೨೩೪ವಾ । ಪಾ
೨^ ೩ ೫ ೪ರ ೩ರ ೪ ೫ರ ೩ ೫
ಯಾಓಽ೨೩೪ವಾ ॥ ಸಾಮದಿರೋನಜಾ । ಗೃೂ೨೩೪ । ವೀಽ೬

೫ ೧ ೨^ ೩ ೫ ೧ ೨^ ೩ ೫
ಹಾರ್ಉ ॥ ಆಚ್ಛಾಓಽ೨೩ಳವಾ । ಕೋ೯ಶಾಓಽ೨೩ಳವಾ ॥

೪ ೪
ಮಧೂಽ೫ಶ್ಚುತಾಮ್ । ಹೋ೯ಽ೫ಇ ॥ ಡಾ ॥

ದೀ - ೭ । ಪ - ೧೪ । ಮಾ - ೧೦ । ಝೌ ॥ ೨೧.೯೭೪ ॥

॥ ದ್ವಿ ಹಿಂಕಾರಂ ವಾಮದೇವ್ಯಮ್ । ವಾಮದೇವೋ ಬೃಹತೀ ಸೋಮಃ ॥

೨೧ರ ೪ರ ೫ರ ೧ ರ
೩. ಪ್ರಸೋಮಾಽ೨೩ದೇವವೀತಯಾಇ ॥ ಸಾಇನ್ಧುರ್ನಪಿಪ್ಯೇಅ

ರ ರ ರ ೨೩ರ ೨ ೧
ರ್ಣಸಾಅ೩ಶೋ೯೭ಪಯಸಾಮದಿರೋನಜೌಹೋ೯ಽ೩ । ಹಿಮ್ಮಾಽ೨ ।

೧ ೨ ೧ರರ ೨ ೩ರ ೨ ೧
ಗ್ರ್ಯಾಽ೨೩ವೀಃ ॥ ಅಚ್ಛಾಕೋ೯ಶಾಮ್ಮಧೌಹೋ೯ಽ೩ । ಹಿಮ್ಮಾಽ೨ ॥

೧ ೪ ೫ ೪
ಶ್ಚುತಾಮ್ । ಔಽ೨೩ಹೋ೯ವಾ । ಹೋ೯ಽ೫ಇ ॥ ಡಾ ॥

ದೀ - ೧೧ । ಪ - ೧೦ । ಮಾ - ೬ । ಜೂ ॥ ೨೨.೯೭೫ ॥

॥ ಉತ್ಸೇಧಃ । ಅಂಗಿರಸೋ ಬೃಹತೀ ಸೋಮಃ ॥

೩ ೪ರ ರ ೩ ೪ರ ೫ ರ ೩ ೨ ೩ರ ೪ರ
೪. ಪ್ರಸೋಮದೇವವೀತಯೇ । ಸಿನ್ಧುಃ । ನಪಾಽ೩ಳಔಹೋ

೫ ೨ರ ೧ ಪ ೨ ೨ ^ ೫
ವಾ ॥ ಪ್ಯೇಅರ್ಣಸಾಽ೨ । ಹಾಽ೩೧ಉವಾಽ೨೩ । ಊಽ೩ಳಪಾ ॥

೩ ೨ ೪ ೫ರ ೪ ೫ ೧ ೨ ೧ ೨
ಅಜ್ಶೋ೯ಽಃಪಯಾ । ಔಹೋ೯ವಾಹಾಇ ॥ ಸಾಮದಿರೋ । ನ

ರ ೧ ೨ ^ ೨ ೫ ೩ ೨
ಜಾಗ್ರ್ಯಾವಿಃ । ಹಾಽ೩೧ಉವಾಽ೨೩ । ಊಽ೩ಳಪಾ ॥ ಅಚ್ಛಾಽ೩

೪ರ ೫ರ ೪ ೫ ೩ ೨ ೪
ಕೋ೯ಶಮ್ । ಔಹೋ೯ವಾಹಾಇ ॥ ಮಧೂಽ೩ಶ್ಚೂಽ೩ತಾಽ೬೫

೩ ೧೧೧
೬ಮ್ ॥ ಊಽ೨೩ಳ೫ ॥

ದೀ - ೧೧ । ಪ - ೧೬ । ಮಾ - ೧೦ । ಕೌ೯ ॥ ೨೩.೯೭೬ ॥

೫. ಪ್ರಸೋಮಮದಾಇವಾ೩೬ವೀತಯಾಇ ॥ ಸಿನ್ಧೂರ್ನಪಾಇ । ಪ್ಯೇಅರ್ಣಸಾ೩೨ । ಇಹಾ೩೩ ॥ ಆಜ್ಶೋ೩೩ಃಪಾಯಾ । ಹಾಹೋ೩೨೩ಳಹಾ ॥ ಸಾಮದಿರೋ । ನಜಾಗೃ೩೨೩ವೀಃ । ಇಹಾ೩೩ ॥ ಆಚ್ಛಾ೩೩ಕೋಶಾಮ್ । ಹಾಹೋ೩೨೩ಳಹಾ ॥ ಮಧೂ೩೩ಶ್ಚೂ೩ಶಿತಾ೩೬೫೬ಮ್ ॥ ಹೇ೩೨೩ಳ೫ ॥

ದೀ – ೫ । ಪ – ೧೩ । ಮಾ – ೭ । ಬೇ ॥ ೨೪.೯೭೭ ॥

ಹೇ **ಸೋಮ** ತ್ವಂ **ದೇವವೀತಯೇ** ದೇವಾನಾಂ ಪಾನಾಯತದರ್ಥಮ್ **ಅರ್ಣಸಾ** ವಸತೀವರ್ಯಾಖ್ಯೇನೋದಕೇನ **ಪ್ರ ಪಿಪ್ಯೇ** ಪ್ರಾಪ್ಯಾಯಸೇ । ತತ್ರ ದೃಷ್ಟಾನ್ತಃ – **ಸಿನ್ಧುಃ ನ** ಯಥಾ ಸಿನ್ಧುರುದಕೇನ ಪ್ರಾಪ್ಯಾಯತೇ ತದ್ವತ್ । ಪ್ಯಾಯತೇಃ ಲಿಟಿ ಲಿಡ್ಯಙ್ಗೋಶ್ಚೇತಿ ಪೀಭಾವಃ ಪಾ ೬–೧೨೯ ॥ ತತಃ ಸ ತ್ವಂ **ಮದಿರಃ** ಮದಕರಃ ಸುರಾದಿರಿವ **ಜಾಗೃವಿಃ** ಜಾಗರಣಶೀಲಃ । ಯದ್ವಾ । ನ ಸಂಪ್ರತ್ಯರ್ಥೇ । ಇದಾನೀಂ ಮದಕರೋ ಜಾಗರಣಶೀಲಸ್ತ್ವಮ್ **ಅಂಶೋಃ** ಲತಾಖಂಡಸ್ಯ **ಪಯಸಾ** **ಮಧುಶ್ಚುತಂ** ರಸೇನ ಮಧುರ ರಸಸ್ಯ ಕ್ಷಾರಯಿತಾರಂ **ಕೋಶಂ** ದ್ರೋಣಕಲಶಮ್ **ಅಚ್ಛ** ಅಭಿಗಚ್ಛಸಿ ॥

ಸೋಮ ಸೋಮರಸರೂಪೀ ಸೋಮದೇವನೇ **ದೇವವೀತಯೇ** ದೇವತೆಗಳ ಪಾನಾರ್ಥವಾಗಿ ಮುಮುಕ್ಷಗಳ ಆನಂದಕ್ಕಾಗಿ ಯಜ್ಞಕ್ಕಾಗಿ **ಸಿನ್ಧುಃ ನ** ಸಿನ್ಧು ಮುಂತಾದ ನದಿಗಳು ನೀರಿನಿಂದ ವೃದ್ಧಿಹೊಂದುವಂತೆ **ಅರ್ಣಸಾ** ವಸತೀವರೀ ಆದಿ ಯಜ್ಞಪಾತ್ರೆಗಳಲ್ಲಿರುವ ನೀರುಗಳೊಡಗೂಡಿ **ಪ್ರಪಿಪ್ಯೇ** ವೃದ್ಧಿಹೊಂದುವೆ **ಮದಿರಃ ನ ಜಾಗೃವಿಃ** ಆನಂದದಾಯಕನೂ ಪ್ರಬುದ್ಧನೂ ಜಾಗೃತನೂ ಆಗಿರುವ ನೀನು **ಅಂಶೋಃ ಪಯಸಾ** ಸೋಮಲತಾಖಂಡಗಳ ರಸದೊಡನೆ–ರಸೋ ವೈ ಪಯಃ ಶ ೪.೪.೪೮ ॥ ಆನಂದ ರಸದೊಡನೆ ಪಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿರುವ ರಸಗಳೊಡನೆ ಅಮೃತದೊಂದಿಗೆ **ಮಧುಶ್ಚುತಂ** ಮಧುರವಾದ ರಸವನ್ನು ಸ್ರವಿಸುತ್ತಾ **ಕೋಶಂ** ದ್ರೋಣ ಕಲಶವನ್ನು **ಅಚ್ಛ** ಪ್ರವೇಶಿಸುತ್ತೀಯೆ.

ಸೋಮದೇವನೇ ಸಿನ್ಧು ಆದಿ ನದಿಗಳು ಅನ್ಯ ಹಳ್ಳಕೊಳ್ಳ ಉಪನದಿಗಳ ನೀರಿನಿಂದ ವೃದ್ಧಿಸುವಂತೆ ವಸತೀವರೀ ಆದಿ ಯಜ್ಞಪಾತ್ರೆಗಳಲ್ಲಿರುವ ನೀರುಗಳಿಂದ ವೃದ್ಧಿಗೊಂಡು ಆನಂದದಾಯಕನೂ ಪ್ರಬುದ್ಧನೂ ಆದ ನೀನು ದೇವತೆಗಳ ಪಾನಾರ್ಥವಾಗಿ ಯಜ್ಞಪಾತ್ರೆಗಳಲ್ಲಿರುವ ಅಮೃತರೂಪೀ ರಸಗಳೊಡನೆ ಮಧುರವಾದ ರಸವನ್ನು ಸ್ರವಿಸುತ್ತಾ ದ್ರೋಣಕಲಶವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸುತ್ತೀಯೆ.

ಸಿಂಧುವೇ ಮೊದಲಾದ ನದಿಗಳುಪನದಿಗಳಿಂದಂ
ಮೇಲ್ಮೆವಡೆವಂತೆ ನಾನಾಯಜ್ಞಪಾತ್ರೋದಕಂ ।
ಸೇರಲುರ್ಕುವ ಸೋಮರಸವೆ ! ನೀಂ ಸುಪ್ರಬುದ್ಧಂ
ಆನಂದಕರಸುಧಾನಿಧಿ, ಸುರಪ್ರಾಯಕುಶಲಿ ॥

ಋಕ್ - ೫೧೫

॥ ಸಪ್ತರ್ಷಯಃ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರೋಗಾಥಿನಃ ಬೃಹತೀ ಪವಮಾನಸ್ಸೋಮಃ ॥

ಸೋಮ ಉ ಷ್ವಾಣಃ ಸೋತೃಭಿರಧಿ ಷ್ಣುಭಿರವೀನಾಮ್ । ಅಶ್ವ ಯೇವ ಹರಿತಾ ಯಾತಿ ಧಾರಯಾ ಮನ್ದ್ರಯಾ ಯಾತಿ ಧಾರಯಾ ॥

೫-೫೧೫ ॥

ಸೋಮಃ-ಉ-ಸ್ವಾನಃ-ಸೋತೃಭಿಃ । ಅಧಿ-ಸ್ನುಭಿಃ-ಅವೀನಾಮ್ ॥ ಅಶ್ವಯಾ-ಇವ-ಹರಿತಾ-ಯಾತಿ-ಧಾರಯಾ । ಮನ್ದ್ರಯಾ-ಯಾತಿ- ಧಾರಯಾ

॥ ೫-೫೧೫ ॥

॥ ಸೋಮ ಸಾಮಾನಿ ಷಟ್ । ಷಣ್ಣಾಂ ಸೋಮೋ ಬೃಹತೀಸೋಮಾಶ್ವೌ ॥

೧. ಹಾಉಸೋಮಾಃ ॥ ಉಷ್ವಾಣಽ೩ಃಸೋತ್ರ್ಯಾಽ೧ಭೀಽ೨ಃ । ಆ

೨ ೧ ೨ ೧ಏಂ ೦ ೧ನ ೨ ೧೦ ೦ ೦
ಧಿಷ್ಣುಭಿರವೀಽ೨ನಾಮ್ । ಆಶ್ವೌಽ೩ಹೋ ॥ ಯೇವಹರಿತಾಯಾ

^ ೨ ___ ೧ ೨ ೨ ೫೦ ೪
ತಾಇಧಾಽ೧ರಾಯಾಽ೨ ॥ ಮನ್ದ್ರಾಯಾಽ೩ಯಾಽ೩೪ । ಹಾಓ

೫ ೨೧೦ ೩ ೧೧೧
ವಾ ॥ ತಿಧಾರಯಾಽ೨೩೪೫ ॥

ದೀ - ೮ / ಪ - ೮ / ಮಾ - ೬ / ಡೂ ॥ ೨೫.೯೭೮ ॥

೫೦ ೨^ ೪೦ ೫ ೪೦ ೫ ೧ ೨ ೦ ೦
೨. ಸೋಮಊಽ೩ಷ್ವಾಣಃಸೋತೃಭಾಇಃ ॥ ಆಧಿಷ್ಣುಭಿರವೀನಾ

೧ಅ ೫ ೨೧೦ ೦ ೨ ೨ ೨
ಮ್ । ಆಶ್ವಯೇಽ೨೩೪ವಾ । ಹರಿತಾಯಾತಿಧಾಽ೧ರಾಽ೩ಯಾ ॥

^ ೩ ೫ ೩ ೫ ೨ ೧ ೨
ಮನ್ದ್ರಾಯಾಽ೨೩೪ಯಾ ॥ ತಾಽ೨೩೪ಇಧಾ । ರಯಾ । ಔಽ೩

೪ ೫ ೪
ಹೋವಾ । ಹೋಽ೫ಇ ॥ ಡಾ ॥

ದೀ - ೭ / ಪ - ೧೦ / ಮಾ - ೬ / ಞೂ ॥ ೨೬.೯೭೯ ॥

೪೦ ೫ ೦ ೪ ೫೦ ೪ ೫ ೪ ೪ ೧ ೨
೩. ಸೋಮಉಷ್ವಾಣಃಸೋತೃಭಿಃ । ಏಽ೫ । ಅಧೀ ॥ ಷ್ಣುಭಿ

೫ ೧ ೨ ೧೦
ರಾಽ೩೧ಉವಾಽ೨೩ । ವೀಽ೨೩೪ನಾಮ್ ॥ ಆಽ೨೩ಶ್ವಾ ॥ ಯೇ

೦ ೦ ೨ ೫ ೧
ವಹರಿತಾಯಾತಿಧಾಽ೩೧ಉವಾಽ೨೩ । ರಾಽ೨೩೪ಯಾ ॥ ಮಾಽ

೨ ೧ ೦ ೨ ೫
೨೩ನ್ದ್ರಾ ॥ ಯಾಯಾತಿಧಾಽ೩೧ಉವಾಽ೨೩ ॥ ರಾಽ೨೩೪ಯಾ ॥
ದೀ - ೭ / ಪ - ೧೧ / ಮಾ - ೬ / ಚೂ ॥ ೨೬.೯೮೦ ॥

೪೦ ೫ ೦ ೪ ೫೦ ೪ ೫ ೪ ೪ ೧ ೨೧
೪. ಸೋಮಉಷ್ವಾಣಃಸೋತೃಭಿಃ । ಏಽ೫ । ಅಧೀ ॥ ಷ್ಣುಭಿರ

೨ರ ೧ ೨ರ ೧ ೪ — ೧ ೦
ವೀಽ೨ । ನಾಮ್ । ಆಶ್ವಯೇವ । ಹಾರಿತಾಯಾಽ೨ । ತಾಇಧಾ
೨ ೦ ೧ ೨^ ೩ ೫ ೨ ೧ ೨
ರಯಾ ॥ ಮಾನ್ದ್ರಯಾಯೌವಾ ॥ ತೀಽ೨೩ಳಧಾ । ರಯಾ । ಔಽ
೪ ೫ ೪
೩ಹೋವಾ । ಹೋಽ೫ಇ ॥ ಡಾ ॥

ದೀ - ೭ / ಪ - ೧೪ / ಮಾ - ೫ / ಝು ॥ ೨೮.೯೮೧ ॥

೪ರ ೫ ೦ ೪ ೫ರ ೪ ೫ ೪ ೫ ೪ ೫ರ
೫. ಸೋಮಉಷ್ವಾಣಃಸೋತೃ । ಭಾಇ । ಅಧಿಷ್ಣುಭಿರವೀ ।
೧ ೨ ೧ ೨ ೧ರ ೧ ೦ ೨ ೧
ನಾಮ್ ॥ ಅಧಿಷ್ಣುಭಿರವೀಽ೨ । ನಾಮ್ । ಅಶ್ವಯೇವಾ । ಹರಿ
೦ ೦ ೨
ತಾಯಾತಾಽ೨೩ಇಧಾ । ರಯಾಽ೩೧ಉವಾಽ೨೩ ॥ ಮಾಽ೨೩
೫ ೨ ^ ೩ ೫ ೩ ೨^ ೩೦ ೪ ೫ ೪
ಳನ್ದ್ರಾ ॥ ಯಾಯಾತೀಽ೨೩ಳಧಾ ॥ ರಯಾಔಹೋವಾ । ಹೋಽ

೩ಇ ॥ ಡಾ ॥ *ದೀ - ೯ / ಪ - ೧೪ / ಮಾ - ೮ / ಧೈ ॥ ೨೯.೯೮೨ ॥*

೩ರ ೪ ೦ ೩ ೪ರ ೫ ನ ೨ ^ ೧
೬. ಸೋಮಉಷ್ವಾಣಃಸೋತೃಭಿಃ । ಔಽ೩ಹೋಽ೩ಇ । ಆಽ
೫ ೪ ೫ರ ೧ ೨ರ ೦ ೦
೨೩ಳ । ಧಿಷ್ಣುಭಿರವೀನಾಮ್ ॥ ಆಶ್ವಯೇವಹರಿತಾಯಾ । ತಿ
೧ ೨ ೩ ೫ ೨ ೧ ೦ ೨ ೨
ಧಾರಾಯೌ । ವಾಓಽ೨೩ಳವಾ ॥ ಮನ್ದ್ರಯಾಯಾತೀಽ೩ಧಾ ॥
ನ ೨ ^ ೨ ॥ ೫
ಹಿಮ್ಽ೩ ಸ್ಥಿ ಹಿಮ್ಽ೩ಳ೩ ॥ ರಾಽ೩ಳ೫ಯೋಽ೬ಹಾಇ ॥

ದೀ - ೮ / ಪ - ೧೦ / ಮಾ - ೮ / ಣ್ಯೆ ॥ ೩೦.೯೮೩ ॥

ಸೋತೃಭಿಃ ಅಭಿ ಷುಣ್ವದ್ಭಿಃ ಋತ್ವಿಗ್ಭಿಃ ಸ್ವಾನಃ ಸುವಾನೋಽಭಿಷೂಯ
ಮಾಣಃ ಸೋಮಃ ಅವೀನಾಂ ಸ್ನುಭಿಃ । ಮಾಂಸ್ಪೃತ್‌ಸ್ನೂನಾಮುಪಸಂಖ್ಯಾನ

ಮಿತಿ ವಾ.ಪಾ. ೬-೧,೬೩-೧೧ ವಾರ್ತಿಕೇನ ಸಾನುಶಬ್ದಸ್ಯ ಸ್ನುಭಾವಃ - ಸಮುಚ್ಛ್ರಿತೈರ್ವಾಲ್ಯೈಃ ಪವಿತ್ರೈರಧಿಯಾತಿ ಅಧಿ ಅಧಿಕಂ ಗಚ್ಛತಿ ಉ ಇತಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧೌ । ಅಶ್ವಯೇವ ವಡವಯೇವ ಹರಿತಾ ಹರಿತ ವರ್ಣಯಾ ಧಾರಯಾ ಯಾತಿ । ಮನ್ದ್ರಯಾ ಮದಕಾರಿಣ್ಯಾ ಧಾರಯಾ ದ್ರೋಣಕಲಶಮಧಿ ಗಚ್ಛತಿ । **ಉ ಷ್ವಾಣಃ ಉ ಷುವಾಣಃ ಇತಿ ಪಾಠೌ** ॥

ಸೋತೃಭಿಃ ಸೋಮಾಭಿಷವದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿರುವ ಋತ್ವಿಜರಿಂದ **ಸ್ವಾನಃ ಸೋಮಃ** ಹಿಂಡಲ್ಪಟ್ಟ ಸೋಮರಸವು **ಅವೀನಾಂ ಸ್ನುಭಿಃ** ಉಣ್ಣೆಯಿಂದ ಮಾಡಿರುವ ದಶಾಪವಿತ್ರವೆಂಬ ಶೋಧಕ ಪಾತ್ರೆಯ ಮೂಲಕ - ಅವೀನಾಂ - ಪರ್ವತಗಳ **ಸ್ನುಭಿಃ** - ತುಂಡುಗಳಿಂದ ಅಂದರೆ ಸೋಮಾಭಿಷವ ಕಲ್ಲುಗಳ ಮೂಲಕ - ಇಯಂ ಪೃಥಿವೀ ವಾ ಅವಿರಿಯಂ ಹೀಮಾಃ ಸರ್ವಾಃ ಪ್ರಜಾ ಅವತಿ ಶ.ಬ್ರಾ ೬-೧-೨-೨೩॥ ಅಧ್ಯಾತ್ಮ ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ಚಿತ್ತರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿರುವ ಯೋಗಸ್ಥಲಗಳ ಮೂಲಕ **ಅಧಿಯಾತಿ ಉ** ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಸೋಮರಸವನ್ನು ಸ್ರವಿಸುವುದು ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಯೇ ಆಗಿದೆ. **ಅಶ್ವಯಾ ಇವ** ದುಃಖಾಪಹರಣ ಸುಖಾಹರಣ ಎಂಬ ಅಶ್ವಗತಿಯಂತೆ ಕುದುರೆಯ ನಡಗೆಯಂತೆ ಹರಿತಾ **ಧಾರಯಾ** ಪಚ್ಚೆವರ್ಣದ ಧಾರೆಯಿಂದ **ಮನ್ದ್ರಯಾಯಾತಿ** ಆನಂದ ದಾಯಕವಾಗಿ ಸ್ರವಿಸುತ್ತಾ ಪ್ರವಹಿಸುತ್ತದೆ.

ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ಸೋಮಾಭಿಷವದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿರುವ ಋತ್ವಿಜರಿಂದ ವಿಧ್ಯುಕ್ತವಾಗಿ ಹಿಂಡಲ್ಪಟ್ಟ ಸೋಮವು ಸೋಮಲತೆಯನ್ನು ಜಜ್ಜುವ ಕಲ್ಲುಗಳ ಮಧ್ಯದಿಂದ ಅಶ್ವ ಗತಿಯಂತೆ ಸ್ರವಿಸುತ್ತಾ ಪಚ್ಚೆ ವರ್ಣದ ಧಾರೆಯಾಗಿ ಆನಂದವನ್ನುಂಟುಮಾಡುತ್ತಾ ದಶಾಪವಿತ್ರದ ಮೂಲಕ ದ್ರೋಣಕಲಶಕ್ಕೆ ಪ್ರವಹಿಸುತ್ತದೆ.

ಸೋಮಾಭಿಷವನಿರತರಿರ್ಪಋತ್ವಿಜಗಣಂಗಳ್
ವಿಧಿಯಂತೆ ಪಿಂಡಿದೀ ಸೋಮಮತಿಕೋಮಲಲತಾ ।
-ಸಂಭವಂ ಕಲ್ಗಳೆಡೆಯಿಂದಶ್ವಗತಿಯನಾಂತು
ಪಸಿರಾಗಿ ನಲಮಿತ್ತು ಪರಿಗುಮೀ ದ್ರೋಣದೊಳಗಂ ॥

ಋಕ್ - ೫೧೬

॥ ಸಪ್ತರ್ಷಯಃ ಜಮದಗ್ನಿರ್ಭಾರ್ಗವಃ ಬೃಹತೀ ಪವಮಾನಸ್ಸೋಮಃ ॥

೨ ೩ ೧ ೨ ೩ ೧ ೨ ೩ ೧ ೨
ತವಾಹಂ॑ ಸೋಮ ರಾರಣ ಸಖ್ಯ ಇನ್ದೋ ದಿವೇದಿವೇ ।

೩ ೧ ೨ ೩ ೧ ೨ ೩ ೧ ೨೦ ೩ ೨ ೩ ೧ ೨
ಪುರೂಣಿ ಬಭ್ರೋ ನಿ ಚರನ್ತಿ ಮಾಮವ ಪರಿಧೀ೦\ರತಿ ತಾಜ್ಇಹಿ

॥ ೬-೫೧೬ ॥

೧೨೦ ೩ ೨ ೩ ೨ ೩ ೨ ೩ ೧ ೨
ತವ-ಅಹಮ್-ಸೋಮ-ರಾರಣ । ಸಖ್ಯೇ-ಸ-ಖ್ಯೇ-ಇನ್ದೋ-ದಿವೇದಿವೇ
೩ ೨ ೩ ೧ ೨ ೩ ೨ ೩ ೨ ೧೨೦ ೩ ೨
-ದಿವೇ-ದಿವೇ ॥ ಪುರೂಣಿ-ಬಭ್ರೋ-ನಿ-ಚರನ್ತಿ-ಮಾಮ್-ಅವ । ಪರಿಧೀ
೩ ೨ ೧೨೦ ೩
ನ್-ಪರಿ-ಧೀನ್-ಅತಿ-ತಾನ್-ಇಹಿ ॥ ೬-೫೧೬ ॥

॥ ವೈಷ್ಣವೇ ದ್ವೇ । ದ್ವಯೋರ್ವಿಷ್ಣುರ್ಬೃಹತೀ ಸೋಮಃ ॥

೫ ೦ ೨ — ೧ ೦
೧. ತವಾಹ೦\ಸೊ ॥ ಮರಾ೨ರಣಾ । ರಣ । ಸಖ್ಯಇನ್ದೋ
— ೧ ೦ ೦ ೦ —
ದಿವಾ೨ಇದಿವಾಇ । ದಿವೇ । ಪುರೂಣಿಬಭ್ರೋನಿಚರನ್ತಿಮಾ೨
೧ ೦ — ॥ ೧ ೧ ^
ಮವಾ । ಅವ ॥ ಪರಿಧೀ೦\ರತಿತಾ೨ಜ್ಇಹಾ೨೩ಇ । ಆ೨
೩ ೫೦೦ ೨ ^ ^ ೫
ಇ । ಹಾ೨೩ಳ । ಔಹೋವಾ ॥ ಊ೩೨೩ಳಪಾ ॥

ದೀ - ೮ । ಪ - ೧೨ । ಮಾ - ೬ । ಥ್ಲೊ ॥ ೧.೯೮೪ ॥

೪೫೦ ೪ ೨ ೧ ೦ ೦ ೨ ^
೨. ತವಾ । ತವಾ ॥ ಅಹಜ್ಸೋಮರಾರಣ । ಸಖ್ಯಾಈ೩
೨ ೧ ೨ ೨ ೧ — ೧೦ ೦
ನ್ದೋ । ದಿವಾಔ೩ಹೋ । ದಾಇವೇ೨ । ಪುರೂಣಿಬಭ್ರೋ
೨ ೨ ೨ ೧ ೨^ ೨ ೧ ೨
ನಿಚರನ್ತಿಮಾ೧ಮಾ೩ವಾ ॥ ಪರಾಔ೩ಹೋ ॥ ಧಾಇ೦\ರತಿ
೧ ೫ ೪ ॥ ೫
ತೋ೨೩ಳವಾ । ಆ೫ಇಹೋ೬ಹಾಇ ॥

ದೀ - ೫ । ಪ - ೧೦ । ಮಾ - ೭ । ಮೇ ॥ ೨.೯೮೫ ॥

॥ ಆಂಗಿರಸಾನಿ ತ್ರೀಣಿ । ತ್ರಯಾಣಾಮ್ ಅಂಗಿರಸೋ ಬೃಹತೀ ಸೋಮಃ ॥

೫ ೦ ೦ ೫೦ ೨ ^ ೩ ೫
೩. ತವಾಹಙ್ಸೋಮಾಽ೬ರಾರಣಾ ॥ ಸಾಖ್ಯಾಈಽ೨೩೪ನ್ದೋ ।
೨ ^ ೩ ೫ ೪ ೩೦ ೪ ೦ ೩ ೪ ೫ ೦
ದಿವೇದಾಽ೨೩೪ಇವೇ । ಪುರೂಣಿಬಭ್ರೋನಿಚರನ್ತಿಮಾಮ್ ।
೧ ೫ ೪ ೫ ೪ ೫ ೨ ೧ ೫
ಆವಾಽ೨೩೪ಹಾಇ ॥ ಪಾರೀಧಾಇಙ್ರಾ ॥ ತಿತೋಽ೨೩೪ವಾ ।
೪ ॥ ೫
ಆಽ೫ಇಹೋಽ೬ಹಾಇ ॥

ದೀ – ೬ । ಪ – ೮ । ಮಾ – ೭ । ಗೇ ॥ ೩.೯೮೬ ॥

೪೫೦ ೪ ೫೦ ೦ ೪ ೪ ೧ ೨ ೧
೪. ತವಾಹಙ್ಸೋಮರೌ । ಹೋಽ೫ರಣಾ ॥ ಸಾಖ್ಯಇನ್ದೋಽ
^ ೩ ೨ ೩ ೫ ೧ — ೧
೨ । ದಿವಾಽ೩೪೫ಇ । ದೀಽ೨೩೪ವೇ । ಪೂರೂಽ೨ಣಾಇಬಾ
— ೧೦ ^ ೩ ೨ ೩ ೫
ಽ೨ । ಭ್ರೋನಿಚರಾಽ೨ । ತಿಮಾಽ೩೪೫ಮ್ । ಆಽ೨೩೪ವಾ ॥
೧ — ೧ ^ ೩ ೨ ೩ ೫
ಪಾರೀಽ೨ಧಾಇಙ್ರಾಽ೨ ॥ ತಿತಾಙ್ಽ೩೪೫ । ಈಽ೨೩೪ಹೀ ॥

ದೀ – ೪ । ಪ – ೧೨ । ಮಾ – ೫ । ಥು ॥ ೪.೯೮೭ ॥

೩೪೦ ೩ ೪೦ ೫ ೨೩೦ ೪ ೦ ೫
೫. ತವಾಹಙ್ಸೋಮರಾರಣ । ಸಖ್ಯಇನ್ದೋದಿವೇದಿವಾಇ ॥
೨ ೧ ೦ ೨೧೦ ೨ ೧೦ ೦ ೨ ೧೦
ಸಖ್ಯಇನ್ದೋದಿವೇದಾಽ೨೩ಇವೇ । ಪುರೂಣಿಬಭ್ರೋನಿಚರನ್ತಿಮಾ
೨ ೧ ೨ ೧ ೨
ಮಾಽ೨೩ವಾ ॥ ಪರಾಇಧಾಽ೨೩ಇಙ್ರಾ ॥ ತಿತಾಙ್ಽ೨೩ಇಹಾಽ
೧
೩೪೩ಇ । ಓಽ೨೩೪೫ಇ ॥ ಡಾ ॥

ದೀ – ೧೦ । ಪ – ೮ । ಮಾ – ೯ । ಬೋ ॥ ೫.೯೮೮ ॥

ಹೇ ಇನ್ದೋ ಸೋಮ ತವ ಸಖ್ಯೇ ಸಖಿ ಕರ್ಮಣಿ ಅಹಂ ದಿವೇ ದಿವೇ ಅನ್ವಹಂ ರಾರಣ ರಮೇ-ರಣೇರ್ಲಿಟಿ ಉತ್ತಮೇಣಲಿ ರೂಪಮ್ । ಹೇ । ಬಭ್ರೋ ಬಭ್ರುವರ್ಣ ಸೋಮ ಪುರೂಣಿ ಬಹೂನಿ ರಕ್ಷಾಂಸಿ ಮಾಂ ತವ ಸಖ್ಯೇ ಸ್ಥಿತಂ ನ್ಯವಚರನ್ತಿ ನೀಚೀನಂ ಚರನ್ತಿಬಾಧನ್ತೇ । ಯೇ ಮಾಂ ಬಾಧನ್ತೇ ತಾನ್ ಪರಿಧೀನ್ ರಾಕ್ಷಸಾನ್ ತ್ವಮ್ ಅತೀಹಿ ಅತೀತ್ಯ ಗಚ್ಛ । ಜಹೀತಿ ಯಾವತ್ ॥

ಇನ್ದೋ ಪರಮೈಶ್ವರ್ಯಶಾಲಿಯೇ **ಸೋಮ** ಪರಮೇಶ್ವರನೇ ಸೋಮನೇ **ತವ ಸಖ್ಯೇ ಅಹಂ** ನಿನ್ನ ಸ್ನೇಹಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರನಾದ ನಾನು **ದಿವೇದಿವೇ** ದಿನ ದಿನವೂ ನಿತ್ಯವೂ **ರಾರಣ** ಆನಂದವನ್ನನುಭವಿಸುತ್ತೇನೆ ಸ್ತುತಿಸುತ್ತೇನೆ - ನಾಹಮಿನ್ದ್ರಾಣಿ ರಾರಣ ನಾಹಮಿನ್ದ್ರಾಣಿ ರಮೇ । ನಿರು ೧೧-೩೯ ॥ **ಬಭ್ರೋ** - ಸೋಮನೇ ವಿಶ್ವಂಭರನೇ ಬಭ್ರುರ್ಭವತಿ ಬ್ರಹ್ಮಣೋ ರೂಪಮ್ । ಮೈ ೨-೫-೭ ॥ ಸೋಮೋವೈ ಬಭ್ರುಃ । ಶ.ಬ್ರಾ ೭-೨-೪-೨೬ ॥ ಶುಭ್ರನಾದ ನಿರ್ಮಲನಾದ ಪರಮಾತ್ಮನೇ **ಮಾಮ್ - ಅವ** ನನ್ನನ್ನು ಅವಮಾನಿಸಿ ಕೆಳಕ್ಕೆ ತುಳಿಯುವ ಹಿಂಸಿಸುವ **ಪುರೂಣಿ** ಬಹುಸಂಖ್ಯೆಯ ರಾಕ್ಷಸರು ಹುದುಗಿರುವ ಅರಿಷಡ್ವರ್ಗಗಳು ಪುನಃಪುನಃ ಹುಟ್ಟುವ ಯೋನಿ ಯಾತನೆಗಳು **ನಿಚರನ್ತಿ** ಸುತ್ತುವರಿದು ಹಿಂಸಿಸುತ್ತಾರೆ. **ತಾನ್ ಪರಿಧೀನ್** ಆ ಎಲ್ಲಾ ಸುತ್ತುವರಿದು ಹಿಂಸಿಸುವವರನ್ನು **ಅಶಿ ಇಹಿ** ನಾಶಗೊಳಿಸು.

ಪರಮೈಶ್ವರ್ಯಶಾಲಿಯಾದ ಸೋಮನೇ ನಿನ್ನ ಸ್ನೇಹಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರನಾದ ನಾನು ಸದಾಕಾಲವೂ ಆನಂದವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುವಂತಾಗಲಿ. ವಿಶ್ವಂಭರನೇ ಪರಮಾತ್ಮನೇ ನನ್ನೊಳಗೇ ಹುದುಗಿರುವ ಅರಿಷಡ್ವರ್ಗಗಳನ್ನೂ ಜನ್ಮ ಮರಣದ ಯಾತನೆಯನ್ನೂ ಸುತ್ತುವರಿದು ಹಿಂಸಿಸುವ ಸಮಸ್ತ ಶತ್ರುಗಳನ್ನೂ ನಾಶಮಾಡು.

ಸಿರಿವಂತ, ನೇಹಿಗನೆ ! ಸೋಮ ! ನೀನೆಂದುಮೆಮ್ಮ
ನಲವಿಗಪ್ಪುದು ದೇವ ! ವಿಶ್ವಂಭರಂ ಪರಾತ್ಪಂ ।
ನೀನಲ್ತೆ ! ನಮ್ಮೊಳಿರ್ಪರಿಷಟ್ಕಮಂ ಸದೆವುತುಂ
ಜನಿಮೃತಿಜರಾರೋಗರಿಪುಗಳಂ ಸೀಳಿ ಪೊರೆಯಯ್ ॥

ಋಕ್ - ೫೧೭

॥ ಸಪ್ತರ್ಷಯಃ ವಸಿಷ್ಠೋಮೈತ್ರಾವರಣಿಃ ಬೃಹತೀ ಪವಮಾನಸ್ಸೋಮಃ ॥

೩ ೧ ೨ ೩ ೧ ೨೦
ಮೃಜ್ಯಮಾನಸ್ಸುಹಸ್ತ್ಯಾ ಸಮುದ್ರೇ ವಾಚಮಿನ್ವಸಿ ।

೩ ೨ ೩೧೨ ೩ ೧ ೨ ೩ ೨ ೩ ೧ ೨ ೩ ೧ ೩ ಕ೨ರ
ರಯಿಂ ಪಿಶಙ್ಗಮ್ಬಹುಲಂ ಪುರುಸ್ಪೃಹಂ ಪವಮಾನಾಭ್ಯರ್ಷಸಿ ॥

೩ ೧ ೨ ೩ ೨ ೩ ೨ ೧ ೨ರ
ಮೃಜ್ಯಮಾನಃ–ಸುಹಸ್ತ್ಯ–ಸು–ಹಸ್ತ್ಯ । ಸಮುದ್ರೇ–ಸಮ್–ಉದ್ರೇ–ವಾಚಮ್
೩ ೨ ೩೧೨ ೩ ೨ ೩ ೧ ೨ ೩ ೧
–ಇನ್ವಸಿ ॥ ರಯಿಮ್–ಪಿಶಙ್ಗಮ್–ಬಹುಲಮ್–ಪುರುಸ್ಪೃಹಮ್–ಪುರು–ಸ್ಪೃ
೨ರ ೧೨ರ ೩ ೨ ೩
ಹಮ್ । ಪವಮಾನ ಅಭಿ–ಅರ್ಷಸಿ ॥ ೭–೫೧೭ ॥

॥ ಔಕ್ಷ್ಣೋರಂಧ್ರಾಣಿ ತ್ರೀಣಿ ಸ್ವಾರಮ್ । ತ್ರಯಾಣಾಮುಕ್ಷ್ಣೋರನ್ಧ್ರೇ ಬೃಹತೀ ಸೋಮಃ ॥

೫ ೦ ೨ ^ ೧ ೨ ೪ ೫
೧. ಮೃಜ್ಯಮಾನಾಃ ॥ ಸುಹಸ್ತಿಯಾಽ೩ । ಸಾಮೂಽ೩ದ್ರಾ೩ವಾ ।
೨ ^ ೧ ೨ ೪ ೫ ೨ ^
ಚಮಿನ್ವಸಾಽ೩ಇ । ರಾಯೀಽ೩ಮ್ಪಾ೩ಶಾ । ಗಮ್ಬಹುಲಾಽ೩ಮ್ ।
೧ ^ ೩ ೫ ೧ ೨ರ ೧ ೨
ಪೂರೂಽ೨ಸ್ಪೂ್ರಾಽ೨೩೪ಹಾಮ್ ॥ ಪವಮಾ । ನಾ । ಔಽ೩
೨ ೧ ೫ ೪ ॥ ೫
ಹೋ ॥ ಭಿಯೋಽ೨೩೪ವಾ । ಷಾಽ೫ಸೋಽ೬ಹಾಇ ॥

ದೀ – ೨ । ಪ – ೧೨ । ಮಾ – ೭ । ಛೇ ॥ ೬.೮೮ ॥

೫ ೦ ೨ ೧ — ೧ ೨ರ ೦ ೧ ಅ
೨. ಮೃಜ್ಯಮಾನಾಃ ॥ ಸುಹಸ್ತ್ಯಾಯಾಽ೨ । ಸಮುದ್ರೇವಾ । ಚಾಮಿ
೩ ೨ ೩ ೨ ೧ ಅ
ನ್ವಾಸಾಽ೨೩೪ಇ ॥ ರಯಾಽ೩೪ಇಮ್ಪಿಶಾ । ಗಮ್ಬಹುಲಂಪೂರು
— ೧ ೧ ^ ೩ ೫ರ ೦
ಸ್ಪೃಹಾಽ೨ಮ್ ॥ ಪವಾಽ೨೩ । ಮಾಽ೨ನಾಽ೨೩೪ಔಹೋವಾ ॥
೧ ಐರ ೩ ೧೧೧
ಭಿಯಾಽ೨ರ್ಷಸೀಽ೨೩೪೫ ॥

ದೀ – ೭ । ಪ – ೮ । ಮಾ – ೫ । ಘು ॥ ೭.೮೯೦ ॥

೩. ಮೃಜ್ಯಮಾನಾಃ ॥ ಸುಹ । ಸ್ತಿಯಾ । ಸಾಽ೧ಮೂಽ೨ದ್ರಾಇ
ವಾಽ೨ । ಚಮಿ । ನ್ವಸಾಇ । ರಾಽ೧ಯೀಽ೨ಮ್ಪಾಇಶಾಽ೨ । ಗ
ಮ್ಬಹುಲಂಪುರು । ಸ್ಪೃಹಾಮ್ ॥ ಪಾಽ೧ವಾಽ೨ಮಾನಾಽ೨೩ ॥
ಭಾಽ೨ಯಾಽ೨೩೪ಔಹೋವಾ ॥ ಷಾಽ೨೩೪ಸೀ ॥

ದೀ – ೩ । ಪ – ೧೨ । ಮಾ – ೬ । ಠೂ ॥ ೮.೯೯೧ ॥

॥ ಆಗ್ನೇಯಾನಿ ತ್ರೀಣಿ । ತ್ರಯಾಣಾಮಗ್ನಿರ್ಬೃಹತೀ ಸೋಮಃ ॥

೪. ಮೃಜ್ಯಾಽ೬ಏ ॥ ಮಾನಸ್ಸುಹಸ್ತಿಯಾಔಽ೩ಹೋ । ಸಮುದ್ರೇ
ವಾನಚಮಿನ್ವಸಾಔಽ೩ಹೋ । ರಯಿಂಪಿಶಙ್ಗಮ್ಬಹುಲಂಪುರುಸ್ಪೃಹಾ
ಔಽ೩ಹೋ ॥ ಪವಮಾಽ೨೩ನಾಽ೩ ॥ ಭಿಯೋಽ೨೩೪ವಾ । ಷಾಽ
೫ಸೋಽ೬ಹಾಇ ॥ *ದೀ – ೩ । ಪ – ೭ । ಮಾ – ೫ । ಠು ॥ ೪.೯೯೨ ॥*

೫. ಮೃಜ್ಯಮಾನಸ್ಸುಹಸ್ತ್ಯೋ । ವಾಹಾಇ ॥ ಸಮುದ್ರಾಇವಾ ।
ಚಮೀಽ೨ನ್ವಾಽ೨೩೪ಸೀ । ರಯಾಽ೩೪ಇಮ್ಪಿಶಾ । ಗಮ್ಬಹುಲ
ಮ್ । ಪೂರುಸ್ಪೃಹಾಽ೨೩೪ಮ್ ॥ ಪವಾಽ೩೪ವಮಾನಾಽ೩ । ಭಿ
ಯೋಽ೨೩೪ವಾ । ಷಾಽ೫ಸೋಽ೬ಹಾಇ ॥

ದೀ – ೨ । ಪ – ೧೦ । ಮಾ – ೬ । ಝೂ ॥ ೧೦.೯೯೩ ॥

೪ ೦ ೪ ೧ — ೧ —
೬. ಮೃಜ್ಯಮಾನಾಽ೫ಸ್ಸುಹಸ್ತಿಯಾ ॥ ಸಮೂಽ೨ದ್ರಾಇವಾಽ೨ ।
೧ — ೧ — ೧ ೨
ಚಮಾಽ೨ಇನ್ವಾಸೀಽ೨ । ರಯಿಂಪಿಶಙ್ಗಮ್ಬಹುಲಂಪುರುಸ್ಪೃಹಾಔಽ
^ ೨ ೧ ೨ ೨ ೧ ೫ ೪
೩ಹೋ ॥ ಪವಮಾಽ೨೩ನಾಽ೩ ॥ ಭಿಯೋಽ೨೩೪ವಾ । ಷಾಽ
॥ ೫
೫ಸೋಽ೬ಹಾಇ ॥ *ದೀ – ೧ / ಪ – ೭ / ಮಾ – ೪ / ಖೀ ॥ ೧೧೯೪ ॥*

॥ ಐಡಮೌಕ್ಷ್ಣೋರನ್ಧ್ರಮ್ । ಉಕ್ಷ್ಣೋರನ್ಧ್ರೋಬೃಹತೀ ಸೋಮಃ ॥

೫ ೪ ೫೦ ೦ ೦ ೪ ೫ ೧ ೨
೭. ಮೃಜ್ಯಮಾನಸ್ಸುಹಸ್ತ್ಯಾ । ಸಮುದ್ರೇವೋವಾ ॥ ಚಾಮಿನ್ವಸಿ ।
೧ ಅ ೨ ೨ ೨ ೧ ೨ ೧ ೨ ೧ ೨
ರಾಯಿಂಪಿಶಾಽ೩ । ಹಾಽ೩ಹಾ ॥ ಗಮ್ಬಹುಲಂಪುರುಸ್ಪೃಹಮ್ ॥
೧ ೨ ೨ ^ ೨ ೧ ೨ ^
ಪವಮಾನಾಽ೩ । ಹಾಽ೩ಹಾ ॥ ಭಿಯರ್ಷಾಽ೨೩ಸಾಽ೩೪೩ಇ ।
೧
ಓಽ೨೩೪೫ಇ ॥ ಡಾ ॥

ದೀ – ೩ / ಪ – ೧೧ / ಮಾ – ೩ / ಟಿ ॥ ೧೨೯೫ ॥

॥ ವಾಜಜಿತ್ । ಪ್ರಜಾಪತಿರ್ಬೃಹತೀ ಸೋಮಃ ॥

೫ ೪ ೫೦ ೪ ೧ — ೧ — ೧ ೦
೮. ಮೃಜ್ಯಮಾನಸ್ಸುಹಾ ॥ ಸ್ತಿಯಾಽ೨ । ಸಮೂಽ೨ಹೋ । ದ್ರೇ
— ೧ ೨೦ ೧ — ೧
ವಾಽ೨ಹೋ । ಚಾಮಿನ್ವಸಾಇ । ರಯಾಽ೨ಇಜ್ಹೋಇ । ಪಿ
— ೧ ೨೧ ೨೦ ೧
ಶಾಽ೨ಹೋ । ಗಮ್ಬಹುಲಾಮ್ । ಪೂರುಸ್ಪೃಹಾಮ್ ॥ ಪವಾ
— ೧ ೦ — ೧ ೨೦ ೧ ೨
ಽ೨ಹೋ । ಮಾನಾಽ೨ಹೋ ॥ ಭೀಯರ್ಷಸಾಽ೩೧ಉವಾಽ೨

೨೦ ೧೦ ೨ ೨
೩ ॥ ವಾಜೀಜಿಗೀ꠸ಶಿವಾಙ್꠸ೱ ॥

ದೀ – ೮ / ಪ – ೧೩ / ಮಾ – ೬ / ಪೂ ॥ ೧೩.೯೯೬ ॥

ಹೇ ಸುಹಸ್ತ್ಯಾ ಹಸ್ತೇ ಭವಾಃ ಹಸ್ತ್ಯಾಃ ಅಂಗುಲ್ಯಃ ಶೋಭನಾಙ್ಗುಲಿಕ। ಸೋಮ । **ಮೃಜ್ಯಮಾನಃ** ಶೋಧ್ಯಮಾನಸ್ತ್ವಂ ಸಮುದ್ರೇ ಅಂತರಿಕ್ಷೇ ಕಲಶೇ ವಾ **ವಾಚಂ** ಶಬ್ದಮ್ ಇನ್ವಸಿ ಪ್ರೇರಯಸಿ । ಕಿಂ ಚ । ಹೇ ಪವಮಾನ ಪೂಯಮಾನ ಸೋಮ **ಪಿಶಙ್ಗಂ** ರಜತಾದಿಭಿಃ ಪಿಶಙ್ಗವರ್ಣಂ ಬಹುಲಂ ಪ್ರಭೂತಂ **ಪುರುಸ್ಪೃಹಂ** ಬಹುಭಿಃ ಸ್ಪೃಹಣೀಯಮ್ **ರಯಿಂ** ಧನಮ್ **ಅಭ್ಯರ್ಷಸಿ** ಸ್ತೋತ್ರೃಣಾಮಭಿಕ್ಷರಸಿ ಪ್ರಯಚ್ಛಸೀತ್ಯರ್ಥಃ ॥

ಸುಹಸ್ತ್ಯಾ ಶೋಭಾಯಮಾನವಾದ ಸುಂದರವಾದ ಕೈಬೆರಳುಗಳಿಂದ **ಮೃಜ್ಯಮಾನಃ** ಶುದ್ಧಗೊಳಿಸಲ್ಪಡುವ ಸೋಮದೇವನೇ–ಮಾರ್ಷ್ಟಿಃ ಗತಿಕರ್ಮಾ ನಿಘಂ ೨–೧೪ ॥ **ಸಮುದ್ರೇ** ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಅಂತರಿಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ದ್ರೋಣಕಲಶದಲ್ಲಿ **ವಾಚಂ ಇನ್ವಸಿ** ಶಬ್ದವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾ ವಾಕ್ಕನ್ನೂ ಪ್ರೇರಿಸಿ ಸ್ತುತಿ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಗಳನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸುತ್ತೀಯೆ – ಇನ್ವತಿ ವ್ಯಾಪ್ತಿಕರ್ಮಾ । ನಿಘಂ ೨–೧೮ ॥ **ಪವಮಾನ** ಪವಿತ್ರ ಕಾರಕನಾದ ಸೋಮನೇ **ಬಹುಲಂ ಪುರುಸ್ಪೃಹಂ** ಅಪಾರವಾದುದೂ ಬಹುಜನರಿಂದ ಅಪೇಕ್ಷಿಸಲ್ಪಟ್ಟುದೂ ಆದ **ಪಿಶಂಗಂ ರಯಿಮ್** ಹಳದಿ ಬಣ್ಣದ ಸುವರ್ಣರೂಪದ ಧನವನ್ನು **ಅಭ್ಯರ್ಷಸಿ** ಅನುಗ್ರಹಿಸುವೆ.

ಶೋಭಾಯಮಾನವಾದ ಸುಂದರವಾದ ಕೈಬೆರಳುಗಳಿಂದ ಸಿದ್ಧವಾಗಿರುವ ಪವಿತ್ರಾತ್ಮನಾದ ಸೋಮರಸರೂಪೀ ಸೋಮದೇವನೇ ದ್ರೋಣಕಲಶಕ್ಕೆ ಪ್ರವಹಿಸುವಾಗ ಮಾಡುವ ಶಬ್ದದಿಂದ ಸ್ತೋತೃಗಳು ಪ್ರೇರಿತರಾಗಿ ಅರ್ಪಿಸುವ ಸ್ತೋತ್ರಗಳಿಂದ ಸಂತುಷ್ಟನಾಗುವ ನೀನು ಬಹುಜನರು ಅಪೇಕ್ಷಿಸುವ ಅಪಾರವಾದ ಸುವರ್ಣಾದಿ ಧನವನ್ನು ಅನುಗ್ರಹಿಸುವೆ.

ಚೆಲುವಾದ ವೆರಲ್ಗಳಿಂ ಸಜ್ಜುಗೊಳ್ಳುವ ಸೋಮವೇ !
ಬಲ್‌ಪವಿತ್ರಂ ನೀನೆ, ದ್ರೋಣಕಲಶಕ್ಕಿಳಿದಿರಲ್ ।
ಎನಿತಿಂಚರಂ ! ಚಿರಂ ಋತ್ವಿಜರ್ಕಳೊಪ್ಪಿಸಿರ್ಪ
ನುತಿಗೊಲಿವ ನೀನೆಮ್ಮ ಬಯಕೆಯಂ ನನ್ನಿಗೊಳಿಸಯ್ ॥

॥ ಸಪ್ತರ್ಷಯಃ ಬೃಹತೀ ಪವಮಾನಸ್ಸೋಮಃ ॥

೩ ೧ ೨ರ ೩ ೨ ೩ ೧ ೨ ೩ ೨ ೩ ೧ ೨ ೩ ೧
ಅಭಿ ಸೋಮಾಸ ಆಯವಃ ಪವನ್ತೇ ಮದ್ಯಂ ಮದಮ್ । ಸಮುದ್ರ
೨ರ ೩ ೧ ೨ ೩ ೧ ೨ ೩ ೧ ೨ ೩ ೧ ೨
ಸ್ಯಾಧಿ ವಿಷ್ಟಪೇ ಮನೀಷಿಣೋ ಮತ್ಸರಾಸೋ ಮದಚ್ಯುತಃ ॥
೮-೫೧೮ ॥

೩ ೨ ೧ ೨ರ ೩ ೧ ೨ ೧ ೨ರ ೧ ೨ರ ೧ ೨ರ ೩ ೧ ೨
ಅಭಿ-ಸೋಮಾಸಃ-ಆಯವಃ । ಪವನ್ತೇ-ಮದ್ಯಮ್-ಮದಮ್ ॥ ಸಮುದ್ರಸ್ಯ
೩ ೧ ೨ ೧ ೨ರ ೩ ೧ ೨ ೩ ೧ ೨ ೩ ೧ ೨ ೩ ೧ ೨
-ಸಮ್-ಉದ್ರಸ್ಯ-ಅಧಿ-ವಿಷ್ಟಪೇ-ಮನೀಷಿಣಃ । ಮತ್ಸರಾಸಃ-ಮದಚ್ಯುತಃ-
೩ ೧ ೨ರ
ಮದ-ಚ್ಯುತಃ ॥ ೮-೫೧೮ ॥

॥ ವೈಶ್ವದೇವೇ ದ್ವೇ । ದ್ವಯೋರ್ವಿಶ್ವೇದೇವಾ ಬೃಹತೀ ಸೋಮಃ ॥

೨^ ೨ ೦ ೦ ೧ ೨ ೨ ^
೧. ಹಾಽ೩ಹಾಇ । ಅಭಿಸೋಮಾಸಽ೩ಆಯಽ೧ವಾಽ೨೩ಃ ॥ ಹಾಽ೩
೨ ೦ ೧ ೨ ೨^
ಹಾಇ । ಪವನ್ತೇಮದಿಽ೩ಯಾಮ್ಮಾಽ೧ದಾಽ೨೩ಮ್ ॥ ಹಾಽ೩
೨ ೦ ೦ ^೧ ೨
ಹಾಇ । ಸಮುದ್ರಸ್ಯಾಧಿವಿಷ್ಟಪೇಮಽ೩ನಾಇಷಾಽ೧ಇಣಾಽ೨೩ಃ ॥
೨ ^ ೨ ೦೦ ೧ ೨ ೨
ಹಾಽ೩ಹಾಇ । ಮತ್ಸರಾಸೋಮಽ೩ದಾಚ್ಯೋಽ೧ತಾಽ೨೩ಃ । ಹಾಽ
೨ ^ ೧
೩ಹಾಽ೩೪೩ಇ । ಓಽ೨೩೪೫ಇ ॥ ಡಾ ॥

ದೀ - ೭ । ಪ - ೧೧ । ಮಾ - ೧೩ । ಚೆ ॥ ೧೪.೯೬೭ ॥

೨. ಆಭೀಸೋಮಾ ॥ ಸಆಽ೩೧ಉವಾಽ೨೩ । ಯಾಽ೨೩೪ವಾಃ ॥
ಪಾವನ್ತಾ೩ಇಮಾ ॥ ದಿಯಾಽ೩೧ಉವಾಽ೨೩ । ಮಾಽ೨೩೪ದಾ
ಮ್ ॥ ಸಾಮುದ್ರಸ್ಯಾ ॥ ಧಿವಿಷ್ಟಾಪೇಮನಾಽ೩೧ಉವಾಯೇಽ೩ ।
ಷೀಽ೨೩೪ಣಾಃ ॥ ಮಾತ್ಸಾರಾಸಾಃ ॥ ಮದಾಽ೩೧ಉವಾಽ೨೩ ॥
ಚ್ಯೂಽ೨೩೪ತಾಃ ॥ *ದೀ – ೧ । ಪ – ೧೨ । ಮಾ – ೧೧ । ಖ ॥ ೧೫.೯೯೮ ॥*

॥ ಇನ್ದ್ರಸಾಮನೀ ದ್ವೇ । ದ್ವಯೋರಿನ್ದ್ರೋಬೃಹತೀ ಸೋಮಃ ॥

೩. ಅಭಿಸೋಽ೩ವಾಸಆಯವಾಃ ॥ ಪವನ್ತೇಮದಿಯಮ್ಮ । ದಾ ।
ಔಽ೩ಹೋ । ಆಔಽ೩ಹೋ ॥ ಸಮುದ್ರಸ್ಯಾಧಿವಿಷ್ಟಪೇಮನೀಷಿ ।
ಣಾ । ಔಽ೩ಹೋ । ಆಔಽ೩ಹೋ । ಮತ್ಸರಾಸೋಮದಚ್ಯು ।
ತಾ । ಔಽ೩ಹೋ ॥ ಆಔಽ೩ಹೋಽ೩೪೩ । ಓಽ೨೩೪೫ಇ ॥
ಡಾ ॥ *ದೀ – ೮ । ಪ – ೧೫ । ಮಾ – ೬ । ಣೂ ॥ ೧೬.೯೯೯ ॥*

೪. ಅಭಿಸೋಮಾಸಆ । ಹೋಽ೫ಯವಾಃ ॥ ಪವನ್ತೇಮದ್ಯಮ್ಮ
ದಮ್ಪವನ್ತೇಮ । ದಿಯಾ೧ಹೋಇ । ಮಾಽ೨೩ದಾಮ್ ॥ ಸಮು
ದ್ರಸ್ಯಾಧಿವಿಷ್ಟಪೇಮನೀಷಿಣಾಃ । ಮನಾಹೋಇ । ಷಾಽ೨೩ಇಣಾಃ ॥
ಮತ್ಸರಾಸೋಮದಚ್ಯುತಾಃ । ಮದಾಹೋಇ । ಚ್ಯೂಽ೨೩ತಾಽ೩

೧
೪೫ಃ । ಓಽ೨೩೪೪೫ಇ ॥ ಡಾ ॥

ದೀ - ೧೦ । ಪ - ೧೩ । ಮಾ - ೧೨ । ಬಾ ॥ ೧೭.೧೦೦೦ ॥

॥ ಸ್ವಃ ಪೃಷ್ಠಮಾಙ್ಗಿರಸಮ್ । ಅಙ್ಗಿರಸೋ ಬೃಹತೀ ಸೋಮಃ ॥

೧ ^ ೩೦ ೨ ೩೦೪ ೦ ೪ ೧
೫. ಅಭಾಽ೨ಇಸೋಮಾಽ೩೪ । ಔಹೋಽ೫ಸಳಆಯವಾಃ ॥ ಪ

^೩೦ ೨ ೩೦೪ ೪ ೧ ^
ವಾಽ೨ನ್ತೇಮಾಽ೩೪ । ಔಹೋಽ೫ದಿಯಮ್ಮದಾಮ್ । ಸಮೂಽ೨

೩ ೨ ೩೦೪ ೪ ೧ ೨ ೧ ^
ದ್ರಸ್ಯಾಽ೩೪ । ಔಹೋಽ೫ಧಿವಿಷ್ಟಪಾಇ । ಓಯೇಽ೩ । ಮಾಽ೨

೩ ೫೦೦ ೩ ೫ ೩ ೫
ನಾಽ೨೩೪ಔಹೋವಾ । ಷೀಽ೨೩೪ಣಾಃ । ಊಽ೨೩೪ಪಾ ।

೩ ೨೦೧ ೧ ^ ೩ ೫೦
ಊಽ೨೩೪ಪಾ ॥ ಮತ್ಸರಾಸೋಽ೨೩ ॥ ಮಾಽ೨ದಾಽ೨೩೪ಔ

೦ ೩ ೫
ಹೋವಾ ॥ ಚ್ಯೂಽ೨೩೪ತಾಃ ॥

ದೀ - ೧೧ । ಪ - ೧೪ । ಮಾ - ೯ । ಘೋ ॥ ೧೮.೧೦೦೧ ॥

॥ ಇನ್ದ್ರಸಾಮಾನಿ ತ್ರೀಣಿ । ತ್ರಯಾಣಾಮಿನ್ದ್ರೋ ಬೃಹತೀ ಸೋಮಃ ॥

೪೦೫೦ ೪ ೫ ೪ ೦ ೫೦ ೦ ೪ ೫ ೪೦೫೦ ೪ ೧
೬. ಔಹೋವಾ । ಅಭಿಸೋವಾಸಳಆಯವಃ । ಔಹೋವಾ । ಪ

^ ೩೦ ೨ ೪ ೨ ೧ ೨ ೧
ವಾಽ೨ । ತೇಮಾಽ೩ಓಽ೫ವಾಽ೬೫೬ । ದಿಯಮ್ಮದಮ್ । ಸ

^ ೩ ೨ ^ ೪ ೨ ೧ ೨ರ ೧
ಮೂಽ೨ ॥ ದ್ರಸ್ಯಾಽ೩ಓಽ೫ವಾಽ೬೫೬ । ಧಿವಿಷ್ಟಪೇಽ೨ಮನೀಷಿ

೨ರ ನ ೨ ^ ೩೦ ೨ ೪
ಣಾಽ೨ಃ । ಔಽ೩ಹೋಽ೩೧ಇ ॥ ಮತ್ಸಾಽ೨ ॥ ರಾಸಾಽ೩ಓಽ೫

೨ ೧ ೩ ೧೧೧
ವಾಽ೬ಹಿ೬ ॥ ಮದಚ್ಯುತಾಽ೨೩೪೫ಃ ॥

ದೀ – ೧೨ । ಪ – ೧೩ । ಮಾ – ೯ । ಜೋ ॥ ೧೯.೧೦೦೨ ॥

೫ ೦ ೦ ೦ ೫ ೧ ^ ೩೦ ೨ ^
೭. ಅಭಿಸೋಮಾಸಆಯಾಽ೬ವಾಃ ॥ ಪವಾಽ೨ । ತೇಮಾಽ೩
೪ ೨ ೧ ೨ ೧ ^ ೩ ೨ ೪
ಓಽಹಿವಾಽ೬ಹಿ೬ । ದಿಯಮ್ಮದಮ್ । ಸಮೂಽ೨ । ದ್ರಸ್ಯಾಽ೩ಓಽ
೨ ೧ವಿಂ ೧ ೧ ವಿಂ ೧ ^
ಹಿವಾಽ೬ಹಿ೬ । ಧಿವಿಷ್ಟಪೇಽ೨ಮನೀಷಿಣಾಽ೨ಃ ॥ ಮತ್ಸಾಽ೨ ॥
೩೦ ೨ ^ ೪ ೨ ೧ ೩ ೧೧೧
ರಾಸಾಽ೩ಓಽಹಿವಾಽ೬ಹಿ೬ ॥ ಮದಚ್ಯುತಾಽ೨೩೪೫ಃ ॥

ದೀ – ೮ । ಪ – ೧೦ । ಮಾ – ೮ । ಣೈ ॥ ೨೦.೧೦೦೩ ॥

೫ ೦ ೦ ೦ ೫ ೧ ೭
೮. ಅಭಿಸೋಮಾಸಆಯಾಽ೬ವಾಃ ॥ ಪವನ್ತಾಇಮಾ । ದಿಯಾ
^ ೩ ೫ ೩ ೨ ೧ ೨ ೧ ೨
ಽ೨ಮ್ಮಾಽ೨೩೪ದಾಮ್ । ಸಮುದ್ರಸ್ಯಾ । ಧಿವಿಷ್ಟಪಾಇ । ಮನಾಽ
^ ೪ ೫ ೧ ೨ ೦ ೧ ^ ೩ ೫೦
೩ಇಷಾಇಣಾಃ ॥ ಮಾತ್ಸರಾಸೋಽ೨೩ ॥ ಮಾಽ೨ದಾಽ೨೩೪ಔ
೦ ೩ ೫
ಹೋವಾ ॥ ಚ್ಯೂಽ೨೩೪ತಾಃ ॥

ದೀ – ೬ । ಪ – ೯ । ಮಾ – ೧೦ । ಫೌ ॥ ೨೦.೧೦೦೪ ॥

ಆಯವಃ ಗಮನಶೀಲಾಃ ಸೋಮಾಸಃ ಸೋಮಾಃ । ಮದ್ಯಂ ಮದಕರಂ ಮದಮ್ ಆತ್ಮೀಯಂ ರಸಮ್ ಅಭಿಪವನ್ತೇ । ಅಭಿತೋ ನಿರ್ಗಮಯನ್ತಿ । ಕುತ್ರೇತ್ಯುಚ್ಯತೇ । ಸಮುದ್ರಸ್ಯ ಅಂತರಿಕ್ಷಸ್ಯ ಅಧಿ ವಿಷ್ಟಪೇ ಅಧಿಕಂ ಸಮುಚ್ಛ್ರಿತೇ ಪವಿತ್ರೇ । ಯದ್ವಾ । ಸಮುದ್ರಸ್ಯ ಯಸ್ಮಾತ್ ಸಮುದ್ದ್ರವನ್ತಿ ರಸಾಃ ತಸ್ಯಕಲಶಸ್ಯ ಅಧಿ ಉಪರಿ ವಿಷ್ಟಪೇ ಸ್ಥಾನೇ ಪವಿತ್ರೇ ನಿರ್ಗಮಯನ್ತಿ । ಕೀದೃಶಾಃ । ಮನೀಷಿಣಃ ಮನಸ ಈಶಿತಾರಃ । ಮತ್ಸರಾಸಃ ಮದಕರಾಃ ಮದಚ್ಯುತಃ ಮದಕರೇಣ ರಸೇನ ಚ್ಯಾವಯಿತಾರಃ ॥ ವಿಷ್ಟಪೇ – ವಿಷ್ಟಪಿ ಮದಚ್ಯುತಃ ಸ್ವರ್ವಿದಃ ಇತಿ ಚ ಪಾಠೌ ॥

ಆಯವಃ ಮಾನವರಿಗೆ ಶೀಘ್ರಗಾಮಿಗಳಾದ **ಮನೀಷಿಣಃ** ಜ್ಞಾನವನ್ನು ನೀಡಿ ಹಿತವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಸಂಕಲ್ಪಗಳನ್ನುಳ್ಳ **ಮದಚ್ಯುತಃ** ಆನಂದವರ್ಷಕವಾದ ದಶಾಪವಿತ್ರದಿಂದ ಕೆಳಕ್ಕೆ ಪ್ರವಹಿಸುವ ಶತ್ರುಗಳ ಮದವನ್ನಿಳಿಸುವ **ಮತ್ಸರಾಸಃ** ಹರ್ಷದಾಯಕವಾದ **ಸೋಮಾಸಃ** ಸೋಮಗಳು **ಸಮುದ್ರಸ್ಯ ವಿಷ್ಟಪೇ ಅಧಿ** ನೀರಿರುವ ಕಲಶಗಳೊಳಕ್ಕೆ ಅಂತರಿಕ್ಷದ ಎತ್ತರದ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ವಿಷ್ಟಪ ಏವ .... ಯಸ್ಮಿನ್ನೇತದ್ ಬ್ರಹ್ಮ । ಜೈ ೧-೧೪೩ ॥ ರಕ್ತ ಮತ್ತು ಪ್ರಾಣವಾಯುವಿನ ಸಂಚಾರಕ್ಕೆ ನೆರವಾಗುವ ಹೃದಯ ಗುಹೆಯೊಳಕ್ಕೆ **ಮದ್ಯಂ ಮದಂ** ಆನಂದದಾಯಕವಾದ ರಸವನ್ನು **ಅಭಿಪವಂತೆ** ಹರಿಸುತ್ತವೆ.

ಮಾನವರಿಗೆ ಹಿತಕಾರಿಯಾದ ಆನಂದ ವರ್ಷಕವಾದ ಶತ್ರುಗಳ ಮದ ವನ್ನಿಳಿಸುವ ಸೋಮರಸವು ದಶಾಪವಿತ್ರದಿಂದ ದ್ರೋಣ ಕಲಶಕ್ಕೆ ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ಅಲ್ಲಿಂದ ಹೃದಯ ಗುಹೆಯೊಳಕ್ಕೆ ಪ್ರವಹಿಸಿ ಮುದಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ.

ಜವನರೆನಿಸಿರ್ಪ ನರರ್ಗೆಂದುಮೊಳಿತಂ ನೀಡುತುಂ
ನಲ್ಮೆಮಳೆಯಂ ಗರೆದು, ಪರಿಪಂಥಗಳನಳಿಸುತುಂ ।
ಮದವನೊದವಿಸುವ ಸೋಮಮಿದು ಸುರಿಯುತೆ ಮೆಲ್ಲನೆ
ದ್ರೋಣಕಲಶಕೆ ಸಂದು ನಮ್ಮೆರ್ದೆಯೊಳಿಳಿದು ನಲಿಗುಂ ॥

ಋಕ್ – ೫೧೯

॥ ಸಪ್ತರ್ಷಯಃ ಬೃಹತೀ ಪವಮಾನಸ್ಸೋಮಃ ॥

೩ ೧ ೨ ೩ ೧ ೨ ೩ ೨ ೩ ೨ ೩ ೧ ೨ ೩ ೨
ಪುನಾನಃ ಸೋಮ ಜಾಗೃವಿರವ್ಯಾ ವಾರೈಃ ಪರಿ ಪ್ರಿಯಃ ।
೧ ೨ರ ೩ ೧ ೨ ೩ ೧
ತ್ವಂ ವಿಪ್ರೋಽಭವೋಽಙ್ಗಿರಸ್ತಮ ಮಧ್ವಾ ಯಜ್ಞಂ ಮಿಮಿಕ್ಷಣಃ ॥

೩ ೨ ೩ ೧ ೨ರ ೧ ೨ರ ೧ ೨ರ ೧ ೨ರ ೩ ೨
ಪುನಾನಃ–ಸೋಮ–ಜಾಗೃವಿಃ । ಅವ್ಯಾಃ–ವಾರೈಃ–ಪರಿ–ಪ್ರಿಯಃ ॥ ತ್ವಮ್ –
೧ ೨ರ ೩ ೧ ೧ ೨ರ ೩ ೨ ೩
ವಿಪ್ರಃ–ವಿ–ಪ್ರಃ–ಅಭವಃ–ಅಙ್ಗಿರಸ್ತಮ । ಮಧ್ವಾ–ಯಜ್ಞಮ್–ಮಿಮಿಕ್ಷ–ನಃ॥

೧. ಪುನಾನಃಸೋಮಜಾಗೃವಿರವ್ಯಾಃ॥ ವಾರೈಃಪರಿಪ್ರಿಯಾ೩ವಿಃ । ತ್ವಂವಿಪ್ರೋಅಭವೋಙ್ಗಾಇರಾ೩೨೩೪ । ಸ್ತಮಾ೩೩ ॥ ಮಾಧ್ವಾ ಯಜ್ಞಾ೩೨೩ಮ್ ॥ ಮಾ೩೨ಇಮಾ೩೨೩೪ಔಹೋವಾ ॥ ಕ್ಷಾ೩೨ ೩೪ಣಾಃ ॥ ದೀ - ೧೦ । ಪ - ೭ । ಮಾ - ೮ । ಫೈ ॥ ೨೨.೧೦೦೫ ॥

ಹೇ ಸೋಮ ಜಾಗೃವಿಃ ಜಾಗರಣಶೀಲಃ ಪ್ರಿಯಃ ಪ್ರೀಣಯಿತಾ ತ್ವಂ ಪುನಾನಃ ಪೂಯಮಾನಃ ಸನ್ ಅವ್ಯಾಃ ಮೇಷ್ಯಾಃ ವಾರೈಃ ಬಾಲೈರ್ನಿರ್ಮಿತೇ ದಶಾಪವಿತ್ರೇ ಪರಿ ಕ್ಷರಸಿ । ಅಙ್ಗಿರಸ್ತಮ ಹೇ ಅಙ್ಗಿರಸಾಂ ವರಿಷ್ಠ ವಿಪ್ರಃ ಮೇಧಾವೀ ತ್ವಂ ಪಿತೄಣಾಂ ನೇತಾ ಅಭವಃ ಭವಸಿ । ಸ ತ್ವಂ ನಃ ಅಸ್ಮದೀಯಂ ಯಜ್ಞಂ ಮಧ್ವಾ ಮಧುನಾ ಆತ್ಮೀಯೇನ ರಸೇನ ಮಿಮಿಕ್ಷ ಸೇಕ್ತುಮಿಚ್ಛಸಿ । ಮಿಹೇಃ ಸೇಚನಾರ್ಥಸ್ಯ - ಭ್ಯಾಪ ಸನಿ ರೂಪಮ್ ॥ ಅವ್ಯಾ ವಾರೈಃ ಅವ್ಯಾ ವಾರೇ ಇತಿ ಪಾಠಾ ॥

ಜಾಗೃವಿಃ ಉತ್ಸಾಹಿಯೂ ಪ್ರಬುದ್ಧನೂ **ಪ್ರಿಯಃ** ದೇವತೆಗಳ ಪ್ರೀತಿಪಾತ್ರನೂ **ಪುನಾನಃ** ಪವಿತ್ರನೂ **ಪರಿ ಅವ್ಯಾ ವಾರೈಃ** ಉಣ್ಣೆಯ ದಾರಗಳಿಂದ ಮಾಡಿರುವ ದಶಾಪವಿತ್ರವೆಂಬ ಯಜ್ಞದ ಶೋಧಕ ಪಾತ್ರೆಯಿಂದ ಸ್ರವಿಸುತ್ತಿರುವವನೂ ನಮ್ಮನ್ನು ಎಲ್ಲೆಡೆಯಿಂದ ರಕ್ಷಿಸುತ್ತಿರುವವನೂ **ಅಙ್ಗಿರಸ್ತಮಃ** ಅಙ್ಗಿರಸುಗಳಿಗೆಲ್ಲಾ ಶ್ರೇಷ್ಠನೂ- ಪ್ರಾಣೋವಾ ಅಙ್ಗಿರಾಃ ಶ.ಬ್ರಾ ೬-೧-೨-೨೮ ॥ ಪ್ರಾಣಸ್ವರೂಪನೂ ಅಙ್ಗೇಃ ಗತಿಕರ್ಮಣಃ ಅಙ್ಗಿರಾಃ ॥ **ವಿಪ್ರಃ ಅಭವಃ** ಮೇಧಾವಿಯಾಗಿರುವ ಪಿತೃಗಳ ನೇತಾರನಾಗಿರುವ ವಿಶೇಷ ಕಾಮನಾಪೂರಕನಾಗಿರುವ **ತ್ವಂ ಸೋಮ** ಸೋಮ ದೇವನೇ ನೀನು **ನಃ ಯಜ್ಞಂ** ನಮ್ಮ ಯಜ್ಞವನ್ನು ನಾವು ನೆರವೇರಿಸುತ್ತಿರುವ ಯಜ್ಞದ ಯಜಮಾನನನ್ನು **ಮಧ್ವಾ ಮಿಮಿಕ್ಷ** ಮಧುರ ಸೋಮರಸದಿಂದ ಪ್ರೋಕ್ಷಿಸು ಆನಂದರಸದಿಂದ ತೋಯಿಸು.

ಪ್ರಬುದ್ಧನೂ ದೇವತೆಗಳ ಪ್ರೀತಿಪಾತ್ರನೂ ಪವಿತ್ರನೂ ದಶಾಪವಿತ್ರದಿಂದ ಸ್ರವಿಸುತ್ತಿರುವವನೂ ನಮ್ಮನ್ನು ಎಲ್ಲದರಿಂದ ರಕ್ಷಿಸುತ್ತಿರುವವನೂ ಪ್ರಾಣಸ್ವರೂಪನೂ ಅಂಗಿರಸರಲ್ಲೇ ಶ್ರೇಷ್ಠನೂ ಮೇಧಾವಿಯೂ ಆಗಿರುವ ಸೋಮದೇವನೇ ನೀನು ನಾವು

ನೆರವೇರಿಸುತ್ತಿರುವ ಯಜ್ಞವು ಹರ್ಷವನ್ನೂ ಆನಂದವನ್ನೂ ಉಂಟುಮಾಡುವಂತೆ ಅನುಗ್ರಹಿಸು.

ಸುಪ್ರಬುದ್ಧಂ ಸುರಪ್ರೀತಿಪಾತ್ರಂ ಪವಿತ್ರಂ
ಮೇಣಾ ದಶಾಪವಿತ್ರಸ್ರುತಂ ಸಾಕ್ಷಿ, ರಕ್ಷಿ ।
ಆಂಗೀರಸೋನ್ನತಂ ಸೋಮ ! ನೀನೆಮ್ಮ ಸವನಂ
ಸಫಲಮೆನೆ, ಸಮುದಮೆ ಸರ್ವಥಾ ಸಜ್ಜುಗೊಳಿಸಯ್ ॥

ಋಕ್ - ೫೨೦

॥ ಸಪ್ತರ್ಷಯಃ ಬೃಹತೀ ಪವಮಾನಸ್ಸೋಮಃ ॥

೧ ೨ ೩ ೨ ೩ ೧ ೨ ೩ ೧ ೨ ೩ ೨
ಇನ್ದ್ರಾಯ ಪವತೇ ಮದಃಸೋಮೋ ಮರುತ್ವತೇ ಸುತಃ ।
೩ ೧ ೨ ೩ ೧ ೨೦ ೩ ೧ ೨ ೩ ೧ ೨
ಸಹಸ್ರಧಾರೋ ಅತ್ಯವ್ಯಮರ್ಷತಿ ತಮೀ ಮೃಜನ್ತ್ಯಾಯವಃ ॥

೧೨೦ ೩ ೧ ೨೦ ೧ ೨೦ ೩ ೧ ೨ ೩ ೨ ೩ ೧ ೨
ಇನ್ದ್ರಾಯ–ಪವತೇ–ಮದಃ । ಸೋಮಃ–ಮರುತ್ವತೇ–ಸುತಃ ॥ ಸಹಸ್ರಧಾರಃ–
೩ ೧ ೨ ೩ ೧೨೦ ೧೨೦ ೩ ೨ ೩ ೧ ೨
ಸಹಸ್ರ–ಧಾರಃ–ಅತಿ–ಅವ್ಯಮ್–ಅರ್ಷತಿ । ತಮ್–ಈ–ಮೃಜನ್ತಿ–ಆಯವಃ
॥ ೧೦-೫೨೦ ॥

॥ ಸೋಮಸಾಮ । ಸೋಮೋ ಬೃಹತೀನ್ದ್ರೋ ಮರುತ್ವಾನ್ ॥

೫ ೦ ೨ — ೧ — ೧೦ ೦
೧. ಇನ್ದ್ರಾಯಪಾ ॥ ವತಾऽ೨ಇಮಾದಾऽ೨ಃ । ಸೋಮೋ
— ೧ — ೧ ೨೦ ೧
ಮರುತ್ವತಾऽ೨ಇಸೂತಾऽ೨ಃ । ಸ । ಹಾಸ್ರಧಾರಃ । ಅತಿಅವ್ಯ
— ೧ — — ೧ — ೧೦
ಮಾऽ೨ರ್ಷಾತೀऽ೨ ॥ ತಮಾऽ೨ಇಮಾರ್ಜಾऽ೨ ॥ ತಿಆ
೨ ^ ೧
ಯಾऽ೨೩ವಾऽ೩೪೩ಃ । ಓऽ೨೩೪೫ಇ ॥ ಡಾ ॥

ದೀ – ೫ । ಪ – ೧೦ । ಮಾ – ೧೦ । ಮೌ ॥ ೨೩.೧೦೦೬ ॥

॥ ಸ್ವಃ ಪೃಷ್ಠಮಾಂಗಿರಸಮ್ । ಅಂಗಿರಸೋ ಬೃಹತೀನ್ದ್ರೋ ಮರುತ್ವಾನ್ ॥

೫ರ ೨ರ ೧ ೧ ರ ೧

೨. ಇನ್ದ್ರಾಯಪಾ ॥ ವತೇಮದಾಃ । ಸೋಮೋಮಾರೂಽ೨ । ತ್ವ

೧ ೧ ೨ರ ೧

ತೇಹೋಽ೨ಇ । ಸೂತಾಽ೨ಃ । ಸ । ಹಸ್ರಧಾರಃ । ಅತಿಅ

೨^ ೩ ೫ ೩ ೫ ೧

ವ್ಯಮಾ । ಷಾತಾಓಽ೨೩೪ವಾ । ಊಽ೨೩೪ಪಾ ॥ ತಮೀ

೧ ೧ರ ೨ ^ ೧

ಹೋಽ೨ಇ । ಮಾರ್ಜಾಽ೨ ॥ ತಿಆಯಾಽ೨೩ವಾಽ೩೪೩ಃ । ಓಽ

೨೩೪೫ಇ ॥ ಡಾ ॥

ದೀ – ೬ । ಪ – ೧೫ । ಮಾ – ೧೦ । ಜೌ ॥ ೨೩.೧೦೦೭ ॥

॥ ಸೋಮಸಾಮ । ಸೋಮೋ ಬೃಹತೀನ್ದ್ರೋ ಮರುತ್ವಾನ್ ॥

೫ರ ೨^ ೪ ೫ ೪ ೫ ೧ರ ರ ೨

೩. ಇನ್ದ್ರಾಯಾಽ೩ಪಾವತಾಇಮದಾಃ ॥ ಸೋಮೋಮರುತ್ವತಾಽ

೨ ೨ ೧ ೨ರ ೧ ೨^ ೪

೧ಇಸೂಽ೩ತಾಃ । ಸ । ಹಸ್ರಧಾರಃ । ಅತಿ ಅವ್ಯಮಾಽ೩ । ಷಾ

೫ ೨ ೧ ೨ ^ ೨ ^ ೪ ೫ ೧ ^ ೩

ತೀ ॥ ತಮಾಔಽ೩ಹೋಽ೩ಇ । ಮಾರ್ಜಾ ॥ ತಾಽ೨ಯಾಽ೨

೫ರರ ೩ ೫

೩೪ಔಹೋವಾ ॥ ಯಾಽ೨೩೪ವಾಃ ॥

ದೀ – ೬ । ಪ – ೧೦ । ಮಾ – ೧೦ । ಜೌ ॥ ೨೫.೧೦೦೮ ॥

ಮದಃ ಮದಕರಃ ಸುತಃ ಅಭಿಷುತಃ ಸೋಮಃ ಮರುತ್ವತೇ ಮರುದ್ಭಿಸ್ತದ್ವತೇ ಇನ್ದ್ರಾಯ ಇನ್ದ್ರಾರ್ಥಂ ಪವತೇ ಕ್ಷರತಿ । ತತಃ ಸಹಸ್ರಧಾರಃ ಬಹುಧಾರೋಪೇತಃ ಸೋಮಃ ಅವ್ಯಮ್ ಅವಿಮಯಂ ಪವಿತ್ರಮ್ ಅತ್ಯರ್ಷತಿ ಅತಿಗಚ್ಛತಿ । ತಮಿಮಂ ಸೋಮಮ್ ಆಯವಃ ಮನುಷ್ಯಾಃ ಋತ್ವಿಜಃ ಮೃಜನ್ತಿ ಶೋಧಯನ್ತಿ ॥

ಮದಃ ಹರ್ಷದಾಯಕವಾದ ಮುದಕೊಡುವ **ಸುತಃ** ವಿಧ್ಯುಕ್ತವಾಗಿ ಹಿಂಡಲ್ಪಟ್ಟ **ಸೋಮಃ** ರಸರೂಪೀ ಸೋಮದೇವನು **ಮರುತ್ವತೇ ಇನ್ದ್ರಾಯ** ಮರುತ್ಸಖರಿಂದೊಡಗೂಡಿದ ಇನ್ದ್ರನಿಗಾಗಿ ಋತ್ವಿಜರೊಡಗೂಡಿದ ಯಜಮಾನನಿಗಾಗಿ ಪ್ರಾಣಸಂಪನ್ನ ಇನ್ದ್ರಿಯಾಧಿಷ್ಠಿತ ಆತ್ಮನಿಗಾಗಿ **ಸಹಸ್ರಧಾರಃ** ಅನೇಕ ಧಾರೆಯಾಗಿ **ಪವತೇ** ಸ್ರವಿಸುತ್ತಾ ಹರಿಯುತ್ತಾ **ಅವ್ಯಮ್** ಉಣ್ಣೆಯಿಂದ ಮಾಡಿರುವ ಶೋಧಕವಾದ ದಶಾಪವಿತ್ರವನ್ನು **ಅತ್ಯರ್ಷತಿ** ದಾಟುತ್ತಾನೆ. **ಆಯವಃ** ಋತ್ವಿಜರು **ತಂ ಈಂ** ಆ ಯಜ್ಞದ ಯಜಮಾನರನ್ನು **ಮೃಜನ್ತಿ** ಪವಿತ್ರಗೊಳಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಮುದಕೊಡುವ ವಿಧ್ಯುಕ್ತವಾಗಿ ಹಿಂಡಲ್ಪಟ್ಟ ಸೋಮದೇವಾತಾತ್ಮಕವಾದ ಸೋಮರಸವು ಮರುತ್ಸಖನಾದ ಇನ್ದ್ರನಿಗಾಗಿ ಬಹುಧಾರೆಯಾಗಿ ಸ್ರವಿಸುತ್ತಾ ದಶಾ ಪವಿತ್ರವನ್ನು ದಾಟುತ್ತದೆ. ಈ ಪವಿತ್ರವಾದ ಸೋಮರಸದಿಂದ ಋತ್ವಿಜರು ಆ ಯಜ್ಞದ ಯಜಮಾನನನ್ನು ಶುದ್ಧನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ.

ಮುದವೀವ ಸೋಮಮಿದು ಸಕಲರ್ಗ ಮೂರ್ಜಾಪ್ರದಂ
ವಿಧಿಯಂತೆ ಸಜ್ಜಾಗಿ ಮರುತರಳ್ತಿಯ ಶಕ್ರನಂ ।
ರಂಜಿಸಲ್ ಧಾರೆಧಾರೆಗಳಾಗಿ ಸುರಿಯೆ ಮಖದೊಳ್
ಋತ್ವಿಜರಿದಂಕೊಂಡು ಯಾಜಿಯಂ ಶುದ್ಧಿಗೊಳಿಪರ್ ॥

ಋಕ್ - ೫೨೧

॥ ಸಪ್ತರ್ಷಯಃ ಗಾಯತ್ರೀ ಪವಮಾನಸ್ಸೋಮಃ ॥

೧ ೨ ೩೧ ೨೩ ೧ ೨ರ ೩ ೧ ೨
ಪವಸ್ವ ವಾಜಸಾತಮೋಽಭಿ ವಿಶ್ವಾನಿ ವಾರ್ಯಾ ।
೧ ೨೩ ೧ ೨೩೧ ೨ರ ೨ ೧ ೨
ತ್ವಂ ಸಮುದ್ರಃ ಪ್ರಥಮೇ ವಿಧರ್ಮನ್ ದೇವೇಭ್ಯಃ ಸೋಮ
೩ ೨
ಮತ್ಸರಃ ॥ ೧೧-೫೨೧ ॥

೧೨ರ ೩ ೧ ೨ ೩ ೧ ೨ರ ೩ ೨ ೧೨ರ ೧ ೨ರ
ಪವಸ್ವ-ವಾಜಸಾತಮಃ-ವಾಜ-ಸಾತಮಃ । ಅಭಿ-ವಿಶ್ವಾನಿ-ವಾರ್ಯಾ ॥ ತ್ವಮ್
೩ ೨ ೩ ೨ ೩ ೨ ೧೨ರ ೩ ೧
-ಸಮುದ್ರಃ-ಸಮ್-ಉದ್ರಃ-ಪ್ರಥಮೇ-ವಿಧರ್ಮನ್-ವಿ-ಧರ್ಮನ್ ॥ ದೇವೇ
೨ ೩ ೨
ಭ್ಯಃ-ಸೋಮ-ಮತ್ಸರಃ ॥ ೧೧-೫೨೧ ॥

॥ ಸೋಮಸಾಮ । ದೇವಾಃ ದೇವತಾಃ ಸೋಮಶ್ಚ ॥

೪ ೫ ೦ ೪೦ ೩ ೫ ೨೧ ೨೦
೧. ಪವಸ್ವವಾಜಸಾ । ಇಹಾ ॥ ತಾ೨ಽ೩ಳಮಾಃ । ಅಭಿವಿಶ್ವಾನಿ
೧೦ ೨೦ ೧ ^೩ ೫೦೦ ೧ ೨೧೦
ವಾರಿಯಾ । ತ್ವಂ೧ಸಾ೨ಽ೨ಮೂ೨ಽ೩ಳಔಹೋವಾ । ದ್ರಃಪ್ರಥಮೇ
೨ ೧ ೨ ೧ ^೩ ೫೦
ವಿಧರ್ಮನ್ ॥ ದಾಇವಾಯೇ೨ಽ೩ ॥ ಭ್ಯಾ೨ಽ೨ಸ್ಸೋ೨ಽ೩ಳಔ
೦ ೨ ೩ ೨
ಹೋವಾ ॥ ಮಮತ್ಸರಾ೨ಽ೧ಃ ॥

ದೀ – ೧೦ । ಪ – ೯ । ಮಾ – ೬ । ಭೂ ॥ ೨೬.೧೦೦೯ ॥

ಹೇ ಸೋಮ **ವಿಶ್ವಾನಿ** ಸರ್ವಾಣಿ **ವಾರ್ಯಾ** ವರಣೀಯಾನಿ ಸ್ತೋತ್ರಾಣಿ ಅಭಿಲಕ್ಷ್ಯ **ವಾಜಸಾತಮಃ** ಅತಿಶಯೇನಾನ್ನಸ್ಯ ಲಮ್ಭಕಸ್ತ್ವಂ **ಪವಸ್ವ** ಕ್ಷರ । ಹೇ ಸೋಮ **ದೇವೇಭ್ಯಃ** ದೇವಾನಾಂ **ಮತ್ಸರಃ** ಮದಕರಃ **ಸಮುದ್ರಃ** ಸಮುನ್ದನಶೀಲಃ **ವಿಧರ್ಮನ್** ವಿಶೇಷೇಣ ಪೋಷಕ **ತ್ವಮ್ ಪ್ರಥಮೋ** ಮುಖ್ಯೋ ಶ್ರೇಷ್ಠೋ ಯಜ್ಞೋ ದೇವೇಭ್ಯಸ್ತದರ್ಥಂ ಕ್ಷರ ॥ **ವಿಧರ್ಮನ್** – **ವಿಧಾರಯಃ** ಇತಿ **ವಾಜಸಾತಮಃ** – **ವಾಜಸಾತಯೇ** ಇತಿ **ವಾರ್ಯಾ** – **ಕಾವ್ಯಾ** ಇತಿ ಚ ಕ್ರಮೇಣ ಸಾಮ್ನ ಋಚಃ ಪಾಠಾಃ ॥

ವಿಶ್ವಾನಿ ಪ್ರಪಂಚದ ಎಲ್ಲಾ **ವಾರ್ಯಾ ಅಭಿ** ವರಣೀಯ ಉದಕಗಳಿಂದ ಶ್ರೇಷ್ಠತೆ ಪಡೆದು ನದೀ ಆದಿ ಸಮಸ್ತ ಶ್ರೇಷ್ಠ ತೀರ್ಥಗಳಿಂದ ಪವಿತ್ರನಾಗಿ ಸಮಸ್ತರ ಸ್ತುತಿಗಳಿಗೆ ಯೋಗ್ಯನಾಗಿ **ವಾಜಸಾತಮಃ** ಬಲ ಅನ್ನ ಆದಿ ಭೋಗ ಪ್ರಾಪ್ತಿಗಾಗಿ **ಸೋಮ** ಸೋಮರಸರೂಪೀ ದೇವನೇ **ದೇವೇಭ್ಯಃ ಮತ್ಸರಃ** ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಆನಂದ ದಾಯಕನಾದ **ಸಮುದ್ರಃ** ನೀರಿನೊಡನೆ ಸೇರುವ ಹೃದಯ ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಬೆರೆಯುವ **ಪ್ರಥಮೇ ವಿಧರ್ಮನ್** ವಿವಿಧ ಕರ್ಮ ವಿಶೇಷ ಗುಣಗಳಿಂದ ಶ್ರೇಷ್ಠನಾದ – ವಿಧರ್ಮ ಭವತಿ ಧರ್ಮಸ್ಯ ವಿವೃತ್ಯೈ । ತಾಂ.ಬ್ರಾ ೧೫–೫–೨೧ ॥ ಪ್ರಥಮ ಧರ್ಮದ ವಿವೃತಿಯಲ್ಲಿ ದೇವಧರ್ಮದ ವಿಶೇಷತೆಯ ಪ್ರಾಪ್ತಿಗಾಗಿ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಯಜ್ಞಕ್ಕಾಗಿ **ಪವಸ್ವ** ಪವಿತ್ರನಾಗಿ ಪ್ರವಹಿಸು.

ಪ್ರಪಂಚದ ಸಮಸ್ತ ತೀರ್ಥೋದಕಗಳಿಂದಲೂ ಸ್ತೋತ್ರಗಳಿಂದಲೂ ಪವಿತ್ರ ನಾಗಿ ಶ್ರೇಷ್ಠನಾಗಿ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಆನಂದವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವ ಸೋಮದೇವನೇ

ಹೃದಯ ಸಮುದ್ರವನ್ನು ಸೇರಿ ಮೋಕ್ಷಸಾಧನವಾದ ಬಲ ಅನ್ನಾದಿ ಭೋಗ ಪ್ರದಾತೃವಾಗಿ ದೇವಧರ್ಮದ ವಿಶೇಷತೆಯನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಅನುಕೂಲವಾಗಿ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಯಜ್ಞವನ್ನು ನೆರವೇರಿಸಲು ಪವಿತ್ರಗೊಳಿಸುತ್ತಾ ಪ್ರವಹಿಸು.

ಜಗದೆಲ್ಲ ತೀರ್ಥಂಗಳ್ ಜಗದೆಲ್ಲ ಸ್ತೋತ್ರಂಗಳುಂ
ಇರ್ಕೆ ಮೇಣದರಿಂ ವಿಶುದ್ಧನಯ್ ಸೋಮದೇವ !
ಸುರಹರ್ಷದನೆ ! ಹೃದಯ ಶರಧಿಯಂ ಸೇರಿ; ಕರ್ಮರ್ಥಿಗಂ-
-ದೊದವಿಸಯ್ ಜನ್ನದೊಳ್ ಪುರುಷಾರ್ಥಪುಷ್ಟಿಕರನೆ !

ಋಕ್ - ೫೨೨

॥ ಸಪ್ತರ್ಷಯಃ ಗಾಯತ್ರೀ ಪವಮಾನಸ್ತೋಮಃ ॥

೧ ೨ ೩ ೨ ೩ ೨ ೩ ೧ ೨
ಪವಮಾನಾ ಅಸೃಕ್ಷತ ಪವಿತ್ರಮತಿ ಧಾರಯಾ ।
೩ ೧ ೨ ೩ ೧ ೨ ೩ ೧ ೨೦ ೩ ೨ ೩ ೧ ೨೦
ಮರುತ್ವನ್ತೋ ಮತ್ಸರಾ ಇನ್ದ್ರಿಯಾ ಹಯಾ ಮೇಧಾಮಭಿ ಪ್ರಯಾಂಸಿ ಚ ॥ ೧೨-೫೨೨ ॥

ಸ್ವ ೧೯ । ಉ ೩ । ಧಾ ೯೧ । ದ ೩ ॥

೧೨೦ ೩ ೧ ೨ ೧೨೦ ೧ ೨೦ ೩ ೧ ೨ ೩
ಪವಮಾನಾಃ-ಅಸೃಕ್ಷತ । ಪವಿತ್ರಮ್-ಅತಿ-ಧಾರಯಾ ॥ ಮರುತ್ವನ್ತಃ-ಮತ್ಸ
೨ ೩ ೨ ೧ ೨೦ ೩ ೨ ೩ ೨ ೧ ೨೦ ೩
ರಾಃ-ಇನ್ದ್ರಿಯಾಃ-ಹಯಾಃ । ಮೇಧಾಮ್-ಅಭಿ-ಪ್ರಯಾಂಸಿ-ಚ ॥

ಆ ೬೨ । ಅ ೧೯ । ಪ ೨೧೦ । ಝೌ । ದ ೩ ॥

ಇತಿ ತೃತೀಯಾ ದಶತಿಃ ॥ ೩ ॥ ಪಞ್ಚಮಃ ಖಂಡಃ । ೫ ॥ ಇತಿ ಬೃಹತ್ಯಃ ॥

॥ ಪವಿತ್ರಮ್ । ಆದಿತ್ಯೋ ಬೃಹತೀ ಮರುತ್ವಾನ್ಸ್ತೋಮಃ ॥

೪ ೫ ೦ ೦ ೪ ೧ ೦ ೦
೧. ಪವಮಾನಾಅಸೃಕ್ಷತಪವಾಇ ॥ ತ್ರಾಮತಿಧಾರಯಾಮರುತ್ವ
೦ ೦ ೨ ೨ ೧ ೨
ನ್ತೋಮತ್ಸರಾಇನ್ದ್ರೀ೬ಹಿಯಾಃ ॥ ಹಯಾಃ ॥ ಮಾ೬೨೩ಇಧಾಮ್ ॥

೧ ೨ ೧ ೯ ೩ ೫೦ ೩
ಅಭಾಯೇಽಷಿ । ಪ್ರಾಽವಿಯಾಽವಿಷಿಳಔಹೋವಾ ॥ ಸೀಽವಿಷಿಳ
೫
ಚಾ ॥ ದೀ - ೮ । ಪ - ೭ । ಮಾ - ೮ । ಠೈ ॥ ೨೭೧೦೧೦ ॥

ತ್ರಿಸಪ್ತತಿ ಪಞ್ಚಮಃ ಪಞ್ಚಮಃ ಖಣ್ಡಃ । ೫ ॥ ದ । ೩ ॥

ಪವಮಾನಾಃ ಪೂಯಮಾನಾಃ ಸೋಮಾಃ ಧಾರಯಾ ಆತ್ಮೀಯಯಾ **ಪವಿತ್ರಮ್ ಅತಿ ಅತೀತ್ಯ ಅಸೃಕ್ಷತ ಸೃಜ್ಯನ್ತೇ । ಕೀದೃಶಾಃ । ಮರುತ್ವನ್ತಃ ಮರುದ್ಭಿರ್ಯುಕ್ತಾಃ । ಮತ್ಸರಾಃ ಮದಕರಾಃ ಇನ್ದ್ರಿಯಾಃ ಇನ್ದ್ರಜುಷ್ಟಾಃ । ಮೇಧಾಂ ಸ್ತುತಿಂ ಪ್ರಿಯಾಂಸಿ ಅನ್ನಾನಿ ಚ ಅಭಿಲಕ್ಷ್ಯ ಸ್ತೋತೃಭ್ಯ ಉಭಯಂ ಕರ್ತುಂ ವಾ ಹಯಾಃ ಯಜ್ಞೇ ಗನ್ತಾರಃ ಸೃಜ್ಯನ್ತೇ ॥**

ಪವಿತ್ರಂ ಪುನಾತೇಃ ಮನ್ತ್ರಃ ಪವಿತ್ರಮುಚ್ಯತೇ ॥ ಯೇನ ದೇವಾಃ ಪವಿತ್ರೇಣಾತ್ಮಾನಂ ಪುನತೇ ಸದಾ ಇತ್ಯಪಿ ನಿಗಮೋ ಭವತಿ ॥ ನಿರು ೫-೬-೧ ॥ ಪವಿತ್ರಂ ಶಬ್ದ ಪುನಾತಿ ಧಾತುವಿನಿಂದ ಉತ್ಪನ್ನವಾಗಿದ್ದು ಶುದ್ಧಿಮಾಡು ಎಂದೂ ಮನ್ತ್ರವೆಂದೂ ಅರ್ಥವಾಗುತ್ತದೆ – ರಶ್ಮಯಃ ಪವಿತ್ರಮುಚ್ಯತೇ । ಗಭಸ್ತಿ ಪೂತಃ ಗಭಸ್ತಿ ಪೂತೋ ನೃಭಿರದ್ರಿಭಿಃ ಸುತಃ ಇತ್ಯಪಿ ನಿಗಮೌ ಭವತಃ । ನಿರು ೫-೬-೨ ॥ ಸ್ಪರ್ಶಮಾತ್ರದಿಂದಲೇ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಶುದ್ಧಿಮಾಡುವ ರಶ್ಮಿಗಳು ಎಂದೂ ಪವಿತ್ರ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಅರ್ಥವಿದೆ –ಆಪಃ ಪವಿತ್ರಮುಚ್ಯನ್ತೇ । ಶತ ಪವಿತ್ರಾಃ ಸ್ವಧಯಾ ಮದನ್ತಿ ಬಹೂದಕಾಃ । ನಿರು ೫-೬-೨ ॥ ಸಮಸ್ತವನ್ನೂ ಶುದ್ಧಮಾಡುವ ಸ್ವಭಾವದ ನದಿಗಳ ಉದಕಗಳೂ ಪವಿತ್ರ ಶಬ್ದದಿಂದ ಕರೆಯಲ್ಪಡುತ್ತವೆ – ಅಗ್ನಿಃ ಪವಿತ್ರಮುಚ್ಯತೇ ವಾಯುಃ ಪವಿತ್ರಮುಚ್ಯತೇ ಸೋಮಃ ಪವಿತ್ರಮುಚ್ಯತೇ ಸೂರ್ಯಃ ಪವಿತ್ರಮುಚ್ಯತೇ ಇನ್ದ್ರಃ ಪವಿತ್ರಮುಚ್ಯತೇ । ಅಗ್ನಿಃ ಪವಿತ್ರಂ ಸ ಮಾ ಪುನಾತು ವಾಯುಃ ಸೋಮಃ ಸೂರ್ಯ ಇನ್ದ್ರಃ ಪವಿತ್ರಂ ತೇ ಮಾ ಪುನಂತು ಇತ್ಯಪಿ ನಿಗಮೋ ಭವತಿ ॥ ನಿರು ೫-೬-೪ ॥ ಶುದ್ಧಿ ಕಾರಕವಾದ ಯಾವುದೇ ವಸ್ತುವೂ ದೇವತೆಯೂ ಪವಿತ್ರ ಶಬ್ದವಾಚ್ಯವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಈ ಬಗೆಗೆ – ಅಗ್ನಿಃ ಪವಿತ್ರಂ ಸ ಮಾ ಪುನಾತು ವಾಯುಃ ಸೋಮಃ ಸೂರ್ಯಃ ಇನ್ದ್ರಃ ಪವಿತ್ರಂ ತೇ ಮಾ ಪುನಂತು – ಎಂದು ಶ್ರುತಿ ವಾಕ್ಯವೂ ಇದೆ.

ಮರುತ್ವನ್ತಃ ಮರುತ್ತುಗಳೊಡಗೂಡಿದ ಮರುತ್ ರುವನ್ತೀತಿ ಮರುತಃ **ಸ್ತೋತಾರಃ** ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟವನಾದ ಮುಮುಕ್ಷುಗಳಿಗೆ ಪ್ರಿಯನಾದ **ಮತ್ಸರಾಃ** ಪ್ರಸನ್ನನಾದ **ಇನ್ದ್ರಿಯಾಃ ಹಯಾಃ** ಇನ್ದ್ರನಿಗೆ ಪ್ರೀತಿಕಾರಕವಾದ ಯಜ್ಞಗಳಿಗೆ ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ಹೋಗುವ ಇನ್ದ್ರಿಯಗಳೆಂಬ ಕುದುರೆಗಳನ್ನು ಸೇವಿಸುವ **ಮೇಧಾಂ ಅಭಿ** ಪ್ರಜ್ಞೆಯನ್ನನುಸರಿಸುವ ಸ್ತುತಿಯನ್ನು ಲಕ್ಷ್ಯಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವ **ಪ್ರಯಾಂಸಿ** ಅನ್ನ

ಸಂಕೇತವಾದ ವಿವಿಧ ದಿವ್ಯ ಭೋಗಗಳನ್ನು ಅನುಗ್ರಹಿಸುವ **ಪವಮಾನಾಃ** ಶುದ್ಧಿಕಾರಕಗಳಾದ ಪವಿತ್ರವಾದ ಸೋಮರಸಗಳು **ಪವಿತ್ರಂ ಅತಿ** ದಶಾಪವಿತ್ರವನ್ನು ದಾಟಿ ಅಂದರೆ ಶೋಧಿಸಲ್ಪಟ್ಟು **ಧಾರಯಾ** ಧಾರಾಕಾರವಾಗಿ **ಅಸೃಕ್ಷತ** ಸ್ರವಿಸುತ್ತವೆ ಪ್ರವಹಿಸುತ್ತವೆ.

ಇನ್ದ್ರಸಖರಾದ ಮರುತ್ತುಗಳೊಡಗೂಡಿದ ಪ್ರಸನ್ನವಾದ ಇನ್ದ್ರನಿಗೆ ಪ್ರಿಯ ವಾದ ಯಜ್ಞಗಳಿಗೆ ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ದಯಮಾಡುವ ಪ್ರಜ್ಞೆಯನ್ನೂ ಸ್ತುತಿಗಳನ್ನೂ ಗಮನಿಸಿ ಅನ್ನಸಂಕೇತವಾದ ದಿವ್ಯ ಭೋಗಗಳ್ಳೂ ಅನುಗ್ರಹಿಸುವ ಶುದ್ಧಿಕಾರಕವೂ ಪವಿತ್ರವೂ ಆದ ಸೋಮರಸವು ದಶಾಪವಿತ್ರದ ಮೂಲಕ ಶೋಧಿಸಲ್ಪಟ್ಟು ಧಾರಾಕಾರ ವಾಗಿ ದ್ರೋಣ ಕಲಶಕ್ಕೆ ಪ್ರವಹಿಸುತ್ತದೆ.

ಮರುತರೊಡಗೂಡಿ ಬರ್ಪಿಂದ್ರಂಗೆ ಕೆಳೆಯೆನಿಸುತುಂ
ಸಪ್ತತಂತುಗಳಿಗಂ ತ್ವರೆಯಿಂದೆ ಬಂದು ನತಿಯಂ ।
ಕೇಳಿ ದಿವ್ಯಾನ್ನಮಂ ಕುಡುವ ಶುದ್ಧಿಪ್ರದರಸಂ
ಧಾರೆಧಾರೆಗಳಾಗಿ ದ್ರೋಣಕಲಶದೊಳಿಳಿವುದು ॥

ಋಕ್ – ೫೨೩

॥ ಉಶನಾಕಾವ್ಯಃ ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್ ಪವಮಾನಸ್ಸೋಮಃ ॥

೧ ೨೦೩ ೨೩ ೨ ೩ ೧ ೨ ೩ ೧ ೨ ೩ ೨ ೩ ೨ ೨೦
ಪ್ರ ತು ದ್ರವ ಪರಿ ಕೋಶಂ ನಿಷೀದ ನೃಭಿಃ ಪುನಾನೋ ಅಭಿ ವಾಜ
೨೩ ೧ ೨ ೩ ೧೨ ೩ ೨ ೩ ೦ ೨ ೩೧ ೨
ಮರ್ಷ । ಅಶ್ವಂ ನ ತ್ವಾ ವಾಜಿನಂ ಮರ್ಜಯನ್ತೋಽಚ್ಛಾ ಬರ್ಹೀ ರ
೩೧ ೨
ಶನಾಭಿರ್ನಯನ್ತಿ ॥ ೧-೫೨೩ ॥

೨ ೩ ೧೨೦ ೧ ೨೦ ೩ ೧೨೦ ೩ ೨ ೩೨ ೧ ೨೦
ಪ್ರ–ತು–ದ್ರವ–ಪರಿ–ಕೋಶಮ್–ನಿ–ಸೀದ । ನೃಭಿಃ–ಪುನಾನಃ–ಅಭಿ–ವಾಜ
೩ ೧೨೦ ೩ ೧೨ ೩೧ ೨ ೧೨೦ ೩೨
ಮ್–ಅರ್ಷ ॥ ಅಶ್ವಂ–ನ–ತ್ವಾ–ವಾಜಿನಮ್–ಮರ್ಜಯನ್ತಃ ॥ ಅಚ್ಛ–ಬರ್ಹಿಃ–
೩ ೧ ೨ ೩
ರಶನಾಭಿಃ–ನಯನ್ತಿ ॥ ೧-೫೨೩ ॥

॥ ಔಶನಾನಿ ಪಂಚ । ಉಶನಾಸ್ತ್ರಿಷ್ಟುಬಶ್ವಃ ಅಗ್ನಿರ್ವಾ ॥

೨^ ೩ ೫ ೩ ೨ ೨ ೧ ೨ ^ ೨ ೩ ೪
೧. ಓಇಪ್ರತು । ಇಹಾಽ೩೧ । ದ್ರವಾ । ಪರಿಕೋಽ೩ । ಶನ್ನಿಷೀ
೫ ೨^ ೩ ೫ ೩ ೨ ೨ ೧ ೨ ^೧ ೨^
ದಾ ॥ ಓಇನೃಭಿಃ । ಇಹಾಽ೩೧ । ಪುನಾ । ನೋಽ೩ಅಭಿ । ವಾ
೩ ೪ ೫ ೨ ೩ ೫ ೩ ೨ ೨ ೧ ೨ ೧
ಜಮರ್ಷಾ । ಓಅಶ್ವಮ್ । ಇಹಾಽ೩೧ । ನತ್ವಾ । ವಾಽ೩ಜಿನ
೨ ೩ ೪ ೫ ೨^ ೩ ೫ ೩ ೨ ೨ ೧
ಮ್ । ಮರ್ಜಯನ್ತಾಃ ॥ ಓಅಚ್ಛ । ಇಹಾಽ೩೧ । ಬರ್ಹಾಇಃ ।
೨೧೦ ೨ ೨^ ^ ೪ ॥
ರಶನಾ । ಭಾಽ೩೪೩ಇಃ ॥ ನಾಽ೩ಯಾಽ೫ನ್ತಾಽ೬೫೬ಇ ॥

ದೀ - ೧ । ಪ - ೨೧ । ಮಾ - ೧೪ । ಕೀ ॥ ೨೮.೧೦೧೧ ॥

॥ ವೃಷೌಶನಮ್ ಸಾಮ ॥

೪ ೫ ೪ ೫ ೨ ೧ ೨ ^ ೨ ೩ ೪ ೫
೨. ಪ್ರತು । ಏಪ್ರತೂ । ದ್ರವಾ । ೨ । ಪರಿಕೋಽ೩ । ಶನ್ನಿಷೀದಾ ॥
೪ ೫ ೪ ೫ ೨ ೧ ೨ ೧ ೨^ ೩ ೪
ನೃಭಿಃ । ಏನೃಭೀಃ । ಪುನಾ । ೨ । ನೋಽ೩ಅಭಿ । ವಾಜಮ
೫ ೪ ೫ ೪ ೫ ೨ ೧ ೨^ ೧
ರ್ಷಾ ॥ ಅಶ್ವಮ್ । ಏಅಶ್ವಾಮ್ । ನತ್ವಾ । ೨ । ವಾಽ೩ಜಿನಮ್ ।
೨ ೩ ೪ ೫ ೪ ೫ ೪ ೫ ೨ ೧ ೨ ೧
ಮರ್ಜಯನ್ತಾಃ ॥ ಅಚ್ಛ । ಏಅಚ್ಛಾ । ಬರ್ಹಾಇ । ಬರ್ಹಾಇಃ ।
೨ ೧೦ ೨^ ೩ ೨ ೫ ೫ ೩ ೧೧
ರಶನಾಭಿಃ । ನಯೇಽ೩೪ । ಹಿಯಾಽ೬ಹಾಉವಾ ॥ ತಾಽ೨೩೪
೧
೫ಇ ॥ *ದೀ -೧ । ಪ -೨೬ । ಮಾ - ೧೫ । ಕು ॥ ೨೮.೧೦೧೨ ॥*

॥ ಜಾನಸ್ಯಾಭೀವರ್ತೌ ದ್ವೌ ॥

೪ ೫ ೪ ೧ ೦ ೨^ ೨ ೧ ೨^
೩. ಪ್ರತುದ್ರಾ ॥ ವಾಪರಿಕೋಽಶಾಮ್ । ನಿಷೀಽ೩ದಾ । ಸಾಇದಾ ।

೨ ೩೦ನ ೨ ೧ ೦ ೦ ಅ
ಔಹೋ೯ಇ । ಔಹೋ೯ಽ೩ವಾ । ನೃಭಿಃಪುನಾನೋ೯ಅಭಿವಾ । ಜ

೨ ೧೨^ ೩೦೨ ೩೦ನ ೨ ೧
ಮಾಽ೨೩ರ್ಷಾ । ಆರ್ಷಾ । ಔಹೋ೯ಇ । ಔಹೋ೯ಽ೩ವಾ । ಅ

೦ ೦ ಅ ೨ ೧ ೨ ೩೦೨
ಶ್ವನ್ನತ್ವಾವಾಜಿನಮ್ಮಾ । ಜಯಾಽ೨೩ನ್ತಾಃ । ಯಾನ್ತಾ । ಔಹೋ೯ಇ ।

೩೦ನ ೨ ೨೧೦೨೧ ೨ ೧೦೨ ೩೨
ಔಹೋ೯ಽ೩ವಾ ॥ ಅಚ್ಛಾಬರ್ಹಾಇಃ ॥ ರಶನಾಭಿಃ । ನಯೇ೯ಽ೩ಳ ।

೫ ೫ ೩ ೧೧೧
ಹಿಯಾಽ೬ಹಾಉವಾ ॥ ತಾಽ೨೩ಳ೫ಇ ॥

ದೀ - ೧೩ । ಪ - ೨೧ । ಮಾ - ೧೨ । ಟಾ ॥ ೩೦.೧೧೧೩ ॥

೫೦ ೫ ೩ ೨ ೫ ೫ ೨೧
೪. ಹಾಓಽ೬ಹಾ । ಉಹುವಾಽ೩ಳ । ಓಽ೬ಹಾ । ಪ್ರತುದ್ರವಾ ॥

೨^ ೨೩೪ ೫ ೨೧ ೨೧ ೨ ೧
ಪರಿಕೋ೯ಽ೩ । ಶನ್ನಿಷೀದಾ ॥ ನೃಭಾಇಃಪುನಾ । ನೋ೯ಽ೩ಅಭಿ ।

೨^ ೩ ೪ ೫ ೨೧ ೨^ ೧ ೨ ೩ ೪ ೫
ವಾಜಮರ್ಷಾ ॥ ಅಶ್ವನ್ನತ್ವಾ । ವಾಽ೩ಜಿನಮ್ । ಮರ್ಜಯನ್ತಾಃ ॥

೦ ೫ ೩ ೨ ೫ ೫ ೨೧೦೨೧
ಹಾಓಽ೬ಹಾ । ಉಹುವಾಽ೩ಳ । ಓಽ೬ಹಾ । ಅಚ್ಛಾಬರ್ಹಾಇಃ ।

೨೧೦ ೨^ ೨^ ೪
ರಶನಾ । ಭಾಽ೩ಳ೩ಇಃ । ನಾಽ೩ಯಾಽ೫ನ್ತಾಽ೬೫೬ಇ ॥

ದೀ - ೪ । ಪ - ೧೯ । ಮಾ - ೧೧ । ಧ ॥ ೩೧.೧೧೧೪ ॥

॥ ತ್ರಿಷ್ಟುಬೌಶನಮ್ ॥

೪ ೫ ೧ ೦ ೨ ೨ ೧
೫. ಪ್ರಾತೂ ॥ ದ್ರವಾಪರಿಕೋ೯ಶಾಮ್ । ನಿಷೀ೯ಽ೩ದಾ । ನೃಭಾ

೨೧ ೨ ೧ ೨^ ೩ ೪ ೫ ೧ ೦ ೦
ಇಃಪುನಾ । ನೋ೯ಽ೩ಅಭಿ । ವಾಜಮರ್ಷಾ ॥ ಅಶ್ವನ್ನತ್ವಾವಾಜಿ

ಅ ೨ ೧೦ ೨೧ ೨೧೦ ೨
ನಮ್ಮಾ । ಜಯಾಽ೨೩ನ್ತಾಃ ॥ ಅಚ್ಛಾಬರ್ಹಾಇಃ । ರಶನಾ । ಭಾಽ

^ ೨ ೪ ॥

೩೪೩ಇಃ । ನಾಽ೩ಯಾಽ೫ಸ್ತಾಽ೬೫೬ಇ ॥

ದೀ – ೫ । ಪ – ೧೨ । ಮಾ – ೯ । ಘೋ ॥ ೩೨.೧೦೧೫ ॥

ಲುಪ್ತೇಷು ರೇಫಸನ್ಧಯಃ ಸರ್ವತ್ರ ॥ ವಿರತೇ ಗಾನೇ ಅನುಸ್ವಾರವ್ಯಂಜನಾದೀನಾಂ ಯೋ ಲೋಪಃ ಪ್ರಾಪ್ತಃ ಸ್ತೋತ್ರಧರ್ಮೇಣ ಸ ಯದಾ ಸತತಂ ಕ್ರಿಯತೇ ತದಾ ರೇಫಸನ್ಧಯಃ ಕರ್ತವ್ಯಾಃ । ಯಥಾ ಅಶ್ವನ್ನತ್ವಾವಾಜಿನಮ್ಮಾ । ಜಯಾ೨೩ನ್ತಾಃ । ಸಾಮ ೧೧೧೫ । ತಥಾ ವ್ಯಂಜನಮಪರಾಂಗಂ ವಿರಾಮೇ ಲುಪ್ಯತೇ– ಪು.ಸೂ.೭–೫ । ಅತ್ರ ರೇಫಶಬ್ದೇನ ಅನುಸ್ವಾರಾದಯೋಽಪ್ಯುಪಲಕ್ಷ್ಯತೇ ॥ ಸಂ.ಉ.ಬ್ರಾ ೨–೬ ॥

ಹೇ ಸೋಮ ನು ಕ್ಷಿಪ್ರಂ ಪ್ರದ್ರವ ಪ್ರಗಚ್ಛ । ಆಗತ್ಯ ಚ ಕೋಶಂ ದ್ರೋಣಕಲಶಂ ಪರಿ ನಿ ಷೀದ ನಿಷಣ್ಣೋಭವ । ನೃಭಿಃ ನೇತೃಭಿಃ ಪುನಾನಃ ಪೂಯಮಾನಃ ವಾಜಮ್ ಅನ್ನಂ ಯಜಮಾನಾರ್ಥಮುದ್ದಿಶ್ಯ ಅಭ್ಯರ್ಷ । ವಾಜಂ ಸಂಗ್ರಾಮಂ ವಾ । ವಾಜಿನಂ ಬಲವನ್ತಮ್ ಅಶ್ವಂ ನ ಅಶ್ವಮಿವ । ವ । ತಂ ಯಥಾ ಮಾರ್ಜಯನ್ತಿ ತದ್ವತ್ ವಾಜಿನಂ ತ್ವಾಂ ಮಾರ್ಜಯನ್ತಃ ಶೋಧಯನ್ತಃ ಬರ್ಹಿಃ ಯಜ್ಞಮ್ ಅಚ್ಛ ಪ್ರತಿರಶನಾಭಿಃ ರಶನಾವದಾಯ ತಾಭಿರಙ್ಗುಲೀಭಿಃ ನಯನ್ತಿ ಅಧ್ವರ್ಯುಪ್ರಮುಖಾಃ ॥

ತು ಅವಧಾರಣೇ ನು ಅವ್ಯಯಾರ್ಥ ನಿಬನ್ಧನಮ್ ಭಾಷ್ಯದಲ್ಲಿ ತು ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ನು ಬಳಸಿರುವ ಕಾರಣ ವಿಚಾರಣೀಯ. ಋ.ಸಂ. ೯–೮೭–೧ ರಲ್ಲೂ ವಿಭಿನ್ನ ದೇಶಕಾಲಗಳಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಸಂಪಾದಕರು ಪ್ರಕಟಿಸಿರುವ ಸಾಮವೇದ ಸಂಹಿತಾ ಪಾಠಗಳಲ್ಲೂ ಸಾ.ಋ. ೫೨೩ ಸಂಖ್ಯೆಯ ಋಕ್ ಪದಪಾಠಗಳಲ್ಲೂ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಐದೂ ಸಾಮಗಾನಗಳಲ್ಲಿ ತು ಪಾಠವೇ ಇದೆ. ನು ಪಾಠವಿಲ್ಲ. ಸೋಮದೇವನೇ ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ವಾಜಿನಂ ತ್ವಾ ಬಹು ಶಕ್ತಿಯುತನಾದ ನಿನ್ನನ್ನು ಅಶ್ವಂ ನ ಕುದುರೆಯನ್ನು ತೊಳೆದು ಶುದ್ಧಿ ಮಾಡುವಂತೆ ಮಾರ್ಜಯನ್ತಃ ಋತ್ವಿಜರು ಶುದ್ಧಿಗೊಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ಸ್ತುತಿಗಳಿಂದ ಪ್ರೇರೇಪಿಸುತ್ತಾರೆ – ಮಾರ್ಜಯನ್ತ ಗಮಯನ್ತ । ನಿರು ೧೨–೪೩ ॥ ರಶನಾಭಿಃ ಋತ್ವಿಜರು ತಮ್ಮ ಬೆರಳುಗಳಿಂದ – ರಶಾನಾಃ– ಅಂಗುಲಿನಾಮ ನಿಘಂ೨–೫ ॥ ಉಪಾಸನಾಶಕ್ತಿಯಿಂದ – ಊರ್ಗ್ ವೈ ರಶನಾ ತೈ ಬ್ರಾ. ೬–೬–೪–೫ ॥ ಬರ್ಹಿಃ ಅಚ್ಛ ಯಜ್ಞಾಭಿಮುಖವಾಗಿ ಯಜ್ಞಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಸಿದ್ಧಮಾಡಿರುವ ದರ್ಭಾಸನಕ್ಕೆ – ಬರ್ಹಿಃ ಅನ್ತರಿಕ್ಷಮ್ ನಿಘಂ ೧–೩ ॥ ಹೃದಯಾಕಾಶಕ್ಕೆ ನಯನ್ತಿ ಒಯ್ಯುತ್ತಾರೆ. ನೃಭಿಃ ಪುನಾನಃ ಋತ್ವಿಜರಿಂದ ಶುದ್ಧಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟವನಾಗಿ – ನರೋಹ ವೈ ದೇವವಿಶಃ ಜೈ ೧–೮೯ ॥ ಮುಮುಕ್ಷುಗಳ ಧ್ಯಾನಕ್ಕೆ ವಶನಾಗಿ ಪ್ರದ್ರವ ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ಪ್ರವಹಿಸು

ಕೋಶಂ ದ್ರೋಣಕಲಶದಲ್ಲಿ ಪರಿನಿಷೀದ ವಿರಾಜಮಾನನಾಗು. ವಾಜಂ ಅಭ್ಯರ್ಷ ಅನ್ನ ಸಂಕೇತವಾದ ಅಮೃತಾದಿ ಭೋಗಗಳನ್ನು ಅನುಗ್ರಹಿಸು – ಅಮೃತೋ ಅನ್ನಂ ವೈ ವಾಜಃ ಜೈ ೨–೧೯೩.

ಸೋಮದೇವನೇ ಕುದುರೆಯನ್ನು ಶುಚಿಗೊಳಿಸುವಂತೆ ಬಹುಶಕ್ತಿಯುತನಾದ ನಿನ್ನನ್ನು ಋತ್ವಿಜರು ಶುದ್ಧಿಗೊಳಿಸುತ್ತಾರೆ ಸ್ತುತಿಗಳಿಂದ ಪ್ರೇರೇಪಿಸುತ್ತಾರೆ ಮತ್ತು ತಮ್ಮ ಬೆರಳುಗಳಿಂದ ಉಪಾಸನಾ ಬಲದಿಂದ ಯಜ್ಞಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಒಯ್ಯುತ್ತಾರೆ. ನೀನು ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ಪ್ರವಹಿಸುತ್ತಾ ದ್ರೋಣಕಲಶದಲ್ಲಿ ವಿರಾಜಮಾನನಾಗು ಹಾಗೂ ಅಮೃತಾದಿ ಭೋಗಗಳನ್ನು ಅನುಗ್ರಹಿಸು.

ಎಲೆ ಸೋಮ ! ವಾಜಿಯನ್ನಣಿಗೊಳಿಸುವಂತೆ ಬುಧರು
ನಿನ್ನನೊಪ್ಪಾಗಿಸಿರೆ, ಕಯ್ಗಳಿಂ ತಪದ ಬಲದಿಂ ।
ಕೊಂಡೊಯ್ದಿರಲ್ಕೆ ಮಖವೇದಿಯೊಳ್, ನೀನುಮಾಗಳ್
ಲಗುಬಗೆಯಿನೇಗಿ ನೆಲಸಯ್ ಕಲಶದೊಳ್ ಪರಸುತುಂ ॥

ಋಕ್ – ೫೨೪

॥ ವೃಷಗಣೋ ವಾಸಿಷ್ಠಃ ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್ ಪವಮಾನಸ್ಸೋಮಃ ॥

೧ ೨೦ ೩ ೧ ೨ ೩ ೨ ೩ ೨ ೩ ೨ ೩ ೧ ೨
ಪ್ರ ಕಾವ್ಯಮುಶನೇವ ಬ್ರುವಾಣೋ ದೇವೋ ದೇವಾನಾಂ ಜನಿಮಾ
೧ ೨ ೩ ೧ ೨ ೩ ೨ ೩ ೧ ೨ ೩ ೨ ೩ಕ
ವಿವಕ್ತಿ । ಮಹಿವ್ರತಃ ಶುಚಿಬನ್ಧುಃ ಪಾವಕಃ ಪದಾ ವರಾಹೋ ಅ
೨೦ ೩ ೧ ೨
ಭ್ಯೇತಿ ರೇಭನ್ ॥ ೨–೫೨೪ ॥

೨ ೧ ೨೦ ೩ ೧ ೨ ೩ ೨ ೩ ೨ ೩ ೧ ೨ ೧ ೨೦
ಪ್ರ–ಕಾವ್ಯಮ್–ಉಶನಾ–ಇವ–ಬ್ರುವಾಣಃ । ದೇವಃ–ದೇವಾನಾಮ್–ಜನಿಮಾ
೩ ೧ ೨೦ ೧ ೨೦ ೩ ೧ ೨೦ ೧ ೨೦ ೩ ೨
–ವಿವಕ್ತಿ ॥ ಮಹಿವ್ರತಃ–ಮಹಿ–ವ್ರತಃ–ಶುಚಿಬನ್ಧುಃ–ಶುಚಿ–ಬನ್ಧುಃ–ಪಾವಕಃ ।
೩ ೨ ೩ ೨ ೩ ೨ ೩ ೧ ೨೦
ಪದಾ–ವರಾಹಃ–ಅಭಿ–ಏತಿ–ರೇಭನ್ ॥ ೨–೫೨೪ ॥

೪ ೧೦ — ೧ — ೧
೧. ಪ್ರಾ ॥ ಕಾವಿಯಾಽ೨ಮ್ । ಉಶನೇವಾಽ೨ । ಬ್ರುವಾಽ೨೩
೨ ೧೦ ೦ — ೧೦ — ೧ ೨
ಣಾಃ । ದೇವೋದೇವಾಽ೨ । ನಾಜ್ಞಿನಿಮಾಽ೨ । ವಿವಾಽ೨೩ಕ್ತೇ ॥
೧ — ೧ — ೧ ೨ ೧ ೦
ಮಹಿವ್ರಾತಾಽ೨ಃ । ಶುಚಿಬನ್ಧೂಽ೨ಃ । ಪವಾಽ೨೩ಕಾಃ ॥ ಪದಾ
— ೧೦ — ೩ ೨ ೫೧೦ ೦
ವಾರಾಽ೨ । ಹೋಅಭಿಯಾಽ೨ಇ । ತಿರಾಽ೩೪ಔಹೋವಾ ॥
೩ ೧೧೧
ಭಾಽ೨೩೪೫ನ್ ॥

ದೀ – ೮ । ಪ – ೧೪ । ಮಾ – ೯ । ಘೋ ॥ ೩೩.೧೦೧೬ ॥

೧ ೦ — ೧ — ೧ —
೨. ಪ್ರಕಾವಿಯಾಽ೨ಮ್ । ಉಶನೇವಾಽ೨ । ಬ್ರುವಾಣಾಽ೨ಃ ॥
೧೦ ೦ — ೧೦ — ೧ — ೧
ದೇವೋದೇವಾಽ೨ । ನಾಜ್ಞಿನಿಮಾಽ೨ । ವಿವಾಕ್ತೇಽ೨ ॥ ಮಹಿ
— ೧ — ೧ — ೧ ೦ —
ವ್ರಾತಾಽ೨ಃ । ಶುಚಿಬನ್ಧೂಽ೨ಃ । ಪವಾಕಾಽ೨ಃ ॥ ಪದಾವಾರಾಽ೨ ।
೧ ^ ೩ ೨ ೫೧೦ ೨೧೦ ೩ ೧೧೧
ಹೋಽ೨ । ಭಿಯಾಽ೩೪ಔಹೋವಾ ॥ ತಿರೇಭಾಽ೨೩೪೫ನ್ ॥

ದೀ – ೮ । ಪ – ೧೩ । ಮಾ – ೭ । ಡೇ ॥ ೩೪.೧೦೧೭ ॥

೨ ೦ ೦ ೧ ೨^ ೩ ೫ ೨೦
೩. ಪ್ರಕಾವ್ಯಮುಶನೇವಬ್ರುಽ೩ವಾಣೋ । ದೇಽ೨೩೪ವಾಃ ॥ ದೇ
೦ ೦ ೦ ^೧ ೨^ ೩ ೫ ೨
ವಾನಾಜ್ಞಿನಿಮಾವಿಽ೩ವಾಕ್ತೇ । ಮಾಽ೨೩೪ಹೇ ॥ ವ್ರತಶ್ಶುಚಿಬ
೧ ೨ ೩ ೫ ೨೦೦ ೦ ೧
ನ್ಧುಃಪಽ೩ವಾಕಃ । ಪಾಽ೨೩೪ದಾ ॥ ವರಾಹೋಅಭ್ಯೇತಿರಾಽ೨
೨ ೧೧೧
೩ । ಹಾಉವಾಽ೩ ॥ ಭಾಽ೨೩೪೫ನ್ ॥

ದೀ – ೯ । ಪ – ೯ । ಮಾ – ೫ । ಧು ॥ ೩೫.೧೦೧೮ ॥

೫೦ ೦ ೧ ೨೧೦ ೨೧೦ ೨
೪. ಹಾಉಹಾಉ । ಹುಪ್ । ಪ್ರಕಾವಿಯಾಮ್ । ಉಶನೇ । ವ
೩ ೪ ೫ ೨೦ ೧೦ ೦ ೨ ೧ ೨^ ೩ ೪ ೫
ಬ್ರುವಾಣಾಃ ॥ ದೇವೋದೇವಾ । ನಾಽ೩ಇಜ್ಞನಿ । ಮಾವಿವಕ್ತೀ ॥
೨ ೧ ೨ ೨ ೩ ೪ ೫ ೫೦ ೦
ಮಹಿವ್ರತಾಃ । ಶುಚಿಬಾಽ೩ । ಧುಃಪವಾಕಾಃ ॥ ಹಾಉಹಾಉ ।
೧ ೨೧೦ ೨ ೧ ೨ ^ ೨ ೪
ಹುಪ್ । ಪದಾವರಾ । ಹೋಽ೩ಅಭಿ । ಆಽ೩೪೩ಇ । ತೀಽ೩ರಾಽ
॥
೫ಇಭಾಽ೬೫೬ನ್ ॥

ದೀ - ೧೦ । ಪ - ೧೭ । ಮಾ - ೧೪ । ಘೀ ॥ ೩೬೧೦೯ ॥

ಇತಿ ಗ್ರಾಮಗೇಯಗಾನೇ ಪಂಚದಶಸ್ಯಾರ್ಧಪ್ರಪಾಠಕಃ ॥

ಉಶನೇವ ತನ್ನಾಮಕ ಋಷಿರಿವ ಕಾವ್ಯಂ ಕವಿಕರ್ಮ ಸ್ತೋತ್ರಮ್ । ಬ್ರುವಾಣಃ ದೇವಃ ಸ್ತೋತಾ ಅಯಮೃಷಿರ್ವೃಷಗಣೋನಾಮ ದೇವಾನಾಮ್ ಇನ್ದ್ರಾದೀನಾಂ ಜನಿಮಾ ಜನ್ಮಾನಿ ಪ್ರ ವಿವಕ್ತಿ । ಪ್ರಕರ್ಷೇಣ ವದತಿ । ವಚ ಪರಿಭಾಷಣೇ । ವ್ಯತ್ಯಯೇನ ವಿಕರಣಸ್ಯಶ್ಲುಃ । ೩-೧-೮೫ । ಬಹುಲಂ ಛನ್ದಸೀತಿ । ೭-೪-೭೮ । ಅಭ್ಯಾಸಸ್ಯ ಇತ್ವಮ್ । ಮಹಿವ್ರತಃ ಪ್ರಭೂತಕರ್ಮಾ । ಶುಚಿಬನ್ಧುಃ । ಬಧ್ನಾತಿ ಶತ್ರೂನಿತಿ ಬಧ್ನಾತಿ ತೇಜಾಂಸಿ ಬಲಾನಿ ವಾ ಇತಿ ದೀಪ್ತತೇಜಸ್ಕಃ । ಪಾವಕಃ ಪಾಪಾನಾಂ ಶೋಧಕಃ ವರಾಹಃ ವರಂ ಚ ತದಹಶ್ಚ ವರಾಹಃ । ರಾಜಾಹಃ ಸಖಿಭ್ಯಷ್ಟಚ್ ಇತಿ ಟಚ್ ಸಮಾಸಾನ್ತಃ । ಪಾ-೫-೪-೯೧ ॥ ತಸ್ಮಿನ್ನಹನಿ ಅಭಿಷೂಯಮಾಣತ್ವೇನ ತದ್ವಾನ್ । ಅರ್ಶಆದಿತ್ವಾನ್ಮತ್ವರ್ಥೀಯೋಽಚ್ । ಪಾ-೫-೨-೧೨೭ ॥ ತಾದೃಶಃ ಸೋಮಃ । ರೇಭನ್ ಶಬ್ದಂ ಕುರ್ವನ್ । ಪದಾನಿ ಸ್ಥಾನಾನಿ ಪಾತ್ರಾಣಿ ಅಭ್ಯೇತಿ ಅಭಿಗಚ್ಛತಿ । ಯದ್ವಾ । ಯಥಾ ಕಶ್ಚನ ವರಾಹಃ ಪದಾ ಪಾದೇನ ಭೂಮಿಂ ವಿಕ್ರಿಯಮಾಣಃ ಶಬ್ದಂ ಕರೋತಿ ತದ್ವತ್ ॥

ವರಾಹಃ ವರಾಹೋ ಮೇಘೋ ಭವತಿ ವರಾಹಾರಃ । ವರಮಾಹಾರಮಾಹಾರ್ಷೀಃ ಇತಿ ಚ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಮ್ ॥ ವಿಧ್ಯದ್ವರಾಹಂ ತಿರೋ ಅದ್ರಿಮಸ್ತೇತ್ಯಪಿ ನಿಗಮೋ ಭವತಿ । ಅಯಮಪೀತರೋ ವರಾಹ ಏತಸ್ಮಾದೇವ । ಬೃಹತಿ ಮೂಲಾನಿ ವರಂ ವರಂ ಮೂಲಂ ಬೃಹತೀತಿ ವಾ ವರಾಹಮಿನ್ದ್ರ ಇತ್ಯಪಿ ನಿಗಮೋ ಭವತಿ ॥ ಅಂಗಿರಸೋಽಪಿ ವರಾಹಾ ಉಚ್ಯನ್ತೇ । ಬ್ರಹ್ಮಣಸ್ಪತಿ ವೃಷಭಿರ್ವರಾಹೈಃ ॥ ಅಥಾಪ್ಯೇತೇ ಮಾಧ್ಯಮಿಕಾ ದೇವಗಣಾ ವರಾಹ ಉಚ್ಯನ್ತೇ । ಪಶ್ಯನ್ಹಿರಣ್ಯ ಚಕ್ರಾನಯೋದಂಷ್ಟ್ರಾನ್ವಿಧಾವತೋ ವರಾಹೂನ್ ॥ ನಿರು ೫-೪ ॥

ಉಶನಾ ಇವ ಉಶನ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಋಷಿಯಂತೆ ಉಪಾಸಕರ ಕಲ್ಯಾಣಕಾಮನಾದವನು. ಇವೋಽಪಿ ದೃಶ್ಯತೇ ಪಾದಪೂರಣಃ । ನಿರು ೧-೧೧ ॥ **ಕಾವ್ಯಮ್** ವೇದರೂಪ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಕಲಾಸ್ವರೂಪ ಗುಣಯುಕ್ತ ಕವಿತೆಗಳನ್ನು ಸ್ತೋತ್ರಗಳನ್ನು **ಪ್ರ ಬ್ರುವಾಣಃ** ಸುಶ್ರಾವ್ಯವಾಗಿ ಪಠಿಸುವ **ದೇವಃ** ಸ್ತುತಿಮಾಡುವ ವೃಷಗಣನು **ದೇವಾನಾಂ** ಇನ್ದ್ರಾದಿ ದೇವತೆಗಳ **ಜನಿಮ** ಜನನಾದಿ ಅವತಾರ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು **ಪ್ರವಿವಕ್ತಿ** ರಮಣೀಯವಾಗಿ ಇಂಪಾಗಿ ವಿವರಿಸುವನು **ಮಹಿವ್ರತಃ** ಮಹಿಮಾನ್ವಿತ ಕರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ನಿರತನಾದ **ಶುಚಿ ಬನ್ಧುಃ** ಪ್ರಕಾಶಯುತನಾದ ತೇಜೋಮಯನಾದ ಬನ್ಧುವೂ **ಪಾವಕಃ** ಪರಿಶುದ್ಧನಾದ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಕಲ್ಪರೂಪೀ ದಿನದಲ್ಲಿ **ವರಾಹ** ಸೋಮವುವರಾಹ **ಇವ** ವರಾಹದಂತೆ ಶಬ್ದಮಾಡುವ **ಪದಾ** ಕಾಲುಗಳನ್ನಿಡುವಾಗ ಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ದ್ರೋಣಕಲಶಕ್ಕೆ ಪ್ರವಹಿಸಲು **ರೇಭನ್** – ಮಂಗಳ ಕರವಾದ ಸ್ತುತಿಯಂತಹ ಶಬ್ದಮಾಡುತ್ತಾ **ಅಭ್ಯೇತಿ** ದಶಾಪವಿತ್ರವನ್ನು ಸಮೀಪಿಸುತ್ತದೆ.

ಉಶನಾ ಋಷಿಯು ಕವಿಪುತ್ರನಾಗಿದ್ದು ಉತ್ತಮ ಸ್ತೋತೃವೆಂದೆನಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅಗ್ನಿಯು ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಹವಿಸ್ಸನ್ನು ಒಯ್ಯುವ ದೂತನಾಗಿದ್ದು ಉಶನಾ ಅಸುರರಿಗೆ ಹವಿಸ್ಸನ್ನು ಒಯ್ಯುವ ದೂತನಾಗಿದ್ದ ಇವರಿಬ್ಬರೂ ಪ್ರಜಾಪತಿಯಲ್ಲಿ ಹೋಗಿ ತಮ್ಮಿಬ್ಬರಲ್ಲಿ ಯಾರು ಶ್ರೇಷ್ಠರು ಎಂದು ಕೇಳಲು ಪ್ರಜಾಪತಿಯು ಅಗ್ನಿಂ ದೂತಂ ವೃಣೀಮಹೇ ಎಂದು ಅಗ್ನಿಯೇ ಶ್ರೇಷ್ಠನೆಂದರು. ಷ.ವಿ.ಬ್ರಾ ೭-೫-೨೦, ೧೪-೧೨-೫ ಜೈ.ಉ.ಬ್ರಾ ೨-೭-೨-೬ ತೈ.ಸಂ ೨-೫, ೮-೫ ॥ ವರಾಹಃ ವರಂ ಚ ತದಹಶ್ಚ ವರಾಹಃ – ಉತ್ತಮವಾದ ದಿನ. ಮಳೆಸುರಿಸಿ ಆಹಾರವನ್ನು ಒದಗಿರುವ ಮೇಘಗಳಿಗೆ ವದಾಹಾರ ಅಥವಾ ವರಾಹ ಎಂದು ಹೆಸರು **ವಿಧ್ಯದ್ವರಾಹಂ ಶಿರೋಅದ್ರಿಮಸ್ತಾ** ಇನ್ದ್ರನು ದೂರದಿಂದಲೇ ವಜ್ರಾಯುಧವನ್ನು ಪ್ರಯೋಗಿಸಿ ಮೇಘವನ್ನು ಸೀಳಿದನು ಎಂದು ಶ್ರುತಿ ಇದೆ. **ವರಾಹಮಿನ್ದ್ರ ಏಮುಷಂ** ಸಸ್ಯಗಳ ಬೇರನ್ನು ಗೆಡ್ಡೆಗೆಣಸುಗಳೆಂಬ ಆಹಾರ ಧ್ವಂಸಕ ಅಸುರನನ್ನು ಪ್ರಾಣಿಯಾದ ಸೂಕರವನ್ನು ಹಂದಿಯನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿದನು. ಯಜ್ಞರೂಪೀ ವಿಷ್ಣುವು ಕಾರಣಾಂತರದಿಂದ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ರಹಸ್ಯ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಬಚ್ಚಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದುದನ್ನು ಇನ್ದ್ರ ಪತ್ತೆಮಾಡಿದ. ಆಗ ವಿಷ್ಣು ಬಹು ಧನವನ್ನಪಹರಿಸಿ ಎತ್ತರದ ದುರ್ಗದಲ್ಲಿ ಬಚ್ಚಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿರುವ ವರಾಹನೆಂಬ ಅಸುರನನ್ನು ಸಂಹರಿಸಲು ಹೇಳಿದನು ಅದರಂತೆ ಇನ್ದ್ರನು ಇಪ್ಪತ್ತೊಂದು ಕೋಟೆಗಳನ್ನು ಧ್ವಂಸಮಾಡಿ ವರಾಹಾಸುರನನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿದನು. ವಿಷ್ಣು ಅವನು ಅಡಗಿಸಿದ್ದ ಧನವನ್ನು ತಂದನು. ಋ.ಸಂ ೧-೬೧-೭.

ಉಶನಾ ಋಷಿಯಂತೆ ಸ್ತುತಿಕರ್ತರು ಇನ್ದ್ರಾದಿ ದೇವತೆಗಳ ಅವತರಣ ಕ್ರಿಯಾದಿಗಳನ್ನು ಬಹು ಸುಶ್ರಾವ್ಯವಾಗಿ ವೇದ ಮನ್ತ್ರಗಳಿಂದಲೂ ಉತ್ತಮ ಕಾವ್ಯಗಳಿಂ ದಲೂ ಗಾನಮಾಡುತ್ತಾ ಪಠಿಸುತ್ತಾ ವಿವರಿಸುತ್ತಾ ಪ್ರಶಂಸಿಸುತ್ತಾರೆ. ಮಹಾಮಹಿ ಮಾನ್ವಿತನೂ ಕರ್ಮನಿರತನೂ ಪ್ರಕಾಶಮಯನೂ ತೇಜೋವಂತನೂ ಬಂಧುವೂ

ಪರಿಶುದ್ಧನೂ ಆದ ಸೋಮದೇವನು ವರಾಹಗಳ ಪದಾಘಾತದಂತೆ ಶಬ್ದಮಾಡುತ್ತಾ ದ್ರೋಣಕಲಶಕ್ಕೆ ಪ್ರವಹಿಸಲು ದಶಾಪವಿತ್ರದ ಹತ್ತಿರಕ್ಕೆ ಆಗಮಿಸುತ್ತಾನೆ.

ಉಶನನಂದದೆ ನುತಿಪರೆಲ್ಲರಿಂದ್ರಾದಿ ಸುರರಂ
ಮಧುರಮಂತ್ರಂಗಳಿಂ ಬಣ್ಣಿಸಿರೆ, ಕರೆದು ನಲವಿಂ ।
ಮಹಿತನತಿಕರ್ಮಿಷ್ಠನುಜ್ಜ್ವಲಂ ಬಂಧು ಸೋಮಂ
ಭೂದಾರನಂತೆ ಸುಪವಿತ್ರನಾಗಮಿಪನುಲಿದು ॥

ಋಕ್ – ೫೨೫

॥ ಪರಾಶರಃ ಶಾಕ್ತ್ಯಃ ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್ ಪವಮಾನಸ್ಸೋಮಃ ॥

೩ ೧ ೨೧ ೩ ೧ ೨೧ ೩ ೧ ೨ ೩ ೧ ೨೧
ತಿಸ್ರೋ ವಾಚ ಈರಯತಿ ಪ್ರ ವಹ್ನಿರೃತಸ್ಯ ಧೀತಿಂ ಬ್ರಹ್ಮಣೋ ಮ
೩ ೨ ೧ ೨ ೩ ೧ ೨ ೩ ೧ ೨ ೩ ೧ ೨
ನೀಷಾಮ್ । ಗಾವೋ ಯನ್ತಿ ಗೋಪತಿಂ ಪೃಚ್ಛಮಾನಾಃ ಸೋಮಂ
೩ ೧ ೨ ೩ ೨
ಯನ್ತಿ ಮತಯೋ ವಾವಶಾನಾಃ ॥ ೩-೫೨೫ ॥

೩ ೨ ೧ ೨೧ ೩ ೨ ೧ ೨೧ ೩ ೧ ೨ ೩ ೨ ೧ ೨೧ ೩
ತಿಸ್ರಃ–ವಾಚಃ–ಈರಯತಿ–ಪ್ರ–ವಹ್ನಿಃ । ಋತಸ್ಯ–ಧೀತಿಮ್–ಬ್ರಹ್ಮಣಃ–ಮನೀ
೨ ೧ ೨೧ ೩ ೧ ೨೧ ೩ ೧ ೨
ಷಾಮ್ ॥ ಗಾವಃ–ಯನ್ತಿ–ಗೋಪತಿಮ್–ಗೋ–ಪತಿಮ್–ಪೃಚ್ಛಮಾನಾಃ ॥
೧ ೨೧ ೩ ೧ ೨ ೩ ೨
ಸೋಮಮ್–ಯನ್ತಿ–ಮತಯಃ–ವಾವಶಾನಾಃ ॥ ೩-೫೨೫ ॥

॥ ಸಂಕ್ರೋಶಾಸ್ತ್ರಯಃ । ತ್ರಯಾಣಾಮಂಗಿರಸಸ್ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್ಸೋಮಃ ಸೂರ್ಯೋವಾ ॥

೧ ೨^ ೧ ೨೧೦ ೦ ೨
೧. ಹೋಇ । ಹೋ । ಹಾಽಇಹೋಇ । ತಿಸ್ರೋವಾಚಾಃ । ಈಽ
೧ ೨ ೩ ೪ ೫ ೧ ೧ ೨
ಇರಯ । ತಿಪ್ರವಹ್ನೀಃ ॥ ೧ ॥ ಹೋಇಯಾಽ೨ಇಹೋಇ । ತಿ
೧೦ ೦ ೨ ^೧ ೨ ೩ ೪ ೫ ೨೦ ೧
ಸ್ರೋವಾಚಾಃ । ಈಽಇರಯ । ತಿಪ್ರವಹ್ನೀಃ ॥ ೨ ॥ ಆ । ಹೋ

೧ ೨೧೧ ೦ ೨ ^೧ ೨೩೪
ಇಯಾ಼ಽ೨ಇಹೋ೯ಇ । ತಿಸ್ರೋ೯ವಾಚಾಃ । ಈಽಇರಯ । ತಿಪ್ರವ
೫
ಹ್ನೇಃ ॥ ೩ ॥

॥ ಸಾಮಸುರಸೀ ದ್ವೇ । ದ್ವಯೋಃ ಸಾಮಸುರಾಸ್ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್ಸೋಮಃ ಸೂರ್ಯೋ ವಾ ॥

೧ ೨೧ ೧ ೨
ಹೋ೯ಇಹಾ । ಇಹೋ೯ಇಹಾ । ಔಽಇಹೋ೯ಽಇ೧ಇ । ಇಹಾ ।
೨೧೧ ೦ ೨ ^೧ ೨೩೪೫ ೧
ತಿಸ್ರೋ೯ವಾಚಾಃ । ಈಽಇರಯ । ತಿಪ್ರವಹ್ನೇಃ ॥ ೪ ॥ ಹೋ೯
೨ ೧ ೧ ೨^ ೨
ಇಯಾ । ಇಯೋ೯ಇಯಾ । ಔಽಇಹೋ೯ಽಇ೧ಇ । ಇಯಾ । ತಿ
೧೦ ೦ ೨^ ೧ ೨೩೪೫
ಸ್ರೋ೯ವಾಚಾಃ । ಈಽಇರಯ । ತಿಪ್ರವಹ್ನೇಃ ॥ ೫ ॥

ದೀ - ೧೧ । ಪ - ೨೯ । ಮಾ - ೨೨ । ಘಾ ॥ ೧.೧೦೨೦ ॥

॥ ವೇಣೋರ್ವಿಶಾಲೇ ದ್ವೇ । ದ್ವಯೋಃ ವೇಣುಸ್ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್ಸೋಮಃ ಸೂರ್ಯೋ ವಾ ॥

೩೨^ ೩೫ ೨೦ ^೧ ೩೦೨^ ೩೫
೨. ಇಹೋ೯ಇಹ । ಇಹೋ೯ಇಹಾಽಇಹೋ೯ । ವಾಹೋ೯ಇಹ ।
೨೧೦ ೦ ೨ ^೧ ೨೩೪೫ ೫ ೪೦
ತಿಸ್ರೋ೯ವಾಚಾಃ । ಈಽಇರಯ । ತಿಪ್ರವಹ್ನೇಃ ॥ ೬ ॥ ಇಹೋ೯
೨೧ ೨ ^ ೫ ೪ ೪
ವಾಽಶಿ । ಇಹೋ೯ವಾಽ೨ಇ । ಈಽಇಳಹಹಾಇ । ಈಽಶಿ । ಇ
೨೧೦ ೦ ೨ ^೧ ೨೩೪೫
ಹಾ । ತಿಸ್ರೋ೯ವಾಚಾಃ । ಈಽಇರಯ । ತಿಪ್ರವಹ್ನೇಃ ॥ ೭ ॥

॥ ತನ್ತ್ರಾತನ್ತ್ರೇ ದ್ವೇ ॥ ಗೋತಮಸ್ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್ಸೋಮಃ ಸೂರ್ಯೋ । ವಾ ॥

೨೧ ೨ ೫ ೪ ೨೧೦ ೦
ಇಹೋ೯ವಾಽ೨ಇ । ಈಽಇಳಹಹಾಇ । ಇಹಾ । ತಿಸ್ರೋ೯ವಾಚಾಃ ।

೨ ೧ ೨ ೩ ೪ ೫ ೧ ೨ ೨ ೧ ೨

ಈಽ೩ರಯ । ತಿಪ್ರವಹ್ನೀಃ ॥ ೮ ॥ ಆಔಽ೩ಹೋ । ಆಔಽ೩

೨ ೫೦ ೦ ೨ ^ ೨ ೨೧೧ ೦

ಹೋಽ೩ಳ । ಔಹೋವಾ । ಹಾಽ೩ಹಾಇ । ತಿಸ್ರೋವಾಚಾಃ ।

೨ ^೧ ೨ ೩ ೪ ೫

ಈಽ೩ರಯ । ತಿಪ್ರವಹ್ನೀಃ ॥ ೯ ॥

॥ ಅಗಸ್ತ್ಯಸ್ಯ ಯಮಿಕೇ ದ್ವೇ । ದ್ವಯೋರಗಸ್ತ್ಯಸ್ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್ಸೋಮಃ ಸೂರ್ಯೋ ವಾ ॥

೧ ೨ ೦ ೦ ೨ ೩೦೪೦ ೫ ೨೧೧ ೦

ಆ । ಔಽ೩ಹೋವಾಹಾಽ೩ಳ । ಔಹೋವಾ । ತಿಸ್ರೋವಾ ಚಾಃ

೨ ^೧ ೨ ೩ ೪ ೫

। ಈಽ೩ರಯ । ತಿಪ್ರವಹ್ನೀಃ ॥ ೧೦ ॥

ದೀ – ೧೯ । ಪ – ೩೩ । ಮಾ – ೧೮ । ದೈ ॥ ೨.೧೦೨೧ ॥

೩೦೨ ^ ೪ ೫ ೪ ೫ ೨ ೧ ೨ ^೧

೩. ಓಹಾಽ೩ । ಓಹಾಓಹಾ । ಋತಸ್ಯಧಾಇ । ತೀಽ೩ಮ್ಬ್ರಹ್ಮ ।

೨^ ೩ ೪ ೫

ಣೋಮನೀಷಾಮ್ ॥ ೧೧ ॥

॥ ವಾರವಂತೀಯೇ ದ್ವೇ । ದ್ವಯೋರಿನ್ದ್ರಸ್ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್ಸೋಮಃ ಸೂರ್ಯೋ ವಾ ॥

೧ ೨ ೧ ೨ ೩೦ ೨ ೧ ೨೦೧೧

ಹಹಹೋಇ । ಹಹಹಾಹಹೋಇ । ಗಾವೋಯನ್ತಾಇ ।

೨^ ೧ ೨ ೩ ೪ ೫ ೧ ೨ ೧ ೨

ಗೋಽ೩ಪತಿಮ್ । ಪೃಚ್ಛಮಾನಾಃ ॥ ೧೨ ॥ ಇಹಹೋಇ । ಇಹ

೩೦ ೨ ೧ ೨೦ ೧ ೨ ೧ ೨^

ಹಾಹಹೋಇ । ಸೋಮಂಯನ್ತಾಇ । ಮತಯಃ । ವಾಽ೩ಳ೩ ।

೨^ ೪ ॥

ವಾಽ೩ಶಾಽ೩ನಾಽ೬೫೬ಃ ॥ ೧೩ ॥

ದೀ – ೬ । ಪ – ೧೬ । ಮಾ – ೧೩ । ಕಿ ॥ ೩.೧೦೨೨ ॥

ವಹ್ನಿಃ ವೋಢಾ ಯಜಮಾನಃ ತಿಸ್ರೋ ವಾಚಃ ಋಗ್ಯಜುಸ್ಸಾಮಾತ್ಮಿಕಾಃ ಸ್ತುತಿಃ ಪ್ರೇರಯತಿ । ತಥಾ ಋತಸ್ಯ ಯಜ್ಞಸ್ಯ ಧೀತಿಂ ಧಾರಯತ್ರೀಂ ಬ್ರಹ್ಮಣಃ ಪರಿವೃಢಸ್ಯ ಸೋಮಸ್ಯ ಮನೀಷಾಂ ಮನಸಃ ಈಶಿತ್ರೀಂ ಕಲ್ಯಾಣೀಂ ವಾಚಂ ಚ ಪ್ರೇರಯತಿ । ಕಿಂ ಚ ಗೋಪತಿಂ ವೃಷಭಂ ಯಥಾ ಗಾವೋಽಭಿಗಚ್ಛನ್ತಿ ತದ್ವತ್ ಗವಾಂ ಸ್ವಾಮಿನಂ ಸೋಮಂ ಗಾವಃ ಪೃಚ್ಛಮಾನಾಃ ಪೃಚ್ಛನ್ತ್ಯಃ ಸತ್ಯೋ ಯನ್ತಿ ಸ್ವಪಯಸಾಮಾಶ್ರಯ ತುಮಭಿಗಚ್ಛನ್ತಿ । ತಥಾ ವಾವಶಾನಾಃ ಕಾಮಯಮಾನಾಃ ಮತಯಃ ಸ್ತೋತಾರಶ್ಚ ಸೋಮಂ ಯನ್ತಿ ಸ್ತೋತುಮಭಿಗಚ್ಛನ್ತಿ ॥

ಯದ್ಯಪಿ ಪಾವಮಾನೀಷು ಸೋಮಂ ಯುಕ್ತ್ವಾ ಅನ್ಯ ದೇವತಾ ನ ಸಂಭವತಿ ತಥಾಪ್ಯಷ್ಟಾದಶೇ ವ್ಯಾಖ್ಯೇತೇತಿ ಕೃತ್ವಾ ತೇನಾಪಿ ಆತ್ಮಾನುಸ್ಮರಣಾರ್ಥ ಮಾಲಿಖ್ಯತೇ । ತಿಸ್ರೋವಾಚಃ । ಋಗ್ಯಜುಃಸಾಮಾನಿ । ಅಥವಾ ಸತ್ವರಜಸ್ತಮಾಂಸಿ । ಅಥವಾ ಜಾಗ್ರತ್ಸ್ವಪ್ನ ಸುಷುಪ್ತಿವೃತ್ತಯಃ । **ಈರಯತಿ** ಪ್ರೇರಯತಿ । ಉದಕಂ ರಶ್ಮೀಂಶ್ಚ ವಹತೀತಿ ವಹ್ನಿರಾದಿತ್ಯಃ । ಋತಸ್ಯ ಆದಿತ್ಯಸ್ಯ ಧೀತಿಮ್ । ಅಥವಾ ಋತಸ್ಯ ಸತ್ಯ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಃ । ಅಥವಾ ಋತಸ್ಯಾನ್ನಸ್ಯ ಧೀತಿಮ್ ಯಜ್ಞಸ್ಯ ವಾ ಆದಿತ್ಯಸ್ಯ ವಾ ಹಯಾ ಇವ । ಅಗ್ನೌ ಪ್ರಾಸ್ತಾಹುತಿಃ ಸಮ್ಯಗಾದಿತ್ಯಮುಪತಿಷ್ಠತೇ ಇತಿ । ಬ್ರಹ್ಮಣೋ ಮನೀಷಾಂ ಗಾವಃ ರಶ್ಮಯಃ ತೇನ ವಿಸೃಷ್ಟಾಃ । ಅಥವಾ ಉದಕಾನಿ । ಏತಮೇವ ಗೋಪತಿಮ್ ರಶ್ಮಿಸ್ವಾಮಿನಂ ವಾ । ಪೃಚ್ಛನ್ತ ಇವ ಸೋಮಂ ಯನ್ತಿ । ಪೃಥಿವೀಂ ವಾ ವಶಾನಾಃ । ಆದಿತ್ಯಂ ಯನ್ತಿ ಪ್ರವಿಶನ್ತಿ ।

ಅಧ್ಯಾತ್ಮೇ ವಾ । ವಹ್ನಿರಾತ್ಮಾ ಭವತಿ । ವಶ್ಯಾದಿಗುಣಸಂಯೋಗಾತ್ । ಸಃ ತಿಸ್ರೋವಾಚಃ ಪ್ರೇರಯತಿ । ವಿದ್ಯಾಬುದ್ಧಿಮನಾಂಸಿ । ವಿದ್ಯಾಮಹಾನ್ ಬುದ್ಧಿ ರಹಂಕಾರೋ ಮನ ಇತಿ ಪ್ರಾಧಾನ್ಯಾದ್ಭೂತೇನ್ದ್ರಿಯಾಣಿ । ಋತಸ್ಯಾತ್ಮನಃ ಧೀತಿಮ್ । ಮನಸಃ ಇಷ್ಟಾನಿ ಕರ್ಮಾಣಿ ಪ್ರೇರಯತಿ ಬ್ರಹ್ಮಣಃ ಆತ್ಮನಃ ಗಾವಃ ಗೋಪತಿಂ ಯನ್ತಿ ಆತ್ಮಾನಂ ಇನ್ದ್ರಿಯಾಣಾಂ ಸ್ವಾಮಿನಂ ಪೃಚ್ಛಮಾನಾಃ ಆತ್ಮಾನಮ್ । ತದಭಿಪ್ರಾಯೇಣ ಶಬ್ದಾದ್ಯನುಗಮನಾತ್ । ಏತಮೇವಾತ್ಮನಂ ಸೋಮಂ ಕಾಮಯ ಮಾನಾ ಇವ ಯನ್ತಿ ಮತಯಃ ತದರ್ಥಂ ಪ್ರಾದುರ್ಭವನ್ತಿ ॥ ಇತಿ ವಿವರಣಕಾರಃ ॥

ಈ ಮನ್ತ್ರಕ್ಕೆ ಯಾಸ್ಕರ ವಿವರಣೆ ಹೀಗಿದೆ – **ವಹ್ನಿರಾದಿತ್ಯೋ ಅಧಿದೈವಕಂ** – ವಹ್ನಿ ಎಂದರೆ ಆದಿತ್ಯನು ಋಗ್ವೇದ ಯಜುರ್ವೇದ ಸಾಮವೇದಗಳ ಮನ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ತೋತ್ರ ಮಾಡುವವರನ್ನು ಪ್ರೇರೇಪಿಸುತ್ತಾನೆ. ಈ ಆದಿತ್ಯನ ಕರ್ಮಗಳೇ ಬ್ರಹ್ಮನ ನಿಯಮದಂತಿರುವುದು **ಅಸೌ ವಾ ಆದಿತ್ಯೋ ಬ್ರಹ್ಮೇತಿ** ಎಂಬ ವೇದವಾಕ್ಯದಂತೆ ಆದಿತ್ಯನೇ ಬ್ರಹ್ಮನು ಅವನ ನಿಯಮದಂತೆಯೇ ಸಕಲ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಕರ್ಮವೂ ಅನುಷ್ಠಾನವಾಗುತ್ತದೆ – ಇದು ಅಧಿ ದೈವಿಕ ಪಕ್ಷದ ಅರ್ಥ. **ವಹ್ನಿರಾತ್ಮಾ ಭವತಿ** – ಮಾಚಷ್ಟೇ ವಹ್ನಿ ಎಂದರೆ ಆತ್ಮನು ಶರೀರದಲ್ಲಿದ್ದುಕೊಂಡು ತಿಸ್ರಃ ವಾಚಃ ವಿದ್ಯಾ ಮತಿ ಬುದ್ಧಿ ಎಂಬ ಮೂರು ವಿಧ ವ್ಯಾಪಾರಗಳಿಗೂ ಪ್ರೇರಕನಾಗಿದ್ದು ಬ್ರಹ್ಮನ ನಿಯಮದಂತೆ

ಆಯಾ ಪ್ರಾಣಿಗಳು ಮಾಡುವ ಸಕಲ ಕರ್ಮಾದಿ ಫಲಗಳನ್ನೂ ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿರುತ್ತಾನೆ – **ಆಧ್ಯಾತ್ಮಪಕ್ಷ** ನಿರು ೧೪–೧೪ ॥

ವಹ್ನಿಃ ಯಜ್ಞನಿರ್ವಾಹಕನಾದ ಯಜಮಾನನು **ತಿಸ್ರಃ** ವಾಚಃ ಅ.ಉ.ಮ ಎಂಬ ಓಮ್‌ಕಾರದ ಪಾದಗಳನ್ನು ಗದ್ಯ ಪದ್ಯ ಗಾನಾತ್ಮಕವಾದ ವೇದವನ್ನು ಋಗ್ಯಜುಸ್ಸಾಮಾತ್ಮಕವಾದ ವೇದಮನ್ತ್ರಗಳನ್ನು **ಪ್ರೇರಯತಿ** ಪ್ರ ಈರಯತಿ ಪಠಿಸಲು ಜಪಿಸಲು ಪ್ರೇರಿಸುತ್ತಾನೆ. **ಋತಸ್ಯ ಧೀತಿಂ** – ಯಜ್ಞದ ಆಧಾರವಾದ ಧಾರಕವಾದ **ಬ್ರಹ್ಮಣಃ** ಸೋಮನನ್ನು ಉದ್ದೇಶಿಸಿದ **ಮನೀಷಾಂ** ಜ್ಞಾನಾತ್ಮಕ ಸ್ತುತಿಗಳನ್ನು ಪಠಿಸುತ್ತಾನೆ. **ಗಾವಃ** ಹಾಲನ್ನು ಕೆಚ್ಚಲಿನಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿರುವ ಹಸುಗಳು ವೇದವಾಣಿಗಳು **ಗೋಪತಿಂ** ಗೋವುಗಳಿಗೆ ಒಡೆಯನಾದ ಸೋಮನಿರುವ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಗೋವನ್ನು ಪಾಲಿಸುವ ಒಡೆಯನ ಹತ್ತಿರಕ್ಕೆ ವೃಷಭದ ಹತ್ತಿರಕ್ಕೆ ವಾಣೀಪತಿಯಾದ ಭಗವಂತನಲ್ಲಿಗೆ **ಪೃಚ್ಛಮಾನಃ** ಎಲ್ಲಿರುವನೆಂದು ಕೇಳುತ್ತಾ ಪತ್ತೆಮಾಡುತ್ತಾ ಹುಡುಕುತ್ತಾ – ಪೃಚ್ಛತಿ ಅರ್ಚಿಕ ಕರ್ಮಾ ನಿಘಂ ೩–೧೪ ॥ ಪೂಜ್ಯ ಭಾವದಿಂದ **ಯನ್ತಿ** ಸಮೀಪಿಸುತ್ತವೆ. **ವಾವಶಾನಾಃ** ಸುಖವನ್ನಾಶಿಸುವವರು ಸೋಮರಸವನ್ನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸದೆ ಶಾನ್ತ ಸ್ವರೂಪನಾದ ಭಗವಂತನನ್ನು ಇಚ್ಛಿಸಿದ **ಮತಯಃ** ಬುದ್ಧಿವಂತರಾದ ಸ್ತುತಿಕರ್ತರು – **ಮನ್ಯತೇ** ಅರ್ಚತಿಕರ್ಮಾ ನಿಘಂ ೩–೧೪ ॥ ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡುತ್ತಾ **ಸೋಮಂ** ಆನಂದ ಸ್ವರೂಪಿಯಾದ ಸೋಮ ಭಗವಂತನನ್ನೂ **ಯನ್ತಿ** ಸಮೀಪಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಸೋಮನನ್ನು ಉದ್ದೇಶಿಸಿ ಯಜ್ಞ ನಿರ್ವಾಹಕನಾದ ಯಜಮಾನನು ಪದ್ಯ ರೂಪವಾದ ಋಗ್ವೇದ ಮತ್ತು ಅಥರ್ವವೇದದ ಗದ್ಯರೂಪವಾದ ಯಜುರ್ವೇದದ ಗಾನರೂಪವಾದ ಸಾಮವೇದದ ಮನ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಪಠಿಸುತ್ತಾನೆ. ಹಾಲಿನಿಂದ ಕೂಡಿರುವ ಗೋವುಗಳು ವೃಷಭವನ್ನು ಸಮೀಪಿಸುವಂತೆ ಪ್ರಜ್ಞಾವಂತರಾದ ಸ್ತುತಿಕರ್ತರು ವೇದ ವಾಣಿಯಿಂದ ಆನಂದರಸರೂಪಿಯಾದ ಸೋಮ ಭಗವಂತನನ್ನು ಸಮೀಪಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಯಾಜಕಂ ನುತಿಸೆ ಋಕ್ಕಿಂ, ಯಜುಸ್ಸಿಂ, ಸಾಮದಿಂ
ಸೋಮನಂ; ಪಾಲ್ಗರೆವ ಗೋಗಳಾಗಮಿಸುವಂತೆ !
ಧರ್ಮಸ್ವರೂಪಿ ವೃಷಭದ ನೆರೆಗೆ, ಋತ್ವಿಜರ್ಕಳ್
ಬಂದೊದಗುವರ್ ಸೋಮದೇವನಾರಾಧನೆಗಿದೊ !

ಋಕ್ – ೫೨೬

॥ ವಸಿಷ್ಠೋ ಮೈತ್ರಾವರುಣಿಃ ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್ ಪವಮಾನಸ್ಸೋಮಃ ॥

೩ ೨ ೩ ೨ ೩ ೧ ೨ ೩ ೧ ೨ ೩ ೨ ೩ ೨ ೩ ೧
ಅಸ್ಯ ಪ್ರೇಷಾ ಹೇಮನಾ ಪೂಯಮಾನೋ ದೇವೋ ದೇವೇಭಿಃ ಸ

೨ ೩ ೧ ೨ ೩ ೨ ೩ ೨ ೩ ೧ ೨ ೩ ೧ ೨ ೩ ೨ ೩ ೧
ಮಪೃಕ್ತ ರಸಮ್ । ಸುತಃ ಪವಿತ್ರಂ ಪರ್ಯೇತಿ ರೇಭನ್ ಮಿತೇವ ಸ
೨ ೩ ೨ ೧ ೨
ದ್ಮ ಪಶುಮನ್ತಿ ಹೋತಾ ॥ ೪-೫೨೬ ॥

೩ ೨ ೩ ೨ ೩ ೧ ೨ ೩ ೧ ೨ ೩ ೨ ೩ ೧ ೨ ೩
ಅಸ್ಯ-ಪ್ರೇಷಾ-ಹೇಮನಾ-ಪೂಯಮಾನಃ । ದೇವಃ-ದೇವೇಭಿಃ-ಸಮ್-ಅಪೃ
೧ ೩ ೨ ೩ ೧ ೨ ೧೨೦ ೩ ೧ ೨೦ ೩ ೨ ೩ ೧೨೦
ಕ್ತ-ರಮ್ ॥ ಸುತಃ-ಪವಿತ್ರಮ್-ಪರಿ-ಏತಿ-ರೇಭನ್ । ಮಿತಾ-ಇವ-ಸದ್ಮ-
೩ ೧ ೨ ೧ ೨೦
ಪಶುಮನ್ತಿ-ಹೋತಾ ॥ ೪-೫೨೬ ॥

॥ ಅಗಸ್ತ್ಯಸ್ಯ ಯಮಿಕೇ ದ್ವೇ । ಅಷ್ಟೌವಾಸಿಷ್ಠಾನಿ । ಷಣ್ಣಾಂ ವಸಿಷ್ಠಸ್ತ್ರಿಷ್ಟುಬ್ದೇವಾಃ । ಉತ್ತರಯೋರ್ವಿಶ್ವೇ ದೇವಾಃ ॥

೩ ೨ ೩೦೪೦ ೫ ೧೦ ೨ ೧ ೦ ೨^
೧. ಅಸ್ಯಾಽಇಳಔಹೋಽವಾ । ಪ್ರೇಷಾ । ಹೇಽಇಮನಾ । ಪೂ
೩ ೪ ೫ ೩ ೨^ ೩ ೨ ೩೦೪೦ ೫
ಯಮಾನಾಃ ॥ ೧ ॥ ಉಹುವಾಇ । ಅಸ್ಯಾಽಇಳಔಹೋಽವಾ ।
೧೦ ೨ ೧ ೦ ೨^ ೩ ೪ ೫ ೨
ಪ್ರೇಷಾ । ಹೇಽಇಮನಾ । ಪೂಯಮಾನಾಃ ॥ ೨ ॥ ಹಾಇ । ಉ
^ ೩೦ ೨ ೩೦೪೦ ೫ ೧೦ ೨ ೧
ಹುವಾ । ದೇವಾಽಇಳಔಹೋಽವಾ । ದೇವಾಇ । ಭೀಽಇಃಸಮ ।
೨ ೩ ೪ ೫ ೨ ೩ ೨ ೩೦ ೪೦
ಪೃಕ್ತರಸಾಮ್ ॥ ೩ ॥ ಹಾಉ । ಹೋಇ । ಸುತಾಽಇಳಔಹೋ
೫ ೧ ೨ ^೧ ೨^೩ ೪ ೫ ೫ ೨
ವಾ । ಪವಾಇ । ತ್ರಾಽಇಮ್ಪರಿ । ಏತಿರೇಭಾನ್ ॥ ೪ ॥ ಹಾ । ಹಾ
೦ ^ ೩ ೨ ೩೦೪೦ ೫ ೧ ೨ ^೧
ಔಹೋಇ । ಮಿತಾಽಇಳಔಹೋಽವಾ । ವಸಾ । ದ್ಮಾಽಇಪಶು ।
೨ ೩ ೪ ೫ ೧ ೨ ೨ ^ ೪ ॥
ಮನ್ತಿಹೋತಾ । ಪಶು । ಮಾಽಇಳಇ । ತೀಽಇಹೋಽಇತಾಽ

೬೫೬ ॥ ೫ ॥

ದೀ - ೧೭ । ಪ - ೩೦ । ಮಾ - ೧೭ । ಶೋ ॥ ೪.೧೦೨೩ ।

೧೦೨೦ ೫೦ ೨ ೧ ೩ ೨ ೧೦ ೨ ^
೨. ಔಹೋೇವಾಹಾಽ೩ಹೋೇಇ । ಇಹಾ । ಅಸ್ಯಪ್ರೇಷಾ । ಹೇಽ೩
೧ ೦ ೨^ ೩ ೪ ೫ ೨೦೧೦ ೦ ೨ ^ ೧
ಮನಾ । ಪೂಯಮಾನಾಃ ॥ ದೇವ್ರೋದೇವಾಇ । ಭೀಽ೩ಃಸಮು ।
೨ ೩ ೪ ೫ ೨ ೧ ೨ ^ ೧ ೨^ ೩ ೪ ೫
ಪೃಕ್ತರಸಾಮ್ ॥ ಸುತಽಪವಾಇ । ತ್ರಾಽ೩ಮ್ಪರಿ । ಏತಿರೇಭಾನ್ ॥
೧೦೨೦ ೫೦ ೨ ೧ ೩ ೨ ೧೦ ೨ ^ ೧
ಔಹೋೇವಾಹಾಽ೩ಹೋೇಇ । ಇಹಾ । ಮಿತೇವಸಾ । ದ್ಮಾಽ೩ಪ
೨ ^ ೨ ೪ ॥
ಶು । ಮಾಽ೩೪೩ । ತೀಽ೩ಹೋೇಽ೫ತಾಽ೬೫೬ ॥ ೬ ॥

ದೀ – ೧೨ । ಪ – ೧೭ । ಮಾ – ೭ । ಭೇ ॥ ೫.೧೦೨೪ ॥

ಅಸ್ಯ ಸೋಮಸ್ಯ ಪ್ರೇಷಾ ಪ್ರೇಷತಿರ್ಗತ್ಯರ್ಥಃ – ಭ್ವಾ. ಪ. ಕ್ವಿಪಿ ರೂಪಮ್ ಪಾ. ೬–೧–೧೬೮ ಸಾವೇಕಾಚಃ ಇತಿ ವಿಭಕ್ತೇರುದಾತ್ತತ್ವಮ್ । ಪ್ರೇಷಾ ಪ್ರೇರಕೇಣ ಹೇಮನಾ ಹಿರಣ್ಯೇನ ಪೂಯಮಾನಃ ಹಿರಣ್ಯಾ ಪಾಣಿರಭಿಷುಣೋತೀತಿ ಹಿರಣ್ಯಸಂಬನ್ಧಃ । ತಾದೃಶಃ ದೇವ್ರೋ ದೀಪ್ಯಮಾನಃ ಅಂಶುಃ ರಸಮ್ ಆತ್ಮೀಯಂ ದೇವೇಭಿಃ ದೇವೈಃ ಸಹ ಸಮುಪೃಕ್ತ ಸಂಪರ್ಕಯತಿ ಸಂಯೋಜಯತಿ । ಪೃಚೀಸಂಪರ್ಕೇ । ತತಃ ಸುತಃ ಅಭಿಷುತಃ ಸೋಮಃ ರೇಭನ್ ಶಬ್ದಾಯಮಾನಃ ಸನ್ ಪವಿತ್ರಮ್ ಊರ್ಣಾಸ್ತುಕೇನ ನಿರ್ಮಿತಂ ಪರ್ಯೇತಿ ಪರಿಗಚ್ಛತಿ । ಕಥಮಿವ ಹೋತಾ ದೇವಾನಾಮಾಹ್ವಾತಾ ಋತ್ವಿಕ್ ಮಿತೇವ ನಿರ್ಮಾತೇವ ಪಶುಮನ್ತಿ ಬದ್ಧ ಪಶೂನ್ ಸದ್ಮ ಸದನಾನಿ ಯಜ್ಞಗೃಹಾನ್ ಯಥಾ ಪರ್ಯೇತಿ ತದ್ವತ್ ॥

ಅಸ್ಯ ಈ ಸೋಮಯಾಗದ **ಪ್ರೇಷಾ** ಪ್ರೇರಕವಾದ **ಹೇಮನಾ** – ಸುವರ್ಣದಿಂದ ಅಧ್ವರ್ಯು ಆದಿ ಋತ್ವಿಜರು ಚಿನ್ನದ ಉಂಗುರಗಳನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಂಡಿರುವ ಕೈ ಬೆರಳುಗಳಿಂದ – ಸುವರ್ಣ ಸ್ಪರ್ಶದಿಂದ ರಸವು ಶುದ್ಧಿ ಯಾಗುವುದರಿಂದ ಪವಿತ್ರಂ – ವೈ ಹಿರಣ್ಯಂ ಪುನಾ ತ್ವೇ ವೈನಂ ಅಯೋಹತಂ ॥ ಋ.ಸಂ ೯–೧–೨ ಎಂದು ಶ್ರುತಿ ಹೇಳಿದೆಯಾಗಿ **ಪೂಯಮಾನಃ** ಪವಿತ್ರಗೊಂಡು **ದೇವಃ** ಪ್ರಕಾಶಮಾನನಾದ ಸೋಮನು **ರಸಂ** ತನ್ನ ರಸವನ್ನು **ದೇವೇಭಿಃ** ದೇವತೆಗಳೊಡನೆ ಯಸ್ತ್ವೈವಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ವಿದ್ಯಾತ್ ತಸ್ಯ ದೇವಾ ಇನ್ದ್ರಿಯಾಣಿ ಅಸನ್ ವಶೇ । ತೈ ಆ ೩–೧೩–೨ । ಇನ್ದ್ರಿಯಗಳೊಡನೆ **ಸಮುಪೃಕ್ತಃ** ಒಂದುಗೂಡಿಸುತ್ತಾನೆ. **ಹೋತಾ** ಹೋತೃವು **ಮಿತಾ** ಕಾಮನಾಪೂರ್ಣವಾದ ಭವ್ಯವಾಗಿ ನಿರ್ಮಿಸಿರುವ **ಪಶುಮಂತಿ** ಪಶುಧನದಿಂದ ತುಂಬಿದ **ಸದ್ಮ ಇವ** ಯಜ್ಞಗೃಹವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸುವಂತೆ

ಸುತಃ ವಿಧ್ಯುಕ್ತವಾಗಿ ಹಿಂಡಲ್ಪಟ್ಟ ಸೋಮರಸವು **ರೇಭನ್** ಮಂಗಳಕರವಾದ ಶಬ್ದಮಾಡುತ್ತಾ **ಪವಿತ್ರಂ** ದಶಾಪವಿತ್ರವನ್ನು **ಪರ್ಯೇತಿ** ಪ್ರವೇಶಿಸುತ್ತದೆ.

ಭವ್ಯವಾದ ಕಾಮನಾಪೂರ್ಣವಾದ ಯಜ್ಞಗೃಹವನ್ನು ಹೋತೃವು ಪ್ರವೇಶಿಸುವಂತೆ ಶಾಸ್ತ್ರೋಕ್ತವಾಗಿ ಹಿಂಡಲ್ಪಟ್ಟ ಸೋಮರಸವು ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ಆಹ್ವಾನಿತ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ತೃಪ್ತಿಪಡಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಸಂತೋಷಸಡಗರದಿಂದ ಮಂಗಳಕರ ಶಬ್ದ ಮಾಡುತ್ತಾ ದಶಾಪವಿತ್ರವನ್ನು ಸೇರುತ್ತದೆ. ಕರ್ಮಪ್ರೇರಕವಾದ ಹಿರಣ್ಯದಿಂದ ಋತ್ವಿಜರು ಚಿನ್ನದ ಉಂಗುರ ಹಾಕಿಕೊಂಡಿರುವ ಬೆರಳುಗಳಿಂದ ಶುದ್ಧನಾದ ಸೋಮನು ತನ್ನ ಪ್ರಕಾಶಯುತವಾದ ಸೋಮರಸದಿಂದ ದೇವತೆಗಳೊಡನೆ ಸೇರಿ ಒಂದಾಗುತ್ತಾನೆ.

ಬಯಕೆಗಳ ನೆಲೆಯಪ್ಪ ಜನ್ನವನೆಯೊಳಗೆ ಹೋತೃ
ಪುಗುವಂತೆ ಸುತಸೋಮಮೀ ಸವನಹೂತಸುರರಂ ।
ತುಷ್ಟಿಗೊಳಿಸಲ್ ಸುವರ್ಣಾಂಗುಲೀಯಕಮನಾಂತ
ಋತ್ವಿಜರ ಕೈಗಳಿಂ ಲಾಲಿತಂ ಬರ್ಪುದೊಲ್ದು ॥

ಋಕ್ – ೫೨೭

॥ ಪ್ರತರ್ದನೋ ದೈವೋದಾಸಿಃ ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್ ಪವಮಾನಸ್ಸೋಮಃ ॥

೧ ೨ ೩ ೧ ೨ ೩ ೧ ೨ ೩ ೨ ೩ ೧ ೨ ೩ ೧
ಸೋಮಃ ಪವತೇ ಜನಿತಾ ಮತೀನಾಂ ಜನಿತಾ ದಿವೋ ಜನಿತಾ
೨ ೩ ೨ ೩ ೧ ೨ರ ೩ ೧ ೨ರ ೩ ೧ ೨ ೩
ಪೃಥಿವ್ಯಾಃ । ಜನಿತಾಗ್ನೇರ್ಜನಿತಾ ಸೂರ್ಯಸ್ಯ ಜನಿತೇನ್ದ್ರಸ್ಯ ಜನಿ
೧ ೨ರ
ತೋತ ವಿಷ್ಣೋಃ ॥ ೫-೫೨೭ ॥

೧ ೨ರ ೩ ೨ ೩ ೨ ೩ ೨ ೩ ೨ ೩ ೨ ೩
ಸೋಮಃ–ಪವತೇ–ಜನಿತಾ–ಮತೀನಾಮ್ । ಜನಿತಾ–ದಿವಃ–ಜನಿತಾ–ಪೃಥಿ
೨ ೩ ೨ ೩ ೨ ೩ ೨ ೧ ೨ರ ೩ ೨ ೧ ೨ರ ೩ ೨
ವ್ಯಾಃ ॥ ಜನಿತಾ–ಅಗ್ನೇಃ–ಜನಿತಾ–ಸೂರ್ಯಸ್ಯ । ಜನಿತಾ–ಇನ್ದ್ರಸ್ಯ–ಜನಿತಾ–
೩ ೨ ೧ ೨ರ
ಉತ–ವಿಷ್ಣೋಃ ॥ ೫-೫೨೭ ॥

॥ ವಾಸಿಷ್ಠೇ ದ್ವೇ । ಕಾಲಕಾಕ್ರನ್ದೌ ವಾ । ದ್ವಯೋರ್ವಸಿಷ್ಠ ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್ । ವಿಶ್ವೇದೇವಾಃ ॥

೧. ಸೋಮಃಪವತೇಜನಿತಾಮಽತೀನಾಽಇನಾಽವಿಮ್ ॥ ಜನಿತಾ ದಿವೋಜನಿತಾಪೃಽಥಿವ್ಯಾಽಃ ॥ ಜನಿತಾಗ್ನೇರ್ಜನಿತಾಸೂ । ರಿಯಾಽಸ್ಯಾ ॥ ಜನಿತೇನ್ದ್ರಾ । ಸ್ಯಾಽಜನಿ । ತೋಽತ । ತಾಽವಾಽಇಷ್ಣೋಽಃ ॥ ೭ ॥

ದೀ – ೧೦ । ಪ – ೮ । ಮಾ – ೬ । ಬೂ ॥ ೬೧೦೨೫ ॥

೨. ಸೋಮಃಪವತೇಜನಿತಾ । ಏಽ । ಔಽಹೋಽವಾ । ಮಾತಾಽಇನಾಽಮ್ । ಜನಿತಾದಿವೋಜನಿತಾಪೃಥಿ ವ್ಯಾಃ ॥ ಜನಾಽಇತಾಽಗ್ನೇಃ ॥ ಜನಿತಾ । ಸೂಽ । ರೀಽಯಾಽಸ್ಯಾಽ ॥ ಜನಿತೇನ್ದ್ರಸ್ಯಜನಿತೋತವಿಷ್ಣೋಽವಿ ಃ ॥ ೮ ॥

ದೀ – ೧೦ । ಪ – ೧೦ । ಮಾ – ೬ । ಮೂ ॥ ೬೧೦೨೬ ॥

॥ ಇತಿ ಅಷ್ಟೌ ವಾಸಿಷ್ಠಾನಿ ॥

॥ ಜನಿತ್ರೇ ದ್ವೇ । ದ್ವಯೋಃ ವಸಿಷ್ಠಸ್ತ್ರಿಷ್ಟುಬ್ವಿಶ್ವೇದಾವಾಃ ॥

೩. ಹಾಉಜನತ್ । ೩ । ಜನದ್ಧಾಉ । ೩ । ಹೋಇ । ಜನತ್ ।

೨೦ ೧ ೨ ^ ೧
೨-೨ । ಹೋ೯ಇ । ಜನಾತ್ । ಸೋ೯ಮೲಪವಾ । ತೇಽಇಜನಿ ।

೨^ ೩ ೪ ೫ ೨ ೧೦ ೨ ^ ೧ ೨^ ೩ ೪ ೫
ತಾಮತೀನಾಮ್ ॥ ಜನಿತಾದಾಇ । ವೋ೯ಽಇಜನಿ । ತಾಪೃಥಿವ್ಯಾಃ ॥

೨ ೧೦ ೨ ೧ ೦ ೨^ ೩ ೪ ೫ ೦ ೪
ಜನಿತಾಗ್ನಾಇಃ । ಜನಿತಾ । ಸೂರಿಯಸ್ಯಾ ॥ ಹಾಉಜನತ್ । ಇ ।

೫ ೧ ೧
ಜನದ್ಧಾಉ । ಇ । ಹೋ೯ಇ । ಜನತ್ । ೨-೨ । ಹೋ೯ಇ ।

೨ ೧೦ ೨ ^ ೧ ೨^ ೨ ^
ಜನಾತ್ । ಜನಿತೇನ್ದ್ರಾ । ಸ್ಯಾಽಇಜನಿ । ತೋ೯ಽಇಳಇ । ತಾಽಇ

೪
ವಾಽ೫ಇಷ್ಣೋ೯ಽ೬೫೬ಃ ॥

ದೀ - ೧೧ । ಪ - ೩೬ । ಮಾ - ೩೭ । ಶೇ ॥ ೮.೧೦೨೭ ॥

೪ ೫ ೪ ೫ ೧
೪. ಜನದ್ಧಾಉ । ಇ । ಜನದಾಉ । ಇ । ಜನತ್ । ಹೋ೯ಇ ।

೨೦ ೧ ೨ ೧ ೨^ ೩ ೪ ೫ ೨
೨-೩ । ಸೋ೯ಮೲಪವಾ । ತೇಽಇಜನಿ । ತಾಮತೀನಾಮ್ ॥ ಜ

೧೦ ೨ ೧ ೨^ ೩ ೪ ೫ ೨ ೧೦ ೨
ನಿತಾದಾಇ । ವೋ೯ಽಇಜನಿ । ತಾಪೃಥಿವ್ಯಾಃ ॥ ಜನಿತಾಗ್ನಾಇಃ ॥ ಜ

೧ ೦ ೨^ ೩ ೪ ೫ ೪ ೫ ೪ ೫ ೧
ನಿತಾ । ಸೂರಿಯಸ್ಯಾ ॥ ಜನದ್ಧಾಉ । ಇ । ಜನದಾಉ । ಇ । ಜ

೨ ೧೦ ೨ ೧ ೨^
ನತ್ । ಹೋ೯ಇ । ೨-೩ । ಜನಿತೇನ್ದ್ರಾ । ಸ್ಯಾಽಇಜನಿತೋ೯ಽಇ

೨^ ೪
ಳಇ ॥ ತಾಽಇವಾಽ೫ಇಷ್ಣೋ೯ಽ೬೫೬ಃ ॥

ದೀ - ೫ । ಪ - ೩೭ । ಮಾ - ೩೧ । ಫಿ ॥ ೯.೧೦೨೮ ॥

ಸೋಮಃ ಅಭಿಷೂಯಮಾಣಃ ಪವತೇ ಪಾತ್ರೇಷು ಕ್ಷರತಿ । ಕೀದೃಶಃ । ಮತೀನಾಮ್ ಬುದ್ಧಿನಾಮ್ । ಯದ್ವಾ । ಮನನೀಯಾನಾಂ ಸ್ತುತೀನಾ ಜನಿತಾ ಜನಯಿತಾ । ಜನಿತಾ ಮನ್ತ್ರೇ ೬, ೪, ೫೩ ಇತಿ ನಿಪಾತೇನ ಣಿ ಲೋಪಃ । ಕಿಂ ಚ ದಿವೋ ದ್ಯುಲೋಕಸ್ಯ ಜನಿತಾ ಪ್ರಾದುರ್ಭಾವಯಿತಾ । ತಥಾ ಪೃಥಿವ್ಯಾ

ಜನಿತಾ ಅಗ್ನೇಃ ಜನಿತಾ ಪ್ರಕಾಶಯಿತಾ । ಸೂರ್ಯಸ್ಯ ಸರ್ವ ಪ್ರೇರಕಸ್ಯಾದಿತ್ಯಸ್ಯ ಜನಿತಾ । ಇನ್ದ್ರಸ್ಯ ಜನಿತಾ । ಪಾನೇನ ಮದಸ್ಯ ಜನಯಿತಾ। **ಉತ ಅಪಿಚ** । **ವಿಷ್ಣೋಃ** ವ್ಯಾಪಕಸ್ಯ ಚ ಜನಿತಾ ಜನಯಿತಾ । ಏತತ್ಸರ್ವಂ ಸೋಮೋಽಭಿಷೂಯಮಾಣೇ ಭವತಿ ಸೋಮೇನ ಹಿ ದೇವತಾಪ್ಯಾಯನ್ತೇ ಇತಿ ॥

ಅಧಿಯಜ್ಞಪಕ್ಷೇ । ಪರ್ಣಸೋಮಸ್ಯ ಪೃಥಿವ್ಯಾದೀನಾಂ ಜನಯಿತೃತ್ವೇನ ಸಂಭವಾತ್ ಯಜ್ಞದ್ವಾರೇಣ ಸ್ಥಿತಿಹೇತುತ್ವಾತ್ ಜನಯತೀತಿ ಜನಿತಾ । ಮತೀನಾಂ ಜನಯಿತಾ । ದಿವಃ ಜನಯಿತಾ । ಅಗ್ನೇರ್ಜನಯಿತಾ । ಸೂರ್ಯಸ್ಯ ಜನಯಿತಾ । ಇನ್ದ್ರಸ್ಯ ಜನಯಿತಾ । ಉತ ಅಪಿ ಚ ವಿಷ್ಣೋರ್ವ್ಯಾಪ್ತಿಮತ ಇತಿ । ಜನಯಿತಾ ಪೃಥಿವ್ಯಾದಿಭ್ಯಃ ರಸೇನ ವರ್ಧಯಿತಾ । ಅಧಿದೇವೇನ ಇನ್ದ್ರಃ ಸೋಮಃ ಯದಾತ್ಮನಿ ತದಾಯಮರ್ಥಃ । ಸರ್ವಮಿದಂ ಭವತಿ । ಆತ್ಮಾ ಸೋಮಃ ಪವತೇ ಸಾಧಯತಿ । ಭೋಕ್ತೃತ್ವಾದಾತ್ಮಾ ಸತ್ಕಾರಣಂ ಪ್ರಧಾನಭೂತೇನ್ದ್ರಿಯಾಣಾಂ ಜನಿತಾ । ಪೃಥಿವ್ಯಾದೀನಾಂ ಚ । ದ್ವಯೋರ್ಗ್ರಹಣೇ ಅನ್ತರಿಕ್ಷಸ್ಯಾಪಿ । ಅಗ್ನ್ಯಾದೀನಾಂ ಚತುಃಸ್ಥಾನಾನಾಂ ತಿಸ್ರೂಣಾಂ ವಿಷ್ಣೋಶ್ಚ ವ್ಯಾಪ್ತಿ ಮತಃ ॥ ಇತಿ ವಿವರಣಕಾರಃ । ನಿರು ೧೪-೧೨ರಲ್ಲೂ ಪೂರಕ ಅರ್ಥ ವಿಶೇಷಗಳಿವೆ.

ಮತೀನಾಂ ಜನಿತಾ ಬುದ್ಧಿ ಅಥವಾ ಸ್ತುತಿಗಳ ಸೃಷ್ಟಿಕರ್ತನೂ **ದಿವಃ ಜನಿತಾ** ಹವಿಸ್ಸಿನ ರೂಪದಿಂದ ದ್ಯುಲೋಕದ ಸೃಷ್ಟಿಕರ್ತನೂ **ಪೃಥಿವ್ಯಾಃ ಜನಿತಾ** ವೃಷ್ಟಿ ರೂಪದಿಂದ ಪೃಥ್ವಿಯ ಸೃಷ್ಟಿಕರ್ತನೂ **ಅಗ್ನೇಃ ಜನಿತಾ** ಅಗ್ನಿಯ ಸೃಷ್ಟಿಕರ್ತನೂ ಸೂರ್ಯಸ್ಯ ಜನಿತಾ ಸೂರ್ಯನ ಸೃಷ್ಟಿಕರ್ತನೂ **ಇನ್ದ್ರಸ್ಯ ಜನಿತಾ** ಇನ್ದ್ರನ ಸೃಷ್ಟಿಕರ್ತನೂ **ಉತ** ಮತ್ತು **ವಿಷ್ಣೋಃ ಜನಿತಾ** ವ್ಯಾಪಕನಾದ ವಿಷ್ಣುವಿನ ಅಥವಾ ಯಜ್ಞದ ಸೃಷ್ಟಿಕರ್ತನೂ ಆದ ಅಂದರೆ ಯಜ್ಞಕ್ಕೆ ಬಿಜಯ ಮಾಡಿರುವ ಈ ಎಲ್ಲಾ ದೇವತೆಗಳನ್ನೂ ತೃಪ್ತಿಗೊಳಿಸುವ **ಸೋಮಃ** ರಸಸ್ವರೂಪದಿಂದಿರುವ ಸೋಮದೇವನು **ಪವತೇ** ಪ್ರವಹಿಸುತ್ತಾನೆ.

ಸ್ತುತಿಗಳ ದ್ಯಾವಾಪೃಥ್ವಿಗಳ ಅಗ್ನಿ ಸೂರ್ಯರ ಇನ್ದ್ರ ವಿಷ್ಣುಗಳ ಜನಕನಾದ ಸೋಮನು ಅಂದರೆ ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ಆಹ್ವಾನಿತರಾದ ಇವರನ್ನೆಲ್ಲಾ ತೃಪ್ತಿಗೊಳಿಸಿ ಮುದನೀಡುವ ಸೋಮರಸವು ವಿಧ್ಯುಕ್ತವಾಗಿ ಹಿಂಡಲ್ಪಟ್ಟು ದಶಾಪವಿತ್ರದ ಮೂಲಕ ದ್ರೋಣಕಲಶದೊಳಕ್ಕೆ ಪ್ರವಹಿಸುತ್ತದೆ. ಮತಿ ದ್ಯುಲೋಕ ಅಗ್ನಿ ಸೂರ್ಯ ಇನ್ದ್ರ ವ್ಯಾಪಕನಾದ ವಿಷ್ಣು ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ಅರ್ಪಿಸುವ ಸೋಮರೂಪೀ ಹವಿಸ್ಸನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ತೃಪ್ತಿಗೊಂಡು ವೃಷ್ಟ್ಯಾದಿಗಳ ಮೂಲಕ ಸೃಷ್ಟಿಗೆ ನೆರವಾಗುವುದರಿಂದ ಸೋಮನು ಇವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಸೃಷ್ಟಿಸಿದ್ದಾನೆಂದು ಆಲಂಕಾರಿಕವಾಗಿ ಹೇಳಿದೆ – ಇದು ಅಧಿ ದೈವಿಕ ಪಕ್ಷ. ಎಲ್ಲರಲ್ಲಿರುವ ಆತ್ಮನೇ ಸೋಮವೆಂದು ಸಂಕೇತಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದು ಮೇಲೆ ತಿಳಿಸಿರುವ ತತ್ವಗಳಿಗೆ ಉತ್ಪಾದನ ಕರಣನಾಗಿದ್ದಾನೆಂಬುದು ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಪಕ್ಷ.

ಮತಿನುತಿಗಳಾದಿಮಂ, ದ್ಯಾವಾಪೃಥಿವಿರೂಪಣಂ
ವೃಷ್ಟಿಕರ್ತಂ ವಹ್ನಿಕರ್ತಂ ಸಮಷ್ಟಿಭರ್ತಂ ।
ಇಂದ್ರವಿಷ್ಣುಪ್ರಮುಖದೇವತಾನಿರ್ಮಾಪಕಂ
ಸೋಮನಲ್ತೆ ಸವಕೆ ಸಂದುವಂ ಸೊಗಮನೀಗೆ ॥

ಋಕ್ - ೫೨೮

॥ ವಸಿಷ್ಠೋ ಮೈತ್ರಾವರುಣಿಃ ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್ ಪವಮಾನಸ್ಸೋಮಃ ॥

೩ ೧ ೨ ೩ ೧ ೨ರ ೩ ೧ ೨ ೩ ೧ ೨ ೩ ೧
ಅಭಿ ತ್ರಿಪೃಷ್ಠಂ ವೃಷಣಂ ವಯೋಧಾಮಙ್ಗೋಷಿಣಮವಾವಶನ್ತ ವಾ
೨ ೨ ೩ ೧ ೨ ೩ ೧ ೨ ೩ ೨ಉ ೩ ^ ೨ ೩ ೧ ೨
ಣೀಃ । ವನಾ ವಸಾನೋ ವರುಣೋ ನ ಸಿನ್ಧುರ್ವಿ ರತ್ನಧಾ ದಯ
೩ ೧ ೨
ತೇ ವಾರ್ಯಾಣಿ ॥ ೬-೫೨೮ ॥

೩ ೨ ೩ ೨ ೩ ೨ ೧ ೨ರ ೩ ೨ ೩
ಅಭಿ-ತ್ರಿಪೃಷ್ಠಮ್-ತ್ರಿ-ಪೃಷ್ಠಮ್ - ವೃಷಣಮ್-ವಯೋಧಾಮ್- ವಯಃ-
೨ ೧ ೨ ೩ ೧ ೨ರ ೧ ೨ರ ೧ ೨ರ ೧ ೨ರ
ಧಾಮ್ । ಅಙ್ಗೋಷಿಣಮ್-ಅವಾವಶನ್ತ- ವಾಣೀಃ । ವನಾ-ವಸಾನಃ-ವರು
೧ ೨ರ ೩ ೨ ೩ ೨ ೩ ೧ ೨ರ
ಣಃ-ನ-ಸಿನ್ಧುಃ ॥ ವಿ-ರತ್ನಧಾಃ-ರತ್ನ-ಧಾಃ-ದಯತೇ-ವಾರ್ಯಾಣಿ ॥

॥ ಅಂಗಿರಸಾಂ ವ್ರತೋಪೋಹಃ ಸಂಪಾ ವಾ । ವಸಿಷ್ಠಸ್ತ್ರಿಷ್ಟುಬ್ವರುಣಃ ॥

೨ ೧ ನ ೨^ ೩೦೨ ೧ — ನ ೨
೧. ಓಽಇಹಾಇ । ಓಽಇಹಾ । ಓಹಾ । ಇಯಾಽ೨ । ಓಽಇಹಾಽ
೨ ೧ ೨ ೧ ೨ ೩ ೪ ೫ ೨
ಇಪಿ । ಅಭಿತ್ರಿಪಾ । ಷ್ಠಾಽಇಮ್ವೃಷ । ಣಂವಯೋಧಾಮ್ ॥ ಅಂ
೧೦ ೨೧೧ ೨ ೩ ೪ ೫ ೨೧೧
ಗೋಷಿಣಾಮ್ । ಅವಾವ । ಶನ್ತವಾಣೀಃ ॥ ವನಾವಸಾ ।

೨ ^ ೧ ೨^ ೩ ೪ ೫ ೨ ^ ೧ ನ ೨^ ೩೦
ನೋsಶಿವರು । ಣೋನಸಿನ್ಧೂಃ ॥ ಓsಶಿಹಾಇ । ಓsಶಿಹಾ । ಓ

೨ ೧ ___ ನ ೨ ೨ ೨೧ ೨ ೧ ೦
ಹಾ । ಇಯಾsಎ । ಓsಶಿಹಾsಶಿಏ । ಏರತ್ನಧಾಃ । ದಯತೇ ।

೨ ೨ ೪ ॥
ವಾsಶಿಳಶಿ ॥ ರೀsಶಿಯಾsಶಿಣಾsಓಶಿಓಇ ॥

ದೀ – ೬ । ಪ – ೨೩ । ಮಾ – ೧೦ । ಗೌ ॥ ೧೦.೧೦೨೯ ॥

ತ್ರಿಪೃಷ್ಠಂ ತ್ರೀಣಿ ಸ್ತೋತ್ರಾಣಿ ದ್ರೋಣಕಲಶಾದಿಸ್ಥಾನಾನಿ ಸವನಾನಿ ವಾ ಯಸ್ಯ ಸ ತಥೋಕ್ತಸ್ತಮ್ । **ವೃಷಣಮ್** ವರ್ಷಕಮ್ **ವಯೋಧಾಮ್** ಅನ್ನಸ್ಯ ದಾತಾರಮ್ । **ಅಙ್ಗೋಷಿಣಂ** ಅಘೋಷವನ್ತಮ್ । ಸೋಮಮ್ । **ವಾಣೀಃ** ಸ್ತೋತ್ರರೂಪಾ ವಾಚಃ **ಅವಾವಶನ್ತ** ಕಾಮಯನ್ತೇ ಶಬ್ದಾಯನ್ತೇ ವಾ । **ವನಾ** ವನಾನಿ ಉದಕಾನಿ **ವಸಾನಃ** ಆಚ್ಛಾದಯನ್ **ವರುಣೋ ನ** ವರುಣ ಇವ **ಸಿನ್ಧುಃ** ಅಪಾಂ ಸ್ಯನ್ದಯಿತಾ ಪರ್ಯನ್ತ ಪ್ರದೇಶಾನಾಚ್ಛಾದಯತಿ । ತದ್ವತ್ **ರತ್ನಧಾಃ** ರತ್ನಾನಾಂ ದಾತಾ ಸೋಮಃ **ವಾರ್ಯಾಣಿ** ಧನಾನಿ **ದಯತೇ** ಸ್ತೋತೃಭ್ಯಃ ಪ್ರಯಚ್ಛತಿ ॥ ಅಙ್ಗರೋಷಿಣಮ್ ಆಙ್ಗಷಾಣಾಮ್ ಇತಿ ಪಾಠೌ ॥

ತ್ರಿಪೃಷ್ಠಂ ದ್ರೋಣಕಲಶ ಪೂತಬೃದಾಹವನೀಯಾಭ್ಯಾನಿ ಇತಿ । ದ್ರೋಣ ಕಲಶ ದಶಾಪವಿತ್ರ ಮತ್ತು ಆಹವನೀಯಾಗ್ನಿ. ಪ್ರಾತಃ ಮಾಧ್ಯಂದಿನ ಸಾಯಂ ಸವನಗಳು. ಲೋಕ ದೇವ ವೇದ ಪೃಥಿವೀ ದ್ಯುಲೋಕ ಅನ್ತರಿಕ್ಷ ಲೋಕಗಳು ಎಂಬ ಮೂರು ಸ್ಥಾನಗಳುಳ್ಳವನು. ಪೃಷ್ಠಂ ಸ್ಪೃಶತೇ । ನಿರು ೪–೩ ॥ ವಾಕ್ ಇನ್ದ್ರಿಯಗಳಿಂದಲೂ ಸ್ತುತಿ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದಲೂ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಆತ್ಮದಿಂದಲೂ ಸ್ಪರ್ಶಿಸಲ್ಪಡುವುದರಿಂದ ತ್ರಿಪೃಷ್ಠ **ವೃಷಣಮ್** ಆನಂದವರ್ಷಕನೂ ಕಾಮನೆಗಳ ಮಳೆಗರೆಯುವವನೂ **ವಯೋಧಾಮ್** ಪ್ರಾಣೋವೈ ವಯಃ । ಐ ೧–೨೮ ॥ ಪ್ರಾಣಧಾರಕವಾದ ಅನ್ನವನ್ನು ನೀಡುವ **ಅಂಗೋಷಿಣಮ್** ಅಂಗೇ ವಸತೀತಿ ವಸ್‌ಧಾತೋಃ ಇನಿಃ । ಪರಮೇ ಕಿತ್ ಬಾಹುಲಕಾತ್ ಇನಿಃ ಪ್ರತ್ಯಯಃ ಕಿತ್ । ಉಣಾ ೪–೧೦ ॥ ಅಂಗ ಅಂಗಗಳಲ್ಲೂ ವ್ಯಾಪಿಸಿರುವ ಸ್ತುತಿಕರ್ತರ ಎತ್ತರಸ್ವರದ ಘೋಷಣೆಯ **ವಾಣೀಃ** ಸ್ತುತಿ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಉಪಾಸನಾ ರೂಪ ವಾಕ್ಕು **ಅಭಿ ಅವಾವಶನ್ತ** ವಶ ಕಾನ್ತೌ ಅದಾದಿ ॥ ಸುತ್ತುವರಿದು ಪುನಃಪುನಃ ಶಬ್ದಮಾಡುವ **ವರುಣಃ ನ ಸಿನ್ಧುಃ** ವರುಣನು ಪ್ರವಹಿಸುವ ನದಿ ಆದಿ ಉದಕಗಳನ್ನಾವರಿಸಿ ವರುಣಾಲಯವನ್ನಾಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಂತೆ **ವನಾ ವಸಾನಃ** ಮನ್ತ್ರ ಪೂತವಾದ ನೀರುಗಳೊಂದಿಗೆ ಬೆರೆತು ಸಂತೃಪ್ತನಾಗಿ **ರತ್ನಧಾ** ರತ್ನಧಾತಮಂ ರಮಣೀಯಾನಾಂ ಧನಾನಾಂ ದಾತೃತಮಮ್ । ನಿರು ೭–೧೬ ॥ ರಮಣೀಯವಾದ ಸಂಪತ್ತನ್ನೂ ಭೋಗವನ್ನೂ ಅನುಗ್ರಹಿಸುವ ಸೋಮನು

ವಾರ್ಯಾಣಿ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಅಮೃತಾದಿ ಭೋಗಗಳನ್ನೂ ಅಪೇಕ್ಷಿತ ಧನಾದಿಗಳನ್ನೂ ವಿದಯತೇ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಅನುಗ್ರಹಿಸುತ್ತಾನೆ.

ಯಜ್ಞದ ಮೂರೂ ಸವನಗಳಲ್ಲಿ ದ್ರೋಣಕಲಶಾದಿ ತ್ರಿಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿರುವವನೂ ಕಾಮವರ್ಷಕನೂ ಪ್ರಾಣಾಧಾರವಾದ ಅನ್ನದಾತೃವೂ ಆದ ರಸರೂಪೀ ಸೋಮ ದೇವನನ್ನು ಸ್ತುತಿಕರ್ತರು ಮನಃಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಸ್ತುತಿಸುತ್ತಾರೆ. ಸಮುದ್ರಕ್ಕೆ ನದಿ ಆದಿಗಳಿಂದ ಬಂದ ನೀರನ್ನು ಸೇರಿಸಿಕೊಂಡು ವರುಣನು ತನ್ನ ಆಲಯವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುವಂತೆ ಮನ್ತ್ರಪೂತ ವಸತೀವರ್ಯಾದಿ ನೀರುಗಳೊಂದಿಗೆ ಒಂದಾಗಿ ಸಂತೃಪ್ತನಾದ ಸೋಮನು ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಅಮೃತ ಆದಿ ಭೋಗಗಳನ್ನೂ ರತ್ನ ಆದಿ ಅಪೇಕ್ಷಿತ ಧನವನ್ನೂ ವಿಪುಲವಾಗಿ ಅನುಗ್ರಹಿಸುತ್ತಾನೆ.

ತ್ರಿಷವಣತ್ರಿಸ್ಥಾನಿ, ಕಾಮದಾನಿ, ಪ್ರಾಣದಂ,
ರಸರೂಪಿ, ಚೆನ್ನಾಪಿ ಸೋಮನಂ ನುತಿಪರ್ ಬುಧರ್ ।
ತೊರೆಗಳೆರೆದುದಕಮಂ ಕಡಲಾಂತು ಮೆರೆಯುವಂತೆ
ತೃಪ್ತನೀತಂ ನೀಳ್ವನೆಮಗೆ ರತ್ನಂಗಳಂ ದಲ್ ॥

ಋಕ್ – ೫೨೯

॥ ಪರಾಶರಃ ಶಾಕ್ತ್ಯಃ ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್ ಪವಮಾನಸ್ಸೋಮಃ ॥

೧ ೨ ೩ ೧ ೨ ೩ ೧ ೨೮ ೩ ೧ ೨ ೩ ೧ ೨೮
ಅಕ್ರಾನ್ತ್ಸಮುದ್ರಃ ಪ್ರಥಮೇ ವಿಧರ್ಮಞ್ಜನಯನ್ ಪ್ರಜಾ ಭುವನಸ್ಯ
೩ ೨ ೧ ೨ ೩ ೨ ೩ ೨ ೩ ೨ ೩ ೧ ೨ ೩ ೧
ಗೋಪಾಃ । ವೃಷಾ ಪವಿತ್ರೇ ಅಧಿ ಸಾನೋ ಅವ್ಯೇ ಬೃಹತ್ಸೋ
೨೮ ೩ ೧ ೨೮
ಮೋವಾವೃಧೇ ಸ್ವಾನೋ ಅದ್ರಿಃ ॥ ೭-೫೨೯ ॥

೧೨೮ ೩ ೨ ೩ ೨ ೩ ೨ ೧೨೮ ೩
ಅಕ್ರಾನ್–ಸಮುದ್ರಃ–ಸಮ್–ಉದ್ರಃ–ಪ್ರಥಮೇ–ವಿಧರ್ಮನ್–ವಿ–ಧರ್ಮನ್ ।
೧ ೨ ೩ ೨ ೩ ೨ ೧ ೨೮ ೩ ೨ ೩ ೨ ೧ ೨೮
ಜನಯನ್–ಪ್ರಜಾಃ–ಪ್ರ–ಜಾಃ–ಭುವನಸ್ಯ–ಗೋಪಾಃ–ಗೋ–ಪಾಃ ॥ ವೃಷಾ–
೩ ೧ ೨ ೧೨೮ ೧ ೨೮ ೧೨೮ ೩ ೨ ೧ ೨೮ ೩ ೨ ೧
ಪವಿತ್ರೇ–ಅಧಿ–ಸಾನೌ–ಅವ್ಯೇ । ಬೃಹತ್–ಸೋಮಃ–ವಾವೃಧೇ–ಸ್ವಾನಃ–ಅ
೨೮ ೩
ದ್ರಿಃ–ಅ–ದ್ರಿಃ ॥ ೭-೫೨೯ ॥

॥ ವೈಯಶ್ವಮ್ । ವ್ಯಶ್ವಸ್ತ್ರೀಷ್ಟುಪ್ಸೂರ್ಯಃ ॥

೧ ೨೦ ೧ ೨ ೧೦ ೨ ೧
೧. ಹೋ । ಹೋಇ । ಅಕ್ರಾನ್ತ್ಸಮುದ್ರಃಪ್ರಥಮೇವಿಧ । ಮಾನ್ ॥
೧ ೨ ೧೦ ೨ ೦ ೧ ೧
ಹೋ । ಹೋಇ । ಜನಯನ್ಪ್ರಜಾಭುವನಸ್ಯಗೋ । ಪಾಃ ॥ ಹೋ ।
೨೦ ೧೨೦ ೧ ೨ ೧೦ ಎಂ ೧
ಹೋಇ । ವೃಷಾಪವಿತ್ರೇಅಧಿಸಾನೋಽ೨ಅ । ವ್ಯಾಇ ॥ ಹೋ ।
೨ ೧ ೦ ಎಂ ೦ ೦ ೦ ೧೦ ೨ ^
ಹೋ । ಬೃಹತ್ಸೋಮೋಽ೨ವಾವೃಧೇಸ್ವಾನೋಅ । ದ್ರಾ । ಔಽ೩
೦ ೦ ೨ ೨ ^ ೨೦ ೧೦ ೧ ೧ ೧
ಹೋವಾಹಾಉವಾಽ೩ ॥ ಏಽ೩ । ಸ್ವಾನೋಅ । ದ್ರೀಽ೨೩೪೫ಃ ॥

ದೀ - ೧೮ । ಪ - ೨೦ । ಮಾ - ೧೨ । ಣಾ ॥ ೧೧.೧೦೩೦ ॥

ಸಮುದ್ರಃ । ಯಸ್ಮಾದಾಪಃ ಸಮುದ್ರವನ್ತಿ ಸ ಸಮುದ್ರಃ । ಅಪಾಂ ವರ್ಷಕಃ । ಗೋಪಾಃ ಯಜ್ಞಸ್ಯ ರಕ್ಷಕಃ । ಸೋಮಃ ಪ್ರಥಮೇ ವಿಸ್ತೃತೇ ಭುವನಸ್ಯ ಉದಕಸ್ಯ ವಿಧರ್ಮನ್ ವಿಧಾರಕೇಽನ್ತರಿಕ್ಷೇ ಪ್ರಜಾಃ ಜನಯನ್ ಉತ್ಪಾದಯನ್ ಅಕ್ರಾನ್ ಸರ್ವಮತಿಕ್ರಾಮತಿ – ಕ್ರಮತೇರ್ಲುಙಿ ತಿಪಿ ಇಡಭಾವೇ ವೃದ್ಧೌ ಚ ಕೃತಾಯಾಂ ಸಿಜ್ಲೋಪೇ ಮಕಾರಸ್ಯ ಮೋ ನೋ ಧಾತೋರಿತಿ ನಕಾರೇ ರೂಪಮ್ ಪಾ. ೭-೨-೬೪ । ವೃಷಾ ಕಾಮಾನಾಂ ವರ್ಷಿತಾ । ಸ್ವಾನಃ ಅಭಿಷೂಯಮಾಣಃ ॥ ಅದ್ರಿಃ ಅದ್ರಿ ಸಂಬನ್ಧೀ ಸ ಸೋಮಃ ಅಧಿ ಅಧಿಕಂ ಸಾನೌ ಸಮುಚ್ಛ್ರಿತೇ ಅವ್ಯೇ ಅವಿಮಯೇ ಪವಿತ್ರೇ ಬೃಹತ್ ಪ್ರಭೂತಂ ವಾವೃಧೇ ವರ್ಧತೇ ॥ ಗೋಪಾಃ ರಾಜಾ ಇತಿ ಅದ್ರಿಃ–ಇನ್ದುಃ ಇತಿ ಚ ಸಾಮ್ನುಋಚಃ ಪಾಠೌ ॥

ಅಕ್ರಾನ್ ಕ್ರಾನ್ತವಾನ್ ಸಮುದ್ರಃ । ಪ್ರಥಮೇ ಪರಮೇ ಉತ್ಕೃಷ್ಟೇ । **ವಿಧರ್ಮಣಿ** ಧಾರಣೇ । ಜನಯನ್ ಪ್ರಜಾಃ । ಪ್ರಜಾಯನ್ತ ಇತಿ ಪ್ರಜಾಃದೇವಾದ್ಯಾಃ । ಭುವನಸ್ಯ ಗೋಪಾಃ ಭೂತಾನಾಂ ರಕ್ಷಿತಾ । **ವೃಷಾ** ಸೇಕ್ತಾ । ಪವಿತ್ರೇ ವಾಲಮಯೇ । **ಅಧಿ** ಉಪರಿ । **ಸಾನೌ** ಸಮುಚ್ಛ್ರಿತೇ । ಅವ್ಯೇ ಅವಿಮಯೇ । ಬೃಹತ್ಸೋಮಃ ವಾವೃಧೇ ವರ್ಧತೇ । ಸ್ವಾನಃ ಅದ್ರಿಃ ಆದರಣಃ ವಜ್ರಃ । **ಅಕ್ರಾನ್ ಸಮುದ್ರಃ** ಸಾಮರ್ಥ್ಯಾತ್ ಅತ್ಯಕ್ರಮೀತ್ । ಅತೀತ್ಯ ಗಚ್ಛತ ಉದಯಾದಸ್ತಂ ಸದಾ । ಸಮುದ್ರಃ ಆದಿತ್ಯಃ । ಪ್ರಥಮೇ ಪ್ರಕೃಷ್ಟೇ **ವ್ಯೋಮನ್** ಸಾಮರ್ಥ್ಯಾದನ್ತರಿಕ್ಷೇ **ಪ್ರಜಾ ಜನಯನ್** ವರ್ಷ ಕರ್ಮಣಾ । **ಭುವನಸ್ಯ** ತ್ರೈಲೋಕ್ಯಸ್ಯ । ಗೋಪಾಃ ರಕ್ಷಿತಾ । **ವೃಷಾ** ವರ್ಷಣ ಶೀಲಃ । **ಪವಿತ್ರೇ** ವ್ಯಾಪ್ತಿಮಯೇ । **ಅಧಿ ಸಾನೌ** ಅಧಿಷಿಚ್ಯಮಾನಃ ಸೌಮ್ಯೈಃ । **ವಾವೃಧೇ**

ವರ್ಧತೇ । ಬೃಹದಿತಿ ಸೋಮ ವಿಶೇಷಣಮ್ । **ಸ್ವಾನಃ** ಸುತಃ । ಅದ್ರಿರಾದಿತ್ಯಃ ಆದರಣಃ । **ಅತ್ಯಕ್ರಮೀತ್** ಅಧಿಷ್ಠಿತವಾನ್ । ಸಮುದ್ರಃ ಆತ್ಮಾ । ಅಭಿದ್ರವನ್ತೇ ತಂ ಭೂತಾನಿ ಪರಮೇಭ್ಯಃ ಧನೇ । ಭೂತೇನ್ದ್ರಿಯಮಿಶ್ರಂ ಶರೀರೇ ಜನಯನ್ ಜ್ಞಾನ ಕರ್ಮಣಾ ಬೋಧ್ಯಮುತ್ಪಾದಯನ್ । ಪ್ರಜ್ಞಾಂ ವರ್ಧಯನ್ । **ಭುವನಸ್ಯ ಗೋಪ್ತಾ** ಪ್ರಕಾಶರೂಪತ್ವಾತ್ । **ವೃಷಾ ಪವಿತ್ರೇ** ಸತ್ಯಮತೇ ಆತ್ಮಾ ವರ್ಷಿತಾ ಭವತಿ । ಶರೀರ ರೂಪೇಣ ಪವಿತ್ರೇ ಅವ್ಯೇ ಜ್ಞಾನಮಯೇ । ಅವತೇರ್ಗತ್ಯರ್ಥಸ್ಯ । ಗತ್ಯರ್ಥಾಶ್ಚ ಬುದ್ಧ್ಯರ್ಥಾಃ । **ಅಧಿ ಸಾನೌ** ಸಂಬಧ್ಯಮಾನ ಶಬ್ದಾದಿಷು । **ಮಹ ದ್ವಾವೃಧೇ** ಸುಷ್ಟು ವರ್ಧತೇ । ಪವಿತ್ರೇ **ಅದ್ರಿಃ** ಅದರಣಃ ॥ ಇತಿ ಮಾಧವ ಭಾಷ್ಯ ॥

ಭುವನಸ್ಯ ಗೋಪಾಃ ಸಮಸ್ತ ವಿಶ್ವದ ರಕ್ಷಕನು **ಸಮುದ್ರಃ** ವೃಷ್ಟಿಕಾರಕನು- ಆದಿತ್ಯ ಆತ್ಮ ಸಮುದ್ರೋ ಅವಗತಃ ಸೋಮಃ । ತೈ. ಸಂ. ೪-೪೨-೯ ॥ ಸೋಮನು **ಪ್ರಜಾಃ ಜನಯನ್** ಪ್ರಜೆಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸುತ್ತಾ **ಪ್ರಥಮೇ ವಿಧರ್ಮನ್** ಬಹು ವಿಸ್ತಾರವಾದ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಧರಿಸುವ ಅಂತರಿಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಜಗತ್ತಿನ ವಿವಿಧ ಆಕಾರಗಳಲ್ಲಿ **ಅಕ್ರಾನ್** ವ್ಯಾಪಿಸಿರುತ್ತಾನೆ. **ವೃಷಾ** ಇಷ್ಟಾರ್ಥಗಳ ಮಳೆಗರೆಯುವವನು **ಸ್ವಾನಃ** ವಿಧಿ ಪೂರ್ವಕ ಹಿಂಡಲ್ಪಡುವವನು **ಅದ್ರಿಃ** ಆಧಾರಯಿತಾ ಅಸುರ ರಾಕ್ಷಸಾನ್ ಅಸುರರನ್ನೂ ರಾಕ್ಷಸರನ್ನೂ ಸೀಳಿಹಾಕುವ ಮೇಘದಂತೆ - ಅದ್ರವ ಆದರಣೀಯಾಃ ನಿರು ೯-೬ ॥ ಅದ್ರಿರಸಿ ಶ್ಲೋಕಕೃತ್ ಕಾಠ ೧-೫ ॥ ಆದರಣೀಯನಾದ ವೇದಜ್ಞಾನವನ್ನು ಆವಿಷ್ಕರಿಸುವವನು **ಸೋಮಃ** ಸೋಮನು **ಸಾನೌ** ಉನ್ನತ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿರುವ ಸಂಭಜನೀಯನಾದ **ಅವ್ಯೇ ಪವಿತ್ರೇ ಅಧಿ** ಉಣ್ಣೆಯಿಂದ ನಿರ್ಮಿತವಾದ ದಶಾಪವಿತ್ರದಲ್ಲಿ **ಬೃಹತ್** ಅಗಾಧ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಧಿಕವಾಗಿ **ವಾವೃಧೇ** ವೃದ್ಧಿ ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ.

ವಿಶ್ವದ ರಕ್ಷಕನೂ ವೃಷ್ಟಿಕಾರಕನೂ ವಿಸ್ತಾರವಾದ ಜಗತ್ತಿನ ವಿವಿಧ ಆಕಾರಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಪಿಸಿರುವವನೂ ಮನುಷ್ಯರಾದಿ ಎಲ್ಲವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿರುವವನೂ ಆದರಣೀಯನೂ ಪೂಜ್ಯನೂ ಆದ ಸೋಮದೇವನು ದಶಾಪವಿತ್ರದಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಧಿಕವಾಗಿ ವೃದ್ಧಿಸುತ್ತಾನೆ. ಸಮುದ್ರ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಆದಿತ್ಯನೆಂದು ಅರ್ಥಮಾಡಿದರೆ ವೃಷ್ಟಿಕರ್ಮದಿಂದ ಜಗತ್ತನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವವನೆಂದೂ, ಆತ್ಮನೆಂದು ಅರ್ಥಮಾಡಿದರೆ ಆತ್ಮನು ತನ್ನ ಜ್ಞಾನದಿಂದ ಪ್ರಜಾಸೃಷ್ಟಿಗೆ ಕಾರಣನಾಗಿ ಲೋಕದ ರಕ್ಷಕನಾಗಿದ್ದಾನೆಂದೂ ತಿಳಿಯಬಹುದು.

ಭುವನಪಾಲಂ, ವೃಷ್ಟಿದಾಯಕಂ, ಜನ್ಮದಾಯಕಂ,
ಸಕಲರಂತರ್ಯಾಮಿ, ಪೂಜ್ಯನೀ ಸೋಮದೇವಂ ।
ಪಾತ್ರದೆ ವಿರಾಜಿಪಂ; ಮಿಗಿಲಾಗಿ ತೋರಿ ಮೆರೆವಂ
ಜ್ಞಾನದೋಜೆಯಿನೆಲ್ಲರಭ್ಯುದಯಕೆಂದಾದವಂ ॥

॥ ಪ್ರಸ್ಕಣ್ವಃ ಕಾಣ್ವಃ ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್ ಪವಮಾನಸ್ಸೋಮಃ ॥

೧ ೨ ೩ ೨ ೩ ೨ ೩ ೧ ೨ ೩ ೨ ೩ ೧ ೨ ೩ ೧ ೨ ೩ ೨
ಕನಿಕ್ರನ್ತಿ ಹರಿರಾ ಸೃಜ್ಯಮಾನಃ ಸೀದನ್ವನಸ್ಯ ಜಠರೇ ಪುನಾನಃ ।
೧ ೨ ೩೦ ೧ ೨ ೩ ೨ ೩ ೧ ೨೦ ೩ ೧ ೨
ನೃಭಿರ್ಯತಃ ಕೃಣುತೇ ನಿರ್ಣಿಜಂ ಗಾಮತೋ ಮತಿಂ ಜನಯತ
೩ ೧ ೨
ಸ್ವಧಾಭಿಃ ॥ ೮-೫೩೦ ॥

೧೨ ೧೨೦ ೩ ೧ ೨ ೧ ೨೦ ೧೨೦ ೩೧೨ ೩ ೨ ೧
ಕನಿಕ್ರನ್ತಿ-ಹರಿಃ-ಆ-ಸೃಜ್ಯಮಾನಃ । ಸೀದನ್-ವನಸ್ಯ-ಜಠರೇ-ಪುನಾನಃ । ನೃ
೨೦ ೩ ೨ ೩ ೧ ೨ ೩ ೧೨೦ ೧೨೦ ೩ ೨
ಭಿಃ-ಯತಃ-ಕೃಣುತೇ-ನಿರ್ಣಿಜಮ್-ನಿಃ-ನಿಜಮ್-ಗಾಮ್ ॥ ಅತಃ-ಮತಿ
೩ ೧ ೨ ೩ ೧ ೨೦
ಮ್-ಜನಯತ-ಸ್ವಧಾಭಿಃ-ಸ್ವ-ಧಾಭಿಃ ॥ ೮-೫೩೦ ॥

॥ ಸೋಮ ಸಾಮನೀ ದ್ವೇ । ದ್ವಯೋಃ ಸೋಮಸ್ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್ಸೋಮಃ ॥

೪ ೫ ೧ ೧ ೦ ೧ ೨
೧. ಕಾನೀ । ಕ್ರಾನ್ತೀಽ೨ಕ್ರಾನ್ತೀಽ೨ । ಹರಿರಾಸೃಜ್ಯಮಾಽ೨೩ನಾಽ೩ಃ ॥
೪ ೫ ೧ ೧ ೦ ೧ ೨
ಸಾಽಇದಾನ್ । ವಾನಾಽ೨ವಾನಾಽ೨ । ಸ್ಯಜಠರೇಪುನಾಽ೨೩ನಾಽ
೪ ೫ ೧ ೧ ೦ ೧
೩ಃ ॥ ನೃಭೀಃ । ಯಾತಾಽ೨ಯಾತಾಽ೨ಃ । ಕೃಣುತೇನಿರ್ಣಿಜಾಽ
೨ ೪ ೫ ೧ ೧ ೧
೨೩ಜ್ಗಾ೩ಮ್ ॥ ಆತಾಃ । ಮಾತೀಽ೨ಮ್ಮಾತೀಽ೨ಮ್ । ಜನಯ
೧ ^ ೩ ೫೦೦ ೩ ೧೧೧
ತಾಽ೨೩ । ಸ್ವಾಽ೨ಧಾಽ೨೩೪ಔಹೋವಾ ॥ ಭೀಽ೨೩೪೫ಃ ॥

ದೀ - ೫ । ಪ - ೧೪ । ಮಾ - ೧೧ । ಭ ॥ ೧೨.೧೦೩೧ ॥

೨. ಕನಿಕ್ರನ್ತಿಹಾ । ಹೋಇ । ಹರಿರಾಸೃಜ್ಯ । ಮಾऽ೨ಃಳನಾಃ ॥
ಹಾಹೋಇ । ಸೀದನ್ವನಸ್ಯಜಠರೇಪುನಾऽ೨ಃನಾಃ ॥ ಹಾಹೋಇ ।
ನೃಭಿರ್ಯತಃಕೃಣುತೇನಿರ್ಣಿಜಾऽ೨ಃಗ್ಗಾಮ್ ॥ ಹಾಹೋಇ ।
ಅತೋಮತಾಇಮ್ । ಜನಯತಾऽ೨ಃ ॥ ಸ್ವಾऽ೨ಧಾऽ೨ಃಳಔ
ಹೋವಾ । ಭೀऽ೨ಃಳಃ ॥

ದೀ – ೧೧ । ಪ – ೧೩ । ಮಾ – ೧೧ । ಗ । ೧೩.೧೦೩೨ ॥

ಆ ಸೃಜ್ಯಮಾನಃ ಆಸಮನ್ತಾತ್ ವಿಸೃಜ್ಯಮಾನೋऽಭಿಷೂಯಮಾಣಃ ಹರಿಃ ಹರಿತವರ್ಣಃ ಸೋಮಃ ಕನಿಕ್ರನ್ತಿ ಪುನಃ ಪುನಃ ಶಬ್ದಾಯತೇ ಕ್ರನ್ದತೇರ್ಯಙ್‌ಲುಕಿ ತಿಪಿ ಇಡಭಾವೇ ದಾಧಾರ್ತಿದರ್ಧರ್ತೀತ್ಯಾದಿನಾ ಪಾ. ೭–೪–೬೫ । ನಿಪಾತನಾದಭ್ಯಾಸಸ್ಯ ನಿಗಾಗಮಃ । ಅಭ್ಯಸ್ತಸ್ವರಃ । ತಥಾ ಪುನಾನಃ ಪೂಯಮಾನಃ ವನಸ್ಯ ವನನೀಯಸ್ಯ ಚಾಸ್ಯ ದ್ರೋಣಕಲಶಸ್ಯ ಜಠರೇ ಸೀದನ್ ಉಪವಿಶನ್ ಶಬ್ದಾಯತೇ । ಕಿಂ ಚ ನೃಭಿಃ ಕರ್ಮನೇತೃಭಿಃಋತ್ವಿಗ್ಭಿಃ ಯತಃ ಸಂಯತಃ ಸೋಮಃ ಗಾಃ ಗೋವಿಕಾರಾನ್ ಕ್ಷೀರಾದೀನ್ ಆಚ್ಛಾದಯನ್ ನಿರ್ಣಿಜಂ ಶುದ್ಧಮ್ ಆತ್ಮನೋರೂಪಂ ಕೃಣುತೇ ಗ್ರಹಾದಿಷು ಕರೋತಿ । ಅತೋऽಸ್ಮೈಸೋಮಾಯ ಮತಿಂ ಮನನೀಯಾಂ ಸ್ತುತಿಂ ಸ್ವಧಾಭಿಃ ಹವಿರ್ಭಿಃ ಸಹ ಜನಯತ ಸ್ತೋತಾರೋऽಜನಯನ್ ಋಸ್ಯಾಂತಾದೇಶಾಭಾವಃ ಛಾಂದಸಃ । ಅದಾದೇಶಃ । ಯದ್ವಾ । ಹೇ ಸ್ತೋತಾರಃ ಅಸ್ಮೈ ಸೋಮಾಯ ಸ್ತುತಿಂ ಜನಯತ ಉತ್ಪಾದಯತ ಕುರುತೇತಿ ಯಾವತ್ ॥ ಮತಿಂ ಮತೀಃ ಇತಿ ಪಾಠೌ ॥

ಆ ಸೃಜ್ಯಮಾನಃ ವಿಧ್ಯುಕ್ತವಾಗಿ ಹಿಂಡಲ್ಪಟ್ಟಿರುವ **ಹರಿಃ** ಪಚ್ಚೆವರ್ಣದ ಸೋಮರಸರೂಪೀ ಸೋಮದೇವನು **ಪುನಾನಃ** ದಶಾಪವಿತ್ರದಿಂದ ಶುದ್ಧನಾಗಿ **ವನಸ್ಯ ಜಠರೇ** ವನತಿ ಸಂಭಜತೀತಿ ವನಃ ಮಧ್ಯಂ ವೈ ಜಠರಮ್ ಶ ೭–೧೧– ೨೨ ॥ ವನಸ್ಯ–ಕಾಷ್ಠ ಮರದಿಂದ ಮಾಡಿರುವ ದ್ರೋಣಕಲಶದ ಪವಿತ್ರವಾದ ನೀರಿನ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ **ಸೀದನ್** ವಿರಾಜಮಾನನಾಗಿ **ಕನಿಕ್ರನ್ತಿ** ಉಪದೇಶ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾನೋ ಎಂಬಂತೆ ಶಬ್ದಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. **ನೃಭಿಃ** ಮುಮುಕ್ಷುಗಳಿಂದ ನರೋಹವೈ ದೇವವಿಶಃ ಜೈ ೧–೮೯ ॥ ಋತ್ವಿಜರಿಂದ **ಯತಃ** ನಿಯಮಾನುಸಾರವಾಗಿ **ಗಾಃ** ಕ್ಷೀರಾದಿ ದ್ರವ್ಯಗಳನ್ನು **ನಿರ್ಣಿಜಂ** ತನ್ನರೂಪಕ್ಕೆ **ಕೃಣುತೇ** ಅನುಕೂಲವಾಗಿ ರೂಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. **ಅತಃ** ಆದುದರಿಂದ

ಮತೀಃ ಅವನನ್ನುದ್ದೇಶಿಸಿದ ಸ್ತುತಿಗಳನ್ನು ಸ್ವಧಾಭಿಃ ಹವಿಸ್ಸುಗಳೊಂದಿಗೆ ಆತ್ಮಭಾವನೆಯ ಬಲದೊಂದಿಗೆ ಋತ್ವಿಜರೇ ಜನಯತ ನಿರ್ಮಿಸಿ ರೂಪಿಸಿ.

ವಿಧ್ಯುಕ್ತವಾಗಿ ಹಿಂಡಲ್ಪಟ್ಟ ಪಚ್ಚೆಬಣ್ಣದ ಸೋಮನು ದಶಾಪವಿತ್ರದಮೂಲಕ ಶುದ್ಧನಾಗಿ ದ್ರೋಣಕಲಶದೊಳಗಿರುವ ಉದಕಗಳ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಉಪದೇಶ ಮಾಡುತ್ತಿರುವನೋ ಎಂಬಂತೆ ಶಬ್ದಮಾಡುತ್ತಾ ವಿರಾಜಮಾನನಾಗಿ ಋತ್ವಿಜರ ಮೂಲಕ ಕ್ಷೀರಾದಿ ದ್ರವ್ಯಗಳನ್ನು ತನ್ನ ರೂಪಕ್ಕೆ ತಿರುಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಋತ್ವಿಜರೇ ಅವನನ್ನು ಕುರಿತ ಸ್ತೋತ್ರಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಿಕೊಂಡು ಆತ್ಮೀಯತೆಯಿಂದ ಸ್ತುತಿಸಿ.

ನಿಯಮಾನುಸಾರನಿಷ್ಪನ್ನನೀ ಸೋಮದೇವಂ
ಪಸಿರಾಗಿ ಕಂಗೊಳಿಸಿ ಸುರಿದಪಂ ಪಾತ್ರಂಗಳೊಳ್ ।
ಉಪದೇಶದೊಸಗೆಯೀವಂತೆ ಋತ್ವಿಜವೃಂದಕಂ
ಗವ್ಯಮಂ ತಳೆವನವನಂ ಬುಧರೆ ! ನುತಿಸಿಮೊಲವಿಂ ॥

ಋಕ್ – ೫೩೧

॥ ಉಶನಾ ಕಾವ್ಯಃ ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್ ಪವಮಾನಸ್ಸೋಮಃ ॥

೩ ೨ಉ ೩ ೧ ೨ ೩ ೨ ೩ ೨ ೩ ೨ ೩ ೧ ೨ ೩
ಏಷ ಸ್ಯತೇ ಮಧುಮಾಁ ಇನ್ದ್ರ ಸೋಮೋ ವೃಷಾ ವೃಷ್ಣಃ ಪರಿ ಪ
೧ ೨ ೩ ೧ ೨ ೩ ೧ ೨ ೩ ೧ ೨ ೩ ೨ ೩
ವಿತ್ರೇ ಅಕ್ಷಾಃ । ಸಹಸ್ರ ದಾಃ ಶತದಾ ಭೂರಿದಾವಾ ಶಶ್ವತ್ತಮಂ ಬ
೨ಉ ೩೦ ಕ೨೦
ರ್ಹಿರಾ ವಾ ಜ್ಯಸ್ಥಾತ್ ॥ ೬–೫೩೧ ॥

೩ ೨ ೩ ೧ ೨೦ ೩ ೧ ೨೦ ೧ ೨೦ ೧ ೨೦ ೧೨೦ ೩ ೧
ಏಷಃ–ಸ್ಯ–ತೇ–ಮಧುಮಾನ್–ಇನ್ದ್ರ–ಸೋಮಃ ॥ ವೃಷಾ–ವೃಷ್ಣಃ–ಪರಿ–ಪವಿ
೨ ೩ ೧ ೨ ೩ ೨ ೩ ೨ ೩ ೨ ೩ ೨ ೩ ೧ ೨
ತ್ರೇ–ಅಕ್ಷಾರಿತಿ । ಸಹಸ್ರದಾಃ–ಸಹಸ್ರ–ದಾಃ–ಶತದಾಃ–ಶತ–ದಾಃ–ಭೂರಿದಾವಾ
೩ ೧ ೨೦ ೩ ೨ ೩ ೨ ೩ ೨ ೩
–ಭೂರಿ–ದಾವಾ । ಶಶ್ವತ್ತಮಮ್–ಬರ್ಹಿಃ–ಆ–ವಾಜೀ–ಅಸ್ಥಾತ್ ॥

॥ ಐಷಮ್ । ಇಷಸ್ತ್ರಿಷ್ಟುಬಿನ್ದ್ರಸೋಮೌ ॥

೪ ೫ ೪ ೫ ೩ ೨ ೫ ೦
೧. ಏಷಾಏಷಾಃ ॥ ಸ್ಯತಾऽ೩೧೨೩೪ಇ । ಮಧುಮಾಁ ಇನ್ದ್ರ

೪೦ ೫ ೦ ೫ ೩ ೨ ೫ ೪
ಸೋಮಃ । ವೃಷಾವೃಷಾಽ೬ಪಿ । ವೃಷ್ಣಾಽ೩೧೨೩೪ಃ । ಪರಿಪವಿ
೫೦ ೦ ೫ ೩ ೨^ ೫ ೪೦ ೫೦
ತ್ರೇಅಕ್ಷಾಃ ॥ ಸಹಸಹಾಽ೬ಪಿ । ಸ್ರದಾಽ೩೧೨೩೪ಃ । ಶತದಾಭೂ
೪೦ ೫೦ ೫ ೩ ೨
ರಿದಾವಾ ॥ ಶಶ್ವಚ್ಛಶ್ವಾಽ೬ದೇ । ತಮಾಽ೩೧೨೩೪ಮ್ । ಬರ್ಹಿ
೦ ೫೦ ೪ ೫ ೩ ೧೧೧
ರಾವಾಜಿಯೇಽ೫ । ಹಿಯಾಽ೬ಹಾಉವಾ ॥ ಸ್ಥಾಽ೨೩೪೫ತ್ ॥

ದೀ - ೧೧ । ಪ - ೧೪ । ಮಾ - ೧೪ । ಘೀ ॥ ೧೪.೧೦೩೩ ॥

ಹೇ ಇನ್ದ್ರ **ವೃಷ್ಣಃ** ವರ್ಷಕಸ್ಯ **ತೇ** ತುಭ್ಯಮ್ ಚತುರ್ಥ್ಯರ್ಥೇ ಷಷ್ಠೀ । **ಏಷಃ ಸ್ಯಃ ಸೋಮಃ ಮಧುಮಾನ್** ಮಾಧುರ್ಯೋಪೇತಃ **ವೃಷಾ** ವರ್ಷಕಃ **ಪವಿತ್ರೇ ಪರ್ಯಕ್ಷಾಃ** ಪರಿರಕ್ಷತಿ । ಸ ಏವ **ಸಹಸ್ರದಾಃ** ಸಹಸ್ರಸಂಖ್ಯಾಕಸ್ಯ ಧನಸ್ಯ ದಾತಾ **ಶತದಾಃ** ಶತಸಂಖ್ಯಾಕಸ್ಯ ದಾತಾ । **ಭೂರಿದಾವಾ** ತತೋಽಪಿ ಭೂರೇರ್ದಾತಾ । **ವಾಜೀ** ಬಲವಾನ್ ಸೋಮಃ **ಶಶ್ವತ್ತಮಮ್** ಅತಿಶಯೇನ ಪುರಾಣಂ **ಬರ್ಹಿಃ** ಯಜ್ಞಮ್ **ಅಸ್ಥಾತ್** ಅಧಿತಿಷ್ಠತಿ ॥ **ವೃಷಾ-ವೃಷ್ಣಃ । ವೃಷಾ-ವೃಷ್ಣೇ** ಇತಿ **ಸಹಸ್ರದಾಃ-ಶತದಾಃ** ಸಹಸ್ರಸಾಃ ಶತಸಾಃ ಇತಿ ಚ ಸಾಮ್ನ ಋಚಃ ಪಾಠಾಃ ॥

ವೃಷ್ಣಃ ಮನೋರಥಗಳನ್ನು ಮಳೆಗರೆಯುವ ಇನ್ದ್ರ ಇನ್ದ್ರಭಗವಂತನೇ **ತೇ** ನಿನಗಾಗಿ **ಮಧುಮಾನ್** ಮುದಕೊಡುವ ಮಧುರವಾದ **ವೃಷಾ** ಇಷ್ಟವಾದ ಜ್ಞಾನಪ್ರದವಾದ **ಏಷಃ ಸ್ಯಃ** ಈ ಆ **ಸೋಮಃ** ಸೋಮರಸವು **ಪವಿತ್ರೇ** ದಶಾ ಪವಿತ್ರದಲ್ಲಿ **ಪರ್ಯಕ್ಷಾಃ** ಪ್ರವಹಿಸುತ್ತದೆ **ಸಹಸ್ರದಾಃ** ಸಹಸ್ರಾರು ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ದಾನಮಾಡುವವನೂ **ಶತದಾಃ** ನೂರಾರು ಬಗೆಯಲ್ಲಿ ದಾನಮಾಡುವವನೂ **ಭೂರಿದಾಃ** ಅಪಾರವಾಗಿ ದಾನಮಾಡುವವನೂ **ವಾಜೀ** ಬಲಶಾಲಿಯಾದ ಇನ್ದ್ರನು **ಶಶ್ವತ್ತಮಮ್** ಸನಾತನವೂ ನಿತ್ಯವೂ ಶಾಶ್ವತವೂ ಆದ - **ಬರ್ಹಿಃ ದ್ಯೌಃ** ಬರ್ಹಿಃ । ಶ.ಬ್ರಾ ೧೨-೮-೨-೨೬ ॥ ತ್ರಿಪಾದಸ್ಯಾಮೃತಂ ದಿವಿ । ಋ.ಸಂ ೧-೯೦-೩॥ ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ **ಅಸ್ಥಾತ್** ಕೇವಲ ತನ್ನ ಸತ್ತೆ ಶಕ್ತಿ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದಿಂದ ವಿರಾಜಮಾನ ನಾಗಿರುತ್ತಾನೆ.

ಮನೋರಥಗಳನ್ನೀಡೇರಿಸುವ ಇನ್ದ್ರ ಭಗವಂತನಿಗಾಗಿ ಇಷ್ಟವಾದ ಮಧುರ ವಾದ ಸೋಮರಸವು ದಶಾಪವಿತ್ರದಲ್ಲಿ ಪ್ರವಹಿಸುತ್ತದೆ. ನೂರಾರು ಬಗೆಯಲ್ಲಿ ದಾನ ಮಾಡುವವನೂ ಸಾವಿರಗಟ್ಟಲೆ ದಾನಮಾಡುವವನೂ ಅಪಾರವಾಗಿ ದಾನ ಮಾಡುವವನೂ ಸಮರ್ಥನೂ ಬಲಶಾಲಿಯೂ ಆದ ಇನ್ದ್ರನು ಸನಾತನವೂ ಶಾಶ್ವತವೂ ನಿತ್ಯವೂ ಆದ ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ಇನ್ದ್ರ ಭಗವಂತನು ಕೇವಲ ತನ್ನ ಸ್ವಶಕ್ತಿ ಸಾಮರ್ಥ್ಯಗಳಿಂದ ವಿರಾಜಮಾನನಾಗಿರುತ್ತಾನೆ.

ಕೋರಿಕೆಯನೀವ ಸುರಪತಿಗೆಂದು ಸಜ್ಜುಗೊಂಡ
ಮಧುರಸೋಮಂ ಪರಿಗುಮೀ ಪವಿತ್ರದೊಳೊಯ್ಯನೆ ।
ಸಾಸಿರಬಗೆಯೊಳೀವ, ನೂರುಬಗೆಯೊಳ್ಕಾವ ಬಲ್-
-ಮೈಮೆಯಿಂದ್ರನೆ ! ನಿನಗಿದು ನಿವೇದನೆ; ಕಾಪಿಡಯ್ ॥

ಋಕ್ – ೫೩೨

॥ ಪ್ರತರ್ದನೋ ದೈವೋದಾಸಿಃ ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್ ಪವಮಾನಸ್ಸೋಮಃ ॥

೧ ೨ ೩ ೧ ೨ ೩ ೨ ೩ ೧ ೨ರ ೩ ೨ ೩
ಪವಸ್ವ ಸೋಮ ಮಧುಮಾꣳ ಋತಾವಾಪೋ ವಸಾನೋ ಅಧಿ
೨ ೩ ೧ ೨ ೨ ೩ ೧ ೨ ೩ ೧ ೨ ೩ ೧ ೨
ಸಾನೋ ಅವ್ಯೇ । ಅವ ದ್ರೋಣಾನಿ ಘೃತವನ್ತಿ ರೋಹ ಮದಿನ್ತ
೩ ೧ ೨ ೩ ೧ ೨
ಮೋ ಮತ್ಸರ ಇನ್ದ್ರ ಪಾನಃ ॥ ೧೦-೫೩೨ ॥

ಸ್ವ ೧೮ । ಉ ೩ । ದ ೮೭ । ಡೇ । ದ-೪ ॥

೧೨ರ ೩ ೧ ೨ರ ೩ ೧ ೨ ೩ ೨ ೧ ೨ರ ೧೨ರ ೧ ೨ರ
ಪವಸ್ವ-ಸೋಮ-ಮಧುಮಾನ್-ಋತಾವಾ ॥ ಅಪಃ-ವಸಾನಃ-ಅಧಿ-ಸಾನೌ
೧೨ರ ೧೨ರ ೧ ೨ರ ೩ ೧ ೨ ೩ ೧ ೨ ೩ ೨ ೩
-ಅವ್ಯೇ । ಅವ-ದ್ರೋಣಾನಿ-ಘೃತವನ್ತಿ-ರೋಹ ॥ ಮದಿನ್ತಮಃ-ಮತ್ಸರಃ-ಇ
೧ ೨ ೩ ೧ ೨ರ
ನ್ದ್ರಪಾನಃ-ಇನ್ದ್ರ-ಪಾನಃ ॥ ೧೦-೫೩೨ ॥

ಆ ೬೭ । ಅ ೧೭ । ಪ ೨೧೧ । ಥ । ದ ೪ ॥

ಚತುರ್ಥೀ ದಶತಿಃ । ೪ ॥ ಷಷ್ಠಃ ಖಣ್ಡಃ । ೬ ॥

॥ ಮಾಧುಚ್ಛನ್ದಸಮ್ । ಮಧುಚ್ಛನ್ದಾಸ್ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್ಸೋಮಃ ॥

೨^ ೩ ೫ ೩ ೨ ೨ ೧ ೨
೧. ಹಾಓಽ೨೩೪ಹಾಇ । ಇಹಾಽ೩೧ । ಪವಸ್ವಸೋ । ಮಾಽ೩
೧ ೨^ ೩ ೪ ೫ ೨೧೧ ೨^ ೧
ಮಧು । ಮಾಜ್ಋತಾವಾ ॥ ಅಪೋವಸಾ । ನೋಽ೩ಅಧಿ ।

೨^೩೦ ೪ ೫ ೨ ೧ ೦ ೨ ^ ೧ ೨ ೨ ೪

ಸಾನೋಅವ್ಯಾಇ ॥ ಅವದ್ರೋಣಾ । ನೀऽಇಘೃತ । ವನ್ತಿರೋ

೫ ೨^ ೩ ೫ ೩ ೨ ೨ ೧ ೨ ೧

ಹಾ ॥ ಹಾಓऽ೨ಇಳಹಾಇ । ಇಹಾऽಇ೧ । ಮದಿನ್ತಮೋ । ಮತ್ಸ

೨ ^ ೨ ^ ೪ ॥

ರಃ । ಆऽಇಳಇಇ । ದ್ರಾऽಇಪಾऽಶಿನಾऽ೬ಶಿ೬ಃ ॥

ದೀ - ೩ । ಪ - ೧೭ । ಮಾ - ೧೧ । ಠ ॥ ೧೫.೧೦೩೪ ॥

ಚತುರ್ವಿಂಶತಿ ಷಷ್ಠಃ । ಷಷ್ಠಃ ಖಣ್ಡಃ ॥ ೬ ॥ ದಶತಿಃ ॥ ೪ ॥

ಹೇ ಸೋಮ **ಮಧುಮಾನ್** ಮಧುರ ರಸವಾನ್ । ಋತಾವಾ ಯಜ್ಞವಾನ್ । ಛನ್ದಸೀವನಿಪೌ ಪಾ. ೫-೨-೧೨೨ ವಾ ಇತಿ ವನಿಪ್ ಮತ್ವರ್ಥೀಯಃ । ತಾದೃಶಸ್ತ್ವಮ್ **ಅಪಃ** । ವಸತೀವರೀಃ ಏಕಧನಾಃ ಚ **ವಸಾನಃ** ಆಚ್ಛಾದಯನ್ **ಅಧಿ** ಅಧಿಕಂ ಸಾನೌ ಸಮುಚ್ಛ್ರಿತೇ **ಅವ್ಯೇ** ಅವಿಭವೇ ಪವಿತ್ರೇ **ಪವಸ್ವ** ಕ್ಷರ । ತತಃ **ಮದಿನ್ತಮಃ** ಅತಿಶಯೇನ ಮದಕರಃ **ಇನ್ದ್ರಪಾನಃ** ಇನ್ದ್ರೇಣ ಪಾತವ್ಯಃ **ಮತ್ಸರಃ** ಮಾದಯಿತಾ ಸೋಮಃ **ಘೃತವನ್ತಿ** ಉದಕವತಃ **ದ್ರೋಣಾನಿ** ದ್ರೋಣಕಲಶಾನ್ **ಅವ ರೋಹ** ಪ್ರಾದುರ್ಭವಸಿ ॥ ರೋಹ ಸೀದ ಇತಿ ಪಾಠೌ ॥

ಸೋಮಃ ಸೋಮನೇ **ಮಧುಮಾನ್** ಮಧುರವಂತನೂ **ಋತಾವಾ** ಯಜ್ಞಸ್ವರೂಪಿಯೂ ಸತ್ಯವಂತನೂ ಋತಮಮೃತಮಿತ್ಯಾಹ । ಜೈ ೨-೧೬೦ ॥ ಅಮೃತವಂತನೂ ಆದ ಸೋಮದೇವನೇ **ಅಪಃ ವಸಾನಃ** ವಸತೀವರೀ ಎಂಬ ಯಜ್ಞಪಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿರುವ ಮನ್ತ್ರಪೂತ ಉದಕಗಳೊಂದಿಗೆ ಸೇರಿ ಆಪೋವೈಪ್ರಾಣಾಃ । ಶ ೩-೮-೨-೪ ॥ ಪ್ರಾಣವನ್ನು ಸುರಕ್ಷಿತವಾಗಿರುವಂತೆ ಆಚ್ಛಾದಿಸುತ್ತಾ **ಸಾನೌ** ಎತ್ತರದಲ್ಲಿ ಸ್ತುತಿಯೋಗ್ಯವಾದ **ಅವ್ಯೇ ಅಧಿ** ದಶಾಪವಿತ್ರದಲ್ಲಿ ಅಧಿಕವಾಗಿ ರಕ್ಷಣೀಯವಾದ ಹೃದಯ ಮರ್ಮಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ **ಪವಸ್ವ** ಆನಂದ ಧಾರೆಯಾಗಿ ಪ್ರವಹಿಸು. **ಮದಿನ್ತಮಃ** ಅತಿಶಯವಾಗಿ ಮುದಕೊಡುವವನೂ **ಇನ್ದ್ರಪಾನಃ** ಇನ್ದ್ರನು ಪಾನಮಾಡಲು ಯೋಗ್ಯನೂ **ಮತ್ಸರಃ** ಹರ್ಷಪ್ರದನೂ ಆದ - ಮದೀ ಹರ್ಷೇಸರಃ - ಉಣಾ ೩-೭೩ । ಮದ್ + ಸಾ = ಉತ್ತಮ ತೃಪ್ತಿಕಾರಕ - ಕೃಥ್ ಮದಿಭ್ಯಃ ಕಿತ್ - ತೃಷ್ಯ ತೃಪ್ಯನ್ತಿ ಆನೇಕ ದೇವತಾ ಇತಿ ಮತ್ಸರಃ । ಸೋಮ ರಸವನ್ನು ನೀಡುವುದರಿಂದ ಮತ್ಸರ. ಸಮನ್ನಾಧಸೃನ್ಮತ ಮತ್ಸರಾಣಿ । ಋ.ಸಂ. ೭.೭೩-೪ ॥ ಗೋಭಿಃ ಶ್ರೀಣೀತಿ ಮತ್ಸರಮ್ । ಋತ್ವಿಜರೇಃ **ಗೋಭಿಃ** ಹಾಲಿನೊಂದಿಗೆ **ಮತ್ಸರಮ್** ಸೋಮರಸವನ್ನು **ಶ್ರೀಣೀತ** ಬೆರೆಸಿರಿ ಸೇರಿಸಿ. ಋ.ಸಂ. ೯-೪೬-೪ । ನಿರು ೨-೫ ॥ **ಘೃತವನ್ತಃ** ಪವಿತ್ರವಾದ ನೀರಿರುವ - ತೇಜೋವೈ ಘೃತಮ್ ಮೈ ೧-೬-೮ ॥ ತೇಜೋವಂತವಾದ **ದ್ರೋಣಾನಿ**

ದ್ರೋಣಕಲಶಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣಾವ್ಯೆ – ದ್ರೋಣಕಲಶಃ । ಮೈ ೪–೫–೯ ॥ ಅವರೋಹ ಪ್ರವಹಿಸಿ ವಿರಾಜಮಾನನಾಗು.

ಮಧುರವಾಗಿರುವವನೂ ಯಜ್ಞಸ್ವರೂಪಿಯೂ ವಸತೀವರೀ ಆದಿ ಪವಿತ್ರ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಬೆರೆತಿರುವವನೂ ಸ್ತುತಿಯೋಗ್ಯನೂ ಆದ ಸೋಮದೇವನೇ ದಶಾಪವಿತ್ರ ದಲ್ಲಿಗೆ ಆನಂದ ಧಾರೆಯಾಗಿ ಪ್ರವಹಿಸು. ಮುದವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವವನೂ ಇನ್ದ್ರನ ಪಾನಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯನಾಗಿರುವವನೂ ಹರ್ಷಪ್ರದನೂ ಆದ ನೀನು ಪವಿತ್ರವಾದ ನೀರಿ ರುವ ದ್ರೋಣಕಲಶದೊಳಕ್ಕೆ ಪ್ರವಹಿಸಿ ವಿರಾಜಮಾನನಾಗು.

ಸವಿಯೊಡಲ, ಜನ್ನದೊಡಲ, ಸುತಿಪ್ರೀತಿಯಿರ್ಪ
ಸಲಿಲಸಖ್ಯದ, ಸುರಪತಿಯ ಪಾನಯೋಗ್ಯಮೆನಿಪ ।
ಸೋಮದೇವನೆ ! ಧಾರೆಧಾರೆಗಳೆನಲ್ಕೆ ಮೇಲಿಂ
ಸುರಿದು ಸಂತಸಮಿತ್ತು ಸಲಹುವುದು ಸಕಲಜಗಮಂ ॥

ಋಕ್ – ೫೩೩

॥ ಪ್ರತರ್ದನೋ ದೈವೋದಾಸಿಃ ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್ ಪವಮಾನಸ್ಸೋಮಃ ॥

೧ ೨ ೩ ೨ಉ ೩ ೨ ೩ ೧ ೨ ೩ ೧ ೨ ೩ ೧ ೨
ಪ್ರ ಸೇನಾನೀಃ ಶೂರೋ ಅಗ್ರೇ ರಥಾನಾಂ ಗವ್ಯನ್ನೇತಿ ಹರ್ಷತೇ ಅ
೩ ೧ ೨ ೩ ೨ ೩ ೧ ೨ ೩ ೧ ೨೦ ೩ ೨ಉ ೩ ೧
ಸ್ಯ ಸೇನಾ । ಭದ್ರಾನ್ ಕೃಣ್ವನ್ನಿನ್ದ್ರಹವಾನ್ತ್ಸಖಿಭ್ಯ ಆ ಸೋಮೋ ವ
೨ ೩ ೧ ೨
ಸ್ತ್ರಾ ರಭಸಾನಿ ದತ್ತೇ ॥ ೧–೫೩೩ ॥

೨ ೩ ೨ ೩ ೨ ೧ ೨೦ ೧ ೨೦ ೧ ೨೦ ೩ ೨ ೩
ಪ್ರ–ಸೇನಾನೀಃ–ಸೇನಾ–ನೀಃ–ಶೂರಃ–ಅಗ್ನೇ–ರಥಾನಾಮ್ । ಗವ್ಯನ್–ಏತಿ–
೧ ೨೦ ೩ ೧ ೨೦ ೩ ೨ ೩ ೨ ೩ ೨ ೩ ೨
ಹರ್ಷತೇ–ಅಸ್ಯ–ಸೇನಾ ॥ ಭದ್ರಾನ್–ಕೃಣ್ವನ್–ಇನ್ದ್ರಹವಾನ್–ಇನ್ದ್ರ–ಹವಾ
೧೨೦ ೩ ೨ ೧ ೨೦ ೧ ೨೦ ೩ ೧ ೨ ೩
ನ್–ಸಖಿಭ್ಯಃ–ಸ–ಖಿಭ್ಯಃ ॥ ಆ–ಸೋಮಃ–ವಸ್ತ್ರಾ–ರಭಸಾನಿ–ದತ್ತೇ ॥

॥ ಕುತ್ಸಸ್ಯಅಧಿರಥೀಯಾನಿತ್ರೀಣಿ । ತ್ರಯಾಣಾಂ ಕುತ್ಸಸ್ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್ಸೋಮಃ ॥

೩ ೫ ೩ ೨ ೪ ೫ ೨೧೦೨೦ ೧
೧. ಹೋ೬ಽಳವಾ । ಉಹುವಾಽ೩ । ಹೋ೬ವಾ । ಪ್ರಸೇನಾನಾಇಃ ।
೨ ೦ ೨ ^ ೨^ ೩ ೪ ೫ ೨೧೨೦ ೧
ಶೂರೋ೬ಆಽ೩ । ಗ್ರಾಇರಥಾನಾಮ್ ॥ ಗವ್ಯನ್ನೇತಾಇ । ಹರ್ಷ
೨ ^ ೨ ೩ ೪ ೫ ೨೧೦೨ ೧ ೨ ^ ೨^ ೩
ತಾಽ೩ಇ । ಅಸ್ಯಸೇನಾ ॥ ಭದ್ರಾನ್ಕೃಣ್ವಾನ್ । ಇನ್ದ್ರಹಾಽ೩ । ವಾನ್ತ್ಸ
೪ ೫ ೨೦೧೦ ೨೦ ೧ ೨ ೧ ೨^ ೩ ೪ ೫
ಖಿಭ್ಯಾಃ ॥ ಆಸೋ೬ಮೋ೬ವಾ । ಸ್ತ್ರಾಽ೩ರಭ । ಸಾನಿದತ್ತಾಇ ।
೩ ೫ ೩ ೨ ^ ೪ ೫ ೫
ಹೋ೬ಽಳವಾ । ಉಹುವಾಽ೩ । ಹೋ೬ವಾಽ೬ ॥ ಹಾಉವಾ ॥

ದೀ – ೯ । ಪ – ೧೯ । ಮಾ – ೧೧ । ಧ ॥ ೧೬.೧೦೩೫ ॥

೫೦೪ ೨ ೧೧೧ ೨೧೦ ೨೦ ೧ ೦ ೦ ೨ ^
೨. ಔಹೋ೬ಽ೩ವಾಽ೩ಳ೫ । ಪ್ರಸೇ೬ನಾನಾಇಃ । ಶೂರೋ೬ಆಽ೩ ।
೨^ ೩ ೪ ೫ ೨೧೨೦ ೧ ೨ ^ ೨ ೩ ೪
ಗ್ರಾಇರಥಾನಾಮ್ ॥ ಗವ್ಯನ್ನೇತಾಇ । ಹರ್ಷತಾಽ೩ಇ । ಅಸ್ಯಸೇ
೫ ೨೧೦೨ ೧ ೨ ೨^ ೩ ೪ ೫ ೦
ನಾ ॥ ಭದ್ರಾನ್ಕೃಣ್ವಾನ್ । ಇನ್ದ್ರಹಾಽ೩ । ವಾನ್ತ್ಸಖಿಭ್ಯಾಃ ॥ ಔ
೪ ೨ ೧೧೧ ೨೦೧೦ ೨೦ ೧ ೨ ೧ ೨
ಹೋ೬ಽ೩ವಾಽ೩ಳ೫ । ಆಸೋ೬ಮೋ೬ವಾ । ಸ್ತ್ರಾಽ೩ರಭ । ಸಾಽ೩
^ ೨ ^ ೪ ॥
ಳ೩ । ನೀ೬ಽ೩ದಾಽ೫ತ್ತಾಽ೬೫೬ಇ ॥

ದೀ – ೧೧ । ಪ – ೧೫ । ಮಾ – ೧೦ । ಜೌ ॥ ೧೭.೧೦೩೬ ॥

೫೦೪ ೨ ೧೧೧ ೩ ೦ ೨೦ ೧ ೦ ೦ ೨
೩. ಓಹೋ೬ಽ೩ವಾಽ೩ಳ೫ । ಪ್ರಸೇ೬ನಾನಾಇಃ । ಶೂರೋ೬ಆಽ೩ ।
೨ ^ ೩ ೪ ೫ ೩ ೨೦ ೧ ೨ ^ ೨ ೩ ೪
ಗ್ರಾಇರಥಾನಾಮ್ ॥ ಗವ್ಯನ್ನೇತಾಇ । ಹರ್ಷತಾಽ೩ಇ । ಅಸ್ಯಸೇ
೫ ೩ ೦ ೨ ೧ ೨ ೨^ ೩ ೪ ೫ ೦ ೪
ನಾ ॥ ಭದ್ರಾನ್ಕೃಣ್ವಾನ್ । ಇನ್ದ್ರಹಾಽ೩ । ವಾನ್ತ್ಸಖಿಭ್ಯಾಃ ॥ ಓಹೋ೬ಽ

೨ ^೧೧೧ ೩೦೦ ೨೦ ೧ ೨ ^೧ ೨ ^
ಇವಾ೨ಇಳಶಿ । ಆಸೋಮೋವಾ । ಸ್ತ್ರಾ೨ಇರಭ । ಸಾ೨ಇಳಇ ।
೨ ^ ೪ ೩ ೧೧೧
ನೀ೨ಇದಾ೨ಶಿ ॥ ತಾ೨೨ಇಳಶಿಇ ॥

ದೀ – ೧೧ । ಪ – ೧೬ । ಮಾ – ೧೦ । ಕೌ ॥ ೧೮.೧೦೩೭ ॥

ಸೇನಾನೀಃ ಸೇನಾನಾಮಗ್ರೇ ನೇತಾ । **ಶೂರಃ** ಶತ್ರೂಣಾಂ ಬಾಧಕಃ **ಸೋಮಃ** **ಗವ್ಯನ್** ಶತ್ರೂಣಾಂ ಗಾಃ ಇಚ್ಛನ್ । ಯದ್ವಾ ಯಜಮಾನಾನಾಂ ಪಶ್ವಾದಿಕಮಿಚ್ಛನ್ **ರಥಾನಾಮ್** ಅಗ್ರೇ ಪುರತಃ **ಪ್ರೈತಿ** । ಪ್ರಕರ್ಷೇಣ ಸಂಗ್ರಾಮಂ ಗಚ್ಛತಿ । **ಅಸ್ಯ** ಸೋಮಸ್ಯ **ಸೇನಾ** ಚ **ಹರ್ಷತಿ** ಹೃಷ್ಯತಿ । ವಾಕ್ಯಭೇದಾದಿ ನಿಘಾತಃ । ಕಿಂ ಚ **ಸಖಿಭ್ಯಃ** ಸಮಾನಾಖ್ಯಾನೇಭ್ಯಃ ಯಜಮಾನೇಭ್ಯಃ **ಇನ್ದ್ರಹವಾನ್** । ತೈಃ ಕೃತಾನಿ ಇನ್ದ್ರಸ್ಯ ಆಹ್ವಾನಾನಿ **ಭದ್ರಾನ್** ಕಲ್ಯಾಣಾನಿ ಯಥಾರ್ಥಾನಿ **ಕೃಣ್ವನ್** । ಆಹೂತೋಹೀನ್ದ್ರಃ ಸೋಮಂ ಪೀತ್ವಾ ಕಾಮಾನ್ ಪ್ರಯಚ್ಛತೀತಿ **ರಭಸಾನಿ** ಇನ್ದ್ರಸ್ಯ ವೇಗೇನಾಗಮನ ನಿಮಿತ್ತಾನಿ **ವಸ್ತ್ರಾ** ವಸ್ತ್ರಾಣ್ಯಾಚ್ಛಾದಕಾನಿ ಪಯಃ ಪ್ರಭೃತೀನ್ಯಾಶ್ರಯ ಣಾನಿ **ಆ ದತ್ತೇ** ಆಗೃಹ್ಣತಿ ॥

ಪ್ರ **ಸೇನಾನೀಃ** । ಸೇನಾಂ ನಯತಿ ಇತಿ ಸೇನಾನೀಃ । **ಶೂರಃ** ವಿಕ್ರಾನ್ತಃ । **ಅಗ್ರೇ ರಥಾನಾಂ** ಯೇ ದೇವರಥಾಃ **ಗವ್ಯನ್** । ಇಚ್ಛನ್ ಧನಂ ಪೃಥೀವ್ಯಾಂ ಭವಮ್। ಪ್ರೈತಿಪ್ರಯಾತಿ । **ಹರ್ಷತೇ ಅಸ್ಯಸೇನಾ** । **ಭದ್ರಾನ್** ಭನ್ದನೀಯಾನಿ **ಕೃಣ್ವನ್** ಕುರ್ವನ್ । **ಇನ್ದ್ರಹವಾನ್** ಇನ್ದ್ರಾಹ್ವಾನಾನಿ । **ಸಖಿಭ್ಯಃ** ಋತ್ವಿಗ್ಭ್ಯಃ । ಏವಂಗುಣ ವಿಶಿಷ್ಟಃ **ಸೋಮಃ** ವಸ್ತ್ರಾಣಿ ರಭಸಾನಿ ಪತನ್ತಿ । ಆ ದತ್ತೇ ಪರಸೈನ್ಯೇಭ್ಯಃ । ಅಥವಾ **ಸೇನಾನೀಃ** ಸ್ಕನ್ದಃ । **ಶೂರಃ** ವಿಕ್ರಾನ್ತಃ । **ಅಗ್ರೇ** ಪುರತಃ ದೇವರಥಾನಾಮ್ । ಗವ್ಯನ್ ಇಚ್ಛನ್ ಪೃಥಿವ್ಯಾಂ ಭವಂ ಧನಮ್ । ಏತಿ ಗೃಹ್ಣಾತಿ ದದಾತಿ ಸೈನ್ಯೇಭ್ಯಃ । **ಸೋಮ** ಇವ ರಶ್ಮೀನ್ ವಸ್ತ್ರಾಣಿ ಸೈನ್ಯೇಭ್ಯೋ ದದಾತಿ ॥ ಇತಿ . ವಿ ॥

ಸೇನಾನೀ ಸೇನಾಧಿಪತಿಯೂ **ಶೂರಃ** – ಪರಾಕ್ರಮಿಯೂ ಶೂರಃ ಶವ ತೇರ್ಗತಿ ಕರ್ಮಣಃ ನಿರು ೪–೧೩ । ಪ್ರಗತಿಶೀಲನೂ ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಬಾಧಿಸುವವನೂ ಆದ **ಸೋಮಃ** ರಸರೂಪೀ ಸೋಮದೇವನು **ಗವ್ಯನ್** ಶತ್ರುಗಳ ಗೋವುಗಳನ್ನು ಅಂದರೆ ಹಾಲು ಆದಿ ಹವಿರ್ದ್ರವ್ಯಗಳನ್ನಪೇಕ್ಷಿಸಿ **ರಥಾನಾಂ ಅಗ್ರೇ ಪ್ರ ಏತಿ** ರಥಿಕರ ಗುಂಪಿನ ಮುಂಚೂಣಿಯಿಂದ ಬಹು ರಭಸವಾಗಿ ಶತ್ರುಸೈನ್ಯದೊಳಕ್ಕೆ ಮುನ್ನುಗುತ್ತಾನೆ. **ಅಸ್ಯ ಸೇನಾ** ಸೋಮನಸೈನ್ಯವು ಋತ್ವಿಜರಸಮೂಹವು **ಹರ್ಷತೇ** ಸಂತೋಷೋ ತ್ಸಾಹವುಳ್ಳದ್ದಾಗುತ್ತದೆ. **ಸಖಿಭ್ಯಃ** ಮಿತ್ರರಾದ ಯಜ್ಞದ ಯಜಮಾನರಿಗೆ **ಇನ್ದ್ರಹವಾನ್** ಇನ್ದ್ರನನ್ನುದ್ದೇಶಿಸಿದ ಪ್ರಾರ್ಥನಾ ಸ್ತುತಿಗಳನ್ನು **ಭದ್ರಾನ್ ಕೃಣ್ವನ್** ಶುಭಫಲಗಳು

ಳ್ಳವವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತಾ **ರಭಸಾನಿ** ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ಇನ್ದ್ರನಿಗಾಗಿ ನಿರ್ಮಿಸಿದ **ವಸ್ತ್ರಾ** ಗೋಕ್ಷೀರಾದಿ ಹವ್ಯದ್ರವ್ಯರೂಪೀ ಆಚ್ಛಾದನವಾದ ವಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು **ಆ ದತ್ತೇ** ಸ್ವೀಕರಿಸುತ್ತಾನೆ.

ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿನ ಸೋಮರಸದ ಪಾತ್ರವನ್ನು ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿನ ಸೇನಾಪತಿಯ ಪಾತ್ರದೊಂದಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿದೆ. ಪರಾಕ್ರಮಿಯೂ ಸೇನಾಧಿಪತಿಯೂ ಆಗಿರುವ ಸೋಮನು ಶತ್ರುಗಳ ಗೋವುಗಳನ್ನು ಅಂದರೆ ಹಾಲು ಆದಿ ಹವಿರ್ದ್ರವ್ಯಗಳನ್ನು ಪಡೆಯಲು ರಥಿಕರ ಗುಂಪಿನ ಮುಂಚೂಣಿಯಿಂದ ಬಹುರಭಸವಾಗಿ ಶತ್ರು ಸೈನ್ಯದೊಳಗೆ ಅಂದರೆ ಹಾಲು ಆದಿ ಹವಿರ್ದ್ರವ್ಯಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡ ಪಾತ್ರೆಗಳೊಳಕ್ಕೆ ಬಹುರಭಸದಿಂದ ಪ್ರವಹಿಸುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಕಂಡು ಸೈನಿಕರಾದ ಋತ್ವಿಜರು ಹರ್ಷೋತ್ಸಾಹಗಳನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುತ್ತಾರೆ ಮಿತ್ರರಾದ ಯಜ್ಞದ ಯಜಮಾನರಿಗೆ ಇನ್ದ್ರನನ್ನು ಸ್ತುತಿಸಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದ ಸಲುವಾಗಿ ಒದಗುವ ಶುಭಫಲಗಳನ್ನುಂಟುಮಾಡುತ್ತಾ ಇನ್ದ್ರನಿಗಾಗಿ ಉದ್ದೇಶಿಸಿದ ವಸ್ತುವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದನೋ ಎಂಬಂತೆ ಸೋಮರಸವು ಹಾಲಿನೊಂದಿಗೆ ಬೆರೆತು ಹೋಗುತ್ತದೆ.

ಶೂರಸೇನಾನಿ ಸೋಮಂ ಶತ್ರುಗವ್ಯನಿಧಿಯಂ
ಸೂರೆಗೊಳಲೆಂದು ರಥಿಕಾಗ್ರಣಿಯವೋಲ್ ನುಗ್ಗುವಂ ।
ಈತನ ಭಟರ್ಕಳೆನೆ ಋತ್ವಿಜರ್ಗಳ್ತಿಮೀರೆ
ಪುರುಹೂತನುತಿಗಳಂ ಸಫಲಮಾಗಿಸಿ ಸಲ್ಲುವಂ ॥

ಋಕ್ – ೫೩೪

॥ ಪರಾಶರಃ ಶಾಕ್ತ್ಯಃ ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್ ಪವಮಾನಸ್ಸೋಮಃ ॥

ಪ್ರ ತೇ ಧಾರಾ ಮಧುಮತೀರಸೃಗ್ರನ್ ವಾರಂ ಯತ್ಪೂತೋ ಅತ್ಯೇಷ್ಯವ್ಯಮ್ । ಪವಮಾನ ಪವಸೇ ಧಾಮ ಗೋನಾಂ ಜನಯನ್ತ್ಸೂರ್ಯಮಪಿನ್ವೋ ಅರ್ಕೈಃ ॥ ೨-೫೩೪ ॥

ಪ್ರ–ತೇ–ಧಾರಾಃ–ಮಧುಮತೀಃ–ಅಸೃಗ್ರನ್ । ವಾರಮ್–ಯತ್–ಪೂತಃ–ಅತ್ಯೇಷಿ–ಅತಿ–ಏಷಿ–ಅವ್ಯಮ್ ॥ ಪವಮಾನ–ಪವಸೇ–ಧಾಮ–ಗೋನಾಮ್।

೩ ೧ ೨ ೧ ೨೦ ೩ ೨
ಜನಯನ್-ಸೂರ್ಯಮ್-ಅಪಿನ್ವಃ-ಅರ್ಕೈಃ ॥ ೨-೫೩೪ ॥

॥ ವೈಶ್ವಜ್ಯೋತಿಷಾಣಿ ತ್ರೀಣಿ । ತ್ರಯಾಣಾಂ ವಿಶ್ವಜ್ಯೋತಿಸ್ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್ ಸೂರ್ಯಃ ॥

೨೦ ೦ ^ ೨ ೦ ೦ ೦ ೧ ಅ
೧. ಹಾಉಹೋೀವಾಽ೩ಹಾಇ । ಪ್ರತೇಧಾರಾಮಧುಮಽ೩ತಾಇರ
೧ ೧ ೧ ೨೦ ೦ ೨ ೦ ೦
ಸೃಗ್ರಾಽ೩೪೫ನ್ ॥ ಹಾಉಹೋೀವಾಽ೩ಹಾಇ । ವಾರಂಯತ್ಪೂ
೧ ಅ ೧ ೧ ೧ ೨೦ ೦
ತೋಅತೀಽ೩ಯಾಇಷಿಆವ್ಯಾಽ೨೩೪೫ಮ್ ॥ ಹಾಉಹೋೀವಾಽ
೨ ೦ ೦ ೧ ಅ ೧ ೧ ೧
೩ಹಾಇ । ಪವಮಾನಪವಸೇಽ೩ಧಾಮಗೋನಾಽ೨೩೪೫ಮ್ ॥
೨೦ ೦ ^ ೨ ೦ ೧ ಅ೦
ಹಾಉಹೋೀವಾಽ೩ಹಾಇ । ಜನಯನ್ತ್ಸೂರ್ಯಮಽ೩ಪಾಇನ್ವೋ
೧ ೧ ೧ ೨೦ ೦ ೨ ೧ ೧
ಅರ್ಕಾಽ೨೩೪೫ಇಃ । ಹಾಉಹೋೀವಾಽ೩ಹಾಉ ॥ ವಾಽ೨೩೪
೧
೫ ॥ *ದೀ - ೨೦ । ಪ - ೧೦ । ಮಾ -೨೧ । ಮ ॥ ೧೯.೧೦೩೮ ॥*

ತೇ ತವ ಸ್ವಭೂತಾ ಮಧುಮತೀಃ ಮಧುಮತ್ಯಃ ಧಾರಾಃ ಪ್ರಾಸೃಗ್ರನ್ ತದಾ ಪ್ರಸೃಜ್ಯನ್ತೇ ಯತ್ ಯದಾ ಪೂತಃ ವಸತೀವರೀಭಿಸ್ತ್ವಮ್ ಅವ್ಯಮ್ ಅವಿಮಯಂ ವಾರಂ ಬಾಲಂ ಪವಿತ್ರಂ ಅತ್ಯೇಷಿ ಅತೀತ್ಯ ಗಚ್ಛಸಿ । ಕಿಂ ಚ ಹೇ ಪವಮಾನ ಶೋಧ್ಯಮಾನ ಸೋಮ ಗೋನಾಂ ಗವಾಂ ಧಾಮ । ಧೀಮತೇ ಪೀಯತ ಇತಿ ಧಾಮ ಪಯಃ ತತ್ ಲಕ್ಷೀಕೃತ್ಯ ಪವಸೇ ಕ್ಷರಸಿ । ತತಃ ಜನಯನ್ ಜಾಯಮಾನಸ್ತ್ವಮ್ ಅರ್ಕೈಃ ಅರ್ಚನೀಯೈಃ ಸ್ವತೇಜೋಭಿಃ ಸೂರ್ಯಮ್ ಆದಿತ್ಯಮ್ ಅಪಿನ್ವಃ ಪೂರಯಸಿ ॥ ವಾರಂ ಯತ್ಪೂತೋ ಅತ್ಯೇಷ್ಯವ್ಯಮ್ । ವಾರಾನ್ಯತ್ಪೂತೋ ಅತ್ಯೇಷ್ಯವ್ಯಾನ್ - ಇತಿ । ಜನಯನ್ ಜಜ್ಞಾನಃ ಇತಿ ಚ ಸಾಮ್ನ ಋಚಃ ಪಾಠ ॥

ಪೂತಃ ಯತ್ ವಸತೀವರಿಗಳಿಂದ ಶುದ್ಧನಾಗಿ **ಅವ್ಯಮ್ ವಾರಮ್ ಅತ್ಯೇಷಿ** ದಶಾಪವಿತ್ರದ ಉಣ್ಣೆಯ ದಾರಗಳನ್ನು ದಾಟಿ ಪ್ರವಹಿಸುವಾಗ – ಇಯಂ ಪೃಥಿವೀ ವಾ ಅವಿರಿಯಂ ಹೋಮಾಃ ಸರ್ವಾಃಪ್ರಜಾ ಅವತಿ ಶ.ಬ್ರಾ ೬-೧-೨-೩೩ । ಪೃಥಿವೀ ಆದಿ ತತ್ವಗಳನ್ನು ದಾಟಿ ಹೋದಾಗ **ಪವಮಾನ ಸೋಮನೇ** ಆನಂದಸ್ವರೂಪೀ ಪರಮಾತ್ಮನೇ **ತೇ** ನಿನ್ನ **ಮಧುಮತೀ ಧಾರಾಃ** ಮಧುರವಾದ

ಧಾರಾ ಪ್ರವಾಹಗಳು **ಪ್ರ ಅಸೃಗ್ರನ್** ಆನಂದವನ್ನುಂಟುಮಾಡುತ್ತಾ ಪ್ರವಹಿಸುತ್ತವೆ **ಗೋನಾಂ ಧಾಮ ಪವಸೇ** ಹಸುಗಳ ಹಾಲಿರುವ ಕಡೆಗೆ ಪ್ರವಹಿಸುವೆ – ಗೌಃ ಸ್ತೋತೃನಾಮ । ನಿಘಂ ೩–೧೬ ॥ ಸ್ತುತಿ ಕರ್ತರ ಅಭಿಮುಖವಾಗಿ ಪ್ರವಹಿಸುವೆ. **ಜನಯನ್** ಜನಿಸುತ್ತಿದ್ದಂತೆಯೇ **ಅರ್ಕೈಃ** ತೇಜಸ್ಸಿನಿಂದ **ಸೂರ್ಯಂ** ಸೂರ್ಯನನ್ನು **ಅಪಿನ್ವಃ** ವ್ಯಾಪಿಸುವೆ ಅರ್ಕವೆಂದರೆ ಪೂಜಿಸುವ ದೇವತೆ ದೇವತೆಯನ್ನು ಅರ್ಚಿಸುವ ಮನ್ತ್ರ ಗೌರವಿಸಿ ಪ್ರೀತ್ಯಾದರಗಳಿಂದ ಬಯಸುವ ಆಹಾರವಾದ ಅನ್ನ – ಔಷಧವಾಗಿ ಬಳಸುವ ಎಕ್ಕದ ಗಿಡ ಎಂದು ನಾಲ್ಕು ಅರ್ಥಗಳಿವೆ. ನಿರು ೫–೪ । ಪೂಜಿಸಲು ಯೋಗ್ಯವಾದ ತೇಜಸ್ಸು ಎಂಬ ಅರ್ಥ ಈ ಮನ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ವಿನಿಯೋಗವಾಗಿದೆ.

ಸೋಮದೇವನೇ ನೀನು ವಸತೀವರಿಗಳಿಂದ ಶುದ್ಧನಾಗಿ ದಶಾಪವಿತ್ರವನ್ನು ದಾಟಿ ಆನಂದಗೊಳಿಸುತ್ತಾ ಮಧುರವಾದ ಪ್ರವಾಹವಾಗಿ ಗೋಕ್ಷೀರದ ಕಡೆಗೆ ಪ್ರವಹಿಸುತ್ತಾ ನಿನ್ನ ಅಗಾಧ ತೇಜಸ್ಸಿನಿಂದ ಸೂರ್ಯನನ್ನು ಆವರಿಸಿ ವ್ಯಾಪಿಸುವೆ.

ಪಾವನತಮಾ ! ಸೋಮ ! ವಸತೀವರೀವಿಶುದ್ಧ !
ದಾಂಟುತೆ ದಶಾಪವಿತ್ರಮನೀಗಳಾನಂದದಿಂ ।
ಆಕಳಿನ ಸವಿಯಾದ ಪಾಲಿನೊಡವರಿದು ಪರಿದು
ನಿನ್ನಯ ಮಹೌಜದಿಂ ಮಿಹಿರನನೆ ಮೀರಿ ಮೆರೆವಯ್ ॥

ಋಕ್ – ೫೩೫

॥ ಇನ್ದ್ರ ಪ್ರಮತಿರ್ವಾಸಿಷ್ಠಃ ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್ ಪವಮಾನಸ್ಸೋಮಃ ॥

೧ ೨ ೩ಕ ೨ರ ೩ ೧ ೨ರ ೩ ೧
ಪ್ರ ಗಾಯತಾಭ್ಯರ್ಚಾಮ ದೇವಾನ್ತ್ಸೋಮ೮\ಹಿನೋತ ಮಹತೇ ಧ
೨ರ ೩ ೧ ೨ ೩ ೨ ೩ ೨ ೩ ೨ ೩ ೧ ೨ ೩ ೧ ೨ ೩
ನಾಯ । ಸ್ವಾದುಃ ಪವತಾಮತಿ ವಾರಮವ್ಯಮಾಸೀದತು ಕಲಶಂ ದೇ
೧ ೨ರ
ವ ಇನ್ದುಃ ॥ ೩–೫೩೫ ॥

೨ ೩ ೨ ೩ ೨ ೧ ೨ರ ೩
ಪ್ರ–ಗಾಯತ–ಅಭಿ–ಅರ್ಚಾಮ–ದೇವಾನ್ । ಸೋಮಮ್–ಹಿನೋತ–ಮಹ
೨ ೧ ೨ರ ೩ ೨ ೩ ೧ ೨ರ ೧ ೨ರ ೧ ೨ರ
ತೇ–ಧನಾಯ ॥ ಸ್ವಾದುಃ–ಪವತಾಮ್–ಅತಿ–ವಾರಮ್–ಅವ್ಯಮ್ ॥ ಆ–

೩ ೧೨ ೩ ೨ ೧೨
ಸೀದ ತು–ಕಲಶಮ್–ದೇವಃ–ಇನ್ದುಃ ॥ ೩–೫೩೫ ॥

॥ ವೈಶ್ವಜ್ಯೋತಿಷಮ್ । ವಿಶ್ವಜ್ಯೋತಿಸ್ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್ ಸೂರ್ಯಃ ಅನ್ಯದೇವಾ ದೇವತಾವಾ ॥

೨೧೧ ೨೧ ೨^ ೩ ೪ ೫ ೨೧ ೧
೧. ಪ್ರಗಾಯತಾ । ಅಭಿಯ । ಚಾಮದೇವಾನ್ ॥ ಸೋಮಂ\
೨ ೧ ೨^ ೩ ೪ ೫ ೨೧ ೧
ಹಿನೋ । ತಾऽ೩ಿಮಹ । ತೇಧನಾಯಾ ॥ ಸ್ವಾದುಃಪವಾ ।
೨ ೧ ೨^ ೩ ೪ ೫ ೨೧೧೧ ೨೧
ತಾऽ೩ಿಮತಿ । ವಾರಮವ್ಯಾಮ್ ॥ ಆ ಸೀದತೂ । ಕಲಶಮ್ ।
೨ ^ ೨ ೪
ದಾऽ೩ಿಳ೩ಿಇ । ವಾऽ೩ಿಆऽ೫ಿಇನ್ದೂऽ೬ಿ೫ಿ೬ಃ ॥

ದೀ – ೫ । ಪ – ೧೩ । ಮಾ – ೭ । ಬೇ ॥ ೨೦.೧೦೩೯ ॥

ಹೇ ಸ್ತೋತಾರಃ **ಪ್ರ ಗಾಯತ ಸೋಮಂ** ಪ್ರಕರ್ಷೇಣಾಭಿಷ್ಟುತ । **ವಯನ್ತು ದೇವಾನ್ ಅಭ್ಯರ್ಚಾಮಃ** ಅಭಿಷ್ಟುಮ ಯದ್ವಾ । ದೇವಾನಭ್ಯರ್ಚಾಮೋऽಭ್ಯರ್ಚತ । ಪುರುಷವ್ಯತ್ಯಯಃ । ಕಿಂ ಚ । **ಮಹತೇ** ಮಹತ್ ಪ್ರಭೂತಂ **ಧನಾಯ** ಧನಂ ಪ್ರಾಪ್ತುಂ ಸೋಮಂ **ಹಿನೋತ** ಅಭಿಷವಾರ್ಥಂ ಪ್ರೇರಯತ । ಕ್ರಿಯಾರ್ಥೋಪ ಪದಸ್ಯ ಚ ಕರ್ಮಣಿ ಸ್ಥಾನಿನಃ ಪಾ. ೨.೩.೧೪ ಇತಿ ಧನಶಬ್ದಸ್ಯ ಚತುರ್ಥೀ । ತತಃ **ಸ್ವಾದುಃ** ಮಧುರಃ ಸೋಮಃ **ಅವ್ಯಮ್** ಅವಿಭವಂ **ವಾರಂ** ಬಾಲಂ ಪವಿತ್ರಮ್ **ಅತಿಪವತಾಮ್** ಅತೀತ್ಯ ಕ್ಷರತು । **ದೇವಃ** ದ್ಯೋತಮಾನಃ ಸೋಮಃ **ಇನ್ದುಃ** ದೀಪ್ತಃ ಸನ್ **ಕಲಶಂ** ದ್ರೋಣಮ್ **ಆ ಸೀದತು** ಆಭಿಮುಖ್ಯೇನ ತಿಷ್ಠತು ॥ **ಪವತಾಮ್–ಪವತೇ** ಇತಿ । **ದೇವ ಇನ್ದುಃ–ದೇವಯುರ್ನಃ** ಇತಿ ಸಾಮ ಋಚಃ ಪಾಠೌ ॥

ಪ್ರಗಾಯತ ಸ್ತೋತೃಗಳೇ ವೇದಮನ್ತ್ರಗಳಿಂದ ಸೋಮದೇವನನ್ನು ಸ್ತುತಿಸಿ **ದೇವಾನ್** ದೇವತೆಗಳನ್ನು **ಅಭ್ಯರ್ಚಾಮ** ಅರ್ಚಿಸೋಣ ಉಪಾಸನೆ ಮಾಡೋಣ. **ಮಹತೇ ಧನಾಯ** ಬಹುಮಹಿಮಾನ್ವಿತವಾದ ಧನಕ್ಕಾಗಿ **ಸೋಮಂ ಹಿನೋತ** ಸೋಮವನ್ನು ಶಾಸ್ತ್ರೋಕ್ತವಾಗಿ ಹಿಂಡಿ ಸೋಮಯಾಗಮಾಡಿ **ಸ್ವಾದುಃ** ಬಹು ಮಧುರವಾದ ರುಚಿಕರವಾದ ಸೋಮರಸವು **ಅವ್ಯಂ ವಾರಂ** ದಶಾಪವಿತ್ರದ ಉಣ್ಣೆಯ ದಾರಗಳನ್ನು **ಅತಿ ಪವತಾಮ್** ದಾಟಿ ಪ್ರವಹಿಸಲಿ **ದೇವ ಇನ್ದುಃ** ಭಗವಂತನಾದ ಸ್ವಯಂ ಪ್ರಕಾಶಕನಾದ ಸೋಮನು **ಕಲಶಂ** ದ್ರೋಣಕಲಶದಲ್ಲಿ **ಆಸೀದತು** ವಿರಾಜಮಾನನಾಗಲಿ.

ವೇದಮನ್ತ್ರಗಳಿಂದ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಸ್ತುತಿಸಿ ಪೂಜಿಸಿ ಉಪಾಸನೆ ಮಾಡೋಣ ಮಹದೈಶ್ವರ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಶಾಸ್ತ್ರೋಕ್ತವಾಗಿ ಸೋಮಾಭಿಷವ ಮಾಡೋಣ ಸ್ವಯಂ ಪ್ರಕಾಶಕನಾದ ಸೋಮದೇವನು ದಶಾಪವಿತ್ರದ ಮೂಲಕ ಪ್ರವಹಿಸಿ ದ್ರೋಣಕಲಶದಲ್ಲಿ ವಿರಾಜಮಾನನಾಗಲಿ.

ವೇದಮಂತ್ರಂಗಳಿಂ ದೇವರ್ಕಳಂ ನುತಿಪೆವಾಮ್
ಸಿರಿಗೆಂದು ಸಕ್ರಮದೊಳೀ ಜನ್ನಮಂ ಬೇಳ್ವೆವಾಮ್ ।
ಸೋಮನಂ ಪಿಂಡುತಿರೆ ತನ್ನ ಮೈಮೆಯ ತೋರುತುಂ
ತಾನೆ ಪೊಣ್ಮುವ ರಸವರಂ ಬಿಜಯಗೆಯ್ವನಿಲ್ಲಿ ॥

ಋಕ್ – ೫೩೬

॥ ವಸಿಷ್ಠೋ ಮೈತ್ರಾವರುಣಿಃ ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್ ಪವಮಾನಸ್ಸೋಮಃ ॥

೧ ೨ ೩ ೧ ೨ ೩ ೧ ೨೦೩ ೨ ೩ ೧ ೨೦ ೩ ೧
ಪ್ರ ಹಿನ್ವಾನೋ ಜನಿತಾ ರೋದಸ್ಯೋ ರಥೋ ನ ವಾಜಱ\ ಸನಿಷ
೨ ೨ ೩ ೨ ೩ ೧ ೨ ೩ ೧ ೨ ೩ ೨ ೩
ನ್ನಯಾಸೀತ್ । ಇನ್ದ್ರಂ ಗಚ್ಛನ್ನಾಯುಧಾ ಸಱ\ಶಿಶಾನೋ ವಿಶ್ವಾ
೨ ೩ ೧ ೨ ೩ ೧ ೨
ವಸು ಹಸ್ತಯೋರಾದಧಾನಃ ॥ ೪-೫೩೬ ॥

೨ ೩ ೨ ೩ ೨ ೧ ೨೦ ೧೨೦ ೧ ೨೦ ೩ ೨ ೩
ಪ್ರ–ಹಿನ್ವಾನಃ–ಜನಿತಾ – ರೋದಸ್ಯೋಃ । ರಥಃ–ನ–ವಾಜಮ್–ಸನಿಷನ್–ಅ
೧೨೦ ೨೦ ೧ ೨೦ ೩ ೧೨ ೩ ೧೨೦
ಯಾಸೀತ್ ॥ ಇನ್ದ್ರಮ್–ಗಚ್ಛನ್–ಆಯುಧಾ–ಸಽಂಶಿಶಾನಃ–ಸಮ್–ಶಿಶಾನಃ ॥
೧೨೦ ೧೨೦ ೧೨೦ ೩ ೧ ೨ ೩ ೧೨೦
ವಿಶ್ವಾ–ವಸು–ಹಸ್ತಯೋಃ–ಆದಧಾನಃ–ಆ–ದಧಾನಃ ॥ ೪-೫೩೬ ॥

॥ ವೈಶ್ವಜ್ಯೋತಿಷಮ್ । ವಿಶ್ವಜ್ಯೋತಿಸ್ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್ ಸೂರ್ಯಃ ಇನ್ದ್ರೋವಾ ॥

೨೦ ೦ ೨ ೦ ೦ ೦
೧. ಹಾಉಹೋವಾಽ೩ಹಾಇ । ಪ್ರಹಿನ್ವಾನೋಜನಿತಾರೋಽ೩೪
೨ ೩೦ ೫೦ ೨೦ ೦ ೨ ೦ ೦
೩ದಸೀಯೋಃ ॥ ಹಾಉಹೋವಾಽ೩ಹಾಇ । ರಥೋನವಾಜಱ್ಱ

ಸ್ತುಪಾ೩೩೪೩ನಯಾ ಸೀತ್ ॥ ಹಾಉಹೋವಾ೩೪ಹಾಇ । ಇನ್ದ್ರಂಗಚ್ಛನ್ನಾಯುಧಾಸಾ೩೪೩೬೩ಶಿಶಾನಃ ॥ ಹಾಉಹೋವಾ೩೪ಹಾಇ । ವಿಶ್ವಾವಸುಹಸ್ತಯೋರಾ೩೪೩ದಧಾನಃ । ದಧಾ೩೪ನಾಉ ॥ ವಾ ॥ ದೀ – ೨೩ । ಪ – ೧೦ । ಮಾ – ೧೩ । ಣೌ ॥ ೨೧.೧೦೪೦ ॥

ಪ್ರ ಹಿನ್ವಾನಃ ಅಧ್ವರ್ಯುಭಿಃ ಪ್ರೇರ್ಯಮಾಣಃ ಜನಿತಾ ಉತ್ಪಾದಯಿತಾ ರೋದಸ್ಯೋಃ ದ್ಯಾವಾಪೃಥಿವ್ಯೋಃ ತಯೋರ್ಜನಯಿತೃತ್ವಂ ವೃಷ್ಟಿಪ್ರದಾನಹವಿಃ ಪ್ರಾಪಣಾಭ್ಯಾಮ್ । ತಾದೃಕ್ ಸೋಮೋ ವಾಜಮ್ ಅನ್ನಂ ಸನಿಷ್ಯನ್ ದಾಸ್ಯನ್ ಪ್ರಾಯಾಸೀತ್ ಪ್ರಗಚ್ಛತಿ । ಇನ್ದ್ರಂ ಗಚ್ಛನ್ ಪ್ರಾಪ್ನುವನ್ ಆಯುಧಾ ಆಯುಧಾನಿ ಸಂಶಿಶಾನಃ ಸಮ್ಯಕ್ ತೀಕ್ಷ್ಣೀಕುರ್ವನ್ ಇನ್ದ್ರಸಾಹಾಯ್ಯ ಗಮನಾರ್ಥಂ ತೀಕ್ಷ್ಣಾಯುಧಃ ಸನ್ ವಿಶ್ವಾ ಸರ್ವಾಣಿ ವಸು ವಸೂನಿ ಧನಾನಿ ಹಸ್ತಯೋರಾದಧಾನಃ ಅಸ್ಮಭ್ಯಂ ದಾನಾಯ ಏವಂ ಕುರ್ವನ್ ಪ್ರಾಯಾಸೀತ್ ॥

ಹಿನ್ವಾನಃ ಋತ್ವಿಜರ ಸ್ತುತಿ ಕುಶಲತೆ ಉಪಾಸನೆಗಳಿಂದ ಪ್ರೇತನೂ **ರೋದಸ್ಯೋಃ** ದ್ಯಾವಾಪೃಥ್ವಿಗಳ **ಜನಿತಾ** ಸೃಷ್ಟಿಕರ್ತನೂ ಆದ ಸೋಮದೇವನು **ಇನ್ದ್ರಂ ಗಚ್ಛನ್** ಇನ್ದ್ರನೆಡೆಗೆ ಪಯಣಿಸುತ್ತಾ **ಆಯುಧಾ ಸಂಶಿಶಾನಃ** ಆಯುಧಗಳನ್ನು ಮಸೆಯುತ್ತಾ ಹರಿತಗೊಳಿಸುತ್ತಾ **ವಿಶ್ವಾವಸು** ಪ್ರಪಂಚದ ಸಮಸ್ತ ಐಶ್ವರ್ಯವನ್ನೂ **ಅವಧಾನಃ** ತನ್ನವಶದಲ್ಲಿರಿಸಿಕೊಂಡು **ವಾಜಂ** ಅನ್ನಾದಿ ಭೋಗಗಳನ್ನು **ಸನಿಷ್ಯನ್** ಹಸ್ತಯೋರಾದಧಾನಃ ಯಜ್ಞದ ಯಜಮಾನರುಗಳಿಗೆ ಅನುಗ್ರಹ ಮಾಡಲು **ರಥಂ** ನ ರಥದಂತೆ **ಪ್ರಾಯಾಸೀತ್** ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾನೆ.

ಋತ್ವಿಜರು ವೇದಮನ್ತ್ರಗಳ ಸ್ತುತಿಗಳಿಂದ ಪ್ರೇರಿತನೂ ದ್ಯಾವಾಪೃಥ್ವಿಗಳ ಸೃಷ್ಟಿಕರ್ತನೂ ಆದ ಸೋಮದೇವನು ಇನ್ದ್ರನೆಡೆಗೆ ಪಯಣಿಸುತ್ತಾ ಮೇಘಗಳನ್ನೂ ಶತ್ರುಗಳನ್ನೂ ಸೀಳಲು ಅನುಕೂಲವಾಗುವಂತೆ ಶಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಹರಿತಗೊಳಿಸುತ್ತಾ ಪ್ರಪಂಚದ ಐಶ್ವರ್ಯವನ್ನು ತನ್ನ ಹಿಡಿತದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಯಜ್ಞದ ಯಜಮಾನರಿಗೆ ಅನ್ನಾದಿ ಭೋಗಗಳನ್ನು ಅನುಗ್ರಹಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ರಥದಂತೆ ಪಯಣಿಸುತ್ತಿದ್ದಾನೆ.

ಋತ್ವಿಜರ ಮಂತ್ರಂಗಳಿಂದುರ್ಬಿ ಬಾಂಬುದಿಗಳಂ
ಕಂಡರಿಪ ವಿಶ್ವಾಕ್ಷಿ ಸೋಮನವನಿಂದ್ರನತ್ತಲ್ ।
ಸಾಗಿ ಮೇಘಾರಿಗಳ ಸೀಳಲಾಯುಧವ ಮಸೆದು
ಜಗಕೆ ಸಿರಿ, ಸವಕೆ ಶುಭಮೀಯೆ ರಥದಂತೆ ನಡೆವಂ ॥

॥ ಕರ್ಣಶ್ರುದ್ವಾಸಿಷ್ಠಃ ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್ ಪವಮಾನಸ್ಸೋಮಃ ॥

೨೩ ೨ ೩ ೧ ೨೩ ೧ ೨ ೩ ೧ ೨೦೩ ೧ ೨ ೩ ೧
ತಕ್ಷದ್ಯದೀ ಮನಸೋ ವೇನತೋ ವಾಗ್ಜ್ಯೇಷ್ಠಸ್ಯ ಧರ್ಮನ್ ದ್ಯುಕ್ಷೋ
೨೦ ೧ ೨ ೩ ೨೩೧ ೨ ೩ ೨ಉ ೩ ೧ ೨ ೩ ೨
ರನೀಕೇ । ಆದೀಮಾಯನ್ವರಮಾ ವಾವಶಾನಾ ಜುಷ್ಟಂ ಪತಿಂ ಕಲ
೩ ೨ ೩ ೧ ೨
ಶೇ ಗಾವ ಇನ್ದುಮ್ ॥ ೫-೫೩೭ ॥

೧೨೦ ೧ ೨೦ ೧ ೨೦ ೧ ೨೦ ೧ ೨೦ ೧೨೦ ೩ ೨
ತಕ್ಷತ್-ಯದಿ-ಮನಸಃ-ವೇನತಃ-ವಾಕ್ । ಜ್ಯೇಷ್ಠಸ್ಯ-ಧರ್ಮನ್-ದ್ಯುಕ್ಷೋಃ
೩ ೨ ೧೨೦ ೩ ೧೨೦ ೩
-ದ್ಯು-ಕ್ಷೋಃ-ಅನೀಕೇ ॥ ಆತ್-ಈಮ್-ಆಯನ್-ವರಮ್-ಆ-ವಾವಶಾ
೨ ೨೦ ೧೨೦ ೩೧೨ ೧೨೦ ೧೨೦
ನಾಃ । ಜುಷ್ಟಮ್-ಪತಿಮ್-ಕಲಶೇ-ಗಾವಃ-ಇನ್ದುಮ್ ॥

॥ ವಾಚಃ ಸಾಮನೀ ದ್ವೇ । ದ್ವಯೋಃ ವಾಕ್ತ್ರಿಷ್ಟುಬ್ವಾಕ್ಸೋಮೌ ॥

೩ ೪ ೫೦ ೩ ೧೧೧ ೩ ೪೦ ೩೦ ೪ ೫ ೩
೧. ತಕ್ಷದ್ಯದೀ । ಹೋಽ೨೩೪೫ಇ ॥ ಮನಸೋವೇನತಃ । ವಾಽ
೧೧೧ ೩೦ ೪ ೫ ೩ ೧೧೧ ೪ ೩೦ ೪
೨೩೪೫ಕ್ ॥ ಜ್ಯೇಷ್ಠಸ್ಯಧಾ । ಹೋಽ೨೩೪೫ ॥ ಮನ್ದ್ಯುಕ್ಷೋರ
೫೦ ೩ ೧೧೧ ೩೦೪೦ ೫೦ ೩ ೧೧೧
ನೀ ।ಕಾಽ೨೩೪೫ಇ ॥ ಆದೀವಾಮಾಯನ್ ॥ ಹೋಽ೨೩೪೫ಇ ॥
೩ ೪೩೦ ೪೦ ೫ ೦ ೩ ೧೧೧ ೩ ೪ ೫ ೩
ವರಮಾವಾವಶಾ । ನಾಽ೨೩೪೫ಃ ॥ ಜುಷ್ಟಮ್ಪತಿಮ್ । ಹೋಽ
೧೧೧ ೪ ೦
೨೩೪೫ಇ ॥ ಕಲಶೇಗಾಽ೫ವಃ । ಇ । ದಾಉ ॥ ವಾ ॥

ದೀ - ೧೩ । ಪ - ೧೮ । ಮಾ - ೧೧ । ಡ ॥ ೨೨.೧೦೪೧ ॥

೨೧ ೨ ೩ ೪೦ ೩೦ ೪೫ ೩ ೧೧
೨. ತಕ್ಷದ್ಯದಾಽ೩೧೨೩೪ಇ । ಮನಸೋವೇನತಃ । ವಾಽ೨೩೪
೧ ೨೦ ೧ ೨ ೩೦ ೪೫೦ ೩ ೧
೫ಕ್ ॥ ಜ್ಯೇಷ್ಠಸ್ಯಧಾಽ೩೧೨೩೪ । ಮನ್ದ್ಯುಕ್ಷೋರನೀ । ಕಾಽ೨೩
೧೧ ೨೦ ೧ ೦ ೨ ೩೪೩೦ ೪೦ ೫೦
೪೫ಇ ॥ ಆದಾಇಮಾಯಾಽ೩೧೨೩೪ನ್ । ವರಮಾವಾವಶಾ ।
೩ ೧೧೧ ೨೧ ೨ ೦
ನಾಽ೨೩೪೫ಃ ॥ ಜುಷ್ಟಮ್ಪತಾಽ೩೧೨೩೪ಇಮ್ । ಕಲಶೇಗಾಽ೫

ವಃ । ಇ । ದಾಲು ॥ ವಾ ॥

ದೀ - ೧೧ / ಪ - ೧೪ / ಮಾ - ೧೧ / ಫ ॥ ೨೩.೧೦೪೨ ॥

ವೇನತಃ ವೇನೋ ವೇನತೇಃ ಕಾಂತಿಕರ್ಮಣಃ ನಿರು. ೪-೩೮ ಇತಿಯಾಸ್ಕಃ । ಕಾಮಯಮಾನಸ್ಯ **ಮನಸಃ** । ಮನೋ ಮನ್ಯತೇಃ ಸ್ತುತಿಕರ್ಮಣಃ । ಸ್ತೋತುಃ । **ವಾಕ್** ಸ್ತುತಿಲಕ್ಷಣಾ ಯದ್ಯೇನಂ **ತಕ್ಷತ್** ಸಂಸ್ಕರೋತಿ । **ಧರ್ಮನ್** ಧಾರಕೇ ಯಜ್ಞೇ **ಜ್ಯೇಷ್ಠಸ್ಯ** ಪ್ರಶಸ್ಯಸ್ಯ **ದ್ಯುಕ್ಷೋಃ** ದೀಪ್ತಸ್ತುತಿಕಸ್ಯ ಟುಕ್ಷು ಶಬ್ದೇ ಇತ್ಯಸ್ಮಾತ್ ಕು ಪ್ರತ್ಯಯಃ । ಸವನಸ್ಯ **ಅನೀಕೇ** ಪ್ರಮುಖೇ ಯದಾ ಯಜ್ಞೇಷು ಸವನ ಮುಖೇ ಸ್ತೋತುರ್ವಾಕ್ । ಸೋಮಂ ಸ್ತೌತೀತ್ಯರ್ಥಃ । **ಆ** ಅನಂತರಮೇವ **ವರಂ** ವರಣೀಯಂ **ಜುಷ್ಟಂ** ದೇವಾನಾಂ ಮದಾಯ ಪರ್ಯಾಪ್ತಂ **ಪತಿಂ** ಸರ್ವಸ್ಯ ಪಾಲಕಂ **ಕಲಶೇ** ಸ್ಥಿತಮ್ **ಇನ್ದುಮ್ ಈಮ್** ಏನಂ ಸೋಮಂ **ವಾವಶಾನಾಃ** ಕಾಮಯಮಾನಾಃ **ಗಾವಃ ಆಯನ್** ಪಯಸಾ ಸ್ವೀಯೇನ ಮಿಶ್ರಯತುಮಾಗಚ್ಛನ್ತಿ ॥ ಧರ್ಮ್ಮನ್-ಧರ್ಮ್ಮಣಿ ಇತಿ ಪಾಠಃ ॥

ದ್ಯುಕ್ಷೋಃ ಮನಸಃ ದೀಪ್ತವಾದ ತೇಜಸ್ಸಿನಿಂದ ಪ್ರೇರಿತ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಸ್ತೋತ್ರ ಮಾಡಲು **ವೇನತಃ** ಬಯಸುವ ಸ್ತುತಿಕರ್ತನ **ವಾಕ್** ಪ್ರಶಂಸಾವಾಕ್ಯವು **ಅನೀಕೇ** ಸೈನ್ಯದ ಮುಂಚೂಣಿಯಲ್ಲಿರುವ **ಜ್ಯೇಷ್ಠಸ್ಯ** ನಾಯಕನಾಗಿರುವ **ಧರ್ಮನ್** ಧರ್ಮದಿಂದ ಪ್ರಜಾಪಾಲನೆಮಾಡುವ ರಾಜನನ್ನು **ವಾ ಯದಿ ರಕ್ಷತ್** ಪ್ರಶಂಸಾಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಸ್ತುತಿಸುವಂತೆಯೇ ಸೋಮರಸರೂಪೀ ಸೋಮದೇವನನ್ನೂ ಸ್ತುತಿಸುತ್ತದೆ. **ಆತ್** ಅನಂತರವೇ **ವಾವಶಾನಾಃ** ಬಹುವಾಗಿ ಅಪೇಕ್ಷಿಸುವ **ಜುಷ್ಟಂ** ದೇವತೆಗಳನ್ನು ತೃಪ್ತಿಪಡಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿ ಹಿಂಡಿ **ಕಲಶೇ** ದ್ರೋಣಕಲಶದಲ್ಲಿಟ್ಟಿರುವ **ಪತಿಂ ವರಂ** ಸರ್ವರ ಒಡೆಯನೂ ಎಲ್ಲರ ಪ್ರೀತಿಪಾತ್ರನಾದವನೂ ಆದ ಈ ಸೋಮದೇವನನ್ನು **ಗಾವಃ** ಗೋವುಗಳು **ಆ ಅಯನ್ ಈಮ್ ಇನ್ದುಮ್** ತಮ್ಮ ಕ್ಷೀರಾದಿ ದ್ರವ್ಯಗಳನ್ನು ಅರ್ಪಿಸಲು ಸಮೀಪಿಸುತ್ತವೆ.

ಸಂಸ್ಕಾರಗೊಂಡು ದೀಪ್ತವಾಗಿರುವ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡುವವನ ವಾಕ್ ಧರ್ಮದಿಂದ ಪ್ರಜಾಪಾಲನೆ ಮಡುವ ಸೇನಾಪತಿಯಗಿರುವ ಆದ ರಾಜನನ್ನು ಪ್ರಶಂಸಿಸಿ ಸ್ತುತಿಸುವಂತೆಯೇ ಸೋಮನನ್ನು ಸ್ತುತಿಸುತ್ತದೆ. ಬಹಳ ಇಷ್ಟಪಡುವ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ತೃಪ್ತಿಪಡಿಸಲು ಶಾಸ್ತ್ರೋಕ್ತವಾಗಿ ಹಿಂಡಿ ದ್ರೋಣಕಲಶದಲ್ಲಿಟ್ಟಿರುವ ಎಲ್ಲರ ಒಡೆಯನೂ ಪ್ರೀತಿಪಾತ್ರನೂ ಆದ ಸೋಮದೇವನಿಗೆ ತಮ್ಮ ಹಾಲು ಮುಂತಾದ ಹವಿರ್ದ್ರವ್ಯಗಳನ್ನರ್ಪಿಸಲು ಗೋವುಗಳು ಸೋಮನ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತಿವೆ.

ವಿಸ್ಫುರತ್ಸಂಸ್ಕೃತಮನಂ ಗೆಯ್ವ ನುತಿ ಧರ್ಮದಿಂ
ವಿಕ್ರಮೋತ್ಸಾಹದಿಂ ಪೊರೆವ ರಾಜನನಾನುವೊಲ್ ।
ನಾಮೆಲ್ಲರೀ ಸೋಮನಂ ಕಲಶಸಂಪೂರ್ಣನಂ
ಪಾಲ್ವೆರಸು ನುತಿಸುತಂ ಹವನಕೆಂದಣೆಯಾದಪೆವು ॥

ಋಕ್ – ೫೩೮

॥ ನೋಧಾ ಗೌತಮಃ ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್ ಪವಮಾನಸ್ಸೋಮಃ ॥

೩ ೧ ೨ ೩ ೧ ೨ ೩ ೨ ೩ ೧ ೨ ೩ ೨ ೩
ಸಾಕಮುಕ್ಷೋ ಮರ್ಜಯನ್ತ ಸ್ವಸಾರೋ ದಶ ಧೀರಸ್ಯ ಧೀತಯೋ
೧ ೨ ೨ ೩ ೧ ೨ ೩ ೧ ೨೧ ೩ ೧ ೨ ೩ ೨
ಧನುತ್ರೀಃ । ಹರಿಃ ಪರ್ಯದ್ರವಜ್ಜಾಃ ಸೂರ್ಯಸ್ಯ ದ್ರೋಣನ್ನನಕ್ಷೇ ಅ
೩ ೨ ೩ ೨
ತ್ಯೋ ನ ವಾಜೀ ॥ ೬-೫೩೮ ॥

೩ ೧ ೨ ೩ ೧ ೨೧ ೩ ೧ ೨೧ ೧ ೨೧ ೧ ೨೧ ೩ ೧
ಸಾಕಮುಕ್ಷಃ–ಸಾಕಮ್–ಉಕ್ಷಃ–ಮರ್ಜಯನ್ತ–ಸ್ವಸಾರಃ । ದಶ–ಧೀರಸ್ಯ–ಧೀತ
೨ ೧ ೨೧ ೧ ೨೧ ೧ ೨೧ ೩ ೨ ೧ ೨೧ ೩
ಯಃ–ಧನುತ್ರೀಃ ॥ ಹರಿಃ–ಪರಿ–ಅದ್ರವತ್–ಜಾಃ–ಸೂರ್ಯಸ್ಯ–ಸು–ಊರ್ಯ
೧ ೨೧ ೩ ೧ ೨೧ ೩ ೨
ಸ್ಯ ॥ ದ್ರೋಣಮ್–ನನಕ್ಷೇ–ಅತ್ಯಃ–ನ–ವಾಜೀ ॥ ೬-೫೩೮ ॥

॥ ದಾಶಸ್ಪತ್ಯೇ ದ್ವೇ । ದ್ವಯೋರ್ದಶಸ್ಪತಿ ಸ್ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್ಸೂರ್ಯಃ ॥

೪ ೫ ೧ ೧ ೨ ೧ ೨
೧. ಸಾಕಾಮ್ ॥ ಉಕ್ಷೋಮರ್ಜಯನ್ತಸ್ವಸಾऽ೨೩ರಾಃ । ದಾಶಾ

ಽ೨ । ಧೀರಸ್ಯಧೀತಯೋಧನೂಽ೨೩ತ್ರೀಃ ॥ ಹಾರೀಽ೨ಃ । ಪ
ರ್ಯದ್ರವಜ್ಜಾ೯ಸೂರಿಯಾಽ೨೩ಸ್ಯಾ ॥ ದ್ರೋಣಾಽ೨ಮ್ । ನನ
ಕ್ಷೇಅತ್ಯೋನವಾಽ೨೩ । ಹಾಉವಾಽ೩ ॥ ಜೇಽ೨೩೪೫ ॥

ದೀ – ೭ । ಪ – ೧೦ । ಮಾ – ೭ । ಞೀ ॥ ೨೪.೧೦೪೩ ॥

೨. ಸಾಕಮುಕ್ಷಾಽ೬ಏ ॥ ಏಽ೩೧೨೩೪ । ಮರ್ಜಯನ್ತಸ್ವಸಾರಃ ।
ದಶಧೀರಾಽ೬ಏ । ಏಽ೩೧೨೩೪ । ಸ್ಯಧೀತಯೋಧನುತ್ರೀಃ ॥
ಹರಿಃಪರ್ಯಾಽ೬ಏ । ಏಽ೩೧೨೩೪ । ದ್ರವಜ್ಜಾಸ್ಸೂರ್ಯಸ್ಯ ॥
ದ್ರೋಣನ್ನನಾಽ೬ಏ । ಏಽ೩೧೨೩೪ । ಕ್ಷೇಅತ್ಯೋನವಾಽ೬ ।
ಹಾಉವಾ ॥ ಜೇಽ೨೩೪೫ ॥

ದೀ – ೧೧ । ಪ – ೧೪ । ಮಾ – ೮ । ಫೈ ॥ ೨೫.೧೦೪೪ ॥

ಸಾಕಮುಕ್ಷಃ ಉಕ್ಷಸೇಚನೇ ಭ್ವಾ.ಪ ಕ್ವಿಪಿ ರೂಪಮ್ । ತಾದೃಶ್ಯಃ । ಸ್ವಸಾರಃ ಕರ್ಮಕರಣಾರ್ಥಮಿತಸ್ತತಃ ಸುಷ್ಠು ಗಚ್ಛನ್ತ್ಯಃ ಅಙ್ಗುಲ್ಯಃ । ಮರ್ಜಯನ್ತ ಸೋಮಂ ಶೋಧಯನ್ತಿ । ಮೃಜು ಶೌಚಾಲಂಕಾರಯೋಃ । ಚು.ಉಭ । ತಾ ದಶಸಂಖ್ಯಾಕಾಃ ಧೀತಯಃ ಅಙ್ಗುಲಿನಾಮೈತತ್ ನೈ.೨.೫.೭ ಅಙ್ಗುಲ್ಯಃ । ಧೀರಸ್ಯ ಸಮರ್ಥಸ್ಯ ಪ್ರಾಜ್ಞಸ್ಯ ವಾ ದೇವೈರ್ಧ್ಯಾತವ್ಯಸ್ಯ ಕಾಮ್ಯಮಾನಸ್ಯ ವಾ ಸೋಮಸ್ಯ ಧನುತ್ರೀಃ ಪ್ರೇರಯಿತ್ರ್ಯೋ ಭವನ್ತಿ । ತತಃ ಹರಿಃ ಹರಿತವರ್ಣಃ ಸೋಮಃ ಸೂರ್ಯಸ್ಯ ಜಾಃ ಪ್ರಾದುರ್ಭೂತಾಃ ಜಾಯಾ ದಿಶಸ್ತಾಃ ಪರ್ಯದ್ರವತ್ ಪರಿತೋಗಚ್ಛತಿ । ಸೂರ್ಯಸ್ಯ ತೇಜಸಾ ಹಿ ಆವಿರ್ಭವತೀತಿ ದಿಶಾಂ ತಸ್ಯ ಜಾಯಾತ್ವಮ್ । ಅತ್ಯಃ ಅತನಶೀಲಃ ವಾಜೀ ನ ಅಶ್ವ ಇವ ಸ್ಥಿತಃ ಸೋಮಃ ದ್ರೋಣಂ ಕಲಶಂ ನನಕ್ಷೇ ವ್ಯಾಪ್ನೋತಿ । ನಕ್ಷತಿರ್ವ್ಯಾಪ್ತಿ ಕರ್ಮಾ । ನೈ.೨.೧೮.೨ ॥

ಸಾಕಮ್ ಉಕ್ಷಃ ಸ್ವಸಾರಃ ಒಟ್ಟಿಗೆ ಸೇರಿ ಹಿಂಡುವ ಬೆರಳುಗಳು ಒಂದೇ ಯೋನಿಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಸ್ತ್ರೀಯರು ಸಹೋದರಿಯರು ಸ್ವಸಾರಃ ಎನಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಸಾಮ್ಯವನ್ನನುಸರಿಸಿ ಒಂದೇ ಹಸ್ತದಿಂದ ಉದ್ಭವವಾಗಿರುವ ಬೆರಳುಗಳು ಸ್ವಸಾರ ಎನಿಸಿವೆ. ಅಧ್ವರ್ಯು ಆದಿ ಋತ್ವಿಜರು ತಮ್ಮ ಕೈ ಬೆರಳುಗಳನ್ನು ಅತ್ತಿಂದಿತ್ತ ಚಲಿಸಿ ಸೋಮಲತೆಯನ್ನು ಕಲ್ಲಿನಿಂದ ಜಜ್ಜಿ ಹಿಂಡುವ ಕ್ರಿಯೆ ಸೂಚಿತವಾಗಿದೆ. **ಮರ್ಜಯನ್ತ** ಸೋಮವನ್ನು ಹಿಂಡುತ್ತವೆ. **ಮರ್ಜಯನ್ತ** ಗಮಯನ್ತ ನಿರು ೧೨-೪೩ ॥ **ದಶಧೀತಯಃ** ಹತ್ತು ಬೆರಳುಗಳು ಋತಸ್ಯ ಧೀತಿಃ - ಋತಸ್ಯ ಪ್ರಜ್ಞಾ । ನಿರು ೧೦-೪೦ ॥ ಧೀತಿಭಿಃ ಕರ್ಮಭಿಃ । ನಿರು ೧೧-೧೬ ॥ ಹತ್ತೂ ಇನ್ದ್ರಿಯಗಳು ಏಕಾಗ್ರತೆಯಿಂದ ಪ್ರಜ್ಞಾಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಮಾಡಿದ ಕರ್ಮಗಳು ಧ್ಯಾನಯೋಗಾದಿ ಕ್ರಿಯಿಗಳು **ಧೀರಸ್ಯ** ಸಾಮರ್ಥ್ಯವಂತನಾದ ಧ್ಯಾನನಿರತ ಸೋಮನಿಗೆ **ಧೀರಾಃ** ಪ್ರಜ್ಞಾನವನ್ತೋ ಧ್ಯಾನವನ್ತಃ । ನಿರು ೪-೯ ॥ **ಧನುತ್ರೀಃ** ಪ್ರೇರಕವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಧನ್ವತಿ ಗತಿಕರ್ಮಾ । ನಿಘಂ ೨-೧೪ ॥ ಧವಿ ಗತ್ಯರ್ಥಃ । ಭ್ವಾದಿ ॥ **ಹರಿಃ** ಪಚ್ಚೆಬಣ್ಣದ ಸೋಮನು **ಸೂರ್ಯಸ್ಯ ಜಾಃ** ಸೋಽಯಃ ಸೋಽಯ ಇತ್ಯಾಯಮ್ ಸೋಽಯ ಹ ವೈ ನಾಮ್ಯೆಷ ತಂ ಸೂರ್ಯ ಇತಿ ಪರೋಕ್ಷಮಾಚಕ್ಷತೇ ॥ ಜೈ ೩-೩೫-೭॥ ಸೂರ್ಯಸ್ಯ ಪ್ರಾದುರ್ಭೂತಾ ಜಾಯೂ ದಿಶಃ । ಸೂರ್ಯ ತೇಜಸಾ ಹ್ಯಾವಿರ್ಭವಂತೀತಿ ದಿಶಾಂ ತಸ್ಯ ಜಾತ್ವಂ ಸೂರ್ಯನ ಪ್ರಕಾಶದಿಂದ ಸುತ್ತಲೂ ಇರುವ ದಿಕ್ಕುಗಳು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಕಾಣುವುದರಿಂದ ಸೂರ್ಯನಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದ ದಿಕ್ಕುಗಳು ಎಂದು ಅರ್ಥ ದಿಕ್ಕುಗಳಲ್ಲೆಲ್ಲಾ **ಪರ್ಯದ್ರವತ್** ಸಂಚರಿಸುತ್ತಾ **ಅತ್ಯಃ ವಾಜೀ** ನ ಶೀಘ್ರಗಾಮಿಯಾದ ಕುದುರೆಯಂತೆ **ದ್ರೋಣಂ** ಯಜ್ಞಪಾತ್ರೆಯಾದ ದ್ರೋಣಕಲಶವನ್ನು ನನಕ್ಷೇ ಪ್ರವೇಶಿಸುತ್ತಾನೆ.

ಸೋಮನಿಗೆ ಪ್ರೇರಣೆಯನ್ನುಂಟುಮಾಡುವ ಒಂದೇ ಯೋನಿಯಲ್ಲಿ ಜನ್ಮ ತಳೆದ ಸಹೋದರಿಯರಂತಿರುವ ಹತ್ತೂ ಬೆರಳುಗಳಿಂದ ಋತ್ವಿಜರುಪ್ರಜ್ಞಾಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ವಿಧಿವತ್ತಾಗಿ ಹಿಂಡಿ ಶುದ್ಧಗೊಳಿಸಿದ ಪಚ್ಚೆ ಬಣ್ಣದ ಸೋಮರಸವು ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ಓಡುವ ಕುದುರೆಗಳಂತೆ ಸುತ್ತಲೂ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಾ ವೇಗವಾಗಿ ಹರಿದು ನಾಲ್ಕೂ ದಿಕ್ಕುಗಳಿಂದ ದ್ರೋಣಕಲಶವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸುತ್ತದೆ.

ಅಕ್ಕತಂಗಿಯಂದದಿಂ ಪತ್ತು ಪೆರಲ್ಗಳ್ ಕಲೆತು
ಪಿಂಡುತಿರೆ ಸೋಮಮಂ ಮೇಣ್ ದಶೇಂದ್ರಿಯಸಮ್ಮೈಕ್ಯಂ ।
ಬುದ್ಧಿಯಂ ಕರೆವಂತೆ ಋತ್ವಿಜರ ಯತ್ನಮೆಸೆಯೆ
ಭಾಸ್ವಂತನಂತೆ ಪಸಿಪಸಿರಾಗಿ ಪರಿಗುಮೀ ರಸಮೆಲ್ಲೆಡೆ

॥ ಕಣ್ವೋ ಘೌರಃ ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್ ಪವಮಾನಸ್ಸೋಮಃ ॥

ಅಧಿ ಯದಸ್ಮಿನ್ವಾಜಿನೀವ ಶುಭಃ ಸ್ಪರ್ದ್ಧನ್ತೇ ಧಿಯಃ ಸೂರೇ ನ ವಿಶಃ ।
ಅಪೋ ವೃಣಾನಃ ಪವತೇ ಕವೀಯಾನ್ವ್ರಜಂ ನ ಪಶುವರ್ದ್ಧನಾಯ
ಮನ್ಮ ॥ ೭-೫೩೯ ॥

ಅಧಿ-ಯತ್-ಅಸ್ಮಿನ್-ವಾಜಿನಿ-ಇವ-ಶುಭಃ । ಸ್ಪರ್ಧನ್ತೇ-ಧಿಯಃ-ಸೂರೇ-
ನ್ನ-ವಿಶಃ ॥ ಅಪಃ-ವೃಣಾನಃ-ಪವತೇ-ಕವೀಯಾನ್ ॥ ವ್ರಜಮ್-ನ-ಪಶುವ
ರ್ಧನಾಯ-ಪಶು-ವರ್ಧನಾಯ-ಮನ್ಮ ॥ ೭-೫೩೯ ॥

॥ ಕಶ್ಯಪಸ್ಯ ಶೋಭನಮ್ । ಕಶ್ಯಪಸ್ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್ಸೂರ್ಯಃ ॥

೧. ಅಧಿಯದಾ ॥ ಸ್ಮಾಇನ್ವಾಽ೨ಜಿನೀಽ೨ವಶು । ಭಾಃ । ಸ್ಪರ್ದ್ಧ
ನ್ತೇಧಿಯಸ್ಸೂ । ರಾಇನವಿಶಾಃ ॥ ಅಪೋವೃಣಾನಽಪವತಾಇ ।
ಕವೀಽ೨೩ಯಾನ್ ॥ ವ್ರಜನ್ನ । ಪಾ । ಶುವರ್ದ್ಧ । ನಾಽ೩೪೩ ।
ಯಾಽ೩ಮಾಽ೫ನ್ಮಾಽ೬೫೬ ॥

ದೀ – ೬ / ಪ – ೧೨ / ಮಾ – ೬ / ಖೂ ॥ ೨೬.೧೦೪೫ ॥

ಯದ್ ಯದಾ ಅಸ್ಮಿನ್ ಸೋಮೇ ವಾಜಿನೀವ ಶುಭಃ ಅಶ್ವೇ ಯಥಾ ವಸ್ತ್ರಪ್ರಭೃತ್ಯಲಂಕಾರಾ ಭವನ್ತಿ । ಯದಾ ಯಸ್ಮಿನ್ ಸೋಮೇ ಸೂರೇ ಸೂರ್ಯೇ ನ ಯಥಾ ಸೂರ್ಯೇ ವಿಶಃ ರಶ್ಮಯಃ ಉದಿತಾ ಭವನ್ತಿ ತದಾ ಧಿಯಃ ಅಂಗುಲಯಃ

ಅದಿ ಸ್ಪರ್ಧನ್ತೇ ಅಹಂ ಪುರಸ್ತಾಚ್ಛೋದಯಾಮ್ಯಹಂ ಪುರತಃ ಶೋಧಯಾಮೀ ತ್ಯೇತ್ಯಹಮಿಕಯಾ ಉಪತಿಷ್ಠತೇನ್ತೇ । ತತೋಽಯಂ **ಸೋಮಃ ಅಪಃ** ವಸತೀವರೀಃ **ವೃಣಾನಃ** ಆಚ್ಛಾದಯನ್ **ಪವತೇ** ಪಾತ್ರೇಷು ಕ್ಷರತಿ ಕಲಶಾನಭಿಗಚ್ಛತಿ । ಕೀದೃಶಃ । ಕವೀಯಾನ್ ಕವಿರಿವಾಚರನ್ । ಯದ್ವಾ । ಕವಯಃ ಸ್ತೋತಾರಃ ತಾನಿಚ್ಛನ್ । ತತ್ರ ದೃಷ್ಟಾನ್ತಃ **ವ್ರಜಂ ನ** ಮನ್ಮ ಮನನೀಯಂ ಬೋದ್ಧವ್ಯಂ ರಕ್ಷಿತವ್ಯಂ ಗವಾಂ ಗೋಷ್ಠಂ ಪಶುವರ್ಧನಾಯ ಗೋಪಾಲಃ ಪರಿಗಚ್ಛತಿ ಯಥಾ ತಥಾ **ದೇವಾನಾಂ** ಪ್ರೀಣನಾಯ ಪಾತ್ರಾಣಿ ಪವತೇ ॥ **ಸೂರ್ಯೇ–ಸೂರೇ** ಇತಿ । **ಕವೀಯಾನ್–ಕವೀಯನ್** ಇತಿ ಚ ಸಾಮ್ನ ಋಚಃ ಪಾಠೌ ॥

ವಾಜೀನೀವ ಶುಭಃ ಶುಭಪ್ರದವಾದ ಜೀನು ವಸ್ತ್ರ ಆಭರಣಗಳು ಕುದುರೆಯನ್ನು ಅಲಂಕರಿಸಿ ಕಂಗೊಳಿಸುವಂತೆ **ಸೂರೇ ವಿಶಃ ನ** ಸೂರ್ಯನಿಂದ ಉದಯವಾದ ಕಿರಣಗಳು ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಸೂರ್ಯನನ್ನು ಎತ್ತರಕ್ಕೆ ಎತ್ತಿ ಹಿಡಿದು ಮೆರೆಸುವಂತೆ–ಸಜಲಾಃ ಸೂರ್ಯ ಏತಕೇನೇತಿ ಸೂರ್ಯಮೇವ ಪ್ರಣಾತಿ ಮೈ ೩–೪–೪ ॥ ಸೂರ್ಯೋದಯವಾಗುತ್ತಲೇ ಜನರು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ಪರ್ಧೆಗಿಳಿದವರಂತೆ ಮಗ್ನರಾಗುವ ಹಾಗೆ **ಯತ್** ಯಾವಾಗ **ಧಿಯಃ** ಬೆರಳುಗಳು ಉಪಾಸಕನ ಧ್ಯಾನ ವೃತ್ತಿಗಳು–ಧೀರಸೀತ್ಯಾಹ ಯದ್ಧಿ ಮನಸಾ ಧ್ಯಾಯತಿ । ತೈ.ಸಂ ೬–೧–೭–೪,೫ ॥ ಧೀರಾಃ ಧ್ಯಾನವನ್ತಃ । ನಿರು ೪–೯ ॥ **ಯತ್** ಈ ಸೋಮನಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡು **ಅಧಿ** ಸ್ಪರ್ಧನ್ತೇ ತಮ್ಮತಮ್ಮಲ್ಲೇ ಸ್ಪರ್ಧೆಯಿಂದ ಅಭಿಷವದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡಿರುವಾಗ **ಕವೀಯನ್** ಉಪಾಸಕರಾದ ಮೇಧಾವೀ ಸ್ತುತಿಕರ್ತರ ಶ್ರೇಯೋಭಿಲಾಷಿಯಾದ ಸೋಮನು ಚತುರನಾದ ಗೋಪಾಲಕನು **ಅಪಃ** ವಸತೀ ವರೀ ಉದಕಗಳಿಂದ **ವೃಣಾನಃ** ಆಚ್ಛಾದಿತನಾಗಿ ಆವರಿಸಿಕೊಂಡವನಾಗಿ **ಪಶು ವರ್ಧನಾಯ** ಪಶುಗಳಿಗೆ ಆಹಾರನೀರುಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಿ ಅವುಗಳ ಯೋಗಕ್ಷೇಮ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಗೋಪಾಲಕನು **ವ್ರಜಂ ನ** ಗೋಶಾಲೆಯನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸುವಂತೆ **ಪವತೇ** ದ್ರೋಣಕಲಶಕ್ಕೆ ಪ್ರವಹಿಸುತ್ತಾನೆ.

ವಿವಿಧ ವಸ್ತ್ರಾಭರಣಗಳಿಂದಲಂಕೃತವಾದ ಅಶ್ವವು ಕಂಗೊಳಿಸುವಂತೆ ಸೂರ್ಯನ ಕಿರಣಗಳು ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಸೂರ್ಯನನ್ನು ಎತ್ತರಕ್ಕೆ ಎತ್ತಿ ಹಿಡಿದು ಕಂಗೊಳಿಸುವ ಹಾಗೆ ಮಾಡುವಂತೆ ಧ್ಯಾನಾಸಕ್ತ ಋತ್ವಿಜರ ಉಪಾಸನಾಯುಕ್ತ ಕೈಬೆರಳುಗಳು ಸೋಮಾಭಿಷವದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿರುವಾಗ ಸ್ತೋತೃಗಳ ಶ್ರೇಯೋ ಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನಿಚ್ಛಿಸುವ ಸೋಮನು ವಸತೀವರೀ ಉದಕಗಳಿಂದ ಆಚ್ಛಾದಿತನಾಗಿ ಅಲಂಕಾರಗೊಂಡು ಕಂಗೊಳಿಸುತ್ತಾ ಪಶುಗಳ ಯೋಗಕ್ಷೇಮ ನಿರತನಾದ ಗೋಪಾಲಕನು ಗೋ ಶಾಲೆಯನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸುವಂತೆ ದ್ರೋಣಕಲಶಕ್ಕೆ ಪ್ರವಹಿಸುತ್ತಾನೆ.

ಬಗೆಬಗೆಯ ಸಿಂಗರಂಗಳಿನಶ್ವಮೆಸೆವ ತೆರದಿಂ
ಬೆಂಗದಿರ ಕದಿರುಗಳ್ ಬಾನನೆಳ್ತರಿಸುವಂತೆ ।

ಕವಿಗಳಳ್ತಿಯ ಸೋಮನಾಗಮಿಪನೀ ಕಲಶದೊಳ್
ಗೋಪಸಾಪ್ಗಳ ಪೊರೆಯೆ ಕೊಟ್ಟಿಗೆಗೆ ಬರ್ಪ ತೆರದಿಂ ॥

ಋಕ್ – ೫೪೦

॥ ಮನ್ಯುರ್ವಾಸಿಷ್ಠಃ ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್ ಪವಮಾನಸ್ಸೋಮಃ ॥

೧ ೨ ೩ ೧ ೨ ೩ ೧ ೨ ೩ ೨ ೩ ೨ ೩ ೨ ೩ ೨ ೩
ಇನ್ದುರ್ವಾಜೀ ಪವತೇ ಗೋನ್ಯೋಘಾ ಇನ್ದ್ರೇ ಸೋಮಃ ಸಹ ಇನ್ವ
೧ ೨ ೨ ೩ ೨ ೩ ೧ ೨ ೩ ೧ ೨೦ ೩ ೧ ೨ ೩ ೨ ೩ ೧
ನ್ಮದಾಯ । ಹನ್ತಿ ರಕ್ಷೋ ಬಾಧತೇ ಪರ್ಯರಾತಿಂ ವರಿವಸ್ಕೃಣ್ವನ್ವೃಜ
೨ ೩ ೧ ೩
ನಸ್ಯ ರಾಜಾ ॥ ೮-೫೪೦ ॥

೧ ೨೦ ೩ ೨ ೩ ೧ ೨೦ ೩ ೧ ೨೦ ೧
ಇನ್ದುಃ–ವಾಜೀ–ಪವತೇ–ಗೋನ್ಯೋಘಾಃ–ಗೋ–ನ್ಯೋಘಾಃ । ಇನ್ದ್ರೇ–ಸೋ
೨೦ ೧೨೦ ೧೨೦ ೧ ೨೦ ೧೨೦ ೧೨೦ ೧ ೨೦ ೧೨೦ ೧೨೦
ಮಃ–ಸಹ–ಇನ್ವನ್–ಮದಾಯ ॥ ಹನ್ತಿ–ರಕ್ಷಃ–ಬಾಧತೇ–ಪರಿ–ಅರಾತಿಮ್
೩ ೧೨೦ ೩ ೨ ೩ ೧ ೨ ೧ ೨೦
–ಅ–ರಾತಿಮ್ ॥ ವರಿವಃ–ಕೃಣ್ವನ್–ವೃಜನಸ್ಯ–ರಾಜಾ ॥ ೮-೫೪೦ ॥

॥ ದಾಶಸ್ಪತ್ಯಾನಿ ಚತ್ವಾರಿ । ಚತುರ್ಣಾಂ ದಶಸ್ಪತಿಸ್ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್ಸೂರ್ಯಸೋಮೇನ್ದ್ರಾಃ ಸೋಮೇನ್ದ್ರೌವಾ ॥

೨ ೧ — ೧ ೦ ೦ ೨ ೧
೧. ಇನ್ದುಽ೩ರ್ವಾಜೀಽ೨ । ಪವತೇಗೋನಿಯೋಘಾಃ ॥ ಇನ್ದ್ರಾ
೫ ೨ ೧
ಇಸೋಽ೨೩೪ಮಾಃ । ಸಾಹಇನ್ವನ್ಮದಾಯಾ ॥ ಹನ್ತಾಇರಾಽ೨೩
೫ ೧೦ ೦ ೨ ೨ ೧ ೫
೪ಕ್ಷಾಃ । ಬಾಧತೇಪರ್ಯರಾತಿಮ್ ॥ ವರಾಇವಾಽ೨೩೪ಸ್ಕೃಾ ।
೨ ೧ ೧ ನ ೨ ೩ ೫ ೪
ಣ್ವನ್ವೃಜಾನಾಽ೨೩ । ಸ್ಯಾ । ರಾಽ೩ಜೌವಾಓಽ೨೩೪ವಾ । ಹೋಽ
೫ಇ ॥ ಡಾ ॥ *ದೀ – ೪ / ಪ – ೧೨ / ಮಾ – ೧೦ / ಘೌ ॥ ೨೭.೧೦೪೬ ॥*

೪ ೫ ೦ ೪೦ ೫ ೦ ೪೦ ೫ ೧ ಅ
೨. ಇನ್ದುರ್ವಾಜೀಪವತೌ । ಹೌಹೋವಾಹಾಇ ॥ ಗೋನಿಯೋ

೨ ^ ೩ ೫ ೧ ೨೦ ೧೦ ೨೦ ೧ ೨ ೧
ಘೌ । ವಾಓಽ೨೩೪ವಾ । ಇನ್ದ್ರೇಽ೨ಸೋಮಾಽ೨ಸ್ಸಹಇ । ನ್ವಾ

ಅ ೨ ^ ೩ ೫ ೧ ೨ ೧ ೨೦ ೧೦ ೨೦ ೧ ಅ
ನ್ಮದಾಯೌ । ವಾಓಽ೨೩೪ವಾ ॥ ಹನ್ತಿರಕ್ಷೋಬಾಧತೇ । ಪಾರ್ಯ

೨ ^ ೩ ೫ ೧ ೨ ೧ ೨ ^ ೧ ನ
ರಾತೌ । ವಾಓಽ೨೩೪ವಾ ॥ ವರಿವಸ್ಕೃಣ್ವನ್ವೃಜನಾಽ೩ । ಸ್ಯಾ । ರಾಽ

೨ ^ ೩ ೫ ೪
೩ಔವಾಓಽ೨೩೪ವಾ । ಹೋಽ೫ಇ ॥ ಡಾ ॥

ದೀ – ೧೦ । ಪ – ೧೫ । ಮಾ – ೭ । ಮೇ ॥ ೨೮.೧೦೪೭ ॥

೫ ೦ ೦ ೦ ೦ ೪ ೫ ೨೦ ^ ೨
೩. ಇನ್ದುರೌಹೋವಾಹಾಈಯಾ ॥ ವಾಜಾಉ । ವಾಽ೩ । ಹಾ

೦ ೦ ೧ ೨ ೨
ಉವಾ । ಪವತೇಗೋನಿಯೋಘಾಉ । ವಾಽ೩ । ಹಾಉವಾ ।

೧ ೨ ೧ ೨ ^ ೨ ^
ಇನ್ದ್ರಾಇಸೋಮಃ । ಸಹಇನ್ವಾಉ । ವಾಽ೩ । ಹಾಉವಾಽ೩ ।

೧ ^ ೩ ೫೦೦ ೩ ೧೧೧ ೨ ೧
ಮಾಽ೨ದಾಽ೨೩೪ಔಹೋವಾ । ಯಾಽ೨೩೪೫ ॥ ಹನ್ತಾಇರ

೨ ೦ ೧ ೨ ೨ ೧
ಕ್ಷೋ । ಬಾಧಾತಾಇಪಾಉ । ವಾಽ೩ । ಹಾಉವಾಽ೩ ॥ ರ್ಯಾ

^ ೩ ೫೦ ೩ ೧೧೧ ೨ ೧ ೨
ಽ೨ರಾಽ೨೩೪ಔಹೋವಾ । ತೀಽ೨೩೪೫ಮ್ ॥ ವರಾಇವಸ್ಕೃ ।

೧ ೨ ^ ೨ ೧ ^ ೩ ೫೦
ಣ್ವನ್ವೃಜನಾಉ । ವಾಽ೩ । ಹಾಉವಾಽ೩ । ಸ್ಯಾಽ೨ರಾಽ೨೩೪ಔ

೦ ೩ ೧೧೧
ಹೋವಾ ॥ ಜಾಽ೨೩೪೫ ॥

ದೀ – ೧೪ । ಪ – ೨೫ । ಮಾ – ೨೧ । ನ ॥ ೨೯.೧೦೪೮ ॥

೫ ೦ ೦ ೦ ೦ ೪ ೫ ೦ ೦
೪. ಇನ್ದುರ್ವಾಜೀಪವತೇಗೋನಿಯೋಘಾಃ ॥ ಇನ್ದ್ರೇಸೋಮಸ್ಸ

೪ ೫ ೧೧ ೧ ೪ ೫
ಹಇನ್ವನ್ಮದಾಯಾ ॥ ಹನ್ತಿರಕ್ಷೋಬಾಧತೇಪರ್ಯರಾತೀಮ್ ॥
೪ ೫ ೩೧ ೨ ೫೧೧ ೨ ^
ವರಿವಸ್ಕೃಣ್ವನ್ವೃಜನಸ್ಯರಾಜಾ। ರಾಜಾऽಽಇಳಔಹೋವಾ ॥ ಏऽಇ ।
೨೧೧ ೩ ೧೧೧
ಸ್ಯರಾಜಾऽ೨ಇಳಿಶ ॥

ದೀ – ೧೩ । ಪ – ೭ । ಮಾ – ೪ । ೬೯ ॥ ೩೦.೧೦೪೯ ॥

॥ ಇತಿ ಗ್ರಾಮೇಗೇಯಗಾನೇ ಪಂಚದಶಃ ಪ್ರಪಾಠಕಃ ॥

ಇನ್ದುಃ ಕ್ಷರಣಶೀಲಃ **ವಾಜೀ** ಬಲವಾನ್ ಗೋನ್ಯೋಘಾಃ ಗಮನಶೀಲ ನೀಚೀನಾಗ್ರರಸಸಂಘಾತಃ ಇನ್ದ್ರೇ ಸಹಃ ಬಲಕರಃ ರಸಮ್ ಇನ್ವನ್ ಪ್ರೇರಯನ್ **ಸೋಮಃ ಮದಾಯ** ತಸ್ಯ ಮದಾರ್ಥಂ **ಪವತೇ** ಕ್ಷರತಿ । ಕಿಂ ಚ ರಕ್ಷಃ ರಕ್ಷಃಕುಲಂ **ಹನ್ತಿ** ಹಿನಸ್ತಿ । ಕಿಂ ಚ **ಅರಾತೀಃ** ಅರಾತೀನ್ ಸಾಮವೇದ ಪಾಠಸ್ತು **ಅರಾತಿಮ್** ಶತ್ರೂನ್ **ಪರಿ** ಬಾಧತೇ ಪರಿತಃ ಸಂಹರತಿ । ಕೀದೃಶಃ । **ವರಿವಃ** ವರಣೀಯಂ ಧನಂ **ಕೃಣ್ವನ್** ಸ್ತೋತೃಣಾಂ ಕುರ್ವನ್ **ವೃಜನಸ್ಯ** ಬಲಸ್ಯ ರಾಜಾ ಈಶ್ವರಃ ಸೋಮಃ ॥

ಇನ್ದುಃ ರಸವತ್ತಾಗಿಸ್ರವಿಸುವ ಸ್ವಭಾವದವನೂ **ವಾಜೀ** ಅನ್ನಾದಿ ಭೋಗದಾತನೂ–ಅಮೃತೋऽನ್ನಂ ವೈ ವಾಜಃ । ಜೈ ೨–೧೯೩ ॥ **ಗೋನ್ಯೋಘಾಃ ಸೋಮಃ** ಕೆಳಮುಖವಾಗಿ ಜಿನುಗುತ್ತಾ ಹರಿಯುವ ಸೋಮ ಪ್ರವಾಹವು ಗಮ್ಯಗತೌ ಧಾತುವಿನಿಂದಾಗಿರುವ ಗೋ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಗಂಕಾರಃ ಎಂಬ ಗಮನಾರ್ಥವಿದ್ದು ನಿ ಕೆಳಗೆ ಓಘಃ ಸಂಘಾತಃ ಗಮನಶೀಲ ಕೆಳಗೆ ಹರಿಯುವ ಎಂಬರ್ಥವಿದೆ. **ಇನ್ದ್ರೇ** ಇನ್ದ್ರನಲ್ಲಿ **ಸಹಃ** ಆತ್ಮಬಲವನ್ನು **ಇನ್ವನ್**–ಪ್ರೇರಿಸುತ್ತಾ **ಮದಾಯ** ಮುದಗೊಳಿಸಿ ಆನಂದ ವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ **ಪವತೇ** ಪ್ರವಹಿಸುತ್ತಾನೆ. **ವೃಜನಸ್ಯ** ಶಕ್ತಿಯ ಬಲದ ವೃಜನಂ ಬಲಮ್ । ನಿಘಂ ೨–೯ ॥ **ರಾಜಾ** ಒಡೆಯನಾದ ಪ್ರಭುವಾದ ಸೋಮನು **ವರಿವಃ** ವರರೂಪವಾದ ಧನವನ್ನು **ಕೃಣ್ವನ್** ಸ್ತುತಿಕರ್ತರಿಗೆ ಅನುಗ್ರಹಿಸುತ್ತಾ **ರಕ್ಷಃ** ರಾಕ್ಷಸರನ್ನೂ ಪಿಶಾಚಿ ಭೂತ ಯಾತು ಧಾನರೆಂಬ ಭೂತಗಣಗಳನ್ನೂ **ಹನ್ತಿ** ಹಿಂಸಿಸುತ್ತಾನೆ ನಾಶಮಾಡುತ್ತಾನೆ **ಅರಾತಿಂ** ಕ್ರೋಧಾದಿಶತ್ರುಗಳನ್ನು **ಪರಿಬಾಧತೇ** ಸುತ್ತುವರೆದು ಬಾಧಿಸುತ್ತಾ ದೂರಮಾಡುತ್ತಾನೆ.

ರಸವತ್ತಾಗಿ ಸ್ರವಿಸುವ ಸ್ವಭಾವದ ಅನ್ನಾದಿ ಭೋಗದಾತೃವಾದ ಸೋಮ ದೇವನು ಕೆಳಮುಖವಾಗಿ ಹರಿಯುತ್ತಾ ಇನ್ದ್ರನ ಆತ್ಮಬಲವನ್ನು ಪ್ರೇರಿಸಿ ಆನಂದವನ್ನುಂಟುಮಾಡುತ್ತಾ ದ್ರೋಣಕಲಶಕ್ಕೆ ಪ್ರವಹಿಸುತ್ತಾನೆ. ಶಕ್ತಿಯ ಒಡೆಯನಾದ ಸೋಮನು ಪ್ರವಹಿಸುತ್ತಾ ಸ್ತುತಿಕರ್ತರಿಗೆ ಧನವನ್ನನುಗ್ರಹಿಸುತ್ತಾ ರಾಕ್ಷಸರನ್ನೂ

ಭೂತಗಣಗಳನ್ನೂ ನಾಶಮಾಡುತ್ತಾ ಕ್ರೋಧಾದಿ ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಹಿಂಸಿಸುತ್ತಾ ದೂರಮಾಡುತ್ತಾನೆ.

ರಸಮಯಂ ಭುಕ್ತಿಪ್ರದಂ ಸೋಮನಿಂದ್ರನಾತ್ಮ-
-ಬಲಮಂ ಸಮುತ್ತೇಜಿಸುತ್ತುಮೀಕಲಶಕಿಳಿವಂ ।
ಶಕ್ತಿಯೊಡೆಯಂ ಸ್ತುತಿಪರೆಲ್ಲರ್ಗೆ ಸಿರಿಯನಿತ್ತು
ರಕ್ಕಸರನಳಿಸಿ ಕಾಮಕ್ರೋಧಮಂ ಸದೆದಪಂ ॥

ಋಕ್ – ೫೪೧

॥ ಕುತ್ಸ ಆಙ್ಗಿರಸಃ ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್ ಪವಮಾನಸ್ಸೋಮಃ ॥

೩ ೨ ೩ ೧ ೨ ೩ ೧ ೨ರ ೩ ೧ ೨ ೩ ೧ ೨ ೩ ೧
ಅಯಾ ಪವಾ ಪವಸ್ವೈನಾ ವಸೂನಿ ಮಾಂಶ್ಚತ್ವ ಇನ್ದೋ ಸರಸಿ ಪ್ರ
೨ ೩ ೨ ೩ ೨ ೩ ೨ ೩ ೨ ೩ ೧ ೨ ೩ ೧ ೨ ೩ ೧ ೨ ೩ ೧
ಧನ್ವ । ಬ್ರಧ್ನಶ್ಚಿದ್ಯಸ್ಯ ವಾತೋ ನ ಜೂತಿಂ ಪುರುಮೇಧಾಶ್ಚಿತ್ತಕವೇ ನ
೨
ರಂ ಧಾತ್ ॥ ೯-೫೪೧ ॥

೩ ೨ ೩ ೨ ೩ ೨ ೧ ೨ರ ೩ ೨ ೩ ೧ ೨ರ
ಅಯಾ–ಪವಾ–ಪವಸ್ವ–ಏನಾ–ವಸೂನಿ । ಮಾಂಶ್ಚತ್ವೇ–ಇನ್ದೋ–ಸರಸಿ–ಪ್ರ–
೩ ೨ ೩ ೧ ೨ರ ೧ ೨ರ ೩ ೨ ೩ ೧ ೨ ೩
ಧನ್ವ ॥ ಬ್ರಧ್ನಃ–ಚಿತ್–ಯಸ್ಯ–ವಾತಃ–ನ–ಜೂತಿಮ್ ॥ ಪುರುಮೇಧಾಃ–ಪು
೧ ೨ರ ೩ ೧೨ರ ೧೨ರ ೩
ರು–ಮೇಧಾಃ–ಚಿತ್–ತಕವೇ–ನರಮ್–ಧಾತ್ ॥ ೯-೫೪೧ ॥

॥ ಶೌಷ್ಕಾನಿ ತ್ರೀಣಿ । ತ್ರಯಾಣಾಂ ಶ್ನುಷ್ಟಿಸ್ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್ಸೋಮಃ ॥

೫ರ೪ ೫ ೪ ೫ ೧ರ ರ೨೧
೧. ಔಹೋಹಾಇ । ಅಯೋಹಾಇ ॥ ಪವಾಪವಸ್ವೈನಾವಸೂಽ
೨ ನ ೨^ ೩ ೨ ನ ೨ ರ ೧
ಇನೀ । ಔಽಇಹೋಇ । ಇಹಾ । ಈಽಇಯಾ । ಮಾಂಶ್ಚತ್ವಇ
ರ ೨೧ ೨ ನ ೨ ^ ೩ ೨ ನ
ನ್ದೋಸರಸಿಪ್ರಧಾಽ೨ಇನ್ವಾ । ಔಽಇಹೋಇ । ಇಹಾ । ಈಽಇ

೨. ೧ ೦ ೦ ೨ ೧ ೨ ನ ೨^
ಯಾ ॥ ಬ್ರಧ್ನಶ್ಚಿದ್ಯಸ್ಯವಾತೋ೭ನಜೂಽ೨೩ತೀಮ್ । ಔಽ೩ಹೋ೭ಇ ।

೩ ೨ ನ ೨ ೧೦ ೦ ೦ ೨ ೧ ೨
ಇಹಾ । ಈಽ೩ಯಾ ॥ ಪುರುಮೇ೭ಧಾಶ್ಚಿತ್ತಕವೇ೭ನರಾಽ೨೩ನ್ನಾಧ್‌ತ್ ।

ನ ೨^ ೩ ೨ ೧ ^ ೩ ೫೦ ೦
ಔಽ೩ಹೋ೭ಇ । ಇಹಾ । ಈಽ೨ । ಯಾಽ೨೩ಳ । ಔಹೋ೭ವಾ ॥

೨ ^ ೨೦ ೩ ೨
ಏಽ೩ । ದೀ೭ದಿಹೀ೭ಽ೧ ॥

ದೀ - ೧೪ । ಪ - ೨೨ । ಮಾ - ೯ । ಥೋ ॥ ೧.೧೦೫೦ ॥

೫ ೪ ೫ ೪ ೫ ೧ ೦ ೦ ೨ ೧ ೨
೨. ಅಯೋ೭ಹಾಇ । ಪವ್ಲೋ೭ಹಾಇ ॥ ಪವಸ್ವೈನಾವಸೂಽ೨೩ನೀ ।

೦ ನ ೨ ೦ ೧ ೦ ೨
ಇಹೋ೭ಇಯಾಽ೩ । ಈಽ೩ಯಾ । ಮಾ೭\ಶ್ಚತ್ವಇನ್ದೋ೭ಸರಸಿಪ್ರ

೧ ೨ ೦ ^ ನ ೨ ೧
ಧಾಽ೨೩ನ್ವಾ । ಇಹೋ೭ಇಯಾಽ೩ । ಈಽ೩ಯಾ ॥ ಬ್ರಧ್ನಶ್ಚಿದ್ಯಸ್ಯ

೦ ೦ ೨ ೧ ೦ ^ ನ ೨
ವಾತೋ೭ನಜೂಽ೨೩ತೀಮ್ । ಇಹೋ೭ಇಯಾಽ೩ । ಈಽ೩ಯಾ ॥

೧೦ ೦ ೦ ೨ ೧ ೨ ೦ ^
ಪುರುಮೇ೭ಧಾಶ್ಚಿತ್ತಕವೇ೭ನರಾಽ೨೩ನ್ನಾಧ್‌ತ್ । ಇಹೋ೭ಇಯಾಽ೩ ।

೧ ೩ ೫೦ ೦ ೨ ^ ೨೦ ೧
ಈಽ೨ । ಯಾಽ೨೩ಳ । ಔಹೋ೭ವಾ ॥ ಏಽ೩ । ದೀ೭ದಯಾಽ೨

೧ ೧ ೧
೩ಳಶಿತ್ ॥ ದೀ - ೧೭ । ಪ - ೧೮ । ಮಾ - ೧೦ । ಗೌ ॥ ೨.೧೦೫೧ ॥

೨^ ೩ ೫ ೨ ^ ೧ ೫ ೨
೩. ಹಾಓಽ೨೩ಳವಾ । ೨ । ಹಾಽ೩ಓಽ೨೩ಳವಾ । ಹಾಉವಾ ।

೧೦ ೨೧೦ ೨ ೦ ೧೦ ೨೦ ೧ ೨ ೧ — ೧
ಅಯಾಪವಾಪವಸ್ವೈನಾವಸೂನಿ । ಇಹಇ । ಹಿಯಾಽ೨ । ಇ

೨ ೧ ೨ ೨ ೧ ೨೦ ೧ ೨೧ ೨ ೧ ೨ ೧
ಹಾ । ಇಹಾ ॥ ಮಾ೭\ಶ್ಚತ್ವಇನ್ದೋ೭ಸರಸಿಪ್ರಧನ್ವ । ಇಹಇ । ಹಿ

೧ ೨ ೧ ೨ ೧ ೨ ೧ ೨ ೧೦ ೨೦ ೧ ೨೦ ೧

ಯಾ಺ಽ೨ । ಇಹಾ । ಇಹಾ ॥ ಬ್ರಧ್ನಶ್ಚಿದ್ಯಸ್ಯವಾತೋನಜೂತಿಮ್ ।

೨ ೧ ೧ ೨ ೧ ೨ ೨ ೩ ೫

ಇಹಇ । ಹಿಯಾಽ೨ । ಇಹಾ । ಇಹಾಽ೩ ॥ ಹಾಓಽ೨೩ಳವಾ ।

೨ ೧ ೫ ೨ ೧ ೫ ೨

ಹಾಓಽ೨೩ಳವಾ । ಹಾಽ೩ಓಽ೨೩ಳವಾ । ಹಾಉವಾ । ಪುರು

೧೦ ೨೦ ೧ ೨೦ ೧ ೨೦ ೧ ೨ ೧ ೧ ೨

ಮೇಧಾಶ್ಚಿತ್ತಕವೇನರನ್ಧಾತ್ । ಇಹಇ । ಹಿಯಾಽ೨ । ಇಹಾ ॥

೧ ೩ ೧೧೧

ಇಹಾಽ೨೩ಳಶ ॥ *ದೀ– ೧೪ । ಪ– ೨೫ । ಮಾ– ೧೫ । ರು ॥ ೩.೧೦೫೨ ॥*

ಹೇ ಸೋಮ **ಅಯಾ** ಅನಯಾ **ಪವಾ** ಪವಮಾನಯಾ ಧಾರಯಾ ಸಹ **ಏನಾ** ಏನಾನಿ **ವಸೂನಿ** ಧನಾನಿ **ಪವಸ್ವ** ಕ್ಷರ – ಪವಾ ಪೂಙ್ಪವನೇ । ಕ್ರ್ಯ.ಉ – ಅನ್ಯೇಭ್ಯೋಽಪಿ ದೃಶ್ಯನ್ತೇ ಪಾ – ೩.೨.೧೦೧ – ಇತಿ ವಿನ್ ಪ್ರತ್ಯಯಃ । ಆರ್ಧ ಧಾತುಕಲಕ್ಷಣೋ ಗುಣಃ । ಸಾವೇಕಾಚಃ ಪಾ – ೬.೧.೧೬೮ – ಇತಿ ತೃತೀಯಾಯಾ ಉದಾತ್ತತ್ವಮ್ । ತಥಾ ಹೇ ಇನ್ದೋ ತ್ವಂ **ಮಾಙ್ಕ್ಷತ್ವೇ** ಮನ್ಯ ಮಾನಾನಾಂ ಚಾತಕೇ ಸರಸಿ ಉದಕೇ ವಸತೀವರ್ಯಾಖ್ಯೇ ಕಲಶೇ ಪ್ರಧನ್ವ ಪ್ರಗಚ್ಛ । ತತಃ **ಯಸ್ಯ** ಯಸ್ಮಿನ್ ಸೋಮೇ ಪೂಯಮಾನೇ ಸತಿ ಬ್ರಧ್ನಶ್ಚಿತ್ ಸರ್ವೇಷಾಂ ಪ್ರಜ್ಞಾಪಕಃ ಮೂಲಭೂತೋ ವಾ ಆದಿತ್ಯಃ **ವಾತೋನ** ವಾತ ಇವ **ಜೂತಿಂ** ವೇಗಂ ಕುರ್ವನ್ । ಕಿಂ ಚ । **ಪುರುಮೇಧಾಶ್ಚಿತ್** ಬಹುವಿಧಪ್ರಜ್ಞ ಇನ್ದ್ರಶ್ಚ **ತಕವೇ** । ತಕತಿರ್ಗತಿಕರ್ಮಸು ಪಠಿತಃ । ಅಸ್ಮಾದೌಣಾದಿಕಃ ಉನ್ಪ್ರತ್ಯಯಃ । ಸೋಮ ಮಭಿಗಚ್ಛತೇ ಮಹ್ಯಂ **ನರಂ** ಕರ್ಮಣಾನೇತಾರಂ ಪುತ್ರಂ **ಧಾತ್** ಪ್ರಯಚ್ಛತು । ಹೇ ಸೋಮ ತ್ವಯಾ ತರ್ಪಿತಾ ಸನ್ತೌ ಇನ್ದ್ರಾದಿತ್ಯೌ ಮಹ್ಯಂ ಪುತ್ರಂ ಪ್ರಯಚ್ಛತಾಮ್ ಇತ್ಯರ್ಥಃ ।

ಅಯಾಪವಾ ಪರಮ ಶುದ್ಧಿಗೊಂಡ ಇನ್ದೋ ಸೋಮದೇವನೇ ನಿನ್ನ ಧಾರಾ ಪ್ರವಾಹದೊಂದಿಗೆ **ಮಾಂಶ್ಚತ್ವೇ** ಸಂಮಾನ್ಯರಾದ ಗೌರವಾನ್ವಿತರಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗುವ ಅಪೇಕ್ಷೆಯುಳ್ಳವರಂತೆ ಸರಸಿ ವಸತೀವರಿಗಳೊಂದಿಗೆ ಅಶ್ವಾರೂಢರಾಗಿ ಸೇರಿಕೊಳ್ಳಲು ದ್ರೋಣ ಕಲಶದೊಳಕ್ಕೆ **ಪ್ರಧನ್ವ** ಪ್ರವಹಿಸು **ಏನಾ ವಸೂನಿ ಪವಸ್ವ** ಈ ಐಶ್ವರ್ಯವು ನಮ್ಮಲ್ಲಿಗೆ ಪ್ರವಹಿಸುವಂತೆ ಮಾಡು **ವಾತೋ ನ ಜೂತಿಮ್** ವಾಯುವಿನಂತೆ ಶೀಘ್ರಗಾಮಿಯಾದ **ಬ್ರಧ್ನಶ್ಚಿತ್** ಆದಿತ್ಯನೂ ಬ್ರಧ್ನೋ ಮಹನ್ನಾಮ । ನಿಘಂ. ೩–೩ ॥ ಮಹಾಮಹಿಮನಾದ **ಪುರುಮೇಧಾಶ್ಚಿತ್** ಅನೇಕ ಯಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗಿಯಾಗಿರುವ ಮೇಧಾವಿಯಾದ ಇನ್ದ್ರನೂ **ತಕವೇ** ಸ್ತುತಿಗಳಿಂದ ಸೋಮನನ್ನು ಸಮೀಪಿಸುವ ಸ್ತುತಿಕರ್ತನಾದ ನಿನಗೆ ತಕತಿ ಗತಿಕರ್ಮಾ । ನಿಘಂ. ೨–೧೪ ॥ ಮೋಕ್ಷಪ್ರಾಪ್ತಿಗಾಗಿ **ನರಂ** ಪುತ್ರನನ್ನು **ಧಾತ್** ಅನುಗ್ರಹಿಸಲಿ.

ಗೌರವಾನ್ವಿತರನ್ನು ಸಂದರ್ಶಿಸಲು ಅಶ್ವಾರೂಢರಾಗಿ ಹೋಗುವಂತೆ ಸೋಮದೇವನೇ ಪರಮ ಶುದ್ಧನಾಗಿ ನಿನ್ನ ಧಾರಾಪ್ರವಾಹದೊಂದಿಗೆ ವಸತೀವರೀ ಎಂಬ ಮನ್ತ್ರಪೂತ ಉದಕಗಳೊಂದಿಗೆ ಸೇರಿಕೊಳ್ಳಲು ದ್ರೋಣಕಲಶದೊಳಕ್ಕೆ ಪ್ರವಹಿಸು. ಈ ಐಶ್ವರ್ಯವು ನಮ್ಮಲ್ಲಿಗೆ ಪ್ರವಹಿಸುವಂತೆ ಮಾಡು ವಾಯುವಿನಂತೆ ಶೀಘ್ರಗಾಮಿಯೂ ಆದಿತ್ಯನಂತೆ ಮಹಾಮಹಿಮನೂ ಮೇಧಾವಿಯಾದ ಇನ್ದ್ರನಂತೆ ಅನೇಕ ಯಜ್ಞಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗಿಯಾಗಿರುವ ಸೋಮದೇವನೇ ನಿನ್ನನ್ನು ಸ್ತುತಿಸುತ್ತಾ ನಿನಗೆ ಶರಣಾಗಿರುವ ನನಗೆ ಮೋಕ್ಷಪ್ರಾಪ್ತಿಗಾಗಿ ಪುತ್ರನನ್ನು ಅನುಗ್ರಹಿಸು.

ಪರಿಶುದ್ಧನಪ್ಪ ನಿನ್ನಯ ಧಾರೆಗಳವೆರಸು ನೀಂ
ಪೂಜ್ಯರಂ ಕಾಣಲಶ್ವಾರೂಢರೇಗುವಂದಂ ।
ಕಲಶಕೆಳಿಯಯ್ , ಸಿರಿಯನೆಮ್ಮೆಡೆಗೆ ತಂದು ಸುರಿಯಯ್
ವಾಯುಜವ ! ಬಹುಯಜ್ಞಭವ ! ನಮಗೆ ಮುಕ್ತಿಯೀಯಯ್ ॥

ಋಕ್ – ೫೪೨

॥ ಪರಾಶರಃ ಶಾಕ್ತ್ಯಃ ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್ ಪವಮಾನಸ್ಸೋಮಃ ॥

೩ ೧ ೨೧ ೩೧೨ ೩ ೧ ೨೧ ೩
ಮಹತ್ತತ್ಸೋಮೋ ಮಹಿಷಶ್ಚಕಾರಾಪಾಂ ಯದ್ಗರ್ಭೋಽವೃಣೀತದೇ
೨ ೧ ೨ ೩ ೨ ೩ ೧ ೨ ೩ ೧ ೨೧ ೩ ೩
ವಾನ್ ॥ ಅದಧಾದಿನ್ದ್ರೇ ಪವಮಾನ ಓಜೋಽಜನಯತ್ ಸೂರ್ಯೇ
೨ ೩೧೨
ಜ್ಯೋತಿರಿನ್ದುಃ ॥ ೧೦-೫೪೨ ॥

೩ ೨ ೧ ೨೧ ೩ ೨ ೩ ೨ ೧೨೧
ಮಹತ್–ತತ್–ಸೋಮಃ–ಮಹಿಷಃ–ಚಕಾರ । ಅಪಾಮ್–ಯತ್–ಗರ್ಭಃ–
೧೨೧ ೩ ೨ ೧೨೧ ೧ ೨೧ ೧೨೧ ೧೨೧ ೧೨೧
ಅವೃಣೀತ–ದೇವಾನ್ ॥ ಅದಧಾತ್–ಇನ್ದ್ರೇ–ಪವಮಾನಃ–ಓಜಃ । ಅಜ
೧ ೨೧ ೧ ೨೧ ೧ ೨
ನಯತ್–ಸೂರ್ಯೇ–ಜ್ಯೋತಿಃ–ಇನ್ದುಃ ॥ ೧೦-೫೪೨ ॥

॥ ಆತ್ರಮ್ । ಅತ್ರಿಸ್ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್ಸೂರ್ಯೋ ವಿಶ್ವೇದೇವಾ ವಾ ॥

೧. ಮಹತ್ತತ್ಸೋಮೋಮಹಿಷಶ್ಚಽ೩ಕಾರಾಽ೨ ॥ ಅಪಾಂಯದ್ಗ
ರ್ಭೋಽವೃಣೀತಽ೩ದಾಇವಾಽ೨ನ್ ॥ ಅದಧಾದಿ೩ನ್ದ್ರೇಪವಮಾನಽ
೩ಓಜಾಽ೨ಃ ॥ ಅಜನಯತ್ಸೂರ್ಯೇಽ೩ಜ್ಯೋಽ೨೩ । ತಿರಿನ್ದಾಉ
ವಾಽ೩ ॥ ಏಽ೩ । ಅಜನಯತ್ಸೂರ್ಯೇ । ಜ್ಯೋತಿರಿ । ನ್ದೋಽ೨೩
೪೫ಃ ॥ *ದೀ – ೧೩ । ಪ – ೮ । ಮಾ – ೬ । ಡೂ ॥ ೪.೧೦೫೩ ॥*

ಮಹಿಷಃ ಮಹಾನ್ ಪೂಜ್ಯೋ ವಾ **ಸೋಮಃ ಮಹತ್** ಪ್ರಭೂತಂ **ತತ್** ಕರ್ಮ **ಚಕಾರ** ಅಕರೋತ್ । ಕಿಂ ತತ್ । **ಅಪಾಂಗರ್ಭಃ** ಉದಕಾನಾಂ ಗರ್ಭಭೂತಃ ಜನಯತೃತ್ವಾತ್ ಜನ್ಯತ್ವಾದ್ವಾ । ಸ ಸೋಮಃ **ದೇವಾನ್ ಅವೃಣೀತ** ಸಮಭಜತೇತಿ **ಯತ್** ತತ್ ಕೃತವಾನ್ । ಕಿಂ ಚ **ಪವಮಾನಃ ಪೂಯಮಾನಃ** ಸೋಮಃ **ಓಜಃ** ಸೋಮಪಾನ ಜನ್ಯೇ ಬಲಮ್ **ಇನ್ದ್ರೇ ಅದಧಾತ್** ನ್ಯಧಾತ್ । ತಥಾ **ಇನ್ದುಃ** ಸೋಮಃ **ಸೂರ್ಯೇ ಜ್ಯೋತಿಃ** ತೇಜಃ **ಅಜನಯತ್** ॥

ಮಹಿಷಃ ಮಹಾಮಹಿಮನಾದ ಮಹಿಷೋ ಮಹನ್ನಾಮ ನಿಘಂ ೩–೩॥ **ಸೋಮಃ** ಸೋಮನು **ಮಹತ್** ಮಹಾತ್ಮ್ಯದಿಂದ ಕೂಡಿದ **ತತ್** ಆ ಕರ್ಮವನ್ನು **ಚಕಾರ** ನೆರವೇರಿಸಿದನು **ಯತ್ ಅಪಾಂ ಗರ್ಭಃ** ಸೋಮರಸದೊಂದಿಗೆ ಮನ್ತ್ರಪೂತ ನೀರನ್ನು ಸೇರಿಸುವ ಕಾರಣ ಆಪ ತತ್ವಕ್ಕೆ ಸಮಸ್ತ ಜಲರಾಶಿಗೆ ಗರ್ಭಭೂತನಾದನು. **ದೇವಾನ್ ಅವೃಣೀತ** ಪಾನಮಾಡಲು ಸೋಮರಸವನ್ನರ್ಪಿಸುವ ಕಾರಣ ದೇವತೆಗಳನ್ನಾರಾಧಿಸಿದನು. **ಪವಮಾನಃ** ಪವಿತ್ರನಾದ ಸೋಮನು **ಇನ್ದ್ರೇ ಓಜಃ** ಆತ್ಮಶಕ್ತಿ ಸಾಮರ್ಥ್ಯಗಳನ್ನು **ಅದಧಾತ್** ಸ್ಥಾಪಿಸಿದನು. **ಇನ್ದುಃ** ಸೋಮನು **ಸೂರ್ಯೇ** ಸೂರ್ಯನಲ್ಲಿ **ಜ್ಯೋತಿಃ** ತೇಜಸ್ಸನ್ನು **ಅಜನಯತ್** ಉತ್ಪನ್ನಮಾಡಿದನು.

ಮಹಾಮಹಿಮೋಪೇತನಾದ ಪವಿತ್ರನಾದ ಸೋಮದೇವನು ಬಹು ಮಹತ್ವದ ಮಹಾತ್ಮೆಯಿಂದೊಡಗೂಡಿದ ಈ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ನೆರವೇರಿಸಿದನು. ಸೋಮರಸವು ಮನ್ತ್ರಪೂತನೀರಿನೊಂದಿಗೆ ಸೇರುವ ಸಂಕೇತದಿಂದ ಸಮಸ್ತ ಜಲ ರಾಶಿಗೂ ಗರ್ಭಭೂತನಾದನು. ಸೋಮಪಾನದಿಂದ ದೇವತೆಗಳು ತೃಪ್ತರಾಗುವುದರ ಸಂಕೇತವಾಗಿ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಆರಾಧಿಸಿದನು. ಸೋಮಪಾನದಿಂದ ಇನ್ದ್ರನ ಆತ್ಮಶಕ್ತಿ ಸಾಮರ್ಥ್ಯಗಳು ವೃದ್ಧಿಸುವುದರ ಸಂಕೇತವಾಗಿ ಇನ್ದ್ರನಲ್ಲಿ ಆತ್ಮಶಕ್ತಿ ಸಾಮರ್ಥ್ಯಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದನು. ಸೋಮರಸವು ತೇಜಸ್ವಿಯಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಸೋಮನು ಸೂರ್ಯನಲ್ಲಿ ತೇಜಸ್ಸನ್ನು ಉತ್ಪನ್ನಮಾಡಿದನು.

ಮಹಿಮಸ್ತೋಮಂ ಮಹತ್ಕರ್ಮಂಗಳಂ ನಡಸಿದಂ
ಜಲದ ಒಡವರಿದು ಜೀವನತತ್ತ್ವದರ್ಶಿಯಾದಂ ।
ತನ್ನತಾನೊಡ್ಡಿ ಸುರರೀಂಟೆ ಶಕ್ರಂಗಳ್ತಿಯಂ
ತಂದನೋಜಃಕಾಂತಿಕಂದಲಿತನಾಗಿ ಮೆರೆದಂ ॥

ಋಕ್ – ೫೪೩

॥ ಕಶ್ಯಪೋ ಮಾರೀಚಃ ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್ ಪವಮಾನಸ್ಸೋಮಃ ॥

೧ ೨ ೩   ೨ ೩   ೨ ೩   ೨ ೩ ೨   ೩ ೨   ೩ ೧   ೨   ೩ ೧
ಅಸರ್ಜಿ ವಕ್ವಾ ರಥ್ಯೇ ಯಥಾಜೌ ಧಿಯಾ ಮನೋತಾ ಪ್ರಥಮಾ
೨ ೩ ೨   ೨ ೩ ೧ ೨ ೩   ೨ ೩ ೨ ೩   ೧ ೨   ೩ ೨ ೩ ೨
ಮನೀಷಾ । ದಶ ಸ್ವಸಾರೋ ಅಧಿ ಸಾನೋ ಅವ್ಯೇ ಮೃಜನ್ತಿ ವ
೩   ೧ ೨ ೩ ೧ ೨
ಹ್ನಿಂ ಸದನೇಷ್ವಚ್ಛ ॥ ೧೧-೫೪೩ ॥

೧೨೦   ೧೨೦ ೧೨೦   ೧ ೨೦ ೩ ೨   ೩ ೨ ೩ ೧   ೨ ೩ ೨
ಅಸರ್ಜಿ–ವಕ್ವಾ–ರಥ್ಯೇ–ಯಥಾ–ಆಜೌ । ಧಿಯಾ–ಮನೋತಾ–ಪ್ರಥಮಾ–
೩   ೨   ೧೨೦ ೧೨೦   ೧೨೦ ೧ ೨೦ ೧೨೦   ೩ ೧೨ ೧೨೦   ೧
ಮನೀಷಾ ॥ ದಶ–ಸ್ವಸಾರಃ–ಅಧಿ–ಸಾನೌ–ಅವ್ಯೇ ॥ ಮೃಜನ್ತಿ–ವಹ್ನಿಮ್–ಸ
೨೦   ೧೨೦
ದನೇಷು–ಅಚ್ಛ ॥ ೧೧-೫೪೩ ॥

॥ ವಾಸಿಷ್ಠಮ್ । ವಸಿಷ್ಠಸ್ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್ಸೋಮಃ ॥

೨೧ ೨ ^ ೨   ೧ __ ೧   ೨   ೫೦
೧. ಅಸಾಔಽ೩ಹೋ । ಜಿವಾಕ್ವಾಽ೨ । ರಥ್ಯಾಇಯಾಽ೩೪ । ಥಾ ।
೩ ೧೧೧   ೨ ೧ ೨ ^ ೨   ೧ __   ೧
ಜಾಽ೨೩೪೫ಉ ॥ ಧಿಯಾಔಽ೩ಹೋ । ಮನೋತಾಽ೨ । ಪ್ರ
೨   ೫೦ ೩ ೧೧೧   ೨೧ ೨ ^ ೨
ಥಮಾಮಾಽ೩೪ । ನೀ । ಷಾಽ೨೩೪೫ ॥ ದಶಾಔಽ೩ಹೋ । ಸ್ವ
೧ __ ೧ ೨   ೫ ೩ ೧೧೧   ೨
ಸಾರಾಽ೨ಃ । ಅಧಿಸಾನೋಽ೩೪ । ಅ । ವ್ಯಾಽ೨೩೪೫ಇ ॥ ಮೃ

೧ ೨ ^ ೨ ೧ — ೧ ೨
ಜಾಔꣳಽಖಿಹೋ । ತಿವಾಹ್ನೇಽವಿಮ್ । ಸದನಾಇಷೂಽಖಿಳ । ಅ
೫ ೧೧೧
ಚ್ಛಽವಿಲು । ವಾಽಡ್ಡಿಖಿಳಶಿ ॥

ದೀ – ೨ । ಪ – ೨೦ । ಮಾ – ೧೧ । ಇ ॥ ೫.೧೦೫೪ ॥

ವಕ್ವಾ ಶಬ್ದಾಯಮಾನಃ । ವಚ ಪರಿಭಾಷಣೇ ವನಿಪ್ । ತಾದೃಶಃ ಪವಮಾನಃ ಸೋಮಃ । ಆಜೌ । ಅಜನ್ತಿ ಕರ್ಮಾರ್ಥಮೃತ್ವಿಜ ಇತಿ ಆಜಿರ್ಯಜ್ಞಃ । ತಸ್ಮಿನ್ । ಧಿಯಾ ಕರ್ಮಣಾ ಸ್ತೋತ್ರೇಣ ವಾ ಸಾಕಮ್ । ಅಸರ್ಜಿ ಪಾತ್ರೇಷು ಸೃಜ್ಯತೇ । ತತ್ರ ದೃಷ್ಟಾನ್ತಃ – ರಥ್ಯೇ ಯಥಾ ರಥ್ಯೇ ರಥಾರ್ಹೇ ಆಜೌ । ಸಂಗ್ರಾಮ ನಾಮ್ಯೈತತ್ । ಅಜನ್ತಿ ಪ್ರಕ್ಷಿಪನ್ತ್ಯಾಯುಧಾನ್ಯತ್ರೇತಿ ತಸ್ಮಿನ್ । ಅಶ್ವೋ ಯಥಾ ಧಿಯಾ ಅಙ್ಗುಲ್ಯಾ ಸುಜ್ಯತೇ ತದ್ವತ್ । ಕೀದೃಶಃ । ಮನೋತಾ ಯಸ್ಯಾಂ ದೇವಾನಾಂ ಮನಾಂಸಿ ಪ್ರೋತಾನಿ ಸಾ ತಥಾ ಚ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಮ್ – ತಸ್ಯಾಮ್ ಹಿ ತೇಷಾಂ ಮನಾಂಸ್ಯೋತಾನಿ ಇತಿ ಐ.ಬ್ರಾ. ೨–೧೦ । ಪ್ರಥಮಾ ಮುಖ್ಯಾ । ಮನೀಷಾ ಮಾನಸ ಈಷಾ ಮನೀಷಾ ಸ್ತುತಿಃ । ತದ್ವತ್ ಯದ್ವಾ । ಧಿಯಾ । ವಿದಧಾತಿ ಸ್ತುತೀರಿತಿ ಧೀಃ ಸ್ತೋತಾ ತೇನ ಸ್ತುತಿಃ ಪ್ರೇರ್ಯತೇ । ಕಿಂ ಚ ದಶ ಸ್ವಸಾರಃ ದಶಸಂಖ್ಯಾಕಾ ಅಙ್ಗುಲ್ಯಃ ಸದನೇಷು ಯಜ್ಞ ಗೃಹೇಷು ಪಾತ್ರಾಣ್ಯಭಿಮುಖೀಕೃತ್ಯ ವಹ್ನಿಂ ವೋಢಾರಂ ಸೋಮಂ ಸಾನೌ ಸಮುಚ್ಛ್ರಿತೇ । ಅಧಿಃ ಸಪ್ತಮ್ಯರ್ಥಾನುವಾದಕಃ ಅವ್ಯೇ ಅವಿಭವೇ ಅವಿವಾಲೇನ ಕೃತೇ ಪವಿತ್ರೇ ಅಜನ್ತಿ ಪ್ರೇರಯನ್ತಿ ॥ ಪ್ರಥಮಾ ಮನೀಷಾ–ಪ್ರಥಮೋ ಮನೀಷೀ ಇತಿ । ಸದನೇಷು–ಸದನಾನಿ ಇತಿಚ ಸಾಮ್ನಃ ಋಚಃ ಪಾಠೌ ॥

ಮನೋತಾ ದೇವತೆಗಳ ಮನಸ್ಸೆಳೆಯುವ ಸ್ತುತಿಗೆ ಧ್ಯಾನಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರವಾದ **ಪ್ರಥಮಂ** ದೇವತೆಗಳಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ಮುಖ್ಯನೂ ಶ್ರೇಷ್ಠನೂ ಆದ **ಮನೀಷಾ** ಪ್ರಜ್ಞಾವಂತನಾದ ಮನೀಷಯಾ ಯಾ । ನಿರು ೯–೧೦ ॥ **ರಥ್ಯೇ ಯಥಾ** ರಥದಲ್ಲಿರುವವನು ಸಂಗ್ರಾಮಾದಿ ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಅನುಕೂಲವಾಗುವಂತೆ ಬೆರಳುಗಳಿಂದ ರಥದ ಕುದುರೆ ಗಳನ್ನು ಪ್ರೇರಿಸುವಂತೆ **ವಕ್ವಾ** ಮಂಗಳಕರವಾದ ಶಬ್ದಮಾಡುವ ಸೋಮನು **ಆಜೌ** ಪರಮಂ ವಾ ಏತನ್ಮಹೋ ಯದಾ ಜಿಃ ಜೈ ೨–೪೦–೫ ಪರಮ ಪದದಲ್ಲಿ ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ **ಧಿಯಾ** ಸ್ತೋತ್ರಪಠಿಸುತ್ತಾ ಧ್ಯಾನಾಸಕ್ತರಾಗಿ **ಅಸರ್ಜಿ** ವಿಧ್ಯುಕ್ತವಾಗಿ ಹಿಂಡಲ್ಪಡುತ್ತದೆ. **ದಳ ಸ್ವಸಾರಃ** ಸಹೋದರಿಯರಂತಿರುವ ಹತ್ತು ಬೆರಳುಗಳು ದಶೇಂದ್ರಿಯಗಳು **ಸದನೇಷು** ಯಜ್ಞಶಾಲೆಯ ಹೃದಯ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ **ವಹ್ನಿಮ್** ಹವಿರ್ವಾಹಕನಾದ ಸೋಮನನ್ನು **ಸಾನೇ ಅವ್ಯೇ** ಎತ್ತರದಲ್ಲಿರುವ ಸಮತಟ್ಟಾದ ಜಾಗದಲ್ಲಿರುವ ಉಣ್ಣೆಯದಾರಗಳಿಂದಾದ ದಶಾಪವಿತ್ರವೆಂಬ ಶೋಧಕಪಾತ್ರೆಗೆ **ಅಚ್ಛ ಮೃಜನ್ತಿ** ಮರ್ಜಯನ್ತ ಗಮಯನ್ತ ನಿರು ೧೨–೪೩ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಜೋಪಾನವಾಗಿ ಹರಿಸುತ್ತಾರೆ.

ರಥಿಕನು ಕುದುರೆಗಳನ್ನು ಬೆರಳುಗಳಿಂದ ಪ್ರೇರಿಸುವಂತೆ ದೇವತೆಗಳ ಮನಾಪಹಾರಿಯಾದ ಶ್ರೇಷ್ಠನಾದ ರಸರೂಪೀ ಸೋಮದೇವನು ಮಂಗಳಕರ ಶಬ್ದಮಾಡುತ್ತಾ ಯಜ್ಞಶಾಲೆಯ ಹೃದಯದಂತಿರುವ ಮಧ್ಯ ಭಾಗದಲ್ಲಿರುವ ದಶಾ ಪವಿತ್ರಕ್ಕೆ ಜೋಪಾನವಾಗಿ ಹರಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಾನೆ ಬಿಜಯಮಾಡಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಾನೆ.

ರಥಿಕನಾತ್ತೀಯಾಶ್ವರಾಜೀಯಂ ವೆರಲ್ಗಳಿಂದಂ
ಚೋದಿಪ್ಪವೊಲ್ ಸುರರ ಸಮ್ಮಾನಿ ಸೋಮನಿಲ್ಲಿ ।
ಋತ್ವಿಕ್ಸುತಂ ಸುಮಧುರಸ್ವರಂ ಸವನವೇದೀ-
-ಹೃದಯಸ್ಥಿತಂ ಬಂದು ಮೆರೆದು ನಲಿವಂ ॥

ಋಕ್ – ೫೪೪

॥ ಪ್ರಸ್ಕಣ್ವಃ ಕಾಣ್ವಃ ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್ ಪವಮಾನಸ್ಸೋಮಃ ॥

೩ ೨ ೩ ೨ ೩ ೨ ೩ ೧ ೨ ೩ ೧ ೨ ೩ ೧ ೨ ೩
ಅಪಾಮಿವೇದೂರ್ಮಯಸ್ತರ್ತುರಾಣಾಃ ಪ್ರ ಮನೀಷಾ ಈರತೇ
೨ ೩ ೧ ೨ ೩ ೨ ೩ ೧ ೨ ೩ ೨ ೩ ೧ ೨ರ ೩ ೧
ಸೋಮಮಚ್ಛ । ನಮಸ್ಯನ್ತೀರುಪ ಚ ಯನ್ತಿ ಸಂ ಚಾ ಚ ವಿಶನ್ತ್ಯುಶತೀ
೩ ೧ ೨
ರುಶನ್ತಮ್ ॥ ೧೨-೫೪೪ ॥ ಸ್ವ ೧೯ । ಉ ೩ । ಧಾ ೮೨ । ದಾ ॥

೩ ೨ ೩ ೨ ೩ ೧ ೨ ೧೨ರ ೩ ೨ ೩
ಅಪಾಮ್–ಇವ–ಇತ್–ಊರ್ಮಯಃ–ತರ್ತುರಾಣಾಃ । ಪ್ರ–ಮನೀಷಾಃ–ಈರ
೧ ೨ರ ೧೨ರ ೩ ೧ ೨ ೧ ೨ರ ೩ ೧ ೨ರ ೩ ೨
ತೇ–ಸೋಮಮ್–ಅಚ್ಛ । ನಮಸ್ಯನ್ತೀಃ–ಉಪ–ಚ–ಯನ್ತಿ–ಸಮ್–ಚ ॥ ಆ–
೩ ೨ ೩ ೧ ೨
ಚ–ವಿಶನ್ತಿ–ಉಶತೀಃ–ಉಶನ್ತಮ್ ॥ ೧೨-೫೪೪ ॥

ಆ ೫ । ಅ ೧೩ । ಪ ೨೫೧ । ವ । ದ ೫ ॥

ಪಞ್ಚಮೀ ದಶತಿಃ ॥ ೫ ॥ ಸಪ್ತಮಃ ಖಣ್ಡಃ ॥ ೭ ॥

ಇತಿ ತ್ರಿಷ್ಟುಭಃ । ಇತಿ ಷಷ್ಠಪ್ರಪಾಠಕಸ್ಯ ಪ್ರಥಮೋರ್ಧಃ ॥ ೬ ॥

೧. ಅಪಾಮಿವೇದೂರ್ಮಯಸ್ತೌ । ಹೋವಾಹಾಇ ॥ ತುರಾ
ಣಾ೨ಇಳಃ । ಹಾಹೋಇ । ಪ್ರಮನೀ । ಷಾಃ । ಈರತೇऽಇ ।
ಸೋಮಮ । ಛಾऽಇಳ । ಹಾಹೋಇ ॥ ನಮಸ್ಯ । ತಾಇಃ ।
ಉಪಚಾऽಇ । ಯನ್ತಿಸಮ್ । ಚಾऽಇಳ । ಹಾಹೋಇ ॥ ಆಚವಿ ।
ಶಾ । ತಿಯುಶ । ತೀರುಶ । ತಾऽಇಳಮ್ । ಹಾಹಾऽಇಳ । ಔ
ಹೋವಾ ॥ ವಾऽಇಹಾऽ೨ಇಳಾಃ ॥

ದೀ – ೧೨ । ಪ – ೨೪ । ಮಾ – ೧೧ । ಝು ॥ ೬.೧೦೫೫ ॥

ಸಪ್ತಮಃ ಖಣ್ಡಃ ॥ ೭ ॥ ದಶತಿಃ ॥ ೫ ॥ ಇತಿ ತ್ರೈಷ್ಟುಭಮ್ ।

ಅಪಾಮಿವ ಯಥಾ ಉದಕಾನಾಮ್ **ಊರ್ಮಯಃ** ತ್ವರನ್ತೇ । ಇತ್ ಇತಿ ಪೂರಣಃ । ತದ್ವತ್ **ತರ್ತುರಾಣಾಃ** ಕರ್ಮಣಿ ದೇವಾನ್ ಸ್ತೋತುಂತ್ವರಮಾಣಾಃ । ತುರಃ ತ್ವರಣೇ ಜೌಹೋತ್ಯಾದಿಕಃ । ಆ– ಯಜ್‌ಲುಗನ್ತಸ್ಯ ಶಾನಚಿ ರೂಪಮ್ । ಅಭ್ಯಾಸಸ್ಯ ಉ ವರ್ಣಸ್ಯ ರೇಫಾದೇಶಶ್ಛಾಂದಸಃ । ಅಭ್ಯಸ್ತಸ್ವರಃ । ತಾದೃಶಾ ಋತ್ವಿಜಃ । **ಮನೀಷಾಃ** ಮನಸ ಈಶಿತ್ರೀಃ ಸ್ತುತೀಃ **ಸೋಮಮಚ್ಛ** ಸೋಮಂ ಪ್ರತಿಪ್ರೇರಯನ್ತಿ । **ನಮಸ್ಯನ್ತೀಃ** ನಮಸ್ಯನ್ತ್ಯಃ ಸೋಮಂ ಪೂಜಯನ್ತ್ಯಃ ಸತ್ಯಃ ತಮ್ **ಉಪಯನ್ತಿ** ಚ । ಉಪಾಸಮೀಪೇ ಗಚ್ಛನ್ತಿ । ತಮೇವ ಸಂ ಯನ್ತಿ ಚ । ಸಂಗಚ್ಛ। **ಚವಾಯೋಗೇ** ಪ್ರಥಮಾ–೮–೧–೫೯ ಇತಿ ನ ನಿಘಾತಃ । **ಉಶತೀಃ** ಕಾಮಯಮಾನಾಃ ಸ್ತುತಯಃ ಉಶನ್ತಂ ಕಾಮಯಮಾನಂ ಸೋಮಮ್ **ಆ ವಿಶನ್ತಿ** ಚ ಪ್ರವಿಶನ್ತಿ ಚ ॥

ಅಪಾಮ್ ಊರ್ಮಯ ಇವ ನೀರಿನ ಅಲೆಗಳು ಲಯಬದ್ಧವಾಗಿ ಒಂದರ ಹಿಂದೆ ಒಂದು ಎಡೆಬಿಡದೆ ಚಲಿಸುವಂತೆ **ತರ್ತುರಾಣಾಃ** ಕರ್ಮಕುಶಲರಾದ ಋತ್ವಿಜರು **ಮನೀಷಾಃ** ಮನಃಪೂರ್ವಕವಾದ ಸ್ತುತಿಗಳಿಂದ **ಸೋಮಮಚ್ಛ** ಸೋಮನನ್ನು ಮುದಗೊಳಿಸಿ ಪ್ರೇರಿಸುತ್ತಾರೆ **ನಮಸ್ಯನ್ತೀಃ** ಸ್ತುತಿಗಳು ನಮ್ರತೆಯಿಂದ ಪೂಜಿಸುತ್ತಾ ನಮಸ್ಕರಿಸುತ್ತಾ **ಉಪಯನ್ತಿ** ಸೋಮನ ಸಾಮಿಪ್ಯವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತವೆ. ಅವನನ್ನು

ಸೇರುತ್ತವೆ. ವಿಶನ್ತಂ ಸ್ತುತಿಗಳನ್ನಪೇಕ್ಷಿಸುವ ಅವನನ್ನು ಉಶತೀಃ ಇಚ್ಛಿಸುತ್ತಾ ಆ ವಿಶನ್ತಿ ಅವನನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸುತ್ತವೆ.

ನೀರಿನ ತರಂಗಗಳು ಎಡೆಬಿಡದೆ ಲಯಬದ್ಧವಾಗಿ ಒಂದರಹಿಂದೆ ಒಂದು ಚಲಿಸುವಂತೆ ಕರ್ಮಕುಶಲರಾದ ಋತ್ವಿಜರು ಸೋಮಾಭಿಷವದಲ್ಲಿ ಕ್ರಿಯಾನ್ವಿತರಾಗಿ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಮನಃ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಸ್ತೋತ್ರಗಳನ್ನು ತರಂಗ ತರಂಗವಾಗಿ ಪಠಿಸುತ್ತಿರುವ ಕಾರಣ ನಮ್ರತೆಯಿಂದ ತನ್ನನ್ನು ಸೇರುವ ಸ್ತುತಿಗಳನ್ನು ಆದರ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಸೋಮನು ಬರಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಸ್ತೋತ್ರಗಳೂ ಸೋಮನೂ ಪರಸ್ಪರ ಬೆರೆತು ಸೋಮ ಮನ್ತ್ರಪೂತವಾಗುತ್ತದೆ.

ಜಲತರಂಗಲಯಾನುಶೀಲನದವೊಲ್ ಋತ್ವಿಜರ್
ಸೋಮಾಭಿಷವದೆ ಮನವಾರೆ ಪಾಲ್ಗೊಂಡು ನುತಿಸಲ್ ।
ಸೋಮನೀ ಸ್ತೋತ್ರಮಂ ಕೊಳ್ವನಕ್ಕರೆ ಮೀರಿರಲ್
ನುತಿಗಳಿವು , ಸುತನುಮಿವನುಭಯರುಂ ಪೂತರಪ್ಪರ್ ॥

ಋಕ್ – ೫೪೫

॥ ಅಧ್ರಿಗುಃ ಶ್ಯಾವಾಶ್ವಿಃ ಅನುಷ್ಟುಪ್ ಪವಮಾನಸ್ಸೋಮಃ ॥

೩ ೧ ೨ ೩ ೧ ೨ ೩ ೧ ೨ ೩ ೧ ೨
ಪುರೋಜಿತೀ ವೋ ಅನ್ಧಸಃ ಸುತಾಯ ಮಾದಯಿತ್ನವೇ ।
೨ ೩ ೧ ೨ ೩ ೧ ೨ ೩ ೨೦
ಅಪ ಶ್ವಾನ೮\ ಶ್ನಥಿಷ್ಟನ ಸಖಾಯೋ ದೀರ್ಘಜಿಹ್ವ್ಯಮ್ ॥

೩ ೧ ೨ ೩ ೨ ೩ ೧೨೦ ೩ ೧ ೨ ೩ ೧ ೨
ಪುರೋಜಿತೀ–ಪುರಃ–ಜಿತೀ–ವಃ–ಅನ್ಧಸಃ । ಸುತಾಯ–ಮಾದಯಿತ್ನವೇ ॥
೧೨೦ ೧ ೨೦ ೩ ೧ ೨೦ ೩
ಅಪ–ಶ್ವಾನಮ್–ಶ್ನಥಿಷ್ಟನ–ಶ್ನಥಿಷ್ಟ–ನ । ಸಖಾಯಃ–ಸ–ಖಾಯಃ–ದೀರ್ಘ
೨ ೩ ೩
ಜಿಹ್ವ್ಯಮ್–ದೀರ್ಘ–ಜಿಹ್ವ್ಯಮ್ ॥ ೧೨-೫೪೪ ॥

॥ ಪ್ರೇಂಖೌದ್ವೌ । ನಕುಲೋಽನುಷ್ಟುಪ್ಸೋಮಃ ॥

೫ ೦ ೨^ ೩ ೫ ೨ ೧೦
೧. ಪುರೋಜಿತೀ ॥ ವೋಽಅನ್ಧಾಽ೨೩೪ಸಾಃ । ಸುತಾಯಾಮಾಽ

೨ದಯಾಽ೩೧ಉವಾಯೇಽ೩ । ತ್ವಾಽ೨೩೪ವೇ ॥ ಅಪಶ್ವಾನಾಽ

೨೮\ಶ್ನಥಾಽ೩೧ಉವಾಯೇಽ೩ । ಷ್ಟಾಽ೨೩೪ನಾ ॥ ಸಖಾಯೋ

ದೀಽ೨ರ್ಘಜಾಽ೩೧ಉವಾಯೇಽ೩ ॥ ಹ್ವೇಽ೨೩೪ಯಾಮ್ ॥

ದೀ - ೩ / ಪ - ೮ / ಮಾ - ೬ / ಡೂ ॥ ೭.೧೦೫೬ ॥

॥ ವಾಮದೇವೋಽನುಷ್ಟುಪ್ಸೋಮಃ ॥

೨. ಪುರೋಜಿತೀ ॥ ವೋಽ೩ಓನ್ಧಾಽ೩ಸಾಃ । ಸೂತಾಯಮಾಽ೨ । ಊಽ೨ । ಹಾಽ೨ಇ । ಊಽ೨ । ದಾಽ೩ಯಾಇತ್ನಾಽ೩ವೇ । ಆ ಪಶ್ವಾನಾಽ೨ಮ್ । ಊಽ೨ । ಹಾಽ೨ಇ । ಊಽ೨ । ಶ್ನಾಽ೩ಥಾ ಇಷ್ಟಾಽ೩ನಾ ॥ ಸಾಖಾಯೋದಾಽ೨ಇ । ಊಽ೨ । ಹಾಽ೨ಇ । ಊಽ೨೩ । ಘಾಽ೨ಜಾಽ೨೩೪ಔಹೋವಾ ॥ ಏಽ೩ । ಹ್ವಯಾಽ೨೩೪೫ಮ್ ॥ *ದೀ - ೭ / ಪ - ೧೯ / ಮಾ - ೧೧ / ಝು ॥ ೮.೧೦೫೭ ॥*

॥ ಕಾರ್ತಯಶಮ್ । ಕೃತಯಶಾಽನುಷ್ಟುಪ್ಸೋಮಃ ॥

೩. ಪುರೋಹಾಹಾಉ ॥ ಜಾಽ೨೩೪ಇತೀ । ವೋಆಔಽ೩ಹೋಽ೩ । ಧಾಸಾಃ । ಸುತಾಔಽ೩ಹೋಽ೩ । ಯಾಮಾಽ೬ । ಹಾಉವಾ । ದಯಿತ್ನವೇಽ೨ । ಉಪಾ ॥ ಅಪಶ್ವಾನ೮\ಶ್ನಥಾಽ೧ಇಷ್ಟಾಽ೩ನಾ ॥

೧ ೨ ೨ ೪ ೫ ೫ ೨ ೧

ಸಖಾಔಽ೩ಹೋಽ೩ । ಯೋದಾಽ೬ । ಹಾಉವಾ । ಘಜಿಹ್ವಿ

೩ ೧೧೧

ಯಮ್ ॥ ಉಪಾಽ೨೩೪೫ ॥

ದೀ -೫ । ಪ - ೧೫ । ಮಾ - ೧೧ । ಮ ॥ ೯.೧೦೫೮ ॥

॥ ಔರ್ಧ್ವಸದ್ಮನಮ್ । ಊರ್ಧ್ವಸದ್ಮಾನುಷ್ಟುಪ್ಸೋಮಃ ॥

೫ ೪೦ ೫೦ ೦ ೪೫ ೪ ೨ ೧೦ ೦

೪. ಪುರೋಜಿತೀವೋಅನ್ಧಸಃ ಉವಾಹಾಇ ॥ ಸುತಾಯಮಾದ

೧ ೦

ಯಿತ್ನವಉವಾಽ೨೩ಹೋಇ । ಅಪಶ್ವಾನಞ್ಶ್ನಥಿಷ್ಟನಉವಾಽ೨೩

೧ ೨೦ ೦ ೧ ೨ ೩

ಹೋಇ ॥ ಸಾಖಾಯೋದಾಇ ॥ ಘಾಜಿಹ್ವಾಽ೨೩೪೫ಯಾಽ೬

೨ ೧೨ ೧೦ ೨೧ ೩೦ ೩ ೨

೫೬ಮ್ ॥ ಸುವೃಕ್ತಿಭಿನ್ನೃಮಾದನಮ್ಭರೇಽ೨ಷುವಾಽ೧ ॥

ದೀ - ೧೦ । ಪ - ೭ । ಮಾ - ೯ । ಘೋ ॥ ೧೦.೧೦೫೯ ॥

॥ ಶ್ಯಾವಾಶ್ವಮ್ । ಶ್ಯಾವಾಶ್ವೋಽನುಷ್ಟುಪ್ಸೋಮಃ ॥

೩ ೨ ೨ ೪ ೦ ೫ ೨ ೪

೫. ಪುರೋಽ೩೧ । ಜೀಽ೩ತೀ । ವೋಅ । ಧಾಽ೩ಸಃ । ಏಹಿ

೫ ೧ ೦ ೦ ೨ ೧ — ೧೦

ಯಾ ॥ ಸೂ । ತಾಯಾಮಾದಾ । ಯಿ । ತ್ನವಾಽ೨ಇ । ಏಹಿ

— ೧೦ ೨ ೪ ೫ ೨೦

ಯಾಽ೨ । ಅಪಶ್ವಾನಾಞ್ಶ್ನಾಽ೩ಥೀಽ೩ ॥ ಷ್ಟಾಽ೨೩೪ನಾ ॥ ಏ

— ೧೦ — ೦ ೧೦ ೨ ೪

ಹಾಽ೨ಇ । ಏಹಿಯಾಽ೨ । ಸಖಾಯೋದಾಇಘಾಽ೩ಜೀಽ೩ ।

೨ ॥ ೫

ಹ್ವಾಽ೩೪೫ಯೋಽ೬ಹಾಇ ॥

ದೀ - ೯ । ಪ - ೧೬ । ಮಾ - ೯ । ತೂ ॥ ೧೧.೧೦೬೦ ॥

॥ ಆನ್ಧೀಗವಮ್ । ಅನ್ಧೀಗುರನುಷ್ಟುಪ್ಸೋಮಃ ॥

೬. ಪುರೋಜಿತೀವೋಽಅನ್ಧಸಾಃ ॥ ಸುತಾಯ । ಮಾದಾಽ೨ಇ
ಯಾ । ಹಿಮ್ನಾಽ೨೧೨ । ತ್ನವೇಅಪಶ್ವಾನಜ್‌ಶ್ನಥಿಷ್ಟನ ॥ ಸಾಖಾಽ
ಇಉವಾ ॥ ಯೋಽ೨ದೀ । ಘಾಽ೨ಇಜೀ । ಹ್ವಿಯಾಮ್ । ಔಽ
೨ಇಹೋವಾ । ಹೋಽಶಿಇ ॥ ಡಾ ॥

ದೀ - ೬ / ಪ - ೧೨ / ಮಾ - ೫ / ಋ ॥ ೧೨.೧೦೬೧ ॥

ಹೇ ಸಖಾಯಃ ಸಖಿಭೂತಾಃ ಸಮಾನಾಖ್ಯಾನಾ ವಾ ಹೇ ಸ್ತೋತಾರಃ **ವಃ** ಯೂಯಂ **ಪುರೋಜಿತೀ** । ಷಷ್ಠ್ಯಾಃ ಪೂರ್ವಸವರ್ಣದೀರ್ಘಃ । ಪುರಃಸ್ಥಿತಜಯಸ್ಯ ಅನ್ಧಸಃ ಅದನೀಯಸ್ಯ ಸೋಮಸ್ಯ ಸ್ವಭೂತಾಯ ಸುತಾಯ ಅಭಿಷುತಾಯ ಮದಯಿತ್ನವೇ ಅತ್ಯನ್ತಂ ಮದಕರಾಯ ರಸಾಯ । **ದೀರ್ಘಜಿಹ್ವ್ಯಮ್** । ದೀರ್ಘಾ ಜಿಹ್ವಾ ಯಸ್ಯ ಸ ದೀರ್ಘಜಿಹ್ವೀಚ ಛನ್ದಸಿ ಪಾ - ೪-೧-೬೯ ಇತಿ ಜೀನ್ತತ್ವೇನ ನಿಪಾತಿತಃ । ತಾದೃಶಂ **ಶ್ವಾನಂ** ಚ **ಅಪ ಶ್ನಥಿಷ್ಟನ** ಅಪ ಶ್ನಯಥಯತ ಅಪ ಬಾಧಧ್ವಮ್ । ಯಥಾ ಶ್ವಾ ರಾಕ್ಷಸಾ ವಾ ಸುತಂ ಸೋಮಂ ನ ಲಿಹನ್ತಿ ತಥಾ ಕುರುತೇತ್ಯರ್ಥಃ ॥

ಸಖಾಯಃ ಉಪಾಸಕರಾದ ಋತ್ವಿಜ ಮಿತ್ರರೇ **ವಃ** ನೀವು **ಪುರೋಜಿತೀ** ನಿಮ್ಮ ಮುಂದೆ ಜಯವನ್ನು ತಂದುಕೊಟ್ಟಿರುವ ಜಯದ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಸಾಕಾರನಾಗಿರುವ ನಿಮ್ಮ ಮುಂದಿಟ್ಟಿರುವ **ಅನ್ಧಸಃ** ಸೋಮ ಲಕ್ಷಣವಾದ ಸೇವಿಸಲು ಅರ್ಹವಾಗಿ ಹವಿಸ್ಸಿನ ರೂಪದಲ್ಲಿರುವ ಸೋಮರಸವು **ಸುತಾಯ** ವಿಧ್ಯುಕ್ತವಾಗಿ ಹಿಂಡಲ್ಪಟ್ಟು **ಮಾದಯಿತ್ನವೇ** ಮುದಕೊಡುವ ಆನಂದದಾಯಕವಾದ ಸೋಮ ಪಾನದ ಉಪಭೋಗಕ್ಕಾಗಿ **ದೀರ್ಘ ಜಿಹ್ವ್ಯಮ್ ಶ್ವಾನಮ್** - ಆಯುರ್ವೈ ದೀರ್ಘಮ್ । ತಾಂ ಬ್ರಾ ೧೩-೧೨-೧೨ ॥ ಜಿಹ್ವ್ಯಾ ಗ್ರಾಹ್ಯೋ ಜಿಹ್ವಯೋ ರಸೋ ರಸಭೋಗಃ ಶ್ವಾನಮ್ ॥ ಶ್ನಯತಿ ವಧಕರ್ಮಾ ನಿಘಂ ೨-೧೯ ಜಹಿಶ್ವಯಾತುಮ್ ಋ ೭-೧೦೪-೧೨೨ ॥ ನೀಳ ನಾಲಿಗೆಯ ನಾಯಿ ಆದಿ ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನೂ ದುಷ್ಟ ರಾಕ್ಷಸರನ್ನೂ **ಅಪಶ್ನ ಥಿಷ್ಟನ** ಓಡಿಸಿ ನಾಶಮಾಡಿ.

ಉಪಾಸಕರೇ ಋತ್ವಿಜ ಮಿತ್ರರೇ ವಿಜಯದ ಸಾಕಾರರೂಪವಾಗಿ ಪಾನ ಯೋಗ್ಯವಾಗಿ ವಿಧ್ಯುಕ್ತವಾಗಿ ಹಿಂಡಿ ಸಿದ್ಧಮಾಡಿಟ್ಟಿರುವ ಆನಂದದಾಯಕವಾದ ಸೋಮರಸವು ನಿಮ್ಮೆದುರಿಗೆ ಇದೆ. ಈ ಸೋಮರಸವನ್ನು ಪಾನಮಾಡಲು ಹೊಂಚು ಹಾಕುತ್ತಿರುವ ನಾಯಿ ಆದಿ ಮೃಗಗಳನ್ನೂ ರಾಕ್ಷಸರನ್ನೂ ಓಡಿಸಿ ನಾಶಗೊಳಿಸಿ.

ಖ್ಯತ್ವಿಜ್ಯೆತ್ರರೆ ! ವಿಜಯಾಕಾರನಿವಂ
ಪಾನಾರ್ಹಂ ಮೋದಪ್ರದ ಸೋಮಂ ।
ಅಣಿಯಾದನಿದೋ ! ಇದನೀಂಟೆ ಖಳರ್
ಬರಲವರಂ ನೀಮ್ ದೂರಾಗಿಸಿರಯ್ ॥

ಋಕ್ - ೫೪೬

॥ ನಹುಷೋ ಮಾನವಃ ಅನುಷ್ಟುಪ್ ಪವಮಾನಸ್ಸೋಮಃ ॥

೩ ೨ ೩ ೨ ೩ ೨ಉ ೩ ೧ ೨ ೩ ೧ ೨
ಅಯಂ ಪೂಷಾ ರಯಿರ್ಭಗಸ್ಸೋಮ ಪುನಾನೋ ಅರ್ಷತಿ ।
೨ ೩ ೧ ೨ ೩ ೧ ೨ ೩ ಕ೨ರ ೩ ೧ ೨ ೩ ೨
ಪತಿರ್ವಿಶ್ವಸ್ಯ ಭೂಮನೋ ವ್ಯಖ್ಯದ್ರೋದಸೀಉಭೇ ॥ ೨-೫೪೬ ॥

೩ ೨ ೩ ೨ ೩ ೨ ೧೨ರ ೧ ೨ರ ೩ ೨ ೩ ೧೨ರ
ಅಯಮ್-ಪೂಷಾ-ರಯಿಃ-ಭಗಃ । ಸೋಮಃ-ಪುನಾನಃ-ಅರ್ಷತಿ ॥ ಪತಿಃ-
೧೨ರ ೧ ೨ರ ೩ ೧ ೨ರ೩ ೧೨ ೩ ೧ ೨
ವಿಶ್ವಸ್ಯ-ಭೂಮನಃ । ವಿ-ಅಖ್ಯತ್-ರೋದಸೀ-ಇತಿ-ಉಭೇ-ಇತಿ ॥

॥ ಕ್ರೌಞ್ಚಾನಿತ್ರೀಣಿ । ತ್ರಯಾಣಾಂ ಕ್ರುಞ್ಚ್‌ಅನುಷ್ಟುಪ್ ಪೂಷಾ ಭಗೋ ದ್ಯಾವಾಪೃಥಿವೀ ॥

೨ ೧ರ ರ ೨ರ ೧ ೨ರ
೧. ಅಯಂಪೂಷೌಹೋ । ರಾಯಿರ್ಭಗಾಃ ॥ ಸೋಮ ಪುನಾ೩ ।
೧ ೨ ೪ ೨ ೧ ರ ೨ರ ೧ರ
ನೋಆ೩ರ್ಷಾ೩೫ತಾ೬೫೬ಇ ॥ ಪತಿರ್ವಿಶ್ವೌಹೋ । ಸ್ಯಾಭೂ
೨ ^ ೧ ೨ ೪ ॥
ಮನಾಃ ॥ ವಿಯಖ್ಯದ್ರೋ೩ । ದಾಸೀ೩ಊ೫ಭಾ೬೫೬ಇ ॥
ದೀ - ೭ । ಪ - ೮ । ಮಾ - ೬ । ಜೂ ॥ ೭೧೦೬೭ ॥

೫ ರ ೫ ರ ೨ ೧ ೨ರ
೨. ಅಯಂಪೂಷಾ । ಅಯಂಪೂಷಾ ॥ ರಯಿರ್ಭಗಾಃ । ಸೋ
೧ — ರ ೧ ೨ ೧ — ೧
ಮಃಪೂನಾ೩೨ । ನೋಅರ್ಷತಾಇ । ಪತಿರ್ವಾಇಶ್ವಾ೨ । ಓ

೨ — ೧ ೨ ೧ ೦
ಸ್ಯಾಭೂಽ೧ಮಾನಾಽ೨ಃ ॥ ಓಇವಿಯಖ್ಯಾಽ೨೩ದ್ರೋ ॥ ದಾಸೀ

೨ ೧ ೨ ^ ೧
ಉಭ । ಇಡಾಽ೨೩ಭಾಽ೩೪೩ । ಓಽ೨೩೪೫ಇ ॥ ಡಾ ॥

ದೀ - ೫ । ಪ - ೧೨ । ಮಾ - ೮ । ಫೈ ॥ ೧೪.೧೦೬೨ ॥

೪ ೩ ೪೦ ೫೦ ೨^ ೩ ೪ ೫ ೫ ೧
೩. ಅಯಂಪೂಷಾ । ಹೋ । ರಯಿರ್ಭಗಾಽ೬ವಿ ॥ ಸೋಮಾಽ

೧ ^ ೩ ೨ ೩ ೫ ೧ ೨
೨ರಪುನಾಽ೨ । ನಆಽ೩೪೫ । ಷಾಽ೨೩೪ತೀ । ಪತಿರ್ವಿಶ್ವಸ್ಯ

೧೦ ೨ ೧ ೨ ೧೦ ೨ ^
ಭೂಮನಃ ॥ ವಿಯಖ್ಯಾಽ೨೩ದ್ರೋ ॥ ದಸೀಊಽ೨೩ಭಾಽ೩೪

೧
೩ಇ । ಓಽ೨೩೪೫ಇ ॥ ಡಾ ॥

ದೀ - ೪ । ಪ - ೧೧ । ಮಾ - ೬ । ತೂ ॥ ೧೫.೧೦೬೪ ॥

ಪೂಷಾ ಪೋಷಕಃ ಸರ್ವೇಷಾಮ್ । **ಭಗಃ** ಭಜನೀಯಃ । **ರಯಿಃ** ಧನಹೇತುಃ । **ಅಯಂ ಸೋಮಃ ಪುನಾನಃ** ಪವಿತ್ರೇ ಪೂಯಮಾನಃ ಸನ್ **ಅರ್ಷತಿ** ಕಲಶಮಭಿಗಚ್ಛತಿ । ತಥಾ **ವಿಶ್ವಸ್ಯ** ಸರ್ವಸ್ಯ **ಭೂಮನಃ** ಭೂತಜಾತಸ್ಯ **ಪತಿಃ** ಪಾಲಯಿತಾ **ಸೋಮಃ ಉಭೇ ರೋದಸೀ** ದ್ಯಾವಾಪೃಥಿವ್ಯೌ **ವ್ಯಖ್ಯತ್** ಸ್ವತೇಜಸಾ ಪ್ರಕಾಶಯತಿ । ಅನೇನ ಲೋಕದ್ವಯಪತಿತ್ವಂ ಸೂಚಿತಮ್ ॥

ಪೂಷಾ ಎಲ್ಲರ ಪೋಷಕನೂ ಆದಿತ್ಯನು **ಭಗಃ** ಭಜಿಸಲೂ ಸೇವಿಸಲೂ ಪೂಜ್ಯನಾದ **ರಯಿಃ** ಧನಪ್ರದನಾದ ಐಶ್ವರ್ಯದಂತೆ ಪ್ರೀತಿಪಾತ್ರನಾದ **ಅಯಂ ಸೋಮಃ** ಈ ಸೋಮರಸರೂಪೀ ಸೋಮದೇವನು **ಪುನಾನಃ** ರಶ್ಮಿಗಳು ದಶಾ ಪವಿತ್ರದಿಂದ ಶುದ್ಧಗೊಂಡು **ಅರ್ಷತಿ** ಲೀನವಾಗುತ್ತವೆ. ದ್ರೋಣಕಲಶದೊಳಕ್ಕೆ ಪ್ರವಹಿಸುತ್ತದೆ **ವಿಶ್ವಸ್ಯ ಭೂಮನಃ** ಸಮಸ್ತ ಭೂತಜಾತಕ್ಕೂ ಪತಿಃ ಒಡೆಯನೂ ಪಾಲಿಸುವವನೂ ಆದ ಸೋಮನು **ಉಭೇ ರೋದಸೀ** ದ್ಯುಲೋಕ ಭೂಲೋಕ ಗಳೆರಡನ್ನೂ **ವ್ಯಖ್ಯತ್** ತನ್ನ ತೇಜಸ್ಸಿನಿಂದ ಬೆಳಗುವಂತೆ ಮಾಡಿದನು.

ಇಡೀ ವಿಶ್ವದ ಪೋಷಕನೂ ಪೂಜ್ಯನೂ ಐಶ್ವರ್ಯದಂತೆ ಪ್ರೀತಿಪಾತ್ರನೂ ಆಗಿರುವ ರಸರೂಪೀ ಸೋಮದೇವನು ದಶಾಪವಿತ್ರದ ಮೂಲಕ ಪವಿತ್ರನಾಗಿ

ದ್ರೋಣಕಲಶಕ್ಕೆ ಪ್ರವಹಿಸಿದನು. ಸಮಸ್ತ ಭೂತಜಾತದ ಒಡೆಯನೂ ಪಾಲಕನೂ ಆದ ಸೋಮದೇವನು ತನ್ನ ತೇಜಸ್ಸಿನಿಂದ ದ್ಯುಲೋಕ ಭೂಲೋಕಗಳೆರಡನ್ನೂ ಬೆಳಗಿದನು.

ಪೂಷನೆನಿಸಿ ರಸಪೋಷನೆನಿಸಿ ಹೃ-
-ದ್ಭಾಷನೆನಿಸಿದೀ ಸೋಮನಿದೋ ।
ದ್ಯಾವಾಪೃಥಿವೀದೀಪಕನೆನಿಸುತೆ
ದ್ರೋಣಕಲಶದತ್ತಲ್ ಪರಿವಂ ॥

ಋಕ್ – ೫೪೭

॥ ಯಯಾತಿರ್ನಾಹುಷಃ ಅನುಷ್ಟುಪ್ ಪವಮಾನಸ್ಸೋಮಃ ॥

೩ ೨ ೩ ೧ ೨ ೩ ೨ ೩ ೧ ೨ ೩ ೧ ೨
ಸುತಾಸೋ ಮಧುಮತ್ತಮಾಃ ಸೋಮಾ ಇನ್ದ್ರಾಯಮನ್ದಿನಃ ।
೩ ೧ ೨ ೩ ೧ ೨ ೩ ೧ ೨
ಪವಿತ್ರವನ್ತೋ ಅಕ್ಷರನ್ ದೇವಾನ್ ಗಚ್ಛನ್ತು ವೋ ಮದಾಃ ॥

೩ ೧ ೨ ೧ ೨ರ ೧ ೨ರ ೧ ೨ರ ೧ ೧ ೨ ೩ ೧ ೨
ಸುತಾಸಃ–ಮಧುಮತ್ತಮಾಃ । ಸೋಮಾಃ–ಇನ್ದ್ರಾಯ–ಮನ್ದಿನಃ ॥ ಪವಿತ್ರವನ್ತಃ
೩ ೨ ೩ ೧ ೨ರ
–ಅಕ್ಷರನ್ । ದೇವಾನ್–ಗಚ್ಛನ್ತು–ವಃ–ಮದಾಃ ॥ ೩–೫೪೭ ॥

॥ ತ್ವಾಷ್ಟ್ರೀ ಸಾಮನೀ ದ್ವೇ । ದ್ವಯೋಃ ತ್ವಾಷ್ಟ್ರ್ಯೋಽನುಷ್ಟುಪ್ಸೋಮೇನ್ದ್ರೌ ॥

೫ ೦ ೦ ೨ ^೨ ೧೦ ೨^
೧. ಸುತಾಸೋಮಾ ॥ ಧುಮಾಽ೩ತ್ತಮಾಃ । ಸೋಮಾಇನ್ದ್ರಾಽ೩
೨ ೨ ^ ೨೩೨ ೧ ^ ೨ ॥ ೨ ೨
ಯಮಾಽ೩ । ಏಽ೩ । ದಿನಆ । ಪವಾಇತ್ರವಾಽ೩ನ್ತೋಽ೩ । ಏಽ೩ ।
೨ ೩ ೨ ೧ ೨ ॥ ೨ ೨^ ೨ ೩೦ ೨
ಕ್ಷರನ್ನಾ । ದಾಇವಾನ್ಗಚ್ಛಾಽ೩ನ್ತುವಽ೩ಃ । ಏಽ೩ ॥ ಮದಾಆ ॥

ದೀ – ೪ / ಪ – ೧೧ / ಮಾ – ೭ / ತೇ ॥ ೧೬.೧೧೬೫ ॥

॥ ಊರ್ಧ್ವೇಡಂತ್ವಾಷ್ಟ್ರೀ ಸಾಮ ॥

೫ ೪೦೫೦ ೪ ೫ ೪ ೧ ^
೨. ಸುತಾ ಸೋಮಧುಮತ್ತಮಾಃ ॥ ಸೋಮಾಽ೨ಇನ್ದ್ರಾಽ೨ ।
೩ ೨ ೩ ೫ ೨೧ ೨೦
ಯಮಾಽ೩ಳ೫ । ದೀಽ೨೩೪ನಾಃ । ಪವಿತ್ರವನ್ತೋಅಕ್ಷರನ್ ॥
೩೦ ೦ ೨ ೧ ೨೧೧ ೨ ೧
ದೇವಾನ್ಗಚ್ಛಾ ॥ ತುವೋಮಾಽ೨೩ದಾಽ೩ಳ೩ಃ । ಓಽ೨೩ಳ೫ಇ ॥
ಡಾ ॥ *ದೀ – ೬ / ಪ – ೯ / ಮಾ – ೭ / ಘೇ ॥ ೧೭.೧೦೬೬ ॥*

॥ ವಾಸಿಷ್ಠಮ್ । ವಸಿಷ್ಠೋಽನುಷ್ಟುಪ್ಸೋಮೇನ್ದ್ರೌ ॥

೫ ೪೦೫೦ ೪ ೫ ೦ ೪೦ ೫ ೨ ೧
೩. ಸುತಾ ಸೋಮಧುಮತ್ತಮಾಃ । ಸೋಮಾಇನ್ದ್ರಾ ॥ ಯಮನ್ದಿ
ಅ ೧೦ ೨ ೧ ೦ ೨ ^
ನಃ । ಪಾವಿತ್ರಾವಾಽ೨ । ತೋಅಕ್ಷರನ್ ॥ ದಾಇವಾನ್ಗಚ್ಛೌವಾ ॥
೩ ೫ ೨ ೧ ೨ ^ ೪ ೫ ೪
ತೂಽ೨೩ಳವಾಃ । ಮದಾ । ಔಽ೩ಹೋವಾ । ಹೋಽ೫ಇ ॥ ಡಾ ॥
ದೀ – ೬ / ಪ – ೧೧ / ಮಾ – ೮ / ಕೈ ॥ ೧೮.೧೦೬೭ ॥

॥ ಆನಿಧನಂ ತ್ವಾಷ್ಟೀಸಾಮ । ತ್ವಾಷ್ಟ್ರೋಽನುಷ್ಟುಪ್ ಸೋಮೇನ್ದ್ರೌ ॥

೫ ೪೦೫೦ ೪ ೫ ೦ ೪೦ ೫ ೨ ೦
೪. ಸುತಾ ಸೋಮಧುಮತ್ತಮಾಃ । ಸೋಮಾಹಾಉ ॥ ಇನ್ದ್ರಾಽ
೧ ಅ ^ ೩ ೨ ೧ ಅ ^ ೩
೩ಯಾಮನ್ದಿನಾಽ೨ಃ । ಇನ್ದ್ರಾಽ೩ಹೋ । ಯಮಾಽ೨ನ್ದಾಽ೨೩ಳ
೫ ೨ ೧ ಅ ^ ೩ ೨ ೧
ಇನಾಃ । ಪವಿತ್ರವಽ೩ನ್ತೋಅಕ್ಷಾರಾಽ೨ನ್ । ತ್ರವಾಽ೩ಹೋ ।
ಅ ^ ೩ ೫ ೨೦ ೦ ೧ ೨
ತೋಽ೨ಕ್ಷಾಽ೨೩ಳರಾನ್ । ದೇವಾನ್ಗಚ್ಛಽ೩ನ್ತುವೋಽ೧ಮಾದಾ

^ ೩೦ ೨ ೧ ೩ ೫ ೧ ^ ೩

ಽ೨ಃ ॥ ದೇವಾಽ೩ನ್ದೋಽಇ । ಗಚ್ಛೋಽ೨೩೪ಹಾ ॥ ತೂಽ೨ವಾಽ

೫೦೦ ೨ ^ ೧ ೧೧೧

೨೩೪ಔಹೋವಾ ॥ ಮದಾಽ೩ಆಽ೨೩೪೫ ॥

ದೀ - ೧೦ / ಪ - ೧೩ / ಮಾ - ೧೨ / ಬಾ ॥ ೧೯.೧೦೬೮ ॥

॥ ವಾಸಿಷ್ಠಮ್ । ವಸಿಷ್ಠೋಽನುಷ್ಟುಪ್ಸೋಮೇನ್ದ್ರೌ ॥

೫ ೦ ೫ ೨೦ ೦ ೦ ೧

೫. ಸುತಾಸೋಮಧುಮತ್ತಮಾಽ೬ಏ ॥ ಸೋಮಾಇನ್ದ್ರಾಽ೩ಯಾ

ಅ — ೧ — ೧ ಅ —

ಮನ್ದಿನಾಽ೨ಃ । ದಾಇನಾಽ೨ಃ । ಪವಿತ್ರವಽ೩ನ್ತೋಽಅಕ್ಷಾರಾಽ೨ನ್ ।

೧ — ೦ ೦ ೧ ೨ — ೧

ಕ್ಷಾರಾಽ೨ನ್ । ದೇವಾನ್ಗಚ್ಛಽ೩ನ್ತುವೋಽ೧ಮಾದಾಽ೨ಃ । ಮಾ

^ ೩೦ ೨ ೧ ೩ ೫ ೧ ^

ದಾಽ೨ಃ ॥ ದೇವಾಽ೩ನ್ದೋಽಇ । ಗಚ್ಛೋಽ೨೩೪ಹಾ ॥ ತೂಽ೨

೩ ೫೦೦ ೨ ^ ೧ ೧೧೧

ವಾಽ೨೩೪ಔಹೋವಾ ॥ ಮದಾಽ೩ಈಽ೨೩೪೫ ॥

ದೀ - ೧೦ / ಪ - ೧೧ / ಮಾ - ೧೩ / ಪಿ ॥ ೨೦.೧೦೬೯ ॥

॥ ತ್ವಾಷ್ಟ್ರೀ ಸಾಮನೀ ದ್ವೇ । ದ್ವಯೋಃ ತ್ವಾಷ್ಟ್ರ್ಯೋಽನುಷ್ಟುಪ್ ಸೋಮೇನ್ದ್ರೌ ॥

೧ ೦ ೦ ೨ ೨^ ೩ ೨ ೧ ೧೦

೬. ಸುತಾಸೋಮಾಽ೩ಹಾ । ಧುಮತ್ತಾಮಾಽ೨ಃ ॥ ಸೋಮಾಇ

೨ ೨^ ೩ ೨ ೧ ೧ ೨ ೨^ ೩೦ ೨

ನ್ದ್ರಾಽ೩ಹಾ । ಯಮನ್ದಾಇನಾಽ೨ಃ ॥ ಪವಿತ್ರವಾಽ೩ಹಾ ॥ ತೋಽಅ

೧ — ೧೦ ೦ ೨ ೨^ ೩ ೨ ೧

ಕ್ಷಾರಾಽ೨ನ್ ॥ ದೇವಾನ್ಗಚ್ಛಾಽ೩ಹಾ । ತುವೋಽ೩ಹೋಽ೨೩೪ ।

೫ ೪ ॥ ೫

ವಾ । ಮಾಽ೫ದೋಽ೬ಹಾಇ ॥

ದೀ - ೭ / ಪ - ೧೦ / ಮಾ - ೭ / ಞೀ ॥ ೨೧.೧೦೭೦ ॥

॥ ದ್ವಿರಭ್ಯಸ್ತಂ ತ್ವಾಷ್ಟ್ರೀಸಾಮ । ತ್ವಾಷ್ಟ್ರ್ಯೋಽನುಷ್ಟುಪ್ಸೋಮೇನ್ದ್ರೌ ॥

೫ ೦ ೩೦ ೨ ^ ೨ ^೨^ ೩ ೨ ೧
೭. ಸುತಾ । ಸೋ(ಮಾಽ೩ । ಹಾಽ೩ಹಾ । ಧುಮತ್ತಾಮಾಽ೨
೪೦ ೫೦ ೩ ೨^ ೨^ ೨^ ೩ ೨ ೧
೩೪ಃ ॥ ಸೋ(ವಾಃ । ಇನ್ದ್ರಾಽ೩ । ಹಾಽ೩ಹಾ । ಯಮನ್ದಾ
೫ ೩ ೨ ೨ ^ ೨^ ೩೦ ೨ ೧
ಇನಾಽ೨೩೪ಃ ॥ ಪವಿ । ತ್ರವಾಽ೩ । ಹಾಽ೩ಹಾ । ತೋ(ಅಕ್ಷಾ
೦ ೫೦ ೩ ೨ ^ ೨ ^೨^ ೩ ೨
ರಾಽ೨೩೪ನ್ ॥ ದೇವಾನ್ । ಗಚ್ಛಾಽ೩ । ಹಾಽ೩ಹಾ । ತುವೋ(
^ ೧ ೫ ೪ ॥ ೫
ಽ೩ಹೋ(ಽ೨೩೪ ॥ ವಾ । ಮಾಽ೫ದೋ(ಽ೬ಹಾಇ ॥

ದೀ - ೭ । ಪ - ೧೮ । ಮಾ - ೮ । ಜೈ ॥ ೨೨.೧೦೭೧ ॥

॥ ವಾಸಿಷ್ಠಮ್ । ವಸಿಷ್ಠೋನುಷ್ಟುಪ್ಸೋಮೇನ್ದ್ರೌ ॥

೫ ೦ ೨ ೪ ೫ ೪ ೫ ೨೦ ೧೦ ೨ ೧ ೨
೮. ಸುತಾಸೋ(ಽ೩ಮಾಧುಮತ್ತಮಾಃ ॥ ಸೋ(ವಾಇನ್ದ್ರಾ । ಯ
೧ ೨^ ೩ ೫ ೨ ೦ ೩೦ ೦ ೨
ಮನ್ದಿನಃ । ಪಾವಾಓಽ೨೩೪ವಾ । ತ್ರವನ್ತೋ(ಅಕ್ಷರನ್ ॥ ದೇವಾನ್ಗ
೧ ೨ ೧೦ ೨ ೧
ಚ್ಛಾ ॥ ತುವೋ(ಮಾಽ೨೩ದಾಽ೩೪೩ಃ । ಓಽ೨೩೪೫ಇ ॥ ಡಾ ॥

ದೀ - ೭ । ಪ - ೯ । ಮಾ - ೮ । ಡ್ಯು ॥ ೨೩.೧೦೭೨ ॥

ಮಧುಮತ್ತಮಾಃ ಅತಿಶಯೇನ ಮಾಧುರ್ಯೋ(ಪೇತಾಃ ಅತ ಏವ ಮನ್ದಿನಃ ಮದಕರಾಃ । ಸುತಾಸಃ ಅಭಿಷುತಾಃ ಸೋಮಾಃ ಪವಿತ್ರವನ್ತಃ ಪವಿತ್ರೇ ವರ್ತಮಾನಾಃ ಸನ್ತಃ । ಇನ್ದ್ರಾಯ ಇನ್ದ್ರಾರ್ಥಮ್ ಕ್ಷರನ್ ಪಾತ್ರೇಷು ಕ್ಷರನ್ತಿ । ಅಥ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಸ್ತುತಿಃ । ವಃ ಯುಷ್ಮಾಕಂ ಮದಾಃ ಮದಹೇತವೋ ರಸಾಃ ದೇವಾನ್ ಇನ್ದ್ರಾದೀನ್ ಗಚ್ಛನ್ತು ॥

ಮಧುಮತ್ತಮಾಃ ಮಧುರವಾಗಿಯೂ ರಸವತ್ತಾಗಿಯೂ ಇರುವ **ಮಂದಿನಃ** ಮುದಕೊಡುವುದೂ ಆನಂದದಾಯಕವೂ ಆಗಿರುವ **ಸುತಾಸಃ ಸೋಮಾಃ** ಶಾಸ್ತ್ರೋಕ್ತವಾಗಿ ಅಭಿಷುತವಾದ ಹಿಂಡಲ್ಪಟ್ಟಿರುವ ಸೋಮ ರಸಗಳು **ಪವಿತ್ರವನ್ತಃ** ದಶಾಪವಿತ್ರದಲ್ಲಿ ಶುದ್ಧಿಗೊಂಡು ಪ್ರಾಣಾಪಾನೌ ಪವಿತ್ರೇ ತೈ.ಸಂ ೩-೨-೪-೪॥

ಋತ್ವಿಜರು ಹೃತ್ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಸ್ತೋತ್ರಗಳನ್ನು ಪಠಿಸುತ್ತಾ ತಮ್ಮ ಹತ್ತೂ ಬೆರಳುಗಳಿಂದ ಸಿದ್ಧಗೊಂಡು **ಇನ್ದ್ರಾಯ** ಇನ್ದ್ರನು ನೆರವೇರಿಸುವ ಸೋಮಪಾನಕ್ಕಾಗಿ **ಅಕ್ಷರನ್** ಸ್ರವಿಸುತ್ತಿರುವ ಸೋಮರಸಗಳೇ **ವಃ ಮದಾಃ** ನಿಮ್ಮ ಮುದಕೊಡುವ ಆನಂದ ದಾಯಕವಾದ ರಸಗಳು **ದೇವಾನ್** ದೇವತೆಗಳ ತೃಪ್ತ್ಯರ್ಥವಾಗಿ **ಗಚ್ಛನ್ತು** ಪ್ರವಹಿಸಲಿ.

ಬಹು ರಸವತ್ತಾದ ಮಧುರವಾದ ಆನಂದವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವ ಶಾಸ್ತ್ರೋಕ್ತವಾಗಿ ಹಿಂಡಲ್ಪಟ್ಟ ಸೋಮರಸವು ದಶಾಪವಿತ್ರದಲ್ಲಿ ಶುದ್ಧಗೊಂಡು ಇನ್ದ್ರಾದಿ ದೇವತೆಗಳು ಅನಂದಿತರಾಗುವಂತೆ ಅವರೆಡೆಗೆ ಪ್ರವಹಿಸಲಿ.

ಮಧುರೋದಾರಂ ಮುನ್ತ್ಮಂದಾರಂ
ವಿಧಿವತ್ಸುತಮೀ ಸೋಮರಸಂ ।
ದಶಾಪವಿತ್ರದೆ ಶುದ್ಧಿಗೊಂಡು ಸುರ–
–ವಿಶೇಷತೋಷಕೆ ಪರಿಗೆ ಸದಾ ॥

ಋಕ್ – ೫೪೪

॥ ಮನುಃ ಸಾಂವರಣಃ ಅನುಷ್ಟುಪ್ ಪವಮಾನಸ್ಸೋಮಃ ॥

೧ ೨ ೩ ೧ ೨ ೩ ೧ ೨ ೩ ೧ ೨
ಸೋಮಾಽಪವನ್ತ ಇನ್ದವೋಽಸ್ಮಭ್ಯಂ ಗಾತುವಿತ್ತಮಾಃ ।
೩ ೨ ೩ ೧ ೨ ೩ ೧ ೨ ೩ ಕ೨೦ ೩ ೧ ೨
ಮಿತ್ರಾಃ ಸ್ವಾನಾಃ ಅರೇಪಸಃ ಸ್ವಾಧ್ಯಃ ಸ್ವರ್ವಿದಃ ॥ ೪–೫೪೪ ॥

೧ ೨೦ ೩ ೧೨೦ ೩ ೧ ೨ ೩ ೧ ೨ ೩ ೧೨೦
ಸೋಮಾಃ–ಪವನ್ತೇ–ಇನ್ದವಃ । ಅಸ್ಮಭ್ಯಮ್–ಗಾತುವಿತ್ತಮಾಃ–ಗಾತು–ವಿತ್ತ
೩ ೨ ೩ ೨ ೩ ೨ ೩ ೧ ೨ ೩ ೧ ೨ ೩ಕ ೨ ೩
ಮಾಃ ॥ ಮಿತ್ರಾಃ–ಮಿ–ತ್ರಾಃ–ಸ್ವಾನಾಃ–ಅರೇಪಸಃ–ಅ–ರೇಪಸಃ । ಸ್ವಾಧ್ಯಃ–ಸು–
ಕ೨ ೩ ೧ ೨ ೩ ೧ ೨೦
ಆಧ್ಯಃ–ಸ್ವರ್ವಿದಃ–ಸ್ವಃ–ವಿದಃ ॥ ೪–೫೪೪ ॥

॥ ಕ್ರೌಂಚೇ ದ್ವೇ । ದ್ವಯೋಃಕ್ರುಜ್ಞನುಷ್ಟುಪ್ಸೋಮಃ ॥

೪ ೫ ೨ ೧ ೯ ೨ ^ ೨
೧. ಹಾಉಸೋಮಾಃ ॥ ಪವಽ೩ನ್ತಾಇನ್ದಾವಾಉ । ವಾಽ೩ । ಹಾ

೧ ೦ ೫ ೨ ^ ೨
ಉವಾ । ಅಸ್ಮಭ್ಯಂಗಾತೂವಿತ್ತಾಮಾಉ । ವಾ೩ಇ । ಹಾಉ ವಾ ।
೧೦ ೦ ೦ ೨ ೨ ^ ೨
ಮಿತ್ರಾ ಸ್ವಾನಾಆರೇ೩೧ಪಾಸಾಉ । ವಾ೩ಇ । ಹಾಉವಾ೩ಇಳ ॥
೫೦ ೩ ೨ ^ ೧ ೪ ೨
ಸುವಾ । ಧಿಯಾ೩ಇಃ ॥ ಸೂ೩೨ಇವಾ೩ಇಃ । ವಾ೩ಇಳ೫ಇ
॥ ೫
ದೋ೬೬ಹಾಇ ॥

ದೀ - ೫ । ಪ - ೧೪ । ಮಾ - ೧೪ । ಭೀ ॥ ೨೪.೧೦೭೩ ॥

೫೦ ೦ ೩ ೨ ೩ ೪ ೫ ೨ ೧ ೨ ೧ ೨ ೩ ೨
೨. ಸೋಮಾಃಪವನ್ತಇನ್ದವಾಃ ॥ ಅಸ್ಮಾಭ್ಯಂಗಾ । ತುವಿತ್ತಮಾಃ ।
೨^ ೩ ೫ ೨೦ ೧೦ ೨೦ ೧ ೨^ ೩ ೦ ೨ ೧
ಮಾಇತ್ರಾಓ೩೨ಇಳವಾ । ಸ್ವಾನಾಅರೇಪಸಃ ॥ ಸುವಾಧಿಯಾಃ ॥
೨ ೧ ೨ ೧
ಸುವರ್ವಾ೩೨ಇಇದಾ೩ಇಳ೩ಃ । ಓ೩೨ಇಳ೫ಇ ॥ ಡಾ ॥

ದೀ - ೬ । ಪ - ೯ । ಮಾ - ೧೧ । ಘ ॥ ೨೫.೧೦೭೪ ॥

ಗಾತುವಿತ್ತಮಾಃ ಅತಿಶಯೇನ ಮಾರ್ಗಸ್ಯ ಲಂಭಕಾಃ । ಇನ್ದವಃ ದೀಪ್ತಾಃ ಸೋಮಾಃ ಪವನ್ತೇ ಅಸ್ಮಭ್ಯಂ ಮದರ್ಥಂ ಕ್ಷರನ್ತಿ । ಆಗಚ್ಛನ್ತಿ ವಾ । ಕೀದೃಶಾಃ । ಮಿತ್ರಾಃ ದೇವಾನಾಂ ಸಖಿಭೂತಾಃ ಸ್ವಾನಾಃ ಅಭಿಷೂಯಮಾಣಾಃ ಅರೇಪಸಃ ಪಾಪ ರಹಿತಾಃ ಅತ ಏವ ಸ್ವಾಧ್ಯಃ ಶೋಭನಧ್ಯಾನಾಃ ಸ್ವರ್ವಿದಃ ಸರ್ವಜ್ಞಾಃ ॥ ಸ್ವಾನಾಃ ಸುವಾನಾಃ ಇತಿ ಪಾಠಃ ॥

ಗಾತುವಿತ್ತಾಮಾಃ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಮಾರ್ಗಗಳನ್ನರಿತು ಯೋಗ್ಯ ಮಾರ್ಗಗಳಲ್ಲಿ ಕೊಂಡೊಯ್ಯುವ ಮಹಾನುಭಾವರಾದ ಗಾತುಂ-ಯಜ್ಞಾಯ ಗಮನಂ ಯಜ್ಞಾಯ । ನಿರು ೪ - ೨೧ ॥ ಪೂರ್ವೇಷಾಮಪಿ ಗುರು - ಯೋಗ ೧ - ೨೬ ॥ **ಮಿತ್ರಾಃ** ಸತ್ಪ್ರೇರಣೆಗಳನ್ನು ನೀಡುವ ಹಿತೈಷಿಗಳಾಗಿರುವ ದೇವತೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಸ್ನೇಹಭಾವ ದಲ್ಲಿರುವ **ಅರೇಪಸಃ** ಪಾಪರಹಿತವಾದ -ರೇಪಃ ಅವದ್ಯಂ ವಚಃ ಉಣಾ ೪-೧೯೦ ॥ ಯಥಾರ್ಥ ವಚನವುಳ್ಳ **ಸ್ವಾಧ್ಯಃ** ಏಕಾಗ್ರತೆಯಿಂದ ಧ್ಯಾನಿಸುತ್ತಿರುವ **ಸ್ವರ್ವಿದಃ** ಆತ್ಮಜ್ಞಾನಿಗಳಾದ ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಒಯ್ಯುವ **ಸ್ವಾನಾಃ** ವಿಧ್ಯುಕ್ತವಾಗಿ ಹಿಂಡಿ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿರುವ **ಇನ್ದವಃ** ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾಗಿ ಬೆಳಗುತ್ತಿರುವ **ಸೋಮಾಃ** ಸೋಮರಸಗಳು **ಅಸ್ಮಭ್ಯಂ** ನಮಗಾಗಿ **ಪವನ್ತೇ** ಪವಿತ್ರಗೊಂಡು ಪ್ರವಹಿಸುತ್ತವೆ.

ಶ್ರೇಷ್ಠಮಾರ್ಗಗಳಲ್ಲಿ ನಮ್ಮನ್ನು ಕೊಂಡೊಯ್ಯುವ ದೇವತೆಗಳ ಮಿತ್ರರಾದ ಪಾಪರಹಿತರಾದ ಧ್ಯಾನಮಗ್ನರಾದ ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಒಯ್ಯುವ ಪ್ರಕಾಶಯುತವಾದ ವಿಧ್ಯುಕ್ತವಾಗಿ ಹಿಂಡಿ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿರುವ ಸೋಮರಸಗಳು ನಮಗಾಗಿ ಪ್ರವಹಿಸುತ್ತವೆ.

ಮಹಿತಮಾರ್ಗದೊಳು ನಮ್ಮನು ಸಾಗಿಪ
ದೇವರ್ಕಳ ಕೆಳೆಯೆನಿಸಿರ್ಪ ।
ಪಾಪರಹಿತವಿಧಿವತ್ಸ್ರವಹಿತ ರಸ-
-ಸೋಮವೆಮಗಾಗಿ ಸಂದಪುದು ॥

ಋಕ್ - ೫೪೯

॥ ಅಮ್ಬರೀಷೋ ವಾರ್ಷಾಗಿರಃ ಋಜಿಶ್ವಾ ಭಾರದ್ವಾಜಶ್ಚ ಅನುಷ್ಟುಪ್ ಪವಮಾನ ಸ್ಸೋಮಃ ॥

೩ ೧ ೨ ೩ ೧ ೨ ೩ ೧ ೨ ೩ ೧ ೨
ಅಭೀ ನೋ ವಾಜಸಾತಮಂ ರಯಿಮರ್ಷ ಶತಸ್ಪೃಹಮ್ ।
೧ ೨ ೩ ೧ ೨ ೩ ೧ ೨ ೩ ೧ ೨
ಇನ್ದೋ ಸಹಸ್ರಭರ್ಣಸಂ ತುವಿದ್ಯುಮ್ನಂ ವಿಭಾಸಹಮ್ ॥

೩ ೨ ೩ ೧ ೨ ೩ ೧ ೨೦ ೩ ೨ ೩
ಅಭಿ-ನಃ-ವಾಜಸಾತಮಮ್-ವಾಜ-ಸಾ ತ ಮಮ್ ॥ ರಯಿಮ್-ಅರ್ಷ-ಶತ
೧ ೩ ೧ ೨೦ ೧ ೨೦ ೩ ೧ ೨ ೩ ೧ ೨ ೩
ಸ್ಪೃಮ್-ಶತ-ಸ್ಪೃಹಮ್ ॥ ಇನ್ದೋ-ಸಹಸ್ರಭರ್ಣಸಮ್-ಸಹಸ್ರ-ಭರ್ಣಸಮ್ ।
೨ ೩ ೨ ೧ ೨ ೩ ೧ ೨೦
ತುವಿದ್ಯುಮ್ನಮ್-ತುವಿ-ದ್ಯುಮ್ನಮ್-ವಿಭಾಸಹಮ್-ವಿಭಾ-ಸಹಮ್ ॥ ೫-೫೪೯ ॥

॥ ಸೋಮ ಸಾಮಾನಿ ತ್ರೀಣಿ । ತ್ರಯಾಣಾಂ ಸೋಮೋಽನುಷ್ಟುಪ್ ಸೋಮಃ ॥

೫ ೦ ೦ ೧ ^ ೩ ೫೦ ೦ ೩
೧. ಅಭೀನೋವಾ ॥ ಜಾಽ೨ಸಾಽ೨೩ಳಔಹೋವಾ । ತಾಽ೨
೫ ೨ ೧ ೨ ೧ ೨ ೧ ೦
೩ಳಮಾಮ್ । ರಯಿಮರ್ಷಶತಸ್ಪೃಹಮ್ ॥ ಇನ್ದೋಸಹಸ್ರಭಾಽ೨

೧ ಅ — ೧ ೧ ೨
೩ಹೋ । ಣಸಾಽ೨ಮ್ ॥ ತುವಿದ್ಯುಮ್ನಂವಿಭಾಽ೨೩ಹೋಯೇಽ

೨ ೩
೩ ॥ ಸಹಮೋಽ೨೩೪೫ಇ ॥ ಡಾ ॥

ದೀ - ೫ । ಪ - ೯ । ಮಾ - ೫ । ಛು ॥ ೨೬.೧೦೭೫ ॥

೫೦ ೦ ೧೦೨ ೧
೨. ಅಭೀನೋವಾ ॥ ಜಾಸಾತಮಮ್ । ರಯಿಮ । ಷಾಉ

೧ ೨ ೨ ೧೨ ೧ ೨ಂ
ವಾಽ೨೩ । ಹೋವಾಽ೩ಹಾಇ । ಶತಸ್ಪೃಹಮ್ । ಇನ್ದೋಽ೨ಸ ।

೧ ೧ ೨ ೨ ೧
ಹಾಉವಾಽ೨೩ । ಹೋವಾಽ೩ಹಾ । ಸ್ರಭರ್ಣಸಮ್ ॥ ತುವಾ

೨ ೧ ೩ ೫೦೦ ೨೦೧೩ ೧
ಯೇಽ೩ ॥ ದ್ಯೂಽ೨ಮ್ನಾಽ೨೩೪ಔಹೋವಾ ॥ ವಿಭಾಸಹಾಽ೨೩

೧೧
೪೫ಮ್ ॥ ದೀ - ೭ । ಪ - ೧೩ । ಮಾ - ೮ । ಜೈ ॥ ೨೭.೧೦೭೬ ॥

೨೦ — ೧ ೨೦ ೦ ^ ೪ ೨^ ೩
೩. ಅಭೀಽ೨ಹೋಇ । ನೋವಾಜಾಽ೩ಸಾಽ೩ । ಹಾತಾಽ೨೩೪

೫ ೨ — ೧ ೨ ^ ೪ ೨^
ಮಾಮ್ ॥ ರಯೀಽ೨ಜ್‌ಹೋಇ । ಅರ್ಷಶಾಽ೩ತಾಽ೩ । ಹಾ

೩ ೫ ೨ — ೧ ೨ ^ ೪
ಸ್ಪೃಽ೨೩೪ಹಾಮ್ ॥ ಇನ್ದೋಽ೨ಹೋಇ । ಸಹಸ್ರಾಽ೩ಭಾಽ೩ ।

೨^ ೩ ೫ ೨ — ೧ ೨
ಹರ್ಣಾಽ೨೩೪ಸಾಮ್ ॥ ತುವಾಽ೨ಹೋಇ । ದ್ಯುಮ್ನಂವೀಽ೩

೪ ೨ ^ ೪ ॥
ಭಾಽ೩ ॥ ಹಾಽ೩ಸಾಽ೫ಹಾಽ೬೫೬ಮ್ ॥

ದೀ - ೨ । ಪ - ೧೨ । ಮಾ - ೮ । ಟೈ ॥ ೨೮.೧೦೭೭ ॥

॥ ಕ್ರೌಂಚಮ್ । ಕ್ರುಜ್ಞನುಷ್ಟುಪ್ಸ್ತೋಮಃ ॥

೨೧ ೨ ^ ೫೦ ೩ ೨ ^ ೨೧
೪. ಅಭೀನೋವಾಽ೩೧೨೩೪ । ಜಸಾ । ತಮಾಽ೩ಮ್ ॥ ರಯಿ

೨ ^ ೫ ೩ ೨ ೨ ೧ ೨
ಮರ್ಷಾಽ೩೧೨೩೪ । ಶತ । ಸ್ಪೃಹಾಽ೩ಮ್ ॥ ಇನ್ದೋಸಾಹಾಽ

೫ ೩ ೨ ೨ ೧ ೨ ^ ^
೩೧೨೩೪ । ಸ್ರಭ । ಣಸಾಽ೩ಮ್ ॥ ತುವಾಇದ್ಯೂಮ್ನಾಽ೩೧೨

೪
೩ಮ್ । ವಿಭಾಽ೫ಸಹಾಉ ॥ ವಾ ॥

ದೀ - ೧ / ಪ - ೧೨ / ಮಾ - ೬ / ಖೂ ॥ ೨೯.೧೦೭೮ ॥

॥ ಸೋಮಸಾಮ । ಸೋಮೋಽನುಷ್ಟುಪ್ಸೋಮಃ ॥

೪ ೦ ೦ ೦ ೦ ೪ ೦
೫. ಅಭೀನೋವೌಹೋಽ೫ಜಸಾತಮಾಮ್ ॥ ರಯಿಮರ್ಷೌಹೋಽ

೪ ೦ ೦ ೪
೫ಶತಸ್ಪೃಹಾಮ್ ॥ ಇನ್ದೋಸಹೌಹೋಽ೫ಸ್ರಭರ್ಣಸಾಮ್ ॥ ತು

೦ ೦ ೪ ೫ ೪
ವಿದ್ಯುಮ್ನೌಹೋಽ೫ವಿಭಾಸಹಾಮ್ । ಸಹಮ್ । ತುವಿದ್ಯುಮ್ನಂ

೫ ೫ ೨ ^ ೧ ೧೧೧
ವಿಭಾಽ೬ । ಹಾಉವಾ ॥ ಸಹಽ೩ಮೇಽ೨೩೪೫ ॥

ದೀ - ೯ / ಪ - ೮ / ಮಾ - ೬ / ದೂ ॥ ೩೦.೧೦೭೯ ॥

ಹೇ ಇನ್ದೋ ದೀಪ್ಯಮಾನ ಸೋಮ **ವಾಜಸಾತಮಂ** ಅತ್ಯನ್ತಂ ಬಲಪ್ರದಮನ್ನಪ್ರದಂ ವಾ । ರಯಿಂ ಧನಂ ಪುತ್ರಂ ವಾ । ನಃ ಅಸ್ಮಾಕಮ್ ಅಭ್ಯರ್ಷ ಅಭಿಗಮಯ । ಕೀದೃಶಮ್ । ಶತಸ್ಪೃಹಂ ಬಹುಭಿಃ ಸ್ಪೃಹಣೀಯಮ್ । ಸಹಸ್ರ ಭರ್ಣಸಂ ಬಹುವಿಧ ಭರಣಮ್ । ಅನೇಕ ಪೋಷಣಯುಕ್ತಮಿತ್ಯರ್ಥಃ ॥ **ತುವಿದ್ಯುಮ್ನಮ್** । ದ್ಯುಮ್ನಂ ದ್ಯೋತತೇರ್ಯಶೋವಾನ್ನಂ ನಿ. ೫-೫ ಇತಿ ಯಾಸ್ಕಃ । ಬಹ್ವನ್ನಂ ಬಹುಯಶೋಯುಕ್ತಂ ವಾ । **ವಿಭಾಸಹಂ** ಮಹತಃ ಪ್ರಕಾಶಸ್ಯಾಭಿ ಭವಿತಾರಮ್ । ಅತಿ ತೇಜಸ್ವಿನಮಿತ್ಯರ್ಥಃ ॥ **ಶತಸ್ಪೃಹಮ್-ಪುರುಸ್ಪೃಹಮ್** ಇತಿ । **ವಿಭಾಸಹಮ್-ವಿಭ್ವಾಸಹಮ್** ಇತಿ ಚ ಸಾಮ್ನ ಋಚಃ ಪಾಠಾಃ ॥

ಶತಸ್ಪೃಹಮ್ ನೂರಾರು ಜನರಿಂದ ಪ್ರಶಂಸಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಅಪೇಕ್ಷಿತವಾದದ್ದೂ **ಸಹಸ್ರಭರ್ಣಸಮ್** ಸಾವಿರಾರು ಜನರ ಭರಣಪೋಷಣ ಮಾಡುವ ಶಕ್ತಿಯುಳ್ಳದ್ದೂ **ತುವಿದ್ಯುಮ್ನಮ್** ಅತಿಶಯವಾದ ತೇಜಸ್ಸನ್ನೂ ಯಶಸ್ಸನ್ನೂ ಅನ್ನವನ್ನೂ ನೀಡು

ವಂತಹುದೂ **ವಿಭಾಸಹಮ್** ಅತಿಶಯ ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾದುದೂ ಬಹುಬಲಶಾಲಿ ಶತ್ರುಗಳನ್ನೂ ಸೋಲಿಸುವಂತಹದೂ **ವಾಜಸಾತಮಮ್** ಬಲವನ್ನೂ ಅನ್ನವನ್ನೂ ಪುತ್ರರನ್ನೂ ಕೊಡುವಂತಹುದೂ ಆದ **ರಯಿಂ** ಐಶ್ವರ್ಯವನ್ನು **ನಃ** ನಮಗೆ **ಇನ್ದೋ** ಸೋಮದೇವನೇ **ಅಭಿ ಅರ್ಷ** ಅನುಗ್ರಹಿಸು

ನೂರಾರು ಜನರು ಪ್ರಶಂಸಿಸುವ ಸಾವಿರಾರು ಜನರ ಭರಣಪೋಷಣ ಮಾಡುವ ತೇಜಸ್ಸನ್ನೂ ಯಶಸ್ಸನ್ನೂ ನೀಡುವ ಪ್ರಬಲ ಶತ್ರುಗಳನ್ನೂ ನಿಗ್ರಹಿಸುವ ಬಲವನ್ನೂ ಪುತ್ರರನ್ನೂ ಅನ್ನ ಸಂಕೇತವಾದ ಭೋಗಗಳನ್ನೂ ಕೊಡುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವುಳ್ಳ ರಯಿಂ ಐಶ್ವರ್ಯವನ್ನು ನಮಗೆ ಸೋಮದೇವನೇ ಅನುಗ್ರಹಿಸು.

ನೂರುನೂರುಜನವೊಗಳ್ವ ಸೋಮವೇ !
ಸಾಸಿರ ಜನರನು ಪೊರೆವರಸಾ !
ರಿಪುರೋಷಣ ! ಚಿತ್ತೋಷಣ ! ನೀಡಯ್
ಜಸಮಂ, ರಸಮಂ ಬಲ್ಭೋಗಸಂ ॥

ಋಕ್ - ೫೫೦

॥ ರೇಭಸೂನೂ ಕಾಶ್ಯಪೌ ಅನುಷ್ಟುಪ್ ಪವಮಾನಸ್ಸೋಮಃ ॥

೩ ೧ ೨ ೩ ೧ ೨ ೩ ೧ ೨೦ ೩ ೧ ೨
ಅಭೀ ನವನ್ತೇ ಅದ್ರುಹಃ ಪ್ರಿಯಮಿನ್ದ್ರಸ್ಯ ಕಾಮ್ಯಮ್ ।
೩ ೨ಉ ೩ ೧ ೩ ೧ ೨ ೩ ೧ ೨
ವತ್ಸನ್ನ ಪೂರ್ವ ಆಯುನಿ ಜಾತಂ ರಿಹನ್ತಿ ಮಾತರಃ ॥ ೬-೫೫೦ ॥

೩ ೨ ೩ ೧ ೨ ೩ ೧ ೨೦ ೩ ೨ ೧ ೨೦ ೧ ೨೦ ೩ ೨
ಅಭಿ-ನವನ್ತೇ-ಅದ್ರುಹಃ-ಅ-ದ್ರುಹಃ । ಪ್ರಿಯಮ್-ಇನ್ದ್ರಸ್ಯ-ಕಾಮ್ಯಮ್ । ವತ್ಸಮ್-ನ-ಪೂರ್ವೇ-ಆಯುನಿ ॥ ಜಾತಮ್-ರಿಹನ್ತಿ-ಮಾತರಃ ॥
೧ ೨೦ ೧ ೨೦ ೩ ೨ ೩ ೧ ೨

॥ ಆಙ್ಗಿರಸಾನಿ ತ್ರೀಣಿ । ತ್ರಯಾಣಾಮಙ್ಗಿರಸೋಽನುಷ್ಟುಬಿನ್ದ್ರಃ ॥

೩ ೫ ೧ ೨ ೧
೧. ಆಽ೨೩೪ಳಭೀ ॥ ಓಇನವನ್ತಆದ್ರೂಽ೧ಹಾಽ೨ಃ । ಓಇಪ್ರಿಯ

೨ — ೧ ೧ ೨

ಮಿನ್ದ್ರಸ್ಯಕಾಮಾಽ೧ಯಾಽ೨ಮ್ ॥ ಓ೩ವತ್ಸನ್ನಪೂರ್ವಆಯೂಽ

— ೧ ೧ ೨ ೫ ೪

೧ನೀಽ೨ ॥ ಓ೩ । ಜಾತꣳರಿಹನ್ತಿಮೋಽ೧೨೩೪ । ವಾ । ತಾಽ

॥ ೫

೫ರೋಽ೬ಹಾಇ ॥

ದೀ - ೨ । ಪ - ೮ । ಮಾ - ೯ । ಜೋ ॥ ೩೧.೧೦೮೦ ॥

೫ ೦ ೩ ೨ ೪ ೨

೨. ಅಭೀ । ನವಾಽ೩೨ । ತಆಽ೫ದ್ರುಹಾಃ ॥ ಪ್ರಿಯಮಿನ್ದ್ರಾಽ೩ ।

೧ ೨ ೩ ೫ ೨ ೧ ೨ ೩

ಸ್ಯಾಕಾಮಾಽ೨೩೪ಯಾಮ್ । ವತ್ಸನ್ನಪೂಽ೩ । ವಾರ್ಆಯೂಽ

೫ ೧೦ ೨ ೧ ೨ ೧ ೨ ೧೦

೨೩೪ನೀ ॥ ಜಾತಾಽ೩ಜ್ಹೋಇ । ರಿಹಾಽ೩ಹೋ ॥ ತಿಮಾ

೨ ೧

ತಾಽ೨೩ರಾಽ೩೪೩ಃ । ಓಽ೨೩೪೫ಇ ॥ ಡಾ ॥

ದೀ - ೩ । ಪ - ೧೨ । ಮಾ - ೭ । ಶೇ ॥ ೩೨.೧೦೮೧ ॥

೫೪೦ ೫ ೦ ೪ ೫ ೪ ೫ ೪ ೫ ೪೦ ೫

೩. ಅಭೀನವನ್ತೇಅದ್ರುಹಃ । ಓಹಾಇ ॥ ಪ್ರಿಯಮಿನ್ದ್ರಸ್ಯಕಾಮಿ

೪ ೫ ೪ ೦ ೫ ೪೦ ೫ ೦ ೪ ೫

ಯಮ್ । ಓಹಾಇ ॥ ವತ್ಸನ್ನಪೂರ್ವಆಯುನಿ । ಔಹೋವಾಹಾ

೧ ೨ ^ ೩ ೫ ೨ ೧ ೨^ ೪

ಇ ॥ ಜಾತꣳರಿಹೌವಾ । ತೀಽ೨೩೪ಮಾ । ತರಾ । ಔಽ೩ಹೋ

೫ ೪

ವಾ । ಹೋಽ೫ಇ ॥ ಡಾ ॥

ದೀ - ೬ । ಪ - ೧೨ । ಮಾ - ೮ । ಖೈ ॥ ೩೩.೧೦೮೨ ॥

ಯಥಾ ಮಾತರಃ ಗಾವಃ ಪೂರ್ವೇ ಪ್ರಥಮೇ ಆಯುನಿ ವಯಸಿ ಜಾತಂ ವತ್ಸಂ ರಿಹನ್ತಿ ಲಿಹನ್ತಿ ತಥಾ ಅದ್ರುಹಃ ಅದ್ರೋಹಾಃ ವಸತೀವರ್ಯಾಖ್ಯಾ ಆಪಃ ಇನ್ದ್ರಸ್ಯ ಪ್ರಿಯಂ ಕಾಮ್ಯಂ ಸರ್ವೈಃ ಕಾಮ್ಯಮಾನಂ ಸೋಮಮ್ ಅಭಿ ನವನ್ತೇ ಅಭಿಗಚ್ಛನ್ತಿ ॥

ಜಾತಂ ವತ್ಸಂ ಆಗತಾನೆ ಹುಟ್ಟಿದ ಕರುವನ್ನು ಮಗುವನ್ನು **ಪೂರ್ವೇ ಆಯುನಿ** ಪ್ರಥಮ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ **ಮಾತರಃ** ಈದ ಹಸುಗಳು ಹೆತ್ತ ತಾಯಂದಿರು **ರಿಹಂತಿ** ನ ಪ್ರೀತಿ ವಾತ್ಸಲ್ಯದಿಂದ ಮೂಸಿ ನೆಕ್ಕುವಂತೆ ಮುತ್ತುಕೊಟ್ಟು ಮುದ್ದಾಡುವಂತೆ -ರಿಹತಿ- ಅರ್ಚತಿ-ಕರ್ಮಾ । ನಿಘಂ ೩-೧೪ ॥ **ಅದ್ರುಹಃ** ದ್ರೋಹವೆಸಗದ ಪ್ರೀತಿಪಾತ್ರವಾದ ಮನ್ತ್ರಪೂತವಾದ ವಸತೀವರಿಗಳೆನಿಸುವ ನೀರು **ಇನ್ದ್ರಸ್ಯ ಪ್ರಿಯಂ ಕಾಮ್ಯಂ** ಇನ್ದ್ರನಿಗೆ ಪ್ರಿಯವೂ ಇಷ್ಟವೂ ಆಕರ್ಷಕವೂ ಆದ ಸೋಮರಸವನ್ನು **ಅಭಿನವನ್ತೇ** ಆದರದಿಂದ ಎದುರುಗೊಳ್ಳುತ್ತವೆ ಬೆರೆಯುತ್ತವೆ.

ಆಗತಾನೆ ಹುಟ್ಟಿದ ಕರುವನ್ನು ಈದ ಹಸುವು ಅಥವಾ ಆಗತಾನೆ ಹುಟ್ಟಿದ ಮಗುವನ್ನು ಹೆತ್ತ ತಾಯಂದಿರು ಪ್ರಥಮ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ವಾತ್ಸಲ್ಯಾತಿಶಯದಿಂದ ಪ್ರೀತಿಸಿ ಮುದ್ದಾಡುವಂತೆಯೇ ಪ್ರೀತಿ ಪಾತ್ರವಾದ ಮನ್ತ್ರಪೂತ ವಸತೀವರಿಗಳೆಂಬ ನೀರು ಇನ್ದ್ರನಿಗೆ ಪ್ರಿಯವೂ ಇಷ್ಟವೂ ಅಕರ್ಷಕವೂ ಆದ ಸೋಮ ರಸದೊಂದಿಗೆ ಬೆರೆಯುತ್ತವೆ.

ಎಳಗರುವಂ ತಾಯಾಕಳೊಲಿವವೋಲ್
ಮಗುವಂ ಮಾತೆಯು ಲಾಲಿಪವೋಲ್ ।
ಮಂತ್ರಪೂತವಸತೀವರಿಯ ಜಲಂ
ಇಂದ್ರಸಖಸೋಮನಂ ಸೇರ್ಗುಂ ॥

ಋಕ್ - ೫೫೧

॥ ರೇಭಸೂನೂ ಕಾಶ್ಯಪೌ ಬೃಹತೀ ಪವಮಾನಸ್ಸೋಮಃ ॥

೧ ೨ ೩ ೧ ೨ ೩ ೨ ೩ ೧ ೨ ೩ ೧ ೨
ಆ ಹರ್ಯತಾಯ ಧೃಷ್ಣವೇ ಧನುಷ್ಟನ್ವನ್ತಿ ಪೌಁಸ್ಯಮ್ ।
೩ ೨ಉ ೩ ೧ ೨ ೩ ೧ ೨ ೩ ೧ ೨ರ ೩ ೧ ೨
ಶುಕ್ರಾ ವಿ ಯನ್ತ್ಯಸುರಾಯ ನಿರ್ಣಿಜೇ ವಿಪಾಮಗ್ರೇ ಮಹೀಯುವಃ ॥

೨ ೩ ೧ ೨ ೩ ೧ ೨ ೧ ೨ರ ೩ ೧ ೨ರ ೩ ೨
ಆ-ಹರ್ಯತಾಯ-ಧೃಷ್ಣವೇ । ಧನುಃ-ತನ್ವನ್ತಿ-ಪೌಁಸ್ಯಮ್ ॥ ಶುಕ್ರಾಃ-ವಿ-
೩ ೧೨ರ ೩ ೧ ೨ ೩ ೧೨ರ ೩ ೨ ೧೨ರ
ಯನ್ತಿ-ಅಸುರಾಯ-ಅ-ಸುರಾಯ-ನಿರ್ಣಿಜೇ-ನಿಃ-ನಿಜೇ । ವಿಪಾಮ್-ಅಗ್ರೇ
೩ ೧ ೨
-ಮಹೀಯುವಃ ॥ ೭-೫೫೧ ॥

೧. ಆಹಾಽ೩ । ಓಽ೨೩೪ವಾ ॥ ಯತಾಯಧೃಷ್ಣವೇಽ೨ । ಧನೂಽ೩ಃ । ಓಽ೨೩೪ವಾ ॥ ತನ್ವನ್ತಿಪೌ೮ಸಿಯಮ್ । ಶುಕ್ರಾಽ೩ಃ । ಓಽ೨೩೪ವಾ ॥ ವಿಯನ್ತ್ಯಸುರಾಯನಿರ್ಣಿಜೇಽ೨ । ವಿಪಾಽ೩ । ಓಽ೨೩೪ವಾ ॥ ಅಗ್ರೇಽ೨ಮಹೀಯುವಾಽ೨೩೪೫ಃ ॥

ದೀ – ೮ । ಪ – ೧೨ । ಮಾ – ೪ । ಠೀ ॥ ೩೪.೧೦೮೩ ॥

೨. ಹಾಽ೩ಹಾ೩ । ಆಹರ್ಯತಾ । ಯಾಽ೨೩೪ಧ್ವಾ । ಹಾಽ೩ ಹಾಽ೩೪ । ಔಹೋವಾ । ಷ್ಣಾಽ೨೩೪ವೇ ॥ ಹಾಽ೩ಹಾ೩ । ಧನೂಷ್ಟಾನ್ವಾ । ತೀಽ೨೩೪ಪೌ । ಹಾಽ೩ಹಾಽ೩೪ । ಔಹೋವಾ । ಸೀಽ೨೩೪ಯಾಮ್ ॥ ಹಾಽ೩ಹಾ೩ । ಶುಕ್ರಾವಿಯ । ತಾಅಸುರಾ । ಯಾಽ೨೩೪ನೀ । ಹಾಽ೩ಹಾಽ೩೪ । ಔಹೋವಾ । ಣೀಽ೨೩೪ಜೇ ॥ ಹಾಽ೩ಹಾ೩ । ವಿಪಾಮಾಗ್ರಾ೩ । ಮಾಽ೨೩೪ಹೀ । ಹಾಽ೩ಹಾಽ೩೪ । ಔಹೋವಾ ॥ ಯೂಽ೨೩೪ವಾಃ ॥

ದೀ – ೬ । ಪ – ೨೫ । ಮಾ – ೮ । ನ್ಯೈ ॥ ೩೫.೧೦೮೪ ॥

೩. ಆಹರ್ಯತಾಯಧೃಷ್ಣವ೪ ॥ ಧನೂಷ್ಟಾಽ೧ನ್ವಾಽ೨ । ತಿಪೌಜ್‌ಸಾಽ೧ಯಾಽ೨ಮ್ । ಶುಕ್ರಾವಿಯ । ತಾಅಸುರಾಽ೩ಯಾ

^ ೩ ೫ ೧ ೨ —— ೧

ನೀಽ೨ರ್ಣಾಽ೨೩೪೪ಇಜಾಇ ॥ ವಿಪಾಮಾಽ೧ಗ್ರಾಽ೨ಇ ॥ ಓಇ ।

೪ ೨ ॥ ೫

ಮಾಽ೨೩ಹೀಽ೩ । ಯೂಽ೩೪೫ವೋಽ೬ಹಾಇ ॥

ದೀ - ೩ । ಪ - ೧೦ । ಮಾ - ೮ । ಣ್ಯೈ ॥ ೩೬೧೦೮೫ ॥

೩ ೫ ೩ ೫ ೨ ೪ ೫

೪. ಆಽ೪ಹರ್ಯ । ತಾಽ೪ಯಧೃ । ಷ್ಣಾಽ೩ವೇ । ಧನುಷ್ಟನ್ವಾ ॥

೨ ೩ ೨ ೧ ೦ ೨ ೧ ಅ ೨^ ೩ ೨

ತಿಪೌಜ್ಸಿಯಾಮ್ । ಶುಕ್ರಾವಿಯ । ತಾಅಸುರಾ । ಯನಾಉ

೫ ೧ ೨ ೨ ೧ ೨ ೨

ವಾಽ೩ । ಣೀಽ೨೩೪ಜೇ ॥ ವಾಇಪಾಽ೩೮\ಹಾಇ । ಆಗ್ರೇಽ೩ಹಾ

೧೦ ೨ ೧

ಇ ॥ ಮಹೀಯೂಽ೨೩ವಾಽ೩೪೩ಃ । ಓಽ೨೩೪೫ಇ ॥ ಡಾ ॥

ದೀ - ೨ । ಪ - ೧೪ । ಮಾ - ೮ । ಝ್ಯು ॥ ೩೬೧೦೮೬ ॥

ಹರ್ಯತಾಯ ಸರ್ವೈಃ ಸ್ಪೃಹಣೀಯಾಯ **ಧೃಷ್ಣವೇ** ಶತ್ರೂಣಾಂ ಧರ್ಷಣ ಶೀಲಾಯ ಸೋಮಾಯ **ಪೌಂಸ್ಯಂ** ಪುಂಸ್ತ್ವಸ್ಯಾಭಿವ್ಯಞ್ಜಕಂ ವರಂ **ಧನುರಾತನ್ವನ್ತಿ** ಧನುಷಿ ಜ್ಯಾಂ ಕುರ್ವನ್ತೀತಿ । ಸೋಮಸ್ಯ ಧಾರಾವಿಸರ್ಗಾರ್ಥಂ ವಿತಾಯಮಾನಂ ಪವಿತ್ರಮಭಿಧೀಯತೇ । ತದೇವ ವಿವೃಣೋತಿ । **ವಿಪಾಂ** ಮೇಧಾವಿನಾಮ್ **ಅಗ್ರೇ** ಪುರಸ್ತಾತ್ **ಮಹೀಯುವಃ** ಪೂಜಾಕಾಮಾ ಅಧ್ವರ್ಯವಃ **ಶುಕ್ರಾ** ಶುಕ್ಲವರ್ಣಾನಿ ಗೋಪಯಾಂಸಿ **ಅಸುರಾಯ** ಬಲವತೇ **ನಿರ್ಣಿಜೇ** ಸ್ವರೂಪಾಯ ಶೋಧನಾರ್ಥಂ **ವಿ ಯನ್ತಿ** । ಆಚ್ಛಾದಯನ್ತೀತ್ಯರ್ಥಃ ॥ ಶುಕ್ರಾ ವಿ ಯನ್ತ್ಯಸುರಾಯ ನಿರ್ಣಿಜೇ ಶುಕ್ರಾಂ ವಯನ್ತ್ಯಸುರಾಯ ನಿರ್ಣಿಜಮ್ ಇತಿ ಸಾಮ್ನ ಋಚಃ ಪಾಠೌ ॥

ಹರ್ಯತಾಯ ಆಕರ್ಷಕರೂಪಿಯೂ ಪೂಜ್ಯನೂ **ಧೃಷ್ಣವೇ** ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸಬಲ್ಲವನೂ ಆದ ರಸರೂಪೀ ಸೋಮದೇವನಿಗಾಗಿ **ಪೌಂಸ್ಯಂ** ಪೌರುಷವನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸುವ ಸಂಕೇತವಾಗಿ **ಧನುಃ** ಧನಸ್ಸನ್ನು **ಆ ತನ್ವನ್ತಿ** ಹೆದೆಯೇರಿಸಿ ಶಬ್ದ ಮಾಡುತ್ತಾ ಸಿದ್ಧರಾಗುವಂತೆ - **ಪೌಂಸ್ಯಂ** ಬಲಮ್ ನಿಘಂ ೨-೯॥ ಪ್ರಣವೋ ಧನುಃ ಶರೋಹ್ಯಾತ್ಮಾ ॥ ಮುಂ ೨-೨-೪ ॥ **ಮಹೀಯುವಃ** ಮಹಿಮಾವಂತರೂ ಪೂಜಾಕಾಮರೂ ಆದ ಋತ್ವಿಜರು - **ವಿಪಾಂ ಅಗ್ರೇ** ವಿದ್ವಾಂಸರಾದ ದೇವತೆಗಳ ಮುಂದೆ - ವಿಪ್ರೋ ಮೇಧಾವಿನಃ । ನಿಘಂ ೩-೧೫ ॥ **ಶುಕ್ರಾಂ** ಶುದ್ಧವಾದ ಹಸುವಿನ

ಹಾಲನ್ನು ಅಸುರಾಯ ನಿರ್ಣಿಜೇ ವೀರ್ಯವಂತನಾದ ಸೋಮನು ಹೊಳೆದು ಬೆಳಗುವಂತಾಗಲು ವಯನ್ತಿ – ಆಚ್ಛಾದಿಸುತ್ತಾರೆ ಬೆರೆಸುತ್ತಾರೆ.

ಪೂಜಿತನೂ ಆಕರ್ಷಿತನೂ ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸುವವನೂ ಆದ ರಸ ರೂಪೀ ಸೋಮದೇವನನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಪೌರುಷವನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸಲು ಧನುಸ್ಸಿಗೆ ಹೆದೆಯೇರಿಸಿ ಸಿದ್ಧರಾಗುತ್ತಾರೆ. ಮಹಿಮಾವನ್ತರೂ ಪೂಜಾಕಾಮರೂ ಆದ ಋತ್ವಿಜರು ಪ್ರಾಜ್ಞರಾದ ದೇವತೆಗಳ ಮುಂದೆ ಸೋಮರಸಕ್ಕೆ ಪವಿತ್ರವಾದ ಗೋಕ್ಷೀರವನ್ನು ಬೆರೆಸಿ ಹೊಳೆಯುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ.

ಅಂದದ, ಚಂದದ, ರೋಷದ, ತೋಷದ
ಸೋಮನಿಗಾಗಿಯೆ ಬಿಲ್ವಿಡಿದು ।
ಬಲ್ಮೆಯತೋರಿರೆ ಜನತೆ, ಋತ್ವಿಜರು
ಪಾಲ್ವೆರಸುತಿದಂ ಪೊಳೆಯಿಸುವರ್ ॥

ಋಕ್ – ೫೫೨

॥ ಅಂಬರೀಷೋ ವಾರ್ಷಾಗಿರಃ ಋಜಿಶ್ವಾ ಭಾರದ್ವಾಜಶ್ಚ ಅನುಷ್ಟುಪ್ ಪವಮಾನಸ್ಸೋಮಃ ॥

೨ ೩ ೧ ೨ ೩ ೧ ೨ರ ೩ ೧ ೨ ೩ ೧ ೨
ಪರಿ ತ್ಯꣳ ಹರ್ಯತಂ ಹರಿಂ ಬಭ್ರುಂ ಪುನನ್ತಿ ವಾರೇಣ ।
೨ ೩ ೨ಉ ೩ ೨ಉ ೩ ೧ ೨ ೩ ೧ ೨ರ
ಯೋ ದೇವಾನ್ ವಿಶ್ವಾꣳ ಇತ್ಪರಿ ಮದೇನ ಸಹ ಗಚ್ಛತಿ ॥

೧೨ರ ೩ ೨ ೧೨ರ ೩೨ ೩ ೧ ೨ರ
ಪರಿ–ತ್ಯಮ್–ಹರ್ಯತಮ್–ಹರಿಮ್ । ಬಭ್ರುಮ್–ಪುನನ್ತಿ–ವಾರೇಣ ॥
೩ ೨ ೧೨ರ ೧೨ರ ೧ ೨ರ ೩೨ ೧೨ರ
ಯಃ–ದೇವಾನ್–ವಿಶ್ವಾನ್–ಇತ್–ಪರಿ । ಮದೇನ–ಸಹ–ಗಚ್ಛತಿ ॥

॥ ದ್ವಿರಭ್ಯಸ್ತಮಾಕೂಪಾರಮ್ । ಆಕೂಪಾರೋಽನುಷ್ಟುಬ್ದೇವಾಃ ॥

೩ ೪ ೩ ೪ ೩ ೪ ೫ ೧ ೦
೧. ಪರಿತ್ಯಙ್ಹರ್ಯತಙ್ಹರಿಮ್ । ಪಾಽ೨೩೪ । ರಿತ್ಯಙ್ಹೌ
೪ ೩ ೪ ೩೦ ೪೦ ೫
ಹೋಽಹರ್ಯತಙ್ಹರಾಇಮ್ ॥ ಬಭ್ರುಮ್ಪುನನ್ತಿವಾರೇಣ ।

೧ ೦ ೦ ೪೦ ೩೦ ೪೦ ೩೦
ಬಾಽ೨೩೪ । ಭ್ರುಮ್ಪುನೌಹೋಽ೫ನ್ತಿವಾರೇಣಾ ॥ ಯೋದೇವಾ
೪೦ ೩ ೪ ೫ ೧ ೦ ೦ ೦ ೦ ೪
ನ್ವಿಶ್ವಾಙ್ಇತ್ವರಿ । ಯೋಽ೨೩೪ । ದೇವಾನ್ವೌಹೋಽ೫ಶ್ವಾ೬\ಇತ್ವ
೩ ೪೦ ೩ ೪ ೫ ೧ ೦ ೦
ರಾಇ ॥ ಮದೇನಸಹಗಚ್ಛತಿ । ಮಾಽ೨೩೪ । ದೇನಸೌಹೋಽ
೪ ॥ ೫
೫ಹಗ । ಭಾಽ೫ತೋಽ೬ಹಾಇ ॥

ದೀ - ೧೭ / ಪ - ೧೩ / ಮಾ - ೭ / ಜೇ // ೩೯.೧೦೮೭ //

ಹರ್ಯತಂ ಸರ್ವೈಃ ಸ್ಪೃಹಣೀಯಂ **ಹರಿಂ** ಹರಿತವರ್ಣಂ **ಬಭ್ರುಂ** ಬಭ್ರುವರ್ಣಂ ಚ **ತ್ಯಂ** ತಂ ಸೋಮಂ **ವಾರೇಣ** ಬಾಲೇನ ಪವಿತ್ರೇಣ **ಪರಿ ಪುನನ್ತಿ** ಪರಿಶೋಧಯನ್ತಿ **ಯಃ** ಸೋಮಃ **ವಿಶ್ವಾನ್** ಸರ್ವಾನಿನ್ದ್ರಾದೀನ್ **ದೇವಾನಿತ್** ದೇವಾನೇವ **ಮದೇನ** ಮದಕರೇಣ ರಸೇನ **ಸಹ** **ಪರಿಗಚ್ಛತಿ** ॥

ತ್ಯಂ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾದ ಆ **ಹರ್ಯತಂ** ಮನಮೋಹಕನಾದ **ಹರಿಂ** ಪಚ್ಚೆ ವರ್ಣದ **ಬಭ್ರುಮ್** ಸೋಮನನ್ನು – ಸೋಮೋ ವೈ ಬಭ್ರುಃ । ಶ–೭–೨–೪–೨೬ ॥ **ವಾರೇಣ** ದಶಾಪವಿತ್ರದಲ್ಲಿರುವ ಉಣ್ಣೆಯ ದಾರಗಳಿಂದ ಶೋಧಕದ ಮೂಲಕ **ಪರಿಪುನನ್ತಿ** ಋತ್ವಿಜರು ಪವಿತ್ರ ಮನ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಪಠಿಸುತ್ತಾ ತಮ್ಮ ಚಿನ್ನದ ಉಂಗುರ ಹಾಕಿಕೊಂಡಿರುವ ಬೆರಳುಗಳಿಂದ ಪರಿಪೂರ್ಣವಾಗಿ ವಿಧಿವತ್ತಾಗಿ ಶುದ್ಧಮಾಡುತ್ತಾರೆ. **ಯಃ** ಇಂತಹ ಸೋಮನು **ಮದೇನ ಸಹ** ಮುದಕೊಡುವ ಆನಂದದಾಯಕವಾದ ರಸಧಾರೆಗಳೊಂದಿಗೆ **ವಿಶ್ವಾನ್ ದೇವಾನ್ ಇತ್** ಸಮಸ್ತ ದೇವತೆಗಳನ್ನೂ **ಪರಿಗಚ್ಛತಿ** ಸಮೀಪಿಸಿತ್ತಾನೆ.

ಬಹು ಪ್ರಸಿದ್ಧನೂ ಮನಮೋಹಕನೂ ಪಚ್ಚೆವರ್ಣದವನೂ ಆದ ರಸರೂಪೀ ಸೋಮದೇವನು ಋತ್ವಿಜರಿಂದ ದಶಾಪವಿತ್ರದಲ್ಲಿ ವಿಧ್ಯುಕ್ತವಾಗಿ ಶುದ್ಧಿಹೊಂದಿದವನಾಗಿ ಆನಂದದಾಯಕವಾದ ಸೋಮರಸದೊಂದಿಗೆ ಸಮಸ್ತದೇವತೆಗಳ ಬಳಿಗೆ ಬಿಜಯ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ.

ಪೆಸರ್ವಡೆದವನೀ ಮನೋಮೋಹನಂ
ಪಸಿರಾಗಿಯೆ ಸುರಿಸುರಿಯುತಿಹಂ ।
ಉಂಗುರವಾಂತೀ ಋತ್ವಿಜರೊಲವಿಂ
ಸುರರೆಡೆ ಸೋಮಂ ನಲಿದುಬಹಂ ॥

॥ ಪ್ರಜಾಪತಿರ್ವೈಶ್ವಾಮಿತ್ರೋ ವಾಚ್ಯೋ ವಾ ಅನುಷ್ಟುಪ್ ಪವಮಾನಸ್ತೋಮಃ ॥

೧ ೨ ೩ ೧ ೨೦೩ ೨ ೩ ೧ ೨ ೩ ೧ ೨೦
ಪ್ರ ಸುನ್ವಾನಾಯಾನ್ಧಸೋ ಮರ್ತೋ ನ ವಷ್ಟ ತದ್ವಚಃ ॥
೨ ೩ ೧ ೨ ೩ ೧ ೨ ೩ ೨ ೩ ೧ ೨೦
ಅಪ ಶ್ವಾನಮರಾಧಸಂ ಹತಾ ಮಖಂ ನ ಭೃಗವಃ ॥ ೯-೫೫೩ ॥

ಸ್ವ ೧೦ । ಉ ೫ । ಧಾ ೬೧ । ಮ ॥

೨ ೩ ೧ ೨ ೧೨೦ ೧ ೨೦ ೩ ೨ ೧೨೦ ೧೨೦ ೧ ೨೦
ಪ್ರ–ಸುನ್ವಾನಾಯ–ಅನ್ಧಸಃ । ಮರ್ತಃ–ನ–ವಷ್ಟ–ತತ್–ವಚಃ ॥ ಅಪ–ಶ್ವಾನ
೩ ೧೨ ೩ ೧೨ ೩೨ ೩ ೨ ೧೨೦
ಮ್–ಅರಾಧಸಮ್–ಅ–ರಾಧಸಮ್ । ಹತ–ಮಖಮ್–ನ–ಭೃಗವಃ ॥

ಆ ೪೫ । ಅ ೧೮ । ಪ ೧೪೮ । ಬೈ । ದ ೬ ॥

ಇತಿ ಷಷ್ಠೀ ದಶತಿಃ ॥ ೬ ॥ ಅಷ್ಟಮಃ ಖಣ್ಡಃ ॥ ೮ ॥

॥ ಇತ್ಯನುಷ್ಟಭಃ – ಏಕಾ ಬೃಹತೀ ॥

॥ ವೈರೂಪಮ್ । ವಿರೂಪೋಽನುಷ್ಟುಪ್ಸೋಮಃ ॥

೨೧ ೪೦ ೫ ೧ ೨ ೧ ^ ೩೨
೧. ಪ್ರಸುನ್ವಾಽ೨೩ನಾಯಅನ್ಧಸಾಃ ॥ ಮರ್ತ್ತಃ । ನವಾಽ೨ । ಷ್ಟತ
೩ ೫ ೨ ೦ ೩ ೨^ ೩ ೫ ೨೧೦
ದ್ವಾಽ೨೩೪ಚಾಃ । ಅಪಶ್ವಾನಮರಾ । ಧಾಽ೨೩೪ಸಾಮ್ ॥ ಹತಾ
೨^ ೩ ೨ ೪ ॥
ಮಾಽ೨೩ಖಮ್ ॥ ನಭೃಽ೩ಗಾಽ೫ವಾಽ೬೫೬ಃ ॥

ದೀ – ೩ / ಪ – ೮ / ಮಾ – ೭ / ಡೇ ॥ ೩೯.೧೦೮೮ ॥

॥ ಇತಿ ಗ್ರಾಮಗೇಯಗಾನೇ ಷೋಡಶಸ್ಯಾರ್ದ್ಧಃ ಪ್ರಪಾಠಕಃ ॥

ತ್ರಯಸ್ತ್ರಿಂಶದಷ್ಟಮಃ ಅಷ್ಟಮಃ ಖಣ್ಡಃ ॥ ೮ ॥ ದಶತಿಃ ॥ ೬ ॥ ಇತ್ಯಾನುಷ್ಟುಭಮ್ ॥

ಸುನ್ವಾನಾಯ ಅಭಿಷೂಯಮಾಣಾಯ । ಷಷ್ಠ್ಯರ್ಥೇ ಚತುರ್ಥೀ । ಅಭಿಷೂಯಮಾಣಸ್ಯ ಅನ್ಧಸಃ ಸೋಮಸ್ಯ ತತ್ ಪ್ರಸಿದ್ಧಂ **ವಚಃ** ವಚನಂ ಘೋಷಂ **ಮರ್ತಃ** ಮರ್ತ್ಯಃ ಕರ್ಮವಿಘ್ನಕಾರೀ ಶ್ವಾಪ್ರನ ವಷ್ಟ ನ ತವಷ್ಟನ ಕಾಮಯತಾಂ ನ ಶೃಣೋತ್ವಿತಿಯಾವತ್ । ತಥಾ ಹೇ ಸ್ತೋತಾರಃ । ಅರಾಧಸಂ ಸಾಧಕಕರ್ಮರಹಿತಂ । ಶ್ವಾನಂ ಅಪ ಹತ । ತತ್ರ ದೃಷ್ಟಾನ್ತಃ ಮಖಂ ನ ಯಥಾ ಪುರಾ ಅರಾಧಸಂ ಮಖಮ್ ಏ ತನ್ನಾಮಾನಂ ಭೃಗವೋಽಪಹತವನ್ತಃ ತಥಾ ಅಪ ಹತೇತ್ಯರ್ಥಃ ॥ ಸುನ್ವಾನಾಯ–ಸುನ್ವಾನಸ್ಯ ಇತಿ । ವಷ್ಟ–ವೃತೇ ಇತಿ ಚ ಸಾಮ್ನುಖಚಃ ಪಾಠಃ ॥

ಸುನ್ವಾನಾಯ ವಿಧ್ಯುಕ್ತವಾಗಿ ಹಿಂಡಿ ಸಿದ್ಧಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಅನ್ಧಸಃ ಸೋಮರಸದ **ತದ್ವಚಃ** ಆ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ವಚನವನ್ನು ಭಗವಂತನ ಸ್ತೋತ್ರಗಳನ್ನು **ಮರ್ತಃ ನ ವಷ್ಟ** ಕರ್ಮಭ್ರಷ್ಟರೂ ನಿಂದಕರೂ ನಾಸ್ತಿಕರೂ ವಿಘ್ನಕಾರಿಗಳೂ ಆದ ಮನುಷ್ಯರು ಕೇಳಿಸಿಕೊಳ್ಳದೆ ಅನಾದರಿಸುವವರು ಅಂತಹವರನ್ನು **ಭೃಗವಃ ಮಖಂ** ನ ಜ್ಞಾನಾಗ್ನಿಯಿಂದ ಜಾಜ್ವಲ್ಯಮಾನರಾದ ಭೃಗುಗಳಂತಹವರು ಅಜ್ಞಾನಿಗಳಾದ ಜ್ಞಾನ ರಹಿತರನ್ನು ದೂರಮಾಡಿದಂತೆ –ಭೃಗುರ್ಭೃಜ್ಯಮಾನೋ ನ ದೇಹೇ । ನಿರು ೩–೧೭ ॥ ಮಖಜ್ಞಾನರಹಿತ ಗತಿಕರ್ಮ– ಮಖ ಗತ್ಯರ್ಥಃ ಭ್ವಾದಿ ॥ ಭೃಗು ಆದಿ ಋಷಿಗಳು ಮಖನೆಂಬ ಜ್ಞಾನ ರಹಿತನನ್ನು ಓಡಿಸಿದಂತೆ **ಅರಾಧಸಂ ಶ್ವಾನಮ್ ಅಪಹೃತ** ಉಪಾಸನಾರಹಿತರೂ ಕೃತಘ್ನರೂ ಆದಂತಹವರನ್ನೂ ಅಂತಹ ನೀಚ ಭಾವನೆಗಳನ್ನೂ ನಾಯಿಯಂತೆ ದೂರಮಾಡಿ.

ವಿಧ್ಯುಕ್ತವಾಗಿ ಸೋಮರಸವನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸುವಾಗಿನ ಮಂಗಳಕರ ಶಬ್ದವನ್ನೂ ಭವ್ಯಸ್ತುತಿಗಳನ್ನೂ ಕೇಳದೆ ಅನಾದರಿಸುವ ಕರ್ಮಭ್ರಷ್ಟರನ್ನೂ ನಿಂದಕರನ್ನೂ ವಿಘ್ನಕಾರಿಗಳನ್ನೂ ಉಪಾಸನಾರಹಿತರನ್ನೂ ಕೃತಘ್ನರನ್ನೂ ನಮ್ಮಲ್ಲೇ ಇರಬಹುದಾದ ಇಂತಹ ದುಷ್ಟ ಭಾವನೆಗಳನ್ನೂ ಜ್ಞಾನದೀಪ್ತರಾದ ಭೃಗ್ವಾದಿ ಮಹರ್ಷಿಗಳು ಮಖನನ್ನು ದೂರಮಾಡಿದಂತೆ ನಮ್ಮಲ್ಲಿರಬಹುದಾದ ನಾಯಿಯಂತಹ ಕಾಮಾದಿ ದೋಷಗಳನ್ನು ದೂರಮಾಡಿ.

ಸೋಮಾಭಿಷವದ ಮಂಗಳರವಮಂ
ಮಂತ್ರಘೋಷಮಂ ಕೇಳದಿಹ ।
ಸವನವಿರೋಧಕುಮತಿಯಂ ಭೃಗುಗಳ್
ನಾಯಿಯವೊಲ್ ದೂರಾಗಿಸುಗೆ ॥

॥ ಕವಿರ್ಭಾರ್ಗವಃ ಜಗತೀ ಪವಮಾನಸ್ಸೋಮಃ ॥

೩ ೨ ೩ ೧ ೨ ೩ ೧ ೨ ೩ ೧ ೨ ೩ ೨೮ ೩
ಅಭಿ ಪ್ರಿಯಾಣಿ ಪವತೇ ಚನೋಹಿತೋ ನಾಮಾನಿ ಯಹ್ವೋ ಅಧಿ
೨ ೩ ೧ ೨ ೧ ೨೦ ೩ ೨ ೩ ೨೮ ೩ ೨ ೩
ಯೇಷು ವರ್ಧತೇ । ಆ ಸೂರ್ಯಸ್ಯ ಬೃಹತೋ ಬೃಹನ್ನಧಿ ರಥಂ
೧ ೨ ೩ ೨
ವಿಷ್ವಞ್ಚಮರುಹದ್ವಿಚಕ್ಷಣಃ ॥ ೧-೫೫೪ ॥

೩ ೨ ೩ ೧ ೨ ೩ ೧೨೦ ೧೨೦ ೩ ೧ ೨೦ ೩ ೨
ಅಭಿ-ಪ್ರಿಯಾಣಿ-ಪವತೇ-ಚನೋಹಿತಃ-ಚನಃ-ಹಿತಃ । ನಾಮಾನಿ-ಯಹ್ವಃ-
೧೨೦ ೧ ೨೦ ೧ ೨೦ ೧ ೨೦ ೩ ೨ ೩ ೨ ೧೨೦ ೧೨೦
ಅಧಿ-ಯೇಷು-ವರ್ಧತೇ ॥ ಆ-ಸೂರ್ಯಸ್ಯ-ಬೃಹತಃ-ಬೃಹನ್-ಅಧಿ । ರಥ
೧೨೦ ೩ ೨ ೩ ೨
ಮ್-ವಿಷ್ವಞ್ಚಮ್-ವಿ-ಷ್ವಞ್ಚಮ್-ಅರುಹತ್-ವಿಚಕ್ಷಣಃ-ವಿ-ಚಕ್ಷಣಃ ॥

॥ ಕಾವಮ್ । ಕುತ್ಸೋ ಕವಿರ್ಜಗತೀ ಸೋಮಸೂರ್ಯೌ ॥

೨ ೩ ೫ ೨ ^ ೩ ೫ ೨೦ ೧೦
೧. ಆಭಿಪ್ರೀ೨೩೪ಯಾ । ಣೀಪಾವಾ೨೩೪ತಾಇ । ಚಾನೋ
೨ ^ ೩ ೫ ೨ ೩
ಹಿತಾ೨೩ಃ ॥ ನಾಮಾನೀ೨೩೪ಯಾ । ಹ್ವೋಅಧೀ೨೩೪
೫ ೨೦ ೧ ೨ ೨ ^ ೩ ೫ ೨
ಯೇ । ಷೂವರ್ಧತಾಯೇ೩ ॥ ಆಸೂರೀ೨೩೪ಯಾ । ಸ್ಯಾ
^ ೩ ೫ ೨೦ ೧ ೨ ^ ೨ ^ ೩
ಬೃಹಾ೨೩೪ತಾಃ । ಬೃಹನ್ನಧಾಯೇ೩ ॥ ರಾಥಂವಾ೨೩
೫ ೨ ^ ೩ ೫ ೨ ^
೪ಇಷ್ವಾ । ಚಾಮಾರೂ೨೩೪ಹಾತ್ । ವಿಚಾ೩೧೮ವಾ೨೩ ॥
೫
ಕ್ಷಾ೨೩೪ಣಾಃ ॥ *ದೀ - ೪ / ಪ - ೧೩ / ಮಾ - ೮ / ಧೈ ॥ ೧.೧೦೮೯ ॥*

॥ ಐಡಂಕಾವಮ್ । ಕವಿರ್ಜಗತೀ ಸೋಮಸೂರ್ಯೌ ॥

೨. ಏsಶಿ । ಅಭಿಪ್ರಿಯಾs೨ । ಣಿಪವತಾಇ । ಏsಶಿ । ಚನೋಽಹಿ
ತಾಃ ॥ ಏsಶಿ । ನಾಮಾನಿಯಾs೨ । ಹ್ವೋಽಅಧಿಯಾಇ । ಏsಶಿ ।
ಷುವರ್ಧತಾಇ ॥ ಏsಶಿ । ಆಸೂರಿಯಾs೨ । ಸ್ಯಬೃಹತಾಃ । ಏs
ಶಿ । ಬೃಹನ್ನಧೀ ॥ ಏsಶಿ । ರಥಂವಿಷ್ವಾs೨ । ಚಮರುಹಾತ್ ।
ಏsಶಿ । ವಿಚಕ್ಷಣಾಃ । ಹೋsಶಿಇ ॥ ಡಾ ॥

ದೀ – ೬ । ಪ – ೨೨ । ಮಾ – ೯ । ಶೋ ॥ ೨.೧೧೯೦ ॥

॥ ವಾಜಸನಿ ॥ ವಾಜಸನಿರ್ಜಗತೀ ಸೋಮಸೂರ್ಯೌ ॥

೩. ಅಭ್ಯೌಹೋಽವಾಹಾಇಪ್ರಿಯಾಣೀ ॥ ಪವತಾಇಚಾs೨೩೪
ನೋ । ಹಿತಾಃ । ನಾಮಾನಿಯಹ್ವೋಽಅಧಿಯೇಽಷುವರ್ಧತಾಇ ॥
ಆಸೂರ್ಯಸ್ಯಬೃಹತೋಽಬೃಹನ್ನಧಾಇ ॥ ರಥಮ್ । ವಾಇಷ್ವಞ್ಚ
ಮರುಹತ್ । ವಿಚಾs೩೧ಉವಾs೨೩ ॥ ಕ್ಷಾs೩ಣಾs೨೩೪ಶಿಃ ॥

ದೀ – ೯ । ಪ – ೯ । ಮಾ – ೧೧ । ಧ ॥ ೩.೧೧೯೧ ।

॥ ವಾಜಜಿತೀ ದ್ವೇ । ದ್ವಯೋಃ ವಾಜಜಿತ್ ಪ್ರಜಾಪತಿಃ ಜಗತೀ ಸೋಮಸೂರ್ಯೌ ॥

೪. ಅಭಿಪ್ರಿಯಾ । ಣೀಽಪವತಾಇ । ಹೋಽಇಹೋಽವಾs೩ಹೋಽ
ಯೇs೩೪ । ಚನೋಽಹಿತಾಃ । ಹಾಹೋಽ । ವಾಹಾಇ ॥ ನಾ

೦ ೧ ೨೦ ೧ ೨ ^೧
ಮಾನಿಯಾ । ಹ್ವೋ೯ಅಧಿಯಾ೨ಇ । ಹೋ೯ಇಹೋ೯ವಾಽ೩ಹೋ೯

೨ ^ ೫ ೪ ೫೦ ೪ ೫ ೨೦ ೦
ಯೇ೯ಽ೩ಳ । ಷುವರ್ದ್ಧತಾ೨ಇ । ಹಾಹೋ೯ । ವಾಹಾ೨ಇ ॥ ಆಸೂ

೧ ೨೦ ೧ ೨ ^೧ ೨ ^
ರಿಯಾ । ಸ್ಯಾಬೃಹತಾಃ । ಹೋ೯ಇಹೋ೯ವಾಽ೩ಹೋ೯ಯೇ೯ಽ೩ಳ ।

೫ ೪ ೫೦ ೪ ೫ ೨ ೧ ೨೦ ೧
ಬೃಹನ್ನಧೀ೯ । ಹಾಹೋ೯ । ವಾಹಾ೨ಇ ॥ ರಥಂವಿಷ್ವಾ । ಚಾಮ

೨ ^೧ ೨ ^ ೫ ೪
ರುಹಾತ್ । ಹೋ೯ಇಹೋ೯ವಾಽ೩ಹೋ೯ಯೇ೯ಽ೩ಳ । ವಿಚಕ್ಷಣಾಃ ।

೫೦ ೪ ೫ ೫ ೨೦ ೧೦ ೨ ^೨
ಹಾಹೋ೯ । ವಾಽ೬ಹಾಉ । ವಾ ॥ ವಾಜೀ೯ಜಿಗೀ೯ಽ೩ವಾಜ್ಽ೧ ॥

ದೀ - ೧೫ । ಪ - ೨೬ । ಮಾ - ೧೬ । ಪೂ ॥ ೪.೧೮೨ ॥

೨ ೧ ೨೦ ೧ ೨೦ ೧೦ ೨
೫. ಅಭಿಪ್ರಿಯಾ । ಣೀ೯ಪವತಾ೨ಇ । ಚಾನೋ೯ಹಿತಾಃ । ಹೋ೯ವಾಽ

^೧ ೨೦ ೦ ೧ ೨೦ ೧ ೨೦ ೧
೩ಹೋ೯ಇ ॥ ನಾಮಾನಿಯಾ । ಹ್ವೋ೯ಅಧಿಯಾ೨ಇ । ಷೂವ

೨ ^೧ ೨೦೦ ೧ ೨೦ ೧
ರ್ದ್ಧತಾ೨ಇ । ಹೋ೯ವಾಽ೩ಹೋ೯ಇ ॥ ಆಸೂರಿಯಾ । ಸ್ಯಾಬೃ

೨೦ ೧ ೨ ^೧ ೨ ೧
ಹತಾಃ । ಬೃಾಹನ್ನಧಾ೨ಇ । ಹೋ೯ವಾಽ೩ಹೋ೯ ॥ ರಥಂವಿಷ್ವಾ ।

೨೦ ೧ ೨೦ ೧ ೨ ೧ ^ ೩
ಚಾಮರುಹಾತ್ । ವೀ೯ಚಕ್ಷಣಾಃ । ಹೋ೯ವಾಽ೩ಹೋ೯ಽ೨ । ವಾಽ

೫೦ ೦ ೨೦ ೧೦ ೨೦ ೧೦ ೨೦ ೧ವಿಂ ೩ ೧ ೧
೨೩ಳಔಹೋ೯ವಾ ॥ ವಾಜೀ೯ಜಿಗೀ೯ವಾವಿಶ್ವಾಧನಾಽ೨ನೀ೯ಽ೨೩ಳ

೧
೫ ॥ *ದೀ - ೨೧ । ಪ - ೧೮ । ಮಾ - ೧೨ । ಗಾ ॥ ೫.೧೮೩ ॥*

॥ ಸ್ವಾರಂಕಾವಮ್ । ಕವಿಃ ಪ್ರಜಾಪತಿರ್ಜಗತೀ ಸೋಮ ಸೂರ್ಯೌ ॥

೫ ೪ ೨ ೧೦ ೨ ೦ ೧ ‒

೬. ಅಭ್ಯೋ೩ವಾ ॥ ಪ್ರಿಯಾಣಿಪವತಾ೨ಇ । ಚನೋ೩ಹಾ೨ಇತಾ೨೨ಃ ।

೧೦ ೦ ೦ ೨ ೧ ‒ ೧೦ ೦

ನಾಮಾನಿಯಹ್ವೋ೩ಅಧಿಯಾ೨ಇ । ಷುವರ್ಧಾ೨ತಾ೨೨ಇ ॥ ಆಸೂ

೨ ೧ ೧ ೨ ^ ೪ ೫

ರ್ಯಸ್ಯಬೃಹತೋ೩ । ಬೃಹನ್ನಾಧೀ೨೨೩ ॥ ರಾಥಾ೨೩ಮ್ವಾ೨ಇಷ್ವಾ ।

೨ ೧ ೧ ೨ ^ ೪ ॥

ಚಮರೂಹಾ೨೨೩ತ್ । ವಾ೨ಇಚಾ೨೩ಕ್ಷಾ೨೫ಣಾ೨೬೫೬ಃ ॥

ದೀ - ೭ । ಪ - ೧೦ । ಮಾ - ೧೦ । ಇ೨ ॥ ೬೧೦೯೪ ॥

ಚನೋಹಿತಃ - ಚನ ಇತ್ಯನ್ನನಾಮ । ಚಾಯತೇರಸುನಿ ಚ ನ ತ್ವಾ ಇಣಾದಿಕ ಸೂತ್ರೇಣ ನಿಪಾತಿತಃ । ಚನಸೇಽನ್ನಾಯ ಹಿತಃ । ಯದ್ವಾ । ಹಿತಾನ್ನಃ ಸೋಮಃ । **ಪ್ರಿಯಾಣಿ** ಜಗತಃ ಪ್ರೀಣಯಿತೄಣಿ **ನಾಮಾನಿ** ನಮನಶೀಲಾನಿ ತಾನ್ಯುದಕಾನಿ **ಅಭಿಪವತೇ** ಅಭಿತಃ ಕ್ಷರಣಂ ಕರೋತಿ । **ಯೇಷು** ಅಂತರಿಕ್ಷಸ್ಥಿತೇಷು ಉದಕೇಷು **ಯಹ್ವಃ** ಮಹಾನಯಂ ಸೋಮಃ **ಅಧಿ ವರ್ಧತೇ** ಅಧಿಕಂ ಪ್ರವೃದ್ಧೋ ಭವತಿ । ಅಪಾಂ ಮಧ್ಯೇ ಸೋಮೋ ವಸತಿ ಖಲು । ತತಃ **ಬೃಹನ್** ಮಹಾನ್ ಸೋಮಃ **ಬೃಹತಃ** ಮಹತಃ ಪರಿವೃಢಸ್ಯ **ಸೂರ್ಯಸ್ಯ** **ವಿಷ್ವಞ್ಚಂ** ವಿಷ್ವಗ್ಗಮನಂ **ರಥಮ್ ಅಧಿ** ಉಪರಿ **ವಿಚಕ್ಷಣಃ** ವಿಶ್ವಸ್ಯ ದ್ರಷ್ಟಾ ಸನ್ **ಆರುಹತ್** ಆರೋಹತಿ । ಅಗ್ನೌ ಪ್ರಾಸ್ತಾಹುತಿಃ ಸಮ್ಯಗಾದಿತ್ಯಮುಪತಿಷ್ಠತೇ ಮನು-೩-೭೬ । ಇತಿ ॥

ಚನೋಹಿತಃ ಸೇವಿಸಲು ಬಹು ಹಿತವಾಗಿರುವ ಮುದಕೊಡುವ ಸೋಮನು ಚನ ಇತ್ಯನ್ನನಾಮ । ನಿರು ೬-೧೫ ॥ ಅನ್ನಸಂಕೇತವಾದ ಭೋಗ ಪಡಲು ಯೋಗ್ಯವಾದ **ಪ್ರಿಯಾಣಿ ನಾಮಾನಿ ಅಭಿಪವತೇ** ಜಗತ್ತಿಗೇ ತೃಪ್ತಿಯನ್ನೀಯುವ ನೀರಿನೊಳಕ್ಕೆ ಮನ್ತ್ರಪೂತವಾದ ವಸತೀವರೀ ಆದಿ ಉದಕಗಳೊಳಕ್ಕೆ ಪ್ರವಹಿಸುತ್ತಾನೆ. ನಾಮಾನಿ ನಾಮಯನ್ತಿ ಇದಮಪೀಕರನ್ನಾಮೈತ ಸ್ಮಾದೇವಾಭಿಸನ್ನಾಮಾತ್ ನಿರು ೪-೨೭ ಓಮ್ ಇತ್ಯಾದಿ ಭಗವದ್ವಾಚಕ ಶಬ್ದಗಳ ಮೂಲಕ ಉಪಾಸಕನು ಉಪಾಸ್ಯನೊಂದಿಗೆ ತಾದಾತ್ಮ್ಯ ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ. **ಯೇಷು ಯಹ್ವಃ ಅಧಿವರ್ಧತೇ** ಅಂತರಿಕ್ಷಸ್ಥ ಉದಕಗಳಲ್ಲಿ ಮನ್ತ್ರಪೂತ ವಸತೀವರೀ ಆದಿ ಉದಕಗಳಲ್ಲಿ ಮಹಾತ್ಮನಾದ ಸೋಮನು **ಯಹ್ವಃ** - ಮಹನ್ನಾಮ ನಿಘಂ ೩-೩ ॥ ವೃದ್ಧಿಹೊಂದುತ್ತಾನೆ. **ಬೃಹನ್** ಮಹಾಮಹಿಮನಾದ ಸೋಮನು **ವಿಚಕ್ಷಣಃ** ಸರ್ವತ್ರ ವಿಶ್ವದೃಷ್ಟಿಯುಳ್ಳವನೂ ಸಮರ್ಥನೂ ನಿಪುಣನೂ ಆಗಿ **ಬೃಹತಃ** ಬಹುಗಾತ್ರದ ಪ್ರಕಾಶಕಾಯನಾದ **ಸೂರ್ಯಸ್ಯ** ಸೂರ್ಯ ಭಗವಂತನ **ವಿಶ್ವಞ್ಚಮ್** ಸರ್ವತ್ರ ಸಂಚರಿಸುವ **ರಥಂ ಅಧಿ** ರಥದ ಮೇಲೆ -

ತಂ ವಾ ಏಕಂ ರಸಂ ಸನ್ತಂ ರಥ ಇತ್ಯಾಚಕ್ಷತೇ – ಗೋ ೧-೨-೧೧ ॥ ರಥೋ ರಸತೇರ್ವಾ ನಿರು ೯-೧೧ ಆನಂದರಸದಲ್ಲಿ **ಆರುಹತ್** ಆರೂಢನಾಗುತ್ತಾನೆ ಏರುತ್ತಾನೆ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತನಾಗುತ್ತಾನೆ.

ಸೇವಿಸಲು ಬಹಳ ಹಿತವಾಗಿರುವ ಸೋಮರಸರೂಪೀ ಸೋಮದೇವನು ಜಗತ್ತಿಗೇ ಪ್ರಿಯವಾದ ಪವಿತ್ರ ನೀರಿನೊಂದಿಗೆ – ಉಪಾಸಕನು ಓಮ್ ಇತ್ಯಾದಿ ಭಗವದ್ವಾಚಕ ಶಬ್ದಗಳ ಮೂಲಕ ಉಪಾಸ್ಯದೊಂದಿಗೆ ತಾದಾತ್ಮ್ಯಪಡೆದು ವೃದ್ಧಿಸುವಂತೆ – ವೃದ್ಧಿಸುತ್ತಾನೆ. ಈ ಮಹಾಮಹಿಮನಾದ ಸೋಮನು ವಿಶ್ವದೃಷ್ಟಿ ಯುಳ್ಳ ಸಮರ್ಥನೂ ನಿಪುಣನೂ ಆದ ಬೃಹತ್ ಗಾತ್ರದ ಮಹಾಪ್ರಕಾಶಕಾಯನಾದ ಸೂರ್ಯ ಭಗವಂತನ ಸರ್ವತ್ರ ಗಮನವುಳ್ಳ ರಥದಲ್ಲಿ ಆರೂಢನಾಗಿ ಆನಂದ ಸಾಗರದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಸೋಮರಸವನ್ನು ಅಗ್ನಿಮುಖೇನ ಸೂರ್ಯಾದಿ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಅರ್ಪಿಸಿದಾಗ ಸೂರ್ಯನಲ್ಲಿ ಸೇರಿದ ಸೋಮದೇವನು ಸೂರ್ಯನ ರಥವನ್ನು ಆರೋಹಣಮಾಡಿ ವಿಶ್ವಚಕ್ಷುವಾಗಿ ವಿರಾಜಿಸುತ್ತಾನೆ.

ಸವಿಯನೂಡುವ ಪೋಷಣಾಸ್ಪದ ಸೋಮನೇ ತ್ರಿಜತ್ಪ್ರಿಯಂ
ಪೂತಜಲದೊಳು ಸಾಧಕಂ ಸೇರ್ವಂತೆ ದೇವನೊಳಿಳಿದಪಂ ।
ಅಂತೆಯೇ ಬಳೆದೀ ಮಹಾತ್ಮಂ ರಥಿವಿಕರ್ತನನಂದದಿಂ
ಮೆರೆದು ಸರ್ವಗನಾದಪಂ; ಸರ್ವಾಕ್ಷಿಸಂಪದನಾದಪಂ ॥

ಋಕ್ – ೫೫೫

॥ ಕವಿರ್ಭಾರ್ಗವಃ ಜಗತೀ ಪವಮಾನಸ್ಸೋಮಃ ॥

೩ ೧ ೨ ೨ ೧ ೨ ೩ ೨ ೩ ೧ ೨ ೩ ೨ ೩ ೨ ೩
ಅಚೋದಸೋ ನೋ ಧನ್ವನ್ತ್ವಿನ್ದವಃ ಪ್ರ ಸ್ವಾನಾಸೋ ಬೃಹದ್ದೇವೇಷು
೧ ೨ ೧ ೨ ೩ ೨ ೩ ೨ ೩ ೧ ೨ ೩ ೧ ೨ ೧ ೩
ಹರಯಃ । ವಿ ಚಿದಶ್ನಾನಾ ಇಷಯೋ ಅರಾತಯೋಽರ್ಯೋನಸ್ಸನ್ತು
೧ ೨ ೩ ೧ ೨
ಸನಿಷನ್ತು ನೋ ಧಿಯಃ ॥ ೨-೫೫೫ ॥

೩ ೧ ೨ ೩ ೧ ೨ ೩ ೧ ೨ ೦ ೩ ೧ ೨ ೩ ೨
ಅಚೋದಸಃ-ಅ-ಚೋದಸಃ-ನಃ-ಧನ್ವನ್ತು-ಇನ್ದವಃ । ಪ್ರ-ಸ್ವಾನಾಸಃ-ಬೃಹ

೩ ೧ ೨ ೧೨೦ ೩ ೨ ೩ ೧ ೨ ೧೨೦
ತ್–ದೇವೇಷು–ಹರಯಃ ॥ ವಿ–ಚಿತ್–ಅಶ್ನಾನಾಃ–ಇಷಯಃ–ಅರಾತಯಃ–
೩ ೨ ೩ ೧೨೦ ೩ ೧೨೦
ಅ–ರಾತಯಃ । ಅರ್ಯಃ–ನಃ–ಸನ್ತು–ಸನಿಷನ್ತು–ನಃ–ಧಿಯಃ ॥ ೨–೫೫೫ ॥

॥ ಉದ್ವದ್ಭಾರ್ಗವಮ್ ಆಙ್ಗಿರಸಮ್ ವಾ । ಭೃಗುರ್ಜಗತೀ ಸೋಮೋ ದೇವಾಶ್ಚ ॥

೨ ೦ ೧ ೨೦ ೧ ೨೦ ೧
೧. ಅಚೋದಾಸೋಽ೨೩ । ನೋಧನೂವಾಽ೨೩ । ತೂಇನ್ದ
೨೦ ೧ ೨ ೧ ೨೦ ೧೧
ವಾಃ ॥ ಪ್ರಸ್ವಾನಾಸೋಽ೨೩ । ಬೃಹದ್ದಾಇವೇಽ೨೩ । ಷೂಹರ
೨ ೧ ೨೦ ೧ ೨೦೧೧
ಯಾಃ ॥ ವಿಚಿದಾಶ್ನಾಽ೨೩ । ನಾಇಷಾಯಾಽ೨೩ಃ । ಆರಾ
೨ ೦ ೧ ೨೦ ೧ ೨೦
ತಯಾಃ ॥ ಅರ್ಯೋನಾಸ್ನಾಽ೨೩ । ತೂಸನಾಇಷಾಽ೨೩ । ತೂ
೧೦ ೨ ^ ॥ ೧೧೧
ನೋಧಿಯಾಽ೩೧ಉವಾಽ೨೩೪೫ ॥

ದೀ – ೧೨ । ಪ – ೧೨ । ಮಾ – ೯ । ಧೋ ॥ ೭೧೯೫ ॥

॥ ಆಙ್ಗಿರಸೇ ದ್ವೇ । ದ್ವಯೋರಙ್ಗಿರಸೋ ಜಗತೀ ಸೋಮೋ ದೇವಾಶ್ಚ ॥

೧ ೨೦ ೩ ೨ ೩೦ ೪ ೫ ೪ ೫ ೧ ೨೦ ೩೦
೨. ಆಚೋದಸೋ । ನೋಧನುವನ್ತು । ಇನ್ದವಾಃ ॥ ಪ್ರಾಸ್ವಾನಾ
೨^ ೩ ೪ ೦ ೦ ೫ ೪ ೫ ೧ ೨ ೩ ೨^ ೩೦ ೪
ಸೋ । ಬೃಹದ್ದೇವೇಷು । ಹರಯಾಃ ॥ ವಾಇಚಿದಶ್ನಾ । ನಾಇಷ
೦ ೫ ೪೦ ೫ ೧ ೨೦ ೩ ೨^ ೩ ೪ ೫ ೪
ಯೋಅ । ರಾತಯಾಃ ॥ ಆರ್ಯೋನಃಸಾ । ತುಸನಿಷ । ತು

ನೋಽ೫ಧಿಯಾಉ ॥ ವಾ ॥

ದೀ – ೧೦ । ಪ – ೧೩ । ಮಾ – ೭ । ಬೇ ॥ ೮.೧೯೬ ॥

೨೦ ೦ ^ ೨ ೦ ೦ ೦ ೧
೩. ಹಾಉಹೋವಾಽ೩ಹಾಇ । ಅಚೋದಸೋನೋಽ೩ಧಾ ।

೨ ^ ೪ ೨ ೩ ೧೧೧ ೨೦ ೦ ^
ನುವಾಽ೩ನ್ತೂಽ೩ । ಇನ್ದವಾಽ೨೩೪೫ಃ ॥ ಹಾಉಹೋವಾಽ೩

೨ ೦೦೦ ೧ ೨೦ ^ ೪ ೨
ಹಾಇ । ಪ್ರಸ್ವಾನಾಸೋಬೃಽ೩ಹಾತ್ । ದೇವೇಽ೩ಷೂಽ೩ । ಹ

೩ ೧೧೧ ೨೦ ೦ ^ ೨ ೦ ೦
ಯಾಽ೨೩೪೫ಃ ॥ ಹಾಉಹೋವಾಽ೩ಹಾಇ । ವಿಚಿದಶ್ನಾನಾಽ೩

೧ ೨ ^ ೪ ೨೦ ೩ ೧೧೧ ೨೦ ೦
ಆಇ । ಷಯೋಽ೩ಆಽ೩ । ರಾತಯಾಽ೨೩೪೫ಃ ॥ ಹಾಉಹೋ

^ ೨ ೦ ^ ೧ ೨ ^ ೪
ವಾಽ೩ಹಾಇ । ಅಯೋ೯ನಸ್ಸನ್ತುಽ೩ಸಾ । ನಿಷಾಽ೩ನ್ತೂಽ೩ ।

೨೦ ^ ^ ೧೧೧
ನೋಧಿಯಾಽ೩೨ಉವಾಽ೩೪೫ ॥

ದೀ - ೨೦ । ಪ - ೧೬ । ಮಾ - ೧೬ । ಪೂ ॥ ೯.೧೦೯೭ ॥

॥ ಸಾಮರಾಜೇ ದ್ವೇ । ಮಹಾಸಾಮರಾಜಂ । ದ್ವಯೋಃ ಸಾಮರಾಜೋ ಜಗತೀ ಸೋಮೋ ದೇವಾಶ್ಚ ॥

೫ ೪ ೧ ೦ ೦ ೨ ೧ —
೪. ಅಚೋಹಾಇ ॥ ದಾಸೋನೋಧನುವಾ । ತುಇನ್ದಾವಾಽ೨ಃ ।

೧೦ ೦ ೦ ೦ ೨ ೧ ^ ೩
ಪ್ರಸ್ವಾನಾಸೋಬೃಹದ್ದೇವಾಇ । ಷುಹರಾಯಾಽ೨ಃ । ವಿಚೋಽ೨

೫ ೩ ೫ ೨೦ ೩
೩೪ಹಾಇ । ಅಶ್ನೋಽ೨೩೪ಹಾಇ । ನಾಇಷಯಃ । ಅರೋಽ

೫ ೧ ೨ ೩ ೫ ೩
೨೩೪ಹಾಇ । ತಾಯಾಃ ॥ ಅಯೋ೯ಽ೨೩೪ಹಾಇ । ನಸ್ಸೋಽ

೫ ೨ ^ ೩ ೫ ೧ ನ ^
೨೩೪ಹಾ ॥ ತೂಸಾನೀಽ೨೩೪ಷಾ । ತೂನಾಽ೩೨ಉವಾಽ೩ ॥

೫
ಧೀಽ೨೩೪ಯಾಃ ॥

ದೀ - ೭ । ಪ - ೧೫ । ಮಾ - ೧೪ । ಇೀ ॥ ೧೦.೧೦೯೮ ॥

೫ ೦ ೪ ೫ ೧ ೦ ೦ ೨ ೧ —

೫. ಅಚೌಹೋವಾ ॥ ದಾಸೋನೋಧನುವಾ । ತುಇನ್ದ್ವಾವಾಽ೨ಃ ।

೧೦ ೦ ೦ ೦ ೨ ೧ ೧ ೨

ಪ್ರಸ್ವಾನಾಸೋಬೃಹದ್ದೇವಾಇ । ಷುಹರಾಯಾಽ೨೩ಃ । ವಾಇಚೀಽ

೪ ೫ ೨ ೩ ೫ ೨^ ೩ ೨^ ೩

೩ದಾಶ್ನಾ । ನಾಇಷಾಽ೨೩೪ಯಾಃ । ಹೋಇ । ಅರಾತಾಽ೨೩೪

೫ ೨ ೧ ೨ ೪ ೫ ೨ ^ ೩

ಯಾಃ ॥ ಹೋಽ೩ಇ । ಆರ್ಯೋಽ೩ನಾಃಸಾ ॥ ತೂಸಾನೀಽ೨

೫ ೨ ೩ ೨ ^ ೪ ॥

೩೪ಷಾ । ಹೋ । ತುನೋಽ೩ಧಾಽ೫ಯಾಽ೬೫೬ಃ ॥

ದೀ – ೭ । ಪ – ೧೪ । ಮಾ – ೧೧ । ಝು ॥ ೧೧.೧೦೯ ॥

॥ ಸಿಮಾನಾನ್ನಿಷೇಧಃ । ಸಿಮಾಜಗತೀ ಸೋಮೋದೇವಾಶ್ಚ ॥

೫ ೪ ೫ ೧ ೦ ೦ ೨ ೧

೬. ಅಚೋ । ವಾಹಾಇ ॥ ದಾಸೋನೋಧನುವಾ । ತುಇನ್ದ್ವಾ

— ೧ ೦ ೦ ೦ ೨ ೧

ವಾಽ೨ಃ । ಪ್ರಾಸ್ವಾನಾಸೋಬೃಹದ್ದೇವಾಇ । ಷುಹರಾಯಾಽ೨೩ಃ ।

೧ ೨ ೧ ೨ ೩೦ ೪ ೩ ೪೦ ೫೦

ವಾಽ೨೩ಇಚೀತ್ । ಆಽ೨೩ಶ್ನಾಽ೩೪ । ನಾಇಷಯೋಅರಾ ।

೨ ೨ ೧ ೨ ೧ ೨ ೩ ೪ ೫

ತಾಽ೩ಯಾಃ ॥ ಆಽ೨೩ರ್ಯೋ ॥ ನಾಽ೨೩ಃಸಾ೩೪ । ತುಸನಿಷ ।

೩ ೨ ^ ೪ ॥

ತುನೋಽ೩ಧಾಽ೫ಯಾಽ೬೫೬ಃ ॥

ದೀ – ೯ । ಪ – ೧೪ । ಮಾ – ೧೧ । ಫ ॥ ೧೨.೧೧೦೦ ॥

ಅಚೋದಸಃ ಅಚೋದನಾಃ ಅನನ್ಯಪ್ರೇರಿತಾಃ ಇನ್ದವಃ ಸೋಮಾಃ ನಃ ಅಸ್ಮಾಕಂ ಪ್ರ ಧನ್ವನ್ತು ಪ್ರಗಚ್ಛನ್ತು ಧನ್ವತಿರ್ಗತಿಕರ್ಮಾ । ಕುತ್ರ । ಬೃಹದ್ದೇವೇಷು ಪ್ರಭೂತದೇವಯುಕ್ತೇಷು ಯಜ್ಞೇಷು – ಯಥಾ ವಾ ಬೃಹದ್ದೇವಕುಲಜೇಷು ಮಧ್ಯೇನ ಇತಿ ಸಂಬನ್ಧಃ – ಕೀದೃಶಾ ಇನ್ದವಃ ಸ್ವನಾಸಃ ಸೂಯಮಾನಾಃ ಹರಯಃ ಹರಿತವರ್ಣಾಃ । ಕಿಂ ಚ । ಅರಾತಯಃ ಧನಾದಿ ದಾನ ರಹಿತಾಃ ನಃ ಅಸ್ಮಾಕಮ್ ಅರ್ಯಃ ಅರಯಃ ಇಷಯಃ ಇಷೋಽನ್ನಾನಿ ಇಚ್ಛನ್ತಃ ಅಶ್ನಾನಾಃ ಅಶನೇನ ಭೋಜನೇನ ವಿಯುಕ್ತಾ ಏವ ಸನ್ತು । ಕಿಂ ಚ । ನೋಽಸ್ಮಾಕಂ ಧಿಯಃ ಕರ್ಮಾಣಿ

ದೇವವಿಷಯಾಣಿ ಸ್ತೋತ್ರಾಣಿ ಸನಿಷನ್ತು ದೇವಾನ್ ಸಂಭಜನ್ತು ॥ ದೇವೇ ದಿವೇಷು ಇತಿ ಪಾಠೌ । **ವಿ ಚಿದಶ್ನಾನಾ ಇಷಯೋ ಅರಾತಯೋಽರ್ಯೋ ನಃ ಸನ್ತು ಸನಿಷನ್ತುನಃ ಧಿಯಃ ಇತಿ ಛಂದೋಗಾಃ । ವಿಚನಶನ್ನ ಇಷೋ ಅರಾತಯೋಽರ್ಯೋ ನಃ ಶನ್ತ ಸನಿಷನ್ತನೋ ಧಿಯಃ ಇತಿ ಬಹ್ವೃಚಾಃ ॥**

ಅಚೋದಸಃ ಅನ್ಯರ ಪ್ರೇರಣೆ ಇಲ್ಲದೆ ಸ್ವಪ್ರೇರಣೆಯಿಂದ **ಸ್ವಾನಾಸಃ** ವಿಧ್ಯುಕ್ತವಾಗಿ ಹಿಂಡಲ್ಪಟ್ಟ **ಹರಯಃ** ಪಚ್ಚೆವರ್ಣದ ಪಾಪಾಪಹಾರಿಯಾದ **ಇನ್ದವಃ** ಸೋಮರಸವು **ನಃ ಬೃಹದ್ದೇವೇಷು** ಬಹುದೇವತೆಗಳು ಬಿಜಯಮಾಡಿಸುವ ನಮ್ಮ ಮಹಾಯಜ್ಞಗಳಲ್ಲಿ **ಪ್ರ ಧನ್ವನ್ತು** ಪ್ರವಹಿಸಲಿ **ಚಿತ್** ಇಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ **ನಃ** ನಮ್ಮ **ಅಶ್ನಾನಾಃ** ಭೋಗೇಚ್ಛೆಯ ಏಷಣಾತ್ರಯಗಳೆಂಬ ಅನ್ನರೂಪೀ ವಿಷಯಗಳೆಂಬ **ಅರಾತಯಃ** ದಾನಮಾಡದ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯೆಂಬ ಸುಖದಾಯಕವಲ್ಲದ ದುಃಖಪ್ರದವಾದ **ಅರ್ಯಃ** ಶತ್ರುಗಳು **ವಿ ಸನ್ತು** ದೂರವಾಗಲಿ ನಾಶವಾಗಲಿ **ನಃ ಧಿಯಃ ಸನಿಷನ್ತು** ನಮ್ಮ ಪ್ರಜ್ಞಾ ಕರ್ಮಗಳು ಸಿದ್ಧಿಸಲಿ.

ಬಹು ದೇವತೆಗಳು ಬಿಜಯ ಮಾಡುವ ನಮ್ಮ ಮಹಾಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ಸ್ವ ಪ್ರೇರಣೆಯಿಂದ ಶಾಸ್ತ್ರೋಕ್ತವಾಗಿ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿರುವ ಪಾಪಾಪಹಾರಿಯಾದ ಪಚ್ಚೆವರ್ಣದ ಸೋಮರಸವು ಪ್ರವಹಿಸಲಿ. ದುಃಖಪ್ರದವಾದ ಏಷಣಾತ್ರಯಗಳೂ ವಿಷಯಗಳೂ ಕಾಮಕ್ರೋಧಾದಿ ಶತ್ರುಗಳೂ ನಮ್ಮಿಂದ ದೂರವಾಗಲಿ. ನಮ್ಮ ವಿದ್ಯಾ ಪ್ರಜ್ಞಾ ಕರ್ಮಗಳು ಸಿದ್ಧಿಯಾಗಿ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ನೆಲೆಯೂರಲಿ.

ಎನಿತೆನಿತೊ ಬರ್ದಿಲರು ಬಲ್ಪಿಂ ಬಂದು ಸಲ್ಲುವ ಜನ್ನದೊಳ್
ನಾಮೆ ನಲ್ಮೆಯಿನೊಲ್ದು ಮತ್ತಣೆಗೆಯ್ದ ನಿರ್ಮಲ ಸೋಮಮುಂ ।
ಪರಿಗೆ ಪಾತ್ರದೊಳೊಯ್ಯನೊಯ್ಯನೆ ಪಸಿರಧಾರೆಗಳಾಗುತುಂ
ಏಷಣಾತ್ರಯ ಶತ್ರುನಾಶಕೆ, ತಿಳಿವಿನುದಯಕೆ ಸಲ್ವೆವಾಮ್ ॥

ಋಕ್ – ೫೫೬

॥ ಕವಿಭಾರ್ಗವಃ ಜಗತೀ ಪವಮಾನಸ್ಸೋಮಃ ॥

೩ ೨ಉ ೩ ೧ ೨ ೩ ೧ ೨ ೩ ೨ ೩ ೧ ೨
ಏಷ ಪ್ರ ಕೋಶೇ ಮಧುಮಾಂ೯ ಅಚಿಕ್ರದದಿನ್ದ್ರಸ್ಯವ ಜ್ರೋ ವಪು
೩ ೧ ೨ ೩ ೨ಕ ೧ ೨ ೩ ೧ ೨ ೩ ೧ ೨ ೩ ೧
ಷೋ ವಪುಷ್ಟಮಃ । ಅಭ್ಯೃಽತಸ್ಯ ಸುದುಘಾ ಘೃತಶ್ಚುತೋ ವಾಶ್ರಾ

೨ ೩ ೧ ೨ ೩ ೧ ೨
ಅರ್ಷನ್ತಿ ಪಯಸಾ ಚ ಧೇನವಃ ॥ ೩-೫೫೬ ॥

೩ ೨ ೧ ೨ರ ೧ ೨ರ ೩ ೧೨ರ ೧೨ರ ೧೨ರ
ಏಷಃ–ಪ್ರ–ಕೋಶೇ–ಮಧುಮಾನ್–ಅಚಿಕ್ರದತ್ । ಇನ್ದ್ರಸ್ಯ–ವಜ್ರಃ–ವಪುಷಃ–
೧೨ರ ೧೨ರ ೩ ೧೨ ೩ ೧ ೨ ೩ ೧ ೨ರ ೩ ೧ ೨ ೩
ವಪುಷ್ಟಮಃ ॥ ಅಭಿ–ಋತಸ್ಯ–ಸುದುಘಾಃ–ಸು–ದುಘಾಃ–ಘೃತಶ್ಚುತಃ–ಘೃತ –
೧ ೨ರ ೩ ೨ ೩ ೧೨ರ ೩ ೧೨
ಶ್ಚುತಃ । ವಾಶ್ರಾಃ–ಅರ್ಷನ್ತಿ–ಪಯಸಾ–ಚ–ಧೇನವಃ ॥ ೩-೫೫೬ ॥

॥ ವೈಧೃತಂ ವಾಸಿಷ್ಠಮ್ । ವಸಿಷ್ಠೋ ಜಗತೀನ್ದ್ರಃ ॥

೨೦೧ — ೧ ^ ೩ ೨^ ೩
೧. ಏಷಪ್ರಕೋಶೇ೭೨ । ಮ । ಧುಮಾಞ್೭೨ । ಅಚಾಇಕ್ರಾ೭೨
೫ ೨೧ ೨೧ — ೧ ^ ೩ ೨
೩೪ದಾತ್ ॥ ಇನ್ದ್ರಾಸ್ಯವಾಜ್ರಾ೭೨ಃ । ವ । ಪುಷೋ೭೨ । ವಪು
೩ ೫ ೨೧ ೨ ೧ — ೧ ^
ಷ್ಟಾ೭೨೩೪ಮಾಃ ॥ ಅಭಾಋತಾಸ್ಯಾ೭೨ । ಸು । ದುಘಾ೭೨ಃ ।
೩ ೨^ ೩ ೫ ೨೦ ೧೦ ೨೧ — ೧
ಘೃತಾಶ್ಚೂ೭೨೩೪ತಾಃ । ವಾಶ್ರಾಅರ್ಷಾನ್ತೀ೭೨ । ಪ । ಯಸಾ೭
೨ ೪ ॥
೨೩ ॥ ಚಧಾ೭೩ಇನಾ೭೫ವಾ೭೬೫೬ಃ ॥

ದೀ – ೩ । ವ – ೧೬ । ಮಾ – ೧೦ । ಟೌ ॥ ೧೩.೧೧೦೧ ॥

ಏಷಃ ಅಯಂ ಸೋಮಃ **ಮಧುಮಾನ್** ಮಧುರರಸಃ । **ಕೋಶೇ** ದ್ರೋಣಕಲಶೇ **ಅಚಿಕ್ರದತ್** ಪ್ರಕರ್ಷೇಣ ಶಬ್ದಾಯತೇ । ಕೀದೃಶಃ ಏಷಃ । **ಇನ್ದ್ರಸ್ಯ ವಜ್ರಃ** ವಜ್ರಸ್ಥಾನೀಯಃ ಬಲಕರತ್ವೇನ ವಜ್ರವತ್ ಪ್ರಹರಣ ಸಾಧನತ್ವಾತ್ ವಜ್ರತ್ವೋಪಚಾರಃ । **ಏಷಃ** ಏವ ಹಿ ಸೋಮಃ **ವಪುಷಃ** ಬೀಜಾನಾಂ ವಪ್ತುರನ್ಯಃ ಯಸ್ಮಾತ್ **ವಪುಷ್ಟಮಃ** ಅತಿಶಯೇನ ವಪ್ತಾ । ಬೀಜಾವಾಪಸ್ಯ ಸೋಮ ಕರ್ತೃಕತ್ವಾತ್ ಸೋಮೋ ವೈ ರೇತೋಧಾ ಇತಿ ಶ್ರುತೇಃ ತೈ.ಸಂ. ೧–೭–೪–೫ ॥ **ಋತಸ್ಯ** ಸತ್ಯಫಲಸ್ಯ ಸೋಮಸ್ಯ ಧಾರಾ ಇತಿ ಶೇಷಃ । ತಾ **ಅಭ್ಯರ್ಷನ್ತಿ** ಅಭಿಗಚ್ಛನ್ತಿ। ಕೀದೃಶ್ಯ ಸ್ತಾಃ **ಸುದುಘಾಃ** ಸುಷ್ಠು ದೋಗ್ಧ್ರ್ಯಃ ಫಲಾನಾಮ್ । **ಘೃತಶ್ಚುತಃ** ಉದಕಸ್ಯ ರಸಸ್ಯ ವಾ ಕ್ಷಾರಯಿತ್ರ್ಯಃ **ವಾಶ್ರಾಃ** ಶಬ್ದವನ್ತ್ಯಃ । **ಪಯಸಾ** ಯುಕ್ತಾ **ಧೇನವಃ** ಇವ ಲುಪ್ತೋಪಮಮೇತತ್ । ವಪುಷ್ಟಮಃ–ವಪುಷ್ಟರಃ ಇತಿ । ಅಭ್ಯೃತಸ್ಯ ಅಭೀಮೃತಸ್ಯ

ಇತಿ । ಪಯಸಾ ಚ ಧೇನವಃ-ಪಯಸೇವ ಧೇನವಃ ಇತಿ ಚ ಛಂದೋಗ ಬಹ್ವೃಚಾನಾಂ ಪಾಠಾಃ ॥

ಇನ್ದ್ರಸ್ಯ ಇನ್ದ್ರನ **ವಜ್ರಸ್ಯ** ವಜ್ರಾಯುಧದಂತಿರುವವನೂ ಪಾಪದೂರವಾದ ಓಜಸ್ವಿಯಾಗಿರುವವನೂ - ವಜ್ರಃ ತಸ್ಮಾತ್ ವರ್ಜಯತೀತಿ ಸತಃ ನಿರು ೩-೧೧ । ವಜ್ರೋವಾ ಓಜಃ । ಶತ. ೮-೪-೧-೨೦ ॥ **ವಪುಷಃ** ಸುಂದರ ರೂಪ ಬಲಗಳಿಗಿಂತಲೂ **ವಪುಷ್ಟರಃ** ಅಧಿಕ ಸುಂದರನೂ ಬಲಿಷ್ಠನೂ ಆದ **ಏಷಃ** ಈ ಸೋಮದೇವನು **ಮಧುಮಾನ್** - ಮಧುರ ರಸಯುಕ್ತವಾಗಿ **ಕೋಶೇ** ದ್ರೋಣ ಕಲಶವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸುವಾಗ **ಪ್ರಾಚಿಕ್ರದತ್** ಶಬ್ದಮಾಡುತ್ತಾನೆ. **ಋತಸ್ಯ** ಅಮೋಘ ವಾದ ಅಮೃತ ಫಲಕ್ಕಾಗಿ - ಋತಮಮೃತಮಿತ್ಯಾಹ । ಜೈ ೨-೧೬೦ ॥ ಯಜ್ಞಕ್ಕಾಗಿ **ಸುದುಘಾಃ** ಸುಮುಖವಾಗಿ ಹಾಲು ಸುರಿಸುವ ಕರೆಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಹಾಲಿನಧಾರೆಗಳು **ಪಯಸಾ** ಹಾಲಿನಿಂದ ತುಂಬಿದ ಕೆಚ್ಚಲುಗಳುಳ್ಳ **ವಾಶ್ರಾಃ** ಅಂಬಾ ರಂಭಾ ಆದಿ ಶಬ್ದ ಮಾಡುತ್ತಾ ಕರುಗಳ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಬರುವ **ಧೇನವ** ಇವ ಗೋವುಗಳಂತೆ **ಈಂ** ಈ ಸೋಮನ **ಅಭ್ಯರ್ಷನ್ತಿ** ಸುತ್ತಲೂ ಸುರಿಸುತ್ತವೆ ಪ್ರವಹಿಸಿತ್ತವೆ.

ಇನ್ದ್ರನ ವಜ್ರಾಯುಧದಂತೆ ಅಪರಿಮಿತ ಶಕ್ತಿವಂತನೂ ಅತ್ಯಧಿಕ ಸುಂದರ ರೂಪವುಳ್ಳವನೂ ಓಜಸ್ವಿಯೂ ಆದ ಸೋಮನು ಮಧುರ ರಸಯುಕ್ತನಾಗಿ ದ್ರೋಣಕಲಶಕ್ಕೆ ಮಂಜುಳನಾದ ಮಾಡುತ್ತಾ ಪ್ರವಹಿಸುತ್ತಾನೆ. ಹಾಲು ತುಂಬಿದ ಕೆಚ್ಚಲುಳ್ಳ ಹಸುಗಳು ಅಂಬಾ ರಂಭಾ ಆದಿ ಶಬ್ದಮಾಡುತ್ತಾ ಕರುಗಳನ್ನು ವಾತ್ಸಲ್ಯದಿಂದ ಸಮೀಪಿಸಿ ಹಾಲುಣಿಸುವಂತೆ ಅಮೃತ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಗೋಕ್ಷೀರವು ಸೋಮರಸವನ್ನು ಆವರಿಸಿ ಬೆರೆಯುತ್ತದೆ ಸೇರುತ್ತದೆ.

ಇಂದ್ರವಜ್ರಾಯುಧದವೋಲ್ ಬಲಶಾಲಿ ಮೇಣತಿಸುಂದರಂ
ಓಜೆಯಿಂ ಸಂದಿರಲು ಸುಮಧುರನಾದಮಯರಸರೂಪಿ ತಾಂ ।
ದ್ರೋಣಕಲಶದೆ ಸುರಿವ ಪಾಂಗಿದು ಸಲ್ವುದೈ ಕೊಡಗೆಚ್ಚಲಿಂ
ಕರುಗಳಂ ತಳ್ಪೈಸುತಳ್ಕರೆನುಡಿವ ಗೋಗಳ ಮೈಮೆಗಂ ॥

ಋಕ್ - ೫೫೭

॥ ಸಿಕತಾ ನಿವಾವರೀ ಜಗತೀ ಪವಮಾನ ಸ್ಸೋಮಃ ॥

೧ ೨ ೩ ೨ ೩ ೧ ೨ ೩ ೨ಉ ೩ ೨ ೩ ೨೦
ಪ್ರೋ॰ ಅಯಾಸೀದಿನ್ದುರಿನ್ದ್ರಸ್ಯ ನಿಷ್ಕೃತ೦ಸಖಾ ಸಖ್ಯುರ್ನ ಪ್ರ ಮಿ
೩ ೧ ೨ ೧ ೨ ೩ ೨ ೩ ೧ ೨ ೩ ೧
ನಾತಿ ಸಂಗಿರಮ್ । ಮರ್ಯ ಇವ ಯುವತಿಭಿಃ ಸಮರ್ಷತಿ ಸೋ॰

೨ ೩೧೨ ೩೧ ೨ ೩ ೨
ಮಃ ಕಲಶೇ ಶತಯಾಮನಾ ಪಥಾ ॥ ೪-೫೫೭ ॥

೨ ೩ ೧೨೦ ೧೨೦ ೩ ೨ ೩ ೨ ೧೨೦
ಪ್ರ–ಉ–ಅಯಾಸೀತ್–ಇನ್ದುಃ–ಇನ್ದ್ರಸ್ಯ–ನಿಷ್ಕೃತಮ್–ನಿಃ–ಕೃತಮ್ । ಸಖಾ–
೩ ೧೨೦ ೩ ೨ ೩ ೧೨ ೩ ೧೨೦
ಸ–ಖಾ–ಸಖ್ಯುಃ–ಸ–ಖ್ಯುಃ–ನ–ಪ್ರ–ಮಿನಾತಿ–ಸಂಗಿರಮ್–ಸಮ್–ಗಿರಮ್ ॥
೧ ೨೦ ೩ ೧೨ ೩ ೧ ೨೦ ೩೧೨ ೩೧
ಮರ್ಯಃ–ಇವ–ಯುವತಿಭಿಃ – ಸಮ್–ಅರ್ಷತಿ ॥ ಸೋಮಃ –ಕಲಶೇ–ಶತ
೨ ೩೨ ೩ ೨
ಯಾಮನಾ–ಶತ–ಯಾಮನಾ–ಪಥಾ ॥ ೪-೫೫೭ ॥

॥ ಲೌಶೇದ್ವೇ । ದ್ವಯೋರ್ಲುಶೋ ಜಗತೀನ್ದ್ರಸೋಮೌ ॥

೨^ ೩ ೫ ೧ ೪ ೨ ೩ ೫
೧. ಪ್ರೋ೩ಯಾ೨೩೪ಸೀತ್ । ಇನ್ದುರಿನ್ದ್ರಾ೨೩ । ಸ್ಯಾ೩ನಿಷ್ಕೃತ
೩ ೨೦ ೩ ೫ ೧ ೪ ೨ ೩ ೫
ಮ್ ॥ ಸಖಾಸಖ್ಯುಃ । ನಪ್ರಮಿನಾ೨೩ । ತೀ೩ಸಂಗಿರಮ್ ॥
೩ ೨ ೩ ೫ ೧ ೪ ೨ ೩ ೫ ೩೦
ಮರ್ಯಇವ । ಯುವತಿಭಾ೨೩ಇಃ । ಸಾ೩ಮರ್ಷತಿ ॥ ಸೋ
೨ ೩ ೫ ೧೦ ೨ ^ ೪ ॥
ಮಃಕಲಾ । ಶೇಶತಯಾ೨೩ । ಮನಾ೩ಪಾ೫ಥಾ೬೫೬ ॥

ದೀ – ೩ / ಪ – ೧೨ / ಮಾ – ೭ / ಶೇ ॥ ೧೪.೧೧೦೨ ॥

೩೦ ೪೦ ೦ ೩ ೪ ೩ ೪ ೫ ೩ ೨ ೩ ೧ ೧ ೧
೨. ಪ್ರೋ೩ಯಾಸೀದಿನ್ದುರಿನ್ದ್ರಸ್ಯನಿಃ । ಕೃತಾಮ್ । ಕೃತಾ೨೩೪೫
೩ ೨ ೫ ೪ ೫ ೦ ೪ ೫ ೪
ಮ್ ॥ ಸಖಾ೩೧೨೩೪ । ಸಖ್ಯುರ್ನಪ್ರಮಿನಾತಿಸಮ್ । ಗಿರಾಜ್ಗ
೫ ೩ ೨ ೫ ೪ ೫ ೪ ೫ ೪
ರಾಮ್ ॥ ಮರ್ಯಾ೩೧೨೩೪ಃ । ಇವಯುವತಿಭಿಃಸಮ । ಷ
೫ ೪ ೫ ೩೦ ೨ ೫೦ ೪ ೫೦ ೩
ತಾಇಷತಾಇ ॥ ಸೋಮಾ೩೧೨೩೪ಃ । ಕಲಶೇಶತಯಾ । ಮ
೨ ^ ೪ ॥
ನಾ೩ಪಾ೫ಥಾ೬೫೬ ॥

ದೀ – ೭ / ಪ – ೧೨ / ಮಾ – ೯ / ಥೋ ॥ ೧೫.೧೧೦೩ ॥

॥ ಪ್ರವದ್ಭಾರ್ಗವಮ್ । ಭೃಗುರ್ಜಗತೀನ್ದ್ರಸೋಮೌ ॥

೨೦ ೧೦ ೨ ೧ —೧
೩. ಪ್ರೋೕಅಯಾಸಾಇತ್ । ಇನ್ದುರಿನ್ದ್ರಾ । ಸ್ಯಾಽ೨ನಿಷ್ಕೃತಾಮ್ ॥
೨ ೦ ೧ ೨೧ — ೧ ೨
ಸಖಾಸಖ್ಯೋಃ । ನಪ್ರಮಿನಾ । ತಾಽ೨ಇಸಙ್ಗಿರಾಮ್ ॥ ಮರ್ಯ
೧ ೨ ೧ —೧ ೨೦ ೧
ಇವಾ । ಯುವತಿಭಾಇಃ । ಸಾಽ೨ಮರ್ಷತಾಇ ॥ ಸೋೕಮಃಕಲಾ ।
೨೦ ೧ —೧೦ ೨ ೧೧೧
ಶೇೕಶತಯಾ । ಮಾಽ೨ನಾಪಥಾಽ೩೧ಉ ॥ ವಾಽ೨೩೪೫ ॥

ದೀ – ೬ । ಪ – ೧೩ । ಮಾ – ೧೨ । ಗಾ ॥ ೧೬೧೧೦೪ ॥

॥ ತನ್ತ್ರಮ್ । ವಿರೂಪೋ ಜಗತೀನ್ದ್ರಸೋಮೌ ॥

೨೦ ೧೦ ೨ ೧ ೨೦ ೧
೪. ಪ್ರೋೕಅಯಾಸಾಇತ್ । ಇನ್ದುರಿನ್ದ್ರಾ । ಸ್ಯಾನಿಷ್ಕೃತಾಽ೨೩ಮ್ ॥
೨೦ ೩ ೫ ೩ ೨^ ೩ ೫೦ ೩ ೨ ೩ ೫ ೨
ಸಖಾಸಖ್ಯುಃ । ನಪ್ರಾಮಿನಾ । ತಿಸಂಗಾಽ೨೩೪ಇರಾಮ್ ॥ ಮ
೧ ೨ ೧ ೨೦ ೧ ೨ ೦
ರ್ಯಇವಾ । ಯುವತಿಭಾಇಃ । ಸಾಮರ್ಷತಾಯೇೕಽ೩ ॥ ಸೋೕ
೨ ೩ ೫ ೩೦ ೨^ ೩ ೫೦ ೩ ೨ ೪ ॥
ಮಃಕಲಾ । ಶೇೕಶಾತಯಾ । ಮನಾಽ೩ಪಾಽ೫ಥಾಽ೬೫೬ ॥

ದೀ – ೮ । ಪ – ೧೨ । ಮಾ – ೧೦ । ಥೌ ॥ ೧೬೧೧೦೫ ॥

॥ ಯಾಮಮ್ । ಯಮೋಜಗತೀನ್ದ್ರಸೋಮೌ ॥

೧— ೧ ೦ ೦ ಅ
೫. ಆಽ೨ಇ । ಇಯಾ । ಪ್ರೋೕಅಯಾಸಾಇದಿನ್ದುರಿನ್ದ್ರಾಽ೨೩ ।
೪ ೨ ೩ ೫ ೧ ೦ ಅ ೪ ೨
ಸ್ಯಾಽ೩ನಿಷ್ಕೃತಮ್ ॥ ಸಖಾಸಖ್ಯೋರ್ನಪ್ರಮಿನಾಽ೨೩ । ತೀೕಽ೩ಸಂ
೩ ೫ ೧ ಅ ೪ ೨ ೩ ೫
ಗಿರಮ್ ॥ ಮರ್ಯಇವಾಯುವತಿಭಾಽ೨೩ಇಃ । ಸಾಽ೩ಮರ್ಷತಿ ॥

೧ ‿ ೧ ೦ ೨
ಆऽ೨ಇ । ಇಯಾ । ಸೋಮ ऽ ಕಲಾಶೇऽ೧ಶತಯಾऽ೨ಇ । ಮ
೨ ^ ೪ ॥
ನಾऽಇಪಾऽಶಿಥಾऽ೬ಶಿ೬ ॥

ದೀ – ೪ । ಪ – ೧೨ । ಮಾ – ೯ । ಪ ॥ ೧೨.೧೧೦೬ ॥

ಇನ್ದುಃ ಸೋಮಃ ಇನ್ದ್ರಸ್ಯ ನಿಷ್ಕೃತಂ ಸಂಸ್ಕೃತಂ ಸ್ಥಾನಮುದರಂ **ಪ್ರೋ ಅಯಾಸೀತ್** ಪ್ರಕರ್ಷೇಣೈವ ಗಚ್ಛತಿ । ಗತ್ವಾ ಚ **ಸಖಾ** ಸಖಿಭೂತಃ **ಸೋಮಃ ಸಖ್ಯುಃ** ಇನ್ದ್ರಸ್ಯ ಸಂಗಿರಂ ಸಮ್ಯಕ್ ಗಿರಣಾಧಾರಭೂತಮುದರಂ ನ **ಪ್ರಮಿನಾತಿ** ನ ಹಿನಸ್ತಿ । ಕಿಂ ಚ । **ಮರ್ಯ ಇವ ಯುವತಿಭಿಃ** ಮರ್ತ್ಯೋ ಯಥಾ ತರುಣೀಭಿಃ ಸಹ ಸಂಗತೋ ಭವತಿ ತದ್ವತ್ ಅಯಮಪಿ ಸೋಮೋ ಯುವತಿಭಿರ್ಮಿಶ್ರಣ ಶೀಲಾಭಿರ್ವಸತೀವರೀಭಿರದ್ಭಿಃ ಸಹ **ಸಮರ್ಷತಿ** ಸಂಗಚ್ಛತೇ । ಅಭಿಷವಕಾಲೇ ಪಶ್ಚಾತ್ ಸ ಚ ಸೋಮಃ **ಶತಯಾಮನಾ** ಶತಯಾಮ್ನಾ ಅನೇಕಯಾ ಮನಸಾಧನಚ್ಛಿದ್ರೋಪೇತೇನ **ಪಥಾ** ಮಾರ್ಗೇಣ ದಶಾಪವಿತ್ರಸಂಬಂಧಿನಾ **ಕಲಶೇ** ದ್ರೋಣಕಲಶೇ ಗಚ್ಛತೀತಿ ಶೇಷಃ । ಯದ್ವಾ ಏಕಮೇವ ವಾಕ್ಯಮ್ । ಯಥಾ ಮರ್ಯೋ ಯುವತಿಭಿಃ ಸಹ ಸಂಗಚ್ಛತೇ ಏವಂ ಕಲಶೇ ಶತಯಾಮನಾ ಪಥಾ ಸಂಗಚ್ಛತೇऽದ್ಭಿಃ । **ಶತಯಾಮನಾ–ಶತಯಾಮ್ನಾ ಇತಿ ಪಾಠೌ ॥**

ಇನ್ದುಃ ಸೋಮನು **ಇನ್ದ್ರಸ್ಯ** ಇನ್ದ್ರನ **ನಿಷ್ಕೃತಂ** ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಉದರವನ್ನು **ಸಂಸ್ಕೃತ** ವಾಸನಾರಹಿತ ಅನ್ತಃಕರಣವನ್ನು – ನಿರ್ – ಇತ್ಯೇವ ಸಮ್ – ಇತ್ಯೇತಸ್ಯ ಸ್ಥಾನೇ । ನಿರು ೧೨–೮ ॥ ಯದ್ ವೈ ನಿಷ್ಕೃತಂ ತತ್ಸಂಸ್ಕೃತಮ್ ಐ.ಆ. ೧–೧–೪ ॥ ದ್ರೋಣಕಲಶವನ್ನು **ಪ್ರೋ ಅಯಾಸೀತ** ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಸೇರುತ್ತಾನೆ. **ಸಖಾ** ಮಿತ್ರನಾದ ಸೋಮನು **ಸಖ್ಯುಃ** ಸಖನಾದ ಇನ್ದ್ರನಿಗೆ **ಸಂಗಿರಂ** ಸ್ತೋತಾರನನ್ನು ಸಮ್ಯಕ್ ಗೃಣಾತೀತಿ ಸಂಗಿರಃ ॥ **ನ ಪ್ರಮಿನಾತಿ** ಹಿಂಸಿಸುವುದಿಲ್ಲ ತ್ಯಜಿಸುವುದಿಲ್ಲ **ಮರ್ಯಃ ಯುವತಿಭಿಃ** ಇವ ಪುರುಷರು ಯುವತಿಯರೊಡನೆ ಸೇರುವಂತೆ **ಸೋಮಃ** ಸೋಮನು **ಶತಯಾಮ್ನಾ ಪಥಾ** ನೂರಾರು ಮಾರ್ಗಗಳಿಂದ ದಶಾಪವಿತ್ರದ ಮೂಲಕ **ಕಲಶೇ** ದ್ರೋಣಕಲಶದೊಳಕ್ಕೆ **ಸಂ ಅರ್ಷತಿ** ಪ್ರವಹಿಸಿ ಅದರಲ್ಲಿರುವ ವಸತೀವರೀ ಎಂದೆನಿಸುವ ಮನ್ತ್ರಪೂತ ನೀರಿನೊಂದಿಗೆ ಸೇರಿ ಬೆರೆತುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ.

ಸೋಮರಸರೂಪೀ ಸೋಮದೇವನು ಮಿತ್ರನಾದ ಇನ್ದ್ರನು ಸೋಮಪಾನ ಮಾಡಿದಾಗ ಪುರುಷನು ಯುವತಿಯ ಸಮಾಗಮ ಮಾಡುವಂತೆ ಹಾಗೂ ಸೋಮರಸವು ದಶಾಪವಿತ್ರದ ಮೂಲಕ ದ್ರೋಣಕಲಶದಲ್ಲಿರುವ ವಸತೀವರೀ ನೀರಿನೊಳಗೆ ಸ್ತೋತಾರನಿಗೆ ಯಾವ ಹಿಂಸೆಯನ್ನು ಮಾಡದೆ ಸಮಾವೇಶವಾಗುವಂತೆ

ಸಮಾನಧರ್ಮಿಯಾದ ಸಖನಾದ ಇನ್ದ್ರನಿಗೆ ಯಾವ ತೊಂದರೆಯೂ ಆಗದಂತೆ ಕಲಶರೂಪೀ ಇನ್ದ್ರನ ಉದರದಲ್ಲಿ ಸಮಾವೇಶಗೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ.

ರಸದ ರೂಪಮನಾಂತ ಸೋಮಸುರೋತ್ತಮಂ ದೇವೇಂದ್ರನಾ
ತುಟಿಯ ಸೋಂಕಿರೆ ನಲ್ಲನಲ್ಲೆಯರೆಲ್ಲಮೀರಿದ ನಲ್ಮೆಯಂ ।
ಪೋಲ್ವುದಲ್ತೆ; ದಶಾಪವಿತ್ರದ ಹಾದಿಯಂ ಸುರಿವೀ ರಸಂ
ಕಲಶವಾರಿ ಸೇರ್ವ ಪರಿ ಸ್ಪೃಹಣೀಯಭೋಗನಿದರ್ಶನಂ ॥

ಋಕ್ – ೫೫೮

॥ ಕವಿರ್ಭಾರ್ಗವಃ ಜಗತೀ ಪವಮಾನಸ್ಸೋಮಃ ॥

ಧರ್ತಾ ದಿವಃ ಪವತೇ ಕೃತ್ವ್ಯೋ ರಸೋ ದಕ್ಷೋ ದೇವಾನಾಮನು ಮಾದ್ಯೋ ನೃಭಿಃ । ಹರಿಃ ಸೃಜಾನೋ ಅತ್ಯೋ ನಸತ್ವಭಿರ್ವೃಥಾ ಪಾಜಾಂಸಿ ಕೃಣುಷೇ ನದೀಷ್ವಾ ॥ ೫-೫೫೮ ॥

ಧರ್ತಾ–ದಿವಃ–ಪವತೇ–ಕೃತ್ವ್ಯಃ–ರಸಃ । ದಕ್ಷಃ ದೇವಾನಾಮ್–ಅನುಮಾದ್ಯಃ–ಅನು–ಮಾದ್ಯಃ–ನೃಭಿಃ ॥ ಹರಿಃ–ಸೃಜಾನಃ–ಅತ್ಯಃ–ನ–ಸತ್ವಭಿಃ । ವೃಥಾ–ಪಾಜಾಜ್ಸಿ–ಕೃಣುಷೇ–ನದೀಷು–ಆ ॥ ೫-೫೫೮ ॥

॥ ದಾಸ ವಾತ್ಸ ಶಿರಸೀ ದ್ವೇ । ದ್ವಯೋರ್ದಸಶಿರಾ ಜಗತೀ ಸೋಮಃ ॥

೧. ಧರ್ತ್ತಾರ್ದಾಇವಾ೩ಃ । ಓವಾ೨೩೪ಏ ॥ ಪವತೇಕೃತ್ವಿ೩ಯೋ ರಾಸಾ೩ಃ । ಓವಾ೨೩೪ಏ । ದಕ್ಷೋದಾಇವಾ೩ಃ । ಓವಾ೨೩೪ಏ ॥ ನಾಮನುಮಾದಿ೩ಯೋನ್ನೃಭಾ೩ಃ । ಓವಾ೨೩೪ಏ ॥ ಹರಾಇಸ್ಸಾ

೨ ೪೦ ೨೦ ೦ ೧ ೨
ಜ್ರಾಽ೩ । ಓವಾಽ೫ಏ ॥ ನೋ೯ಅತಿಯೋ೯ನಽ೩ಸಾತ್ವಾಭಾಽ೩ ।

೪೦ ೨ ೧ ೨ ^ ೪೦ ೨
ಓವಾಽ೫ಏ ॥ ವೃಥಾಪಾಜಾಽ೩ । ಓವಾಽ೫ಏ ॥ ಸೀಕೃಣುಷಾ

೧ ೨ ೪೦ ೪
ಇನದಾಇಷೂವಾಽ೩ । ಓವಾಽ೫ಏ । ಹೋ೯ಽ೫ಇ ॥ ಡಾ ॥

ದೀ - ೧೩ । ಪ - ೧೮ । ಮಾ - ೧೫ । ಡು ॥ ೧೯.೧೧೦೭ ॥

೫ ೦ ೦ ೪ ೫ ೨ ೧ ೨^ ೩೦ ನ
೨. ಧರ್ತ್ರಾಔಹೋ೯ಹೋ೯ಹಾಇ ॥ ದಿವಃ । ಪವತೇಕಾ । ಔಹೋ೯ಽ

೨^ ೨ ೧೦ ೦ ೨^ ೩೦ ನ
೩ಹಾಽ೩ । ಹಾ । ತ್ವಿಯೋ೯ರಸೋ೯ । ದಕ್ಷೋ೯ದೇವಾ । ಔಹೋ೯ಽ

೨^ ೨ ೧೦ ೨ ೧೦
೩ಹಾಽ೩ । ಹಾ । ನಾಮನುಮಾ । ದಿಯೋ೯ನೃಭಾಇಃ । ಹರಾ

೨^ ೩೦ ನ ೨ ೨ ೧೦ ೨
ಇಸ್ರಾಜ್ರಾ ॥ ಔಹೋ೯ಽ೩ಹಾಽ೩ । ಹಾ । ನೋ೯ಅತಿಯೋ೯ । ನ

೧ ೦ ೨^ ೩೦ ನ ೨^ ೨
ಸತ್ವಭಾಇಃ ॥ ವೃಥಾಪಾಜಾ । ಔಹೋ೯ಽ೩ಹಾಽ೩ । ಹಾ ॥ ಸಿಕೃ

೧ ೨^ ೩೦ ನ ೨ ೨^ ೩ ೦ ೨ ೧ ೨೦
ಣೂಷಾ । ಔಹೋ೯ಽ೩ಹಾಽ೩ । ಹಾಇ । ನದೀಷುವಾ । ಔ

ನ ೨ ೨ ೫೦ ೦ ೨ ೨೧೦
ಹೋ೯ಽ೩ಹಾಽ೩ । ಹಾಽ೩೪ । ಔಹೋ೯ವಾ ॥ ಏಽ೩ । ನದೀಷು

೨
ವಾಽ೧ ॥ *ದೀ - ೧೮ । ಪ - ೨೮ । ಮಾ - ೧೦ । ಡೌ ॥ ೨೦.೧೧೦೮ ॥*

ಧರ್ತಾ ಸರ್ವಸ್ಯ ಧಾರಕಃ ಸೋಮಃ ದಿವಃ ಅನ್ತರಿಕ್ಷಾತ್ । ಅನ್ತರಿಕ್ಷಸ್ಥಿತಾದ್ದಶಾಪವಿತ್ರಾತ್ ಪವತೇ ಪೂಯತೇ । ಕೀದೃಶಃ ಸೋಮಃ । ಕೃತ್ವ್ಯಃ ಕರ್ತವ್ಯಃ । ಶೋಧ್ಯ ಇತ್ಯರ್ಥಃ । ರಸಃ ರಸಾತ್ಮಕಃ । ದೇವಾನಾಂ ದಕ್ಷಃ ಬಲಪ್ರದಃ । ಯದ್ವಾ । ದಕ್ಷಃ ಪ್ರವರ್ಧನೀಯೋ ದೇವಾನಾಮರ್ಥಾಯ । ತಥಾ ನೃಭಿಃ ನೇತೃಭಿಃ ಋತ್ವಿಗ್ಭಿಃ ಅನುಮಾದ್ಯಃ ಅನುಮಾದನೀಯಃ ಸ್ತುತ್ಯೋ ವಾ । ಹರಿಃ ಹರಿತವರ್ಣಃ । ಸತ್ವಭಿಃ ಪ್ರಾಣಿಭಿಃ ಕೃಣುಸಾದಿಭಿಃ ಸೃಜಾನಃ ಸೃಜ್ಯಮಾನಃ ಅತ್ಯೋ ನ ಅಶ್ವ ಇವ ಸ ಯಥಾ ಶಿಕ್ಷಿತೋಽನಾಯಾಸೇನ ಗಚ್ಛತಿ ತದ್ವತ್ । ವೃಥಾ ಅಪ್ರಯತ್ನೇನ ಪಾಜಾಂಸಿ ಬಲಾನಿ ಸ್ವೀಯಾನ್ ವೇಗಾನ್ ಕೃಣುತೇ ಕುರುತೇ ನದೀಷು ವಸತೀವರೀಷು । ತಾಭಿಃ ಇತ್ಯರ್ಥಃ । ಆಸಿಕ್ತ ಇತಿ ಶೇಷಃ । ಅಯಮಭಿಷವಸಮಯಾಭಿಪ್ರಾಯಃ ॥

ರಸಃ ರಸಾತ್ಮಕನೂ **ಕೃತ್ವ್ಯಃ** ಶುದ್ಧ್ಯರ್ಹನೂ ಉಪಾಸನೆಯಿಂದ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲ್ಪಡುವವನೂ – **ದೇವಾನಾಂ** ದೇವತೆಗಳಿಗೆ **ದಕ್ಷಃ** ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಸ್ವರೂಪನೂ ಪ್ರಾಣ ಸ್ವರೂಪನೂ – ಪ್ರಾಣೋ ವೈ ದಕ್ಷಃ । ಜೈ ೩–೬೨ ॥ **ಧರ್ತಾ** ಜಗದ್ಧಾರಕನಾದ ಸೋಮದೇವನು **ದಿವಃ** ಮೇಲಿರುವ ದಶಾ ಪವಿತ್ರದಿಂದ – ತ್ರಿಪಾದಸ್ಯಾಮೃತಂ ದಿವಿ ಋ.ಸಂ ೧೦–೯೦–೩ ॥ ಅನ್ತರಿಕ್ಷದಿಂದ **ಪವತೇ** ಪ್ರವಹಿಸುತ್ತಾನೆ – **ನೃಭಿಃ** ಋತ್ವಿಜರಿಂದ ಮುಮುಕ್ಷುಗಳಿಂದ ನರೋವ್ಯೈ ದೇವ ವಿಶಃ ಜೈ ೩–೬೨ ॥ **ಅನುಮಾದ್ಯಃ** ಪ್ರಶಂಸಿಸಲ್ಪಡುವ ಅನುಮೋದಿಸಲ್ಪಡುವ **ಸತ್ವಭಿಃ** ಆಸ್ತಿಕರಿಂದ ಸತ್ವಶಾಲಿಗಳೂ ಶಕ್ತಿಯುತರೂ ಆದ ಋತ್ವಿಜರಿಂದ **ಸೃಜಾನಃ** ಉಪಾಸಿಸಲ್ಪಡುವ ವಿಧ್ಯುಕ್ತವಾಗಿ ಹಿಂಡಿ ಸಿದ್ಧಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟ **ಹರಿಃ** ಪಚ್ಚೆವರ್ಣದವನೂ ಪಾಪಹಾರಿಯೂ ಆದ ಸೋಮನು **ನದೀಷ್ವಾ** ವಸತೀವರೀ ಎಂಬ ಮನ್ತ್ರಪೂತ ನೀರಿನೊಂದಿಗೆ ಸೇರಿಸ್ತುತಿಸುವ ಪ್ರಜೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಸೇರಿ – ಪುರುಷೋ ವಾವನದಃ ಐ ೧–೩–೫ **ಅತ್ಯೋ** ನ ನಿರನ್ತರ ಗತಿಶೀಲ ಕುದುರೆಯಂತೆ. **ವೃಥಾ** ಶ್ರಮಾದಿ ಆಯಾಸವಿಲ್ಲದೆ **ಪಾಜಾಂಸಿ** ತನ್ನ ಬಲಶಕ್ತಿಗಳನ್ನು **ಕೃಣುತೇ** ವೃದ್ಧಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ.

ರಸಾತ್ಮಕನೂ ಶುದ್ಧ್ಯರ್ಹನೂ ದೇವತೆಗಳ ಪ್ರಾಣ ಸ್ವರೂಪನೂ ಅನ್ತರಿಕ್ಷ ಸಂಕೇತವಾದ ದಶಾಪವಿತ್ರದಿಂದ ಪ್ರವಹಿಸುವವನೂ ಋತ್ವಿಜರಿಂದ ಸ್ತುತಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಾ ವಿಧ್ಯುಕ್ತವಾಗಿ ಸಿದ್ಧಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟವನೂ ಪಾಪಹಾರಿಯೂ ಪಚ್ಚೆವರ್ಣದವನೂ ಆದ ಸೋಮದೇವನು ಗತಿಶೀಲ ಕುದುರೆಯಂತೆ ಅನಾಯಾಸವಾಗಿ ಸ್ತುತಿಸುವವರೊಂದಿಗೂ ನದೀಸಂಕೇತವಾದ ವಸತೀವರೀ ಎಂಬ ಮನ್ತ್ರಪೂತ ನೀರಿನೊಂದಿಗೂ ಬೆರೆತು ತನ್ನ ಬಲವನ್ನೂ ಶಕ್ತಿಯನ್ನೂ ವೃದ್ಧಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ.

ರಸಮಯಂ ಸುವಿಶುದ್ಧನೆಲ್ಲರ ಚೇತನಂ ಪ್ರಾಣಾಸ್ಪದಂ
ಬಾನ ಸಂಕೇತಿಸುವ ಪಾತ್ರದಿನೊಯ್ಯನೊಯ್ಯನೆ ಸುರಿದಿರಲ್ ।
ಹೊನ್ನ ಹೊಗರಿಂ ಜನ್ನಸಾಲೆಯೊಳೆಲ್ಲರ ಸ್ತುತಿಗೋಚರಂ
ಹಾರುಗುದುರೆಯ ಹಾಗೆ ಹರಿಯುತ ನೀರಸೇರಿ ವಿರಾಜಿಪಂ ॥

ಋಕ್ – ೫೫೯

॥ ಸಿಕತಾ ನಿವಾವರೀ ಜಗತೀ ಪವಮಾನಸ್ಸೋಮಃ ॥

೧ ೨ ೩ ೧ ೨ ೩ ೨ಉ ೩ ೧ ೨ ೩
ವೃಷಾ ಮತೀನಾಂ ಪವತೇ ವಿಚಕ್ಷಣಸ್ಸೋಮೋ ಅಹ್ನಾಂ ಪ್ರತರೀ

೧ ೨೦ ೩ ೨ ೩ ೧ ೨೦ ೩೧೨ ೩೧೨೩ ೧
ತೋಽಷಸಾಂದಿವಃ । ಪ್ರಾಣಾಸಿನ್ಧೂನಾಂಕಲಶಾ೦ ಅಚಿಕ್ರದದಿನ್ದ್ರಸ್ಯ ಹಾ
೨ ೩೧೨ ೩೧೨
ರ್ದ್ಯಾವಿಶನ್ಮನೀಽಷಿಭಿಃ ॥ ೬-೫೫ ॥

೧೨೦ ೩ ೨ ೩ ೨ ೩ ೨ ೧ ೨೦ ೧೨೦
ವೃಷಾ–ಮತೀನಾಮ್–ಪವತೇ–ವಿಚಕ್ಷಣಃ–ವಿ–ಚಕ್ಷಣಃ । ಸೋಽಮಃ–ಅಹ್ನಾ
೩ ೨ ೩ ೨ ೩೧೨ ೩೨ ೩ ೨
ಮ್–ಅ–ಹ್ನಾಮ್–ಪ್ರತರೀತಾ–ಪ್ರ–ತರೀತಾ–ಉಷಸಾಮ್–ದಿವಃ ॥ ಪ್ರಾಣಾ–
೩ ೨ ೧ ೨೦ ೩೧೨ ೩ ೧೨೦ ೧ ೨೦ ೩ ೨
ಪ್ರ–ಆನಾ–ಸಿನ್ಧೂನಾಮ್–ಕಲಶಾನ್–ಅಚಿಕ್ರದತ್ ॥ ಇನ್ದ್ರಸ್ಯ–ಹಾರ್ದಿ–ಆವಿಶ
೩ ೨ ೩ ೧೨
ನ್–ಆ–ವಿಶನ್–ಮನೀಽಷಿಭಿಃ ॥ ೬-೫೫ ॥

॥ ಯಾಮಾನಿ ತ್ರೀಣಿ । ಐಡಯಾಮಮ್ ತ್ರಯಾಣಾಂ ಯಮೋಜಗತೀಸೋಮೇನ್ದ್ರೌ ॥

೨ ೦ ೧ ೨೦ ೧ ೨ ^ ೨
೧. ವೃಷಾಮಾತೀಽ೨೩ । ನಾಮ್ಪವಾತಾಽ೨೩೪ । ಏಽ೩ । ವಿ
^ ೨೦ ೦ ೧ ೨ ೧
ಚಕ್ಷಣಏಽ೩ ॥ ಸೋಽಮೋಽಆಹ್ನಾಽ೨೩ಮ್ । ಪ್ರತರಾಇತಾಽ೨
೨ ^ ೨ ೦ ^ ೨೦ ೦ ೧
೩ । ಏಽ೩ । ಉಷಸಾನ್ದಿವಏಽ೩ ॥ ಪ್ರಾಣಾಸಾಇನ್ಧೂಽ೨೩ ।
೨೦ ೧ ೨ ^ ೨ ೨ ೧
ನಾಂಕಲಾಶಾ೦ಽ೨೩ । ಏಽ೩ । ಅಚಿಕ್ರದದೇಽ೩ ॥ ಇನ್ದ್ರಸ್ಯಾಹಾಽ
೨ ೦ ೧ ೨ ^ ೨ ೦
೨೩ । ದಿಯಾವಾಇಶಾಽ೨೩ನ್ । ಏಽ೩ । ಮನೀಽಷಿಭಿರೇಽ೩
೧
೪೩ । ಓಽ೨೩೪೫ಇ । ಡಾ ॥

ದೀ – ೧೦ । ಪ – ೧೮ । ಮಾ – ೧೦ । ಬೌ ॥ ೨೧.೧೧೯ ॥

೧ ೨೦ ೦ ೧೦ ೨ ೫
೨. ವೃಷಾಮತೀನಾಮ್ಪವ । ತಾಇವಾಽ೧ಇಚಾಽ೨೩೪ । ಕ್ಷ ।
೩ ೧೧೧ ೧೦ ೨೦ ೧೨೦ ೧ ೨೦ ೧ ೨
ಣಾಽ೨೩೪೫ಃ । ಸೋಽಮೋಽಅಹ್ನಾಮ್ಪ್ರತರೀ । ತೋಽಷಾಽ೧ಸಾಽ

೫ ೩ ೧೧೧ ೨೦ ೧೦ ೨೦ ೦ ೧
೨೩೪ಮ್ । ದಿ । ವಾಽ೨೩೪೫ಃ ॥ ಪ್ರಾಣಾಸಿನ್ಧೂನಾಂಕಲ ।
೨ ೫ ೩ ೧೧೧ ೧ ೨
ಶಾಙ್ಆಽ೧ಚಾಽ೨೩೪ಇ । ಕ್ರ । ದಾಽ೨೩೪೫ತ್ ॥ ಆಇನ್ದ್ರಸ್ಯ
೧೦ ೦ ೨ ೫
ಹಾರ್ದಿಯಾವಿ । ಶಾನ್ಮಾಽ೧ನಾಽ೨೩೪ಇ । ಷಿಭಾಽ೨ಉ । ವಾಽ
೧೧೧
೩೪೫ ॥ *ದೀ - ೧೩ । ಪ-೧೬ । ಮಾ-೧೨ । ಟಾ । ೨೨.೧೧೧೧ ॥*

೧ —೧ — ೧೦ ೦ ೨೧ ೨
೩. ವೃಷಾಽ೨ಮತಾಽ೨ಇ । ನಾಮ್ಪವತೇೕವಿಚಕ್ಷಾಽ೨೩ಣಾಃ ॥
೧೦ —೧ — ೧ ೦ ೦ ೨೧ ೨
ಸೋೕಮೋೕಽ೨ಅಹ್ನಾಽ೨ಮ್ । ಪ್ರತರೀತೋೕಷಸಾನ್ದಾಽ೨೩ಇವಾಃ ॥
೧೦ —೧ — ೧೦ ೨೧ ೨ ೧
ಪ್ರಾಣಾಽ೨ಸಿನ್ಧೂಽ೨ । ನಾಂಕಲಶಾಙ್ಅಚಿಕ್ರಾಽ೨೩ದಾತ್ ॥ ಇ
—೧ — ೧ ೦ ೨ ೧೦ ೨
ನ್ದ್ರಾಽ೨ಸ್ಯಹಾಽ೨ । ದಿಯಾವಿಶನ್ಮನೀೕಷಾಽ೨೩ಇಭಾಽ೩೪೩ಇಃ ॥
೧
ಓಽ೨೩೪೫ಇ ॥ ಡಾ ॥

ದೀ - ೧೧ । ಪ - ೧೦ । ಮಾ - ೧೨ । ಜೌ ॥ ೨೩.೧೧೧೧ ॥

ಅಯಂ ಸೋಮಃ ಪವತೇ ಅಭಿಷೂಯತೇ ಕೀದೃಶಃ ಸೋಮಃ । ಮತೀನಾಮ್ । ಮತಯಃ ಸ್ತೋತಾರಸ್ತೇಷಾಮ್ ವೃಷಾ ವರ್ಷಕಃ ಕಾಮಾನಾಮ್ । ವಿಚಕ್ಷಣಃ ವಿದ್ರಷ್ಟಾ । ಅಹ್ನಾಮ್ ಉಷಸಾಂ ದಿವಃ ದ್ಯುಲೋಕಸ್ಯಾದಿತ್ಯಸ್ಯ ವಾ ಪ್ರತರೀತಾ ಪ್ರವರ್ಧಯಿತಾ । ಕಿಂ ಚ । ಸಿನ್ಧೂನಾಂ ಸ್ಯಂದಮಾನಾನಾಮುದಕಾನಾಂ ಪ್ರಾಣಾ । ಪ್ರಕರ್ಷೇಣ ಅನಿತಿ ಚೇಷ್ಟತೇ ಇತಿ ಪ್ರಾಣಾ–ಕರ್ತಾ ಸೋಮಃ । ಕಲಶಾನ್ ಅಚಿಕ್ರದತ್ ಧಾರಯಾ ಅಧ್ವನಯತ್ ಪ್ರವೇಷ್ಟುಮ್ । ಯದ್ವಾ । ಸಿನ್ಧೂನಾಂ ತೃತೀಯಾರ್ಥೇ ಷಷ್ಠೀ । ಸಿನ್ಧುಭಿರದ್ಭಿಃ । ಪ್ರಾಣಾ । ಪ್ರಾ ಪೂರಣೇ । ಪೂರ್ಣಃ ಸೋಮಃ ಕಲಶಾನ್ ಅಭಿ ಲಕ್ಷ್ಯೀಕ್ರನ್ದತೇ । ಕಿಂ ಕುರ್ವನ್ ಇನ್ದ್ರಸ್ಯ ಹಾರ್ದಿ ಹೃದಯಮ್ ಆವಿಶನ್ ಪ್ರವಿಶನ್ ಮನೀಷಿಭಿಃ ಮನಸ ಈಶಿತ್ರೀಭಿಃ ಸ್ತುತಿಭಿಃ । ಸದೇತಿ ಶೇಷಃ । ಯದ್ವಾ । ವ್ಯವಹಿತಮಪಿ ಮನೀಷಿಭಿರಿತ್ಯೇತತ್ ಪವತ ಇತ್ಯನೇನ ಸಂಬಧ್ಯತೇ ॥ ಪ್ರಾಣಾ ಕ್ರಾಣಾ ಇತಿ ಅಚಿಕ್ರದತ್ । ಅವೀವಿಶತ್ ಇತಿ ಚ ಪಾಠಾಃ ॥

ಮತೀನಾಂ ಸ್ತೋತೃಗಳ ಉಪಾಸಕರ ಮನ್ಯತೇ – ಅರ್ಚತಿ ಕರ್ಮಾ ನಿಘಂ ೩–೧೪ ॥ **ವೃಷಾ** ಮನೋರಥಗಳ ಮಳೆಸುರಿಸುವ **ವಿಚಕ್ಷಣಃ** ನಿಪುಣನಾದ ಸರ್ವದ್ರಷ್ಟಾರನೂ **ಅಹ್ನಾಮ್** – ಅಹಸ್ಸಿಗೂ **ಉಷಸಾಂ** ಉಷಸ್ಸಿಗೂ **ದಿವಃ** ಆದಿತ್ಯನಿಗೂ – ಸೋಽಸೌದ್ಯುಲೋಕಃ ಸೋಽಸಾವಾದಿತ್ಯಃ ಐ ಆ ೧–೪–೩ ॥ **ಪ್ರತರೀತಾ** ಪ್ರವರ್ತಕನೂ ಪ್ರವರ್ಧಕನೂ **ಸಿನ್ಧೂನಾಮ್** ಉದಕಗಳಿಗೆ ನರನಾಡಿಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ರವಿಸುವ ದ್ರವಗಳಿಗೆ – ಸಿನ್ಧುಃ ಸ್ರವಣಾತ್ । ನಿರು ೫–೨೭ ॥ ತದ್ಯದ್ಯೈ ತೈದಿದಂ ಸರ್ವೇ ಸಿತಂ ತಸ್ಮಾತ್ ಸಿನ್ಧವಃ ಜೈ ಉ ೧–೯–೨–೯ ॥ **ಪ್ರಾಣಾ** ಪ್ರಾಣಸ್ವರೂಪನೂ – ಪ್ರಾ ಪೂರಣೇ ಇತ್ಯಸ್ಮಾದ್ಧಾತೋಃ ಪ್ಯಾ ಪಾಲನಪೂರಣಯೋಃ ಇತ್ಯಸ್ಮಾದ್ವಾ ಲಿಟಃ ಕಾನಚಿ । ಅಭ್ಯಾಸಾಭಾವಃ ಛಾನ್ದಸಃ । ಸೋರೇಕಾದೇಶೇ ರೂಪಂ ಪ್ರಾಣೇತಿಪೂರ್ಣಃ । **ಸಿನ್ಧೂನಾಂ** ನದೀನಾಮದ್ಭಿಃ ಪೂರ್ಣ ಇತ್ಯರ್ಥಃ । ಇತಿ ವಿವರಣಕಾರಃ ॥ **ಮನೀಷಿಭಿಃ** ಜ್ಞಾನಿಗಳಾದ ಋತ್ವಿಜರಿಂದ ವಿಧ್ಯುಕ್ತವಾಗಿ ಹಿಂಡಿ ಸಿದ್ಧಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟ **ಸೋಮಃ** ಈ ಸೋಮದೇವನು **ಇನ್ದ್ರಸ್ಯ** ಇನ್ದ್ರನ **ಹಾರ್ದಿ** ಹೃದಯದಲ್ಲಿ **ಆವಿಶನ್** ವಿರಾಜಮಾನನಾಗಲು **ಕಲಶಾನ್ ಅಭಿ** ದ್ರೋಣ ಕಲಶದೊಳಕ್ಕೆ **ಅಚಿಕ್ರದತ್** ಮಂಗಳಕರ ಶಬ್ದಮಾಡುತ್ತಾ **ಪವತೇ** ಪ್ರವಹಿಸುತ್ತಾನೆ.

ಸ್ತೋತೃಗಳ ಮನೋರಥವನ್ನು ಈಡೇರಿಸುವ ಸಮರ್ಥನೂ ಸರ್ವ ದ್ರಷ್ಟಾರನೂ ಅಹಸ್ಸಿಗೂ ಉಷಸ್ಸಿಗೂ ಆದಿತ್ಯನಿಗೂ ನದೀ ಸಮುದ್ರ ಆದಿ ಜಲಾಶಯಗಳಿಗೆ ಪ್ರಾಣಸ್ವರೂಪನೂ ಜ್ಞಾನಿಗಳಾದ ಋತ್ವಿಜರಿಂದ ಹಿಂಡಿ ಸಿದ್ಧ ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟಿರುವವನೂ ಆದ ಸೋಮರಸರೂಪೀ ಸೋಮದೇವನು ಇನ್ದ್ರನ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ವಿರಾಜಮಾನನಾಗಲು ಅಂದರೆ ಇನ್ದ್ರನು ಸಂತೋಷದಿಂದ ಸೋಮ ಪಾನಮಾಡಿ ಆನಂದ ತೃಪ್ತಿಗಳನ್ನನುಭವಿಸಲು ದಶಾಪವಿತ್ರದಿಂದ ದ್ರೋಣಕಲಶ ದೊಳಕ್ಕೆ ಮಂಗಳಕರವಾದ ಶಬ್ದಮಾಡುತ್ತಾ ಪ್ರವಹಿಸುತ್ತಾನೆ.

ನುತಿಪರಿಂಗಿತದಂತೆ ನಡೆಯುವ ಸರ್ವಶಕ್ತವಿಲೋಕನಂ
ದಿವಸಕಂ ದಿವಸೇಶಗಂ ದಿವಸದ್ಯುತಿಗಮಾ ಸಲಿಲಕಂ ।
ಜೀವನಂ; ವಿಧಿವತ್ಸುತಂ, ಪುರುಹೂತಹೃದಯೋಲ್ಲಾಸಕಂ
ಮಧುರಮಂಗಲನಾದದಿಂದೀ ದ್ರೋಣಕಲಶದೊಳಿಳಿಯುವಂ ॥

ಋಕ್ – ೫೬೦

॥ ರೇಣುರ್ವೈಶ್ವಾಮಿತ್ರಃ ಜಗತೀ ಪವಮಾನಸ್ಸೋಮಃ ॥

೧ ೨ ೩ ೨ ೩ ೧ ೨ ೩ ೨ ೩ ೧ ೨ ೩ ೧
ತ್ರಿರಸ್ಮೈ ಸಪ್ತ ಧೇನವೋ ದುದುಹ್ರಿರೇ ಸತ್ಯಾಮಾಶಿರಂ ಪರಮೇ

೨ ೩ ೨ ೩ ೧ ೨೦ ೩ ೨ ೩ ೧ ೨ ೩
ವ್ಯೋಮನಿ । ಚತ್ವಾರ್ಯನ್ಯಾ ಭುವನಾನಿ ನಿರ್ಣಿಜೇ ಚಾರೂಣಿ ಚಕ್ರೇ
೨ ೩ ೧ ೨೦
ಯದೃತೈರವರ್ಧತ ॥ ೭-೫೬೦ ॥

೨ ೩ ೨ ೩ ೧ ೨ ೩ ೨ ೩ ೧ ೨ ೩ ೧ ೨೦
ತ್ರಿಃ–ಅಸ್ಮೈ–ಸಪ್ತ–ಧೇನವಃ–ದುದುಹ್ರಿರೇ । ಸತ್ಯಾಮ್–ಆಶಿರಮ್–ಆ–ಶಿ ರ ಮ್
೩ ೧ ೩೨ ೩ ೧ ೨ ೩ ೨ ೩ ೨ ೧ ೨೦
–ಪರಮೇ–ವ್ಯೋಮನಿ–ವಿ–ಓಮನಿ ॥ ಚತ್ವಾರಿ–ಅನ್ಯಾ–ಅನ್–ಯಾ–ಭುವನಾ
೩ ೧ ೨ ೩ ೧ ೨೦ ೧ ೨೦ ೩ ೨ ೩ ೨ ೧ ೨೦
ನಿ–ನಿರ್ಣಿಜೇ–ನಿಃ–ನಿಜೇ । ಚಾರೂಣಿ–ಚಕ್ರೇ–ಯತ್–ಋತೈಃ–ಅವರ್ಧತ ॥

॥ ಮರುತಾನ್ಧೇನು । ಮರುತೋ ಜಗತೀ ಸೋಮಃ ॥

೧ ೫ ೪ ೫೦ ೪ ೫೦ ೦ ೪
೧. ತ್ರಾಽ೨೩೪ಇಃ । ಅಸ್ಮೈಸಪ್ತಧೇನವೋದುದೌ । ಹೋಽಹ್ರಾಇ
೫ ೨ ೧೦ ೦ ೨ ೦ ೧ — ೧೦
ರಾಇ ॥ ಸತ್ಯಾಮಾಶಿರಮ್ಪರಮಾಇ । ವಿಯೋಮಾನೀಽ೨ । ಚತ್ವಾ
೦ ೨ ೧ ೨ ^ ೩
ರ್ಯನ್ಯಾಭುವನಾ । ನಿನಿರ್ಣಾಇಜಾಽ೨೩ಇ ॥ ಚಾರೂಣಾಽ೨
೫ ೨೦ ೧ ೨೦ ೧ ೨ ^ ೪ ॥
೩೪ಇಚಾ ॥ ಕ್ರೇಯದೃತೈಃ । ಆವಾಽ೩ರ್ದ್ಧಾಽ೫ತಾಽ೬೫೬ ॥

ದೀ – ೧೧ । ಪ – ೧೦ । ಮಾ – ೯ । ಜೋ ॥ ೨೪.೧೧೧೨ ॥

ಅಸ್ಮೈ ಪವಮಾನಾಯ ಪರಮೇ ಉತ್ಕೃಷ್ಟೇ ವ್ಯೋಮನಿ–ವಿವಿಧಮ್ ಓಮ ಅವನಂ ಗಮನಂ ದೇವಾನಾಮತ್ರೇತಿ ವ್ಯೋಮಾ ಯಜ್ಞಃ ತಸ್ಮಿನ್ ಸ್ಥಿತಾಯ । ಯದ್ವಾ । ಪರಮೇ ವ್ಯೋಮಾನ್ಯಂತರಿಕ್ಷೇ ವರ್ತಮಾನಾಯ ತ್ರಿಃ ಸಪ್ತ ಏಕವಿಂಶತಿ ಸಂಖ್ಯಾಕಾಃ ಧೇನವಃ ಪ್ರೀಣಯಿತ್ರ್ಯೋ ಗಾವಃ । ಸತ್ಯಾಂ ಯಥಾರ್ಥಭೂತಮ್ ಆಶಿರಮ್ ಆಶ್ರಯಣ ಸಾಧನಂ ಕ್ಷೀರಾದಿ ದುದುಹ್ರಿರೇ । ದುಹನ್ತಿ–ಯದ್ವಾ । ತ್ರಿಃ ಸಪ್ತ–ದ್ವಾದಶಮಾಸಾಃ ಪಂಚರ್ತವಃ ತ್ರಯ ಇಮೇ ಲೋಕಾಃ–ಅಸಾವಾದಿತ್ಯ ಏಕವಿಂಶ ಇತಿ । ಏತೈಃ ಸರ್ವೈಃ ಸಹ ಗೋಷು ಪಯ ಉತ್ಪಾದ್ಯತೇ ತದ್ಗಾವೋ ದುಹನ್ತೀತಿ–ಕಿಂಚ । ಅಯಂ ಸೋಮಃ ಅನ್ಯಾ ಅನ್ಯಾನಿ ಚತ್ವಾರಿ ಭುವನಾನಿ ಉದಕಾನಿ । ವಸತೀವರೀಸ್ತಿಸ್ರಶ್ಚೈಕಧನಾ ಇತಿ ತಾನಿ ಚತುಃಸಂಖ್ಯಾಕಾನಿ – ವಸತೀವರೀ ಸಂಜ್ಞಾನಾಮ್ ಪಾಮಾಧಾರ ಏಕೋ ಘಟಃ ಏಕಘನ ನಾಮಕಾಶ್ಚ ತ್ರಯಃ । ತತ್ರ ವಸತೀವರೀ ಘಟೋದಕೇನ ಅಭಿಷುತ ಸೋಮರಸಸ್ಯ ವರ್ಧನಂ ಭವತಿ । ಏಕ ಘನ ಘಟಾನಾನ್ತು ಸೋಮಾಭಿಷವೇ

ಉಪಯೋಗಃ । ಚಾರೂಣಿ ಕಲ್ಯಾಣಾನಿ ಚ ಉದಕಾನಿ ನಿರ್ಣಿಜೇ ನಿರ್ಣೇಜನಾಯ ಪರಿಶೋಧನಾಯ ಪರಿಪೋಷಣಾಯ ವಾ ಚಕ್ರೇ ತದಾ ಕರೋತಿ ॥ ಯದ್ ಯದಾ ಅಯಮ್ ಋತೈಃ ಯಜ್ಞೈಃ ಅವರ್ಧತ ವರ್ದ್ಧಿತವಾನ್ ತದಾ ಕರೋತಿ ॥ ದುದುಹ್ರಿರೇ–ದುದುಹ್ರೇ ಪರಮೇ ಇತಿ । ಪರಮೇ–ಪೂರ್ವ್ಯೇ ಇತಿ ಚ ಪಾಠಾಃ ॥

ವಿನಿಯೋಗೋ ಅಸ್ಯ ಅಭಿಪ್ಲವೇ । **ಅಸ್ಮೈ ಸೋಮಾಯ । ಸಪ್ತ ಧೇನವಃ** ಸಪ್ತ ಛನ್ದಾಂಸಿ । ತ್ರಿಃ –ಪ್ರಾತಃ ಸವನ ಮಾಧ್ಯಂದಿನ ತೃತೀಯ ಸವನೇಷು **ದುದುಹ್ರಿರೇ** । ಅಥವಾ ಸ್ತೈತ್ರಿಭಿಃ ಸವನೈಃ । ಸಪ್ತಧೇನವಃ ಸಪ್ತಹೋತ್ರಾಃ ವಷಟ್ಕಾರಿಣಃ । ಹೋತಾ ಮೈತ್ರಾವರುಣಃ । ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಚ್ಛಂಸೀ । ಪೋತಾ ನೇಷ್ಟಾ ಆಚ್ಛಾವಕ ಆಗ್ನೀಧ್ರಃ – ಏತೇಷಾಂ ವಾಚಃ ದುಹ್ಯನ್ತೇ । ಅಥವಾ ಧೇನವಃ ದುಹ್ಯನ್ತೇ । **ಸತ್ಯಾಮ್ ಆಶಿರಮ್** । ಆಶ್ರಯಣೀಯಂ ಮಿಶ್ರಣಂ ವಾ । **ಪರಮೇ** ಪ್ರಕೃಷ್ಟೇ । ವ್ಯೋಮನಿ ವ್ಯಾಪ್ತಿಸ್ಥಾನೇ ಯಜ್ಞೇವಾ । **ಚತ್ವಾರಿ** । ಅಗ್ನಿಷ್ಟೋಮಃ ಉಕ್ಥ್ಯಃ ಷೋಡಶೀ ಅತಿರಾತ್ರಶ್ಚತುರ್ಥಃ । ಅಥವಾ ಪೃಥಿವೀ ಅನ್ತರಿಕ್ಷಂ ದ್ಯೌರ್ದಿಶ ಇತಿ । ಅಥವಾ ಚತ್ವಾರೋ ವೇದಾಃ । ಅಥವಾ ಚತ್ವಾರೋ ಮಹರ್ತ್ವಿಜಃ । ಅಥವಾ ಚತ್ವಾರಃ ಸಮುದ್ರಾಃ । ಅನ್ಯಾ ಭುವನಾನಿ ನಿರ್ಣಿಜೇ ಚತುರ್ದಶ ಭುವನಾನಿ । ಸಪ್ತಭೂರಾದಯೋ ಲೋಕಾಃ ಸಪ್ತ ಪಾತಾಲಾನಿ । ತಾನ್ಯಪಿ । ಚಾರೂಣಿ ಚಕ್ರೇ ಕೃತವಾನ್ । ಕೇನಪ್ರಕಾರೇಣ ಯದ್ದೃತೈಃ ಅನ್ನೈಃ ಯಜ್ಞೈಃ ಸತ್ಯೈರ್ವಾ ಅವರ್ಧತ ॥ ಅಥವಾ ತ್ರಿಃ ಅಸ್ಮೈ ಸಪ್ತ ಧೇನವಃ ಸಪ್ತರಶ್ಮಯಃ ದುದುಹ್ರಿರೇ । ಅಥವಾ ಸಪ್ತಾಶ್ವಾಃ । ಅಥವಾ ಸಪ್ತ ಪಾವಕ ಜಿಹ್ವಾಃ ಸಪ್ತ ಮಾತರೋವಾ ಸಪ್ತ ಭೂರಾದಯೋ ಲೋಕಾಃ ಸಪ್ತ ಪಾತಾಲಾನಿ ಸಪ್ತ ಸೋಮ ಸಂಸ್ಥಾಃ ಸಪ್ತ ಸಮುದ್ರಾಃ ಸಪ್ತ ದ್ವೀಪಾನಿ ಸಪ್ತ ಸ್ವರಾಃ । ಏತಾ ದುದುಹ್ರಿರೇ । ಸತ್ಯಾಮ್ ಆಶಿರಮ್ ಉದಕಂ **ಪರಮೇವ್ಯೋಮನಿ** । ಚತ್ವಾರಿ ಅನ್ಯಾ ಭುವನಾನಿ ಪೃಥಿವ್ಯಾದೀನಿ । **ಚಾರೂಣಿ ಚಕ್ರೇ** । ಯದೃತೈಃ ಯಜ್ಞೈಃ । ಅವರ್ಧತೇತ್ಯಥವಾ ತ್ರಿಃ ಅಸ್ಮೈ ಸಪ್ತಧೇನವಃ ಸಪ್ತಪ್ರಾಣಾಃ ಶೀರ್ಷಣ್ಯಾಃ ಈರಿತಾಃ ಉತ್ಪತ್ತಿ ಸ್ಥಿತಿ ಪ್ರಲಯೇಷು । **ಸತ್ಯಾಮ್** ಅವತಿಥಾಮ್ । **ಆಶಿರಂ** ಜ್ಞಾನಮ್ । ಚತ್ವಾರಿ ಅನ್ಯಾನಿ ಭುವನಾನಿ ಜಾಗ್ರತ್ ಸ್ವಪ್ನ ಸುಷುಪ್ತಿ ತುರಿಯಾಸು ಅದ್ವೈತಾವಸ್ಥೇತಿ । ಯದೃತೈರ್ಜನ್ಯೈಃ । ಅವರ್ಧತ ವಿಜ್ಞಾನಾಯ ॥ ಇತಿ ವಿವರಣಕಾರಃ ॥

ಪರಮೇ ವ್ಯೋಮನಿ ಬಹು ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ವಿರಾಜಮಾನ ನಾಗಿರುವ ಹೃದಯಾಕಾಶದಲ್ಲಿರುವ **ಅಸ್ಮೈ** ಈ ಸೋಮರಸರೂಪೀ ಸೋಮದೇವನಿ ಗಾಗಿ ಪರಮಾತ್ಮನಿಗಾಗಿ **ತ್ರಿಃ ಸಪ್ತ ಧೇನವಃ** ಇಪ್ಪತ್ತೊಂದು ಸಂಖ್ಯೆಯ ಗೋವುಗಳು – ಧೇನು – ವಾಕ್ ನಿಘಂ ೧–೧೧ ॥ ಮೂರೂ ಸವನಗಳಲ್ಲಿ ಸಪ್ತ ಛನ್ದಸ್ಸುಗಳಿಂದಾದ ವೇದವಾಣಿಯಿಂದ **ಸತ್ಯಾಂ** ಆಶ್ರಯಭೂತವೂ ಕಾರಣಭೂತವೂ ಆದ **ಆಶಿರಮ್** ಹಸುವಿನ ಹಾಲು ಮುಂತಾದ ಆಶ್ರಯಣದ್ರವ್ಯಗಳನ್ನು **ದುದುಹ್ರಿರೇ** ಕರೆದು ಸಮರ್ಪಿಸಿದವು **ಋತೈಃ** – ಯಜ್ಞಗಳಿಂದ **ಯತು ಅವರ್ಧತ** ಪುಷ್ಟಿಯಾಗಿ ವೃದ್ಧಿಗೊಂಡಾಗ **ಅನ್ಯಾ** ಉಳಿದ **ಚತ್ವಾರಿ ಭುವನಾನಿ** ಜಾಗ್ರತ್ ಸ್ವಪ್ನ ಸುಷುಪ್ತಿ ತುರೀಯಾವಸ್ಥೆ ಎಂಬ ನಾಲ್ಕು ಲೋಕಗಳ ಸಂಕೇತವಾದ ನಾಲ್ಕು ಪಾತ್ರೆಗಳಲ್ಲಿರುವ

ಮನ್ತ್ರಪೂತವಾದ ವಸತೀವರ್ಯಾದ್ಯುದಕಗಳನ್ನು **ನಿರ್ಣಿಜೇ** ನಿರ್ದೋಷವಾಗಿ ಪರಿಶುದ್ಧವಾಗಿ **ಚಾರೂಣಿ** ಮನೋಹರವೂ ಕಲ್ಯಾಣಕರವೂ ಆಗಿರುವಂತೆ **ಚಕ್ರೇ** ಮಾಡಿದನು.

ಬಹು ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ಹೃದಯಾಕಾಶದಲ್ಲಿ ವಿರಾಜಮಾನನಾಗಿರುವ ಭಗವಂತನಾದ ಸೋಮದೇವನು ನಾಲ್ಕೂ ವೇದಗಳ ಋತ್ವಿಜರಿಂದ ಮೂರೂ ಸವನಗಳಲ್ಲಿ ಏಳೂ ಛಂದಸ್ಸುಗಳ ವೇದವಾಣಿಯ ಸ್ತುತಿಗಳಿಂದ ವಿಭಿನ್ನ ತತ್ವಗಳ ಸಂಕೇತವಾದ ಇಪ್ಪತ್ತೊಂದು ಹಸುಗಳು ಆಶ್ರಯಣ ದ್ರವ್ಯಗಳನ್ನು ಸಮರ್ಪಿಸಿದಾಗ ವೃದ್ಧಿಗೊಂಡು ಜಾಗೃತ ಸ್ವಪ್ನ ಸುಷುಪ್ತಿ ತುರೀಯಾವಸ್ಥೆ ಎಂಬ ನಾಲ್ಕು ಅವಸ್ಥೆಗಳ ಸಂಕೇತವಾದ ನಾಲ್ಕು ಪಾತ್ರೆಗಳಲ್ಲಿರುವ ವಸತೀವರ್ಯಾದ್ಯುದಕಗಳನ್ನು ನಿರ್ದೋಷವಾಗಿ ಕಲ್ಯಾಣಕಾರಿಯೂ ಮನೋಹರವೂ ಆಗಿರುವಂತೆ ಮಾಡಿದನು.

ಉತ್ತಮೋತ್ತಮಯಜ್ಞಹೃದಯಾಕಾಶದೊಳ್ ಸುವಿರಾಜಿತಂ
ಏಳುಮೂರಾವ್ಗಗಳ ನೆಲೆಯಿಂದಾಗೆ ಪಾಲಿಂ ಪೆರ್ಚುವಂ ।
ಸವನವರ್ಧಿತನಪ್ಪನಂತೆಯೆ ನಾಲ್ಕುಬಗೆಯಸ್ಥಿತಿಗಳಂ
ಬಿಂಬಿಸುವ ಪಾತ್ರಂಗಳೊಳ್ ನೆಲೆಗೊಂಡು ಮಂಗಳನಾದಪಂ ॥

ಋಕ್ – ೫೬೧

॥ ವೇನೋಭಾರ್ಗವಃ ಜಗತೀ ಪವಮಾನಸ್ಸೋಮಃ ॥

೧ ೨ ೩ ೧ ೨ ೩ ೧ ೨ ೩ ೧ ೨ರ ೩ ೧ ೨
ಇನ್ದ್ರಾಯ ಸೋಮ ಸುಷುತಃ ಪರಿಸ್ರವಾಪಾಮೀವಾ ಭವತು ರಕ್ಷಸಾ
೩ ೨ ೨ ೩ ೧ ೨ ೩ ೨ ೩ ೧ ೨ ೩ ೨ ೩
ಸಹ । ಮಾ ತೇ ರಸಸ್ಯ ಮತ್ಸತ ದ್ವಯಾವಿನೋ ದ್ರವಿಣಸ್ವನ್ತ ಇಹ ಸ
೧ ೨
ನ್ತ್ವಿನ್ದವಃ ॥ ೮-೫೬೧ ॥

೧ ೨ರ ೩ ೧ ೨ರ ೩ ೧ ೨ರ ೩ ೧ ೨ರ ೧ ೨ರ ೩
ಇನ್ದ್ರಾಯ–ಸೋಮ–ಸುಷುತಃ–ಸು–ಸುತಃ–ಪರಿ–ಸ್ರವ । ಅಪ–ಅಮೀವಾ–ಭ
೧ ೨ರ ೩ ೨ ೩ ೧ ೨ರ ೩ ೧ ೨ ೧ ೨ರ
ವತು–ರಕ್ಷಸಾ–ಸಹ ॥ ಮಾ–ತೇ–ರಸಸ್ಯ–ಮತ್ಸತ–ದ್ವಯಾವಿನಃ । ದ್ರವಿಣ
೩ ೨ ೩ ೧ ೨ರ
ಸ್ವನ್ತಃ–ಇಹ–ಸನ್ತು–ಇನ್ದವಃ ॥ ೮-೫೬೧ ॥

॥ ಇನ್ದ್ರಸ್ಯಾಪಾಮೀವಮ್ । ಇನ್ದ್ರೋಜಗತೀನ್ದ್ರಸೋಮೌ ॥

೨ ೧ ೨ ೦ ^ ೪ ೨ ೩ ೫ ೨ ೧
೧. ಇನ್ದ್ರಾ । ಯಸೋಮಸುಷುತಾಽ೩ಃಪಾಽ೩ರಿಸ್ರವ ॥ ಅಪಾ ।
೨೦ ೦ ^ ೪ ೨೦ ೩ ೫ ೨೦ ೧ ೨
ಮೀವಾಭವತುರಾಽ೩ಕ್ಷಾಽ೩ಸಾಸಹ ॥ ಮಾತಾಇ । ರಸಸ್ಯಮತ್ಸ
^ ೪ ೨೦ ೩ ೫ ೨ ೧ ೨ ೩ ೨ ^
ತಾಽ೩ದ್ವಾಽ೩ಯಾವಿನಃ ॥ ದ್ರವಾಇ । ಣಸ್ವನ್ತಇಹಸ । ತುವಾಽ೩ಇ
೪ ॥
ನ್ದಾಽ೫ವಾಽ೬೫೬ಃ ॥

ದೀ – ೬ / ಪ – ೯ / ಮಾ – ೯ / ಫೂ // ೨೫.೧೧೧೩ //

॥ ವಾಯೋರಭಿಕ್ರನ್ದಮ್ । ವಾಯುರ್ಜಗತೀನ್ದ್ರಸೋಮೌ ॥

೪ ೫೦ ೦ ೪ ೫ ೪ ೫೦ ೪ ೫ ೧
೨. ಇನ್ದ್ರಾಯಸೋಮಸುಷುತಃಪರ್ಯೌ । ಹೋಇಸ್ರಾವಾ ॥ ಅ
೦ ೦ ೦ ೨ ೨ ^ ೨ ೧೦ ೦
ಪಾಮೀವಾಭವತುರಕ್ಷಸಾಽ೧ಸಾಽ೩ಹಾ । ಮಾತೇರಸಸ್ಯಮತ್ಸತದ್ವ
೨ ೨ ೨^ ೩ ೫ ೩ ೫ ೧ ೨
ಯಾಽ೧ವೀಽ೩ನೋ । ದ್ರಾಽ೨೩ಳವೀ । ಣಾಽ೨೩ಳಸ್ವಾ ॥ ತಾಇ
೩ ೨ ^ ೧ ೨ ^ ೪ ॥
ಹಸಾಽ೩ । ಹಾಽ೨೩ । ತುವಾಽ೩ಇನ್ದಾಽ೫ವಾಽ೬೫೬ಃ ॥

ದೀ – ೮ / ಪ – ೯ / ಮಾ – ೪ / ಥೀ // ೨೬.೧೧೧೪ //

ಹೇ ಸೋಮ । ತ್ವಂ ಸುಷುತಃ ಸುಷ್ಠು ಅಭಿಷುತಃ ಸನ್ ಇನ್ದ್ರಾಯ ತದರ್ಥಂ ಪರಿಸ್ರವ ಪರಿತೋ ಗಚ್ಛ । ರಸಂ ಮುಞ್ಚ । ಅಮೀವಾ ರೋಗಃ ರಕ್ಷಸಾ ಸಹ ಅಪಭವತು ಅಪಗತೋ ವಿಯುಕ್ತೋ ಭವತು । ತೇ ತವ ರಸಸ್ಯ ಸ್ವಾಂಶಂ ರಸಂ ಪೀತ್ವಾ ಮಾ ಮತ್ಸತ ಮಾ ಮಾದ್ಯನ್ತು । ಕೇ ದ್ವಯಾವಿನಃ । ದ್ವಯಂ ಸತ್ಯಾನೃತಂ ತೇನ ಯುಕ್ತಾಃ ಪಾಪಿನ ಇತ್ಯರ್ಥಃ । ಕಿಂ ಚ । ಇನ್ದವಃ ತೇ ರಸಾಃ ಇಹ ಅಸ್ಮಿನ್ಯಜ್ಞೇ ದ್ರವಿಣಸ್ವನ್ತಃ ಅಸ್ಮಾಕಂ ಧನವನ್ತಃ ಸನ್ತು ಭವನ್ತು ॥

ಸೋಮ ಸೋಮನೇ **ಸುಷುತಃ** ವಿಧ್ಯುಕ್ತವಾಗಿ ಹಿಂಡಿದ ನಂತರ **ಇನ್ದ್ರಾಯ** ಇನ್ದ್ರನು ಪಾನಮಾಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ **ಪರಿಸ್ರವ** ಸುತ್ತಲೂ ಸ್ರವಿಸುತ್ತಾ ಪ್ರವಹಿಸು **ಅಮೀವಾ**

ರಕ್ಷಸಾ ಸಹ ರೋಗಾದಿ ಉಪದ್ರವಗಳು ರಾಕ್ಷಸರೆಂಬ ದುಷ್ಟರ ಸಹಿತ **ಅಪ ಭವತು** ದೂರವಾಗಲಿ. **ದ್ವಯಾವಿನಃ** ಒಳಗೊಂದು ಹೊರಗೊಂದು ಸ್ವಭಾವದ ಮಿಥ್ಯಾಚಾರಿಗಳು ವಂಚಕರು **ತೇ ರಸಸ್ಯ** ಈ ಸೋಮಪಾನದಿಂದುಂಟಾಗುವ ಆನಂದವನ್ನು **ಮಾ ಮತ್ಸತಃ** ಪಡೆಯದಂತಾಗಲಿ **ಇನ್ದವಃ** ಸೋಮರಸಗಳು **ಇಹ ದ್ರವಿಣಸ್ವನ್ತಃ ಸನ್ತು** ನಾವು ನೆರವೇರಿಸುವ ಈ ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ಐಶ್ವರ್ಯಾದಿಗಳು ಲಭಿಸುವಂತಾಗಲಿ.

ಸೋಮದೇವನೇ ಋತ್ವಿಜರಿಂದ ಶಾಸ್ತ್ರೋಕ್ತವಾಗಿ ಹಿಂಡಿಸಿದ್ಧಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟ ರಸರೂಪಿಯಾದ ನೀನು ಇನ್ದ್ರನ ಪಾನಾರ್ಥವಾಗಿ ಪ್ರವಹಿಸು. ರೋಗಗಳೂ ರಾಕ್ಷಸರೂ ಹೊರಕ್ಕೆ ಹೋಗಲಿ. ದುಷ್ಟರೂ ಪಾಪಿಗಳೂ ವಂಚಕರೂ ನಿನ್ನಿಂದ ಲಭಿಸುವ ಆನಂದಾದಿಗಳಿಂದ ವಂಚಿತರಾಗಿ ಸಂತೋಷಕ್ಕೆ ಭಾಗಿಯಾಗದಿರಲಿ. ನಾವು ನೆರವೇರಿಸುವ ಯಜ್ಞಗಳಲ್ಲಿ ನಿನ್ನಿಂದ ಐಶ್ವರ್ಯವು ಲಭಿಸಲಿ.

ಸೋಮದೇವನೆ ! ಯಾಜ್ಞಿಕರ್ ಶಾಸ್ತ್ರಾನುಸಾರಮುಪಾಸಿಸಿ
ಸಜ್ಜುಗೊಳಿಸಿರೆ ನಿನ್ನದಾ ಮಘವಂತನೀಂಟಲೆನುತ್ತೆ ನೀಂ ।
ಸುರಿವುದಯ್ ! ಸುರವೈರಿಗಳ್ ದೂರಾಗಿ, ನಿನ್ನಯ ನಲ್ಮೆಯಂ
ಪೊಂದಲಾಗದೆ ಪೋಗಿರಲ್; ನಮಗೀವುದೆಲ್ಲ ಸಮೃದ್ಧಿಯಂ ॥

ಋಕ್ – ೫೬೨

॥ ವಸುರ್ಭಾರದ್ವಾಜಃ ಜಗತೀ ಪವಮಾನಸ್ಸೋಮಃ ॥

೧ ೨ ೩ ೧ ೨ ೩ ೨ಉ ೩ ೨ ೩ ೧ ೨ ೩ ೨
ಅಸಾವಿ ಸೋಮೋ ಅರುಷೋ ವೃಷಾ ಹರೀ ರಾಜೇವ ದಸ್ಮೋ
೩ ೧ ೨ರ ೩ ೨ಉ ೩ ೧ ೨ ೩ ೧ ೨ ೩
ಅ ಭಿಗಾ ಅಚಿಕ್ರದತ್ । ಪುನಾನೋ ವಾರಮತ್ಯೇಷ್ಯವ್ಯಯꣳಶ್ಯೇ
೧ ೨ರ ೩ ೧ ೨ ೩ ೧ ೨
ನೋ ನ ಯೋನಿಂ ಘೃತವನ್ತಮಾಸದತ್ ॥ ೯-೫೬೨ ॥

೧ ೨ರ ೧ ೨ರ ೩ ೨ ೧ ೨ರ ೧ ೨ರ ೧ ೨ರ ೩ ೨ ೩ ೨
ಅಸಾವಿ–ಸೋಮಃ–ಅರುಷಃ–ವೃಷಾ–ಹರಿಃ । ರಾಜಾ–ಇವ–ದಸ್ಮಃ–ಅಭಿ–
೩ ೨ ೧ ೨ರ ೧ ೨ರ ೩ ೧ ೨ ೩ ೨
ಗಾಃ–ಅಚಿಕ್ರದತ್ ॥ ಪುನಾನಃ–ವಾರಮ್–ಅತಿ–ಏಷಿ–ಅವ್ಯಯಮ್ । ಶ್ಯೇನಃ

೧ ೨೦ ೩ ೧ ೨ ೩
–ನ–ಯೋನಿಮ್–ಘೃತವನ್ತಮ್–ಆ–ಅಸದತ್ ॥ ೯–೫೬೨ ॥

॥ ಯಾಮಾನಿ ತ್ರೀಣಿ । ತ್ರಯಾಣಾಂ ಯಮೋ ಜಗತೀಸೋಮಶ್ಯೇನೌ ॥

೨ ೦ ೧ ೨೦ ೧ ೫೦ ೪
೧. ಅಸಾವಿಸೋ । ಮೋಅರುಷೋ೨೩೪ । ವೃಷಾಹರಾಇಃ ॥
೨೦ ೦ ೧ ೨೦ ೧ ೫ ೪ ೨ ೦
ರಾಜೇವದಾ । ಸ್ಮೋಅಭಿಗಾ೨೩೪ಃ । ಅಚಿಕ್ರದಾತ್ ॥ ಪುನಾ
೧೦ ೨೦ ೧ ೫ ೪ ೨೦
ನೋವಾ । ರಾಮತಿಯಾ೨೩೪ಇ । ಷಿಅವ್ಯಯಾಮ್ ॥ ಶ್ಯೇ
೦ ೧ ೨ ೧ ೪ ೪
ನೋನಯೋ । ನಿಂಘೃತವಾ೨೩ । ತಮಾ೫ಸದಾತ್ । ಹೋ
೫ಇ ॥ ಡಾ ॥ *ದೀ – ೧೧ । ಪ – ೧೪ । ಮಾ – ೧೧ । ಫ ॥ ೨೭೧೧೫ ॥*

೨ ^ ೩ ೫ ೨ ^ ೩ ೫ ೨೦
೨. ಆಸಾವೀ೨೩೪ಸೋ । ಮೋಅರೂ೨೩೪ಷಾಃ । ವಾ
೧೦ ೨ ^ ೨ ^ ೩ ೫ ೨ ೩
ರ್ಷಾಹರಾಯೇ೩ಃ ॥ ರಾಜೇವಾ೨೩೪ದಾ । ಸ್ಮೋಅಭೀ೨
೫ ೨೦ ೧ ೨ ^ ೩ ೫ ೨
೩೪ಗಾಃ । ಆಚಿಕ್ರದಾ೨೩ತ್ ॥ ಪೂನಾನೋ೨೩೪ವಾ । ರಾ
^ ೩ ೫ ೨೦ ೧ ೨ ^ ೩
ಮಾತೀ೨೩೪ಯೇ । ಷೀಅವ್ಯಯಾ೨೩ಮ್ ॥ ಶ್ಯೇನೋನಾ
೫ ೨ ^ ೩ ೫ ೩ ೨ ೧ ^ ೩
೨೩೪ಯೋ । ನಿಂಘಾರ್ತ್ರಾ೨೩೪ವಾ । ತಮಾ೩ । ಸಾ೨ದಾ
೫೦ ೦ ೨ ^ ೧ ೧ ೧ ೧
೨೩೪ಔಹೋವಾ ॥ ದೇ೩ । ದಿವೀ೨೩೪೫ ॥
ದೀ – ೬ । ಪ – ೧೫ । ಮಾ – ೯ । ಜೋ ॥ ೨೮.೧೧೧೬ ॥

೪ ೫೦ ೪೦ ೫೦ ೪೦ ೫೦ ೪ ೦ ೫೦
೩. ಅಸಾವಿಸೋಮೋಅರುಷೋವೃಷಾಹ । ರಾಇಃ ॥ ರಾಜೇ

೪೦ ೫ ೪ ೦ ೫ ೪ ೫ ೦ ೪೦ ೦ ೫ ೪ ೫೦
ವದಸ್ಮೋ೦ಅಭಿಗಾಅಚಿಕ್ರ । ದಾತ್ ॥ ಪುನಾನೋ೦ವಾರಮತ್ಯೇ೦ಷ್ಯ
೪ ೫೦ ೪೦ ೦ ೫ ೪ ೩ ೨
ವ್ಯ । ಯಾಮ್ ॥ ಶ್ಯೇ೦ನೋ೦ನಯೋ೦ನಿಂಘೃತ । ವಾ । ತಮಾಽಇ ।
೧ ^ ೩ ೫೦೦ ೨ ^ ೧ ೧೧೧
ಸಾಽ೨ದಾಽ೨೩೪ಔಹೋ೦ವಾ ॥ ಏಽ೩ ॥ ದಿವೀಽ೨೩೪೫ ॥

ದೀ - ೧೮ / ಪ - ೧೨ / ಮಾ - ೮ / ಶ್ರೈ ॥ ೨೯.೧೧೧೭ ॥

ಸೋಮಃ ಅಸಾವಿ ಅಭಿಷುತೋಽಭೂತ್ । ಕೀದೃಶಃ ಸೋಮಃ । **ಅರುಷಃ** ಆರೋಚಮಾನಃ । **ವೃಷಾ** ವರ್ಷಕಃ । ಹರಿಃ ಹರಿತವರ್ಣಃ । ಸ ಚ ರಾಜೇವ ದಸ್ಮಃ ದರ್ಶನೀಯಃ ಸನ್ ಗಾಃ ಉದಕಾನಿ **ಅಭಿ**ಲಕ್ಷ್ಯ **ಅಚಿಕ್ರದತ್** ಶಬ್ದಂ ಕರೋತಿ ಸ್ವರಸ ನಿರ್ಗಮ ಸಮಯೇ । **ಪಶ್ಚಾತ್ ಪುನಾನಃ** ಪೂಯಮಾನಃ **ಅವ್ಯಮ್** ಅವಿಮಯಂ **ವಾರಂ** ಬಾಲಂ ಪವಿತ್ರಮ್ **ಅತ್ಯೇಷಿ** ಹೇ ಸೋಮ ಅತಿಕ್ರಮ್ಯ ಗಚ್ಛಸಿ । ತತಃ **ಶ್ಯೇನೋ** ನ ಶ್ಯೇನ ಇವ **ಯೋನಿಂ** ಸ್ವೀಯಂ ಸ್ಥಾನಂ **ಘೃತವನ್ತಮ್** ಉದಕವನ್ತಮ್ **ಆ** ಸದತ್ ವಸತೀವರೀಷ್ವಾಸೀದತೀತ್ಯರ್ಥಃ ॥ **ಅತ್ಯೇಷಿ**–ಪರ್ಯೇತಿ ಇತಿ । **ಆಸದತ್**–**ಆಸದಮ್** ಇತಿ ಚ ಪಾಠಾಃ ॥

ಅರುಷಃ ಆಕರ್ಷಕ ರೂಪಿಯೂ – ಅರುಷೀರಾ ರೋಚಮಾನಾತ್ । ನಿರು ೧೨–೮ ॥ **ವೃಷಾ** ಬಲವರ್ಧಕನೂ ಕಾಮನೆಗಳನ್ನು ವರ್ಷಿಸುವವನೂ **ಹರಿಃ** ಪಚ್ಚೆವರ್ಣದವನೂ ಪಾಪಾಪಹಾರಿಯೂ **ಅಸಾವಿ** ವಿಧ್ಯುಕ್ತವಾಗಿ ಹಿಂಡಿ ಸಿದ್ಧ ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟ **ಸೋಮಃ** ಸೋಮನು **ರಾಜೇವ** ಮಹಾರಾಜನಂತೆ **ದಸ್ಮಃ** ಆಕರ್ಷಕ ರೂಪವುಳ್ಳವನಾಗಿ – ದಸ ದರ್ಶನೇ–ಚುರಾದಿ ॥ ದರ್ಶನೀಯವನಾಗಿ **ಗಾಃ ಅಭಿ** ಉದಕಗಳಿಗಭಿಮುಖವಾಗಿ ಗೋಕ್ಷೀರಾದಿ ಆಶ್ರಯಣ ದ್ರವ್ಯಗಳೆಡೆಗೆ **ಅಚಿಕ್ರದತ್** ಸ್ತುತಿಗಳನ್ನು ಲಕ್ಷ್ಯಮಾಡಿಕೊಂಡು ಶಬ್ದಮಾಡಿಕೊಂಡು **ಪುನಾನಃ** ಶುದ್ಧಿಹೊಂದಿದವನಾಗಿ **ಅವ್ಯಮ್ ವಾರಂ** ಉಣ್ಣೆಯಿಂದ ತಯಾರಾಗಿರುವ ದಶಾಪವಿತ್ರವನ್ನು ಸೇರಿ **ಘೃತವನ್ತಮ್** ತೇಜೋವಂತನಾಗಿ ವಸತೀವರೀ ನೀರುಗಳೊಂದಿಗೆ **ಯೋನಿಂ** ತನ್ನ ಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಹೃದಯ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ **ಶ್ಯೇನೋ ನ** ಗಿಡುಗ ಪಕ್ಷಿಯಂತೆ ಬಹುವೇಗವಾಗಿ **ಆ ಸದತ್** ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಲು ವಿರಾಜಮಾನನಾಗಲು ದಯಮಾಡುತ್ತಾನೆ.

ವಿಧ್ಯುಕ್ತವಾಗಿ ಹಿಂಡಲ್ಪಟ್ಟ ಸೋಮನು ಆಕರ್ಷಕವಾದ ವರ್ಣವುಳ್ಳವನೂ ಕಾಮನೆಗಳನ್ನು ವರ್ಷಿಸುವವನೂ ಪಾಪಪರಿಹಾರಕನೂ ರಾಜನಂತೆ ಆಕರ್ಷಕ ರೂಪಿಯೂ ಆಗಿ ಸ್ತುತಿಗಳನ್ನು ಲಕ್ಷಿಸಿ ಮಂಗಳ ಶಬ್ದ ಮಾಡುತ್ತಾ ಗೋಕ್ಷೀರಾದಿ ಆಶ್ರಯಣ ದ್ರವ್ಯಗಳೆಡೆಗೆ ಶುದ್ಧಿ ಹೊಂದಿದವನಾಗಿ ವಸತೀವರೀ ನೀರುಗಳೊಂದಿಗೆ

ಹೃದ್ದೇಶವಾದ ತನ್ನ ಮೂಲಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ವಿರಾಜಮಾನನಾಗಲು ಗಿಡುಗ ಪಕ್ಷಿಯಂತೆ ಬಹು ವೇಗವಾಗಿ ದಯಮಾಡುತ್ತಾನೆ.

ವಿಹಿತವಿಧಿಯಿಂದಣಿಗೊಳ್ ರಸರಾಜನೊಲ್ಮೆಯ ಬಣ್ಣದಿಂ
ಬಯಕೆಗಳನೀಡೇರಿಸುವ, ಪಾಪಂಗಳಂ ಪರಿದೋಡಿಪ ।
ನುತಿಗಳಂ ನೆರೆಗೇಳ್ವ, ಮಂಗಳಗಳದ, ಗವ್ಯಸಮೀಹೆಯಿಂ
ಬೆರೆವ, ನೀರಿಗೆ ಸುರಿವ ಸೋಮಂ ಗರುಡನಂದದೆ ಸಾರುವಂ ॥

ಋಕ್ – ೫೬೩

॥ ವತ್ಸಪ್ರಿರ್ಭಾಲನ್ದಃ ಜಗತೀ ಪವಮಾನಸ್ಸೋಮಃ ॥

೨ ೩ ೨೪ ೩ ೧ ೨ ೩ ೨೩೧ ೨ ೩ ೨ ೩ ೨೪ ೩
ಪ್ರ ದೇವಮಚ್ಛಾ ಮಧುಮನ್ತ ಇನ್ದವೋಽಸಿಷ್ಯದನ್ತ ಗಾವ ಆ ನ ಧೇ
೧೨ ೩ ೧ ೨ ೩೧ ೨೩ ೧ ೨ ೩೧ ೨೩ ೧ ೨
ನವಃ । ಬರ್ಹಿಷದೋ ವಚನಾವನ್ತ ಊಧಭಿಃಪರಿಸ್ರುತಮುಸ್ರಿಯಾ
೩ ೧ ೨
ನಿರ್ಣಿಜಂ ಧಿರೇ ॥ ೧೦-೫೬೩ ॥

೨ ೩ ೨ ೧೨೧ ೧ ೨೧ ೧೨೧ ೧೨೧ ೧ ೨೧
ಪ್ರ–ದೇವಮ್–ಅಚ್ಛ–ಮಧುಮನ್ತಃ–ಇನ್ದವಃ । ಅಸಿಷ್ಯದನ್ತ–ಗಾವಃ–ಆ–ನ–
೩ ೧೨ ೩ ೧ ೨ ೩ ೧೨೧ ೩ ೧ ೨ ೧ ೨೧ ೩ ೧
ಧೇನವಃ ॥ ಬರ್ಹಿಷದಃ–ಬರ್ಹಿ–ಸದಃ–ವಚನಾವನ್ತಃ–ಊಧಭಿಃ ॥ ಪರಿಸ್ರು
೨ ೩ ೧ ೨೧ ೩ ೧ ೨ ೩ ೧ ೨೧ ೩ ೧ ೨ ೩ ೧೨೧
ತಮ್–ಪರಿ–ಸ್ರುತಮ್–ಉಸ್ರಿಯಾಃ–ಉ–ಸ್ರಿಯಾಃ – ನಿರ್ಣಿಜಮ್–ನಿಃ–ನಿಜ
೩
ಮ್–ಧಿರೇ

॥ ಮರುತಾಂಧೇನು । ಮರುತೋ ಜಗತೀಸೋಮಃ ॥

೪ ೫ ೨ ೧ ೨೧ ೧ ೨ ___ ೧ ೨ ೩
೧. ಪ್ರಾದೇ ॥ ವಮಚ್ಛಾಮಧುಮ । ತಆಽ೨ಇನ್ದವಾಃ । ಆಸಿಷ್ಯಾಽ

೫ ೨೧೧೦ ೨೦ — ೧ ೨^ ೩

೨೩೪ದಾ ॥ ತಗಾವಆ । ನಧಾಽ೨ಇನವಾಃ । ಬರ್ಹಿಷಾಽ೨೩೪

೫ ೨ ೧೦ಏಂ — ೧ ೧ ೨ ೩

ದಾಃ । ವಚನಾವಾಽ೨ । ತಊೂಽ೨ಧಭಾಇಃ । ಪಾರಿಸ್ರೂಽ೨೩೪

೫ ೨ ೧ ೦ ೨^ ೨

ತಾಮ್ ॥ ಉಸ್ರಿಯಾನಿರ್ಣಿಜನ್ಧಾಇರಾಯೇಽ೩ ॥ ಧಾಇರಾಽ೩೪

೫೦ ೦ ೨ ೧ ೧೧೧

ಔಹೋವಾ ॥ ಧಾಽ೩ಇರಾಽ೨೩೪೫ಇ ॥

ದೀ — ೮ । ಪ — ೧೩ । ಮಾ — ೧೬ । ಶೂ ॥ ೩೦.೧೧೧೮ ॥

ಮಧುಮನ್ತಃ ಮಧುಕರರಸಯುಕ್ತಾಃ । ಇನ್ದವಃ ಸೋಮಾಃ ದೇವಂ ದ್ಯೋತಮಾನಂ ಸೋಮಾತ್ಮಕಮ್ । ಇನ್ದ್ರಮ್ । ಅಚ್ಛ ಪ್ರತಿ ಪ್ರಾಸಿಷ್ಯದನ್ತ ಪರಿಸ್ಯನ್ದನ್ತೇ ಗ್ರಹಾದಿಷು ಪ್ರಕ್ಷರನ್ತಿ । ಸ್ಯನ್ದತೇರ್ಣ್ಯನ್ತಸ್ಯ ಲುಜಿ ಚಜಿ ರೂಪಮ್ । ತತ್ರ ದೃಷ್ಟಾನ್ತಃ। ಗಾವ ಆ ನ ಧೇನವಃ । ಪಯಸ್ವಿನ್ಯಃ ಪ್ರೀಣಯಿತ್ರ್ಯಃ ಗಾವೋ ಯಥಾ ವತ್ಸಂ ಪ್ರತಿ ಪಯಾಂಸಿ ಪ್ರಸ್ರವನ್ತಿ ತದ್ವತ್ । ಕಿಂ ಚ । ಬರ್ಹಿಷದಃ ಬರ್ಹಿಷಿ ಸೀದನ್ತ್ಯಃ । ವಚನವನ್ತಃ ಹಂಭಾರವಾದಿಶಬ್ದವತ್ಯಃ । ಉಸ್ರಿಯೇತಿಗೋನಾಮ । ತಾದೃಶ್ಯೋ ಗಾವಃ ಊಧಭಿಃ ಪಯಆಧಾರಕೈಃ ಸ್ವೈಃ ಸೈರೂಧೋಭಿಃ । ತೇಭ್ಯಃ ಪರಿಸ್ರುತಂ ಪರಿತಃ ಸ್ರವಣಶೀಲಮ್ ನಿರ್ಣಿಜಂ ಶುದ್ಧಂ ಪಯೋಭೂತಂ ಸೋಮರಸಂ ಧಿರೇ ದಧಿರೇ ಇನ್ದ್ರಾರ್ಥಂ ಧಾರಯನ್ತಿ ॥

ಯಜ್ಞೀಯದೇವತಾನುದ್ದಿಶ್ಯಾಂಶೋ ಗೃಹೀತಸೋಮಾ ತದಾಧಾರತ್ವಾತ್ ತದೀಯ ಕ್ಷುದ್ರ ಘಟಾದಯೋಽಪಿ **ಗ್ರಹಾ** ಉಚ್ಯನ್ತೇ । ತೇ ಚ ಪ್ರಾತಃ ಸವನೇ ಪಂಚವಿಂಶತಿಸಂಖ್ಯಾಕಾ ಭವನ್ತಿ । ತಥಾಹಿ ೧೩ ಉಪಾಂಶುಃ ೨ ಅನ್ತರ್ಯಾಮಃ ೩ ಐನ್ದ್ರವಾಯವಃ ೪ ಮೈತ್ರಾವರುಣಃ ೫ ಆಶ್ವಿನಃ ೬ ಶುಕ್ರಃ ೭ ಭನ್ಥೀ ೮ ಆಗ್ರಯಣಃ ೯ ಉಕ್ಥಃ ೧೦ ಧ್ರುವಃ ೧೧-೨೩ ಋತುಗ್ರಹಾಶ್ಚ ತ್ರಯೋದಶ ೨೪ ಐನ್ದ್ರಾಗ್ನಃ ೨೫ ವೈಶ್ವದೇವಶ್ಚೇತಿ ॥ ಮಾಧ್ಯನ್ದಿನ ಸವನೇ ಚತ್ವಾರಿ – ತತ್ರ ಮಾರುತ್ವತೀಯಾಸ್ತ್ರಯೋ ಮಾಹೇನ್ದ್ರಸ್ಯ ಚತುರ್ಥಃ ॥ ತೃತೀಯ ಸವನೇ ತು ಪಂಚ ತದ್ಯಥಾ –೧ ಆದಿತ್ಯಃ ೨ ಸಾವಿತ್ರಃ ೩ ಮಹಾವೈಶ್ವದೇವಃ ೩ ಪಾತೀವತಃ ೩ ಹಾರಿಥೋ ಜನಶ್ಚೇತಿ ॥ ಇತ್ಯೇವಂ ಸಂಕಲತಯಾ ಗ್ರಹಾಶ್ಚತುಸ್ತ್ರಿಂಶದಿತಿ ಸಾಮಶ್ರಮಿ ॥

ಮಧುಮನ್ತಃ ಮಧುರರಸವುಳ್ಳ **ಇನ್ದವಃ** ಪ್ರವಹಿಸುವ ಸೋಮರಸಗಳು **ದೇವಮ್ ಅಚ್ಛಾ** ದೇವತಾತ್ಮಕನಾದ ಇನ್ದ್ರನ ಅಭಿಮುಖವಾಗಿ ಪಾನಕ್ಕಾಗಿ – ಇನ್ದ್ರೋ ವೈ ದೇವಾನಾಮಧಿರಾಜಃ । ಮೈ ೨-೨-೧೧ ॥ ಮನೋದೇವಃ । ಸೋ ೧-೨-೨೦ ॥

ಧೇನವಃ ಗಾವಃ ನ ಹೊಸದಾಗಿ ಈದ ಹಸುಗಳು ತಮ್ಮ ಕರುಗಳಿಗೆ ಹಾಲು ಕುಡಿಸಲು ಆತುರವಾಗಿ ಧಾವಿಸುವಂತೆ **ಪ್ರಾಸಿಷ್ಯದನ್ತ** – ಯಜ್ಞಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಸಜ್ಜಾಗಿಟ್ಟಿರುವ ಗ್ರಹವೆನಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಪುಟ್ಟಪುಟ್ಟ ಯಜ್ಞೀಯ ಪಾತ್ರೆಗಳೊಳಕ್ಕೆ ಸ್ರವಿಸುತ್ತವೆ ಪ್ರವಹಿಸುತ್ತವೆ. **ಬರ್ಹಿಷದಃ**–ದರ್ಭಾಸನದಲ್ಲಿರುವ ಯಜ್ಞಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿರುವ ಹೃದಯಾಕಾಶದಲ್ಲಿರುವ **ವಚನವನ್ತಃ** ರಂಭಾ ಅಂಬಾ ಆದಿ ಶಬ್ದಮಾಡುತ್ತಿರುವ **ಉಸ್ರಿಯಾಃ** ಹಾಲು ಕರೆಯುವ ಹಸುಗಳು –ಉಸ್ರಿಯಾ ಗೋನಾಮ । ನಿಘಂ ೨–೧೧ ॥ **ಊಧಭಿಃ** ತಮ್ಮ ಹಾಲು ತುಂಬಿದ ಕೆಚ್ಚಲುಗಳಿಂದ **ಪರಿಸ್ರುತಂ** ಹಾಲನ್ನು ಸುತ್ತಲೂ ಸ್ರವಿಸುತ್ತಾ **ನಿರ್ಣಿಜಮ್** ದೋಷರಹಿತವಾಗಿ ಪರಿಶುದ್ಧವಾಗಿರುವ ಸೋಮರಸವನ್ನು **ಧರೇ** ಧರಿಸಿವೆ ಸೇರಿವೆ.

ಮಧುರವಾದ ಸೋಮರಸಗಳು ದೇವತಾತ್ಮಕನಾದ ಇನ್ದ್ರನ ಸೇವನೆಗಾಗಿ ಎಳೆಗರುಗಳ ತಾಯಿ ಹಸುಗಳು ತಮ್ಮ ಕರುಗಳಿಗೆ ಹಾಲೂಡಿಸಲು ಸಡಗರದಿಂದ ಓಡಿಬರುವಂತೆ ಇನ್ದ್ರಾಭಿಮುಖವಾಗಿ ಪ್ರವಹಿಸುತ್ತವೆ. ಯಜ್ಞಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿರುವ ಗೋವುಗಳು ಹಾಲಿನಿಂದ ತುಂಬಿದ ಕೆಚ್ಚಲಭಾರದಿಂದ ಕರುಗಳಿಗೆ ಊಡಿಸಲು ರಂಭಾ ಅಂಬಾ ಆದಿ ವಾತ್ಸಲ್ಯದ ಶಬ್ದಮಾಡುತ್ತಾ ಹಾಲನ್ನು ಸ್ರವಿಸುತ್ತಾ ದೋಷರಹಿತವೂ ಪರಿಶುದ್ಧವೂ ಆಗಿರುವ ಸೋಮರಸದೊಂದಿಗೆ ಬೆರೆಯುತ್ತಾ ಆಶ್ರಯಣ ದ್ರವ್ಯವಾಗಿ ಸೋಮರಸವನ್ನು ಧರಿಸುತ್ತವೆ.

ಮಧುರಸೋಮರಸಂ ಸುರೇಂದ್ರನ ಸೇವೆಗೆನ್ನುತೆ ಗೋವಿನೊಲ್
ಕರುಗಳಂ ಕಂಡೂಡಿಪಾಶೆಯಿನೊಲ್ದು ಬರ್ಪವೊಲಯ್ದುಗುಂ ।
ಜನ್ನಸಾಲೆಯೊಳಿರ್ಪ ಗೋಗಣಮೊಪ್ಪಿ ಕೊಡಗೆಚ್ಚಲ್ಗಳಿಂ
ವತ್ಸರಂ ವಾತ್ಸಲ್ಯದಿಂ ಲಾಲಿಸುವ ಚಿತ್ರಮಿದೊಪ್ಪುಗುಂ ॥

ಋಕ್ – ೫೬೪

॥ ಗೃತ್ಸಮದಃ ಶೌನಕಃ ಜಗತೀ ಪವಮಾನ ಸ್ತೋಮಃ ॥

೩ ೨ ೩ಕ ೨೦ ೩ ೧೨ ೩ ೧೨ ೩ ೨ ೩ಕ ೨೦ ೧
ಅಞ್ಜತೇ ವ್ಯಞ್ಜತೇ ಸಮಞ್ಜತೇ ಕ್ರತುꣳ ರಿಹನ್ತಿ ಮಧ್ವಾಭ್ಯಞ್ಜತೇ । ಸಿ
೨ ೩ ೨ ೩೧ ೨ ೩ ೧೨ ೩ ೨ ೩೨೩ ೧
ನ್ಧೋರುಚ್ಛ್ವಾಸೇ ಪತಯನ್ತಮುಕ್ಷಣꣳ ಹಿರಣ್ಯಪಾವಾಃ ಪಶುಮಪ್ಸು
೨
ಗೃಭ್ಣತೇ ॥ ೧೧-೫೬೪ ॥

೩ ೧ ೨ ೩ ೨ ೩ ೧೨೦ ೩ ೧ ೨೦ ೩ ೨ ೩
ಅಞ್ಜತೇ–ವಿ–ಅಞ್ಜತೇ–ಸಮ್–ಅಞ್ಜತೇ । ಕ್ರತುಮ್–ರಿಹನ್ತಿ–ಮಧ್ವಾ–ಅಭಿ–ಅ
೧೨೦ ೩ ೨ ೩ ೨ ೩೧೨ ೩೧೨
ಞ್ಜತೇ ॥ ಸಿನ್ಧೋಃ–ಉಚ್ಛ್ವಾಸೇ–ಉತ್–ಶ್ವಾಸೇ–ಪತಯನ್ತಮ್–ಉಕ್ಷಣಮ್ ॥
೩ ೨ ೩ ೨ ೩೨ ೩ ೨ ೩
ಹಿರಣ್ಯಪಾವಾಃ–ಹಿರಣ್ಯ–ಪಾವಾಃ–ಪಶುಮ್–ಅಪ್ಸು–ಗೃಭ್ಣತೇ ॥

॥ ಕಾಕ್ಷೀವತಾನಿ ಶಾರ್ಙ್ಗಾಣಿ ತ್ರೀಣಿ । ತ್ರಯಾಣಾಂ ಅಞ್ಜತಃ ಕಕ್ಷೀವಾನ್ ಜಗತೀ ಸೋಮಃ ॥

೨ ೧ ೨ ೧ ೨ ೧
೧. ಅಞ್ಜತಾಇ । ವಿಯಞ್ಜತಾಇ । ಸಮಞ್ಜಾತಾಽ೨ಇ ॥ ಕ್ರತುಜ್
೧ ೨೦ ೧ ೨ ೧ ೦ ೧
ರಿಹಾ । ತೀ೯ಮಧುವಾ । ಭಿಯಞ್ಜಾತಾಽ೨ಇ ॥ ಸಿನ್ಧೋರುಚ್ಛ್ವಾ ।
೨೦ ೧ ೨ ೧ ೧ ೨೦ ೧
ಸೇ೯ಪತಯಾ । ತಮುಕ್ಷಾಣಾಽ೨ಮ್ ॥ ಹಿರಣ್ಯಪಾ । ವಾಃಪ
೨೦ ೧ ೨ ^ ॥ ೧೧೧
ಶುಮಾ । ಪ್ಸೂಗೃಭ್ಣತಾಽ೩೧ಉವಾಽ೨೩೪೫ ॥

ದೀ – ೫ । ಪ – ೧೨ । ಮಾ – ೬ । ಘೊ ॥ ೩೧.೧೧೧೯ ॥

॥ ವ್ಯಞ್ಜತಃ ಕಕ್ಷೀವಾನ್ ॥

೩ ೨ ೧ ೨ ^೧ ೨ ೪
೨. ಅಞ್ಜಾಽ೩ಹೋ೯ । ತೇಽ೩ಹೋ೯ಇ । ವಿಯಞ್ಜತೇಽ೩ಸಾಽ೩
೨ ೨ ೫ ೩ ೨ ೧ ೩೨ ^೧ ೨
ಮಞ್ಜತಾಇ ॥ ಕ್ರತೂಽ೩ಜ್ಹೋ೯ಇ । ರಿಹಾಽ೩ಹೋ೯ । ತಿಮ
^೪ ೨ ೩ ೫ ೩ ೨ ^೧ ೩ ೨
ಧುವಾಽ೩ಭೀಽ೩ಅಞ್ಜತಾಇ ॥ ಸಿನ್ಧೋಽ೩ಹೋ೯ಇ । ಉಚ್ಛ್ವಾಽ
೧ ೨೦ ^೪ ೨ ೩ ೫ ೩ ೨ ^ ೧
೩ಹೋ೯ । ಸೇ೯ಪತಯಾಽ೩ನ್ತಾಽ೩ಮುಕ್ಷಣಮ್ ॥ ಹಿರಾಽ೩ಹೋ೯ ।
೩ ೨ ೧ ೨೦ ೩ ೨ ^೪ ॥
ಣ್ಯಪಾಽ೩ಹೋ೯ । ವಾಽಃಪಶುಮ । ಪ್ಸುಗಾಽ೩ಭ್ಣಾಽ೫ತಾಽ೬೫
ಇ ॥ ದೀ – ೨ । ಪ – ೧೩ । ಮಾ – ೮ । ಜೈ ॥ ೩೨.೧೧೨೦ ॥

ಇ. ಹಾವಾಇ್ಜಾ । ತಾऽ೨೩೪ಇ । ವಿಯಞ್ಜತೇಸಮಞ್ಜತೇ । ಏಹಿಯಾ । ಏಹಿಯಾऽ೩೪ ॥ ಹಾಉಕ್ರಾತೂಮ್ । ರಾऽ೨೩೪ಇ । ಹನ್ತಿಮಧುವಾಭಿಯಞ್ಜತೇ । ಏಹಿಯಾ । ಏಹಿಯಾऽ೩೪ ॥ ಹಾಉಸಾಇನ್ಧೋಃ । ಊऽ೨೩೪ತ್ । ಶ್ವಾಸೇಪತಯನ್ತಮುಕ್ಷಣಮ್ । ಏಹಿಯಾ । ಏಹಿಯಾऽ೩೪ ॥ ಹಾಉಹಾಇರಾ । ಣ್ಯಾऽ೨೩೪ । ಪಾವಾಃಪಶುಮಪ್ಸುಗೃಭ್ಣತೇ । ಏಹಿಯಾ । ಏಹಿಯಾऽ೩೪ । ಹಾಉ । ಹೋऽ೫ಇ ॥ ಡಾ ॥

ದೀ – ೯ । ಪ – ೨೩ । ಮಾ – ೧೩ । ಧಿ ॥ ೩೩.೧೧೨೧ ॥

ಸೋಮಮ್ ಋತ್ವಿಜಃ ಅಞ್ಜತೇ ಗೋಭಿಃ ತಥಾ ವ್ಯಞ್ಜತೇ ವಿವಿಧಮಞ್ಜತಿ । ಸಮಞ್ಜತೇ ಸಮ್ಯಕ್ ಅಞ್ಜತಿ । ಸ್ತುತ್ಯರ್ಥತ್ವಾದಪುನರುಕ್ತಿಃ । ತಥಾ ಕ್ರತುಂ ಬಲಕರ್ತಾರಂ ರಿಹನ್ತಿ ಲಿಹನ್ತಿ ಆಸ್ವಾದಯನ್ತಿದೇವಾಃ । ತಥಾ ಪುನಃ ಮಧ್ವಾ ಮಧುನಾ ಗವ್ಯೇನ ಅಭ್ಯಞ್ಜತೇ । ತಮೇವ ಸೋಮಂ ಸಿನ್ಧೋಃ ಉದಕಸ್ಯ ರಸಸ್ಯಾಧಾರಭೂತೇ ಉಚ್ಛ್ವಾಸೇ ಉಚ್ಛ್ರಿತೇ ದೇಶೇ । ಪತಯನ್ತಮ್ ಗಚ್ಛನ್ತಮ್ । ಪತ್ಲೃ ಗತಾವಿತ್ಯಸ್ಮಾತ್ ಸ್ವಾರ್ಥಿಕೇಣಿಚಿ ವೃದ್ಧ್ಯಭಾವಶ್ಛಾನ್ದಸಃ । ಉಕ್ಷಣಂ ಸೇಕ್ತಾರಮ್ । ಹಿರಣ್ಯ ಪಾವಾಃ ಹಿರಣ್ಯೇನ ಪುನನ್ತಃ ಪಶುಂ ದ್ರಷ್ಟಾರಮ್ । ಪಶುಃ ಪಶ್ಯತೇರಿತಿ ನಿರುಕ್ತಮ್ ॥ ಅಪ್ಸುವಸತೀವರೀಷು । ಗೃಭ್ಣತೇ ಗೃಹ್ಣನ್ತಿ॥ ಮಧ್ವಾ–ಮಧುನಾ ಇತಿ । ಅಪ್ಸು–ಆಪ್ಸು ಇತಿ ಚ ಪಾಠಾಃ ॥

ಉಕ್ಷಣಂ ಕಾಮವರ್ಷಕವಾದ ಪಶುಂ ದ್ರಷ್ಟಾರನಾದ ದರ್ಶನಸಾಮರ್ಥ್ಯವುಳ್ಳ ಸೋಮರಸವನ್ನು ಹಿರಣ್ಯಪಾವಾಃ ಚಿನ್ನದ ಉಂಗುರಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿದ ಬೆರಳುಗಳಿಂದಲೂ ಆತ್ಮೀಯಭಾವದಿಂದಲೂ ಶುದ್ಧಿಗೊಳಿಸುವ ಋತ್ವಿಜರು –ಹಿರಣ್ಯೇನ ಪಾವನಾಃ ಋತ್ವಿಜಃ – ಆತ್ಮಾ ಹರಿತಂ ಹಿರಣ್ಯಮ್ । ಕಾಠ ೧೦–೪ ॥ ಸಿನ್ಧೋಃ ಉಚ್ಛ್ವಾಸೇ ಪತಯನ್ತಮ್ ಸಮುದ್ರದ ಉಚ್ಛ್ವಾಸರೂಪವಾದ ಮೇಘಮಂಡಲದಿಂದ ಬೀಳುವ ಮಳೆಯ ನೀರಿನೊಡನೆ ಪ್ರಾಣೋವೈ ಸಿನ್ಧುಃ । ಕಾಠ ೧೬–೨ ಪತತಿ ಗತಿ

ಕರ್ಮಾ ನಿ.ಘಂ ೨-೧೪॥ ಸಮುದ್ರಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಣಸ್ವರೂಪವೂ ರಸಕ್ಕೆ ಆಧಾರಭೂತವೂ ಆಧ ನೀರಿನೊಡನೆ ಉಚ್ಛ್ವಾಸೇ ಉಚ್ಛ್ವಾಸವತ್ ಬಹಿರ್ಭೂತೇ ಮನ್ತ್ರೇಣ ಪರಿಗೃಹೀತೇ ವಸತೀವರ್ಯೇಕಧಾನಾಖ್ಯೆ ಉದಕೇ ॥ ಋತ್ವಿಜರ ಮನ್ತ್ರಪಠನದಿಂದ ಪವಿತ್ರಗೊಂಡ ವಸತೀವರಿ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ನೀರಿನೊಡನೆ ಸೇರಿಸಲು **ಅಪ್ಸು** ಶ್ರದ್ಧಾಭಕ್ತಿಗಳಿಂದ – ಆಪಃ ಶ್ರದ್ಧಾ । ಕಾಠ ೩೧-೩॥ **ಗೃಭ್ಣತೇ** ಹಿಡಿಯುತ್ತಾರೆ. **ಅಞ್ಜತೇ** – ಮನನಮಾಡಿ ನಿಶ್ಚಯಿಸಿ ಗೋಕ್ಷೀರಾದಿ ದ್ರವ್ಯಗಳೊಂದಿಗೆ ಸೇರಿಸುತ್ತಾರೆ ಹೆಚ್ಚಿಸುತ್ತಾರೆ **ವ್ಯಞ್ಜತೇ** ನಿದಿಧ್ಯಾಸನ ಪೂರ್ವಕ ಅಲಂಕರಿಸಿ ಪ್ರಕಟಿಸುತ್ತಾರೆ **ಸಮಞ್ಜತೇ** ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರವಾಗುವಂತೆ ರಕ್ಷಿಸುತ್ತಾರೆ. ಉಸ್ತುವಾರಿ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. **ಮಧ್ವಾ ಅಭ್ಯಞ್ಜತೇ** ಜೇನುತುಪ್ಪದೊಂದಿಗೆ ಮಧುರ ಕ್ಷೀರದೊಂದಿಗೆ ಆತ್ಮಸಾತ್ ಒಂದಾಗುವಂತೆ ಸೇರಿಸುತ್ತಾರೆ – ಆತ್ಮಾ ವೈ ಪುರುಷಸ್ಯ ಮಧು ಜೈ ೧-೨-೨೪ ॥ ತಮ್ಮನ್ನೇ ಸಮರ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ – ಆತ್ಮೀಯತೆಯಿಂದ ಸೇರಿಸುತ್ತಾರೆ. **ಕ್ರತುಮ್** – ಪ್ರಶಸ್ತವಾದ ಯಜ್ಞಕ್ಕೆ ಆಧಾರವಾದ ಸೋಮರಸವನ್ನು – ಮತುಬ್ಲೋಪಶ್ಛಾನ್ದಸಃ ರಿಹನ್ತಿ – ದೇವತೆಗಳು ಪಾನಮಾಡುತ್ತಾರೆ ಆತ್ಮೀಯತೆಯಿಂದ ಪೂಜ್ಯಭಾವದಿಂದ ಅರ್ಚಿಸುತ್ತಾರೆ ಸೇವಿಸುತ್ತಾರೆ – ರಿಹತಿ ಅರ್ಚತಿ ಕರ್ಮಾ ನಿಘಂ ೩-೧೪ ॥

ಕಾಮವರ್ಷಕವೂ ದರ್ಶನಸಾಮರ್ಥ್ಯವುಳ್ಳದ್ದೂ ಆದ ಸೋಮರಸವನ್ನು ಚಿನ್ನದ ಉಂಗುರಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿರುವ ಕೈ ಬೆರಳುಗಳಿಂದ ಶುದ್ಧಿಗೊಳಿಸುವ ಋತ್ವಿಜರು ಆತ್ಮೀಯತೆಯಿಂದ ಸಮುದ್ರಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಣಸ್ವರೂಪವೂ ರಸಕ್ಕೆ ಆಧಾರಭೂತವೂ ಆದ ವಸತೀವರೀ ಹೆಸರಿನ ಮನ್ತ್ರಪೂತವಾದ ನೀರಿನೊಡನೆ ಸೇರಿಸಲು ಶ್ರದ್ಧಾಭಕ್ತಿಗಳಿಂದ ಹಿಡಿಯುತ್ತಾರೆ. ಮನಃ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಗೋಕ್ಷೀರಾದಿ ದ್ರವ್ಯಗಳೊಡನೆ ಸೇರಿಸಿ ಹೆಚ್ಚಿಸುತ್ತಾರೆ. ನಿಧಿಧ್ಯಾಸನ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಅಲಂಕರಿಸಿ ಪ್ರಕಟಿಸಿ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರ ವಾಗುವಂತೆ ರಕ್ಷಿಸುತ್ತಾರೆ. ತಮ್ಮನ್ನೇ ಸಮರ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು ಜೇನುತುಪ್ಪದೊಂದಿಗೆ ಸೇರಿಸಿದ ಯಜ್ಞಕ್ಕೆ ಆಧಾರವಾದ ಈ ಪರಮಶ್ರೇಷ್ಠ ಸೋಮರಸವನ್ನು ದೇವತೆಗಳು ಬಹುಪೂಜ್ಯಭಾವದಿಂದ ಸೇವಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಕಾಮದಂ ದಾರ್ಶನಿಕಮೀ ರಸಮಿಳಿವುದೀ ಪಾತ್ರಂಗಳೊಳ್
ಮಿಸುನಿಯುಂಗುರಮಾಂತ ಋತ್ವಿಜರರೊಲ್ದು ಪಿಂಡಿರೆ ನುತಿಸುತಂ ।
ಜೀವನಕೆ ಚಿತ್ತ್ರಾಣಮಿದು ಗವ್ಯಾನ್ವಿತಂ ಶ್ರದ್ಧಾಸ್ಪದಂ
ವೈದಿಕೋತ್ತಮಯೋಗಲಭ್ಯಮತೀವಮಧುಮಯಮೈಶ್ವರಂ ॥

॥ ಪವಿತ್ರ ಆಙ್ಗಿರಸಃ ಜಗತೀ ಪವಮಾನ ಸ್ತೋಮಃ ॥

೩ ೧ ೨ ೩ ೧ ೨ ೩ ೧ ೨೦ ೩ ೧ ೨
ಪವಿತ್ರನ್ತೇ ವಿತತಂ ಬ್ರಹ್ಮಣಸ್ಪತೇ ಪ್ರಭುರ್ಗಾತ್ರಾಣಿ ಪರ್ಯೇಷಿ
೩ ೧ ೨ ೧ ೨ ೩ ೨ ಉ ೩ ೧ ೨ ೩ ೨ ೩ ೨೦ ೩
ವಿಶ್ವತಃ । ಅತಪ್ತತನೂರ್ನ ತದಾಮೋ ಅಶ್ನುತೇ ಶೃತಾಸ ಇದ್ವಹನ್ತ
೧ ೨೦
ಸ್ಸನ್ತದಾಶತ ॥ ೧೨-೫೬೫ ॥ ಸ್ವ ೧೫ । ಉ ೧೧ । ಧಾ ೧೩೭ । ಪೇ ॥

೩ ೧ ೨ ೩ ೧ ೨೦ ೩ ೨ ೩ ೨
ಪವಿತ್ರಮ್–ತೇ–ವಿ ತ ತಮ್–ವಿ–ತತಮ್–ಬ್ರಹ್ಮಣಃ–ಪತೇ । ಪ್ರಭುಃ–ಪ್ರ–ಭುಃ
೧ ೨೦ ೧ ೨೦ ೩ ೧ ೨ ೧ ೨೦ ೧ ೨೦ ೩ ೨
–ಗಾತ್ರಾಣಿ–ಪರಿ–ಏಷಿ–ವಿಶ್ವತಃ ॥ ಅತಪ್ತತನೂಃ–ಅತಪ್ತ–ತನೂಃ–ನ–ತತ್
೩ ೨ ೩ ೧ ೨ ೧ ೨೦ ೩
–ಆಮಃ–ಅಶ್ನುತೇ । ಶೃತಾಸಃ ಇತ್–ವಹನ್ತಃ–ಸಮ್–ತತ್–ಆಶತ ॥

ಆ ೮೮ । ಅ ೩೨ । ಪ ೨೯೨ । ರಾ । ದ ೭ ॥

ಇತಿ ಸಪ್ತಮೀ ದಶತಿಃ । ೭ । ನವಮಃ ಖಣ್ಡಃ ॥ ೯ ॥
॥ ಇತಿ ಜಗತ್ಯಃ ॥

॥ ಅರ್ಕಪುಷ್ಪೇದ್ವೇ । ದ್ವಯೋರಾದಿತ್ಯೋಜಗತೀ ಬ್ರಹ್ಮಣಸ್ಪತಿಃ ॥

೨ ೧ ೨೦ ೧ ೨ ೧ ೨ ^ ೧ ೧
೧. ಪವಿತ್ರನ್ತೇವಿತತಂಬ್ರಹ್ಮಣಸ್ಪತೇಽಇ । ಹುವೇಽ೨ಇ । ಹುವೇಽ
೨ ^ ೨ ೨ ೧ ೦ ೨೦ ೧ ೨೦
೨ಇ । ಹೋವಾಽಇಹಾಽಇ । ಹಾಇ ॥ ಪ್ರಭುರ್ಗಾತ್ರಾಣಿಪರಿಯೇ
೧ ೧ ೧ ೧ ೨ ^
ಷಿವಿಶ್ವತಾಽ೨ಇಃ । ಹುವೇಽ೨ಇ । ಹುವೇಽ೨ಇ । ಹೋವಾಽಇ
೨ ^ ೨ ೧ ೨ ೦ ೧ ೨೦ ೧೦ ೨
ಹಾಽಇ । ಹಾಇ ॥ ಅತಪ್ತತನೂರ್ನತದಾಽ೨ಮೋಅಶ್ನುತೇಽಇ ।

ಹುವೇಽ೨ಇ । ಹುವೇಽ೨ಇ । ಹೋವಾಽಇಹಾಽಇ । ಹಾಇ ॥
ಶೃತಾಸಇದ್ವಹನ್ತಸ್ಸನ್ತದಾಽ೨ಶತ । ಹುವೇಽ೨ಇ । ಹುವೇಽ೨ಇ ।
ಹೋವಾಽಇಹಾಽಇ । ಹಾಽಇಳ । ಔಹೋವಾ ॥ ಅರ್ಕೋದೇ
ವಾನಾಽ೨ಮ್ಪರಮೇವಿಯೋಽ೨ಮಾಽ೨ಇಳಶಿನ್ ॥

ದೀ - ೧೭ / ಪ - ೨೨ / ಮಾ - ೭ / ಛೇ ॥ ೩೪.೧೧೨೨ ॥

೨. ಪವಿತ್ರನ್ತೇವಿತತಂಬ್ರಹ್ಮಣಸ್ಪತೇಽಇ । ಹುವಾಇ । ಔಹೋವಾ
ಽ೨ ॥ ಪ್ರಭುರ್ಗಾತ್ರಾಣಿಪರಿಯೇಷಿವಿಶ್ವತಾಽ೨ಇಃ । ಹುವಾಇ । ಔ
ಹೋವಾಽ೨ । ಅತಪ್ತತನೂರ್ನತದಾಽ೨ಮೋಅಶ್ನುತೇಽಇ । ಹು
ವಾಇ । ಔಹೋವಾಽ೨ ॥ ಶೃತಾಸಇದ್ವಹನ್ತಸ್ಸನ್ತದಾಽ೨ಶತ । ಹು
ವಾಇ । ಔಹೋಽ೨ । ವಾಽ೨ಇಳ । ಔಹೋವಾ ॥ ಅರ್ಕಸ್ಯದೇ
ವಾಃಪರಮೇವಿಯೋಽ೨ಮಾಽ೨ಇಳಶಿನ್ ॥

ದೀ - ೧೯ / ಪ - ೧೬ / ಮಾ - ೮ / ತ್ರೈ ॥ ೩೫.೧೧೨೩ ॥

॥ ಪಞ್ಚವಿಂಶನ್ನವಮಃ ನವಮಃ ಖಣ್ಡಃ । ೯ । ದಶತಿ ೭ ॥

॥ ಇತಿ ಜಾಗತಮ್ ॥

॥ ಇತಿ ಗ್ರಾಮಗೇಯಗಾನೇ ಷೋಡಶಃ ಪ್ರಪಾಠಕಃ । ೧೬ ॥

ಹೇ ಬ್ರಹ್ಮಣಸ್ಪತೇ ಮನ್ತ್ರಸ್ಯ ಸ್ವಾಮಿನ್ ಸೋಮ ತೇ ಪವಿತ್ರಂ ಶೋಧಕಂ ಅಙ್ಗಾಂ ವಿತತಂ ಸರ್ವತ್ರ ವಿಸ್ತೃತಮ್ । ಸ ಪ್ರಭುಃ ಪ್ರಭವಿತಾ ತ್ವಂ ಗಾತ್ರಾಣಿ ಪಾತುರಙ್ಗಾನಿ ಪರ್ಯೇಷಿ ಪರಿ ಗಚ್ಛಸಿ । ವಿಶ್ವತಃ ಸರ್ವತಃ ತವ ತತ್ಪವಿತ್ರಮ್

ಅತಪ್ತತನೂಃ ಪಯೋವ್ರತಾದಿನಾ ಅಸನ್ತಪ್ತಗಾತ್ರಃ **ಆಮಃ** ಅಪರಿಪಕ್ವಃ ನಾಶ್ನುತೇ ನವ್ಯಾಪ್ನೋತಿ । **ಶೃತಾಸಃ ಇತ್** ಶೃತಾ ಏವ ಪರಿಪಕ್ವಾ ಏವ **ವಹನ್ತಃ** ಯಾಗಂ ನಿರ್ವಹನ್ತಃ । **ತತ್** ಪವಿತ್ರಂ **ಸಮಾಸತ** ವ್ಯಾಪ್ನುವನ್ತಿ । **ಸಂತದಾಶತ–ತತ್ ಸಮಾಸತ** ಇತಿ ಪಾಠೌ ॥

ತಪ್ತಮುದ್ರಾಧಾರಿಣಾಂ ವೈಷ್ಣವ ಸಮ್ಪ್ರದಾಯ ವಿಶೇಷಾಣಾಂ ನಯೇಽಯ ಮೇವ ಮನ್ತ್ರಃ ಶರೀರೇ ತಪ್ತ ಚಕ್ರಾದ್ಯಂಕನಸ್ಯ । ತಥಾಚ ಅತಪ್ತತನೂಃ ಶಂಖ ಚಕ್ರಾದಿಭಿಃ ನ ತಪ್ತಾ್ತನೂಃ ಯಸ್ಯ ಸ ಪುರುಷಃ ಆಮಃ ಅಪರಿಪಕ್ವ ಅಸಂಸ್ಕೃತಃ ಅತಏವ ತತ್ ಪ್ರಸಿದ್ಧಂ ಕೈವಲ್ಯಂ ನ ಅಶ್ನುತೇ ಇತ್ಯರ್ಥಃ । ವಸ್ತುತೋಽಸ್ಯ ವಿನಿಯೋಗೋ ಜ್ಯೋತಿಷ್ಟೋಮ ತೃತೀಯೇಽಹನಿ ॥ ಸಾಮಶ್ರಮಿ ॥

ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಪವಿತ್ರಂ ತೇ ಸೂಕ್ತಂ ಜಪ್ತ್ವಾಪ್ಲುತಃ ಶುಚಿಃ ಗತಿಮಿಷ್ಟಾಮ ವಾಪ್ನೋತಿ ವೃದ್ಧಿಶ್ಚಾಪೀಹ ಶುಚಿಃ ವಿನ್ದತೇ – ಶೌನಕೇನೋಕ್ತಮ್ ॥

ಬ್ರಹ್ಮಣಸ್ಪತೇ – ಋಗ್ಯಜುಸ್ಸಾಮ ಲಕ್ಷಣವಾದ ಮನ್ತ್ರಗಳ ಸ್ವಾಮಿಯೇ ಜ್ಞಾನದ ಒಡೆಯನೇ ಅಮೃತ ಸ್ವರೂಪಿಯೇ – ಅಥ ಯದ್ಬ್ರಹ್ಮ ತದಮೃತಮ್ ಜೈ ೩೦೧–೮–೧–೧೦ ॥ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ಪೂಜ್ಯರಾದ ಸ್ವಾಮಿಯೇ – ಏಷ ವೋ ಭರತಾ ರಾಜಾ ಸೋಮೋ ಅಸ್ಮಾಕಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನಾಂ ರಾಜಾ । ತೈ ಬ್ರಾ ೧–೭–೪–೨ ॥ ತಸ್ಮಾತ್ಸೋಮೋ ರಾಜಾನೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಃ । ಶ.ಬ್ರಾ ೨–೫–೪–೪ ॥ **ತೇ** – ನಿನ್ನ **ಪವಿತ್ರಮ್** ಪಾವಿತ್ರ್ಯವು ಸರ್ವಪಾವನತ್ವವು – ಯೇನ ದೇವಾ ಪವಿತ್ರೇಣಾತ್ಮಾನಂ ಪುನತೇ ಸದಾ ॥ ಸಾ.ಋ ೧೩೦೨ ॥ ಶುದ್ಧಕಾರಕ ಪಾತ್ರೆಯು **ವಿತತಂ** ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿದೆ ಎಲ್ಲೆಡೆಯೂ ವ್ಯಾಪಿಸಿದೆ **ಪ್ರಭುಃ** ಈಶ್ವರನಾದ ಒಡೆಯನಾದ ನೀನು

ವಿಶ್ವತಃ ಗಾತ್ರಾಣಿ ವಿಶ್ವದ ಸಮಸ್ತ ಶರೀರಿಗಳ ಅವಯವಗಳಲ್ಲೂ ಎಲ್ಲಾ ಕಡೆಯಿಂದಲೂ **ಪರ್ಯೇಷಿ** ಪ್ರವೇಶಿಸಿರುವೆ. **ಅತಪ್ತತನೂಃ** ಸಂಯಮವಿಲ್ಲದ ದೇಹಿಯೂ ಪಯೋವ್ರತಾದಿಗಳಿಂದ ಶುದ್ಧನಾಗದ ಶರೀರಿಯೂ **ಆಮಃ** ರೋಗಿಷ್ಠರೂ ದೃಢ ವ್ರತವಿಲ್ಲದವರೂ ಪರಿಪಕ್ವವಾಗದವರೂ **ತತ್ ನ ಅಶ್ನುತೇ** ಆ ಅಮೃತತ್ವವನ್ನು ಆನಂದವನ್ನು ಪಡೆಯಲಾರರು. **ಶೃತಾಸಃ ಇತ್ ವಹನ್ತಃ** ಸಂಯಮಿಗಳೂ ವ್ರತಗಳಿಂದ ಪಕ್ವವಾದವರೂ ಸತ್ವಶುದ್ಧಿಯುಳ್ಳವರೂ ಈ ತೆರನ ಯಜ್ಞಾದಿ ಸತ್ಕರ್ಮಗಳ ನಿರ್ವಹಣಾ ಸಮರ್ಥರೂ **ತತ್ ಸಮ್ ಆಶತ** ಆ ಅಮೃತತ್ವವನ್ನು ಪಡೆದು ಆನಂದವನ್ನನುಭವಿಸುವರು.

ವೇದವಾಣಿಯ ಒಡೆಯನೇ ಅಮೃತಸ್ವರೂಪಿಯೇ ಸರ್ವವನ್ನೂ ಪಾವನ ಮಾಡುವ ನೀನು ಎಲ್ಲೆಡೆಯೂ ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ವ್ಯಾಪಿಸಿದ್ದೀಯೆ. ಈಶ್ವರನಾದ ನೀನು ವಿಶ್ವದ ಸಮಸ್ತ ಶರೀರಿಗಳ ಅವಯವಗಳನ್ನೂ ಎಲ್ಲೆಡೆಯಿಂದಲೂ ಪ್ರವೇಶಿಸಿರುವೆ.

ಸಂಯಮವಿಲ್ಲದವರೂ ತಪಸ್ಸಿನಿಂದಲೂ ವ್ರತಗಳಿಂದ ಶುದ್ಧರಾಗದವರೂ ರೋಗಿಷ್ಠರೂ ಆ ಅಮೃತತ್ವವನ್ನು ಪಡೆಯಲಾರರು. ಸಂಯಮಿಗಳೂ ತಪೋವ್ರತಾದಿಗಳಿಂದ ಪಕ್ವವಾದವರೂ ಸತ್ವಶುದ್ಧಿಯುಳ್ಳವರೂ ಯಜ್ಞಾದಿ ಸತ್ಕರ್ಮನಿರತರೂ ಆ ಅಮೃತತ್ವವನ್ನು ಪಡೆದು ಆನಂದವನ್ನನುಭವಿಸುವರು.

ವೇದವಾಕ್ಪತಿ ! ಅಮೃತಹೃದ್ಗತಿ ! ಸರ್ವಪಾವನ ! ಸೋಮ ! ಕೇಳ್ !
ಸರ್ವಗತ ! ಸರ್ವೇಶ ! ಸಕಲಚರಾಚರಾಂತಶ್ಚೋದಕ !
ನಿನ್ನನಾಂತಲಸಂಯಮಿಗಳಿಗೆ ಶಕ್ಯವೇ? ಪರಿಭಾವಿಸಲ್
ಯಜ್ಞ-ದಾನ-ತಪೋವಿಶುದ್ಧರೆ ನಿನ್ನನೀಂಟಲ್ ನೋಂತವರ್ ॥

ಋಕ್ – ೫೬೬

॥ ಅಗ್ನಿಶ್ಚಾಕ್ಷುಷಃ ಉಷ್ಣಿಕ್ ಪವಮಾನಸ್ಸೋಮಃ ॥

೨ ३ ೧ ೨ ३ ೨ ३ ೧ ೨೦ ३ ೧ ೨
ಇನ್ದ್ರಮಚ್ಛ ಸುತಾ ಇಮೇ ವೃಷಣಂ ಯನ್ತು ಹರಯಃ ।
३ ೨ ३ ೨ ३ ೧ ೨ ३ ೧ ೨
ಶ್ರುಷ್ಟೇ ಜಾತಾಸ ಇನ್ದವಃ ಸ್ವರ್ವಿದಃ ॥ ೧.೫೬೬ ॥

೧೨೦ ೧೨೦ ३ ೨ ३ ೨ ೧ ೨೦ ३ ೧ ೨೦ ३ ೨
ಇನ್ದ್ರಮ್-ಅಚ್ಛ-ಸುತಾಃ-ಇಮೇ । ವೃಷಣಮ್-ಯನ್ತು-ಹರಯಃ ॥ ಶ್ರುಷ್ಟೇ
३ ೧ ೨ ೧೨೦ ३ ೧ ೨ ३ ೧೨೦
-ಜಾತಾಸಃ-ಇನ್ದವಃ-ಸ್ವರ್ವಿದಃ-ಸ್ವಃ-ವಿದಃ ॥ ೧.೫೬೬ ॥

॥ ಪದೇದ್ವೇ । ದ್ವಯೋರ್ವಸಿಷ್ಠ ಉಷ್ಣಿಗಿನ್ದ್ರಃ ॥

೫ ೨ ೧ ೨^ ३೦ ೫ ೧
೧. ಇನ್ದ್ರಮಚ್ಛಾ ॥ ಸುತಾಇಮಾ । ಔಹೋಽ೨३ಳವಾ । ವೃಷ
೨ ೧ ಅ ೨^ ३೦ ೫ ೨ ೧ ೨೦
ಣಂಯ । ತೂಹರಯಾ । ಔಹೋಽ೨३ಳವಾ ॥ ಶ್ರುಷ್ಟಾಇಜಾ
೧ ೨ ३ ೨ ೧ ೨ ೧ ೨ ೧
ತಾ । ಸಇನ್ದವಾಃ ॥ ಸುವರ್ವಾಽ೨३ಇದಾಽ३ಳ३ಃ ॥ ಓಽ೨३

ಳ೫ಇ ॥ ಡಾ ॥ *ದೀ – ३ / ಪ – ೧೧ / ಮಾ – ೭ / ಟೇ ॥ ೧.೧೧೨ಳ ॥*

೫ ೨ ೧ ೨ ೧ ೨ ^ ೨ ೧
೨. ಇನ್ದ್ರಮಚ್ಛಾ ॥ ಸುತಾಇಮಾಽ೩ಇ । ತಾಈಽ೩ಮಾಇ । ವೃಷ

೨ ೧ ಅ — ೧ ೨ ^ ೨ ೦ ೦ ೦
ಣಂಯ । ತೂಹರಯಾಽ೨ಃ । ಹಾರಾಽ೩ಯಾಃ । ಶ್ರುಷ್ಟೇಜಾತಾಽ

೧ ಅ — ಅ ೨ ^ ೨ ^ ೧ ೨ ^ ೫೦
೩ಸಾಇನ್ದವಾಽ೨ಃ । ಆಇನ್ದಾಽ೩ವಾಽ೩ಃ ॥ ಸುವರಾಽ೩೪ । ಔ

೦ ೨ ೦ ^ ೧ ೧ ೧ ೧
ಹೋವಾ ॥ ವಿದೋವಿಽ೩ದಾಽ೨೩೪೫ಃ ॥

ದೀ - ೬ । ಪ - ೧೧ । ಮಾ - ೧೧ । ಕ ॥ ೨.೧೧೨೫ ॥

॥ ಅನುಪದೇ ದ್ವೇ । ದ್ವಯೋರ್ವಸಿಷ್ಠ ಉಷ್ಣಿಗಿನ್ದ್ರಃ ॥

೪೫ ೪ ೨ ^೧ ೨ — ೧
೩. ಇನ್ದ್ರಮ್ । ಇನ್ದ್ರಾಮ್ ॥ ಅಚ್ಛಽ೩ಸೂತಾಽ೧ಇಮೇಽ೨ । ಆ

— ೧ ೨ ೧ ಅ — ೧ —
ಇಮೇಽ೨ । ವೃಷಣಂಯ । ತೂಹರಯಾಽ೨ಃ । ರಾಯಾಽ೨ಃ ।

೦ ೦ ೦ ೧ ಅ — ೧ ೧ ೨ ^
ಶ್ರುಷ್ಟೇಜಾತಾಽ೩ಸಾಇನ್ದವಾಽ೨ಃ ॥ ದಾವಾಽ೨೩ಃ ॥ ಸುವರಾಽ೩

೫೦ ೦ ೨ ^೧ ೧೧೧
೪ । ಔಹೋವಾ ॥ ವಿದೋಽ೩ವಿದಾಽ೨೩೪೫ಃ ॥

ದೀ - ೫ । ಪ - ೧೨ । ಮಾ - ೧೦ । ಫೌ ॥ ೩.೧೧೨೬ ॥

೩ ೪ ೩ ೪ ೩೦ ೪ ೩೦ ೪ ೫ ೨ ^
೪. ಇನ್ದ್ರಮಚ್ಛಸುತಾಇಮೇವೃಷಣಂಯನ್ತುಹಾ । ಹೋಽ೩೪೩ ।

೨ ೩ ೨ ೧ ೨ ೧ ೨ ೩ ೪ ೫
ರಯಆ ॥ ಶ್ರೂಷ್ಟಾಉವಾ । ಜಾತಾಉವಾಽ೩೪ ॥ ಸಇನ್ದವಸ್ಸು

೨ ೩ ೨ ^
ವಾ । ಹೋ ॥ ವಿದಓಽ೩೪೫ಇ ॥ ಡಾ ॥

ದೀ - ೨ । ಪ - ೯ । ಮಾ - ೭ । ಝೋ ॥ ೪.೧೧೨೭ ॥

|| ಪೌಷ್ಕಲಮ್ । ಪ್ರಜಾಪತಿರುಷ್ಣಿಗಿನ್ದ್ರಃ ||

೨ ೧ ೨ ೪ ೫ ೨^ ೩ ೫ ೨ ೧ ೨ ೧

೫. ಇನ್ದ್ರಮಾ೨ಽ೩ಚ್ಛಸು । ತಾಈ೨ಽ೨೩೪ಮಾ೩ ॥ ವೃಷಾಣಂಯಾ ।

೨^ ೩ ೫ ೨ ೧ ॥ ೦ ೬ ^ ೩

ತೂಹಾರಾ೨ಽ೨೩೪ಯಾಃ ॥ ಶ್ರುಷ್ಟಾ೩ಜಾತಾ । ಸಈ೨ಽ೨ನ್ದಾ೨ಽ೨೩

೨ ೧ ೩ ೧೧೧

೪೫ವಾ೨ಽ೬೫೬ಃ ॥ ಸುವರ್ವಿದಾ೨ಽ೨೩೪೫ಃ ॥

ದೀ – ೧ / ಪ – ೭ / ಮಾ – ೭ / ಶೇ ॥ ೫.೧೧೨೮ ॥

ಶ್ರುಷ್ಟೇ ಶ್ರುಷ್ಟೀ ಕ್ಷಿಪ್ರಂ ಜಾತಾಸಃ ಜಾತಾಃ ಇನ್ದವಃ ಪಾತ್ರೇಷು ಕ್ಷರನ್ತಃ ಸ್ವರ್ವಿದಃ ಸರ್ವಜ್ಞಾಃ ಹರಯಃ ಹರಿತವರ್ಣಾಃ ಸುತಾಃ ಅಭಿಷುತಾಃ ಇಮೇ ಸೋಮಾಃ ವೃಷಣಂ ಕಾಮಾನಾಂ ಸೇಕ್ತಾರಮಿಂದ್ರಮ್ ಅಚ್ಛ ಯನ್ತು ಅಭಿಗಚ್ಛನ್ತು ॥

ಶ್ರುಷ್ಟೇ ವೇಗವಾಗಿ – ಶ್ರುಷ್ಟೀ – ಆಶು ಅಷ್ಟೀ ನಿರು ೬–೧೩ ॥ **ಇನ್ದವಃ** ಸ್ರವಿಸುವ **ಸುತಾಃ** ವಿಧ್ಯುಕ್ತವಾಗಿ ಹಿಂಡಲ್ಪಟ್ಟ **ಜಾತಾಸಃ** ಉತ್ಪನ್ನವಾದ ಸಿದ್ಧ ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟಿರುವ **ಹರಯಃ** ಪಚ್ಚೆವರ್ಣದ ಪಾಪಾಪಹಾರಿಯಾದ ಅಜ್ಞಾನ ನಾಶಕವಾದ **ಸ್ವರ್ವಿದಃ** ಸ್ವರ್ಗಪ್ರದವಾದ ಆತ್ಮಜ್ಞಾನವರ್ಧಕವಾದ **ಇಮೇ** ಈ ಸೋಮರಸಗಳು **ವೃಷಣಂ** ಕಾಮನಾ ವರ್ಷಕನಾದ **ಇನ್ದ್ರಂ ಅಚ್ಛ** ಇನ್ದ್ರನಿಗೆ ಅಭಿಮುಖವಾಗಿ **ಯನ್ತು** ಪ್ರವಹಿಸಲಿ.

ಬಹುವೇಗವಾಗಿ ಸೋಮರಸವನ್ನು ಸ್ರವಿಸುವ ಸೋಮಲತೆಗಳನ್ನು ವಿಧ್ಯುಕ್ತವಾಗಿ ಹಿಂಡಿ ಸಿದ್ಧಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟಿರುವ ಪಾಪಾಪಹಾರಿಯಾದ ಪಚ್ಚೆ ಬಣ್ಣದ ಸ್ವರ್ಗಪ್ರದವಾದ ಆತ್ಮಜ್ಞಾನವರ್ಧಕವಾದ ಈ ಪವಿತ್ರ ಸೋಮರಸಗಳನ್ನು ಇಷ್ಟಾರ್ಥಪ್ರದನಾದ ಇನ್ದ್ರಭಗವಂತನು ಪಾನಾರ್ಥವಾಗಿ ಸ್ವೀಕರಿಸಲಿ.

ಜವದಿಂ ಪರಿಯುವ ಸೋಮವನೀಯುವ
ಲತೆಗಳ ಹಿಂಡುತಲಣಿಗೆಯ್ದೀ ।
ಹಸಿರು ಬಣ್ಣದಿಂದೊಪ್ಪುವ ಚಿದ್ರಸ–
–ವೀಂಟಿ ಮಘವಂತ ನಲಮೀಗೆ ॥

॥ ಚಕ್ಷುರ್ಮಾನವಃ ಉಷ್ಣಿಕ್ ಪವಮಾನಸ್ಸೋಮಃ ॥

೧ ೨ ೩ ೧ ೨ ೩ ೧ ೨ ೩ ೧ ೨
ಪ್ರ ಧನ್ವಾ ಸೋಮ ಜಾಗೃವಿರಿನ್ದ್ರಾಯೇನ್ದೋ ಪರಿ ಸ್ರವ ॥
೩ ೨ ೩ ೨ ೩ ೧ ೨ ೩ ೧ ೨
ದ್ಯುಮನ್ತಂ ಶುಷ್ಮಮಾ ಭರ ಸ್ವರ್ವಿದಮ್ ॥ ೨.೫೬೭ ॥

೨ ೩ ೧ ೨ರ ೧ ೨ರ ೩ ೧ ೨ರ ೩ ೧ ೨
ಪ್ರ-ಧನ್ವ-ಸೋಮ-ಜಾಗೃವಿಃ । ಇನ್ದ್ರಾಯ-ಇನ್ದೋ-ಪರಿ-ಸ್ರವ । ದ್ಯುಮನ್ತ
೧ ೨ರ ೩ ೧ ೨ ೩ ೧ ೨ರ
ಮ್-ಶುಷ್ಮಮ್-ಆ-ಭರ-ಸ್ವರ್ವಿದಮ್-ಸ್ವಃ-ವಿದಮ್ ॥ ೨.೫೬೭ ॥

॥ ಐಷಿರಾಣಿ ಪಞ್ಚ । ಇಷಿರೋಷ್ಣಿಗಿನ್ದ್ರಃ ॥

೨ ೧೦ ೦ ೨ ೫ ೨ ೧೦ ೨
೧. ಪ್ರಧನ್ವಾಸೌಹೋಇ । ಔಽ೩ಹೋಽ೨೩೪ವಾ । ಮಜಾಗೃ
೦ ೧೦ ೦ ೨ ^ ೫ ೧ ೨
ವಿಃ ॥ ಇನ್ದ್ರಾಯೇನ್ದೌಹೋಇ । ಔಽ೩ಹೋಽ೨೩೪ವಾ । ಪರಿಸ್ರ
೧ ೦ ೨ ೫ ೨ ೧೦
ವ ॥ ದ್ಯುಮನ್ತಜ್ಶೌಹೋಇ । ಔಽ೩ಹೋಽ೨೩೪ವಾ । ಷ್ಮಮಾ
೨ ೧ ೦ ೨ ^
ಭರ ॥ ಸುವರ್ವಿದೌಹೋಇ । ಔಽ೩ಹೋಽ೨೩೪೫ವಾಽ೬೫೬ ॥
೩ ೫
ಊಽ೨೩೪ಪಾ ॥ *ದೀ- ೯ । ಪ - ೧೨ । ಮಾ - ೫ । ಘ್ಯು ॥ ೬.೧೧೨೯ ॥*

೨ ೧೦ ೦ ೨ ೧ ೨ ೦ ೧ — ೨
೨. ಪ್ರಧನ್ವಾಸೌಹೋ । ವಾಽ೩ಹೋ । ಮಜಾಗೃವೀಽ೨ಃ ॥ ಇ
೦ ೧೦ ೦ ೨ ೧ ೨ ೧ — ೧
ನ್ದ್ರಾಯೇನ್ದೌಹೋ । ವಾಽ೩ಹೋಇ । ಪರಿಸ್ರಾವಾಽ೨ ॥ ದ್ಯುಮನ್ತ
೦ ೨ ೧ ೨ ೦ ೧ — ೧ ೦
ಜ್ಶೌಹೋ । ವಾಽ೩ಹೋ । ಷ್ಮಮಾಭಾರಾಽ೨ ॥ ಸುವರ್ವಿದೌ

ಹೋ । ವಾऽ೩ಹೋऽ೨ । ವಾऽ೨೩೪ಔಹೋವಾ ॥ ಊऽ
೨೩೪ಪಾ ॥ ದೀ - ೧೧ / ಪ - ೧೩ / ಮಾ - ೩ / ಗ್ವಿ // ೭೧೧೩೦ //

೩. ಔಹೌಹೋಇ । ಪ್ರಧನ್ವಾಸೋऽ೨ । ಔಹೌಹೋ । ಮಜಾಗೃವೀऽ೨ಃ ॥ ಔಹೌಹೋಇ । ಇನ್ದ್ರಾಯಾಇನ್ದೋऽ೨ । ಔಹೌಹೋಇ । ಪರಿಸ್ರಾವಾऽ೨ ॥ ಔಹೌಹೋಇ । ದ್ಯುಮನ್ತ೦ಶೂऽ೨ । ಔಹೌಹೋ । ಷ್ಮಮಾಭಾರಾऽ೨ ॥ ಔಹೌಹೋಇ । ಸುವಃ । ವಾऽ೨ಇ । ದಾऽ೨೩೪ । ಔಹೋವಾ ॥ ಊऽ೨೩೪ಪಾ ॥

ದೀ - ೧೯ / ಪ - ೧೮ / ಮಾ - ೯ / ದ್ವೋ // ೮.೧೧೩೧ //

೪. ಹುವಾऽ೨ಇ । ಹುವಾऽ೨ಇ । ಹುವಾऽ೨೩ಹೋಇ । ಪ್ರಧನ್ವಾಸೋऽ೨ । ಮಜಾಗೃವೀऽ೨ಃ ॥ ಇನ್ದ್ರಾಯಾಇನ್ದೋऽ೨ । ಪರಿಸ್ರಾವಾऽ೨ ॥ ದ್ಯುಮನ್ತ೦ಶೂऽ೨ । ಷ್ಮಮಾಭಾರಾऽ೨ ॥ ಸುವರ್ವಾಇದಾऽ೨ಮ್ । ಹುವಾऽ೨ಇ । ಹುವಾऽ೨ಇ । ಹುವಾऽ೨೩ಹೋऽ೨ । ವಾऽ೨೩೪ಔಹೋವಾ ॥ ಊऽ೨೩೪ಪಾ ॥
ದೀ - ೫ / ಪ - ೧೫ / ಮಾ - ೧೦ / ಮ್ವೈ // ೯.೧೧೩೨ //

೫. ಪ್ರಧನ್ವಾऽ೨೩ಸೋಮಜಾಗೃವೀಃ ॥ ಇನ್ದ್ರಾऽ೨ಯಾऽ೨೩೪ಇ

೫ ೧ ೨ ^೧ ೨ ^೨ ೧ ^೩
ನ್ದೋ । ಓಇ । ಪಾsಹಿರಾಇಸ್ರಾsಹಿವಾ ॥ ದ್ಯುಮಾsಽನ್ತಾsಽಹಿ

೫ ೧ ಅ ^೩ ೨ ೧
ಳಜ್ಶೂ । ಓ । ಷ್ಮಮಾsಽಭಾsಽಹಿಳಹಿರಾsಓಹಿಓ ॥ ಸುವರ್ವಿ

೩ ೧೧೧
ದಾsಽಹಿಳಹಿಮ್ ॥ *ದೀ -೨ । ಪ - ೮ । ಮಾ - ೫ । ಜು ॥ ೧೦.೧೧೩೩ ॥*

ಹೇ ಸೋಮ ಜಾಗೃವಿಃ ಜಾಗರಣಶೀಲಸ್ತ್ವಂ ಪ್ರ ಧನ್ವ ಪ್ರಕ್ಷರ । ಹೇ ಇನ್ದೋ ಸೋಮ ಇನ್ದ್ರಾಯ ಪರಿಸ್ರವ ಪರಿತಃ ಪಾತ್ರೇಷು ಕ್ಷರ । ಕಿಂಚ ದ್ಯುಮನ್ತಂ ದೀಪ್ತಿಯುಕ್ತಮ್ । ಸ್ವರ್ವಿದಂ ಸರ್ವಸ್ಯ ಲಮ್ಭಕಂ ಶುಷ್ಮಂ ಶತ್ರೂಣಾಂ ಶೋಷಕಂ ಬಲಮ್ ಆ ಭರ ಆಹರ ॥

ಇನ್ದೋ ಸೋಮ ರಸಭರಿತನಾದ ಸೋಮನೇ **ಜಾಗೃವಿಃ** ಪ್ರಬುದ್ಧನನ್ನಾಗಿಸುವ ಉತ್ಸಾಹವರ್ಧಕನಾದ ನೀನು **ಇನ್ದ್ರಾಯ** ಇನ್ದ್ರನ ಪಾನಾರ್ಥವಾಗಿ **ಪರಿಸ್ರವ** ಸುತ್ತಲೂ ಸ್ರವಿಸುತ್ತಾ **ಪ್ರಧನ್ವ** ದ್ರೋಣಕಲಶದೊಳಕ್ಕೆ ಪ್ರವಹಿಸು. **ದ್ಯುಮನ್ತಂ** ತೇಜೋಮಯವಾದ **ಸ್ವರ್ವಿದಮ್** ಸ್ವರ್ಗಪ್ರದವಾದ **ಶುಷ್ಮಂ** ಶತ್ರು ಶೋಷಕವಾದ ಬಲವನ್ನು **ಆ ಭರ** ಅನುಗ್ರಹಿಸು.

ಉತ್ಸಾಹವರ್ಧಕನಾದ ರಸಭರಿತನಾದ ಸೋಮರಸರೂಪೀ ಸೋಮದೇವನೇ ಇನ್ದ್ರನ ಪಾನಾರ್ಥವಾಗಿ ದಶಾಪವಿತ್ರದ ಸುತ್ತಲೂ ಸ್ರವಿಸುತ್ತಾ ದ್ರೋಣಕಲಶಕ್ಕೆ ಪ್ರವಹಿಸು. ತೇಜೋಮಯವಾಗಿರುವ ಸ್ವರ್ಗಪ್ರದವಾಗಿರುವ ಶತ್ರುನಾಶಕವಾದ ಬಲ ಶಕ್ತಿ ಸಾಮರ್ಥ್ಯಗಳನ್ನು ಅನುಗ್ರಹಿಸು.

ಉತ್ಸಾಹದ ನಿಧಿ ಸೋಮದೇವನೇ !
ವಜ್ರಿಯ ಪಾನಕೆ ದಯಮಾಡಯ್ ।
ಬೆಳಗುವ ಬಲ್ಮೆಯ ನೀಡಯ್; ಮುಕ್ತಿ-
-ಶ್ರೀಯನಿತ್ತು ರಿಪುಗಳ ಸೀಳಯ್ ॥

ಋಕ್ - ೫೬೮

॥ ಪರ್ವತನಾರದೌ ಕಾಣ್ವೌ ಉಷ್ಣಿಕ್ ಪವಮಾನಸ್ಸೋಮಃ ॥

೧ ೨ ೩ ೧ ೨೧ ೩ ೨ ೩ ೧ ೨
ಸಖಾಯ ಆ ನಿ ಷೀದತ ಪುನಾನಾಯ ಪ್ರ ಗಾಯತ ।

೩ ೨ ೩ ೧ ೨ರ ೩ ೨
ಶಿಶುಂ ನ ಯಜ್ಞೈಃಪರಿ ಭೂಷತ ಶ್ರಿಯೇ ॥ ೩-೫೬೮ ॥

೧ ೨ರ ೩ ೨ ೩ ೧ ೩ ೧
ಸಖಾಯಃ-ಸ-ಖಾಯಃ-ಆ-ನಿ-ಸೀದತ । ಪುನಾನಾಯ-ಪ್ರ-ಗಾಯತ ॥ ಶಿ
೨ರ ೩ ೨ ೧ ೨ರ ೩ ೨
ಶುಮ್-ನ-ಯಜ್ಞೈಃ-ಪರಿ-ಭೂಷತ-ಶ್ರೀಯೇ ॥ ೩-೫೬೮ ॥

॥ ಶೌಕ್ತಾನಿ ಪಂಚ । ಶುಕ್ತಿರುಷ್ಣಿಕ್ಸೋಮಃ ॥

೨ ೦ ೧ — ೧೦ ೦ ೨
೧. ಸಖಾऽಽಇಯಾಆऽಽ೨ । ನಿಷೀದತಾ ॥ ಪುನಾನಾऽ೨೩ಇಯಾ ।

೧೦ ೨ ೧ —
ಪ್ರಗಾಯತಾ ॥ ಶಿಶುನ್ನಾऽ೨೩ಇಯಾ ॥ ಜ್ಞೈಃಪರಾಇಭೂऽ೨ । ಷ
೧ ೨ ೧
ತಾಶ್ರಾऽ೨೩ಇಯಾऽ೩೪೩ಇ । ಓऽ೨೩೪೫ಇ ॥ ಡಾ ॥

ದೀ - ೫ । ಪ - ೯ । ಮಾ - ೪ । ಭೀ ॥ ೧೧.೧೧೩೪ ॥

೪ ೫ ೪ ೫ ೨ ^ ೩ ೫ ೧ ^ ೩
೨. ಸಾಖಾಯಾಆ । ನಿಷೀದಾऽ೨೩೪ತಾ । ಪುನಾऽ೨ನಾऽ೨

೫ ೧ ^ ೩ ೫೦ ೦ ೩ ೫
೩೪ಯಾ । ಪ್ರಾऽ೨ಗಾऽ೨೩೪ಔಹೋವಾ । ಯಾऽ೨೩೪ತಾ ॥
೨೧ ೨ ೧ ೨ರ ೩ ೨ ೧ ೧ ^ ೩ ೫೦ ೦
ಶಿಶೂನ್ನಯಾ । ಜ್ಞೈಃಪರಿಭೂऽ೨೩ ॥ ಷಾऽ೨ತಾऽ೨೩೪ಔಹೋ
೨
ವಾ ॥ ಶ್ರಿಯೇऽ೧ ॥ ದೀ -೫ । ಪ - ೯ । ಮಾ - ೩ । ಭಿ ॥ ೧೨.೧೧೩೫ ॥

೪ ೫೦ ೪೦ ೫೦ ೫ ೨ ೦ ೧೦ ೦
೩. ಸಖಾಯಆನಿ । ಷೀದಾऽ೬ತಾ ॥ ಪುನಾನಾಯಪ್ರಾಯಾ

೦ — ೧೦ ೨ ^ ೧
ತಾ ॥ ಶಿಶುನ್ನಯಜ್ಞೈಃಪರಾऽ೨ಇ ॥ ಭೂಷಾऽ೨೩ತಾऽ೩ । ಶ್ರಾऽ
೨ ^ ೧
೨೩ಯಾऽ೩೪೩ಇ । ಓऽ೨೩೪೫ಇ ॥ ಡಾ ॥

ದೀ - ೮ । ಪ - ೮ । ಮಾ - ೪ । ಡೀ ॥ ೧೩.೧೧೩೬ ॥

೫೦ ೦ ೪ ೫೦ ೪೦ ೫೦ ೫ ೨ ೦ ೧೦

೪. ಓಹಾಇ । ಸಖಾಯಆನಿ । ಷೀದಾಽಓತಾ ॥ ಪುನಾನೌ

೨ ೦ ೧೦ ೨ ^ ೪ ೫ ೪ ೫ ೨೦ ೧

ಹೋಽಇ । ಪುನಾನೌಹೋಽಯೇಽಽ೩ । ಯಾಪ್ರಾಯಾಪ್ರಾ ॥ ಗಾಯ

೦ ೨೦ ೧ ೦ ೨ ^ ೪ ೫ ೪ ೫

ತೌಹೋಽಇ । ಗಾಯತೌಹೋಽಯೇಽಽ೩ । ಶಾಇಶೂಜ್ ಶಾಇಶೂ

೨ ೧ ೦ ೨ ೧ ೦ ೨ ೪ ೫

ಮ್ ॥ ನಯಜ್ಞಾಹೋಽಇ । ನಯಜ್ಞೌಹೋಽಯೇಽಽ೩ । ಪಾರೀ ।

೩ ೨ ^ ೫೦೦ ೨ ೨೦ ೩ ೨

ಪರಾಽ೩೪ಔಹೋವಾ ॥ ಏಽ೩ । ಭೂಷತಶ್ರಿಯೇಽಽ೧ ॥

ದೀ – ೧೮ । ಪ – ೧೫ । ಮಾ – ೯ । ಣೋ ॥ ೧೪.೧೧೩೭ ॥

೫ ೦ ೩ ೨^೩ ೫ ೨ ೧ ೨^ ೩

೫. ಸಖಾ । ಯಆಓಽ೨೩೪ವಾ ॥ ನಿಷಾಇ । ದಾತಾಓಽ೨೩೪

೫ ೨ ೦ ೧೦ ಏ೦ ೧ ೨^ ೩ ೫

ವಾ । ಪುನಾನಾಯಪ್ರಾಗಾಽ೨ಯತ ॥ ಶಾಇಶಾಓಽ೨೩೪ವಾ ॥

೧ ೦ ೨ ೧ ೨^ ೩ ೫ ೨

ನಯಜ್ಞೈಃಪರಿಭೂಽ೩ । ಷಾತಾಓಽ೨೩೪ವಾ ॥ ಶ್ರಿಯೇಽಽ೧ ॥

ದೀ – ೫ । ಪ – ೯ । ಮಾ – ೭ । ಭೇ ॥ ೧೫.೧೧೩೮ ॥

ಹೇ ಸಖಾಯಃ ಸಖಿಭೂತಾಃ ಸ್ತೋತಾರಃ ಋತ್ವಿಜಃ ಆ ನಿ ಸೀದತ ಸ್ತೋತುಮುಪವಿಶತ । ಅಥ ಪುನಾನಾಯ ಪೂಯಮಾನಾಯ ಸೋಮಾಯ ಪ್ರ ಗಾಯತ ಪ್ರಕರ್ಷೇಣ ಗಾಯತ । ತಮಭಿಷ್ಟುತ । ತತಃ ಅಭಿಷುತಂ ಸೋಮಂ ಯಜ್ಞೈಃ ಯಜನೀಯೈಃ ಹವಿರ್ಭಿಃ ಮಿಶ್ರಿಣೈಶ್ಚ ಶ್ರಿಯೇ ಶೋಭಾರ್ಥಂ ಪರಿ ಭೂಷತ ಪರಿತೋಽಲಂಕುರುತ । ತತ್ರ ದೃಷ್ಟಾನ್ತಃ । ಶಿಶುಂ ನ । ಯಥಾ ಶಿಶುಂ ಬಾಲಂ ಪುತ್ರಂ ಪಿತರಃ ಆಭರಣೈರಲಂಕುರ್ವನ್ತಿ ತದ್ವತ್ ॥

ಸಖಾಯಃ ಉಪಾಸಕ ಮಿತ್ರರೇ ಋತ್ವಿಜರೇ **ಆ ನಿ ಸೀದತ** ದಯಮಾಡಿ ಸುಖಾಸದನದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೋಳ್ಳೋಣವಾಗಲಿ **ಪುನಾನಾಯ** ಸೋಮರಸವನ್ನು ಶುದ್ಧಿಗೊಳಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಆತ್ಮಶುದ್ಧಿಗಾಗಿ **ಪ್ರಗಾಯತ** ಮನಃಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಸಾಮಗಳನ್ನು ಗಾನಮಾಡಿ **ಶಿಶುಂ** ನ ಮಗುವಿಗೆ ಸಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಕಾರಗಳನ್ನು ನೆರವೇರಿಸಿ ಪುಷ್ಪ ವಸ್ತ್ರಾಭರಣ ವಿದ್ಯೆಗಳಿಂದಲಂಕರಿಸುವಂತೆ – ಶಿಶುಂ ಶಂಸನೀಯೋ ಭವತಿ । ನಿರು

೧೦/೩೯ ॥ **ಶ್ರಿಯೇ** ಶೋಭೆಯನ್ನು ತರಲು ಸಂಪದ್ವೃದ್ಧಿಗಾಗಿ ಆತ್ಮ ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕಾಗಿ – ಶ್ರೀರ್ವೈ ಭದ್ರಮ್ । ಜೈ–೩–೧೭೨ ॥ **ಯಜ್ಞೈಃ** ಹವಿಸ್ಸು ಆದಿ ಪೂಜಾ ಸಾಧನಗಳಿಂದ **ಪರಿಭೂಷತ** ಅಲಂಕರಿಸಿ ಸೇವಿಸಿ.

ಉಪಾಸಕರೇ ಮಿತ್ರರೇ ಋತ್ವಿಜರೇ ಸಮಾಹಿತ ಮನಸ್ಕರಾಗಿ ಸುಖಾಸನದಲ್ಲಿ ವಿರಾಜಮಾನರಾಗಿ ಸೋಮರಸವನ್ನು ಶುದ್ಧಿಗೊಳಿಸುತ್ತಾ ಮನಃಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಸಾಮ ಗಳನ್ನು ಗಾನಮಾಡಿ ಆತ್ಮಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕಾಗಿ ಶಿಶುವಿಗೆ ಕಾಲೋಚಿತ ಸಂಸ್ಕಾರಗಳನ್ನು ನೆರವೇರಿಸಿ ವಿದ್ಯೆ ಪುಷ್ಪ ವಸ್ತ್ರಾಭರಣಗಳಿಂದ ಅಲಂಕರಿಸುವಂತೆ ಹವಿರಾದಿ ಪೂಜಾಸಾಧನಗಳಿಂದ ಸಂಪದಭಿವೃದ್ಧಿಗಾಗಿಯೂ ಆತ್ಮಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕಾಗಿಯೂ ಸೋಮ ರಸವನ್ನು ಶೋಭಾಯಮಾನವಾಗಿರುವಂತೆ ಅಲಂಕರಿಸಿ ಸೇವಿಸಿ.

ಕವಿಗಳ್ ! ಒಮ್ಮನದಿಂ ರಾಜಾಸನ–
–ಮಂಡಿತಸೋಮನ ಭಜಿಸೋಣ ।
ಶಿಶುವಂ ಸಂಸ್ಕಾರಂಗಳಿನೂರ್ಜಾ–
–ಮಯನನ್ನಾಗಿಪವೋಲೆಸೆಗಿಮ್ ॥

ಋಕ್ – ೫೬೮

॥ ಪರ್ವತನಾರದೌ ಕಾಣ್ವೌ ಉಷ್ಣಿಕ್ ಪವಮಾನಸ್ಸೋಮ ॥

೧ ೨ ೩ ೧ ೨ ೩ ೨ ೩ ೧ ೨
ತಂ ವಃ ಸಖಾಯೋ ಮದಾಯ ಪುನಾನಮಭಿ ಗಾಯತ ॥
೨೩ ೨ ೩ ೧ ೨ ೩ ೧ ೨
ಶಿಶುಂ ನ ಹವ್ಯೈಃ ಸ್ವದಯನ್ತ ಗೂರ್ತಿಭಿಃ ॥ ೪–೫೬೮ ॥

೨ ೩ ೧ ೨೦ ೩ ೨ ೩ ೨ ೩
ತಮ್–ವಃ–ಸಖಾಯಃ–ಸ–ಖಾಯಃ–ಮದಾಯ । ಪುನಾನಮ್–ಅಭಿ–ಗಾಯ
೧೨೦ ೩ ೨ ೩ ೧ ೨
ತ ॥ ಶಿಶುಮ್–ನ–ಹವ್ಯೈಃ–ಸ್ವದಯನ್ತ–ಗೂತಿರ್ಭಿಃ ॥ ೪–೫೬೮ ॥

॥ ಕಾರ್ಣಶ್ರವಸಾನಿ ತ್ರೀಣಿ । ತ್ರಯಾಣಾಂ ಕರ್ಣಶ್ರವಾ ಊಷ್ಣಿಕ್ಸೋಮಃ ॥

೩ ೫ ೩ ೫ ೨೦ ೧ ೨
೧. ತಾಽ೨೩ಳಮ್ವಃ । ಸಾಽ೨೩ಳಖಾ ॥ ಯೋಮದಾಽ೨೩ಯಾ ।

೧ ೦ ೨ ೧೦ ೨ ೧ ೨ ೧ ೨^ ೩೦ ೨

ಪೂನಾನಮ । ಭಿಗಾಯಾಽ೨೩ತಾ ॥ ಶಾಇಶುನ್ನಹ । ವ್ಯೈಸ್ವದ

೧ ೨ ೩೦ ೨ ^ ೧

ಯಾಽ೨೩ ॥ ತಗೂರ್ತಿಭಾಽ೩೪೩ಇಃ । ಓಽ೨೩೪೫ಇ ॥ ಡಾ ॥

ದೀ - ೫ / ಪ - ೧೦ / ಮಾ - ೫ / ಮು // ೧೬.೧೧೩೯ //

೨ ೩ ೪ ೫ ೨೦ ೧ ೨^ ೩ ೫ ೨

೨. ಓಇತಂವಃಸಖಾ ॥ ಯೋಮ । ದಾಯಾಓಽ೨೩೪ವಾ । ಪು

೦ ೧ ನ. ೨^ ೩ ೫ ೩ ೨^ ೩ ೫

ನಾನಮಭಿಗಾಽ೩ । ಆ । ಓಽ೨೩೪ವಾ । ಯತಾಓಽ೨೩೪ವಾ ॥

೧೨ ೧ ೨೧೦ ೨ ೨^ ೩ ೫ ೩ ೨^ ೩

ಶಿಶುನ್ನಹವ್ಯೈಃಸ್ವದಯಾಽ೩ । ಆ । ಓಽ೨೩೪ವಾ । ತಗಾಓಽ೨

೫ ೩ ೫

೩೪ವಾ ॥ ತೀಽ೨೩೪ಭೀಃ ॥

ದೀ - ೩ / ಪ - ೧೨ / ಮಾ - ೫ / ಠು // ೧೭.೧೧೪೦ //

೫ ೦ ೫ ೨ ೦ ೧ ೭೦

೩. ತಂವಸ್ಸಖಾಯೋಮದಾಽ೬ಯಾ ॥ ಪುನಾನಮಭಿಗಾಽ೨ಯ

೧ ಅ ೨ ^ ೪೦ ೫ ೩ ೨ ೧ ೪

ತ । ಶಾಇಶುನ್ನಹಾಽ೩ । ವ್ಯೈಃಸ್ವ । ದಯಾಽ೩ ॥ ತಾಽ೨೩ಗೂಽ

೨ ^ ॥ ೫

೩ ॥ ತಾಽ೩೪೫ಇಭೋಽ೬ಹಾಇ ॥

ದೀ - ೫ / ಪ - ೭ / ಮಾ - ೩ / ಫಿ / ೧೮.೧೧೪೧ //

ಹೇ ಸಖಾಯಃ ಋತ್ವಿಜಃ ವಃ ಯೂಯಂ ಮದಾಯ ದೇವಾನಾಂ ಮದಾರ್ಥಂ ಪುನಾನಂ ಪೂಯಮಾನಂ ತಂ ಸೋಮಮ್ ಅಬಿ ಗಾಯತ ಅಭಿಷ್ಟುತ । ಯಮಿಮಂ ಸೋಮಂ ಶಿಶುಂ ನ ಶಿಶುಮಿವಾಲಂಕಾರ್ಯೈಃ ಕ್ಷೀರಾದಿಭಿಶ್ಚಾಲಂಕುರ್ವನ್ತಿ । ತದ್ವತ್ ತಂ ಹವ್ಯೈಃ ಹವಿಭಿರ್ಮಿಶ್ರಣೀಯೈಃ ಗೂರ್ತಿಭಿಃ ಸ್ತುತಿಭಿಶ್ಚ ಸ್ವದಯನ್ತ ಸ್ವಾದು ಕುರುತ ॥ ಹವ್ಯೈಃ-ಯಜ್ಞೈಃ ಇತಿ ಪಾಠೌ ॥

ಸಖಾಯಃ ಮಿತ್ರರಾದ ಋತ್ವಿಜರೇ **ವಃ** ನೀವು **ಮದಾಯ** ನಿಮ್ಮ ಆನಂದಕ್ಕಾಗಿಯೂ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಮುದಗೊಳಿಸಲೂ **ತಂ ಪುನಾನಂ** ಆ ಪವಿತ್ರಕಾರಕನಾದ ಶುದ್ಧಿಗೊಳಿಸಿದ ಸೋಮನನ್ನು **ಅಭಿಗಾಯತ** ಸಾಮಗಾನಗಳಿಂದ

ಸ್ತುತಿಸಿ **ಶಿಶುಂ ನ** ಮಗುವನ್ನು ಮಧುರವಾದ ಅನ್ನಾದಿಗಳಿಂದಲೂ ಸಂಸ್ಕಾರ ಗಳಿಂದಲೂ ವಿದ್ಯೆಯಿಂದಲೂ ಆಭರಣಗಳಿಂದಲೂ ಅಲಂಕರಿಸುವಂತೆ **ಹವ್ಯೈಃ** ಹವ್ಯಾದಿ ಯಜ್ಞಸಾಧನಗಳಿಂದಲೂ ಪೂಜಾದ್ರವ್ಯಗಳಿಂದಲೂ ಹವ್ಯಮದನಮ್ ನಿರು ೧೧-೩೩ ॥ ದಾನಾದಾನಯೋಃ । ಅದನಾರ್ಥೇಽತ್ರ **ಗೂರ್ತಿಭಿಃ** ಸ್ತುತಿಗಳಿಂದಲೂ **ಗೃಣಾತಿ** ಅರ್ಚತಿ ಕರ್ಮಾ । ನಿರು ೩-೧೪ ॥ **ಸ್ವದಯನ್ತ** ಮಧುರವೂ ಸ್ವಾದಿಷ್ಟವೂ ಆಗುವಂತೆ ಮಾಡಿ.

ಮಿತ್ರರಾದ ಋತ್ವಿಜರೇ ನಿಮ್ಮ ಆನಂದಕ್ಕಾಗಿಯೂ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಸಂತೋಷಗೊಳಿಸಲೂ ಪವಿತ್ರಕಾರಕವಾದ ಸಾಮಗಳನ್ನು ಗಾನ ಮಾಡಿ. ಶಿಶುವನ್ನು ಅನ್ನಾದಿ ಭೋಗಗಳಿಂದಲೂ ವಸ್ತ್ರಾಭರಣಾದಿಗಳಿಂದಲೂ ವಿದ್ಯೆ ಆದಿ ಸಂಸ್ಕಾರ ಗಳಿಂದಲೂ ಅಲಂಕರಿಸುವಂತೆ – ಹವ್ಯಾದಿ ಯಜ್ಞಸಾಧನಗಳಿಂದಲೂ ಪೂಜಾ ದ್ರವ್ಯಗಳಿಂದಲೂ ಮಧುರ ಸ್ತುತಿಗಳಿಂದಲೂ ಭಗವಂತನ ಕೈಂಕರ್ಯವು ಚೇತೋ ಹಾರಿಯಾಗುವಂತೆ ನೆರವೇರಿಸಿ.

ಗೆಳೆಯರೆ ! ನೈಜಾನಂದಕೆ ಮೇಣ್ ಸುರ–
–ಮೋದಕೆ ಸಾಮಂಗಳನುಲಿದು ।
ಮಗುವಂ ಮುದ್ದಿಸಿ ಲಾಲಿಸುವಂದದೆ
ಸೋಮನಂ ಪೂಜಿಸಿಮ್ ಬಗೆಯಿಂ ॥

ಋಕ್ – ೫೭೦

॥ ತ್ರಿತ ಆಪ್ತ್ಯಃ ಉಷ್ಣಿಕ್ ಪವಮಾನಸ್ಸೋಮಃ ॥

೩ ೧ ೨ರ ೩ ೧ ೨ ೩ ೨೩ ೨೩ ೧ ೨
ಪ್ರಾಣಾ ಶಿಶುರ್ಮಹೀನಾ೦ಽ ಹಿನ್ವನ್ನೃತಸ್ಯ ದೀಧಿತಿಮ್ ।
೨೩ ೧೨ ೩ ೧ ೨ ೩೧೨ ೩೨
ವಿಶ್ವಾ ಪರಿ ಪ್ರಿಯಾ ಭುವದಧ ದ್ವಿತಾ ॥ ೫-೫೭೦ ॥

೩ ೨ ೩ ೨ ೧೨ರ ೩ ೧ ೨ ೩೨ ೩೧೨ ೧ ೨ರ
ಪ್ರಾಣಾ–ಪ್ರ–ಆನಾ–ಶಿಶುಃ–ಮಹೀನಾಮ್ । ಹಿನ್ವನ್–ಋತಸ್ಯ–ದೀಧಿತಿಮ್ ॥
೧೨ರ ೧೨ರ ೩ ೨ ೩ ೧೨ರ ೩೨
ವಿಶ್ವಾ–ಪರಿ–ಪ್ರಿಯಾ–ಭುವತ್–ಅಧ–ದ್ವಿತಾ ॥ ೫-೫೭೦ ॥

॥ ವಾಚಸ್ಸಾಮನೀ ದ್ವೇ । ದ್ವಯೋರ್ವಾಗುಷ್ಣಿಕ್ಸೋಮಃ ॥

೪ ೫ ೩ ೫ ೨ ೩ ೫
೧. ಪ್ರಾಣಾ ॥ ಶಾಽ೨೩೪ಇಶೂಃ । ಮಹಾಽ೨೩೪ಇನಾಮ್ ।
೧ ^೩ ೫ ೨ ^೧ ೨ ೨^ ೧
ಹಿನ್ವಾಽ೨ನಾಽ೨೩೪ರ್ತ್ರಾ । ಸ್ಯಾಽ೩ದಾಇಧೀಽ೩ತೀಮ್ ॥ ವಾಇ
೨೦ ೧ ೨ ೩೦ ೨ ೧ ೨ ೩ ೨ ೧
ಶ್ವಾಪರಿ । ಪ್ರಿಯಾಭುವಾಽ೨೩ತ್ ॥ ಅಧದ್ವಿತಾಽ೩೪೩ । ಓಽ

೨೩೪೫ಇ ॥ ಡಾ ॥

ದೀ – ೨ । ಪ – ೧೦ । ಮಾ – ೯ । ಇಶೋ ॥ ೧೯.೧೧೩೪೨ ॥

೪ ೫ ೪ ೫ ೧ — ೧ U
೨. ಪ್ರಾಣಾಪ್ರಾಣಾ ॥ ಶಾಇಶೂಽ೨ಃಶಾಇಶೂಽ೨ಃ । ಮಹಾಽ೩
೨ ೧೧೧ ೨೧ ೨
೧ಉವಾಯೇಽ೩ । ನಾಽ೨೩೪೫ಮ್ । ಹಿನ್ವನ್ನಾರ್ತ್ರಸ್ಯದಾಽ೩೧
೨ ೫ ೧೦ ೨
ಉವಾಯೇಽ೩ । ಧೀಽ೨೩೪ತೀಮ್ । ವಿಶ್ವಾಪಾರಿಪ್ರಿಯಾಽ೩೧
೫ ೨ — — ೧
ಉವಾಽ೨೩ । ಭೂಽ೨೩೪ವಾತ್ ॥ ಅಧೌಽ೨ । ಹೌಽ೨ । ಹು
೨ ೧ ^ ೩ ೫೦೦ ೨ ^
ವಾಯೇಽ೩ ॥ ದ್ವಾಽ೨ಇತಾಽ೨೩೪ಔಹೋವಾ ॥ ಊಽ೩೨೩೪
೫
ಪಾ ॥ *ದೀ – ೩ । ಪ – ೧೩ । ಮಾ – ೧೧ । ಡ್ಲ ॥ ೨೦.೧೧೪೩ ॥*

॥ ಇನ್ದ್ರಸಾಮನೀ ದ್ವೇ । ದ್ವಯೋರಿನ್ದ್ರ ಉಷ್ಣಿಕ್ಸೋಮಃ ॥

೪೦ ೫೦ ೪ ೨ ೧ U೦ ೦ ^೨
೩. ಪ್ರಾಣಾಶಿಶೂಃ ॥ ಮಹಾಽ೨ಇನಾಮ್ । ಔಹೋಽ೩ವಾ । ಹಿ
೧ ೦ ೨ ೧ ೨ ೧ ೨
ನ್ವನ್ನೃತಸ್ಯದೀಧಿತಿಮ್ ॥ ವಾಇಶ್ವಾಉವಾ । ಪಾರಾಉವಾ ॥ ಪ್ರಿಯಾ

— ೧ ೩ ೨ ೨ ^ ೨
ऽ೨ಭುವತ್ । ಅಧಾಉವಾऽ೩ ॥ ಏऽ೩ । ದ್ವಿತಾऽ೧ ॥

ದೀ – ೫ । ಪ – ೧೦ । ಮಾ – ೯ । ಮೋ ॥ ೨೦.೧೧೪೪ ॥

೫೦ ೦ ೨ ೪ ೫ ೧ ೨ ೧
೪. ಪ್ರಾಣಾ । ಹೋಽ೩ಇ । ಇಯಾಹಾಇ ॥ ಶಾಇಶುರ್ಮಹಾಇ ।
೨೦ ೩ ೨೦ ೩ ನ ೨ ೧ ೦
ನಾऽ೨೩ಮ್ । ಆಉಹಾಉ । ಹೋऽ೩ವಾ । ಹಿನ್ವನ್ನೃತಸ್ಯದೀ
೨೦ ೩ ೨೦ ೩ ನ ೨ ೧ ೦ ೨೦
ಧಿತಾಇಮ್ । ಆಉಹಾಉ । ಹೋऽ೩ವಾ ॥ ವಿಶ್ವಾಪಾ । ಯರ್ಾ
೩ ೨೦ ೩ ನ ೨ ೧ ೧ ^ ೩
ಉಹಾಉ । ಹೋऽ೩ವಾ ॥ ಪ್ರಿಯಾऽ೨೩ । ಭೂऽ೨ವಾऽ೨೩೪
೫೦ ೦ ೧ ೨ ೩ ೨
ಔಹೋವಾ ॥ ಅಧದ್ವಿತಾऽ೧ ॥

ದೀ – ೧೨ । ಪ – ೧೬ । ಮಾ – ೧೪ । ಚೀ ॥ ೨೨.೧೧೪೫ ॥

॥ ಮರುತಾಂ ಪ್ರೇಂಖಮ್ । ಮರುತ ಉಷ್ಣಿಕ್ಸೋಮಃ ॥

೫೦ ೦ ೩ ೨^ ೩ ೫ ೩ ೨
೫. ಪ್ರಾಣಾ । ಹಹೋಇ । ಶಾऽ೨೩೪ಇಶೂಃ । ಹಹೋऽ೩ಇ ।
೨ ೧೦ ೧ ೨ ೧ ೨ ೫
ಮಹೀನಾऽ೨೩ಮ್ । ಹೋವಾऽ೩ಹೋಯೇऽ೩೪ ॥ ಹಿನ್ವನ್ ।
೩ ೨^ ೩ ೫ ೩ ೨ ೨ ೧೦
ಹಹೋಇ । ಆऽ೨೩೪ರ್ತ್ತಾ । ಹಹೋऽ೩ । ಸ್ಯದೀಧಿತಾऽ೨
೧ ೨ ೧ ೨ ೫೦ ೩ ೨^
೩ಇಮ್ । ಹೋವಾऽ೩ಹೋಯೇऽ೩೪ ॥ ವಿಶ್ವಾ । ಹಹೋಇ ।
೩ ೫ ೩ ೨ ೨ ೧೦ ೧
ಪಾऽ೨೩೪ರೀ । ಹಹೋऽ೩ಇ । ಪ್ರಿಯಾಭುವಾऽ೨೩ತ್ । ಹೋ
೨ ೧ ೨ ೧ ೪ ೨ ॥
ವಾऽ೩ಹೋಯೇऽ೩ ॥ ಆऽ೨೩ಧಾऽ೩ । ದ್ವಾऽ೩೪೫ಇತೋऽ೬
೫
ಹಾಇ ॥ *ದೀ – ೬ । ಪ – ೨೦ । ಮಾ – ೧೪ । ಜೇ ॥ ೨೩.೧೧೪೬ ॥*

ಪ್ರಾಣಾ ಯಜ್ಞಂಕುರ್ವಾಣಃ ಇತ್ಯರ್ಥಃ । **ಮಹೀನಾಂ** ಮಹತೀನಾಂ ಮಹನೀಯಾನಾಂ ವಾ ಅಪಾಂ **ಶಿಶುಃ** ಶಿಶುಸ್ಥಾನೀಯಃ ಸೋಮಃ **ಋತಸ್ಯ** ಯಜ್ಞಸ್ಯ **ದೀಧಿತಿಂ** ದೀಪ್ತಿವನ್ತಂ ಪ್ರಕಾಶಕಮ್ ಧಾರಕಂ ವಾ ಸ್ವೀಯಂ ರಸಂ ಹಿನ್ವನ್ ಪ್ರೇರಯನ್ **ವಿಶ್ವಾ** ಸರ್ವಾಣಿ **ಪ್ರಿಯಾ** ಪ್ರಿಯಾಣಿ ಹವೀಂಷಿ **ಪರಿ ಭುವತ್** ಪರಿಭವತಿ ವ್ಯಾಪ್ನೋತಿ । **ಅಧ** ಅಪಿ ಚ **ದ್ವಿತಾ** ದ್ವಿಧಾ ಭವತಿ । ದಿವಿ ಪೃಥಿವ್ಯಾಂ ಚ ವರ್ತತ ಇತ್ಯರ್ಥಃ ॥ **ಪ್ರಾಣಾ-ಕ್ರಾಣಾ** ಇತಿ ಪಾಠಃ ॥

ಭಾಷ್ಯಕಾರಸ್ತು ಕ್ರಾಣಾ ಇತಿ ಋಗ್ವೇದೀಯ ಪಾಠಮನುಸೃತ್ಯೈವ ವ್ಯಾಖ್ಯಾತ ವಾನ್ । ತಥಾ ಚ ಯಾಸ್ಕಃ ಗೋಭಿಃ ಕ್ರಾಣಾ ಅನುಷಕ - ಗೋಭಿಃ ಕುರ್ವಾಣಾ ಅಸೋಷತ ಇತಿ ೪-೧೯ ॥ ಸಾಮ ವೇದೀಯ ಪಾಠಸ್ತು **ಪ್ರಾಣಾ** ಇತಿ ಅತ ಏವ ಪ್ರಾಣಭೂತಾಃ - ಇತಿ ವಿವರಣ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಮ್ ॥

ಮಹೀನಾಂ ಶಿಶುಃ ಪ್ರಾಣಾ ಮಹಾ ಮಹಿಮೋಪೇತವಾದ ಉದಕಗಳ ಪ್ರಾಣಸ್ವರೂಪವಾಗಿರುವ ಶಿಶುಸ್ಥಾನೀಯ ಪುತ್ರನಾದ ಸೋಮವು ಸ್ತುತಿಗಳ ಶಿಶು ಸಮಾನ ಪ್ರಾಣರೂಪ ಸೋಮವು - ಮಹೀ ವಾಙ್‌ನಾಮ । ನಿಘಂ ೧. ೧೧ ॥ ಪ್ರಾಣೋ ವೈ ಸೋಮಃ । ಶ ೭ ೩-೧-೪೫ ॥ **ಋತಸ್ಯ** ಯಜ್ಞದ ಅಮೃತ ಸ್ವರೂಪದ - ಋತಮಮೃತಮ್ । ಜೈ ೨-೧೬೦ ॥ **ದೀಧಿತಿ** ತೇಜೋಮಯವಾದ ರಸವನ್ನು ಹಿನ್ವನ್ ಪ್ರೇರಿಸುತ್ತ **ವಿಶ್ವಾ** ಸಮಸ್ತವಾದ **ಪ್ರಿಯಾ** ಪ್ರೀತಿಕಾರಕವಾದ ಹವಿಸ್ಸುಗಳಲ್ಲಿ **ಪರಿಭುವತ್** ಅಧಿಷ್ಠಾತೃವಾಗಿ ವ್ಯಾಪಿಸಿ **ಅಥ ದ್ವಿತಾ** ಪೃಥ್ವಿಯಲ್ಲಿ ಔಷಧಿ ಲತಾ ರೂಪವಾಗಿಯೂ ದ್ಯುಲೋಕದಲ್ಲಿ ಚಂದ್ರ ರೂಪವಾಗಿಯೂ ಅಂದರೆ ದ್ಯಾವಾ ಪೃಥ್ವಿಗಳೆರಡರಲ್ಲೂ ವಿಭಕ್ತವಾಗಿ ಇರುತ್ತದೆ.

ಮಹಿಮಾನ್ವಿತ ಉದಕಗಳ ಪ್ರಾಣಪ್ರಿಯ ಪುತ್ರ ಸೋಮನು ತನ್ನ ಅಮೃತ ಸ್ವರೂಪದ ತೇಜೋಮಯವಾದ ರಸವನ್ನು ಪ್ರೇರಿಸುತ್ತಾ ತನ್ನ ಪ್ರೀತಿಪಾತ್ರವಾದ ಸಮಸ್ತ ಹವಿಸ್ಸುಗಳಲ್ಲೂ ಅಧಿಷ್ಠತೃವಾಗಿ ವ್ಯಾಪ್ತನಾಗಿ ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿ ಲತಾ ಆದಿ ಔಷಧಿಗಳ ರೂಪವಾಗಿಯೂ ದ್ಯುಲೋಕದಲ್ಲಿ ಚಂದ್ರನಾಗಿಯೂ ಬೆಳಗುತ್ತಾ ದ್ಯಾವಾ ಪೃಥಿವಿಗಳೆರಡರಲ್ಲೂ ವಿಭಕ್ತನಾಗಿ ವಿರಾಜಿಸುತ್ತಾನೆ.

ಮಹಿತೋದಕಹಿತನಪ್ಪ ನೀ ಸೋಮ
ಶಿಶುಸನ್ನಿಭನತಿ ಸೌಹಾರ್ದಂ।
ಅಮೃತಾಂಶು, ವನೌಷಧೀಶನೀತಂ
ಸರ್ವಪೋಷಕಂ ರಜನೀಶಂ ॥

॥ ಮನುರಾಪ್ಸವಃ ಉಷ್ಣಿಕ್ ಪವಮಾನಸ್ತೋಮಃ ॥

೧ ೨ ೩ ೧ ೨ ೩ ೨ ೩ ೧ ೨ ೩ ೧ ೨
ಪವಸ್ವ ದೇವವೀತಯ ಇನ್ದೋ ಧಾರಾಭಿರೋಜಸಾ ।
೨ ೩ ೨ ೩ ೧ ೨
ಆ ಕಲಶಂ ಮಧುಮಾನ್ತ್ಸೋಮ ನಃ ಸದಃ ॥ ೬-೫೭೧ ॥

೧೨ರ ೩ ೧ ೨ ೩ ೨ ೩ ೧೨ರ ೧ ೨ರ ೧೨ರ
ಪವಸ್ವ-ದೇವವೀತಯೇ-ದೇವ-ವೀತಯೇ । ಇನ್ದೋ-ಧಾರಾಭಿಃ-ಓಜಸಾ ॥
೩೧೨ ೧ ೨ರ ೩
ಆ-ಕಲಶಮ್-ಮಧುಮಾನ್-ಸೋಮ-ನಃ-ಸದಃ ॥ ೬-೫೭೧ ॥

॥ ಪ್ರಾಜಾಪತ್ಯೇ ದ್ವೇ । ದ್ವಯೋಃ ಪ್ರಜಾಪತಿರುಷ್ಣಿಗಿನ್ದ್ರಸೋಮೌ ॥

೧ ^ ೩ ೨^ ೩ ೫ ೧ ೦ ೦
೧. ಪವಸ್ವದಾ೨ಇ । ವವೀತಾ೨ಇಳಯಾಇ ॥ ಆಇನ್ದೋಧಾ
^ ೩ ೨^ ೩ ೫ ೧೦ ೨
ರಾ೨ । ಭಿರೋಜಾ೨೩ಳಸಾ । ಆಕಾಲಶಾಮ್ । ಮಾಧೂ
೩ ೫ ೧ ೨೦೧ ೪
ಮಾ೨೩ಳನ್ತ್ಸೋ ॥ ಮನಏಮಾನಾ೨೩ಃ ॥ ಸದಾ೫ಏ ।
೪
ಹೋ೫ಇ ॥ ಡಾ ॥

ದೀ - ೪ । ಪ - ೧೦ । ಮಾ - ೮ । ನೈ ॥ ೨೪.೧೧೪೭ ॥

೫ ೨೧೧ ೦ ೨
೨. ಪವಸ್ವದಾ ॥ ವವೀತಯಾಇ । ಇನ್ದೋಧಾ೨೩ರಾ೩ಳ ।
೩ ೪೦ ೫ ೫ ೧ ೨ ೨ ೧ — ೧ ೨
ಭಿರೋಜಸಾ೬ಏ । ಆಕಾ೩ಹಾ । ಲಾಶಾ೨ಮ್ ॥ ಮಾಧೂ
೨ ೧ ೨ ೧ ೫ ೪
೩ಹಾಇ । ಮಾನ್ತ್ಸೋ೨೩ । ಮನೋ೨೩ಳವಾ । ಸಾ೫ದೋ
॥ ೫
೬ಹಾಇ ॥ *ದೀ - ೩ । ಪ - ೧೦ । ಮಾ - ೫ । ಋ ॥ ೨೫.೧೧೪೮ ॥*

ಹೇ ಇನ್ದೋ ಸೋಮ ದೇವವೀತಯೇ ದೇವಾನಾಂ ಭಕ್ಷಣಾಯ ಓಜಸಾ ಬಲೇನ ಧಾರಾಭಿಃ ಆತ್ಮೀಯಾಭಿಃ ಪವಸ್ವ ಕ್ಷರ । ಹೇ ಸೋಮ ಮಧುಮಾನ್ ಮದಕರ ರಸವಾಂನ್ ತ್ವಂ ನಃ ಅಸ್ಮದೀಂರುಂ ಕಲಶಂ ದ್ರೋಣಾಖ್ಯಂ ಆ ಸದಃ ಆಸೀದ । ಸರ್ದೇರ್ಲಜಿರೂಪಮ್ ॥

ದೇವವೀತಯೇ ದೇವತೆಗಳ ಸೋಮಪಾನಕ್ಕಾಗಿ **ಓಜಸಾ** ಓಜೋ ರೂಪವಾದ ಆತ್ಮಬಲದಿಂದ **ಇನ್ದೋ** ಸೋಮದೇವನೇ **ಧಾರಾಭಿಃ** ಧಾರಾ ಪ್ರವಾಹವಾಗಿ **ಪವಸ್ವ** ಪ್ರವಹಿಸು. **ಮಧುಮಾನ್** ಮುದಕೊಡುವ ಮಧುರ ರಸದಿಂದ ಕೂಡಿದ **ಸೋಮ** ರಸರೂಪೀ ಸೋಮದೇವನೇ **ನಃ ಕಲಶಂ** ನಮ್ಮ ಹೃದಯ ಕಲಶದಲ್ಲಿ ಈ ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ಯೋಜಿಸಿ ಸ್ಥಾಪಿಸಿರುವ ದ್ರೋಣಕಲಶದಲ್ಲಿ **ಆ ಸದಃ** ವಿರಾಜಮಾನನಾಗು.

ದೇವತೆಗಳ ಪಾನಾರ್ಥವಾಗಿ ಸೋಮದೇವನೇ ನಿನ್ನ ಓಜೋಬಲಗಳೊಡನೆ ಧಾರಾಕಾರವಾಗಿ ಪ್ರವಹಿಸು ಮುದಗೊಳಿಸುವ ಮಧುರ ರಸಯುಕ್ತನಾದ ನೀನು ಯಜ್ಞಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿರುವ ದ್ರೋಣ ಕಲಶದಲ್ಲಿ ವಿರಾಜಮಾನನಾಗು.

ಬರ್ದಿಲರೀಂಟಲ್ ಬಾರಯ್ ! ಬೇಗನೆ
ಓಜೆಮೆರೆಯೆ ತೇಜೋರೂಪಿ !
ಧಾರಾಕಾರವಿಹಾರ ! ಮಧುಸ್ಫುರ-
-ದಾಧಾರ ! ಪ್ರಿಯಸೋಮ ! ವರ !

ಋಕ್ - ೫೭೨

॥ ಅಗ್ನಿಶ್ಚಾಕ್ಷುಷಃ ಉಷ್ಣಿಕ್ ಪವಮಾನಸ್ಸೋಮಃ ॥

೧ ೨ ೩ ೨ ೩ ೨ಉ ೩ ೨ ೩ ೧ ೨
ಸೋಮಃ ಪುನಾನ ಊರ್ಮಿಣಾವ್ಯಂ ವಾರಂ ವಿ ಧಾವತಿ ।
೧ ೨ ೩ ೧ ೨ಽ ೩ ೧ ೨
ಅಗ್ರೇ ವಾಚಽಪವಮಾನಃ ಕನಿಕ್ರದತ್ ॥ ೭-೫೭೨ ॥

೧ ೨ಽ ೩ ೨ ೩ ೧ ೨ ೧ ೨ಽ ೧ ೨ಽ ೩
ಸೋಮಃ-ಪುನಾನಃ-ಊರ್ಮಿಣಾ । ಅವ್ಯಮ್-ವಾರಮ್-ವಿ-ಧಾವತಿ ॥
೧ ೨ಽ ೩ ೨ ೧ ೨ಽ ೧ ೨ಽ
ಅಗ್ರೇ-ವಾಚಃ-ಪವಮಾನಃ-ಕನಿಕ್ರದತ್ ॥ ೭-೫೭೨ ॥

॥ ಸುಜ್ಞಾನೇ ದ್ವೇ । ದ್ವಯೋರಿನ್ದ್ರಉಷ್ಣಿಕ್ಸೋಮಃ ॥

೫೦ ೨ ೦ ೧ ೨ ೧ —
೧. ಸೋಮಃಪುನಾ ॥ ನಊರ್ಮಿಣಾ । ಅವ್ಯಂವಾರಾऽ೨ಿಮ್ ।
೦ ೧ ೨೦ ೧ — ೧ ^ ೩
ವಿಧಾವತಾಇ ॥ ಅಗ್ರೇವಾಚಾऽ೨ಃ ॥ ಪವಾऽ೨೩ । ಮಾऽ೨ನಾऽ
೫೦೦ ೧ ೨ ೦ ೧ ೩ ೧೧೧
೨೩೪ಔಹೋವಾ ॥ ಕನಿಕ್ರದದೇಉಪಾऽ೨೩೪೫ ॥

ದೀ – ೭ । ಪ – ೮ । ಮಾ – ೬ । ಜೂ ॥ ೨೬೧೧೪೯ ॥

೫೦ ೨ ೦ ೧ ೨ ^ ೧ ^ ೩
೨. ಸೋಮಃಪುನಾ ॥ ನಊರ್ಮಿಣೋವಾऽ೩ । ಓऽ೨ । ವಾऽ
೫೦೦ ೧ ೦ ೨೦ ^ ೩ ೨ ^
೨೩೪ । ಔಹೋವಾ । ಅವ್ಯಂವಾರಂವಿಧಾವತಿ ॥ ಅಗ್ರೇऽ೩ ।
೧ ೨ ^ ೧ ^ ೩ ೫೦೦ ೨೦ ೧
ಹೋವಾऽ೩ । ಹೋऽ೨ । ವಾऽ೨೩೪ । ಔಹೋವಾ । ವಾಚ
೨೦ ^ ೩ ೨ ^ ೧ ೨ ^ ೧ ^ ೩
ಪವಮಾನಃ ॥ ಕನಾऽ೩ । ಹೋವಾऽ೩ । ಹೋऽ೨ । ವಾऽ
೫೦೦ ೩ ೫
೨೩೪ । ಔಹೋವಾ ॥ ಕ್ರಾऽ೨೩೪ದಾತ್ ॥

ದೀ – ೧೨ । ಪ – ೧೮ । ಮಾ – ೩ । ಜೆ ॥ ೨೭೧೧೫೦ ॥

॥ ದ್ಯೌತೇ ದ್ವೇ । ದ್ವಯೋರ್ದ್ಯುತಉಷ್ಣಿಕ್ಸೋಮಃ ॥

೪೦ ೫ ೦ ೪ ೧ ೦ ೨ ೧೦
೩. ಸೋಮಃಪುನಾನಊ ॥ ರ್ಮಿಣಾ । ಅವ್ಯಂವಾರಂವಿಧಾವಾऽ
೨ ೧೦ ೦ ೨ ೧ ೦ ೨ ^ ೪೫ ೩
೨೩ತೀ ॥ ಅಗ್ರೇವಾಚಃ ॥ ಪವಮಾನಾಃ । ಕಾऽ೩ನಿಕ್ರ ॥ ದಾऽ೨
೧ ೧ ೧
೩೪೫ತ್ ॥ ದೀ – ೭ । ಪ – ೭ । ಮಾ – ೪ । ಥೀ ॥ ೨೮.೧೧೫೧ ॥

೨೦ ೦ ೦ ೩ ೫೦ ೨ ೦
೪. ಸೋೀಮ೨ಪುನಾನಊರ್ಮಿಣಾ೩೨೩೪೪ಐಹೀ ॥ ಅವ್ಯಂವಾ
೦ ೩ ೫೦ ೨೦ ೦ ೦ ೩
ರಂವಿಧಾವತಾ೩೨೩೪೪ಐಹೀ ॥ ಅಗ್ರೇವಾಚ೨ಪವಮಾನಾ೩೨೩೪
೫೦ ೪ ೫ ೨ ೫ ೫ ೪
ಐಹೀ ॥ ಕಾನೀ । ಕ್ರದದೇ೩೪೪ । ಹಿಯಾ೩೬ಹಾ । ಹೋ೩೫ಇ ॥
ಡಾ ॥ *ದೀ – ೧೧ । ಪ – ೮ । ಮಾ – ೫ । ಗು ॥ ೨೯.೧೧೫೨ ॥*

॥ ಆತೀಷಾದೀಯೇ ದ್ವೇ । ದ್ವಯೋಃ ಪ್ರಜಾಪತಿರುಷ್ಣಿಕ್ಸೋಮಃ ॥

೩೦ ೪ ೫ ೦ ೩ ೨ ^೩ ೫ ೧
೫. ಸೋೀಮಃಪುನಾ । ನಊ೩೨ರ್ಮೀ೩೨೩೪ಣಾ ॥ ಅವ್ಯಂ
೨೦ ೧ ೨ ೧ನ ^ ೩ ೫ ೧
ವಾರಮ್ । ವಿಧಾವತಿ ॥ ಅಗ್ರಾ೩೨ಇ । ವಾ೩೨೩೪ಚಾಃ ॥ ಪ
ನ ^ ೩ ೫ ೩೨ ೪ ॥
ವಾ೩೨ । ಮಾ೩೨೩೪ನಾಃ ॥ ಕನಾ೩ಇಕ್ರಾ೫ದಾ೩೬೫೬ತ್ ॥

ದೀ – ೩ । ಪ – ೯ । ಮಾ – ೬ । ಥೇ ॥ ೩೦.೧೧೫೩ ॥

೩೦ ೪ ೫ ೦ ೨^ ೩ ೪೦ ೫ ೫ ೧
೬. ಸೋೀಮಃಪುನಾ । ಹೋ । ನಊರ್ಮಿಣಾ೩೬ವಿ ॥ ಅವ್ಯಂ
೦ ೨ ೨ ೨ ^೩ ೩ ೧೧೧
ವಾರಂವಿಧಾ೩೧ವಾ೩ತೀ । ಅಗ್ರೇವಾ೩೨೩೪೫ । ಚಾ೩೨೩೪೫ಃ
೨೧ ೨ ೧ ^೩ ೫೦೦ ೨
॥ ಪವಮಾ೩೨ನಾ೩ಃ ॥ ಕಾ೩೨ನಾ೩೨೩೪ಔಹೋವಾ ॥ ಕ್ರದ
೩ ೧೧೧
ದೇ೩೨೩೪೫ ॥ *ದೀ – ೬ । ಪ – ೯ । ಮಾ – ೫ । ಘು ॥ ೩೧.೧೧೫೪ ॥*

ಪುನಾನಃ ಪೂಯಮಾನಃ ಸೋಮಃ ಊರ್ಮಿಣಾ ಸ್ವೀಯಯಾ ಧಾರಯಾ ಅವ್ಯಮ್ ಅವಿಮಯಂ ವಾರಂ ಬಾಲಂ ಪವಿತ್ರಂ ವಿ ಧಾವತಿ ವಿಬಿಧಂ ವಿಸೃಜ್ಯ ಗಚ್ಛತಿ । ಕೀದೃಶಃ । ಪವಮಾನಃ ಪೂತಃ ವಾಚಃ ಸ್ತೋತ್ರಸ್ಯ ಅಗ್ರೇ ಕನಿಕ್ರದತ್ ಪುನಃಪುನಃ ಶಬ್ದಂ ಕುರ್ವನ್ ವಿಧಾವತಿ । ಅವ್ಯಮ್ ಅವ್ಯಃ ಇತಿ ಸಾಮ್ನ ಋಚಃ ಪಾಠಃ ॥

ಪುನಾನಃ ಸ್ವತಃ ಪವಿತ್ರನಾದವನೂ **ಪವಮಾನಃ** ಪವಿತ್ರಕಾರಕನೂ ಆದ **ಸೋಮಃ** ರಸರೂಪೀ ಸೋಮದೇವನು **ವಾಚಃ ಅಗ್ರೇ** ವೇದ ಮನ್ತ್ರಗಳ ಸ್ತುತಿಗಳ ಮುಂದೆ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ **ಕನಿಕ್ರದತ್** ಶಬ್ದ ಮಾಡುತ್ತಾ ದನಿಗೂಡಿಸುತ್ತಾ **ಊರ್ಮಿಣಾ** ತರಂಗ ತರಂಗವಾಗಿ **ಅವ್ಯಂ ವಾರಂ** ಕುರಿಗಳ ಉಣ್ಣೆಯ ದಾರಗಳಿಂದ ಸಿದ್ಧಮಾಡಿರುವ ದಶಾಪವಿತ್ರದ ಮೂಲಕ **ವಿಧಾವತಿ** ವಿಬಿಧಂ ವಿಸೃಜ್ಯ ಗಚ್ಛತಿ । ಎಡೆಬಿಡದ ಧಾರೆಯಾಗಿ ವೇಗವಾಗಿ ಸ್ರವಿಸುತ್ತಾ ಪ್ರವಹಿಸುತ್ತಾನೆ.

ತಾನೇ ಸ್ವತಃ ಪವಿತ್ರನಾಗಿರುವವನೂ ಅನ್ಯರನ್ನೂ ಪವಿತ್ರಗೊಳಿಸುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದವನೂ ಆದ ಸೋಮದೇವನು ವೇದಪಾರಾಯಣದ ಪವಿತ್ರಧ್ವನಿಗಳೊಂದಿಗೆ ದನಿಗೂಡಿಸುತ್ತಾ ದಶಾಪವಿತ್ರದ ಮೂಲಕ ತರಂಗ ತರಂಗವಾಗಿ ಎಡೆಬಿಡದ ಧಾರೆಯಾಗಿ ಸ್ರವಿಸುತ್ತಾ ಪ್ರವಹಿಸುತ್ತಾನೆ.

ಸ್ವತಃ ಪವಿತ್ರಂ ಪೆರರಂ ಪಾವನ-
-ಗೊಳಿಸುವ ಬಲ್ಮೆಯ ಸೋಮನಿವಂ ।
ದಶಾಪವಿತ್ರದ ಮೂಲಕ ಸುರಿವಂ
ತರಂಗರಂಗಂ ಶ್ರುತಿಷಂಗಂ ॥

ಋಕ್ - ೫೭೩

॥ ದ್ವಿತ ಆಪ್ತ್ಯಃ ಉಷ್ಣಿಕ್ ಪವಮಾನಸ್ಸೋಮಃ ॥

೧ ೨ ೩ ೧ ೨ ೩ ೨೩ ೧ ೨ ೩ ೧೨
ಪ್ರ ಪುನಾನಾಯ ವೇಧಸೇ ಸೋಮಾಯ ವಚ ಉಚ್ಯತೇ ।
೩ ೧ ೨೦ ೩ ೧೨ ೩ ೧ ೨
ಭೃತಿಂ ನ ಭರಾ ಮತಿಭಿರ್ಜುಜೋಷತೇ ॥ ೮-೫೭೩ ॥

೨ ೩ ೧ ೨ ೩ ೧೨ ೧ ೨೦ ೧೨೦ ೩ ೨
ಪ್ರ-ಪುನಾನಾಯ-ವೇಧಸೇ । ಸೋವಾಯ-ವಚಃ-ಉಚ್ಯತೇ ॥ ಭೃತಿಮ್-
೩ ೩೧೨ ೩ ೧ ೨
ನ-ಭರ-ಮತಿಭಿಃ-ಜುಜೋಷತೇ ॥ ೮-೫೭೩ ॥

॥ ಸೋಮಸಾಮಾನಿ ಚತ್ವಾರಿ । ಚತುರ್ಣಾಂ ಸೋಮ ಉಷ್ಣಿಕ್ಸೋಮಃ ॥

೨ ೧ ೪೦ ೫೦ ೧

೧. ಪ್ರಪುನಾಽ೨೩ನಾಯವೇಧಸಾಇ ॥ ಹೋಇ । ಹೋಇ ।

೦ ೦ ೮ ೧ ೮

ಸೋಮಾಯವಚಾಉಚ್ಯಾತಾಽ೨ಇ ॥ ಭೃತಿನ್ನಭರಾಮತಿಭಾಽ೨

೧೦ ೨ ^ ೧

ಇಃ ॥ ಜುಜೋಷಾಽ೨೩ತಾಽ೩೪೩ಇ । ಓಽ೨೩೪೫ಇ ॥ ಡಾ ॥

ದೀ – ೫ । ಪ – ೮ । ಮಾ – ೯ । ಬೋ ॥ ೩೨.೧೧೫೫ ॥

೪ ೦ ೦ ೦ ೪ ೨೦ ೧ ೨ ೨

೨. ಪ್ರಪುನಾನೌಹೋಽ೫ಯವೇಧಸಾಇ ॥ ಸೋಮಾಔಽ೩ಹೋಽ

^ ೫ ೪ ೨ ೧ ೨ ^ ೨ ೫ ೦

೩೪ । ಯವಚಉಚ್ಯತಾಇ ॥ ಭೃತಾಔಽ೩ಹೋಽ೩೪ । ನಭರಾ

೪ ೨ ^ ೫

ಮತಿಭಾಇಃ ॥ ಜುಜಾಽ೩೧ಉವಾಽ೨೩ ॥ ಷಾಽ೨೩೪ತೇ ॥

ದೀ – ೫ । ಪ – ೭ । ಮಾ – ೮ । ಫೈ ॥ ೩೩.೧೧೫೬ ॥

ಸ್ವಾತ್ಮಾನಂ ಪ್ರತ್ಯಾಹ । ಪುನಾನಾಯ ಪವಿತ್ರೇಣ ಪೂಯಮಾನಾಯ **ವೇಧಸೇ** ಕರ್ಮಣೋ ವಿಧಾತ್ರೇ ಸೋಮಾಯ **ವಚಃ** ಸ್ತೋತ್ರಲಕ್ಷಣಂ **ಪ್ರೋಚ್ಯತೇ** ತ್ವಯಾ ಪ್ರೋಚ್ಯತಾಮ್ । ಕಿಂ ಚ । **ಮತಿಭಿಃ** ಸ್ತುತಿಭಿಃ **ಜುಜೋಷತೇ** । ಪ್ರೀಯಮಾಣಾಯ ಸ್ತುತಿಮ್ ಆ ಭರ ಪ್ರಕರ್ಷೇಣ ಧಾರಯ । ತತ್ರ ದೃಷ್ಟಾನ್ತಃ ಭೃತಿಂ ನ ಯಥಾ ಭೃತಕಾಯ ಭೃತಿಂ ಸಂಪಾದಯತಿ ತದ್ವತ್ । **ವಚ ಉಚ್ಯತೇ– ವಚ ಉದ್ಯತಮ್** ಇತಿ ಸಾಮ್ನ ಋಚಃ ಪಾಠಃ ॥

ವೇಧಸೇ ಮೇಧಾವಿಯೂ ಕರ್ಮಗಳ ವಿಧಾತನೂ – ವೇಧಸೇ ವಿಧಾತ್ರೇ ನಿರು ೧೩–೩೦ ಹಾಗೂ ೧೪–೪೨ ॥ **ಪುನಾನಾಯ** ಪವಿತ್ರಕಾರಕನೂ **ಮತಿಭಿಃ** ಸ್ತುತಿಗಳಿಂದ – ವಾಗ್ವೈ ಮತಿಃ **ಜುಜೋಷತೇ** ಸಂತೃಪ್ತನಾಗುವವನೂ ಆದ ಜುಷ ಪರಿತರ್ಪಣೇ ಇತ್ಯಯೇ – ಚುರಾದಿ ॥ **ಸೋಮಾಯ** ಸೋಮನಿಗೆ **ಪ್ರೋಚ್ಯತೇ** ಮನಃ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಪಠಿಸುವ **ವಚಃ** ಸ್ತೋತ್ರವನ್ನು **ಭೃತಿಂ ನ** ಭೃತ್ಯನಿಗೆ ಸೇವಾಮೌಲ್ಯವನ್ನು ನೀಡುವಂತೆ **ಪ್ರಭರ** ಸಮರ್ಪಿಸಿ.

ಸ್ತುತಿಗಳಿಂದ ಸಂತೃಪ್ತನಾಗುವವನೂ ಮೇಧಾವಿಯೂ ಆದ ಸೋಮನಿಗೆ ಮನಃ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಪಠಿಸುವ ಸ್ತೋತ್ರವನ್ನು – ಭೃತ್ಯನಿಗೆ ಅವನ ಸೇವಾ ಮೌಲ್ಯವನ್ನು ನೀಡುವಂತೆ – ಸಮರ್ಪಿಸಿ.

ಸ್ತುತಿಸಂತೃಪ್ತಂ ಮೇಧಾಕ್ಲಪ್ತಂ
ಹತಸಂಧೃಪ್ತಂ ಸೋಮರಸಂ ।
ಭೃತ್ಯಂಗೀವಂದದೆ ಭೃತಿ, ನೀಡಿಮ್
ಈತನಿಗೆಮ್ಮಯ ನುತಿಧನಮಂ ॥

ಋಕ್ – ೫೭೪

॥ ಪರ್ವತ ನಾರದೌ ಕಾಣ್ವೌ ಉಷ್ಣಿಕ್ ಪವಮಾನಸ್ಸೋಮಃ ॥

೧ ೨ ೩ ೧ ೨ ೩ ೧ ೨
ಗೋಮನ್ನ ಇನ್ದೋ ಅಶ್ವವತ್ ಸುತಃ ಸುದಕ್ಷ ಧನಿವ ।
೩ ೨ ೩ ೨ ೩ ೨ ೩ ೧ ೨
ಶುಚಿಂ ಚ ವರ್ಣಮಧಿ ಗೋಷು ಧಾರಯ ॥ ೯–೫೭೪ ॥

೧ ೨೦ ೩ ೧೨೦ ೩ ೨ ೩
ಗೋಮತ್–ನಃ–ಇನ್ದೋ–ಅಶ್ವವತ್ । ಸುತಃ–ಸುದಕ್ಷ–ಸು–ದಕ್ಷ–ಧನಿವ ॥
೧ ೨೦ ೩ ೧೨೦ ೧೨೦ ೧ ೨೦ ೩
ಶುಚಿಮ್–ಚ–ವರ್ಣಮ್–ಅಧಿ–ಗೋಷು–ಧಾರಯ ॥ ೯–೫೭೪ ॥

॥ ಸೋಮಸಾಮ । ಸೋಮ ಉಷ್ಣಿಕ್ಸೋಮಃ ॥

೩ ೫ ೨ ^ ೩ ೪೦ ೫ ೫ ೧
೧. ಗೋऽ೪ಮನ್ನಃ । ಹೋಇ । ಇನ್ದೋಅಶ್ವವಾऽ೬ದೇ ॥ ಸೂ
೨ ೨ ^ ೨ ೩ ೨
ತಸ್ಸುದಕ್ಷಧಾऽ೧ನೀऽ೩ವಾ । ಶುಚಿಞ್ಚವಾऽ೨೩೪೫ ॥ ಣಮಧಿ
೩ ೫೦ ೦ ೩ ೫ ೨ ೧ ೨
ಗೋऽ೨೩೪ಔಹೋವಾ ॥ ಷೂऽ೨೩೪ । ಧಾರಯಾ । ಔऽ೩
೪ ೫ ೪
ಹೋವಾ । ಹೋऽ೫ಇ ॥ ಡಾ ॥

ದೀ – ೩ / ಪ – ೧೧ / ಮಾ – ೫ / ಟು ॥ ೩೪.೧೧೫೭ ॥

ಹೇ ಸುದಕ್ಷ ಸುಬಲ ಹೇ ಇನ್ದೋ ಸೋಮ ಸುತಃ ಅಭಿಷುತಸ್ತ್ವಂ ನಃ ಅಸ್ಮಾಕಂ ಗೋಮತ್ ಯಜ್ಞಸಾಧನ ಗೋಸಂಯುಕ್ತಮ್ ಅಶ್ವಯುಕ್ತಂ ಧನಮ್ ಧನಿವ ಧನ್ವ । ವರ್ಣ ವಿಕಾರಃ । ಗಮಯ । ಧನ್ವತಿರ್ಗತ್ಯರ್ಥಃ । ತತೋಽಹಂ ಶುಚಿಂ ಪೂತಂ ದೀಪ್ಯಮಾನಂ ವರ್ಣಂ ರಸಂ ಚ ಗೋಷು ಕ್ಷೀರಾದಿಷು ಅಧಿಧಾರಯ ಅಧಿಕಂ ಪ್ರಾಪಯ ॥ ಧನಿವ-ಧನ್ವ ಇತಿ। ಧಾರಯ-ದೀಧರಮ್ ಇತಿ ಚ ಛಂದೋಗ ಬಹ್ವೃಚಾನಾಂ ಪಾಠಭೇದಃ ॥

ಸುತಃ ಶಾಸ್ತ್ರೋಕ್ತವಾಗಿ ಹಿಂಡಿ ಸಿದ್ಧಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟ **ಸುದಕ್ಷ** ಅತಿಶಯ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವಂತನಾದ ಇನ್ದೋ ಸೋಮದೇವನೇ **ಗೋಮತ್** ಗೋಮುಂತಾದ **ಅಶ್ವವತ್** ಕುದುರೆ ಮುಂತಾದ ಧನವನ್ನು **ಧನಿವ** ಅನುಗ್ರಹಿಸು. **ಶುಚಿಂ** ಪವಿತ್ರವೂ ಪ್ರಕಾಶಮಾನವೂ ಆದ **ತೇ** ನಿನ್ನ **ವರ್ಣಂ** ರಸವನ್ನು **ಗೋಷು ಅಧಿ ಧಾರಯ** ಗೋಕ್ಷೀರಾದಿ ದ್ರವ್ಯಗಳೊಂದಿಗೆ ಮಿಶ್ರ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ.

ವಿಧ್ಯುಕ್ತವಾಗಿ ಹಿಂಡಿ ಸಿದ್ಧಮಾಡಿಟ್ಟಿರುವ ಅತಿಶಯ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವಂತನಾದ ರಸರೂಪೀ ಸೋಮದೇವನೇ ಗೋ ಮತ್ತು ಅಶ್ವಸಂಪತ್ತನ್ನು ಅನುಗ್ರಹಿಸು. ನಿನ್ನ ರಸವನ್ನು ಗೋಕ್ಷೀರಾದಿ ದ್ರವ್ಯಗಳೊಡನೆ ಮಿಶ್ರ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ.

ವಿಧಿವತ್ಸುತಮಪ್ಪೀ ರಸದೊಳ್ ನೀಂ
ನೆಲೆಸಿರ್ಪೆಯಲಾ ! ಸೋಮರಸ ।
ಮಿಗಿಲೋಜೆಯ ಗೋಗಳನಶ್ವಂಗಳ
-ನೆಮಗೆ ನೀಡು, ಗವ್ಯಪ್ರಿಯನೆ ॥

ಋಕ್ – ೫೭೫

॥ ಪರ್ವತ ನಾರದೌ ಕಾಣ್ವೌ ಉಷ್ಣಿಕ್ ಪವಮಾನಸ್ಸೋಮಃ ॥

೩ ೧ ೨ ೩ ೧ ೨ ೩ ೧ ೨೦
ಅಸ್ಮಭ್ಯಂ ತ್ವಾ ವಸುವಿದಮಭಿ ವಾಣೀರನೂಷತ ।
೧ ೨ ೩ ೧ ೨ ೩ ೧ ೨
ಗೋಭಿಷ್ಟೇ ವರ್ಣಮಭಿ ವಾಸಯಾಮಸಿ ॥ ೧೦-೫೭೫ ॥

೩ ೧ ೨ ೩ ೧ ೨ ೩ ೧ ೨೦ ೩ ೨ ೧ ೨೦ ೩
ಅಸ್ಮಭ್ಯಮ್-ತ್ವಾ-ವಸುವಿದಮ್-ವಸು-ವಿದಮ್ । ಅಭಿ-ವಾಣೀಃ-ಅನೂ
೧ ೨೦ ೩ ೧ ೨೦ ೩ ೨ ೩
ಷತ ॥ ಗೋಭಿಃ-ತೇ-ವರ್ಣಮ್-ಅಭಿ-ವಾಸಯಾಮಸಿ ॥ ೧೦-೫೭೫ ॥

॥ ಸೋಮಸಾಮ । ಸೋಮ ಉಷ್ಣಿಕ್ಸೋಮಃ ॥

೧. ಹಾವಾಸ್ಮಾ ॥ ಭ್ಯಾऽ೨೩೪ನ್ವಾ । ವಾಸೂವೀऽ೨೩೪ದಾಮ್ ।
ಅಭಾऽ೨೩ಇವಾऽ೨೩೪ಣೀಃ । ಅನಾಓऽ೨೩೪ವಾ । ಷಾऽ೨೩೪
ತಾ ॥ ಗೋಭಿಷ್ಟೇವ ॥ ಣಮಭಿವಾऽ೨೩ ॥ ಸಯಾಮಸಿಹೋऽ
೨೩೪೫ಇ ॥ ಡಾ ॥

ದೀ - ೩ / ಪ - ೧೦ / ಮಾ - ೫ / ಣು ॥ ೩೫.೧೧೫೮ ॥

ಹೇ ಸೋಮ **ವಸುವಿದಂ** ಧನಸ್ಯ ದಾತಾರಂ **ತ್ವಾ** ತ್ವಾಮ್ **ಅಸ್ಮಭ್ಯಂ** ಧನಾದಿದಾನಾರ್ಥಂ **ವಾಣೀಃ** ಅಸ್ಮದೀಯಾಃ ವಾಚ **ಅಭ್ಯನೂಷತ** ಅಭಿಷ್ಟುವನ್ತಿ । ನೂ ಸ್ತವನೇ - ಅದಾ.ಪ । ವಯಂ **ತೇ** ತವ **ವರ್ಣಮ್** ಆವರಕಂ ರಸಂ **ಗೋಭಿಃ** ಗೋವಿಕಾರೈಃ ಕ್ಷೀರಾದಿಭಿಃ **ಅಭಿ ವಾಸಯಾಮಸಿ** ಅಭಿವಾಸಯಾಮಃ । ಅಭಿತಃ ಆಚ್ಛಾದಯಾಮಃ ॥

ಅಸ್ಮಭ್ಯಂ ವಾಣೀಃ ಸಂಪದಭಿಲಾಷೆಯಿಂದ ನಾವು ಪಠಿಸುವ ವೇದ ಸ್ತುತಿಗಳು **ವಸುವಿದಂ ತ್ವಾ** ಧನಪ್ರಾಪಕನಾದ ನಿನ್ನನ್ನು **ಅಭ್ಯನೂಷತ** ಪ್ರಶಂಸಿಸುತ್ತವೆ. **ತೇ ವರ್ಣಂ** ನಿನ್ನ ರೂಪ ರಸಗಳನ್ನು **ಗೋಭಿಃ** ಹಾಲು ಆದಿ ಹವ್ಯದ್ರವ್ಯಗಳಿಂದ **ಅಭಿವಾಸಯಾಮಸಿ** ಆವರಿಸುತ್ತೇವೆ ಬೆರಸುತ್ತೇವೆ.

ಸಂಪದಭಿಲಾಷೆಯಿಂದ ನಾವು ಮಾಡುವ ವೇದಸ್ತುತಿಗಳು ಧನದಾತನಾದ ನಿನ್ನನ್ನು ಪ್ರಶಂಸಿಸುತ್ತವೆ. ನಾವು ಗೋಕ್ಷೀರಾದಿಗಳನ್ನು ಸೋಮರಸಕ್ಕೆ ಸೇರಿಸಿ ಬೆರಸಿ ಭವ್ಯ ರೂಪವನ್ನು ನೀಡುತ್ತೇವೆ.

ಸಿರಿಯಂ ಬಯಸುತೆ ನಾಮೆಸಗುವ ನುತಿ
ಸಿರಿಯೊಡೆಯಗೆ ನಿನಗಂ ಮುಡಿಪು ।
ಗವ್ಯಮನೊಡವೆರಸು ನಿನ್ನನೀ ಪರಿ
ಸಜ್ಜಾಗಿಪೆವಾಮ್ ನೀನೊಲಿಯಲ್ ॥

॥ ಅಗ್ನಿಶ್ಚಾಕ್ಷುಷಃ ಉಷ್ಣಿಕ್ ಪವಮಾನಸ್ಸೋಮಃ ॥

೧ ೨ ೩ ೨ಉ ೩ ೨ ೩ ೧ ೨ ೩ ೧ ೨
ಪವತೇ ಹರ್ಯತೋ ಹರಿರತಿ ಹ್ವರಾꣳಸಿ ರꣳಹ್ಯಾ ।
೩ಕ೨೦ ೩ ೧ ೨ ೩ ೨ ೩ ೧ ೨
ಅಭ್ಯರ್ಷ ಸ್ತೋತೃಭ್ಯೋ ವೀರವದ್ಯಶಃ ॥ ೧೧-೫೭೬ ॥

೧೨೦ ೩ ೨ ೧೨೦ ೧೨೦ ೧೨೦ ೧ ೨೦ ೩ ೨ ೩
ಪವತೇ–ಹರ್ಯತಃ–ಹರಿಃ । ಅತಿ–ಹ್ವರಾꣳಸಿ–ರꣳಹ್ಯಾ ॥ ಅಭಿ–ಅರ್ಷ–
೧ ೨ ೩ ೧ ೨ ೧ ೨೦
ಸ್ತೋತೃಭ್ಯಃ–ವೀರವತ್–ಯಶಃ ॥ ೧೧-೫೭೬ ॥

॥ ಯಶಾꣳಸಿ ತ್ರೀಣಿ । ತ್ರಯಾಣಾಂ ಸೋಮ ಉಷ್ಣಿಕ್ಸೋಮಃ ॥

೫ ೨ ೧೦ ೨ ^ ೨
೧. ಪವತೇಹಾ ॥ ರ್ಯತೋಹರಿಃ । ಔಽ೩ಹೋಽ೩೧ಇ । ಔಽ
^ ೩ ೫ ೧ ೨ ೧ ಐಂ ೧ ೨ ೦ ೩೦ ೨
೨ಹೋಽ೨೩೪ವಾ । ಅತಿಹ್ವರಾಽಜ್೨ಸಿರಜ್ಹಿಯಾ । ಔಹೋಽ
^ ೩ ೫ ೨ ೧ ೨ ೦ ೧ ೨೦ ೧
೩೧ಇ । ಔಽ೨ಹೋಽ೨೩೪ವಾ ॥ ಅಭ್ಯರ್ಷಸ್ತೋತೃಭ್ಯೋವಾ ।
೨ ^ ೨ ^ ೩ ೫ ೧ ^ ೩
ಔಽ೩ಹೋಽ೩೧ಇ । ಔಽ೨ಹೋಽ೨೩೪ವಾ ॥ ರಾಽ೨ವಾಽ೨
೫೦ ೦ ೨ ೦ ೧ ೩ ೧ ೧ ೧
೩೪ಔಹೋವಾ ॥ ಯಶೋಯಶಾಽ೨೩೪೫ಃ ॥

ದೀ – ೧೦ । ಪ – ೧೨ । ಮಾ – ೬ । ಘೂ ॥ ೩೬.೧೧೫೮ ॥

೩ ೨ ೪ ೫೦ ೨ ೧೦ ೨೦ ೧
೨. ಪವಾಽ೩ । ಪವತೇಹಾ ॥ ರ್ಯತೋಹರಿಃ । ಔಹೋಇ ।
ನ ೨^ ೩೦ ೨ ೧ ೨ ೧ ಐಂ ೧ ೨ ೦
ಔಽ೩ಹೋಇ । ಔಹೋಇ । ಅತಿಹ್ವರಾಽ೨ꣳಸಿರಜ್ಹಿಯಾ ।

೦ ೧ ನ ೨^ ೩೦೨ ೧ ೨ ೦ ೧

ಔಹೋ೯ಇ । ಔಽ೩ಹೋ೯ಇ । ಔಹೋ೯ಇ ॥ ಅಭ್ಯರ್ಷಸ್ತೋತೃ

೨ ೧ ೨೦೧ ನ ೨^ ೩೦೨ ೧ ^

ಭ್ಯೋ೯ವಾ । ಔಹೋ೯ಇ । ಔಽ೩ಹೋ೯ಇ । ಔಹೋ೯ಽ೩ ॥ ರಾಽ೨

೩ ೫೦ ೦ ೨ ೦ ೧ ೩ ೧೧೧

ವಾಽ೨೩೪ಔಹೋ೯ವಾ ॥ ಯಶೋ೯ಯಶಾಽ೨೩೪೫ಃ ॥

ದೀ – ೧೫। ಪ – ೧೬। ಮಾ – ೧೧ । ಪ ॥ ೩೭.೧೧೬೦ ॥

೩ ೪೫೦ ೩ ೨ ^ ೧ ೫೦ ೪

೩. ಪವತೇ೯ಹರ್ಯತಃ । ಹರೀ೯ಽ೩ಃ । ಆಽ೨೩೪ । ತಿಹ್ವರಾಂಸಿರ ।

೫ ೨ ೧ ೦ ೫ ೩೦ ೨ ^

ಹಿಯಾ ॥ ಅಭ್ಯರ್ಷಾಽ೨೩೪ । ಸ್ತೋತೃ ॥ ಭ್ಯೋ೯ವಾಽ೩ಇ ॥

೧ ^ ೩ ೫೦೦ ೩ ೫

ರಾಽ೨ವಾಽ೨೩೪ಔಹೋ೯ವಾ ॥ ಯಾಽ೨೩೪ಶಾಃ ॥

ದೀ – ೬ । ಪ – ೧೦ । ಮಾ – ೫ । ಙು ॥ ೩೮.೧೧೬೧ ॥

ಹರ್ಯತಃ ಸ್ಪೃಹಣೀಯಃ ಹರಿಃ ಹರಿತವರ್ಣಃ ಸೋಮಃ । ರಂಹ್ಯಾ । ತೃತೀಯಾಯಾಃ ಆಕಾರಃ । ಸಾಧು ವೇಗೇನ ಹ್ವರಾಂಸಿ ಕುಟಿಲಾನಿ ಅನೃಜೂನಿ ಪವಿತ್ರಾಣಿ । ಅತಿ ಪವತೇ ಅತೀತ್ಯ ಗಚ್ಛತಿ । ಅಥ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಸ್ತುತಿಃ । ಹೇ ಸೋಮ ತ್ವಂ ಸ್ತೋತೃಭ್ಯಃ ವೀರವತ್ ಪುತ್ರಯುಕ್ತಮ್ ಯಶಃ ಅಭ್ಯರ್ಷ ಅಭಿಗಮಯ ಪ್ರಯಚ್ಛೇತ್ಯರ್ಥಃ ॥ ಅಭ್ಯರ್ಷ-ಅಭ್ಯರ್ಷನ್ ಇತಿ ಸಾಮ್ನ ಋಚಃ ಪಾಠೌ ॥

ಹರ್ಯತಃ ಮನೋಹರ ರೂಪಿಯೂ – ಹರ್ಯತಿ ಕಾನ್ತಿಕರ್ಮಾ ನಿಘಂ ೨-೬ ॥ ಹರ್ಯ ಗತಿಕಾನ್ತ್ಯೋಃ ಭ್ವಾದಿ **ಹರಿಃ** ದುಃಖಾಪಹಾರಿಯೂ ಪಚ್ಚೆ ವರ್ಣದವನೂ ಆದ ರಸರೂಪೀಸೋಮದೇವನು **ಸ್ತೋತೃಭ್ಯಃ** ಸ್ತೋತೃಗಳಿಗೆ **ವೀರವತ್ ಯಶಃ** ಪರಾಕ್ರಮಶಾಲಿಗಳಾದ ಪುತ್ರ ಪೌತ್ರರಿಂದ ಕೂಡಿದ ಅನ್ನ ಧನ ಯಶಸ್ಸುಗಳನ್ನು ಸಹವಾವ ವೀರೋ ಯ ಆತ್ಮನ್ ಏವ ವೀರ್ಯಮನು ವೀರಃ । ಜೈ ೨-೨೮೨ ॥ **ಅಭ್ಯರ್ಷನ್** ಪ್ರೇರಿಸುತ್ತಾ ಅನುಗ್ರಹಿಸುತ್ತಾ **ರಂಹ್ಯಾ** ವೇಗದಿಂದ – ರಂಹಿರ್ನ ಗತಿರ್ನ । ನಿರು ೧೦-೨೯ ॥ **ಹ್ವರಾಂಸಿ** ಬೇಡದವನನ್ನು ದೂರೀಕರಿಸಿ ಪಾಪವನ್ನೂ ಕುಟಿಲತೆಯನ್ನೂ ದೂರವಾಗಿಸುತ್ತಾ – ಹ್ವೃ ಕೌಟಿಲ್ಯೇ ॥ ಭ್ವಾದಿ ॥ ಕುಟಿಲವಾದ ಪಾತ್ರೆಗಳಿಗೆ **ಅತಿ ಪವತೇ** ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಪ್ರವಹಿಸುತ್ತಾನೆ.

ಮನೋಹರರೂಪದಿಂದಲೂ ಪಚ್ಚೆವರ್ಣದಿಂದಲೂ ಕಂಗೊಳಿಸುತ್ತಿರುವ ದುಃಖಾಪಹಾರಿಯಾದ ಸೋಮನು ಸ್ತೋತೃಗಳಿಗೆ ವೀರರಾದ ಪುತ್ರ ಪೌತ್ರದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಅನ್ನ ಧನ ಯಶಸ್ಸುಗಳನ್ನು ಅನುಗ್ರಹಿಸುತ್ತಾ ಪಾಪವನ್ನೂ ಕುಟಿಲತೆಯನ್ನೂ ದೂರಮಾಡುತ್ತಾ ದಶಾಪವಿತ್ರದಿಂದ ದ್ರೋಣಕಲಶಕ್ಕೆ ಪ್ರವಹಿಸುತ್ತಾನೆ.

ಮನೋಹಾರಿಯೇ ! ಹರಿದ್ರೂಪನೇ !
ಖೇದದೂರನೇ ! ರಸ ಸೋಮ !
ವೀರಸಂತತಿಯನಿತ್ತು ಭೋಗದೊಡ-
-ಮೊಂದಿಸಯ್ ಜಸಮನೀ ಸವದಿಂ ॥

ಋಕ್ - ೫೭೭

॥ ದ್ವಿತ ಆಪ್ತ್ಯಃ ಉಷ್ಣಿಕ್ ಪವಮಾನಸ್ಸೋಮಃ ॥

೨ ೩ ೧ ೨ ೩ ೨ ೩ ೧ ೨ ೩ ೧ ೨
ಪರಿ ಕೋಶಮ್ಮಧುಶ್ಚುತಂ\ ಸೋಮ್ಮಃಪುನಾನೋ ಅರ್ಷತಿ ।
೩ ೨ಉ ೩ ೧ ೨ ೩ ೧ ೨
ಅಭಿ ವಾಣೀರೃಷೀಣಾಂ\ಸಪ್ತಾ ನೂಷತ ॥ ೧೨-೫೭೭ ॥

ಸ್ವ ೮ । ಉ ೩ । ಧಾ ೪೬ । ಡೂ । ದ ೮ ॥

೧೨೦ ೧ ೨೦ ೩ ೧ ೨ ೩ ೧ ೨೦ ೧ ೨೦ ೩ ೨
ಪರಿ–ಕೋಶಂ–ಮಧುಶ್ಚುತಮ್–ಮಧು–ಶ್ಚುತಮ್ । ಸೋಮಃ–ಪುನಾನಃ–
೩ ೩ ೨ ೧ ೨೦ ೧ ೨೦ ೩ ೨ ೩
ಅರ್ಷತಿ ॥ ಅಭಿ–ವಾಣೀಃ–ಋಷೀಣಾಮ್–ಸಪ್ತ–ನೂಷತ ॥ ೧೨-೫೭೭ ॥

ಆ ೫೬ । ಅ ೯ । ಪ ೧೫೮ । ಫೈ । ದ ೮ ॥

॥ ಅಷ್ಟಮೀ ದಶತಿಃ ॥ ೮ ॥ ದಶಮಃ ಖಣ್ಡಃ ॥ ೧೦ ॥

॥ ಭಾರದ್ವಾಜಮ್ ॥ ಭರದ್ವಾಜ ಉಷ್ಣಿಕ್ಸೋಮಃ ॥

೨ ೧ ೨ ೪ ೫ ೧೦ ೨ ೦ ೧೦
೧. ಪರಿಕೋಽ೩ಶಮ್ಮಧುಶ್ಚುತಾಮ್ ॥ ಸೋಮಃಪುನಾನೋಽಅ

೨ ೧ ೨ ^ ೨ ೩ ೨೦ ೧೨೦ ೦
ರ್ಷತಿ । ಹೋಽಯೇಽ೩ ॥ ಅಭಿವಾಽ೨೩ಳ೫ ॥ ಣೇರ್ರೃಷೀಣಾ
೧ ೨^ ೩ ೫ ೩ ೫
ಜ್ಸ । ಪ್ತಾನಾಽಽ೨೩ಳವಾ ॥ ಷಾಽ೨೩ಳತಾ ॥

ದೀ - ೬ / ಪ - ೭ / ಮಾ - ೩ / ಖಿ ॥ ೩೯.೧೧೬೨ ॥

॥ ಏಕೋನ ಚತ್ವಾರಿಂಶತ್ ದಶಮಃ ಖಣ್ಡಃ ॥ ೧೦ ॥ ದಶತಿಃ ॥ ೮ ॥

॥ ಇತ್ಯೌಷ್ಣಿಹಮ್ ॥

॥ ಇತಿ ಗ್ರಾಮೇಗೇಯಗಾನೇ ಸಪ್ತದಶಸ್ಯಾರ್ದ್ಧಃ ಪ್ರಪಾಠಕಃ ॥

ಸಃ **ಪುನಾನಃ** ಪೂಯಮಾನಃ ಸೋಮಃ **ಮಧುಶ್ಚುತಂ** ಮಧುರರಸಸ್ಯ ಚ್ಯಾವಯಿತಾರಂ ದ್ರೋಣಕಲಶಂ ಪ್ರತಿ ಆತ್ಮೀಯಂ ರಸಂ **ಪರ್ಯರ್ಷತಿ** ಪರಿಗಮಯತಿ । ತಮಿಮಂ ಸೋಮಮ್ **ಋಷೀಣಾಂ** ಸಪ್ತ**ವಾಣೀಃ** ಸಪ್ತಚ್ಛನ್ದಾಂಸಿ **ಅಭ್ಯನೂಷತ** ಅಭಿಷ್ಟುವನ್ತಿ - ನೂ ಸ್ತವನೇ ಕುಟಾದಿಃ - ಪ ॥ **ಸೋಮಃ ಪುನಾನೋ ಅರ್ಷತಿ - ಅವ್ಯಯೇ ವಾರೇ ಅರ್ಷತಿ** ಇತಿ ಸಾಮ್ನ ಋಚಃ ಪಾಠೌ ॥

ಪುನಾನಃ ಸೋಮಃ ಪಾವನಗೊಳಿಸುವ ಸೋಮವು **ಮಧುಶ್ಚುತಂ** ಆನಂದದಾಯಕವಾದ ಮಧುರರಸವನ್ನು ಸ್ರವಿಸುತ್ತಾ **ಕೋಶಂ ಪರಿ ಅರ್ಷತಿ** ದ್ರೋಣಕಲಶದೊಳಕ್ಕೆ ಸುತ್ತಲಿಂದಲೂ ಪ್ರವಹಿಸುತ್ತದೆ. ಆಗ **ಋಷೀಣಾಂ** ಉಪಾಸಕರೂ ದ್ರಷ್ಟಾರರೂ ಆದ ಋಷಿಗಳ **ಸಪ್ತವಾಣೀಃ** ಗಾಯತ್ರೀ ಉಷ್ಣಿಕ್ ಅನುಷ್ಟುಪ್ ಬೃಹತೀ ಪಙ್ಕ್ತೀ ತ್ರಿಷ್ಟುಪಾ ಜಗತೀ ಛಂದಸ್ಸಿನಿಂದ ಸಂಕೇತವಾಗಿರುವ ಋಕ್ ಯಜುಸ್ಸಾಮ ಲಕ್ಷಣವಾದ ವೇದವಾಣಿಗಳೂ **ಅಭ್ಯನೂಷತ** ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಪ್ರಶಂಸಿಸುತ್ತವೆ ಸ್ತುತಿಸುತ್ತವೆ.

ಪಾವನಗೊಳಿಸುವ ಸೋಮವು ಮಧುರರಸವನ್ನು ಸ್ರವಿಸುತ್ತಾ ದ್ರೋಣ ಕಲಶಕ್ಕೆ ಪ್ರವಹಿಸುವಾಗ ವೇದ ವಾಣಿಯಿಂದ ಪ್ರಶಂಸಿಸಲ್ಪಡುತ್ತದೆ. ಸ್ತುತಿಸಲ್ಪಡುತ್ತದೆ.

ಸಕಲಜನೋಜ್ಜೀವನಪಾವನರಸ-
-ಸೋಮಮಿದು ಸ್ರವಿಸಿರೆ ನಲವಿಂ ।
ವೇದವಾಣಿ ಗೀರ್ವಾಣಿ ಜಾಣೆನಿಂ
ನುತಿಪುದಿದನು ನತಿಯೊಡವರಿದು ॥

॥ ಗೌರೀವಿತಿಃ ಶಾಕ್ತ್ಯಃ ಕಕುಪ್ ಪವಮಾನಃ ಸೋಮಃ ॥

೧ ೨ ೩ ೧ ೨ ೩ ೧ ೨ ೩ ೧ ೨ ೩ ೧ ೨
ಪವಸ್ವ ಮಧುಮತ್ತಮ ಇನ್ದ್ರಾಯ ಸೋಮ ಕ್ರತುವಿತ್ತಮೋ ಮದಃ ।
೧ ೨ ೩ ೧ ೨ ೩ ೧ ೨
ಮಹಿ ದ್ಯುಕ್ಷತಮೋ ಮದಃ ॥ ೧-೫೭೮ ॥

೧೨ರ ೧ ೨ರ ೧ ೨ರ ೩ ೧ ೨ ೩ ೧೨ರ
ಪವಸ್ವ–ಮಧುಮತ್ತಮಃ । ಇನ್ದ್ರಾಯ–ಸೋಮ–ಕ್ರತುವಿತ್ತಮಃ–ಕ್ರತು–ವಿತ್ತಮಃ
೧ ೨ರ ೧ ೨ರ ೩ ೧ ೨ ೩ ೧೨ರ ೧ ೨ರ
–ಮದಃ । ಮಹಿ–ದ್ಯುಕ್ಷತಮಃ–ದ್ಯು–ಕ್ಷತಮಃ–ಮದಃ ॥ ೧-೫೭೮ ॥

॥ ವಾಸಿಷ್ಠಮ್ । ವಸಿಷ್ಠಃ ಕಕುಪ್ಸೋಮಃ ॥

೪ ೫ ೧ ೨^ ೩ ೫ ೩
೧. ಪಾವಾ ॥ ಸ್ವಮಾಧುಮಾ । ತಾಮಾಓಽ೨೩೪ವಾ । ಈಽ೨
೫ ೨ ೧ ೧ ೨ರ ೧ ೨ ^ ೧
೩೪ನ್ದ್ರಾ । ಯಸೋಮಕ್ರತುವಿತ್ತಮೋಮದಾಽ೩ಃ ॥ ಓಇ । ಮಾ
೨^ ೩ ೫ ೨ ೧ ೨ರ ೧ ೩ ೧೧೧
ಹಾಓಽ೨೩೪ವಾ ॥ ದ್ಯುಕ್ಷತಮೋಮದಾಽ೨೩೪೫ಃ ॥

ದೀ – ೩ / ಪ – ೮ / ಮಾ – ೫ / ಡು ॥ ೧.೧೧೬೩ ॥

॥ ಸಫೇ ದ್ವೇ । ದ್ವಯೋರ್ದೇವಾಃ ಕಕುಪ್ ಇನ್ದ್ರ ಸೋಮೌ ॥

೨ ^ ೫ ೪ ೫ ೫ ೧ —
೨. ಪಾಽ೩೪ । ವಸ್ವಮ । ಧುಮತ್ತಾಽ೬ಮಾಃ ॥ ಆಇನ್ದ್ರಾಽ೨ ।
೧ — ೧ ೨ ೪ ೨ ^ ೨
ಯಸೋಮಾಽ೨ । ಕ್ರತುವಾಇತ್ತಾಽ೩ಮೋಽ೩ । ಮಾಽ೩ದಾಃ ॥
೧ ೨ ^ ೪ ೨ ^ ॥ ೫
ಮಹಿದ್ಯುಕ್ಷಾತಾಽ೩ಮೋಽ೩ ॥ ಮಾಽ೩೪೫ದೋಽ೬ಹಾಇ ॥

ದೀ – ನಾಸ್ತಿ / ಪ – ೯ / ಮಾ – ೫ / ಲು ॥ ೨.೧೧೬೪ ॥

೪ ೫ ೪ ೫ ೦ ೪ ೧ ೦

೩. ಪವಸ್ವಮಧುಮಾ । ಇಹಾ ॥ ತಮಃ । ಇನ್ದ್ರಾಯಸೋಮಕ್ರ

೨೧೦ ೨ ೧ ೨ ೧ ೨

ತುವಿತ್ತಮೋಮಾಽ೨೩ದಾಃ । ಇಹಾ ॥ ಮಹಾಇದ್ಯೂಽ೨೩ಕ್ಷಾ ।

೧ ೨ ೧೦ ೨ ೧

ಇಹಾ ॥ ತಮೋಮಾಽ೨೩ದಾಽ೩೪೩ಃ । ಓಽ೨೩೪೫ಇ ॥ ಡಾ ॥

ದೀ – ೫ । ಪ – ೧೦ । ಮಾ – ೫ । ಮು ॥ ೩.೧೧೬೫ ॥

॥ ವಾಸಿಷ್ಠಮ್ । ವಸಿಷ್ಠಃ ಕಕುಪ್ ಸೋಮೇನ್ದ್ರೌ ॥

೪ ೫ ೪೦ ೪ ೧ ೨ ೦

೪. ಪವಸ್ವಮಾ । ಏಽ೫ । ಧುಮಾ ॥ ತಮಾಃ । ಇನ್ದ್ರಾಯ

^ ೧ ೨ ^ ೨ ೧ ೨ ^

ಸೋಽ೩ । ಹಾ । ಔಽ೩ಹೋ । ಮಾಕ್ರಾತೂವೀಽ೨೩ದಾಽ೩ ।

೧ ೨ ^ ೨ ^ ೩ ೨ ^ ೩ ೨ ೧ ೨

ಹಾ । ಔಽ೩ಹೋಽ೩೪ । ತಮೋಽ೩೪ಮದಾಃ ॥ ಮಹಾಯೇಽ

^ ೧ ^ ೩ ೫೦೦ ೨೦ ೧ ೩ ೧೧೧

೩ ॥ ದ್ಯೂಽ೨ಕ್ಷಾಽ೨೩೪ಔಹೋವಾ ॥ ತಮೋಮದಾಽ೨೩೪೫ಃ ॥

ದೀ – ೫ । ಪ – ೧೪ । ಮಾ – ೪ । ಭೀ ॥ ೪.೧೧೬೬ ॥

॥ ಸಫಮ್ । ದೇವಾಃ ಕಕುಪ್ ಸೋಮಃ ॥

೨೧೨ ^ ೪ ೫ ೨ ೩ ೫ ೨೧೦ ೨ ೧

೫. ಪವಸ್ವಾಽ೩ಮಧು । ಮತ್ತಾಽ೨೩೪ಮಾಃ ॥ ಇನ್ದ್ರಾಯಸೋ

— ೧ ೨ ^ ೪ ೨ ^ ೫ ೨

ಮಾಽ೨ । ಕ್ರತುವಾಇತ್ತಾಽ೩ಮೋಽ೩ । ಮಾಽ೩೨೩೪ದಾಃ ॥ ಮ

೧ ೨ ^ ೪ ೨ ॥ ೫

ಹಾಇ ॥ ದ್ಯುಕ್ಷಾತಾಽ೩ಮೋಽ೩ । ಮಾಽ೩೪೫ದೋಽ೬ಹಾಇ ॥

ದೀ – ೧ । ಪ – ೮ । ಮಾ – ೫ । ಗು ॥ ೫.೧೧೬೭ ॥

ಹೇ ಸೋಮ ಮಧುಮತ್ತಮಃ ಅತಿಶಯೇನ ಮಾಧುರ್ಯೋಪೇತಸ್ತ್ವಮ್ ಇನ್ದ್ರಾಯ ಇನ್ದ್ರಾರ್ಥಂ ಮದಃ ಮದಕರಃ ಸನ್ ಪವಸ್ವ ಕ್ಷರ । ಕೀದೃಶಃ । ಕ್ರತುವಿತ್ತಮಃ ಅತ್ಯನ್ತಂ ಪ್ರಜ್ಞಾಯಾಃ ಕರ್ಮಣೋ ವಾಲಂಭಕಃ ಮಹಿ ಮಹಾನ್ ಮಂಹನೀಯೋ ವಾ ದ್ಯುಕ್ಷತಮಃ ಅತ್ಯನ್ತದೀಪ್ತಃ ಮದಃ ಮದಹೇತುಃ ॥

ಮಧುಮತ್ತಮಃ ಅತಿಶಯ ಮಾಧುರ್ಯದಿಂದ ಕೂಡಿದವನೂ **ಕ್ರತುವಿತ್ತಮಃ** ಯಜ್ಞಾದಿ ಕರ್ಮಗಳ ಸಮರ್ಥ ನಿರ್ವಾಹಕನೂ ಪ್ರಾಜ್ಞನೂ **ಮಹಿ** ಪೂಜನೀಯನೂ ಮಹಾನುಭಾವನೂ **ದ್ಯುಕ್ಷತಮಃ** ಮಹಾ ತೇಜಸ್ವಿಯೂ **ಮದಃ** ಮುದಗೊಳಿಸುವವನೂ ಆದ **ಸೋಮ** ಸೋಮದೇವನೇ **ಇನ್ದ್ರಾಯ** ಇನ್ದ್ರನ ಪಾನಾರ್ಥವಾಗಿ **ಮದಃ** ಆನಂದವನ್ನುಂಟುಮಾಡುತ್ತಾ **ಪವಸ್ವ** ಪ್ರವಹಿಸು.

ಮಾಧುರ್ಯವಂತನೂ ಪ್ರಾಜ್ಞನೂ ಯಜ್ಞಾದಿ ಕರ್ಮಗಳ ನಿರ್ವಾಹಕನೂ ಪೂಜ್ಯನೂ ತೇಜಸ್ವಿಯೂ ಮುದಗೊಳಿಸುವವನೂ ಆದ ಸೋಮದೇವನೇ ಇನ್ದ್ರನು ಸೋಮ ಪಾನಮಾಡಲು ಅನುಕೂಲವಾಗುವಂತೆ ಆನಂದಗೊಳಿಸುತ್ತಾ ದ್ರೋಣಕಲಶಕ್ಕೆ ಪ್ರವಹಿಸು.

ಮಧುರಮೂರ್ತಿ ! ದಿವ್ಯಾಧ್ವರ ಕೀರ್ತಿ !
ಸ್ವತೋವಿಭೂತಿ ! ಶ್ರೀಸ್ಫೂರ್ತಿ !
ಇಂದ್ರನೀಂಟಲೆಂದೀ ಕಲಶಾಂತದೊ–
–ಳೆಂದು ಬಾರೆಲೈ ಸೋಮರಸ !

ಋಕ್ – ೫೭೯

॥ ಊರ್ಧ್ವಸದ್ಮಾ ಆಂಗಿರಸಃ ಕಕುಪ್ ಪವಮಾನಸ್ಸೋಮಃ ॥

೩ ೨ ೩ ೨ ೩ ೨ಉ ೩ ೧ ೨ ೩ ೧ ೨ ೩ ೨
ಅಭಿದ್ಯುಮ್ನಂ ಬೃಹದ್ಯಶ ಇಷಸ್ಪತೇ ದಿದೀಹಿ ದೇವದೇವಯುಮ್ ।
೧ ೨೦ ೩ ೧ ೨
ವಿ ಕೋಶಮ್ಮಧ್ಯಮಂ ಯುವ ॥ ೨-೫೭೯ ॥

೩ ೨ ೩ ೨ ೩ ೨ ೧ ೨೦ ೧ ೨೦ ೩ ೨ ೩
ಅಭಿ–ದ್ಯುಮ್ನಮ್–ಬೃಹತ್–ಯಶಃ । ಇಷಃ–ಪತೇ–ದಿದೀಹಿ–ದೇವ–ದೇವ
೨ ೧ ೨೦ ೩ ೨ ೩
ಯುಮ್ ॥ ವಿ–ಕೋಶಮ್–ಮಧ್ಯಮಮ್–ಯುವ ॥ ೨-೫೭೯ ॥

॥ ಐಷಿರಾಣಿ ಚತ್ವಾರಿ । ಚತುರ್ಣಾಮಿಷಿರಃ ಕಕುಪ್ಸೋಮಃ ॥

೨ ೧ ೨ ^ ೪ ೨ ೩ ೫ ೨ ೧ ೨ ೦
೧. ಅಭಾಇ । ದ್ಯುಮ್ನಾಽಇಮ್ಬ್ರಾಽಇಹದ್ಯಶಃ ॥ ಇಷಾಃ । ಪತೇದಿ

೦ ^೪ ೨೦ ೩ ೫ ೨ ೧ ೨^ ೩ ೨
ದೀಹಿದೇ೩ವಾ೩ದೇವಯುಮ್ ॥ ವಿಕೋ । ಶಮ್ಮ ॥ ಧ್ಯಮಾ೩
೪
೩ಮ್ಯೂ೩೫ವಾ೩೬೫೬ ॥

ದೀ – ೩ । ಪ – ೭ । ಮಾ – ೪ । ಶೀ ॥ ೬೧೧೬೮ ॥

೫ ೪ ೫ ೨ ೧ ೨ ೧
೨. ಅ । ಭ್ಯೇದ್ಯೂಮ್ನಾಮ್ ॥ ಬೃಹಾದ್ಯಾ೧ಶಾ೨ಃ । ಇಷಾ
೨^ ೩ ೫ ೩ ೨^ ೩ ೫
ಸ್ವತಾಇ । ದೀದೀಹಾ೨೩೪ಇದೇ । ವದಾಇವಾ೨೩೪ಯೂ
೨ ^ ೩ ೫ ೧ ೨
ಮ್ ॥ ವಿಕೌವಾ೬೨೩೪ವಾ ॥ ಶಮ್ಮಧ್ಯಮಾ೩೧ಉವಾ೨೩ ॥
೫
ಯೂ೨೩೪ವಾ ॥ದೀ – ನಾಸ್ತಿ । ಪ – ೯ । ಮಾ – ೮ । ಲೈ ॥ ೭೧೧೬೯ ॥

೫ ೪ ೫ ೪ ೫ ೪ ೧ ೦ ೦
೩. ಅಭಿದ್ಯುಮ್ನಮ್ಬೃಹತ್ । ಇಹಾ ॥ ಯಶಃ । ಇಷಸ್ವತೇದಿದೀಹಿ
೦ ೨ ೧೦ ೨ ೦ ೦ ೨ ೧ಎಂ
ದೇವದೇವಾ೨೩ಯೂಮ್ ॥ ವಿಕೌಹೋವಾ೩ಹಾಇ ॥ ಶಮ್ಮಾ೩
೧ ೨ ೧ ೨ ^ ೧
೨ಧ್ಯಮಂಯುವ । ಇಡಾ೨೩ಭಾ೩೪೩ । ಓ೨೩೪೫ಇ ॥
ಡಾ ॥ ದೀ – ೭ । ಪ – ೯ । ಮಾ – ೫ । ಝು ॥ ೮.೧೧೭೦ ॥

೫ ೫ ೨ ೧ ೨ ೦ ೧
೪. ಅಭಿದ್ಯುಮ್ನಮ್ಬ್ರಾ೬ಹದ್ಯಶಾಃ ॥ ಇಷಸ್ವತಾಇ । ದಿದೀಹಿದಾ
೨೦ ೧೦ ೦ ೧
ಇ । ವಾದೇವಯೂಮ್ ॥ ವಿಕೋಶಮ್ಮಧ್ಯಮಾ೨೩ಜ್ಹೋ
೫೦ ೫ ೪
ಇ ॥ ಯೂ೨೩೪ವಾ। ಏಹಿಯಾ೬ಹಾ । ಹೋ೫ಇ ॥ಡಾ ॥
ದೀ – ೫ । ಪ – ೯ । ಮಾ – ೬ । ಭೂ ॥ ೯.೧೧೭೧ ॥

ಹೇ ಇಷಸ್ಪತೇ ಅನ್ನಸ್ಯ ಪತೇ । ಹೇ ದೇವ ಸ್ತೋತವ್ಯ ಸೋಮ ದೇವಯುಂ ದೇವಕಾಮಂ ತ್ವಾಂ ವಯಮಭಿಷ್ಟುಮ ಇತಿ ಶೇಷಃ । ಕಿಂ ಚ । ತ್ವಂ ದ್ಯುಮ್ನಂ ದ್ಯೋತಮಾನಂ ಬೃಹತ್ ಪ್ರಭೂತಂ ಯಶಃ ಅನ್ನಮ್ ಅಸ್ಮಭ್ಯಮ್ ಅಭಿದಿದೀಹಿ ಆಭಿಮುಖ್ಯೇನ ಪ್ರಕಾಶಯ । ಪ್ರಯಚ್ಛೇತ್ಯರ್ಥಃ – ಆಮನ್ತ್ರಿತಸ್ಯಾ ವಿದ್ಯಮಾನತ್ವೇನ ಪಾದಾದಿತ್ವಾನ್ನ ನಿಘಾತಃ । ಕಿಂ ಚ । ಮಧ್ಯಮಮ್ ಅಂತರಿಕ್ಷಸ್ಥಿತಂ ಕೋಶಂ ಮೇಘಂ ವಿ ಯುವ ವೃಷ್ಟ್ಯರ್ಥಂ ಗಮಯ ವಿಶ್ಲೇಷಯ ॥ ದೇವಯುಮ್ – ದೇವಯುಃ ಇತಿ ಪಾಠೌ ।

ದೇವಯುಂ ದೇವಕಾಮನಾದವನೂ **ಇಷಸ್ಪತೇ** ಅನ್ನದ ಒಡೆಯನೂ **ದೇವ** ದಿವ್ಯಪ್ರಕಾಶಾದಿ ಗುಣಯುತನೂ ಆದ ಸೋಮನೇ ದ್ಯುಮ್ನಂ ಹೊಳೆಯುವ ಧನವನ್ನೂ **ದ್ಯುಮ್ನಂ** ಧನನಾಮ ನಿಘಂ ೨-೧೦ ॥ **ಬೃಹತ್** ಉಜ್ವಲವಾದ ಹಿರಿದಾದ **ಯಶಃ** ಕೀರ್ತಿಯನ್ನೂ ಅನ್ನ ಸಂಕೇತವಾದ ಭೋಗವನ್ನೂ – ಯಶಃ ಅನ್ನನಾಮ ನಿಘಂ ॥ **ಅಭಿ ದಿದೀಹಿ** ಅನುಗ್ರಹಿಸು **ಮಧ್ಯಮಮ್ ಕೋಶಂ** ಅನ್ತರಿಕ್ಷಸ್ಥಾನದ ಮೇಘವನ್ನು **ವಿ ಯುವ** ಛಿದ್ರಗೊಳಿಸಿ ಮಳೆಯನ್ನು ಸುರಿಸು.

ದಿವ್ಯಪ್ರಕಾಶಾದಿ ಗುಣಯುತನೂ ದೇವತೆಗಳ ಪ್ರೀತಿಪಾತ್ರನೂ ಅನ್ನದ ಒಡೆಯನೂ ಆದ ಸೋಮನೇ ಚಿನ್ನ ಬೆಳ್ಳಿ ವಜ್ರ ವೈಢೂರ್ಯದಿ ಕಾಂತಿಯುಕ್ತವಾದ ಹೊಳೆಯುವ ಧನವನ್ನೂ ಹಿರಿದಾದ ಭೋಗ ಭಾಗ್ಯಗಳನ್ನೂ ಉಜ್ವಲವಾದ ಕೀರ್ತಿಯನ್ನೂ ಅನುಗ್ರಹಿಸು ಅನ್ತರಿಕ್ಷದಲ್ಲಿರುವ ಮೇಘಗಳನ್ನು ಛಿದ್ರಮಾಡಿ ಮಳೆಸುರಿಸು.

ದ್ಯುತಿಮಂತಂ ಸುರಸಂಮತನೆಂದುಂ
ಪೋಷಕಂ ಸೋಮ ! ಧನವರ್ಷಿ !
ಆಗಸದಂಬುದರಾಜಿಯನೊಡೆಯುತೆ
ಸುರಿಯಿಸೆಮಗೆ ಪುರುಷಾರ್ಥವಿಧಿ ॥

ಋಕ್ – ೫೮೦

॥ ಋಜಿಶ್ವಾ ಭಾರದ್ವಾಜಃ ಕಕುಪ್ ಪವಮಾನಸ್ತೋಮಃ ॥

೧ ೨ ೩ ೧ ೨ ೩ ೨ ೩ ೧ ೨೦ ೩ ೧ ೨ ೩ ೧ ೨
ಆ ಸೋತಾ ಪರಿ ಷಿಞ್ಚತಾಶ್ವಂ ನಸ್ತೋಮಮಪ್ತುರಂ, ರಜಸ್ತುರಮ್ ।
೩ ೧ ೨ ೩ ೧ ೨
ವನಪ್ರಕ್ಷಮುದಪ್ರುತಮ್ ॥ ೩-೫೮೦ ॥

೨ ೩ ೧೨೦ ೩ ೧೨೦ ೧ ೨೦ ೩೧೨ ೩
ಆ-ಸೋತ-ಪರಿ-ಸಿಞ್ಚತ । ಅಶ್ವಮ್-ನ-ಸ್ತೋಮಮ್-ಅಪ್ತುರಮ್-ರಜ
೧೨ ೩ ೨ ೩ ೨ ೩ ೧೨ ೩ ೧೨೦
ಸ್ತುರಮ್ ॥ ವನಪ್ರಕ್ಷಮ್-ವನ-ಪ್ರಕ್ಷಮ್-ಉದಪ್ರುತಮ್-ಉದ-ಪ್ರುತಮ್ ॥

॥ ಕಾರ್ಣಶ್ರವಸಾನಿ ತ್ರೀಣಿ । ತ್ರಯಾಣಾಂ ಕರ್ಣಶ್ರವಾಃ ಕಕುಬಶ್ವಃ ॥

೫೦೦ ೦ ೧ ^ ೩ ೫೦೦ ೩
೧. ಆಸೋತಾಪಾ ॥ ರಾऽ೨ಇಷಾऽ೨೩೪ಔಹೋವಾ । ಚಾऽ೨೩
೫ ೧೨೧೦ ೨ ೧ ೩೦ ೧ ೨
೪ತಾ । ಅಶ್ವನ್ನಸ್ತೋಮಮಪ್ತುರಾऽ೨೮\ರಜಸ್ತುರಮ್ ॥ ಓಯೇऽ
೨ ^ ೧ ೨ ^ ೨ ^ ೫೦೦ ೨
೩ । ವನಾऽ೩ ॥ ಓಯೇऽ೩ । ಪ್ರಕ್ಷಾऽ೩೪ । ಔಹೋವಾ ॥ ಉ
೧ ೩ ೧೧೧
ದಪ್ರುತಾऽ೨೩೪೫ಮ್ ॥

ದೀ - ೯ । ಪ - ೧೦ । ಮಾ - ೪ । ನೀ ॥ ೧೦.೧೧೭ ॥

೫ ೦ ೦ ೨ ೧ ೧ ೧
೨. ಆಸೋತಾಪಾ ॥ ರಿಷಿ । ಚತಾऽ೨ । ಊऽ೨ । ಹಾऽ೨ಇ ।
೧ ೧೨೧೦ ೨ ೧ ೧ ೧
ಊऽ೨ । ಅಶ್ವನ್ನಸ್ತೋಮಮ । ಪ್ತುರಾऽ೨ಮ್ । ಊऽ೨ । ಹಾ
೧ ೧ ೧ ೧
ऽ೨ಇ । ಊऽ೨ । ರಜ । ಸ್ತುರಾऽ೨ಮ್ । ಊऽ೨ । ಹಾऽ೨ಇ ।
೧ ೧ ೧ ೧ ೧ ^
ಊऽ೨ ॥ ವನ । ಪ್ರಕ್ಷಾऽ೨ಮ್ । ಊऽ೨ । ಹಾऽ೨ಇ । ಊऽ೨ ॥
೩ ೨ ೧ ^ ೩ ೫೦೦ ೨ ೫
ಉದ । ಪ್ರೂऽ೨ತಾऽ೨೩೪ಔಹೋವಾ ॥ ಊऽ೩೨೩೪ಪಾ ॥

ದೀ - ೬ । ಪ - ೨೪ । ಮಾ - ೮ । ಪ್ಲೈ ॥ ೧೧.೧೧೭೩ ॥

೫೦೦ ೦ ೧ ೨
೩. ಆಸೋತಾಪಾ ॥ ರಿ । ಷಾಇ । ಚತಾ । ಅಶ್ವಾನ್ನಸ್ತೋ । ಮಾಮ
೩ ೫ ೩ ೨^ ೩ ೫ ೪
ಪ್ತೂऽ೨೩೪ರಾಮ್ । ರಜಾಸ್ತೂऽ೨೩೪ರಾಮ್ ॥ ವನೋಹಾಇ ॥

೧ ೨ ೨ ೧ ೨ ೫
ಪ್ರಾಕ್ಷಾಮೂಽ೩ದಾ । ಕ್ಷುಮ್ಮಾಯೇೕಽ೩ ॥ ಪ್ರೂಽ೨೩ಳತಾಮ್ ॥

ದೀ – ೩ / ಪ – ೧೧ / ಮಾ – ೫ / ಟು ॥ ೧೨.೧೧೭೪ ॥

॥ ವಾಚಸ್ಸಾಮಾನಿ ತ್ರೀಣಿ । ತ್ರಯಾಣಾಂ ವಾಕ್ಕಕುಬಶ್ವಃ ॥

೫೦೦ ೦೦ ೫ ೧೨^ ೩ ೫ ೧
೪. ಆಸೋೕತಾಪಾರೀೕಽ೬ಷಿಙ್ಚಾತಾ ॥ ಆಶ್ವಾಓಽ೨೩ಳವಾ । ನ
೦ ೨ ೧ ೭೦ ೧ ೧
ಸ್ತೋೕಮಮಪ್ತುರಾಽ೨೮\ರಜಸ್ತುರಾಽ೨೩ಮ್ ॥ ಹೋೕಇ । ವಾ
೨^ ೩ ೫ ೨೧ ೨೧ ೩ ೧೧೧
ನಾಓಽ೨೩ಳವಾ ॥ ಪ್ರಕ್ಷಮುದಪ್ರುತಾಽ೨೩ಳ೫ಮ್ ॥

ದೀ – ೬ / ಪ – ೯ / ಮಾ – ೫ / ಕು ॥ ೧೩.೧೧೭೫ ॥

೩೦೨ ೩೦೪೦ ೫ ೧೦ ಅ ___ ೧
೫. ಆಸೋೕಽ೩ಳಔಹೋೕವಾ ॥ ತಾಪರಾಇಷಿಙ್ಚಾತಾಽ೨ । ಆಶ್ವ
೨ ೦ ೧ ಅ ^ ೩ ೨^ ೩ ೫
ನ್ನಸ್ತೋೕ। ಮಾಮಪ್ತೂರಾಽ೨ಮ್। ರಜಾಸ್ತೂಽ೨೩ಳರಾಮ್ ॥ ವ
೪ ೫ ೧ ೨
ನೋೕಹಾಇ ॥ ಪ್ರಾಕ್ಷಮುದಾಽ೩೧ಉವಾಽ೨೩ ॥ ಪ್ರೂಽ೨೩ ಳ
೫
ತಾಮ್ ॥ *ದೀ – ೫ / ಪ – ೮ / ಮಾ – ೭ / ಬೇ ॥ ೧೪.೧೧೭೬ ॥*

೩೦೪೦ ೫೦ ೨^ ೩ ೪ ೫ ೫ ೧ ೨ ೦
೬. ಆಸೋೕತಾಪಾ । ಹೋೕ। ರಿಷಿಙ್ಚಾತಾಽ೬ಏ ॥ ಆಶ್ವನ್ನಸ್ತೋೕ ।
೧ ಅ ___ ೧ ೨ ೧ ಅ
ಮಾಮಪ್ತೂರಾಽ೨ಮ್ । ರಾಜಸ್ತುರಮ್ ॥ ವಾನಪ್ರಾಕ್ಷಾಽ೨೩
೧ ೪ ೨ ^ ॥ ೫
ಮ್ ॥ ಊಽ೨೩ದಾಽ೩ । ಪ್ರೂಽ೩ಳ೫ತೋೕಽ೬ಹಾಇ ॥

ದೀ – ೪ / ಪ – ೯ / ಮಾ – ೫ / ಧು ॥ ೧೫.೧೧೭೭ ॥

ಆ ಸೋತ । ಸೋಮಮಭಿಷುತ । ಷುಞ ಅಭಿಷವೇ –ಸ್ವಾ–ಉ– ಲೋಟಿ ಛಾನ್ದಸೋ ವಿಕರಣಸ್ಯ ಲುಕ್ । ತಪ್ತನಪ್ತನಥನಾಶ್ಚ – ಪಾ–೭.೧.೧೪೫– ಇತಿ ತಸ್ಯ ತವಾದೇಶಃ । ಕಿಂ ಚ । **ಪರಿ** ಸಿಞ್ಚತ ಪರಿತಃ ವಸತೀವರ್ಯಾದಿಭಿಃ ಸಿಞ್ಚತ ಕೀದೃಶಮ್ । **ಅಶ್ವಂ ನ** ಅಶ್ವಮಿವವೇಗಿನಮ್ । **ಸ್ತೋಮಂ** ಸ್ತೋತವ್ಯಮ್। **ಅಪ್ತುರಮ್** ಅಂತರಿಕ್ಷಸ್ಥಿತಾನಾಮುದಕಾನಾಂ ಪ್ರೇರಕಂ ರಜಸ್ತುರಂ ತೇಜಸಾಂ ವಾ ಪ್ರೇರಕಮ್ । **ವನಪ್ರಕ್ಷಮ್** । ಉದಕೈಃ ಸಂಪೃಕ್ತಮ್ । ಯದ್ವಾ । ಕಾಷ್ಠೇಷು ಪಾತ್ರೇಷು ಕ್ಷಾರಕಂ ಪ್ರಕೀರ್ಣಮ್ **ಉದಪ್ರುತಮ್** ಉದಕಂ ಗಚ್ಛನ್ತಂ ಪ್ಲವಮಾನಂ ಸೋಮಮಭಿಷುಣುತ ಅಭಿಸಿಞ್ಚತ । **ವನಪ್ರಕ್ಷಂ–ವನಕ್ರಕ್ಷಮ್** ಇತಿ ಸಾಮ್ನ ಋಚಃ ಪಾಠೌ ॥

ಅಪ್ತುರಮ್ ಅಂತರಿಕ್ಷದ ಉದಕಗಳಿಗೆ ಪ್ರೇರಕವಾದುದು – ಆಪೋವೈ ಪ್ರಾಣಾಃ ಶ.ಬ್ರಾ ೩–೮–೨–೪ ಪ್ರಾಣಗಳಿಗೆ ಪ್ರೇರಕವಾದುದೂ **ವನಪ್ರಕ್ಷಮ್** ಮಳೆಯನ್ನು ಸುರಿಸತಕ್ಕದ್ದೂ – ವನಾನಾಂ ಓಷಧಿ ವನಸ್ಪತೀನಾಂ ಪ್ರಕ್ಷಮ್ ಪೃಚ್ಛತೇಃ ಪೂಜಾಕರ್ಮಣೋ ರೂಪಂ ಪ್ರಕ್ಷಮ್ ಪೂಜ್ಯಂ ಪತಿಮಿತ್ಯರ್ಥಃ । ಸ್ವಧಿ ತಿರ್ವನಾನಾಮ್ ಋ.ಸಂ ೯–೯೬–೬ ಇತಿ ಹಿ ಭವತಿ । ಅಥವಾ ಉದಕಮ್ ಪೃಚೇಃ ಸಂಪರ್ಕಾರ್ಥಾತ್ ಪ್ರಕ್ಷಮ್ ವಸತೀವರೀಭಿಃ ಸಂಪೃಕ್ತಮಿತಿ ಇತಿ । ವಿ ಮೋಕ್ಷಕಾರಕವಾದುದೂ **ಅಶ್ವಂ ನ** ಕುದುರೆಯಂತೆ ವೇಗಗಾಮಿಯಾದುದೂ – ನ ಸಮ್ಪ್ರತ್ಯರ್ಥೇ ನಿರು ೬–೮ ॥ ವ್ಯಾಪಕನಾಗಿರುವ ಭಗವಂತನಂತೆ **ಸ್ತೋಮಮ್** ಸ್ತುತಿ ಯೋಗ್ಯವಾದುದೂ **ರಜಸ್ತುರಮ್** ತೇಜಸ್ಸಿನ ಪ್ರೇರಕನೂ ಜ್ಞಾನಜ್ಯೋತಿ ಪ್ರೇರಕನೂ– ಜ್ಯೋತೀ ರಜ ಉಚ್ಯತೇ । ನಿರು ೪–೧೯ ॥ **ಉದಪ್ರುತಂ** ಆನಂದ ರಸಪ್ರೇರಕನೂ ವಸತೀವರೀ ಉದಕಗಳಲ್ಲಿ ಬೆರೆಯುವವನೂ ಆದ ಸೋಮನನ್ನು **ಆಸೋತ** ವಿಧ್ಯುಕ್ತವಾಗಿ ಹಿಂಡಿ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿ **ಪರಿಷಿಂಚತ** ಗೋಕ್ಷೀರಾದಿ ದ್ರವ್ಯಗಳೊಡನೆ ಬೆರೆಸಿರಿ.

ಋತ್ವಿಜರೇ ಅನ್ತರಿಕ್ಷ ಉದಕಗಳಿಗೆ ಪ್ರೇರಕನೂ ವೃಷ್ಟಿಪ್ರದನೂ ಮೋಕ್ಷ ಕಾರಕನೂ ಪೂಜ್ಯನೂ ಜ್ಞಾನಜ್ಯೋತಿಯನ್ನು ಪ್ರಚೋದಿಸಿ ಆನಂದವನ್ನುಂಟು ಮಾಡುವವನೂ ವಸತೀವರೀ ಉದಕಗಳಲ್ಲಿ ಬೆರೆಯುವವನೂ ವೇಗಗಾಮಿಯೂ ಆದ ರಸರೂಪೀ ಸೋಮನನ್ನು ವಿಧ್ಯುಕ್ತವಾಗಿ ಹಿಂಡಿ ಗೋಕ್ಷೀರಾದಿ ದ್ರವ್ಯಗಳೊಡನೆ ಬೆರೆಸಿ ಇನ್ದ್ರಾದಿ ದೇವತೆಗಳ ಸೋಮಪಾನಕ್ಕಾಗಿ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿ.

ಋತ್ವಿಜರೆ ! ದ್ಯುಸ್ಥಲಜಲಜೀವನ–
–ನೀ ಮುಕ್ತಿಕರಂ ಚಿತ್ಸೋಮಂ ।
ವಸತೀವರಿಯೊಳ್ ಗವ್ಯೋದಕಯುತ–
–ನೀತನನಳಿಗೊಣಿಸಿಮ್ ಸವಕೆ ॥

॥ ಕೃತಯಶಾ ಆಙ್ಗಿರಸಃ ಕಕುಪ್ ಪವಮಾನಸ್ತೋಮಃ ॥

ಏತಮು ತ್ಯಂ ಮದಚ್ಯುತಳ಼ ಸಹಸ್ರಧಾರಂ ವೃಷಭಂ ದಿವೋದುಹಮ್ । ವಿಶ್ವಾ ವಸೂನಿ ಬಿಭ್ರತಮ್ ॥ ೪-೫೮೧ ॥

ಏತಮ್-ಉ-ತ್ಯಮ್-ಮದಚ್ಯುತಮ್-ಮದ-ಚ್ಯುತಮ್ । ಸಹಸ್ರಧಾರಮ್ -ಸಹಸ್ರ-ಧಾರಮ್-ವೃಷಭಮ್-ದಿವೋದುಹಮ್-ದಿವಃ-ದುಹಮ್ ॥ ವಿಶ್ವಾ-ವಸೂನಿ-ಬಿಭ್ರತಮ್ ॥ ೪-೫೮೧ ॥

॥ ಕೌಲ್ಮಲಬರ್ಹಿಷೇ ದ್ವೇ । ದ್ವಯೋಃ ಕುಲ್ಮಲಬರ್ಹಿಃ ಕಕುಪ್ ವೃಷಭಃ ॥

೧. ಏತಾಮ್ ॥ ಊತ್ಯಾಮ್ । ಮದಾऽ೨ಚ್ಯೂऽ೨೩ಳತಾಮ್ । ಸಹಾಸ್ರಧಾ । ರಾಂವೃಷಭಾऽ೩ಮ್ । ದಿವೋऽ೨ದೂऽ೨೩ಳಹಾಮ್ ॥ ವಿಶ್ವಾऽ೨ಹೋऽ೧ಇ । ಹೋಇ ॥ ವಾऽ೨೩ಸೂऽ೩ । ನಾऽ೨ಇಬಾऽ೨೩ಳಔಹೋವಾ ॥ ಭ್ರಾऽ೨೩ಳತಾಮ್ ॥

ದೀ - ೨ । ಪ - ೧೧ । ಮಾ - ೧೦ । ಚೌ ॥ ೧೬.೧೧೭೮ ॥

೨. ಏತಾಮೂತ್ಯಾಮ್ ॥ ಮದಾऽ೩೧ಉವಾऽ೨೩ । ಚ್ಯೂऽ೨೩ಳತಾಮ್ । ಸಹಸ್ರಧಾರಂವೃಷಭನ್ದಿವೋದುಹಾऽ೨೩ಮ್ ॥

೪ ೫ ೪ ೫ ೨ ^ ೨ ^ ೫
ವಾಇಶ್ವಾವಾಸೂ ॥ ನಿಬಾಽ೩೧ಉವಾಯೇಽ೩ ॥ ಭ್ರಾಽ೨೩೪ತಾಮ್ ॥

ದೀ – ೨ / ಪ – ೭ / ಮಾ – ೭ / ಛೇ ॥ ೧೭.೧೧೭೯ ॥

॥ ಸಾದನ್ತ್ರೀಯಮ್ – ಶಙ್ಖ । ಪ್ರಜಾಪತಿಃ ಕಕುಬ್ಬೃಷಭಃ ॥

೫೦ ೪ ೫ ೪ ೪ ೧ ೦
೩. ಏತಮುತ್ಯಮ್ । ಏಽ೫ । ಮದಾ ॥ ಚ್ಯುತಾಮ್ । ಸಹಸ್ರಧಾ
೨೧೦ ೨ ೧ — ೧
ರಂವೃಷಭಂದಿವೋದೂಽ೨೩ಹಾಮ್ ॥ ವಾಇಶ್ವಾಽ೨ವಾಸೂಽ
೨೧ ೫ ೪ ॥ ೫
೨೩ ॥ ನಿಬೋಽ೨೩೪ವಾ । ಭ್ರಾಽ೫ತೋಽ೬ಹಾಇ ॥

ದೀ – ೩ / ಪ – ೮ / ಮಾ – ೫ / ಡು ॥ ೧೮.೧೧೮೦ ॥

॥ ಕೌಲ್ಮಲಬರ್ಹಿಷಾಣಿ ತ್ರೀಣಿ । ತ್ರಯಾಣಾಂ ಕುಲ್ಮಲಬರ್ಹಿಃ ಕಕುಪ್ ವೃಷಭಃ ॥

೫೦೪ ೫ ೪ ೫ ೪ ೫ ೪
೪. ಏತಮುತ್ಯಮ್ । ಓಹಾಇ । ಮದಚ್ಯುತಮ್ । ಓಹಾಇ ॥
೨ ^ ೩ ೫ ೨ ^ ೩ ೫ ೨ ೦
ಸಾಹಸ್ರಾಽ೨೩೪ಧಾ । ರಂವಾರ್ಷಾಽ೨೩೪ಭಾಮ್ । ದಿವೋದು
೩ ೫ ೧ — ೨
ಹಮೋಽ೨೩೪ಹಾಇ ॥ ವಿಶ್ವಾಽ೨ಹೋಽ೧ಇ ॥ ವಾಽ೨೩ಸೂಽ
೧ ^ ೩ ೫೦೦ ೩ ೫
೩ । ನಾಽ೨ಇಬಾಽ೨೩೪ಔಹೋವಾ ॥ ಭ್ರಾಽ೨೩೪ತಾಮ್ ॥

ದೀ – ೪ / ಪ – ೧೧ / ಮಾ – ೧೦ / ತೌ ॥ ೧೯.೧೧೮೧ ॥

೫೦ ೩ ೨ ೩ ೪ ೫ ೧ ೨ ೧ ೬
೫. ಏತಾಮುತ್ಯಂಮದಾಚ್ಯುತಾಮ್ ॥ ಸಾಹಸ್ರಧಾ । ರಾಂವೃ
— — ೧ ೦ ೦
ಷಾಭಾಽ೨ಮ್ । ದಿವೋಽ೨ । ದುಹಮೋಇ ॥ ವಿಶ್ವಾವಸೂ
೧ ೨ ೨
ನಿಬಾಽ೨೩ಹೋಇ ॥ ಭ್ರಾತಮಾಽ೩೧ಉವಾಽ೨೩ ॥ ಊಽ೩೨
೫
೩೪ಪಾ ॥ *ದೀ – ೩ / ಪ – ೮ / ಮಾ – ೫ / ಷ್ಲು ॥ ೨೦.೧೧೮೨ ॥*

೬. ಏತಾ೨ಖಿಳಮ್ । ಉತ್ಯಮ್ಮದಾ । ಚ್ಯೂತಾಮ್ ॥ ಸಹಸ್ರಧಾರ೨

೨ವೃ । ಷಭಮ್ । ದಿವ್ರೋ೨೨೩೧೨೩ । ದೂ೨೨೩ಳಹಾಮ್ ॥

ವಿಶ್ವಾವಸೂನಿಬಾ೨೩ಓಯೇ೨೩ ॥ ಭ್ರಾ೨೨೩ಳತಾಮ್ । ಏಹಿಯಾ೨

೬ಹಾ । ಹೋ೨೩೪ಇ ॥ ಡಾ ॥

ದೀ – ೬ / ಪ – ೧೨ / ಮಾ – ೭ / ಖೀ ॥ ೨೧.೧೧೮೩ ॥

ದಿವಃ ದೇವಾನ್ ಕಾಮಯಮಾನಾನ್ ಋತ್ವಿಜಃ **ಏತಮ್ ತ್ಯಮ್ ಉ** ಸೋಮಮೇವ **ದುಹಮ್** ಅದುಹನ್ । ದುಹೇರ್ಲಙ್ಗಿ ರೂಪಮ್ ॥ ದುಹನ್ತಿಸ್ಮ – ಛಾನ್ದಸೋನಕಾರಸ್ಯ ಲೋಪಃ । ಗ್ರಾವಾಣೋ ವತ್ಸಾ ಋತ್ವಿಜಾ ದುಹನ್ತೀತಿ ತೈ.ಸಂ. ೬–೨–೧೧–೪ ॥ ಕೀದೃಶಂ ಸೋಮಮ್ । **ಮದಚ್ಯುತಂ** ಮದಸ್ಯ ಪ್ರೇರಕಂ । **ಸಹಸ್ರಧಾರಂ** ಬಹುಧಾರಮ್ **ವೃಷಭಂ** ಕಾಮಾನಾಂ ವರ್ಷಕಮ್ । **ವಿಶ್ವಾ** ಸರ್ವಾಣಿ **ವಸೂನಿ** ಧನಾನಿ **ಬಿಭ್ರತಂ** ಧಾರಯನ್ತಮ್ । **ದಿವ್ರೋ ದುಹಮ್** ದಿವ್ರೋ ದುಹಃ ಇತಿ ಪಾಠೌ ॥

ದಿವಃ ತೇಜಸ್ವಿಗಳಾದ ಋತ್ವಿಜರು – ದಿವಃ ದೀವ್ಯತೇ ಸ್ತುತಿ ಕರ್ಮಣೋ ದಿವಃ ಸ್ತೋತಾ ಅಹಮ್ ದಿವ್ರೋ ದೇವಾಃ ಸ್ತೋತಾರಃ । ವಿ ॥ ಸ್ತೋತೃಗಳು **ಮದಚ್ಯುತಮ್** ಮುದವನ್ನೀಯುವವನೂ **ಸಹಸ್ರಧಾರಮ್** ಬಹುಧಾರೆಗಳುಳ್ಳ ದಶಾಪವಿತ್ರದಿಂದ ಪ್ರವಹಿಸುವವನೂ – ಧಾರಾವಾಙ್ನಾಮ ನಿಘಂ ೧.೧೧ ॥ ಸಾವಿರಾರು ಸ್ತುತಿಗಳಿಗೆ ಯೋಗ್ಯನೂ **ವೃಷಭಮ್** ಕಾಮವರ್ಷಕನೂ ಬಲವರ್ಧಕನೂ **ವಿಶ್ವಾ** ಪ್ರಪಂಚದ ಸಮಸ್ತವಾದ **ವಸೂನಿ** ಧನಾದಿಗಳನ್ನು **ಬಿಭ್ರತಂ** ಧರಿಸಿರುವವನೂ **ತ್ಯಂ** ಪ್ರಸಿದ್ಧನೂ ಆದ **ಏತಮ್** ಈ ಸೋಮನನ್ನು **ದುಹಮ್** ದುಹಮ್ ಅದುಹಮ್ ದುಹಮ್ ಇತಿ ಅಸ್ಯಗ್ರಂ ಇತಿವನ್ನಕಾರಸ್ಯ ಮಕಾರಃ ದುಹನ್ತಿ ಸ್ಮ ಋತ್ವಿಜಃ । ದಿವ್ರೋ ದುಹಂ ದಿವಃ ಆಹೃತ್ಯ ಇಮಂ ಲೋಕಮುದಕೇನ ಪ್ರರಯತಿ ॥ ವಿ ॥ ವಿಧ್ಯುಕ್ತವಾಗಿ ಹಿಂಡಿ ಸಿದ್ಧಮಾಡಿದರು.

ಸಾವಿರಾರು ಸ್ತುತಿಗಳಿಗೆ ಅರ್ಹನೂ ಬಹುಧಾರೆಗಳಾಗಿ ಪ್ರವಹಿಸುವವನೂ ಬಲವರ್ಧಕನೂ ಕಾಮವರ್ಷಕನೂ ಸಮಸ್ತ ಧನಗಳನ್ನೂ ಧರಿಸಿರುವವನೂ ಬಹು ಪ್ರಸಿದ್ಧನೂ ರಸರೂಪಿಯೂ ಆದ ಸೋಮನನ್ನು ತೇಜಸ್ವಿಗಳಾದ ಋತ್ವಿಜರು ವಿಧ್ಯುಕ್ತವಾಗಿ ಹಿಂಡಿ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿದರು.

ಸಾಸಿರ ಸಾಸಿರ ಪೊಗಳ್ತೆಗೆಡೆಯಿವ-
-ನಾಶೆಗಳಂ ನೆರವೇರಿಸುವಂ ।
ಬಹುಪ್ರಸಿದ್ಧಂ, ರಸಪ್ರಬುದ್ಧಂ
ವಿಧಿವತ್ಸುತನೀ ಸೋಮರಸಂ ॥

ಋಕ್ – ೫೮೨

॥ ಋಣಂಚಯೋ ರಾಜರ್ಷಿಃ ಯವಮಧ್ಯಾಗಾಯತ್ರೀ ಪವಮಾನ ಸ್ತೋಮಃ ॥

೧ ೨ ೩ ೧ ೨೦ ೩ ೨ ೩ ೧ ೨ ೩ ೧ ೨೦
ಸ ಸುನ್ವೇ ಯೋ ವಸೂನಾಂ ಯೋ ರಾಯಾಮಾನೇತಾ ಯ ಇಡಾ
೨ ೩ ೧ ೨ ೩ ೨
ನಾಮ್ । ಸೋಮೋ ಯಃ ಸುಕ್ಷಿತೀನಾಮ್ ॥ ೫-೫೮೨ ॥

೨ ೩ ೨ ೧ ೨೦ ೩ ೨ ೩ ೨ ೩ ೨
ಸಃ–ಸುನ್ವೇ–ಯಃ–ವಸೂನಾಮ್ । ಯಃ–ರಾಯಾಮ್–ಆನೇತಾ–ಆ–ನೇತಾ–
೧ ೨೦ ೧ ೨೦ ೩ ೨ ೩ ೨
ಯಃ–ಇಡಾನಾಮ್॥ ಸೋಮಃ–ಯಃ–ಸುಕ್ಷಿತೀನಾಮ್–ಸು–ಕ್ಷಿತೀನಾಮ್ ॥

॥ ಲೋಮನೀ ದ್ವೇ । ದೀರ್ಘಮ್ ॥ ದ್ವಯೋರ್ಭರದ್ವಾಜಃ ಕಕುಪ್ಸ್ತೋಮಃ ॥

೪ ೫ ೧೧ ೧ ೨ ೧ — ೧
೧. ಸಾಸೂ ॥ ಸ್ವೇಯೋವಸೂऽ೨೩ನಾಮ್ । ಯೋರಾऽ೨ಯಾ
— ೧ ೧ ೧ ೨ ೧ ೨
ಮಾऽ೨ । ನೇತಾಯಇಡಾऽ೨೩ನಾಮ್ ॥ ಸೋऽ೨೩ಮಾಃ ॥
೧ ೨ ೧ ೫ ॥ ೫
ಯಸ್ಸುಕ್ಷಿತಾऽ೨೩೪ಇನೋऽ೬ಹಾಇ ॥

ದೀ – ೪ / ಪ – ೬ / ಮಾ – ೬ / ತೂ ॥ ೨೨.೧೧೮೪ ॥

೪ ೫ ೧೧ ೧ ೧ ೨ ೧
೨. ಸಸುಹಾಉ ॥ ಸ್ವೇಯೋವಸೂನಾऽ೨೩ಜ್ಹಾಉ । ಯೋ

೧ ೧ ೦ ೦ ೧ ೦ ೨
ರಾ೨ಯಾಮಾ೨ ॥ ನೇತಾಯಃ ॥ ಇಡಾನಾ೨೩ಜ್ಹಾಉ ॥
೧೦ ೦ ೨ ^೨^ ೩ ೨೦೧ ೪
ಸೋಮೋಯಃಸೂ೩ಹಾಉ ॥ ಕ್ಷಿತೀನಾಮ್ । ಔ೨೩ಹೋ
೫ ೪
ವಾ । ಹೋ೫ಇ ॥ ಡಾ ॥

ದೀ - ೯ । ಪ - ೧೦ । ಮಾ - ೭ । ಸೇ ॥ ೨೩.೧೧೮೫ ॥

॥ ಸೋಮಸಾಮಾನಿ ತ್ರೀಣಿ । ತ್ರಯಾಣಾಂ ಸೋಮಃ ಕಕುಪ್ಸೋಮಃ ॥

೪ ೫ ೧ ೦ ೨
೩. ಸಃ । ಸ್ವೇಸಾಸೂ ॥ ಸ್ವೇಯೋವಸಾ೩೧ಉವಾ೨೩ । ನಾ
೧೧೧ ೧೦ ೨೦ ೧೦ ೨೦ ೦ ೧೦ ೨ ೧ ೨೦
೨೩೪೫ಮ್ । ಯೋರಾ೨ಯಾಮಾ೨ನೇತಾಯಇಡಾ೨ನಾ
^ ೦ ೨ ^ ೩ ೫ ೧ ೨
೩ಮ್ ॥ ಸೋಮೌವಾ೬೨೩೪ವಾ ॥ ಯಸ್ಸುಕ್ಷಿತಾ೩೧ಉವಾ
೨ ೧೧೧
ಯೇ೩ ॥ ನಾ೨೩೪೫ಮ್ ॥

ದೀ - ೯ । ಪ - ೮ । ಮಾ - ೮ । ದೃ ॥ ೨೪.೧೧೮೬ ॥

೨೧ ೪೦ ೫೦ ೨೦ ೧ ೨
೪. ಸಸುನ್ವೇ೨೩ಯೋವಸೂನಾಮ್ ॥ ಯೋರಾಯಾ೧ಮಾ
॥ ೨ ೦ ॥ ೧ ೧೦ ೨೦
೨೩ನೇ । ತಾಯಇಡಾ೨೩೪೫ನಾ೬೫೬ಮ್ ॥ ಸೋಮೋ
೧ ೨ ೦ ೧ ೧೦ ೧೧೧
೨ಯಸ್ಸುಕ್ಷಿತೀನಾಮ್ । ಸೋಮಾ೨೩೪೫ಃ ॥

ದೀ - ೮ । ಪ - ೫ । ಮಾ - ೫ । ಜು ॥ ೨೫.೧೧೮೭ ॥

೪೫ ೦ ೦ ೪ ೫ ೨೦ ೧ ೨
೫. ಸಸುನ್ವೇಯಾಃ । ಏವಾಸೂ ॥ ನಾಂಯೋರಾ೧ಯಾ೨೩
೨ ೦ ೦ ೧ ೨ ೩೦ ೨
ಮಾ । ನೇತಾಯಇಡಾ೨೩ನಾ೩೪ಮ್ ॥ ಸೋಮಾ೩ಃ ॥

೧ ೨ ೧ ೩ ೧೧೧
ಯಸ್ಸುಕ್ಷಿ । ತಾ೬೨೩೪೫೬ ॥ ನಾ೬೨೩೪೫೬ಮ್ ॥

ದೀ – ೬ / ಪ – ೮ / ಮಾ – ೬ / ಗೂ ॥ ೨೬೧೧೮೮ ॥

ಯಃ ಸಃ ಸೋಮಃ ಸುನ್ವೇ ಅಭಿಷುವೇ ಋತ್ವಿಗ್ಭಿಃ । ಯಃ ಸೋಮಃ ವಸೂನಾಂ ಧನಾನಾಂ ಆನೇತಾ ಯಶ್ಚ ರಾಯಾಮ್ । ರಾನ್ತಿ ಪ್ರಯಚ್ಛನ್ತಿ ಕ್ಷೀರಾದಿಕಮಿತಿ ರಾಯೋ ಗಾವಸ್ತೇಷಾಮಾನೇತಾಃ ಯಶ್ಚ ಇಡಾನಾಮ್ ಅನ್ನಾನಾಂ ಚ ಯಶ್ಚ ಸೋಮಃ ಸುಕ್ಷಿತೀನಾಂ ಸುನಿವಾಸಾನಾಂ ಶೋಭನ ಮನುಷ್ಯ ಯುಕ್ತಾನಾಂ ಗೃಹಾಣಾಮ್ ಆನೇತಾ ವಿದ್ಯತೇ ಸಃ ಅಭಿಷುತಃ ಅಭೂತ್ ॥

ವಸೂನಾಂ ಧನವನ್ನು **ಆನೇತಾ ಯಃ** ತರುವ **ರಾಯಾಮ್ ಯಃ** ಹಾಲು ಅನ್ನ ಸಂಕೇತವಾದ ರಮಣೀಯ ಭೋಗಗಳನ್ನು ನೀಡುವ **ಇಡಾನಾಂ** ಸಕಲಕ್ಕೂ ಆಶ್ರಯವಾದ ಭೂಮಿ ಆದಿ ಸ್ಥಿರಆಸ್ತಿಗಳನ್ನನುಗ್ರಹಿಸುವ **ಸುಕ್ಷಿತಾನಾಮ್** ಭವ್ಯವಾದ ವಸತಿಗೃಹಗಳನ್ನೂ ಸತ್ ಸಂತಾನವನ್ನೂ ದಯಪಾಲಿಸುವ **ಸಃ ಯಃ** ಅಂತಹ ಸೋಮನು **ಸುನ್ವೇ** ವಿಧ್ಯುಕ್ತವಾಗಿ ಹಿಂಡಲ್ಪಡುತ್ತಾನೆ ಸ್ತುತಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಾನೆ.

ಧನವನ್ನೂ ಮತ್ತು ಭವ್ಯ ಭೋಗಭಾಗ್ಯಗಳನ್ನೂ ಭೂಮಿ ಹಾಗೂ ಭವ್ಯ ಗೃಹಗಳನ್ನೂ ಅನುಗ್ರಹಿಸುವ ಸತ್ ಸಂತಾನವನ್ನು ದಯಪಾಲಿಸುವ ಸೋಮನು ಹಿಂಡಲ್ಪಡುತ್ತಾನೆ ಸ್ತುತಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಾನೆ.

ಸಿರಿಯಂ, ಸೊಗಮಂ, ನಲಮಂ, ಗೆಲಮಂ
ನೆಲಮಂ, ಬಲಮಂ ನೀಡಿದಪಂ ।
ಸೋಮನಿವಂ; ಈ ಕಾರಣದಿಂದಂ
ಸವನದೊಳೀದಂ ಸುತಂ, ನುತಂ ॥

ಋಕ್ – ೫೮೩

॥ ಶಕ್ತಿರ್ವಾಸಿಷ್ಠಃ ಕಕುಪ್ ಪವಮಾನಸ್ಸೋಮಃ ॥

೨ ೧ ೨ ೩ ೧ ೨ ೩ ೧ ೨ ೩ ೧ ೨
ತ್ವ೦೧ ಹ್ಯಾ೩ಙ್ಗ ದೈವ್ಯ ಪವಮಾನ ಜನಿಮಾನಿ ದ್ಯುಮತ್ತಮಃ ।
೩ ೧ ೨ ೩ ೧ ೨
ಅಮೃತತ್ವಾಯ ಘೋಷಯನ್ ॥ ೬–೫೮೩ ॥

೨ ೩ ೨ ೩ ೧ ೨ ೦ ೧ ೨ ೦ ೩ ೧ ೨ ೩ ೧
ತ್ವಮ್–ಹಿ–ಅಙ್ಗ–ದೈವ್ಯ । ಪವಮಾನ–ಜನಿಮಾನಿ–ದ್ಯುಮತ್ತಮಃ ॥ ಅಮೃತ
೨ ೩ ೧ ೨ ೩ ೧ ೨
ತ್ವಾಯ–ಅ–ಮೃತತ್ವಾಯ–ಘೋಷಯನ್ ॥ ೬-೫೮೩ ॥

॥ ಶ್ಯೈತೋಷ್ಮಾಣಿ ಚತ್ವಾರಿ । ಚತುರ್ಣಾಂ ಶೀತೋಷ್ಮಃ ಕಕುಪ್ಸೋಮಃ ॥

೫ ೨ ೦ ೦ ೧
೧. ತ್ವ೦ಹಿಯಾ ॥ ಗದಾಇವಿಯಪವಮಾನಜನಿಮಾನಿಽಇದ್ಯೂ
ೱ ೧ ೱ ೧ ೱ ೧ ೨ ೧
ಮಾಽ೨ । ತಾಮಾಽ೨ಃ ॥ ಆಮಾಽ೨ತ್ರ್ತಾತ್ವಾಽ೨೩ ॥ ಯಘೋಽ
೫ ೪ ೫
೨೩೪ವಾ । ಷಾಽ೫ಯೋಽ೬ಹಾಇ ॥

ದೀ – ೨ । ಪ – ೬ । ಮಾ – ೩ । ಚೆ ॥ ೨೭.೧೧೮೯ ॥

೫ ೨ ೧ ೨ ೧ ೨ ೦ ೧ ೨ ^
೨. ತ್ವ೦ಹಿಯಾ ॥ ಗದಾಇವಿಯ । ಪವಮಾನ । ಹೋವಾಽ೩
೨ ೧ ೨ ೫ ೨ ೨ ೧
ಹಾಇ । ಜನಿಮಾಽ೨೩ನೀಽ೩೪ । ದ್ಯುಮ । ತಾಽ೩ಮಾಃ ॥ ಅ
೧ ^ ೩ ೫೦೦ ೨ ೧
ಮಾಽ೨೩ ॥ ತಾಽ೨ತ್ವಾಽ೨೩೪ಔಹೋವಾ ॥ ಯಘೋಽ೩ಷ
೧೧೧
ಯಾಽ೨೩೪೫ನ್ ॥

ದೀ – ೩ । ಪ – ೧೦ । ಮಾ – ೫ । ಙು ॥ ೨೮.೧೧೯೦ ॥

೪ ೫ ೪ ೧ ೦ ೦ ೨ ೧
೩. ತ್ವಙ್ಹ್ಯಂಗದಾ ॥ ವಿಯ । ಪವಮಾನಜನಿಮಾನಿದ್ಯುಮತ್ತಾಽ
೨ ೧ ೨ ^ ೨ ೧ ೫
೨೩ಮಾಃ ॥ ಅಮಾತ್ರ್ತಾಽ೨೩ತ್ವಾಽ೩ ॥ ಯಘೋಽ೨೩೪೫ವಾ ।
೪ ॥ ೫
ಷಾಽ೫ಯೋಽ೬ಹಾಇ ॥

ದೀ – ೨ । ಪ – ೬ । ಮಾ – ೨ । ಚಾ ॥ ೨೯.೧೧೯೧ ॥

೪. ತ್ವಙ್ಹೋ೭೩ಅಂಗದೈವಿಯಾ ॥ ಪವಮಾ೭೨ನಾ । ಜನಿಮಾ ೭೨ನಾಯೇ೭೩೪ । ದ್ಯುಮ । ತಾ೭೩ಮಾಃ ॥ ಅಮಾರ್ತ್ತಾ೭೩ ತ್ವಾ೭೩ ॥ ಯಘೋ೭೨೩೪ವಾ । ಷಾ೭೩ಯೋ೭೬ಹಾಇ ॥

ದೀ - ೧ । ಪ - ೮ । ಮಾ - ೩ । ಗಿ ॥ ೩೦.೧೧೯೨ ॥

ಹೇ **ಪವಮಾನ** ಪೂಯಮಾನ ಸೋಮ **ದ್ಯುಮತ್ತಮಃ** ಅತಿಶಯೇನ ದೀಪ್ತಿಮಾನ್ **ತ್ವಂ ಹಿ** ತ್ವಮೇವ **ದೈವ್ಯಾ** ದೇವ ಸಂಬನ್ಧೀನಿ **ಜನಿಮಾನಿ** ಜನ್ಮಾನಿ ॥ ದೇವಾನಿತ್ಯರ್ಥಃ । ಜಾನಾಸೀತಿ ಶೇಷಃ । ತಾನಭಿಲಕ್ಷ್ಯ **ಅಮೃತತ್ವಾಯ** ತೇಷಾಂ ಅಮರಣಾಯ ಅಙ್ಗ ಕ್ಷಿಪ್ರಂ **ಘೋಷಯನ್** ಋತ್ವಿಜೋ ಗ್ರಾವಾಣೀವ ಶಬ್ದ ಮುತ್ಪಾದಯನ್ । ಉತ್ಪಾದಯನ್ತಿ । ಹಿಯೋಗಾದನಿಘಾತಃ । ದೈವ್ಯಾ ದೈವ್ಯ ಇತಿ **ಘೋಷಯನ್-ಘೋಷಯಃ** ಇತಿ ಚ ಪಾಠಾಃ ॥

ದ್ಯುಮತ್ತಮಃ ಅತ್ಯಂತ ತೇಜಸ್ವಿಯಾದ **ಪವಮಾನ** ಪವಿತ್ರಗೊಳಿಸುವವನೂ ಪವಮಾನ ಸಂಜ್ಞಿಕನೂ ಆದ **ತ್ವಂ ಹಿ** ನೀನೇ **ದೈವ್ಯಾ ಜನಿಮಾನಿ** ದಿವ್ಯ ಜನ್ಮಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ತಿಳಿದವನಾಗಿದ್ದು ದೇವ ಸಂಬಂಧಿ ಉತ್ಪತ್ತಿಗಳಿಗೆಲ್ಲಾ ಅಂದರೆ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಬಹುಕ್ಷಿಪ್ರವಾಗಿ **ಅಮೃತತ್ವಾಯ** ಅಮರರೆಂದು ಮರಣರಹಿತರೆಂದು **ಘೋಷಯನ್** ಘೋಷಿಸಿರುವೆ ಪ್ರಕಟಿಸಿರುವೆ.

ಅತಿಶಯ ತೇಜಸ್ವಿಯೂ ಪವಿತ್ರಗೊಳಿಸುವವನೂ ಪವಮಾನ ಸಂಜ್ಞಿಕನೂ ದಿವ್ಯ ಜನ್ಮಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ತಿಳಿದವನೂ ಆಗಿರುವ ನೀನೇ ಬಹುಬೇಗನೆ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಅಮರರೆಂದೂ ಮರಣರಹಿತರೆಂದೂ ಘೋಷಿಸಿರುವೆ ಪ್ರಕಟಿಸಿರುವೆ.

ಅಮಿತಯಶಸ್ವಿ ! ಪ್ರಥಿತಮಹಸ್ವಿ !
ಸ್ಫುರತ್ಪವಿತ್ರತಮೋಜಸ್ವಿ !
ಜಾತಿಸ್ಮರ ! ದೇವಾಮರತಾವಿ-
-ಖ್ಯಾತಿಪ್ರಕಟನರಸಭೇರಿ !

॥ ಊರುರಾಙ್ಗಿರಸಃ ಕಕುಪ್ ಪವಮಾನಸ್ತೋಮಃ ॥

೩ ೧ ೨೦ ೩ ೨ ೩ ^ ೨ ೩ ೧ ೨
ಏಷ ಸ್ಯ ಧಾರಯಾ ಸುತೋಽವ್ಯಾ ವಾರೇಭಿಃಪವತೇ ಮದಿನ್ತಮಃ ।
೧ ೨ ೩ ೨ ೩ ೧ ೨
ಕ್ರೀಡನ್ನೂರ್ಮಿರಪಾಮಿವ ॥ ೭-೫೮೪ ॥

೩ ೨ ೧ ೨೦ ೩ ೨ ೧೨೦ ೧ ೨೦ ೩ ೧ ೨
ಏಷಃ–ಸ್ಯಃ–ಧಾರಯಾ–ಸುತಃ । ಅವ್ಯಾಃ–ವಾರೇಭಿಃ–ಪವತೇ–ಮದಿನ್ತಮಃ ॥
೧ ೨೦ ೩ ೨ ೩ ೨ ೩
ಕ್ರೀಡನ್–ಊರ್ಮಿಃ–ಅಪಾಮ್–ಇವ ॥ ೭-೫೮೪ ॥

॥ ಗಾಯತ್ರ ಪಾರ್ಶ್ವಮ್ । ದೇವಾಃ ಕಕುಪ್ಸ್ತೋಮಃ ॥

೪ ೫ ೧ ೦ ೨ ೫
೧. ಏಷಾಃ ॥ ಸ್ಯಾಧಾರಯಾಽ೩೧೮ವಾಽ೨೩ । ಸೂಽ೨೩೪ತಾಃ ।
೧ ೬೦ ೧೦ ೦ ೨ ೦ ೧ ೨ ೦ ೧ ೨
ಅವ್ಯಾಽ೨ವಾರೇಭಿಃಪವತೇಮದಿನ್ತಮಃ ॥ ಕ್ರೀಡಾನೂಽ೧ರ್ಮೀಽ
^ ೩ ೨ ^ ೧ ೪ ೧ ೧ ೧
೨ಃ ॥ ಅಪಾಽ೩ಮ್ । ಹಿಮ್ ಸ್ಥಿಽ೨೩ವಾಽ೩ ॥ ಆಇವಾಽ೨೩೪
೧
೫ ॥ *ದೀ – ೬ / ಪ – ೮ / ಮಾ – ೮ / ಗೈ ॥ ೩೧.೧೧೯೩ ॥*

ಸ್ಯಃ ಸಃ ಏಷಃ ಸುತಃ ಅಭಿಷುತಃ ಸೋಮಃ । ಅವ್ಯಾ ವಾರೇಭಿಃ ಅವೇರ್ವಾಲೈಃ ಕೃತೇ ಪವಿತ್ರೇ ಧಾರಯಾ ಆತ್ಮೀಯಯಾ ಪವತೇ ಕಲಶಮಭಿಲಕ್ಷ್ಯ ಕ್ಷರತಿ । ಕೀದೃಶಃ । ಮದಿನ್ತಮಃ ಮಾದಯಿತೃತಮಃ । ಅಪಾಮಿವ ಉದಕಾನಾಮ್ ಊರ್ಮಿಃ ಸಂಘಾತ ಇವ ಕ್ರೀಡನ್ ಇತಸ್ತತಃ ಸಂಕ್ರೀಡಮಾನಃ ಪವತೇ ॥ ಅವ್ಯಾ ವಾರೇಭಿಃ –ಅವ್ಯೋವಾರೇಭಿಃ ಇತಿ ಸಾಮ್ನ ಋಚಃ ಪಾಠ ಭೇದಃ ॥

ಸ್ಯಃ ಪ್ರಸಿದ್ಧನೂ ಸುತಃ ಶಾಸ್ತ್ರವಿಧಿಗನುಗುಣವಾಗಿ ಹಿಂಡಲ್ಪಟ್ಟವನೂ ಮದಿನ್ತಮಃ ಅತಿಶಯ ಮುದವನ್ನು ನೀಡುವವನೂ ಪರಮಾನಂದವನ್ನುಂಟು

ಮಾಡುವವನೂ ಆದ **ಏಷಃ** ಈ ರಸರೂಪೀ ಸೋಮದೇವನು **ಅವ್ಯಃ ವಾರೇಭಿಃ** ಕುರಿಗಳ ಉಣ್ಣೆಯದಾರಗಳಿಂದ ಮಾಡಿರುವ ದಶಾಪವಿತ್ರದ ಮೂಲಕ **ಧಾರಯಾ** ಧಾರಾ ರೂಪದಿಂದ **ಅಪಾಂ** ನೀರುಗಳ ವಸತೀವರೀ ಉದಕಗಳ **ಊರ್ಮಿಃ ಇವ** ಅಲೆಗಳೋ ಎಂಬಂತೆ **ಕ್ರೀಡನ್** ಅನಾಯಾಸವಾಗಿ ಆಟವಾಡುತ್ತಾ **ಪವತೇ** ಸ್ರವಿಸುತ್ತಾ ದ್ರೋಣಕಲಶಕ್ಕೆ ಪ್ರವಹಿಸುತ್ತಾನೆ.

ಪ್ರಸಿದ್ಧನೂ ವಿಧ್ಯುಕ್ತವಾಗಿ ಹಿಂಡಲ್ಪಟ್ಟವನೂ ಪರಮಾನಂದವನ್ನುಂಟು ಮಾಡುವವನೂ ಆದ ಈ ರಸರೂಪೀ ಸೋಮದೇವನು ದಶಾಪವಿತ್ರದ ಮೂಲಕ ಧಾರಾರೂಪವಾಗಿ ನೀರಿನ ಅಲೆಗಳೋ ಎಂಬಂತೆ ಅನಾಯಾಸವಾಗಿ ಆಟವಾಡುತ್ತಾ ಸ್ರವಿಸುತ್ತಾ ದ್ರೋಣಕಲಶಕ್ಕೆ ಪ್ರವಹಿಸುತ್ತಾನೆ.

ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧ ! ವಿಧ್ಯುಕ್ತಸಿದ್ಧ !
ಸಂತೋಷಸನ್ನದ್ಧ ! ಸಂಬುದ್ಧ !
ಕಲಶಬದ್ಧ ! ಸೌಹಾರ್ದ ಶುದ್ಧ !
ಲೀಲಾತರಂಗವಿದ್ಧ !

ಋಕ್ – ೫೮೫

॥ ಋಜಶ್ವಾ ಭಾರದ್ವಾಜಃ ಸತೋ ಬೃಹತೀ ಪವಮಾನಸ್ತೋಮಃ ॥

೨ ೩ ೨ ೩ ೨ ೩ ೨ ೩ ೧ ೨೦ ೩ ೧ ೨೦ ೩ ೧ ೨
ಯ ಉಸ್ರಿಯಾ ಅಪಿಯಾ ಅನ್ತರಶ್ಮನಿ ನಿರ್ಗಾ ಅಕೃನ್ತದೋಜಸಾ ।
೩ ೨ ೩ ೧ ೨ ೩ ೨ ೩ ೧ ೨ ೩ ೧ ೨ ೩ ೧ ೨
ಅಭಿ ವ್ರಜಂ ತತ್ನಿಷೇ ಗವ್ಯಮಶ್ವ್ಯಂ ವರ್ಮೀವ ಧೃಷ್ಣವಾ ರುಜ ॥
೨ ೩ ೧ ೨ ೩ ೧ ೩ ೧
ಓಽಇಮ್ । ವರ್ಮೀವ ಧೃಷ್ಣವಾ ರುಜ ॥ ಓಽಇಮ್ ॥ ೮–೫೮೫ ॥

ಸ್ವ ೭ । ಉ ೧ । ಧಾ ೪೩ । ಚಿ । ದರ್ ॥ ಇತ್ಯುಷ್ಣಿಕ್ಕಕುಭಃ

೨ ೩ ೧ ೨ ೩ ೧ ೨೦ ೧ ೨೦ ೩ ೨ ೧ ೨೦ ೧ ೨೦
ಯಃ–ಉಸ್ರಿಯಾಃ–ಉ–ಸ್ರಿಯಾಃ–ಅಪಿಯಾಃ–ಅನ್ತಃ–ಅಶ್ಮನಿ । ನಿಃ–ಗಾಃ–ಅಕೃ
೧ ೨೦ ೩ ೨ ೩ ೨ ೩ ೧ ೨೦ ೧ ೨೦ ೩ ೨
ನ್ತತ್–ಓಜಸಾ ॥ ಅಭಿ–ವ್ರಜಮ್–ತತ್ನಿಷೇ–ಗವ್ಯಮ್–ಅಶ್ವ್ಯಮ್ । ವರ್ಮೀ–
೩ ೨ ೩ ೨ ೩ ೧ ೨ ೩ ೧ ೨
ಇವ–ಧೃಷ್ಣೋ–ಆ–ರುಜ । ಓಽಇಮ್–ವರ್ಮೀವಧೃಷ್ಣ–ವಾರುಜ ॥

ಆ ೩೬ । ಅ ೧೧ । ಪ ೧೧೮ । ಕೈ । ದ ೯ ॥

॥ ಇತಿ ನವಮೀ ದಶತಿಃ ॥ ೯ ॥ ಏಕಾದಶಃ ಖಣ್ಡಃ ॥ ೧೧ ॥

॥ ಷಷ್ಠಪ್ರಪಾಠಕಸ್ಯ ದ್ವಿತೀಯೋಽರ್ಧ ಷಷ್ಠಪ್ರಪಾಠಕಶ್ಚ ಸಮಾಪ್ತಃ ॥

॥ ಇತಿ ಪಂಚಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ ॥ ೫ ॥ ಇತಿ ಸೌಮ್ಯಂ ಪಾವಮಾನ ಕಾಣ್ಡಮ್ ಪರ್ವಂ ವಾ ಸಮಾಪ್ತಮ್ ॥

॥ ಸನ್ತನಿ । ದೇವಾಃ ಕಕುಪ್ಪುಸ್ರಿಯಾ ಅಭಿವ್ರಜನ್ತೇತಿ ವಿಷ್ಟಾರಪಂಕ್ತಿಸ್ತೋಮಃ ॥

೪ರ ೫ ೧ ೦ ೨
೧. ಏಷಾಹಾಉ ॥ ಸ್ಯಾಧಾರಯಾಽ೩೧ಉವಾಽ೨೩ । ಸೂಽ೨

೫ ೧ರ ೧೧ ೦ ೨ ೦ ೧ ೩ ೪ರ
೩ಳತಾಃ । ಅವ್ಯಾಽ೨ವಾರೇಭಿಽಪವತೇಮದಿನ್ತಮಾಽ೨೩ಃ ॥ ಕ್ರೀ

೫ ೧ ೨
ಡನ್ಹಾಉ ॥ ಊರ್ಮಿರಪಾಽ೩೧ಉ ವಾಽ೨೩ ॥ ಈಽ೨೩ಳ

೫
ವಾ ॥ ಭೂ–೧ ॥

೧ ೨ರ ೧ ೦ ೩ ೪ ೫
ಯಉಸ್ರಿಯಾಽ೨ಅಪಿಯಾಅನ್ತರಶ್ಮನೀಽ೨೩ ॥ ನಿರ್ಗಾಹಾಉ ॥

೧ ೨ ೫
ಆಕೃನ್ತದಾಽ೩೧ಉವಾಽ೨೩ ॥ ಜಾಽ೨೩ಳಸಾ ॥ ಝು–೨ ॥

೨ ೧ ೨ ೦ ೧ ೩ ೪ ೫
ಅಭಿವ್ರಜನ್ತತ್ನಿಷೇಗವ್ಯಮಶ್ವಿಯಾಽ೨೩ಮ್ ॥ ವರ್ಮೀಹಾಉ ॥

೧ ೨ ೫
ವಾಧೃಷ್ಣವಾಽ೩೧ಉವಾಽ೨೩ ॥ ರೂಽ೨೩ಳಜಾ ॥ ಫಿ–೩ ॥

ದೀ – ೧೦ । ಪ – ೧೫ । ಮಾ – ೧೪ । ಮೀ ॥ ೩೨.೧೧೯೪,೧೧೯೫ ॥

॥ ಸೋಮ ಸಾಮಾನಿ ತ್ರೀಣಿ । ತ್ರಯಾಣಾಂ ಸೋಮಃ ಕಕುಪ್ತೋಮಃ ॥

೨೦೧ ೦ ೨ ^ ೩ ೦ ೨೦ ೧
೨. ಏಷಸ್ಯಧಾ । ರಾಯಾಽ೧ಸೂತಾಽ೨ಃ ॥ ಅವ್ಯಾವಾರಾ೩ ।

ಭಾಇಽಪವತೇ । ಮದಿನ್ತಮಾಃ ॥ ಕ್ರೀಡನ್ನೂಽ೨೩ಮಿರ್ಽ೩ಃ ॥
ಆಽ೨೩ಪಾಽ೩ಮ್ ॥ ಆಽ೩೪೫ಇವೋಽ೬ಹಾಇ ॥

ದೀ – ೬ । ಪ – ೮ । ಮಾ – ೮ । ಗೈ ॥ ೩೩.೧೧೯೬ ॥

೩. ಏಷಸ್ಯಾಽ೩ಧಾರಯಾಸುತಾಃ ॥ ಅವ್ಯಾಹೋಽ೨ಇ । ವಾರೇ
ಭಿಽಪವತೇಮಾದಿನ್ತಾಮಾಽ೨ಃ ॥ ಕ್ರೀಡಾಽ೨ನ್ ಹೋ೧ಽಇ । ಊಽ
೨೩ರ್ಮೀಃ ॥ ಅಪಾಮಿವಾ । ಔಽ೩ಹೋವಾ । ಹೋಽ೫ಇ ॥
ಡಾ ॥ *ದೀ – ೮ । ಪ – ೯ । ಮಾ – ೬ । ಥೂ ॥ ೩೪.೧೧೯೭ ॥*

೪. ಏಷಸ್ಯಧಾಽ೫ರಯಾಸುತಾಃ ॥ ಅವ್ಯಾವಾರಾಇ । ಭಿಃಪವತಾಽ
೨೩ಇ । ಮದಿನ್ತಮಾಃ ॥ ಕ್ರೀಡನ್ನೂರ್ಮಿರಪೋವಾಽ೩ಓಽ೨೩
೪ವಾ ॥ ಆಽ೫ಇವೋಽ೬ಹಾಇ ॥

ದೀ – ೬ । ಪ – ೬ । ಮಾ – ೭ । ಕೇ ॥ ೩೫.೧೧೯೮ ॥

॥ ಪಞ್ಚತ್ರಿಂಶತ್ । ಏಕಾದಶಃ ಖಣ್ಡಃ ॥ ೧೧ ॥ ದಶತಿಃ ॥ ೯ ॥
॥ ಇತಿ ಗ್ರಾಮೇಗೇಯಗಾನೇ ಸಪ್ತದಶಃ ಪ್ರಪಾಠಕಃ ॥ ೧೭ ॥
॥ ಇತಿ ಕಕುಬುಷ್ಣಿಹಃ ॥ ಇತಿ ಪಾವಮಾನಾಖ್ಯಂ ಚತುರ್ಥ ಗಾನಂ ಸಮಾಪ್ತಮ್ ॥
॥ ಇತಿ ಸೌಮ್ಯಂ ತೃತೀಯಂ ಪರ್ವ ಸಮಾಪ್ತಮ್ ॥
॥ ಇತಿ ಪಾವಮಾನಂ ಪರ್ವ ಸಮಾಪ್ತಮ್ ॥
॥ ಇತಿ ವೇಯಗಾನಂ ಸಮಾಪ್ತಮ್ ॥

ಯಃ ಸೋಮಃ ಉಸ್ರಿಯಾಃ ಉತ್ಸರಣಶೀಲಾಃ । ಅಪಿಯಾಃ ಅಪ್ಯಾಃ । ಆಪ ಇತ್ಯನ್ತರಿಕ್ಷನಾಮ –ನೈ–೧–೩–೮ ॥ ಅಸ್ಮಾದ್ ಭವೇ ಛಂದಸಿ ಪಾ–೪–೪–೧೧೦ ಇತಿ ಯತ್ । ಅನ್ತರಿಕ್ಷಸ್ಥಾಃ । ಅಹಿ ಪ್ರಭೃತಿಭಿರಸುರೈಃ ಅಪಹೃತ್ಯ ನಿಹಿತಾ ಗಾಃ

ಆಪಃ ಅಶ್ಮನಿ ಮೇಘೇ ಅನ್ತಃ ಮಧ್ಯೇ ಸ್ಥಿತಾ ಇತ್ಯರ್ಥಃ । ಓಜಸಾ ಬಲೇನ ನಿರಕೃನ್ತತ್ ನಿರಚ್ಛಿನತ್ ನಿರಗಮಯತ್ । ಅನ್ತರಿಕ್ಷಾತ್ ಹಿ ವೃಷ್ಟಿಮಕಾರ್ಷೀದಿತ್ಯರ್ಥಃ । ಸ ತ್ವಮ್ ಅಸುರೈಃ ಅಪಹೃತಂ ಗವ್ಯಮ್ ಗೋಸಂಬನ್ಧಿನಮ್ ಅಶ್ವ್ಯಮ್ ಅಶ್ವೇಷು ಭವಂ ವ್ರಜಂ ಸಮೂಹಮ್ ಅಭಿ ತತ್ನಿಷೇ ಅಭಿತೋ ವ್ಯಾಪ್ನೋತಿ ತನುವಿಸ್ತಾರೇ ಛನ್ದಸಿ ಲಿಟಿ ತನಿಪತ್ಯೋಶ್ಛನ್ದಸಿ ಪಾ–೬–೪–೮೮ । ಇತ್ಯುಪಧಾ ಲೋಪಃ । ಕಿಂ ಚ । ಹೇ ಧೃಷ್ಣೋ ಶತ್ರುಧರ್ಷಣಶೀಲ ಸೋಮ ತ್ವಂ ವರ್ಮೀವ ಕವಚೀವ ಆ ರುಜ ಅಸುರಾನ್ ಜಹಿ ॥ ಅಪಿಯಾ ಅನ್ತರಶ್ಮನಿ–ಅಪ್ಯಾ ಅನ್ತರಶ್ಮನಃ ಇತಿ ಛಂದೋಗ ಬಹ್ವೃಚಾನಾಂ ಪಾಠ ಭೇದಃ ॥

ಇತಿ ಶ್ರೀಮತ್ಸಾಯಣಾಚಾರ್ಯವಿರಚಿತೇ ಸಾಮವೇದಾರ್ಥ ಪ್ರಕಾಶೇ ಛನ್ದೋವ್ಯಾಖ್ಯಾನೇ ಪಂಚಮಸ್ಯಾಧ್ಯಾಯಸ್ಯೈಕಾದಶಃ ಖಣ್ಡಃ ॥ ೧೧ ॥

॥ ಇತಿ ಕಾಕುಭಂ ಸಮಾಪ್ತಮ್ ॥

ವೇದಾರ್ಥಸ್ಯ ಪ್ರಕಾಶೇನ ತಮೋಹಾರ್ದಂ ನಿವಾರಯನ್ ।
ಪುಮರ್ಥಾಶ್ಚತುರೋ ದೇಯಾದ್ವಿದ್ಯಾತೀರ್ಥಮಹೇಶ್ವರಃ ॥

ಶ್ರೀಮದ್ರಾಜಾಧಿರಾಜಪರಮೇಶ್ವರ–ವೈದಿಕಮಾರ್ಗಪ್ರವರ್ತಕ ಶ್ರೀ ವೀರಬುಕ್ಕಭೂಪಾಲ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಧುರಂಧರೇಣ ಸಾಯಣಾಚಾರ್ಯೇಣ ವಿರಚಿತೇ ಮಾಧವೀಯೇ ಸಾಮ ವೇದಾರ್ಥಪ್ರಕಾಶೇ ಛನ್ದೋವ್ಯಾಖ್ಯಾನೇ ಪಂಚಮೋಧ್ಯಾಯಃ ಸಮಾಪ್ತಃ ॥ ೫ ॥

॥ ಸೌಮ್ಯಂ ಪಾವಮಾನಂ ಪರ್ವ ವಾ ಕಾಣ್ಡಂ ವಾ ಸಮಾಪ್ತಮ್ ॥

॥ ಇತಿ ತೃತೀಯಂ ಪರ್ವ ॥

ಸಸ್ತನಿ ಎಂಬ ೧೧೯೪.೧೧೯೫ ಸಂಖ್ಯೆಯ ಸಾಮವು ಏಷಸ್ಯ ಧಾರಯಾ ಪದದಿಂದ ಪ್ರಾರಂಭ ಆಗುವ ೫೮೪ನೆಯ ಮತ್ತು ಯ ಉಸ್ರಿಯಾ ಎಂದು ಪ್ರಾರಂಭ ಆಗುವ ೫೮೫ಿಯ ಋಕ್‌ಗಳೆರಡರಿಂದಲೂ ಉದಯವಾಗಿದ್ದು **ಪ್ರಗಾಥ**ವೆನಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ ಇದರ ಲಕ್ಷಣಾದಿ ವಿವರಗಳನ್ನು ಜೈ.ನ್ಯಾ ವಿ ೯–೨–೬ರಲ್ಲಿನ ಬೆಳಕಿನಲ್ಲಿ ಭಾಷ್ಯಾ ವತರಣಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಚರ್ಚಿಸಿರುವುದನ್ನು ಸಾ.ಸಂ ಸಂಪುಟ ೧ ಪು ೧೭೧ ಮತ್ತು ಪು ೨೪೩ಗಳಲ್ಲಿ ಪರಾಂಬರಿಸಬಹುದು.

ಏತಸ್ಯೈವ ಸಾಮ್ನಃ ಪರಾರ್ಧಂ ಯಉಸ್ರಿಯೇತ್ಯೃಷ್ಟಸ್ಯರ್ಚೋ ಗಾನಮ್ । ಅನಯೋಃ ಸಪ್ತಮಾಷ್ಟಮಯೋಃ ಋಚೋಃ **ಪ್ರಗಾಥೋ** ಭವತಿ ಮೀಮಾಂಸ ದರ್ಶನಾಧಿಕರಣ ಮಾಲಾಯಾಂ – ಜೈ ನ್ಯಾವಿ ೯–೨–೬ ॥ ತಲ್ಲಕ್ಷಣಾದಯೋಪಿ ವಿಚಾರಿತಾಃ । ಅಸ್ತಿಚಾತ್ರೈವ ಭಾಷ್ಯಕೃತೋ ಭೂಮಿಕಾಯಾಂ ತದುಲ್ಲೇಖಃ ಸಮನ್ತಾತ್ ಸಾ.ಸ.ಸಂಪುಟ ೧–೧೭೧ ತೇನಾನಯೋಃ ತೃತ್ತ್ವಂ ಸಮ್ಪದ್ಯತೇ ಅತ್ರೈತಾದ್ಯಗ್ ವಿಮಿಶ್ರ

ಮೂಲಕ ಗಾನ ದರ್ಶನಸ್ಯಾಯಮೇವ ಹೇತುಃ । ತಾದೃಶ ತ್ಯೃಜ್ ಮೂಲಕ ಗಾನಾನಿ **ಊಹೇ ಸ್ಫುಟಾನಿ** ॥

ಅಪ್ಯಾಃ ಅನ್ತರಿಕ್ಷಸ್ಥವಾದ – ಆಪೋಽನ್ತರಿಕ್ಷನಾಮ ನಿಘಂ ೧–೩ ॥ **ಉಸ್ರಿಯಾಃ** ಸ್ರವಿಸುವ ಉಸ್ರಾ ರಶ್ಮಿನಾಮ ನಿ.ಘಂ ೧–೫ ॥ ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾದ **ಅಶ್ಮನಃ ಅನ್ತಃ** ಮೇಘದೊಳಗೆ ಅವಿತುಕೊಂಡಿರುವ **ಗಾಃ** ಉದಕಗಳನ್ನು ಮಳೆಯನ್ನು **ನಿ ಅಕೃನ್ತತ್** ಮೇಘಗಳನ್ನು ಸೀಳಿ ಸುರಿಸಿದ **ಯಃ** ಅಂತಹ ನೀನು **ಓಜಸಾ** ಆತ್ಮಶಕ್ತಿ ಬಲ ಸಾಹಸಗಳಿಂದ **ಗವ್ಯಂ** ಗೋ ಮತ್ತು ಗೋ ಸಂಬಂಧಿ ಇನ್ದ್ರಿಯ ವೃತ್ತಿಗಳ **ಅಶ್ವ್ಯಂ** ಕುದುರೆಗಳು ಮತ್ತು ಕುದುರೆಗಳ ಸಂಬಂಧಿ ಮನೊವೃತ್ತಿಗಳ **ವ್ರಜಂ** ಸಮೂಹವನ್ನು **ಅಭಿ ತಿತ್ನಿಷೇ** ವ್ಯಾಪಿಸಿ ನಿನ್ನ ವಶಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ **ಧೃಷ್ಣೋ** ಶತ್ರು ಸಂಹಾರಕನಾದ ಸೋಮನೇ **ವರ್ಮೀವ** ಕವಚವನ್ನು ಧರಿಸಿ ಶತ್ರುವನ್ನು ಎದುರಿಸುವ ಶೂರವೀರಯೋಧನಂತೆ **ಆ ರುಜ** ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ನಾಶಪಡಿಸು.

ಅನ್ತರಿಕ್ಷಸ್ಥವಾದ ಮೇಘಗಳನ್ನು ಸೀಳಿ ಮಳೆಯನ್ನು ಸುರಿಸಿದಂತಯೇ ಶತ್ರುಸಂಹಾರಕನಾದ ಸೋಮನೇ ನಿನ್ನ ಆತ್ಮಬಲ ಸಾಹಸಗಳಿಂದ ಕವಚವನ್ನು ಧರಿಸಿ ನಿಂತ ವೀರಯೋಧನಂತೆ ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಸದೆಬಡಿದು ಅವರಿಂದ ಗೋ ಸಮೂಹವನ್ನೂ ಅಶ್ವಸಮೂಹವನ್ನು ಮುಕ್ತಗೊಳಿಸು.

ಪವಮಾನ ವೈಭವ ಮುಂದಿನ ಪುಟದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರಂಭ.,..

ಸಾಮವೇದ ಸಂಹಿತೆಯ ೪೬೭ ರಿಂದ ೫೮೫ ವರೆಗಿನ ೧೧೯ ಋಚೆಗಳಿಗೂ ಇವುಗಳಿಂದ ಉದಯವಾಗಿರುವ ೮೧೪ ರಿಂದ ೧೧೯೮ರವರೆಗಿನ ೩೮೪ ಸಾಮಗಾನಗಳಿಗೂ ಪಾವಮಾನ ಕಾಂಡ ಅಥವಾ ಪರ್ವವೆಂಬ ಹೆಸರಿದೆ. ಪವ ಗತ್ಯರ್ಥಕಧಾತುವಾಗಿದ್ದು **ಪವಮಾನಃ** ಒಂದು ದೇಹದಿಂದ ಮುಂದಿನ ದೇಹಕ್ಕೆ ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡುವ ಆತ್ಮ. ವಿಷಯೇನ್ದ್ರಿಯ ದೇಹಾದಿ ಸಂಘಾತದಿಂದ ನಿಃಸಂಗ, ಪರಿಶುದ್ಧ ಎಂಬರ್ಥವಿದೆ – ವಿಪಶ್ಚಿತೇ ಪವಮಾನಾಯ ಗಾಯತ ಸಾ.ಋ. ೧೬೧೫॥ ಈ ಪರ್ವದ ಸಮಸ್ತ ೧೧೯ ಋಕ್ ಮನ್ತ್ರಗಳೂ ಪವಮಾನಃ ಸೋಮದೇವತಾ ವಾಚಿಯಾಗಿದ್ದು ಸೋಮ ಮತ್ತು ಪವಮಾನ ಶಬ್ದಗಳು ಏಕಾರ್ಥವಾಗಿ ಗ್ರಹಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ – ಏಷ ದೇವೋ ರಥರ್ಯತಿ ಪವಮಾನೋ ದಿಶಸ್ಯತಿ ಸಾ.ಋ. ೧೨೫೯ ॥ ಪವಿತ್ರ ಮಾಡುವ ಸೋಮರಸವೇ ಸುಖಪ್ರದನೂ ಶಾಂತನೂ ವಿದ್ವಾಂಸನೂ ಆದ ಪವಮಾನ ದೇವತೆ. ಸೋಮ **ತಿಂಗಳು** ಎಂಬ ಅರ್ಥದಲ್ಲೂ **ಚನ್ದ್ರಮಾ** ಸೋಮ ಎಂಬ ಅರ್ಥದಲ್ಲೂ ಉಪಯೋಗಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ. ಶ.ಬ್ರಾ ೧೨.೬.೧.೧ ॥ ರಲ್ಲಿ ಯಜ್ಞದ ಹೆಸರು ಸೋಮ ಎಂದೂ ಅದರ ಅಂಗವಾಗಿ ದೇವತಾ ಆಹುತಿ ಇದೆ ಎಂದೂ ಶ.ಬ್ರಾ ೧೧.೫.೬.೬ ॥ ರಲ್ಲಿ ಸಾಮವೇ ದೇವತೆಯ ಆಹುತಿ ಎಂದಿದೆ. ಗೋಪ.ಬ್ರಾ ೫.೧.೫.೨೬ ॥ ಮತ್ತು ಶ.ಬ್ರಾ ೭.೩.೧.೪೫ ॥ ರಲ್ಲಿ **ಪ್ರಾಣ**ದ ಹೆಸರು ಸೋಮ ಎಂದೂ ಶ.ಬ್ರಾ ೫.೧.೫.೨೮ ॥ **ಜ್ಯೋತಿ**ಯೇ ಸೋಮವೆಂದೂ ತಿಳಿಸಿದೆ. ಋ.ಸಂ. ೧.೯೧.೧೭॥ ಸೋಮ ವಿಶ್ವೇಭಿರಂಶುಭಿಃ **ಅಂಶೂ** ಎಂದೂ ಋ.ಸಂ. ೯.೭೫.೫ ॥ ಯೇ ತೇ ಮದಾ ಆಹನಸೋ **ವಿಹಾಯಸ** ಎಂದೂ ಹೆಸರಿಸಿದೆ.

ಶ್ರೀ ರ್ವೈ ಸೋಮ ಶ.ಬ್ರಾ ೪.೧.೩.೯ ॥ **ರಾಜಾ** ವೈ ಸೋಮ ಶ.ಬ್ರಾ ೧.೧.೩.೧೨ ॥ ಸೋಮೋ ಹಿ **ಪ್ರಜಾಪತಿಃ** ಯದಾಹ **ಶ್ಯೇನೋ** । ಸೋಮಂ ವಾ ಸಿ ಏತದಾಹ ಏಷ ಹ ವಾ **ಅಗ್ನಿ**ರ್ಭೂತ್ವಾ ಸಂಶ್ಯಾಯತಿ ಐ.ಬ್ರಾ ೫.೫.೩೨ ॥ ಹೀಗೆಯೇ **ವಿಷ್ಣು ವಾಯು ಸಮ್ರಾಟ್ ಕ್ಷತ್ರಿಯ ವೀರ್ಯ ಯಜ್ಞ ಆನನ್ದಮಯ ಪರಬ್ರಹ್ಮ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಯಜಮಾನ ಯಶ** ಇತ್ಯಾದಿ ಶಬ್ದಗಳು ಹಾಗೂ ಅವುಗಳ ಅರ್ಥ ಸೋಮವನ್ನೇ ಅನೇಕ ಕಡೆ ಸಂಕೇತಿಸುತ್ತವೆ.

ಅಮಿತನಾದ ಭಗವಂತನನ್ನು ಅನ್ಯ ವಿಧಾನಗಳಲ್ಲಿ ಗ್ರಹಿಸಲಾಗದ ಭಕ್ತನಿಗೆ ರೂಪ ಕಲ್ಪನೆಯು ಸಹಾಯವಾಗುವುದರಿಂದ ಅಗ್ರಾಹ್ಯವಾದ ಭಗವತ್ತತ್ವವನ್ನು ತನ್ನ ಮನಃಪರಿಸರದೊಳಗೆ ಸುಲುಭವಾಗಿ ತಂದುಕೊಳ್ಳಲನುಕೂಲವಾಗುವಂತೆ ವೇದಾಂತ ತತ್ತ್ವಗಳನ್ನು ಸಂಕೇತಿಸುವ ದೇವತಾಪ್ರತೀಕಗಳು ಪುರಾಣಗಳಲ್ಲಿ ಮೈದಳೆದು ಪೂಜಾಯೋಗ್ಯವಾಗಿ ವಿಜೃಂಭಿಸುತ್ತಿದೆ.

ಹೀಗೆ ಜಗತ್ತು **ಅಗ್ನಿ–ಸೋಮಾತ್ಮಕವಾದದ್ದು**. ಮರಣಾನಂತರ ಶರೀರವನ್ನು ದಹಿಸುವ **ಅಗ್ನಿಯದು ರೌದ್ರ** ಕಾಂತಿ ಮುಖ. ಶರೀರ ರಚನೆಗೆ ಕಾರಣವಾಗಿ ಇದಕ್ಕೆ ಅಮೃತತ್ವದ ಆಧಾರವನ್ನು ಒದಗಿಸಿ ಅನ್ನ ಕೊಟ್ಟು ಪೋಷಿಸಿ ಶಾಂತಿಕಾಂತಿ ಜ್ಞಾನ ಮುಖವನ್ನು ತಳೆದದ್ದು **ಸೋಮ**. ಹೀಗೆ ಸ್ಥೂಲ ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾದ ಸಕಲ ಜಗದ್ವಸ್ತುಗಳಲ್ಲೂ ಈ ಸುಡುವ ಕಾಪಾಡುವ ಶಕ್ತಿಗಳೆರಡೂ **ಸಾರವಾಗಿವೆ**. ಸ್ಥೂಲ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಕುರಿತ ಜ್ಞಾನವೂ ಈ ಜ್ಞಾನಬೋಧೆಯ ಪ್ರಕಾಶವೂ **ಸೂರ್ಯಾಗ್ನಿ**ಗಳಿಂದ ಆಗುತ್ತದೆ. ಇವು ಮಿಂಚಿನಂತೆ ಜ್ಞಾನವನ್ನುಂಟುಮಾಡಿದರೂ ಇವುಗಳ ತೇಜೋರಸದಲ್ಲಿ ತಾರತಮ್ಯವಿದೆ. ಅಗ್ನಿಯದು ಮಿಂಚಿನಂತೆ ವಿದ್ಯುತ್ತೇಜೋರಸ. ಸೋಮನದು ಮೃದುಮಧುರ ರಸ. ಅಗ್ನಿಗೆ ಸೋಮನಿಂದ ಅಮೃತ ಪ್ರಾಪ್ತಿ. ಸೋಮನಿಂದ ಸೂಸುವ ಅಮೃತಕ್ಕೆ ಅಗ್ನಿಯೇ ಮೂಲ. ಈ ಅಗ್ನಿಸೋಮಗಳ ಸಹಕಾರದಿಂದ ಪ್ರಪಂಚ ಏಕವಾಗಿ ಶಿಥಿಲವಾಗದೆ ಶಾಶ್ವತವಾಗಿ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ಅಗ್ನಿಸೋಮಗಳ ಪಾತ್ರದಿಂದ ಜಗತ್ತು ಹವಿರ್ಮಯವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಸೋಮಶಕ್ತಿ ಜಗತ್ತನ್ನು ಮೇಲೆಳೆಯುತ್ತದೆ. ಆಗ್ನಿಶಕ್ತಿ ಕೆಳಕ್ಕೆಳೆಯುತ್ತದೆ. ಈ ಉಭಯರ ಗಮನವು ಅಗ್ನಿ ಸೋಮರ ಸಹಕಾರದಿಂದ ನಿಯಂತ್ರಿಸಲ್ಪಟ್ಟು ಜಗತ್ತು ಒಂದು ಸಮರಸದಲ್ಲಿ ಸುರಕ್ಷಿತವಾಗಿ ಸಾಗುತ್ತದೆ. ಅಗ್ನಿ ಸೋಮರ ಸಹಕಾರವು **ಹಂಸ**ವೆಂದು ಒಪ್ಪಲಾಗಿದೆ.

ಷು + ಮನ್ ಸೋಮನ್ ಸ್ವಯಂ ಉತ್ಪನ್ನವಾಗುವ ಲತೆ. ಹಿಂಡು ಎಂಬರ್ಥದ **ಸು** ಧಾತುವಿನಿಂದ ನಿಷ್ಪನ್ನವಾಗಿರುವ ಸೋಮ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಸೋಮಲತೆಯೇ ಪ್ರಧಾನಾರ್ಥವಾಗಿದೆ. ಚರಕ ಶುಶ್ರುತರು ಆಯುರ್ವೇದ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ೨೫ ಬಗೆಯ ಸೋಮಲತೆಗಳನ್ನೂ ಹೆಸರಿಸಿ ವಿವರಗಳನ್ನೂ ನೀಡಿ ಔಷಧಿಗಳ ರಾಜನೆಂದೂ ಅಣಿಮಾದಿ ಸಿದ್ಧಿಪ್ರದವೆಂದೂ ಕಾಯಕಲ್ಪಾದಿ ಚಿಕಿತ್ಸೆಯಲ್ಲಿ ಉಪಯೋಗವೆಂದೂ ಹೊಗಳಿದ್ದಾರೆ. ಬಿದಿರಿನಂತೆ ಒಂದೇ ಬುಡದಿಂದ ಹಲವಾರು ಕಿರುಬೆರಳು ಗಾತ್ರದ ಕಾಂಡಗಳು ಉಗಮವಾಗಿ ಗೆಣ್ಣುಗಳುಳ್ಳವಾಗಿ ಒಂದೂವರೆ ಮೀಟರು ಎತ್ತರದವರೆಗೂ ಬೆಳೆಯುತ್ತವೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ೧೫ ಎಲೆಗಳಿದ್ದು ಚಂದ್ರನ ಕಲೆಯಂತೆ ಶುಕ್ಲಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ವೃದ್ಧಿಯಾಗಿ ಕೃಷ್ಣಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಹ್ರಾಸವಾಗುತ್ತವೆ. ಎಲೆಗಳ ಬಣ್ಣ ಆಕಾರಗಳು ಭಿನ್ನ ಭಿನ್ನವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಹಿಮಾಲಯ ವಿನ್ಧ್ಯಾಚಲ ಆದಿ ಎತ್ತರದ ಪರ್ವತ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲೂ ನದೀ ತೀರಗಳಲ್ಲೂ ಬೆಳೆಯುತ್ತವೆ. ಪಂಜಾಬಿನ ಪಂಚನದಿಗಳು ಸಮುದ್ರ ಸೇರುವ ತೀರಗಳಲ್ಲಿ ಸುವರ್ಣಬಣ್ಣದ **ಚಂದ್ರ** ಹೆಸರಿನದೂ ತುಪ್ಪದಂತಿರುವ **ಅಂಶುಮಾನ್** ಹೆಸರಿನದೂ ಮಾನಸ ಸರೋವರದ ದಂಡೆಗಳಲ್ಲಿ **ಗಾಯತ್ರ ತ್ರೈಷ್ಟುಭ ಪಾಂಕ್ತ ಜಾಗತ ಶಾಂಕರ** ಹೆಸರಿನವೂ ಬೆಳೆಯುತ್ತವೆ. ಹಿಮಾಲಯ ಪರ್ವತ ಶ್ರೇಣಿಯ ಮೂಜವಾನ್ ಪರ್ವತದ ಮೇಲೆ ಮುಂಜ ಅಥವಾ ನೊದೆ ಹುಲ್ಲಿನ ನಡುವೆ ಬೆಳೆಯುವ **ಮುಂಜವಾನ್** ಹೆಸರಿನ ಸೋಮಲತೆ ಅತ್ಯಂತ ರಸಭರಿತವಾದುದೂ ಉತ್ಕೃಷ್ಟವಾದುದೂ ಎಂದು ಪರಿಗಣಿಸಲಾಗಿದೆ – ಸಾ.ಋ ೪೬೭, ಋ. ಸಂ ೧೦.೩೪.೧ ॥ ನಿರು ೯೮ – ಮೇಲೆ ಹೇಳಿರುವ ಸೋಮಲತೆಗಳು ಸಿಗದಿದ್ದರೆ ಪರ್ಯಾಯವಾಗಿ ಕೆಂಪು ಅಥವಾ ಹೊಂಬಣ್ಣದ ಹೂವಿರುವ **ಫಲ್ಗುನಲತೆ** ಇದಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ **ಶ್ಯೇನಹೃತಲತೆ** ಅಥವಾ **ಆದಾರ**

ಸಂಜ್ಞಿತ್ತಲತೆ ಅಥವಾ ಹೊಂಬಣ್ಣದ **ದೂರ್ವಾ** ಅಥವಾ ಹಳದಿ ಬಣ್ಣದ **ಕುಶ** ಆಗಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಸೋಮಃ ಪವತೇ ಸಾ.೫ ೫೨೭ ಸೋಮವು ಪಾವನವಾಗಿ ವಿಧಿಗಳಿಗನುಸಾರ ಶುದ್ಧವಾಗಿ ಹವಿಸ್ಸಾಗಿ ಅಗ್ನಿಯ ಮೂಲಕ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಅರ್ಪಿತವಾಗಿ ಇನ್ದ್ರಾದಿ ದೇವತೆಗಳು ಸ್ತೋತ್ರಗಳಿಂದ ಸುಪ್ರೀತರಾಗಿ ಸೋಮಪಾನ ಮಾಡುವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳೂ ತೃಪ್ತರಾಗುವ ಅನುಗ್ರಹಿಸುವ ಫಲಾದಿ ವಿವರಗಳೂ ಬಗೆಬಗೆಯಾಗಿ ಬಿಡಿಬಿಡಿಯಾಗಿ ವರ್ಣನೆ ಯಾಗಿರುವ ಮನ್ತ್ರಗಳ ಪ್ರಾಧಾನ್ಯದಿಂದಲೇ ಪಾವಮಾನ ಕಾಂಡ/ಪರ್ವ ಎಂಬ ಹೆಸರು ಸಾರ್ಥಕವಾಗಿದೆ.

ಅಮೃತತ್ವ ಪ್ರಾಪಕವಾದ ಪವಮಾನಗಳ ಅಭ್ಯಾರೋಹ ಜಪವು ಹೀಗೆ ಉಕ್ತವಾಗಿದೆ – ಅಥಾತಃ ಪವಮಾನಾನಾಮೇವಾಭ್ಯಾರೋಹಃ ಸ ವೈ ಖಲು **ಪ್ರಸ್ತೋತಾ** ಸಾಮ ಪ್ರಸ್ತೌತಿ ಸ ಯತ್ರ ಪ್ರಸ್ತುಯಾತ್ ತದೇತಾನಿ ಜಪೇತ್ ॥ **ಅಸತೋ ಮಾ ಸದ್ಗಮಯ ತಮಸೋ ಮಾ ಜ್ಯೋತಿರ್ಗಮಯ ಮೃತ್ಯೋಽರ್ಮಾಮೃತಂ ಗಮಯೇತಿ** ॥ ಸ ಯದಾ ಹಾಸತೋ ಮಾ ಸದ್ಗಮಯೇತಿ ಮೃತ್ಯುರ್ವಾ ಅಸತ್ ಸದಮೃತಂ ಮೃತ್ಯೋಽರ್ಮಾಮೃತಂ ಗಮಯಾಮೃತಂ ಮಾ ಕುರ್ಮಿರ್ತ್ಯೇವೈ ತದಾಹ ತಮಸೋ ಮಾ ಜ್ಯೋತಿರ್ಗಮಯೇತಿ ಮೃತ್ಯುರ್ವೈ ತಮೋ ಜ್ಯೋತಿರಮೃತಂ ಮೃತ್ಯೋರ್ಮಾಽಮೃತಂ ಗಮಯಾಮೃತಂ ಮಾ ಕುರ್ವಿರ್ತ್ಯೇ ವೈತದಾಹ ಮೃತ್ಯೋರ್ಮಾಽಮೃತಂ ಗಮಯೇತಿ ನಾತ್ರ ತಿರೋಹಿತಮಿವಾಸ್ತಿ । ಅಥ ಯಾನೀತರಾಣಿ ಸ್ತೋತ್ರಾಣಿ ತೇಷ್ವಾ ತ್ಮನೇಽನ್ನಾದ್ಯಮಾಗಾಯೇತ್ ತಸ್ಮಾದು ತೇಷು ವರಂ ವೃಣೀತ ಯಂ ಕಾಮಂ ಕಾಮಯೇತ ತಗ್‌ಂ ಸ ಏಷ ಏವಂ ವಿದುದ್ಗಾತಾಽತ್ಮನೇ ವಾ ಯಜಮಾನಾಯ ವಾ ಯಂ ಕಾಮಂ ಕಾಮಯತೇ ತಮಾಗಾಯತಿ ತದ್ಧೈತಲ್ಲೋಕಜಿದೇವ ನ ಹೈ ವಾ ಲೋಕ್ಯತಾಯಾ ಆಶಾಽಸ್ತಿ ಯ ಏಮಮೇತತ್ **ಸಾಮವೇದ** ॥

ಈ ಅಸತೋಮಾ . . . . . ಗಮಯೇತಿ ಮನ್ತ್ರವು ಸಂಹಿತೆಯಲ್ಲಿ ಪಠಿತವಾಗಿಲ್ಲ. ಬೃಹದಾರಣ್ಯಕೋಪನಿಷತ್ತಿನಲ್ಲೇ ಪ್ರಥಮ ಬಾರಿಗೆ ಉಪದಿಷ್ಟವಾಗಿದ್ದು ಇಲ್ಲಿರುವಂತಯೇ – ಶುಕ್ಲಯಜುರ್ವೇದಾದಿ ಲಕ್ಷಣ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಸ್ವರಗಳನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳದೆ – ಪ್ರಯೋಗಿಸುವುದು ಅವಶ್ಯಕವೆಂಬುದನ್ನು ಮನದಟ್ಟು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಸೂಕ್ತ. ಈ ಜಪಕ್ಕೆ ಅಧಿಕಾರಿಯಾದ ವಿಶುದ್ಧ್ಯಾದಿಗುಣಯುಕ್ತನಾದ ಪ್ರಾಣನನ್ನೂ ಉಪಾಸನೆ ಮಾಡುವ ಪ್ರಸ್ತೋತೃವು ಪವಮಾನಗಳ ಗಾನ ಪ್ರಾರಂಭಿಸುವ ಮೊದಲೇ ಈ ಅಸತೋಮಾ . . . . ಗಮಯೇತಿ ಮನ್ತ್ರವನ್ನು ಜಪಿಸಬೇಕು. ಈ ಜಪಕರ್ಮದಿಂದ **ದೇವಭಾವಕ್ಕೆ ತನ್ನನ್ನು** ಅಭಿಮುಖವಾಗಿ ಏರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನಾದುದರಿಂದ ಈ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ **ಅಭ್ಯಾರೋಹವೆ**ನಿಸಿದೆ ॥ ಬೃ.ಉ. ೧–೩–೨೮ ॥

ಸರೋವರ ನದಿ ಕಾಡು ಪರ್ವತಾದಿ ದುರ್ಗಮ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದಿರುವ ಸೋಮಲತೆಗೆ ವಿಧ್ಯುಕ್ತವಾಗಿ ಗೋಹಿರಣ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ವಿನಿಮಯವಾಗಿ ಕೊಟ್ಟು ಕ್ರಮವಾಗಿ ಸಾಗಿಸಿ ಯಜ್ಞಭೂಮಿಯಲ್ಲಿಡುವುದು. ಋತ್ವಿಜರು ಉಕ್ತವಾಗಿರುವ ಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಗ್ರಾವಾ/ಅದ್ರಿ ಎಂದು ಹೆಸರಿಸಿರುವ ಕಲ್ಲುಗಳಿಂದ ಕುಟ್ಟುವುದು ಅಥವಾ **ಅಭಿಷವಣಫಲಕ**ವೆಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಪಡಿಸಿರುವ ಎರಡು ಹಲಗೆಗಳ ಮಧ್ಯೆ ಇಟ್ಟು ಉಜ್ಜುವುದು. ಕರ್ಮಕುಶಲರೂ ನಿಷ್ಠರೂ ಅನುಷ್ಠಾನಪರರೂ ಜ್ಞಾನಿಗಳೂ ಆದ ಅಧ್ವರ್ಯು ಆದಿ ಋತ್ವಿಜರು **ಚಿನ್ನದ ಉಂಗುರ**ಗಳನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಂಡಿರುವ ಬೆರಳುಗಳಿಂದ ರಸವಲ್ಲದ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಬೇರ್ಪಡಿಸಿ ಹಿಂಡಿ ರಸವನ್ನು **ದಶಾಪವಿತ್ರವೆಂಬ** ಕುರಿಯ ಉಣ್ಣೆದಾರಗಳಿಂದ ಸಿದ್ಧ ಮಾಡಿದ ಸೋಸುಕ/ಜರಡಿಯ ಮುಖಾಂತರ ಶೋಧಿಸಿ **ದ್ರೋಣಕಲಶವೆಂಬ** ಸಂಗ್ರಹ ಪಾತ್ರೆಗೆ ಹರಿಯಿಸುವುದು – ಈ ಕ್ರಮಕ್ಕೆ **ಅಭಿಷವಣ**ವೆನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಹಸಿರು / ಪಚ್ಚೆ ಮಾಸಲು ಕೆಂಪು / ಹಳದಿ ಕೆಂಪು ಬಣ್ಣದಿಂದ ಕಂಗೊಳಿಸುವ ಶುದ್ಧವಾದ **ಶುಕ್ರ ಶುಚಿ** ಎಂಬ ಹೆಸರನ್ನು ಪಡೆದ ಈ ಸೋಮರಸವು ಅಗ್ನಿಯ ಮೂಲಕ ಇನ್ದ್ರ ವಾಯು ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ವಿಧ್ಯುಕ್ತವಾಗಿ ಅರ್ಪಿಸಲ್ಪಡುತ್ತದೆ. ಸೋಮ ರಸವನ್ನು ತೆಗೆದು ಉಳಿಯುವ ಚರಟಕ್ಕೆ **ಋಜೀಷ**ವೆನ್ನುತ್ತಾರೆ.

ಈ ಶುದ್ಧವಾದ ಸೋಮರಸಕ್ಕೆ ವಿಧ್ಯುಕ್ತವಾಗಿ ಹಸುವಿನಹಾಲನ್ನು ಬೆರೆಸಿದುದು **ಗವಾಶಿರ**ವೆಂದೂ ಮೊಸರುಬೆರೆಸಿದುದು **ದಧ್ಯಾಶಿರ**ವೆಂದೂ ಯವಾದಿ ಧಾನ್ಯದ ಹಿಟ್ಟುಬೆರೆಸಿದುದು **ಯವಾಶಿರ**ವೆಂದೂ ಹೆಸರು ಪಡೆದು ಅಗ್ನಿಯ ಮೂಲಕ ಆಯಾ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಅರ್ಪಿತವಾದನಂತರ ಋತ್ವಿಜರಿಂದಲೂ ಯಜ್ಞದ ಯಜಮಾನರಿಂದಲೂ ಪಾನ ಮಾಡಲ್ಪಡುತ್ತದೆ. ರಸವನ್ನು ಹಿಂಡಿದ ನಂತರ ಉಳಿಯುವ ಋಜೀಷ ವೆನಿಸಿದ ಚರಟಕ್ಕೆ ಎರಡು ಮೂರು ಪಟ್ಟು ಪವಿತ್ರವಾದ ಮಹಿಮಾನ್ವಿತವಾದ ನೀರನ್ನು ಬೆರೆಸಿ ವಿಧ್ಯುಕ್ತವಾಗಿ ಹಿಂಡಿ ದಶಾಪವಿತ್ರವೆಂಬ ಸೋಸುಕ/ಜರಡಿಯಲ್ಲಿ ಸೋಸಿ ತದನಂತರ ಹಾಲಿನಲ್ಲಿ ಬೆರೆಸಿ ಜೇನು ತುಪ್ಪವನ್ನೂ ಸೇರಿಸುವುದರಿಂದ ಸೋಮರಸವು ಪವಿತ್ರವಾಗುತ್ತದೆ. ಬಿಳಿ ಬಣ್ಣದ ಹಾಲು ಸೋಮರಸದ ಸೌಂದರ್ಯವನ್ನು ವೃದ್ಧಿಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ. ಹಸಿರು ಬಣ್ಣ ಹೋಗಿ ಹೊಳೆಯುತ್ತದೆ. ನಂತರ ಯವ/ಜವೆ ಗೋಧಿ ಹಿಟ್ಟನ್ನು ಬೆರೆಸಿದಾಗ ಯವಾಶಿರ ವೆನಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಇದನ್ನು ಪಾನ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ.

ಮೇಲೆ ವಿವರಿಸಿರುವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳು ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಟ್ಟುವಂತೆ ಹೃದಯಂಗಮ ವಾಗುವಂತೆ ಕ್ರಿಯಾನ್ವಿತರಾಗುವಂತೆ ಪ್ರೇರಣೆ ಮಾಡಲೋಸುಗ ಆಲಂಕಾರಿಕ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ – ಪರ್ವತದ ಮೇಲಿರುವ ಸೋಮವನ್ನು ಯಜ್ಞಶಾಲೆಗೆ ತರುವುದು ದ್ಯುಲೋಕದಿಂದ ಶ್ಯೇನಪಕ್ಷಿಯು ಸೋಮಲತೆಯನ್ನು ತನ್ನ ಕಾಲುಗಳಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಕೊಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಕಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಯಜ್ಞಶಾಲೆಯಲ್ಲಿಡುತ್ತದೆ. ಹಸುಗಳು ಕೊಟ್ಟಿಗೆಯನ್ನು ಸೇರುವಂತೆ ಸೋಮಲತೆ ಯಜ್ಞಶಾಲೆ ಸೇರುತ್ತದೆ ಎಂಬ ಅಪೂರ್ವವಾದ ಅದ್ಭುತವಾದ ಕ್ರಿಯೆಯಾಗಿ ರೂಪುಗೊಂಡಿದೆ. ಕುದುರೆಯನ್ನು ನೀರಿನಲ್ಲಿ ತೊಳೆದು ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿಸುವಂತೆ ಸೋಮವನ್ನು ತೊಳೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ. ಮೇಲೆ

ಹೇಳಿರುವಂತೆ ಹಿಂಡಿದ ರಸವು ಶೋಧಕವಾದ ದಶಾಪವಿತ್ರದಿಂದ ಕೆಳಗಿರುವ ದ್ರೋಣಕಲಶದೊಳಕ್ಕೆ ಹರಿಯುವುದನ್ನು ಹೀಗೆ ಹೇಳಲಾಗಿದೆ – ಚಿನ್ನದ ಉಂಗುರ ಧರಿಸಿರುವ ಬೆರಳುಗಳು ಪರಸ್ಪರ ಸ್ಪರ್ಧೆಯಿಂದ ಹಿಂಡುವ ಪಚ್ಚೆ ವರ್ಣದ ಸೋಮರಸವು ದ್ಯುಲೋಕದಲ್ಲಿ ಶೋಧಿಸಲ್ಪಟ್ಟು ಸಹಸ್ರಧಾರೆಯಾಗಿ ಕೆಳಗೆ ಹರಿದು ದ್ರೋಣ ಕಲಶಕ್ಕೆ ಶಬ್ದಮಾಡುತ್ತಾ ಅಂದರೆ ಸೋಮನ ಸಾರಥಿ ರಥದ ಕುದುರೆಯನ್ನು ಲಗಾಮಿನಿಂದ ಹತೋಟಿಮಾಡುವಂತೆ ಸೋಮ ಶೋಧಿಸಲ್ಪಡುತ್ತದೆ ರಥದಿಂದ ಕುದುರೆಯನ್ನು ಬಿಡುವಂತೆ ಶೋಧಕದಿಂದ ಸೋಮವನ್ನು ಕೆಳಗೆ ಬಿಡಲಾಗುತ್ತದೆ ಯಶೋಗಾನ ಮಾಡುತ್ತಾ ಮನುಷ್ಯರು ಶಬ್ದಮಾಡುತ್ತಾ ನಗರವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸುವಂತೆ ಸೋಮವು ದ್ರೋಣಕಲಶವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸುತ್ತದೆ.

ಸೋಮರಸವು ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಸೇರಿ ಸೂರ್ಯನಂತೆ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಾ ನೀರಿನೊಂದಿಗೆ ಬೆರೆತು ವೃದ್ಧಿಯಾಗುವುದು. ನದಿಯ ಪ್ರಾಣರೂಪಿನೀರು ಪಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಶಬ್ದಮಾಡುತ್ತಿದೆ. ಜ್ಞಾನರೂಪೀ ನದಿ ಸಮುದ್ರದ ಅಲೆಗಳಲ್ಲಿ ನೆಲೆಯಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಜ್ಞಾನ ವೃದ್ಧಿಕಾರಕ ಸೋಮವನ್ನು ನದಿಯ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಸ್ಪರ್ಧೆಯ ಕುದುರೆ ಓಡುವಂತೆ ಸೋಮ ನದಿಯ ನೀರಿನೊಂದಿಗೆ ಓಡುತ್ತಾ ಸಮುದ್ರ ಸೇರುತ್ತದೆ. ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಆನಂದವೀಯುವ ಸೋಮವನ್ನು ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಎಮ್ಮೆಯು ನೀರನ್ನು ಕುಡಿದು ತೃಪ್ತಿಪಡುವಂತೆ ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಹಿತಕರವಾದ ಮಹಿಮಾನ್ವಿತ ನೀರಿನಿಂದ ಸೋಮರಸ ಬೆರೆತು ವೃದ್ಧಿಯಾಗುವುದನ್ನು ಜ್ಞಾನವರ್ಧಕವೂ ಹಿತಕರವೂ ಪ್ರಕಾಶಮಾನವೂ ಶಕ್ತಿಯುತವೂ ಆನಂದವರ್ಧಕವೂ ಆದ ಸೋಮ ಪವಿತ್ರವಾಗಿ ಇನ್ದ್ರನಿಗೆ ಪಾನಯೋಗ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ಅಂಶಕ್ಕೆ ಪೂರ್ಣದ ಪ್ರಯೋಗ ಮಾಡಿ ಅಲಂಕಾರಿಕ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದೆ. ಹೀಗೆಯೇ ಸೋಮಕ್ಕೆ ಹಾಲನ್ನು ಸೇರಿಸುವ ಬಗೆಯು – ಸೋಮ ಹಸುವಿನೊಂದಿಗೆ ಹೋಗು ಹಸುವಿನೊಂದಿಗೆ ಸೇರು ಇತ್ಯಾದಿ ಮಾತುಗಳಿಂದ ಸೋಮ ಹಸುವಿನ ರೂಪ ತಾಳುತ್ತದೆ. ಹಸುಗಳು ಕಲಶದ ಸಮೀಪ ಬಂದವು. ಸೋಮದ ಪಚ್ಚೆ ಬಣ್ಣವು ಹಸುಗಳಿಂದ ಮುಚ್ಚೇ ಹೋಯಿತು. ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಒಡವೆ ವಸ್ತ್ರಗಳಿಂದ ಅಲಂಕರಿಸಿ ಸಂಭ್ರಮ ಪಡುವಂತೆ ಸೋಮವನ್ನು ಹಾಲು ಮೊಸರು ಜೇನು ಹಿಟ್ಟು ಆದಿ ಹೋಮ ದ್ರವ್ಯಗಳಿಂದ ಅಲಂಕರಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ ಇತ್ಯಾದಿಯಾಗಿ ಆಲಂಕಾರಿಕ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದೆ.

ಆಕರ್ಷಕವಾದ ಸೋಮರಸವು ನಾನಾವರ್ಣಗಳಲ್ಲಿದ್ದು ಹೊಳೆಯುವ ತನ್ನ ತೇಜೋಗುಣಗಳಿಂದಾಗಿ ಸೂರ್ಯ ಹಿರಣ್ಯ ರಾಜ ವೃಷಭಗಳೊಂದಿಗೆ ತಾದಾತ್ಮ್ಯವನ್ನು ಪಡೆದು ಸೂರ್ಯನ ತೇಜಸ್ಸನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುತ್ತದೆ ದ್ಯಾವಾ ಪೃಥ್ವಿಗಳೆರಡನ್ನೂ ಬೆಳಗುತ್ತದೆ ಎನ್ನಲಾಗಿದೆ. ಯಜಮಾನನ ರೂಪವನ್ನು ಆಕರ್ಷಕವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ ಇನ್ದ್ರಾದಿಗಳ ರಹಸ್ಯರೂಪವು ಗೋಚರಿಸುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಯುದ್ಧರಂಗದಲ್ಲಿ ಉತ್ಸಾಹವನ್ನೂ ಸ್ಫೂರ್ತಿಯನ್ನೂ ನೀಡುತ್ತದೆ. ಸಂತಾನಕ್ಕೆ ಸಾಧನವಾಗಿದ್ದು ಆಯುಸ್ಸನ್ನು ವೃದ್ಧಿಸುತ್ತದೆ.

ಅನ್ನದ ಸತ್ವವೂ ಸ್ವಾದಿಷ್ಠವಾದುದೂ ಮುದ ಕೊಡುವಂತಹುದೂ ಬಲವರ್ಧಕವಾಗಿ ದಕ್ಷತೆ ಸಾಮರ್ಥ್ಯಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವಂತಹುದೂ ಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ಚುರುಕುಗೊಳಿಸು ವಂತಹುದೂ ಆಗಿದ್ದು ಚೈತನ್ಯ ದಾಯಕವೂ ಆಗಿ ಜೀವನೋತ್ಸಾಹಕರವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಸನ್ಮಾರ್ಗ ಪ್ರವರ್ತಕವೂ ಆನಂದದಾಯಕವೂ ಧ್ಯಾನಕ್ಕೆ ಸಹಾಯಕವೂ ಆಗಿದ್ದು ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ವಿವೇಕವನ್ನೂ ಅತೀನ್ದ್ರಿಯ ಜ್ಞಾನವನ್ನೂ ಉಂಟುಮಾಡುತ್ತದೆ. ಸೋಮಪಾನದಿಂದ ಸೋಮ ದೇವತೆಯ ಗುಣಗಳಾದ ಶಕ್ತಿ ಉತ್ಸಾಹ ವೀರ್ಯ ಬಲಗಳು ಸಂಕಲ್ಪ ಶ್ರದ್ಧೆ ಬುದ್ಧಿವಂತಿಕೆ ತೇಜಸ್ಸು ಯಶಸ್ಸು ವೃದ್ಧಿಯಾಗಿ ಶೌರ್ಯ ಸಾಹಸಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯುಂಟಾಗಿ ಲೋಭಿಗಳನ್ನೂ ದ್ವೇಷಿಗಳನ್ನೂ ದ್ರೋಹಿಗಳನ್ನೂ ಶಿಕ್ಷಿಸಲು ನೆರವಾಗುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ವೃತ್ರಾದಿ ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ನಾಶಮಾಡುವ ಇನ್ದ್ರನಿಗೆ ಸಹಾಯಕರಾಗಿರಲೂ ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ.

ಸೋಮಃ ಪವತೇ.... ವಿಷ್ಣೋಃ ॥ ಇದೇ ಸಂಪುಟದಲ್ಲಿರುವ ಸಾ.ಋ ೫೨೭ ಬುದ್ಧಿಗಳ ಸ್ತುತಿಗಳ ಉತ್ಪಾದಕನೂ ದ್ಯಾವಾ ಪೃಥ್ವಿಗಳ ನಿರ್ಮಾಪಕನೂ ಅಗ್ನಿಯ ಪ್ರಕಾಶಕನೂ ಸೂರ್ಯನ ಪ್ರೇರಕನೂ ಇನ್ದ್ರ ವಿಷ್ಣು ಇವರುಗಳ ಉತ್ಪಾದಕನೂ ಆದ ಸೋಮನು ಪ್ರವಹಿಸುತ್ತಾನೆ. ಅಂದರೆ ಮೇಲೆ ಹೆಸರಿಸಿದವರೆಲ್ಲಾ ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ಅರ್ಪಿಸುವ ಸೋಮರೂಪೀ ಹವಿಸ್ಸಿನಿಂದ ತೃಪ್ತರಾಗಿ ಮಳೆ ಸುರಿಸಿ ಸೃಷ್ಟಿಗೆ ನೆರವಾಗಿ ಸೋಮನೇ ಇವೆಲ್ಲದರ ಸೃಷ್ಟಿಕರ್ತನೆಂದು ಆಲಂಕಾರಿಕವಾಗಿ ಹೇಳಿದೆ. ಇದು **ಆಧಿದೈವಿಕಪಕ್ಷ.** ಎಲ್ಲರಲ್ಲಿರುವ ಆತ್ಮನೇ ಸೋಮವೆಂದು ಸೂಚ್ಯವಾಗಿ ತಿಳಿಸಿ ಮೇಲೆ ತಿಳಿಸಿದ ಎಲ್ಲಕ್ಕೂ ಉತ್ಪಾದನಾ ಕಾರಣ ನಾಗಿರುವನೆಂಬುದು **ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕಪಕ್ಷ. ಆಧಿಭೌತಿಕ**ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಓಷಧಿ ರೂಪವಾದ ಸೋಮಲತೆಯ ಎಲೆಗಳು ಚಂದ್ರನ ಕಲೋಪಚಯದಂತೆ ಶುಕ್ಲಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಎಲೆಗಳು ಒಂದೊಂದಾಗಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತಾ ಪೂರ್ಣಿಮೆಯಲ್ಲಿ ಚಂದ್ರಕಲೆಯಂತೆ ಹದಿನೈದು ಎಲೆಗಳಿಂದ ಕೂಡಿರುತ್ತದೆ. ಕೃಷ್ಣಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಚಂದ್ರನಕಲೆ ಒಂದೊಂದಾಗಿ ಕ್ಷೀಣಿಸುವಂತೆ ಎಲೆಗಳು ಒಂದೊಂದಾಗಿ ಕಳಚಿ ಬಿದ್ದು ಅಮಾವಾಸ್ಯೆಯಂದು ಎಲೆ ರಹಿತವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಆಯುರ್ವೇದ ಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರೂ ರಸಾಯನ ತಂತ್ರದಲ್ಲಿ ಸೋಮಲಕ್ಷಣವನ್ನು ಹೀಗೆಯೇ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಸೋಮಲತೆಗೆ ಸೋಮ ಚಂದ್ರರ ಸಾಮ್ಯವನ್ನೂ ಏಕಾತ್ಮತೆಯನ್ನೂ ಸಾರ್ಥಕವಾಗಿ ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. ಚಂದ್ರನು ಸೋಮಪದವಾಚ್ಯನಾಗಿ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಅನ್ನವೆಂದಿರುವಂತೆ ಸೋಮನಿಗೂ ಹೇಳಿದೆ – ಸೋಮೋ ರಾಜಾ ದೇವಾನಾಮನ್ನಂ ಯಚ್ಚನ್ದ್ರಮಾಃ । ಶ.ಬ್ರಾ ೧.೬.೪.೫ ॥ ಆಕಾಶಾಚ್ಚನ್ದ್ರಮಸಮೇಷ ಸೋಮೋರಾಜಾ ತದ್ದೇವಾನಾಮನ್ನಂ ತಂ ದೇವಾಭಕ್ಷಯನ್ತಿ. ಛಾ.ಉ ೫.೧೦.೪ ॥ ಇದು **ಆಧಿ ದೈವಿಕ ಆಧಿಭೌತಿಕ** ಪಕ್ಷವಾಗಿದೆ. **ಆಧಿಯಜ್ಞಪಕ್ಷ**ದಲ್ಲಿ ಸೋಮರಸವು ಹವಿರ್ದ್ರವ್ಯವಾಗಿಯೂ ಸೋಮಪಾನಕ್ಕಾಗಿಯೂ ವಿನಿಯೋಗವಾಗಿದೆ – ನಿರು ೧೧.೨.೫ ॥

ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಲಭ್ಯವಿರುವ ಸೋಮಲತೆಯು ದಿವ್ಯಾಂಶ ಪಾರ್ಥಿವಾಂಶಗಳೆ ರಡನ್ನೂ ಪಡೆದು ತೇಜೋರೂಪಿಯಾಗಿರುವ ಈ ಸೋಮನಿಗೂ ದ್ಯುಲೋಕಸ್ಥ

ತೇಜೋಮಂಡಲವಾದ ಚನ್ದ್ರನಿಗೂ ಇರುವ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾದಿ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದೆ – ದ್ಯುಲೋಕವೆಂಬ ಅಗ್ನಿಯಲ್ಲಿ ದೇವತೆಗಳು ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ಅರ್ಪಿಸಿದ ಆಹುತಿಯೇ ಚನ್ದ್ರ ರೂಪಿಯೂ ದ್ಯುಲೋಕಸ್ಥಿತವೂ ಆಗಿದ್ದು ಈ ಸೋಮವೇ ಲತಾ ರೂಪದಲ್ಲೂ ರಸರೂಪದಲ್ಲೂ ಪೃಥ್ವಿಯಲ್ಲಿ ಅವತರಿಸಿದೆ. ಓಷಧಿಗಳಪತಿ ಎಂದು ಚನ್ದ್ರನಿಗೆ ಹೇಳಿರುವಂತೆ ಸೋಮ ನಿಗೂ ಹೇಳಿದೆ. ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಅನ್ನವಾಗಿರುವ ದ್ಯುಲೋಕಸ್ಥ ದೇವಾಂಶದಚಂದ್ರನೇ ಪಾರ್ಥಿವಾಂಶದಸೋಮನಾಗಿ ಪೃಥ್ವಿಯ ಜೀವಿಗಳಿಗೆ ಅನ್ನರೂಪನೂ ಅನ್ನ ಕಾರಣನೂ ಆಗಿದ್ದಾನೆ.

ಸೂರ್ಯನ ಮಗಳು ಸೂರ್ಯೆ ದ್ಯುಲೋಕದಲ್ಲೂ ಅನ್ತರಿಕ್ಷದಲ್ಲೂ ತೇಜೋ ಮಯಳಾಗಿ ಪರ್ಜನ್ಯಪೋಷಿತನಾದ ಸೋಮನನ್ನು ಕರೆತಂದು ದಶಾಪವಿತ್ರದಲ್ಲಿ ಶುದ್ಧಿಗೊಳಿಸುತ್ತಾಳೆ. ದೇವಾಂಶದಸೋಮನು ಸೂರ್ಯೆಯನ್ನು ಪತ್ನಿಯಾಗಿ ಸ್ವೀಕರಿಸುತ್ತಾನೆ. ಸವಿತೃವು ತನ್ನ ಪುತ್ರಿ ಸೂರ್ಯೆಯನ್ನು ಸೋಮರೂಪದ ವರನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು ವಿವಾಹ ನೆರವೇರಿಸುತ್ತಾನೆ. ಅಶ್ವಿನೀ ದೇವತೆಗಳು ವರನ ಕಡೆಯವರು. ಅಗ್ನಿ ಈ ವಿವಾಹ ಮಹೋತ್ಸವದ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕ. **ಮನಸ್ಸೇ ಕಾಲರೂಪವಾದ ರಥ.** ಸೂರ್ಯಚನ್ದ್ರರೇ ರಥದ ಚಕ್ರಗಳು. ಪರಂಜ್ಯೋತಿ ಸ್ವರೂಪನಾದ ಸೋಮನೇ ಸೂರ್ಯ ಚನ್ದ್ರ ನಕ್ಷತ್ರಾದಿ ಸಮಸ್ತ ಜ್ಯೋತಿರ್ಪಿಂಡಗಳನ್ನೂ ಸೃಷ್ಟಿಸಿ ಪ್ರಕಾಶ ಯುತರನ್ನಾಗಿಮಾಡಿ ದ್ಯುಲೋಕದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಸರ್ವಜ್ಞನಾದ ಸೋಮನೇ ಸಕಲ ಲೋಕಗಳಿಗೂ ಅತೀತನಾಗಿ ಎಲ್ಲರೂ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಲೋಕರಕ್ಷಿತ ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ನಿರತರಾಗಿರುವಂತೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಿ ಸಕಲದೇವತಾತ್ಮಕನಾಗಿ ತನ್ನ ಸರ್ವೇಶ್ವರತ್ವವನ್ನೂ ಪ್ರಕಟಿಸಿದ್ದಾನೆ ಶ.ಬ್ರಾ ೩.೩.೪.೧೪ ॥

ಇನ್ದ್ರನ ಚೈತನ್ಯ ಉತ್ಸಾಹಗಳಿಗೆ ಸಾಧನವಾದುದು ಸೋಮರಸ ಶಕ್ತಿದಾಯಕವಾದುದು ವಜ್ರಾಯುಧ. ಹೀಗಾಗಿ ಇನ್ದ್ರನಿಗೂ ಸೋಮನಿಗೂ ಸೋಮರಸಕ್ಕೂ ವಜ್ರಾಯುಧಕ್ಕೂ ತಾದಾತ್ಮ್ಯವನ್ನು ಹೇಳಿದೆ. ಸೋಮನ ದಿವ್ಯಾಂಶವೇ ಅಗ್ನಿ ವಾಯು ಸೂರ್ಯ ಪೃಥ್ವಿ ನೀರು ಓಷಧಿ ವನಸ್ಪತಿಗಳಲ್ಲಿ ಯಜ್ಞಸಾಧನವಾಗಿ ಅವತರಿಸಿದೆ ಅಥವಾ ಗಾಯತ್ರೀ ಪ್ರಕರಣದಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಿರುವಂತೆ ಶ್ಯೇನರೂಪಿಯಾದ ಗಾಯತ್ರಿಯು ಸೋಮವನ್ನು ಪ್ರಥ್ವಿಗೆ ಯಜ್ಞಶಾಲೆಗೆ ಕರೆತಂದಿದೆ.

ಸೋಮವನ್ನು ವಿಧ್ಯುಕ್ತವಾಗಿ ಮೂರು ಬಾರಿ ಹಿಂಡಿ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಅರ್ಪಿಸುವ ಸವನತ್ರಯಾತ್ಮಕವಾದ ಸೋಮಯಾಗವು ಪ್ರಮುಖ ವೈದಿಕ ಕರ್ಮವಾಗಿದೆ. ಋಕ್ ಯಜುಸ್ಸು ಸಾಮಗಳಿಂದ ಅನುಷ್ಠಿಸಲ್ಪಡುವ ಯಜ್ಞಗಳು – **ಏಕವಿಂಶತಿಸಂಸ್ಥೋಯಜ್ಞ** ಬೋ ಗೃ. ಸೂ ೧.೧.೧೮.೨೧ ॥ ಇಪ್ಪತ್ತೊಂದು ಬಗೆಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳೆಂದೂ ಅಥವಾ ಸಮೂಹಗಳಾಗಿ **ಏಳು ಪಾಕಯಜ್ಞ** ಸಂಸ್ಥೆಗಳು **ಏಳು ಹವಿರ್ಯಜ್ಞ** ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಮತ್ತು **ಏಳು ಸೋಮ** ಸಂಸ್ಥೆಗಳೆಂದೂ ವಿಂಗಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ಏಳು ಪಾಕಯಜ್ಞಗಳು **ಗೃಹ್ಯಾಗ್ನಿಯಲ್ಲೂ** ಉಳಿದವು **ಶ್ರೌತಾಗ್ನಿಯಲ್ಲೂ** ನೆರವೇರಿ ಸಲ್ಪಡುತ್ತವೆ. **ಅಗ್ನಿಷ್ಟೋಮ**

ಅತ್ಯಗ್ನಿಷ್ಟೋಮ ಉಕ್ಥ್ಯ ಷೋಡಶೀ ವಾಜಪೇಯ ಅತಿರಾತ್ರ ಆಪ್ತೋರ್ಯಾಮ ಎಂಬ ಈ ಏಳು ಯಜ್ಞಗಳೇ ಸಪ್ತ ಸೋಮ ಸಂಸ್ಥೆಗಳೆನಿಸಿವೆ. ಇವುಗಳನ್ನನುಸರಿಸಿ ಏಕಾಹಗಳು ೧೦, ಅಭಿಚರಣೀಯ ಏಕಾಹಗಳು / ಸೋಮ ಯಾಗಗಳು ೪, ಚಾತುರ್ಮಾಸ್ಯ ಏಕಾಹಗಳು / ಸೋಮ ಯಾಗಗಳು ೧೧, ಅಹೀನಗಳು ೩೬, ಅಯನಗಳು ೧೭. ಸೋಮಯಾಗಕ್ಕೆ **ಯಜಮಾನ** ಮತ್ತು ೧೬ ಜನ ಋತ್ವಿಜರಿರುತ್ತಾರೆ. ಎಲ್ಲಾ ಬಗೆಯ ಸೋಮ ಯಾಗಗಳಿಗೆ **ಪ್ರಕೃತಿಯಾದದ್ದು** **ಅಗ್ನಿಷ್ಟೋಮ**. ಇದು ಏಕಾಹ. ಇಲ್ಲಿ ಅಹ ಎಂದರೆ **ಸವನತ್ರಯ**ವೆಂಬ ಪ್ರಾತಃಸವನ ಮಾಧ್ಯಂದಿನಸವನ ಮತ್ತು ತೃತೀಯ ಸವನ/ಸಾಯಂ ಸವನಗಳು ಪೂರ್ಣಗೊಳ್ಳುವ ಅವಧಿಯಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಈ ಅಗ್ನಿಷ್ಟೋಮ ಯಾಗವು ಯಜ್ಞಗಳಲ್ಲೇ ಅತ್ಯಂತ ಹಿರಿದಾದುದೂ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದದೂ ಜ್ಯೇಷ್ಠವಾದುದೂ ಆಗಿದೆ – ಜ್ಯೇಷ್ಠಯಜ್ಞೋ ವಾ ಏಷ ಯದಗ್ನಿಷ್ಟೋಮಃ ॥ ತಾ.ಬ್ರಾ ೬.೩.೮. ॥ ಈ ಯಾಗಗಳಅನ್ತ್ಯದಲ್ಲಿ **ಅಗ್ನಿಷ್ಟೋಮ** ಸಾಮಗಾನವಾಗುವುದರಿಂದ ಇದಕ್ಕೆ ಅಗ್ನಿಷ್ಟೋಮವೆಂಬ ಹೆಸರು ಬಂದಿದೆ. ಸೋಮ ಯಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಮಗಾನಗಳ ಬಾಹುಳ್ಯವೂ ಮಹತ್ವವೂ ಮಹಿಮೆಯೂ ವಿಪುಲವಾಗಿರುವುದರಿಂದಲೇ ಅಗ್ನಿಷ್ಟೋಮ ಉಕ್ಥ ಅತಿರಾತ್ರ ಷೋಡಶೀ ಇತ್ಯಾದಿ ಸಾಮಗಾನನಾಮಗಳ ಹೆಸರಿನಿಂದಲೇ ಯಾಗಗಳೂ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಯಾಗಿವೆ. ಜ್ಯೋತಿಷ್ಟೋಮ ಯಾಗದಲ್ಲಿ ಉದ್ಗಾತೃವು ಗಾನಮಾಡುವ ಹನ್ನೆರಡು ಸ್ತೋತ್ರಗಳಲ್ಲಿ **ಮೂರು** ಪವಮಾನಗಾನಗಳ ಫಲ **ಯಜಮಾನನಿಗೂ** ಉಳಿದ **ಒಂಬತ್ತು** ಸ್ತೋತ್ರಗಳ ಫಲ **ಉದ್ಗಾತೃವಿಗೂ** ಹೋಗುತ್ತದೆ – ಬೃ.ಉ. ೧–೩–೨ ಶಾಂಕರ ಭಾಷ್ಯ ॥ ಊಹ ಮತ್ತು ಊಹ್ಯ ಸಾಮಗಾನಗಳು ವಿಂಗಡಣೆಯಾಗಿರುವ ದಶರಾತ್ರ ಸಂವತ್ಸರ ಏಕಾಹ ಅಹೀನ ಸತ್ರ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತ ಕ್ಷುದ್ರಪರ್ವಗಳ ಹೆಸರಿನಂತೆಯೇ ಯಜ್ಞದ ಕಾರ್ಯಕಲಾಪಗಳ ವಿಂಗಡಣೆಯ ಹೆಸರುಗಳೂ ಇವೆ.

ಐಹಿಕ ಸುಖ ಸಾಧನೆಗಳ ಸಂಪಾದನೆಗೂ ಸಕಲ ವ್ಯವಹಾರ ಸಿದ್ಧಿಗೂ ಮೋಕ್ಷರೂಪವಾದ ಆನಂದ ಪ್ರಾಪ್ತಿಗೂ ಸಾಧ್ಯಸಾಧನ ಸಿದ್ಧಿಗಳೆಲ್ಲವೂ ಸೋಮನೇ ಆಗಿರುವುದರಿಂದಲೇ ಈ ಯಾಗಗಳು ಇಂದಿಗೂ ನಡೆಯುತ್ತಿವೆ. ಇಪ್ಪತ್ತು ಅಗ್ನಿಷ್ಟೋಮ ಯಾಗಗಳು ಕರ್ಣಾಟಕ ಆಂಧ್ರ ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರಗಳಲ್ಲಿ ೧೯೩೬ ರಿಂದ ೧೯೬೭ ರವರೆಗೆ ನಡೆದಿರುವುದೂ ಇತರ ೫೩ ಯಜ್ಞಗಳು ೧೯೩೪ ರಿಂದ ೧೯೮೩ ರರವರೆಗೆ ಅನುಷ್ಠಾನವಾಗಿರುವುದೂ ದಾಖಲಾಗಿವೆ. ಅನ್ಯಪ್ರಾಂತಗಳಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಯಜ್ಞಗಳು ನಡೆದಿವೆಯಾದರೂ ಅವುಗಳ ದಾಖಲೆಗಳು ನಮಗೆ ಲಭ್ಯವಿಲ್ಲ. ೧೯೮೩ ರಿಂದೀಚೆಗೆ ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚು ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ವಿಪುಲವಾಗಿ ನಡೆದಿರುವ ಯಜ್ಞಗಳ ದಾಖಲೆಗಳನ್ನು ಒಟ್ಟು ಮಾಡಿದರೆ ಯಜ್ಞಗಳು ಎಂಬ ಪ್ರಾಚೀನವಾದ ಅನಾದಿಯಾದ ಅನುಪಮವಾದ ವೈದಿಕ ಪರಂಪರೆಯ ಅತಿ ವಿಶಿಷ್ಟವಾದ ವ್ಯಾಪಕವಾದಸಂಸ್ಥೆ ಎಷ್ಟು ಜೀವಂತವಾಗಿ ಜನಮನದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಬೇರೂರಿದೆ ಎಂಬುದು ವೇದ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಈ

ಯಜ್ಞಗಳ ಬಗೆಗೆ ನಮ್ಮ ಜನರಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಶ್ರದ್ಧೆ ಉತ್ಸಾಹಗಳು ಮೊಳೆಯುತ್ತಿದ್ದು ಯಜ್ಞವೂ ಯಜ್ಞಸಂಸ್ಕೃತಿಯೂ ಹೆಚ್ಚು ವ್ಯಾಪಕವಾಗಿ ಬೆಳೆಯುವ ಸೂಚನೆಗಳಿವೆ.

ಆಯುರ್ವೇದೋಕ್ತವಾಗಿ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿದ ಸೋಮರಸವು ರೋಗನಿವಾರಣೆ ಕಾಯಕಲ್ಪಗಳಿಗೆ ವಿನಿಯೋಗವಾಗುವುದಾದರೂ ವೇದೋಕ್ತವಾಗಿ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಅರ್ಪಿಸುವ ಹವಿಸ್ಸಿನ ಮಹತ್ತ್ವವನ್ನೂ ದೈವತ್ವವನ್ನೂ ಮಹಿಮೆಯನ್ನೂ ಪಡೆಯುವುದಿಲ್ಲ. ಈ ಶ್ರೌತಯಜ್ಞಗಳು ಸಂಶಯಕ್ಕೆಡೆಯಿಲ್ಲದ ಖಚಿತವಾದ ಅನುಸರಿಸಲೂ ಅನುಷ್ಠಾನಮಾಡಲೂ ಸಾಧ್ಯವಾಗುವಂತಹ ವಿಧಿ ನಿಯಮಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದು ಯಜ್ಞದ್ರವ್ಯಗಳನ್ನೂ ಭಾಗವಹಿಸಿರುವ ಅನುಷ್ಠಾನನಿರತರ ಶರೀರ ಮನಸ್ಸು ಬುದ್ಧಿ ಮಾತುಗಳನ್ನೂ ಸಂಸ್ಕರಿಸಿ ಸಾಮೂಹಿಕ ಶಿಸ್ತನ್ನು ದಯಪಾಲಿಸುತ್ತವೆ. ಪುರುಷಪ್ರಯತ್ನದೊಡನೆ ದೈವವನ್ನು ನಂಬಿ ಪಾರಮಾರ್ಥಿಕ ಪ್ರಯೋಜನವನ್ನೂ ಭೋಗಭಾಗ್ಯಗಳನ್ನೂ ಸುಖಸಂಪತ್ತನ್ನೂ ಪಡೆಯುವ ಸಾಧನವಾಗಿ ಯಜ್ಞಗಳು ರೂಪುಗೊಂಡಿವೆ. ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಪವಮಾನ ಪರ್ವದ ಮನ್ತ್ರಗಳ ಆಶಯವನ್ನು ಹೀಗೆ ಸಂಗ್ರಹಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಭಗವಂತನಾದ ಸೋಮನೇ ದಿವ್ಯ ತೇಜಸ್ಸಿನಿಂದ ಬೆಳಗುತ್ತಿರುವ ಶುದ್ಧನಾದ ಮಾನವನ ಹಿತಕಾರಿಯಾದ ಶತ್ರುನಾಶಕನೂ ಧನಪ್ರದನೂ ರಕ್ಷಕನೂ ಜ್ಞಾನಿಯೂ ಆದ ನಿನ್ನನ್ನು ಭಕ್ತಿ ಸಡಗರ ಸಂಭ್ರಮಗಳಿಂದ ಆಹ್ವಾನಿಸುತ್ತೇವೆ. ಪೂಜಿಸುತ್ತೇವೆ. ಸ್ತುತಿಸುತ್ತೇವೆ. ಹವಿಸ್ಸನ್ನು ವಿಧಿವತ್ತಾಗಿ ಅರ್ಪಿಸುತ್ತೇವೆ. ಹೃತ್ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ನಮಿಸುತ್ತೇವೆ. ಶೌರ್ಯದಿಂದ ಸಿಗುವ ಸುಖವೂ ಕೀರ್ತಿಯೂ ಅನ್ನವೂ ಸಮಸ್ತ ಸಾಮರ್ಥ್ಯಯುಕ್ತವೂ ಆನಂದವರ್ಧಕವೂ ಆಗಿರಲಿ. ಸಮಸ್ತ ಶತ್ರುಗಳನ್ನೂ ಸೋಲಿಸುವ ವೀರನಿಗೆ ದೈವತ್ವ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾಗಲಿ. ಪಾಪಗಳನ್ನೂ ಪಾಪಿಗಳನ್ನೂ ದುಷ್ಟರನ್ನೂ ಶತ್ರುಗಳನ್ನೂ ರೋಗಗಳನ್ನೂ ಸಮಸ್ತಕಂಟಕಗಳನ್ನೂ ನಾಶಮಾಡುವವನು ನೀನೆಂದು ಜನರು ಸಹಸ್ರರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಶಂಸಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಸಮಸ್ತ ಗುಣಧರ್ಮಗಳ ಸಮಷ್ಟಿಯೂ ತೇಜಃಪುಂಜವೂ ವಿವಿಧ ಸಂಪತ್ತಿನ ಶೌರ್ಯ ಪರಾಕ್ರಮಗಳ ಧೈರ್ಯಸಾಹಸಗಳ ಭಂಡಾರವೂ ನೀನೇ ಆಗಿದ್ದೀಯೆ. ನಿನ್ನ ತೇಜಸ್ಸು ಬಲ ಸಾಮರ್ಥ್ಯಗಳು ನಮ್ಮದಾಗಲಿ. ಸಾವಿರಾರು ಜನರನ್ನು ಪೋಷಿಸುವ ತೇಜಸ್ವಿಯಾದ ಪ್ರಕಾಶಯುತವಾದ ಬಲವರ್ಧಕವಾದ ಧನಾದಿಸಂಪತ್ತನ್ನು ಅನುಗ್ರಹಿಸು. ಭಕ್ತಿಯನ್ನೂ ಜ್ಞಾನವನ್ನೂ ನೀಡಿ ದೈವತ್ವವನ್ನು ಪಡೆಯುವ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಮುನ್ನಡೆಸು. ಜ್ಞಾನವಂತರಾದ ವೀರ ಸಂತಾನ ಪಡೆಯುವ ಕೀರ್ತಿ ನಮ್ಮದಾಗಲಿ. ಮಹಾಯಶಸ್ಸನ್ನೂ ದೇವತ್ವಪ್ರಾಪಕವಾದ ತೇಜಸ್ಸನ್ನೂ ಆನಂದವನ್ನೂ ಅನುಗ್ರಹಿಸು.

ಛಾ.ಉ. ೬-೪,೫ ಖಂಡಗಳಲ್ಲಿ ನಿರೂಪಿಸಿರುವ ತ್ರಿವೃತ್ಕರಣ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಿಂದಾಗಿರುವ ಜಗತ್‌ಸೃಷ್ಟಿ ಎಂಬ ಯಜ್ಞದ ಚಾಕ್ಷುಷ ರೂಪವೇ ಸವನ

ತ್ರಯಾತ್ಮಕವಾದ ಅಗ್ನಿಷ್ಟೋಮಾದಿ ಯಜ್ಞಗಳ ಅನುಷ್ಠಾನ. ಈ ತತ್ವಗಳಿಗನುಗುಣವಾದ ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯ ಗೃಹಸ್ಥ ವಾನಪ್ರಸ್ಥಾದಿ ಆಶ್ರಮತ್ರಯಾನುಮೋದಿತ ಜೀವನ ಕ್ರಮ ವನ್ನಳವಡಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಪುರುಷನೇ ಯಜ್ಞ - ಛಾ.ಉ. ೨ - ೨ ಮತ್ತು ೩ - ೧೬ ಖಂಡ ಗಳು. ನಿತ್ಯವೂ ಜೀವನಾನುಭವದಲ್ಲಿರುವ ಜಾಗೃತ್ ಸ್ವಪ್ನ ಸುಷುಪ್ತಿ ಗಳೆಂಬ ಅವಸ್ಥಾತ್ರಯಗಳ ಖಚಿತ ಅರಿವಿನ **ಜ್ಞಾನಯಜ್ಞವೇ** ವೇದಾಂತದರ್ಶನ.

ಸವನತ್ರಯ ಪರಿಚಯ - ಸೋಮ ರಸವನ್ನು ಹಿಂಡುವ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳಾದ ಸೋಮ ಯಾಗಗಳೇ **ಸವನ** ಶಬ್ದಾರ್ಥವಾಗಿದೆ. ಸವನ ರೂಪದಿಂದ ಪೃಥಿವ್ಯಂತರಿಕ್ಷಗಳಿಗಿರುವ ಸಂಬಂಧವೂ ಲೋಕಾನುಗ್ರಹ ಮಾಡುವ ಇನ್ದ್ರನಿಗೂ ಯಜ್ಞಗಳಿಗೂ ಇರುವ ಸಂಬಂಧವೂ ಖಚಿತವಾಗಿ ಸುಖಶಾಂತಿಗಳ ಮುಖ್ಯ ಸಾಧನವೂ ಸೂಚಿತವಾಗಿ ವಿಶ್ವ ತತ್ವವನ್ನೂ ಬಿಂಬಿಸುತ್ತದೆ. ಯಜ್ಞಕ್ಕೆ ಸವನ ತ್ರಯವಿರುವಂತೆ ವ್ಯಕ್ತಿಗತ ಜೀವನದಲ್ಲೂ ಅವಸ್ಥಾತ್ರಯವಿದ್ದು ಜೀವನವೇ ಪುರುಷಯಜ್ಞವೆನಿಸಿದೆ. ಸವನತ್ರಯದ ಇನ್ದ್ರಾದಿ ದೇವತೆಗಳೇ ವಿಶ್ವತತ್ವದ ನಿಯಾಮಕರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಸವನ ಸಂಬಂಧವಾದ ದೇವತೆಯೂ ಛನ್ದಸ್ಸೂ ಸೃಷ್ಟಿ ಕರ್ಮವನ್ನೇ ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಸೃಷ್ಟಿ ಕಾರ್ಯ ಮಾಡ ಬೇಕೆಂದು ಪ್ರಜಾಪತಿಯು ತ್ರಿವೃತ್ಸೋಮವನ್ನು ಬಾಯಿಂದ ಉಸಿರಿದನು. ಇದರಿಂದ ದೇವತೆಗಳಲ್ಲಿ **ಅಗ್ನಿಯೂ** ಛಂದಸ್ಸುಗಳಲ್ಲಿ **ಗಾಯತ್ರಿಯೂ** ಸಾಮಗಳಲ್ಲಿ **ರಥಂತರವೂ** ಮನುಷ್ಯರಲ್ಲಿ **ಬ್ರಾಹ್ಮಣರೂ** ಪಶುಗಳಲ್ಲಿ **ಅಜವೂ** ಉತ್ಪನ್ನವಾದವು - ತೈ.ಸಂ ೭.೧.೧.೪.೫ ॥

ಸವನತ್ರಯಗಳ ಸ್ವರೂಪದ ಪದಕಕ್ಕೆ ಮುಂದಿನ ಪುಟ ನೋಡಿ

ನಾಲ್ಕನೆಯದಾದ ಪಾವಮಾನಗಾನವು ಅಥವಾ ಪಾವಮಾನ ಪರ್ವವು ಅಥವಾ ಪಾವಮಾನ ಕಾಂಡವು ಮುಗಿದಿದೆ. ಐದನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು ಮುಗಿದಿದೆ.

ಆರಣ್ಯ ಕಾಂಡವು ಮುಂದಿನ ಸಂಪುಟದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುತ್ತದೆ.

ನೋಡಿದುವೆ ನನ್ನ ಸುಮಧುರ ವೀಣೆ
ನುಡಿಸು ಬಾ ಒಲವೇ
ನಿನ್ನ ಕೋಮಲ ಕರದ ಸ್ಪರ್ಶಕ್ಕೆ ಈ ವೀಣೆ
ಹೊಮ್ಮಿಸುವುದಪೂರ್ವ ರಾಗಗಳನೆ
ಸಡಿಲವಾದರೆ ಶ್ರುತಿಯು ಮೂಕವಪ್ಪುವು ತಂತಿ
ಬಿಗಿಯಾದರವು ಮುರಿದು ಸಿಡಿಯಬಹುದು
ಸಮಶ್ರುತಿಯಲಿದ ನುಡಿಸು ಆಗ ರಾಗದ
ಹೊನಲು ನೂರಾರು ರೀತಿಯಲಿ ಹರಿಯಬಹುದು.

ಓಮ್

ಸವನತ್ರಯಗಳ ಸ್ವರೂಪ

ಯಜ್ಞಾಂಗಗಳು	ಪ್ರಾತಃ ಸವನ	ಮಾಧ್ಯಂದಿನ ಸವನ	ಸಾಯಂ ಸವನ
ದೇವತೆ	ಅಗ್ನಿ ಅಷ್ಟವಸುಗಳು	ಇನ್ದ್ರ ಏಕಾದಶರುದ್ರರು	ದ್ವಾದಶಾದಿತ್ಯರು ವಿಶ್ವೇದೇವತೆಗಳು
ಲೋಕ	ಪೃಥಿವೀ	ಅನ್ತರಿಕ್ಷ	ದ್ಯುಲೋಕ
ಋತುಗಳು	ವಸನ್ತ ಶರದೃತು	ಗ್ರೀಷ್ಮ ಹೇಮನ್ತ	ವರ್ಷ ಶಿಶಿರ
ಸ್ತೋಮ	ತ್ರಿವೃತ್ ಏಕವಿಂಶ	ಪಂಚದಶ ತ್ರಿಣವ	ಸಪ್ತದಶ ತ್ರಯಸ್ತ್ರಿಂಶ
ಸಾಮಗಾನ	ರಥನ್ತರ ವೈರಾಜಿ	ಬೃಹತ್ ಶಾಕ್ವರ	ವೈರೂಪ ರೈವತ
ಛನ್ದಸ್ಸು	ಗಾಯತ್ರೀ ಅನುಷ್ಟುಪ್ ೨೪ ಅಕ್ಷರಗಳು –	ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್ ಪಙ್ಕ್ತಿ ೪೪ ಅಕ್ಷರಗಳು –	ಜಗತೀ ಅತಿಛನ್ದಸು ೪೮ ಅಕ್ಷರಗಳು –
ಆಶ್ರಮ	೨೪ ವರ್ಷಗಳು ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯ	೪೪ ವರ್ಷಗಳು ಗೃಹಸ್ಥಾಶ್ರಮ	೪೮ ವರ್ಷಗಳು ವಾನಪ್ರಸ್ಥಾಶ್ರಮ
ಅಧಿಕಾರ	ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಬ್ರಹ್ಮತೇಜಸ್ಸು	ಕ್ಷತ್ರಿಯ ಕ್ಷಾತ್ರ ತೇಜಸ್ಸು	ವೈಶ್ಯ ವ್ಯವಹಾರಕೌಶಲ್ಯ
ಸ್ತೋತ್ರಗಳು	ಬಹಿಷ್ಪವಮಾನ ೪ ಆಜ್ಯ ಸ್ತೋತ್ರಗಳು	ಮಾಧ್ಯಂದಿನ ಪವಮಾನ ೪ ಪೃಷ್ಠಸ್ತೋತ್ರಗಳು	ಆರ್ಭವಮಾನ ಅಗ್ನಿಷ್ಟೋಮ ಸಾಮ
ಶಸ್ತ್ರ	ಆಜ್ಯ – ಪ್ರಉಗ – ೩ ಆಜ್ಯ	ಮರುತ್ವತೀಯ ನಿಷ್ಕೇವಲ್ಯ – ೩ ನಿಷ್ಕೇವಲ್ಯ	ವೈಶ್ವದೇವ ಅಗ್ನಿಮಾರುತ ಶಸ್ತ್ರ
ಪಶು	ಅಜ	ಮೇಷ	ಗೋ
ಸೋಮಲತೆ	ಶ್ಯೇನಪಕ್ಷಿಯು ಬಲಗಾಲಿನಲ್ಲಿ ತಂದದ್ದು	ಕೊಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ತಂದದ್ದು	ಎಡಗಾಲಿನಲ್ಲಿ ತಂದದ್ದು

ಯಜ್ಞಾಂಗಗಳು	ಪ್ರಾತಃ ಸವನ	ಮಾಧ್ಯಂದಿನ ಸವನ	ಸಾಯಂ ಸವನ
ಹವಿಸ್ಸು	ಸೋಮ ಗವಾಶಿರ	ಸೋಮ ದಧ್ಯಾಶಿರ	ಸೋಮ ಯವಾಶಿರ
	ಸೋಮಾಹುತಿಯನ್ನು ಏಳು ಜನ ಋತ್ವಿಜರೂ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ಆಯಾ ಸವನಗಳಲ್ಲಿನ ಆಯಾ ಛನ್ದಸ್ಸಿನ ಒಂದೊಂದು ಋಕ್ ಮನ್ತ್ರಗಳಿಂದ ಹವಿಸ್ಸನ್ನರ್ಪಿಸುವುದು.		
ದಿಕ್ಕು	ಯಜಮಾನರು ಗಾರ್ಹ ಪತ್ಯಾಗ್ನಿಯ ಹಿಂದೆ ಉತ್ತರಾಭಿಮುಖವಾಗಿ ಕುಳಿತು	ಯಜಮಾನರು ದಕ್ಷಿಣಾಗ್ನಿಯ ಹಿಂದೆ ಉತ್ತರಾಭಿಮುಖವಾಗಿ ಕುಳಿತು	ಯಜಮಾನರು ಆಹವನೀಯಾಗ್ನಿಯ ಹಿಂದೆ ಉತ್ತರಾಭಿಮುಖವಾಗಿ ಕುಳಿತು
ಸಾಮ	ವಸು –ದೇವತಾತ್ಮಕವಾದ ಸಾಮಗಾನ ಮಾಡುವುದು	ರುದ್ರ –ದೇವತಾತ್ಮಕವಾದ ಸಾಮಗಾನ ಮಾಡುವುದು	ಆದಿತ್ಯ ದೇವತಾತ್ಮಕ ಹಾಗೂ ವಿಶ್ವೇದೇವತಾತ್ಮಕ ಸಾಮಗಾನಗಳನ್ನು ಮಾಡುವುದು
ದೇವಗಣ	ಪ್ರಥಮಸ್ಥಾನೇ ಸಮಾಮ್ನಾತಃ	ಮಧ್ಯಮಸ್ಥಾನೇ ಸಮಾಮ್ನಾತಃ	ತೃತೀಯಸ್ಥಾನೇ ಸಮಾಮ್ನಾತಃ
ಸ್ತ್ರೀಯರು	ಅಗ್ನಾಯೀ ಇಳಾ ಪೃಥಿವೀ	ಮಧ್ಯಮಸ್ಥಾನೇ ಸಮಾಮ್ನಾತಃ	ತೃತೀಯಸ್ಥಾನೇ ಸಮಾಮ್ನಾತಃ
ಫಲ	ಪೃಥಿವೀಲೋಕದ ಭೋಗ	ಅನ್ತರಿಕ್ಷಲೋಕದ ಭೋಗ	ದ್ಯುಲೋಕದ ಭೋಗ
	ಪುರುಷ ಯಜ್ಞನಿರತ ಮಹೀದಾಸನಂತೆ ಆಲಸ್ಯದಿಂದ ಮುಕ್ತನಾಗಿ ಆರೋಗ್ಯವಂತನಾಗಿ ಪೃಥಿವೀ ಅನ್ತರಿಕ್ಷ ದ್ಯುಲೋಕದ ಭೋಗಗಳನ್ನನುಭವಿಸುತ್ತಾ ಶ್ರುತ್ಯುಕ್ತ ೧೧೬ ಸಂವತ್ಸರಗಳ ಪೂರ್ಣಾಯುಸ್ಸನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ. ಈ ಪ್ರಕರಣದಲ್ಲಿ ಉಪದೇಶವಾಗಿರುವ ದೇವತೆ ಮತ್ತು ಛನ್ದಸ್ಸುಗಳ ಸಹಾಯದಿಂದ ಅಂದರೆ ಭಕ್ತಿಸಾಹಚರ್ಯದ ನಿರ್ದೇಶನದಂತೆ ಅನಿರ್ದಿಷ್ಟ ದೇವತೆಗಳ ಹಾಗೂ ಸಂದಿಗ್ಧ ಛನ್ದಸ್ಸುಗಳ ನಿರ್ಣಯವನ್ನೂ ಮಾಡಬಹುದಾಗಿರುತ್ತದೆ – ಛಾಂ.ಉ ೨–೨೪ ಮತ್ತು ೩–೧೬ ಖಂಡಗಳು । ಋ.ಸಂ. ೯–೪೪ ಸೂಕ್ತ । ನಿರು ೭–೧೧ ॥		

ಈ ಗ್ರಂಥ ಕುರಿತು ....

ಸಾಮವೇದದ ತತ್ತ್ವ ಮತ್ತು ಪ್ರಯೋಗಗಳನ್ನು ಒಟ್ಟಾಗಿ ಉಜ್ಜೀವನಗೊಳಿಸುವ ತುಡಿತವೇ ದ್ರಾಹ್ಯಯಣ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾನದ ಪ್ರಕೃತೋದ್ಯಮದಲ್ಲಿ ಎದ್ದು ಕಾಣುವ ವಿಶೇಷತೆ.... ಕೃತ್ಸ್ನದೃಷ್ಟಿಯ ರಸಫಲವನ್ನೇ ಪ್ರಕೃತ ಸಾಮವೇದ ಸಂಪುಟಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದು. ಆದುದರಿಂದಲೇ ಇದು ಕರ್ಮ ಜ್ಞಾನ ಉಪಾಸನೆಗಳೆಂಬ ಕಾಂಡತ್ರಯಾಭಿಮಾನಿಗಳಿಗೂ ಸಮಾನವಾಗಿ ಆದರಣೀಯವಾಗಿದೆ.

–ಶತಾವಧಾನಿ ಡಾ|| ಆರ್. ಗಣೇಶ್

ಶಬ್ದಾತೀತನು ಶಬ್ದವೆನಿಸಿದ ವೇದದ ಒಡಲಿನಲ್ಲೇ ಇರುತ್ತಾ ಸಾಮವೇದವು ಶಬ್ದದಾಚೆಯ ಅನುಭವೈಕವೇದ್ಯನಿಗೆ ಹೊಸ್ತಿಲಿನಂತೆ ಇದ್ದು ಶಬ್ದದ ಈಚಿನ ಲೋಕಕ್ಕೂ ಅವನಿಗೂ ಕೊಂಡಿಯಂತಿರುವುದೇ ವಿಶೇಷ. ಇಷ್ಟು ಮುಖ್ಯವಾದ ಸಾಮವೇದ ಸಂಹಿತೆಯ ಈ ಸಂಪುಟಗಳನ್ನು ಹೊರತರುತ್ತಿರುವುದು ಭಗವಂತನ ವಿಶೇಷ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದಲೇ. ಈ ಪ್ರೇರಣೆಯೇ ದಿವ್ಯ ಅತಿ ಮಾನುಷ ಋಷಿಪ್ರೇರಿತ...

–ಪ್ರೊ|| ಕೆ.ಎಸ್.ನಾರಾಯಣಾಚಾರ್ಯ

ಸಾಮಗರ ಉಪಕಾರಕ್ಕಾಗಿ ಪ್ರಧಾನವಾಗಿಯೂ ಇತರ ಶಾಖಿಗಳ ಜ್ಞಾನಾಭಿವೃದ್ಧಿಗಾಗಿಯೂ ಪ್ರಸ್ತುತ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಪ್ರಥಮವಾಗಿ ಪ್ರಕಾಶವಾಗುತ್ತಿರುವ ಸಾಮವೇದ ಸಂಹಿತೆಯು ಸಮಗ್ರವಾದ ಸ್ವರಸಹಿತ ಋಕ್, ಪದಪಾಠ, ಗಾನಕ್ರಮ ವಿನ್ಯಾಸಗಳೊಂದಿಗೂ ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯ ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ಭಾವಾನುವಾದ,ಪದ್ಯಾನುವಾದಗಳೊಂದಿಗೂ ಹೊರಬರುತ್ತಿರುವುದು ಬಹಳ ಸ್ವಾಗತಾರ್ಹ.

–ವೇದವಾರಿಧಿ ಡಾ|| ಪಿ. ರಾಮಾನುಜನ್